

+ 2 CD

→ 38

Velké, elegantní, přehledné

• Srovnávací test 17" LCD monitorů

počítače • internet • komunikace

PLNÉ VERZE PROGRAMŮ NA 2 CD

Movie Maker 2 Media Player 9

- nejdůležitější součásti pro digitální video
- lokalizované české verze

Software602

- české alternativy kancelářských aplikací
- PC Suite
- LAN Suite

Citrus Impossible

- česká flashová hra
- prázdninový relax s akční agentkou

Mobil CD

- vše pro mobily a PDA
- recenze, návody, knihy
- originální software
- obchodní adresář

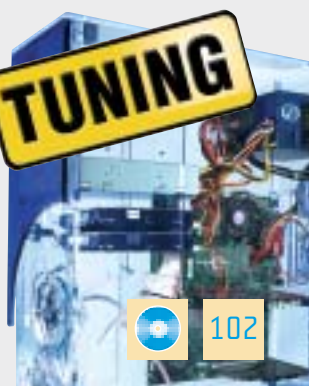
Nakupujte levněji na internetu

- srovnávací test internetových obchodů
- rychle, levně, od stolu s donáškou až domů
- ze 42 obchodů 11 favoritů, kdo je nejlepší?

24

Zvýšení výkonu PC ZADARMO

- tipy a triky, jak ušetřit tuningem PC
- skryté rezervy vašeho hardwaru
- alternativy k drahým hardwarovým komponentám, jak snadno ušetřit

102

Jak si zabezpečit data ve Windows

- bezpečné ukládání dat, zálohování, image disku
- zabezpečení systému, alternativní programy

116

MP3, filmy, data, aplikace – kam s nimi?

- Srovnávací test 18 nejmodernějších pevných disků.

48

Cena: 155 Kč • 225 Sk

9771210068005 07

inzerce

editorial

máme za sebou (byly to Chipy 1/03 a 4/03), to třetí nás ještě čeká – Chip 10/03.

Abychom do celé věci vnesli konečně systém a s DVD nebyl propříště takový chaos, rozhodli jsme se v ročníku 2004 připravovat DVD pro každé *liché* číslo Chipu, tzn. celkem šestkrát. Neznamená to ovšem, že zcela opouštíme platformu CD. V měsících, kdy nebude DVD, samozřejmě připravíme 2 CD disky tak, jak jste byli doposud zvyklí. Vydání s lichým číslem budou k dispozici ve dvou verzích: část nákladu s přílohou 2 CD a část s DVD. Pokud si nejste jisti tím, zda do trafik u vašeho bydliště doputují obě verze a vy si budete moci vybrat, doporučuji raději zvolit předplatné.

A nakonec k cenám předplatného, kterých se celá věc samozřejmě týká také. Celoroční předplatné Chipu s DVD jsme zvýšili úměrně zvýšení počtu příloh na 1500 Kč. Je-li to pro vás jednorázově velká finanční zátěž, nabízíme jako alternativu půlroční předplatné a nově i předplatné *čtvrtletní*. Abonence s nižší periodicitou není ve srovnání s celoroční nijak zdražena. Jde v obou případech o odpovídající zlomek celkové ceny. Totéž platí i pro předplatné Chipu s CD. A kolik ušetříte? U předplatného Chipu s DVD přijde jedno číslo na 125 Kč (to je roční úspora 618 Kč ve srovnání s prodejní cenou), Chip + 2 CD budete mít ročně o 516 Kč levnější. (Počítám, že prodejní ceny obou verzí časopisů zůstanou v příštím roce zachovány.)

Pokud byste měli k naší připravované změně nějaké dotazy, určitě nám napište. Rádi vám je zodpovíme. A nezapomeňte, že v novém ročníku: hlavně pravidelně!

■ ■ ■ Jiří Palyza, jiri.palyza@vogel.cz

Když jsme dávali dohromady předplatitelskou kartu pro tento měsíc, s hrůzou jsme zjistili, že se nám rok přehoupl do své druhé poloviny a že je nejvyšší čas myslet na ten příští. V polovině prázdnin to sice vypadá poněkud nepatřičně, ale realita taková občas bývá. Dali jsme hlavy dohromady, a tady je výsledek.

Nejdříve k pololetí, které je za námi. Kladně jste přijali naše DVD. Jak výsledky prodeju, tak i zajímavý posun v oblasti předplatného směrem k DVD svědčí o tom, že novou technologii vítáte a že ani zvýšená cena není překážkou. Kupodivu překážkou nebyla ani naše, bohužel velmi zmatená distribuční strategie Chipu s DVD. Kvůli její neprůhlednosti a nepravdivosti jsme mnoha z vás spíše zamotali hlavy, což se nakonec ukázalo ve vašich reakcích. Často jste se nás ptali, kdy vyjde další DVD, anebo jste nás upozorňovali, že Chip s DVD nebyl v určitý měsíc k sehnání. Pro pořádek a čisté svědomí raději zopakují, že v ročníku '03 vyjde Chip s DVD celkem *tříkrát*. Dvě vydání už

OBSAH

AKTUALITY

- 6 **Mailbox**
- 8 **Hardware**
- 12 **Software**
- 14 **Internet**
- 16 **Spektrum**

TÉMA

- 24 **Internetové obchody**
Nejrozsáhlejší test internetových obchodů.

HARDWARE

- 38 **Zlatá střední cesta**
Srovnávací test 17" monitorů.
- 48 **Létající talíře**
Srovnávací test pevných disků.
- 53 **Pohled za kulisy**
Novinky v nabídce Hewlett-Packard: PDA, CCD a PhotoREt IV.
- 54 **Krátkodobé testy**
UMAX AstraPix 470, Labtec Mini Wireless Optical Mouse, Sapphire ATI All-In-Wonder 9800 Pro, MSI Mega PC, Xerox Phaser 8200DP + Avision DS610CF, Logitech Cordless Desktop MX, ASUS V9950 a MSI Nvidia FX5900, Toshiba Satellite PRO M10, Canon i450.

INTERNET

- 64 **iHNed.cz a Seznam.cz**
Nová podoba zpravodajského serveru a nejnavštěvovanějšího tuzemského portálu.
- 66 **Internetový turistický průvodce**
Weby nabízející ubytování v hotelích, chatách či kempech; na své si přijdou také pěší turisté, cykloturisté a vodáci.

SOFTWARE

- 68 **DVD podomáčku**
Nástroje DVD authoringu.
- 75 **Kancelář budoucnosti**
Vyplatí se přechod na Microsoft Office System 2003?
- 78 **Lahůdka pro ruštináře**
Ruské překladové slovníky do jazyků A, N, F a I.
- 80 **Mobil CD**
Vše pro mobily a PDA – obsah druhého příloženého Mobil CD.
- 82 **Digitální video**
Movie Maker 2, Video Vegas, Acrobat Reader 6.0 aneb obsah Chip CD 8/03.
- 84 **Počítač na služební cestě**
Srovnávací test programů pro vzdálenou správu PC.
- 87 **Provázané informace**
Zákoutími právních klíček a ekonomickými aspekty provozu firmy vás provede aplikace Profidata.
- 88 **Winamp 1000* jinak**
Převlékněte si svůj nejoblíbenější přehrávač MP3.
- 91 **No pasarán aneb Stábní kultura od Keria**
Recenze firewallu Kerio WinRoute Firewall 5.0.4.
- 94 **Tady hlídám já!**
Pozor na firemní kontrolní a informační systém VelkýBratr! Ten vás pořád sleduje...
- 96 **Využijme příležitost**
Novinky univerzálního databázového systému InterSystems Caché 5.

24

Internetové obchody

Internet je pro většinu z nás zdrojem zábavy a informací. Chip vám ukáže, že může být i místem výhodného nákupu. Poradí, jak a kde nakoupit, a nakonec vám nabídne i informace ze zákulisí...

38

ZLATÁ STŘEDNÍ CESTA

Pro většinu uživatelů, kteří si dnes vybírají novou zobrazovací jednotku, je ideálním řešením LCD monitor. Tyto monitory mají malé rozměry, nízkou spotřebu elektrické energie a ve srovnání s monitory CRT jsou podstatně šetrnější k vašim očím.

48

Létající talíře

Jak praví známé rčení, plat a pevný disk nikdy nestačí. Ať máte disk sebevětší, pár filmů, MP3 soubory, hry a spousta „balastu“ ho zanedlouho spolehlivě zaplní. Naštěstí výrobci nespí a v nabídce mají pevné disky s velkou kapacitou i mimořádně příznivou cenou.

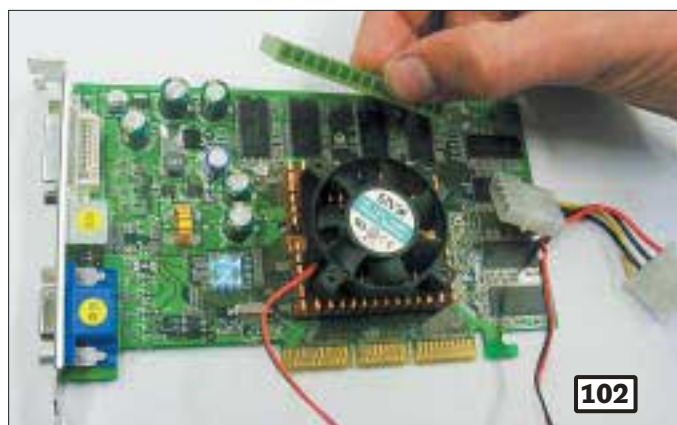
DVD podomáčku

Cesta videa z kamery na DVD je dlouhá: importování, zpracování, konverze, úpravy a vypalování. Existují však programy, které provedou tyto úkoly prostřednictvím několika kliknutí myši.

Winamp 1000× jinak

Jen málokterá aplikace se stane takovou kultovní záležitostí, jako se to podařilo přehrávači Winamp od společnosti Nullsoft. Upravte si (nejen) vzhled aplikace podle svého.

ŠETŘÍME S PC TUNINGEM

Připadá vám, že váš počítač je bezdětná pokladnička? Sotva do něj dáte novou grafickou kartu, začne pokulhávat procesor. S tím je teď konec. Nechte si své peníze na užitečnější věci a vyladte si svůj hardware zadarmo.

OBSAH CHIP CD 8/03 NAJDETE NA STRANĚ 82.

Chip Vychází měsíčně ve vydavatelství **Vogel Burda Communications s. r. o.**
 adresa redakce Sokolovská 73, 186 21 Praha 86 **poštovní styk** P. O. Box 77, 186 21 Praha 86
telefon sekretariát 225 018 566, 225 018 568, FAX 225 018 500 inzerce 225 018 646,
 225 018 648, FAX 225 018 600 **předplatné** 225 018 942

- 98 **Krátké testy**
 Audio Record Wizard 3.4, Batch It! Ultra 3.51, WinBoost 4.0, Visual Business Cards 3.3.g,
 DiskState 2.82, DVD Shrink 2.0, EasyQ 1.1, Fly 2000 TV 2.2x, Recover My Files 2.09, Prostředí R.

PRAXE

- 102 **Šetříme s PC tuningem**
 Jak bezplatně zvýšit výkon PC.
- 108 **Neobjevovat Ameriku, nevyvalázat kolo**
 „Heslem dne“ v oblasti programování jsou návrhové vzory. O co vlastně jde?
- 110 **Milióny nástrojů**
 Nad stavebnicovým systémem virtuálních elektronických nástrojů Native Instruments Reaktor Session bezpochyby zaplesá nejedno srdce hudebního fanouška.
- 113 **Hezký pozdrav posílá...**
 Doba dovolených je v plném proudu, a tak možná přijde vhod pár užitečných informací o posílání multimediálních pohlednic.
- 114 **Specialista na obrázky**
 Praktické zkušenosti z práce s multimediálním prohlížečem XnView 1.61.
- 116 **Záchraný kruh pro vaše data**
 Jak bezpečně ukládat data, zálohovat systém, tvořit image disku aneb za bezpečnější data ve Windows.
- 122 **Audio na méně bitech**
 Převádíme zvuk dolby digital pomocí freewaru BeSweet.
- 124 **Umí to česky?**
 Česká podpora pro Palm OS 5.
- 126 **Logujeme, nastavujeme a vypalujeme**
 Tipy a triky pro Windows.
- 128 **Připojení na cestách dnes a za pár let**
 Paging, GPRS, UMTS, Wi-Fi – současnost a budoucnost bezdrátových technologií.
- 131 **Datujeme s Eurotelem**
 GPRS a HSCSD datové přenosy v síti Eurotelu.
- 132 **Velký krok dopředu, ale malé škobrtnutí**
 Pracujeme s aplikací iMovie 3, určenou pro amatérský střih videa.
- 134 **Video podle Applu**
 Střih digitálního videa na počítačích Apple.
- 136 **Tučňák s modrým zobákem**
 Praktické zkušenosti s používáním bezdrátové technologie Bluetooth pod Linuxem.

MAGAZÍN

- 140 **Kancelář na kolech**
 Pro práci na cestách musí být váš vůz dostatečně vybaven. Jaké jsou dnes možnosti?
- 141 **Když bublina splaskla aneb osud jednoho start-upu**
 Systém je jedním z mála internetových start-upů, kterým se podařilo prorazit. Živí se vývojem a prodejem softwaru pro webové služby.
- 142 **Ve jménu bezpečnosti – jak končí dobré myšlenky**
 Jak to také může dopadnout, pokud se omezují práva firemních uživatelů.
- 148 **Pár novinek z léta**
 Názory a komentáře.
- 150 **Microsoft si konečně udělal jasno ve Windows CE! Sláva!**
 Názory a komentáře.
- 152 **Spam, spam, spam**
 Události na finančních trzích IT.

SERVIS

- 154 **Knihy**
- 156 **Lingea válí dál**
 Novinky na trhu CD-ROM a recenze slovníků Lingea Lexikon.
- 157 **Hezký česky**
 Recenze výukového souboru CD-ROM Český jazyk.
- 158 **...a výuka se stane dobrodružstvím**
 Atraktivní způsob výuky fyziky s CD-ROM Physikuss.
- 160 **Tiráž**
- 162 **Co si přečtete příště**

mailbox

Chtěl bych krátce reagovat na editorial z Chipu 7/03. Odpověď na otázku, proč Telecom pořád dává peníze do ISDN, je přece jasná! Když přišlo ADSL, bylo krásně vidět, jak Telecom obnovil prosazování ISDN na plné obrátky; reklama, speciální nabídky atd.

Telecom má plné sklady modemů a zařízení k instalaci ISDN, promrhal spousty peněz za reklamu a školení techniků a ono to zase tak úspěšné nebylo. Teď se snaží, aby se ADSL neujalo, a proto je tak drahé.

Otázka spíše zní: Kolik obětí beránek se nechá nachytat a zavede si ISDN linku, aby to Telecom uspokojilo? Vidíte, vy sám jste se jím málem stal. ISDN je stará, mrtvá technologie, která už nemá žádnou výhodu, spíše naopak. A není důvod si ji pořizovat. Je potřeba to říkat nahlas a všude. Reklama dokáže být zákeřná (bojím se spíše, že než se prosadí ADSL, bude už pozdě a ADSL bude už zastaralé; už dnes je lepší HDSL!)

Telekomunikační úřad je pomalý, pan Mlynář nemá dost pravomocí, aby to změnil...

Ondřej Musil

Mám problém, jak jednoduše převést text ve formátu PDF do formátu HTML. Snad prý existuje přímo program od Acrobatu na psaní textu do formátu PDF, ale ten bohužel nemám. Je tedy i nějaká jiná cesta?

Pokorný

Konverze PDF do HTML není zrovna častá, a proto programů, které to dělají, není mnoho. Jako shareware lze asi doporučit IntraPDF (<http://www.simtel.net/pub/pd/55375.html> za 50 USD; autorův web <http://www.intrapdf.com>) a Recastor (<http://www.simtel.net/pub/pd/54935.html>), který ale nemá nejlepší „zázemí“ (web autorů je mimo provoz). Free nástroj se mi najít nepodařilo (pro Windows), ale pokud vám jde o „jednorázový pokus“, možná vám budou stačit i demoverze, které lze stáhnout na uvedených stránkách.

Petr Kratochvíl

Na počítači mám nainstalovaný systém Windows 2000. Zajímalo by mě, zda jde nějak nastavit, aby ikony na ploše byly pod textem „průhledné“, jako je tomu u Windows XP.

Kratochvíl

Zatímco u Windows XP jde o poměrně tri-viální nastavení (v ovládacích panelech), u Windows 2000 je to složitější. U samotné ikony to není možné, zprůhlednit lze pouze textovou oblast (popisek ikony). K tomu můžete použít třeba tento program – <http://www.slunecnice.cz/product/Transparent/> (freeware).

Pokud byste si sám chtěl vytvořit lepší (i průhledné) ikony, zkuste si nainstalovat (trial) <http://www.microangelo.us/>.

Petr Kratochvíl

Náhodou se mi dostalo do ruky květnové číslo Chipu, kde jsem si se zájmem přečetl článek o paměťových kartách. Zaujal mě názor na karty Compact Flash, jež označujete jako karty celoživotního hráče pokeru... a jen o pár řádků níže píšete, že karta CF vstoupila do podzimu svého života, což si nepochybně protiřečí. Budu rád, když mi krátce napíšete svůj názor, neboť hodlám investovat do digitální techniky a karty CF jsem si vybral.

D. Maršík

Asi došlo k omylu či k mé špatné formulaci. Píši o CompactFlash kartách jako o kartách SanDisku a tady slova o pokeru platí, protože tahle firma je navrhla opravdu s přehledem a naprosto dokonale (jak je vidět, je něco takového i v lidských silách). S CompactFlash totiž nebyl – na rozdíl například od SmartMedia – za dobu, co jsou na trhu, jediný problém, pokud samozřejmě nepočítáme ovladače ve Windows. Jestliže investujete do CF, nebude to rozhodně špatné rozhodnutí. Jsou to zcela univerzální karty. A že vstoupily do podzimu života? Ano, to je myslím pravda, ale také jsou na ně k dispozici všechny možné periferie, což o SD kartách, které jsou dnes naopak velmi

perspektivní, byť dražší volbou, zatím neplatí. Na periferní zařízení si zde budeme muset ještě počkat, nejspíše na přelom roku.

Pokud byste se čirou náhodou rozhodl pro SD, tedy Secure Digital, dejte si pozor, aby – jestliže to samozřejmě budete potřebovat – šlo o mechaniku SD/IO, tedy takové, které nepracují jen s paměťovými kartami, ale i s periferními zařízeními, jako například s Bluetooth apod. Pokud ovšem kupujete jen foťák, ztrácí tato poznámka smysl.

Bohumil Herwig

Rád bych si předplatil Chip s DVD, akorát mi není jasné, jak to bude s přílohou DVD v příštím roce. Budete ji ještě připravovat, jak často a ve kterých číslech?

František Votruba

S přílohami DVD určitě budeme pokračovat. Dokonce vám mohu v tuto chvíli prozradit, že na základě prodejních úspěchů Chipu s DVD v tomto roce bude příští rok DVD příloh více – chystáme se je přikládat ke každému *lichému* číslu. Pokud si předplatíte Chip na příští rok, dostanete tedy 6× Chip s přílohou DVD a 6× Chip + 2 CD. Cena ročního předplatného Chipu s DVD je 1500 Kč. Pokud je to pro vás velká finanční zátěž, připravili jsme i předplatné pololetní a čtvrtletní. Konkrétní ceny a informace najdete na straně 160.

Jiří Palyza

Jako přílohu Chipu 7/03 jsme uvedli „odlehčenou“ distribuci Linuxu Mandrake nejnovější verze 9.1, na jejíž kvality byla reakce čtenářů velmi příznivá. Při výběru vhodných balíčků tak, aby se původní rozsah distribuce (3 CD) mohl umístit na jediný CD, bylo nutné udělat některé kompromisy – čtenářům nejčastěji chyběla podpora staršího hardwaru. Díky pomoci lokálního zastoupení firmy Mandrake jsme mohli sestavit návod, jak řešit některé z nejpainlivějších problémů. Najdete jej v tomto Chipu na straně 99.

Josef Chládek

HLASUJTE PROSTŘEDNICTVÍM SMS ZPRÁV A VYHRAJTE FILM NA DVD!

Která nová služba by Vás ve V-klubu nejvíce zaujala?

- A) Elektronický archiv článků.
- B) Nové soutěže o ceny.
- C) Dárky za nasbírané body.
- D) Platby prostřednictvím mobil. tel. nebo plat. karty.
- E) Více nabízených slev na zboží.
- F) Zaslání informace o platbě, zaslání zboží aj.
- G) Zasilání informací o novinkách e-mailem a SMS.

Své odpovědi nám můžete poslat do 22. 8. 2003 prostřednictvím SMS zprávy na číslo +420 9000 103, a to ve tvaru: **Vogel*CHIP8** y Na začátek SMS zprávy napište slovo **VOGEL**. Příznak Chip8 a písmeno odpovědi od sebe oddělte mezerou a od slova Vogel hvězdičkou nebo čárkou.

Cena za odeslanou SMS zprávu je určena posledními dvěma číslicemi z čísla, na které je SMS zpráva odesílána.

SMS službu poskytuje společnost Netkit, s. r. o.

Infolinka: +420 284 820 470

Výherci z č. 6/03: Michal Šmeral z Dobručky, Gabriela Budglová ze Stříbra, Ondřej Tlach z Břeclavi.

Tři z vás vyhraji film na DVD.

inzerce

APPLE POWER MAC G5

Rychlík s jablkem

Společnost Apple představila nový osobní počítač Power Mac G5, který je jako první vybaven 64bitovým procesorem a 1GHz sběrnici FSB (front side bus). Je poháněn až dvěma procesory PowerPC G5, jeho paměť DDR SDRAM může mít kapacitu až 8 GB, má sběrnici PCI-X a podporuje grafiku AGP 8x Pro (standardně se dodává s kartami NVIDIA GeForceFX 5200 nebo ATI Radeon 9600). Frekvence procesoru je 2 GHz. Vše se ukrývá v atraktivním plášti z hliníkové slitiny, vybaveném řízeným chlazením pro výjimečně tichý provoz. 64bitový procesor PowerPC G5 je výsledkem strategické spolupráce mezi firmami Apple a IBM a umožňuje nativní běh 32bitových aplikací. Architektura procesoru PowerPC G5 je založena na novém výkonném jádru, které zahrnuje masivní paralelní výpočty s 215 in-flight instrukcemi, plně symetrickým multiprocessingem, optimalizovanou jednotkou Velocity Engine a jednotkou pro výpočty v plovoucí řádové čárce s dvojnásobnou přesností. Power Mac G5 se může pochlubit snadnou rozšiřitelností – standardní výbava zahrnuje gigabitový Ethernet, rozhraní FireWire 800, dvě zásuvky rozhraní FireWire 400, tři zásuvky rozhraní USB 2.0, podporu pro dva monitory, optický digitální zvukový vstup a výstup, analogový zvukový vstup a výstup a zásuvku pro sluchátka. Systém rovněž podporuje bezdrátovou 54Mb síť AirPort Extreme a je rovněž připraven pro připojení bezdrátových periferních zařízení Bluetooth.

INTEL ITANIUM 2 A INTEL XEON MP

Nová vzpruha pro servery

Společnost Intel uvedla nové procesory Intel Itanium 2 a Intel Xeon MP, které rozšíří nabídku produktů Intel pro high-end podnikové výpočetní systémy. Více než 85 procent dnes prodávaných serverů je podle odborných analýz založeno na architektuře Intel a servery se čtyřmi a více procesory se podílely v roce 2002 na celkovém obratu serverového trhu více než 60 procenty. Nový procesor Itanium 2 (kódové jméno Madison) poskytuje podle Intelu o 30 až 50 procent vyšší výkon než předchozí procesor Itanium 2 (kódové označení McKinley), přičemž udržuje systémovou kompatibilitu s předchozím procesorem Itanium 2 i se dvěma budoucími procesory Itanium (s kódovými názvy Madison 9M a Montecito). Nový 32bitový procesor Intel Xeon MP 2,80 GHz je kompatibilní se stávající platformou procesorů Intel Xeon MP, zajišťuje o 10 a více procent vyšší výkon než jeho předchůdci a lepší transakční výkon než srovnatelné RISC platformy při polovičních nákladech na jednu transakci. Procesor Itanium 2 se 6 MB integrované vyrovnávací paměti třetí úrovně (L3 cache) a s taktkem 1,50 GHz stojí 4226 USD, procesor Itanium 2 se 4 MB L3 cache a s taktkem 1,40 GHz 2247 USD a procesor Itanium 2 se 3 MB L3 cache a s taktkem 1,30 GHz 1338 dolarů. Procesor Intel Xeon MP s taktkem 2,80 GHz a s 2 MB L3 cache stojí 3692 USD, procesor Intel Xeon MP s taktkem 2,50 GHz a s 1 MB L3 cache 1980 USD a procesor Intel Xeon MP s taktkem 2,0 GHz a s 1 MB L3 cache 1177 USD.

HP DESKJET 9300

Až A3 barevně

Společnost HP představila barevnou inkoustovou tiskárnu HP Deskjet 9300, určenou pro domácí kanceláře a malé firmy. Tiskárna je koncipována pro rychlý tisk na široké spektrum médií a formátů (od A6 po A3+). Využívá technologii HP Photorec III a tiskne v rozlišení až 4800 dpi s rychlostí až 14 stran za minutu černobíle nebo 11 stran barevně. Umožňuje také tisk obálek, pohlednic a plakátů v gramáži až 280 g/m². Senzor tiskárny detekuje šířku papíru, což uživateli umožní snadno nastavit na tiskárně odpovídající formát. Tiskárna HP Deskjet 9300 bude na českém trhu dostupná od července 2003 za doporučenou koncovou cenu 13 408 Kč s DPH.

InFocus® X1™

CHAMELEON

Dopoledne s ním zaujmete klienta při nápadité prezentaci, odpoledne pobavíte kolegy v práci fotografiemi z firemního tréninku a večer potěšíte celou rodinu projekcí pohádky s obrazem jako v kině. InFocus X1 se pokaždé přizpůsobí.

„Přestávku nepotřebujeme!“

Zaujmete své kolegy i zástupce klienta při dynamických a nápaditých prezentacích.

„Ještě jeden film!“

To budete slyšet často, až InFocus X1 s obrazovým procesorem Faroudja večer připojíte do své sestavy kina doma.

„Také si ho koupím!“

Nic jiného také vedoucímu nákupu nezbude, až zjistí, za kolik se tento projektor s životností lampy 3000 hodin dá pořídit.

AV MEDIA

komunikace obrazem

www.avmedia.cz
PROJEKČNÍ A PREZentační TECHNIKA

Praha tel.: 261 260 218, paha@avmedia.cz
 Brno tel.: 547 357 080, brno@avmedia.cz
 Ostrava tel.: 596 624 505, ostrava@avmedia.cz
 Č. Budějovice tel.: 387 747 339, budejovice@avmedia.cz
 Plzeň tel.: 377 488 570, plzen@avmedia.cz
 Pardubice tel.: 466 510 825, pardubice@avmedia.cz

člen APPT.cz

Aficio 2090/2105

Profesionální tvorba dokumentů

Aficio 2090/2105 je uživatelsky založený výkonný systém, který umožňuje kopírování, tisk, skenování a správu dokumentů. Výhodami tohoto systému je kvalita tisku (1200 × 1200 dpi) a jednoduché ovládání. Variabilním použitím dokončovacích zařízení (včetně výroby brožur) lze výstup přímo upravit do konečné podoby. Aficio 2090/2105 napomáhá i při archivaci úloh, správě dokumentů a vzdálené správě zařízení. S volitelným tiskovým modulem lze Aficio 2090/2105 přeměnit v tiskové středisko s rychlostí tisku 90/105 stran za minutu, a to jak pro jednostranný, tak pro oboustranný tisk i pro dokončování dokumentů. Pokud potřebujete ještě vyšší výkon, můžete propojit dva systémy Aficio, čímž dosáhnete rychlosti až 210 stran za minutu. Kromě běžných tiskových jazyků, PCL a PostScriptu, může uživatel používat i tiskový jazyk RPCS od firmy Ricoh, který lze velmi jednoduše a rychle ovládat pomocí ikon. Naskenovanou úlohu můžete uložit na dokumentový server a kdykoli se k ní vrátit, pokud ji potřebujete znovu vytisknout. S volitelným konvertorem formátu souborů mohou být uložena data s ohledem na jednodušší vyhledávání a na pozdější přenos převedena do formátů PDF, TIFF a JPEG.

UMAX AstraPix 630 a 670

Dostupné digitály

Firma UMAX rozšiřuje svoji nabídku digitálních fotoaparátů střední třídy o dva nové modely – AstraPix 630 a AstraPix 670. UMAX AstraPix 630 (stojí 8528 Kč s DPH) v stříbrném provedení má rozlišení 3,3 megapixelu, má vestavěný blesk s řízením intenzity záblesku, TV výstup, interní 16MB paměť a slot pro karty SD nebo MMC. Objektiv s automatickým ostřením umožňuje fotografovat v rozsahu vzdáleností od 20 cm až do nekonečna. Fotoaparát má také zabudovanou podporu pro přímý tisk na tiskárnách kompatibilních s protokoly DPOF nebo PIM. UMAX AstraPix 670 (stojí 10 358 Kč s DPH) disponuje i trojnásobným optickým zoomem. Černostříbrné pouzdro je ztvárněno v retro stylu. Objektiv s AF ostřením umožňuje fotografovat v rozsahu vzdáleností od 50 cm až do nekonečna, v supermakrorežimu již od vzdálenosti 1 cm od objektivu. Oba přístroje se dodávají s pouzdem, řemínkem, CD, obsahujícím český program pro úpravy fotografií a videostřížnu v angličtině, dále s USB kabelem, videokabelem, bateriemi, kuponem pro zpracování deseti fotografií zdarma a se záručním listem.

CANON BUBBLE JET i250 A BUBBLE JET i350

Pro domácí uživatele

Firma Canon nabízí dvě nové cenově dostupné tiskárny pro domácí uživatele. Jde o tiskárny Bubble Jet i250 a Bubble Jet i350, které nahrazují modely S200x a i320 a nabízejí tisk v rozlišení 4800 × 1200 dpi. Model i350 umožňuje tisk bez okrajů na formáty 10 × 15 cm a 13 × 18 cm, a tedy zhotovení fotografií s celým pokrytím papíru bez bílých okrajů. Tiskárny jsou rychlejší než předchozí tiskárna Canon S200x – Bubble Jet i250 tiskne rychlostí 12 stran za minutu černobíle a 9 stran za minutu barevně a Bubble Jet i350 rychlostí 16 a 11 stran za minutu.

SEAGATE MOMENTUM

Disk pro notebooky

Firma Seagate se pustila do výroby 2,5" disků pro přenosné počítače. Disky Momentus se otáčejí rychlostí 5400 otáček za minutu (u 2,5" disků je přitom běžná rychlost 4200 otáček za minutu) a mají kapacitu 20 nebo 40 GB. Velikost vyrovnávací paměti je 8 MB a disky mají rozhraní Ultra ATA/100. Trh s notebooky je nejrychleji rostoucím segmentem současného počítačového trhu, proto uvidíme, jak se na něm nové disky Seagate prosadí.

DELL PRECISION M60

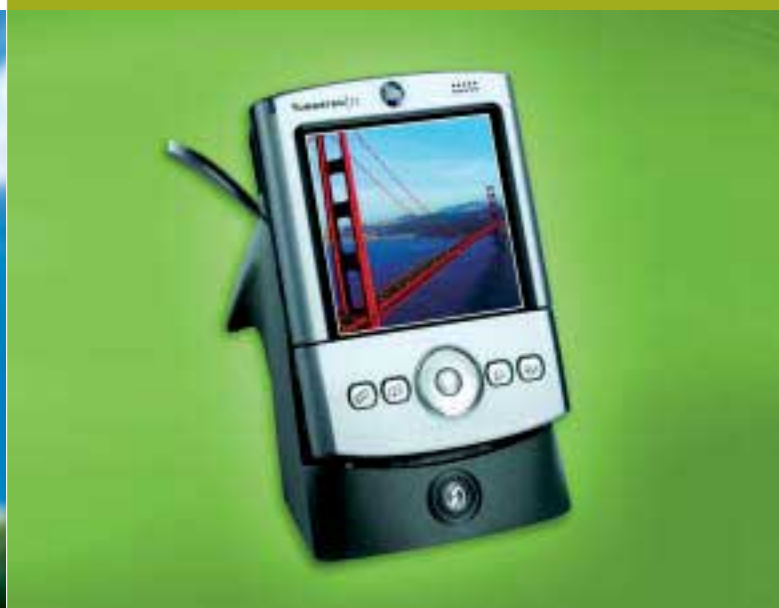
Mobilní pracovní stanice

Nový notebook Precision M60, který je koncipován jako mobilní pracovní stanice, představila firma Dell. Notebook je vybaven grafickou kartou NVidia Quadro FX Go700 se 128 MB paměti a s širokoúhlým 15,4" LCD displejem s rozlišením WUXGA (1920 × 1200). Tyto grafické schopnosti notebooku umožňují uživatelům pracovat s velkými návrhy, používat více pracovních oken nebo rozsáhlé palety nástrojů. Grafická podpora je velkou předností tohoto notebooku, který je certifikován pro použití aplikací CAD, DCC, AEC a CAE. V notebooku mohou být až 2 GB operační paměti (DDR-SDRAM) a má vestavěnou gigabitovou síťovou kartu a mobilní procesor Intel Pentium M. Velikost notebooku je 361 × 276 × 39 mm.

PALM TUNGSTEN T2

Tungsten inovován

PDA společnosti Palm jsou oblíbené hlavně pro svou výkonnost a ovládání, vynikající výdrž v provozu na baterie a vysokou bezpečnost uchování dat při výpadku napájení. Firma Palm právě představila novou verzi svého špičkového modelu Tungsten T2, který má nejostřejší obrazovku ze všech PDA Palm a větší kapacitu paměti než původní Tungsten T při zachování shodného designu. Hlavními novinkami je paměť 32 MB SDRAM (29,5 MB pro uživatele), transreflexní displej s rozlišením 320 × 320 bodů hi-color pro lepší práci venku i v interiéru, zabudovaná zařízení pro bezdrátovou komunikaci (Bluetooth, e-mail, SMS, webový prohlížeč) a nejnovější Palm OS 5.2.1, obsahující zejména Graffiti 2, podporu pro MP3, podporu pro přehrávání videa a nástroje na prohlížení a základní úpravy a obrázků, resp. digitálních fotografií. Nový Tungsten je vybaven procesorem Texas Instruments OMAP1510 a jeho cena je 399 USD.

LYNX eXPRESS64 SERVER

Servery s Opteronem

Firma LEVI International představila své nové servery LYNX eXpress64 Server, založené na 64bitových procesorech Opteron firmy AMD. První servery LYNX založené na procesorech AMD Opteron jsou dvouprocesorové. Používají základní desky MSI K8D Master, postavené na čipsetu AMD8131. Na desce je integrována grafická karta ATI Rage XL a gigabitová síťová karta Broadcom BCM5704C. Další konfigurace závisí na přání zákazníka. Pro rozšiřující komponenty jsou k dispozici tři sloty PCI-X a dva běžné, 32bitové sloty PCI. Servery mohou být osazeny až 12 GB DDR paměti, pro připojení SCSI disků lze zvolit některý z řadičů Adaptec.

SGI ALTRIX 3000

SGI a Itanium 2

Firma SGI oznámila dostupnost linuxových serverů Altix řady 3000 s až 64 procesory typu Intel Itanium 2 1,5 GHz, resp. 1,3 GHz. Společnost už zveřejnila jména prvních zákazníků nových systémů, které jsou určeny především pro oblast vysoce výkonných vědeckých a technických výpočtů (HPC). Díky architektuře NUMAflex a speciálním úpravám Linuxu dosahují tyto systémy v HPC aplikacích podstatně vyššího výkonu než porovnávané systémy konkurence a také jsou jedinými stroji „single-image“ (chovajícími se k uživateli a zejména k programátorovi jako jediný celek s celistvou pamětí) pod Linuxem schopnými pracovat s tak vysokým počtem procesorů (u konkurence je pro Linux maximem 4 až 8 procesorů, tzn. že u mnohprocesorových strojů může Linux pracovat jen v rámci partition omezené velikosti). O výhodnosti procesorů Itanium 2 platí vše, co je v této souvislosti uvedeno ve stati o samotném procesoru Itanium 2 v úvodu hardwarových novinek.

Servery SGI však stále zůstávají speciálními stroji pro oblast HPC; dosud není oficiálně známo nic o čistě komerčních aplikacích, schopných využít udávaný špičkový výkon těchto strojů (zajímavý zejména v konfiguraci tzv. superklastru, tedy klastru s propojením o řádově vyšší propustnosti, než je obvyklé u klastrů běžných).

It's party time!

LANPARTY KT400A

VIA KT400A / Socket A / ATX

- podpora AMD Athlon™ XP • podpora DDR400/333/266
- AGP 8X, 6ch Audio • Serial ATA, ATA133, Round Cable
- RAID 1.5 (současné využití RAID 0 a RAID 1 na dvou discích)
- USB2.0, IEEE1394
- S/PDIF in/out Interface, Round Corner PCB
- integrovaná DUAL 10 / 100 Mbit LAN
- integrovaný Power Switch & Reset

LANPARTY NFII ULTRA

NVIDIA nForce2 SPP ULTRA 400 / Socket A / ATX

- podpora AMD Athlon™ XP • podpora DDR400/333/266
- NVIDIA Dual DDR Memory Architecture
- AGP 8X, 6ch Audio • Serial ATA, ATA133, Round Cable
- RAID 1.5 (současné využití RAID 0 a RAID 1 na dvou discích)
- USB2.0, IEEE1394
- S/PDIF in/out Interface, Round Corner PCB
- integrovaná DUAL 10 / 100 Mbit LAN
- integrovaný Power Switch & Reset

LANPARTY PRO875

Intel® Canterwood / Socket 478 / ATX

- podpora Intel® Pentium® 4 • 800MHz system bus
- podpora Hyper-Threading Technology
- podpora Dual DDR400 Memory
- AGP 8X, 6ch Audio • Serial ATA, ATA100, Round Cable
- RAID 1.5 (současné využití RAID 0 a RAID 1 na dvou discích)
- 8 USB2.0 • S/PDIF in/out Interface, Round Corner PCB
- integrovaná Intel® Gigabit CSA LAN

VELKOOBCHOD VÝPOČETNÍ TECHNIKY
RIDEA distribution s.r.o., Březenec 4808, 430 04 Chomutov
tel.: +420 474 699 000, fax: +420 474 622 761
gsm: +420 603 928 020, e-mail: prodej@ridea.cz

www.ridea.cz
http://shop.ridea.cz

Distributor značek DFI, Videoseven, Belinea, Genius, Manhattan, Intellinet

Otevřený a integrovaný systém

Společnost APC přednedávnem představila integrovanou architekturu pro síťovou kritickou infrastrukturu (NCPI) InfraStruXure. Ta integruje standardní 19" stojany, chlazení, napájení, správu a služby.

Před rokem představila firma kompletně novou architekturu **PowerStruXure**, jež pomohla eliminovat složitost velkých elektrických instalací modulárními předprojektovanými stavebními bloky, které integrovaly elektrické a řídicí komponenty ve flexibilní, uživatelsky jednoduché a servisní balík. Právě na základech architektury PowerStruXure stojí architektura InfraStruXure, která umožňuje IT manažerům vybrat si různé standardizované komponenty, aby mohli vytvořit řešení přizpůsobené jednotlivým zákazníkům.

SAS VALUE CHAIN ANALYTICS 6.0

Inteligentní finanční řízení od SAS

Řešení SAS Value Chain Analytics 6.0, navržené speciálně pro maloobchody, distributory, velkoobchody a výrobce z oblasti spotřebního zboží, představila společnost SAS Institute.

Mezi hlavní funkce tohoto řešení patří možnost rychlého zobrazení a modelování distribučních systémů spolu s jejich analýzou, která zahrnuje všechny produkty, dodavatele a odběratele. Nové řešení zajišťuje finanční transparentnost v rámci celého dodavatelského řetězce a umožňuje tak organizacím působícím v tomto řetězci snížit náklady na výrobek a zvýšit ziskovost celého řetězce, od povýrobní fáze až po konečnou dodávku do maloobchodní prodejny.

PIVOTAL 5

Číslo pět žije

Společnost LLP Group rozšiřuje svoji nabídku řešení o novou verzi CRM produktu Pivotal 5, která je speciálně určena pro specifické potřeby středně velkých podniků. Jde o flexibilní, škálovatelné řešení se snadným přizpůsobením, které zajišťuje nejvyšší možnou míru interaktivity a spolupráce v rámci podniku.

Nové funkce produktu Pivotal 5 napomáhají firmám lépe a jednodušeji prodávat a poskytovat rychlé a kvalitní zákaznické služby. Četná vylepšení obsažená ve verzi 5 přispívají k celkově lepšímu využití, pružnosti řešení a vyšší produktivitě práce. Středně velké podniky potřebují vysoce flexibilní CRM řešení, které se rychle přizpůsobí specifickým podnikovým procesům a jejich změnám. Architektura Pivotalu 5 staví na platformě Microsoft .NET a zahrnuje nejnovější standardy v oblasti webových služeb. Produkt poskytuje široké možnosti přizpůsobení při změnách nastavení či přechodu na nové verze. Veškeré úpravy datových položek, definic formulářů, aplikační logiky atd. se v plném rozsahu synchronizují zároveň s běžnými podnikovými změnami. Individualizaci lze provést centrálně z jednoho bodu a poté ji prostřednictvím řešení Pivotal Synchronization jednoduše aplikovat na jednotlivých pracovištích.

Ve zkratce

Společnost **Mercury Interactive** uvolnila novou verzi **Optane for SAP solutions**, komplexní řešení navržené pro optimalizaci funkčnosti a výkonnosti SAP R/3 verze 4.7 a SAP GUI 6.20 pro HTML a Windows.

Společnost **Borland Software Corporation** uvedla na trh produkty **Borland Mobile Studio**, **Borland Enterprise Studio for Mobile** a **Borland JBuilder 9 Mobile Edition**. První dvě uvedené sady produktů přináší zvýšení produktivity vývoje pro mobilní zařízení v programovacích jazycích Java a C++. Borland Mobile Studio je zaměřeno na vývoj aplikací pro mobilní zařízení, zatímco Borland Enterprise Studio for Mobile dále rozšiřuje možnosti vývoje pro mobilní zařízení v rámci podniku. Vývojové prostředí Borland JBuilder 9 Mobile Edition představuje

speciální edici pro vývojáře zaměřené na mobilní zařízení podporující platformu Java 2 Mobile Edition (J2ME).

Poprvé v České republice bude uvedena do provozu nová verze aplikace **Microsoft Office SharePoint Portal Server 2003 (SPPS)**. Celou dodávku realizuje akciová společnost **Infinity** pro Plzeňský Prazdroj. Technickou podporu při implementaci zajišťuje společnost **Microsoft**.

Jako reakci na dynamicky se utvářející trh v oblasti digitální fotografie přináší nové sestavení populárního kancelářského balíku **PC SUITE** funkci digisběry neboli objednávání klasických fotografií z digitálních předloh. Kromě standardních oprav a vylepšení přináší nové sestavení PC SUITE uživatelům výhodu napojení na služby v oblasti digitální fotografie.

V první řadě jde o digitální fotosběru pro on-line objednání klasických fotografií z digitálních snímků, která vznikla díky spolupráci se společností **Fotostar Südcolor**. Digisběra je obsažena v každé PC SUITE ZDARMA, PC SUITE Plus a v neposlední řadě v balíčku 602Album FotoStar, který bude distribuován na CD spolu s fotozakázkami FotoStar Südcolor.

The Mathematical Explorer je samostatný software pro ty, jimž je matematika koníčkem a zároveň fascinující vědou a výzvou. Uživatelé se dočtou o kulturním a historickém původu každého jednotlivého tématu a mohou s ním experimentovat.

Společnost **Sybase** chystá beta verzi nástroje **Pocket PowerBuilder**, což je nová technologie pro zjednodušení

Nástup AutoAdvice

Společnost **EMC** uvedla na trh produkt **AutoAdvice**, výkonný zpravodajský nástroj, který zákazníkům poskytuje na webu přístup k individuálně přizpůsobitelným rozborům výkonnosti a využití zdrojů u jejich zákaznických aplikací, serverů, databází a systémů pro ukládání a uchování dat. Software AutoAdvice je k dispozici formou předplatného a je součástí nové soustavy kapacit EMC ControlCenter pro správu a řízení informací v režimu on-line. Provádí rozborů aktuálních zákaznických dat z hlediska jejich současných i minulých aplikací i rozborů výkonnosti infrastruktury – a také přiřazování zdrojů. Pomocí produktu AutoAdvice mohou zákazníci rychleji lokalizovat momentálně se vyskytující problémy, předem rozpoznávat místa, se kterými by mohly být v budoucnosti potíže.

AutoAdvice rozšiřuje zpravodajské a monitorovací možnosti produktu ControlCenter i na servery, databáze a aplikace. Odstraňuje pak opakující se úkony při sběru, resp. shromažďování dat a automaticky převádí metriku systémů na informace.

Oracle podporuje Linux

Od července 2003 bude zdarma k dispozici nový nástroj společnosti **Oracle**, který pomůže firmám převést stávající implementace sady aplikací **Oracle E-Business Suite** na Linux. Mohou tak využívat rychlý a nákladově efektivní hardware pro svou střední vrstvu aplikací.

Nástroj pro přechod na Linux zachovává exaktní úroveň uspořádání a řadu přizpůsobení a eliminuje potřebu synchronizace databáze nebo změny nástrojů databáze. Kromě nového nástroje pro přechod na platformu Linux společnost Oracle nabízí zákazníkům pomoc při bezpečném a spolehlivém nasazení sady Oracle E-Business Suite v kritických prostředích Linuxu, a to prostřednictvím technických příspěvků pro rozšíření linuxového prostředí, přímé podpory klíčových operačních systémů Linux a svého závazku spolupracovat se společností Linux na vyhodnocení prvního zabezpečení operačního systému.

EXCHANGE SERVER 2003

Rozšířené možnosti licencování

Do výroby byl uveden nejnovější komunikační server – Exchange Server 2003. Exchange Server 2003 byl vyvinut s ohledem na potřeby uživatelů a IT administrátorů. Cena nového e-mailového serveru pro messaging a spolupráci bude stejná jako u produktu Exchange 2000.

Exchange 2003 nabízí lepší produktivitu, správu i zabezpečení, Microsoft navíc rozšířil možnosti licencování. Exchange Server 2003 výrazně zvyšuje produktivitu. Integrovaná řada serverových a klientských funkcí zjednodušuje obchodní komunikaci v kanceláři i v terénu. Ve spojení s Microsoft Office Outlook 2003 usnadňuje Exchange 2003 správu e-mailu a kalendáře, významně zrychluje synchronizaci a zjednodušuje přístup přes internet. Upravený webový přístup k Outlooku, který přináší důležité nové funkce, umožňuje přístup k datům na Exchange prostřednictvím většiny webových prohlížečů. Exchange 2003 má navíc zabudovaný bezdrátový přístup, díky kterému je možné být neustále v kontaktu prostřednictvím PDA či mobilního telefonu. Cena Exchange 2003 zůstává na stejné úrovni jako cena Exchange 2000. Díky vylepšené škálovatelnosti, spolehlivosti a zabezpečení, ale i vylepšenému Outlooku 2003, webovému přístupu k Outlooku a zabudovanému bezdrátovému přístupu (Mobile Information Server 2002) však zákazníci získají vyšší hodnotu. Exchange 2003 bude k dispozici ve dvou verzích: Standard a Enterprise.

- ▶ a zrychlení tvorby aplikací pro mobilní a bezdrátové přístroje, vytvořené prostřednictvím PowerBuilderu. Pomocí nového nástroje mohou vývojáři využít své znalosti i stávající aplikace k rozšíření dostupnosti podnikových informací o zařízení na bázi Windows CE.

Server **Slunečnice** (www.slunecnice.cz), který obsahuje katalog volně šiřitelného softwaru, nedávno rozšířil svoji nabídku o programy určené pro použití na PDA zařízeních. Tato novinka je výsledkem spolupráce s redakcí serverského **Palmserveru**, který se mobilním počítačům do dlaně věnuje. Slunečnice dosud nabízela programy jen pro stolní počítače na platformě Microsoft Windows. S rozvojem používání PDA zařízení se však ze strany uživatelů začaly množit požadavky na rozšíření i do této oblasti. V současné době tak Slunečnice nabízí zhruba 500 volně šiřitelných programů pro všechny operační systémy, které se na PDA používají. Největší část v katalo-

gu tvoří software pro PalmOS, s nabídkou by však měli být spokojeni i uživatelé operačních systémů Windows CE a EPOC.

Další řadu svého produktu **NetAdvantage 2003, Volume 2** uvedla na trh firma **Infragistics**. NetAdvantage 2003 představuje nejucelenější nástrojovou sadu komponentů prezentační vrstvy na současném trhu. Infragistics NetAdvantage Suite se skládá ze špičkových komponentů a nabízí prvky datových mřížek, termínového plánování, grafů, nástrojových lišt, menu, seznamů, stromů, uživatelských rozhraní i editační komponenty.

Autodesk připravuje ve spolupráci se společností **AB Studio** k uvedení na trh produkt **DT+ 2004**, společně komplexní softwarové řešení pro architektury a stavební projektanty, jehož cílem je poskytnout maximální funkčnosti produktu při plném respektování lokálních projekčních

zvyklostí. Licenci k produktu **DT+ 2004** zakoupila společnost **Tech Data Distribution**, jejímž prostřednictvím bude software distribuován. Softwarový balík se bude skládat z české verze produktu Autodesk Architectural Desktop 2004 a z rozšíření, které zohledňuje specifické požadavky na vytváření výkresové dokumentace podle norem a zvyklostí v České republice a na Slovensku.

Společnost **ComponentOne** ohlásila vydání dvou kombinací pro **Microsoft Visual Studio .NET 2003**. Kombinace zahrnují Microsoft Visual Studio .NET 2003 Professional, plus ComponentOne Studio for .NET nebo jeden ComponentOne tool for Microsoft Visual Studio .NET.

Podle oznámení společnosti **Oracle** implementuje rostoucí počet středních a menších společností z celé Evropy a Středního východu sadu aplikací **Oracle E-Business Suite Special Edition**.

CA eTRUST SECURE CONTENT MANAGEMENT

Komplexní přístup rozšířen

Společnost **Computer Associates (CA)** informovala o svém řešení **eTrust Secure Content Management (eSCM – bezpečná správa informací)**. Jedná se o komplexní, cenově příznivé řešení ochrany organizací před nejrůznějšími hrozbami z internetu – včetně virů, nevyžádaných e-mailů či nepřijatelného využívání webu zaměstnanci.

CA řeší tyto rozmanité otázky správy zabezpečení jediným produktem. eTrust Secure Content Management nabízí výrazně vyšší míru účinného zabezpečení při nižších celkových nákladech na vlastnictví. Mezi klíčové vlastnosti řešení eTrust Secure Content Management patří integrovaná správa zásad a strategie (umožňuje definovat a zavést do praxe společné celopodnikové zásady týkající se zabezpečení komunikace prostřednictvím protokolů HTTP, SMTP a FTP). Správci mohou v souladu s podnikovými zásadami nastavit skenování elektronické pošty a vyžádaného webového obsahu, jednotlivým uživatelům mohou umožnit přijmout či odmítnout data z webu (sami tak mohou filtrovat elektronickou poštu a blokovat určité adresy URL, čímž se omezuje počet falešných poplachů, lze nastavit vyhledávání slov či řetězců). Moderní rozhraní pro podávání zpráv ohledně správy informací umožňuje bezpečnostním manažerům mít neustálý přehled o toku informací mezi podnikem a internetem.

Nová verze LAN SUITE 2003

Akciová společnost **Software602** uvolnila novou verzi svého komunikačního serveru **LAN SUITE 2003**. Jako první se na trhu objevila česká verze, následovala anglická verze a během několika následujících týdnů budou k dispozici postupně i verze v portugalské, němčině, italštině, španělštině, francouzštině či ve slovenštině.

Server **LAN SUITE** je od roku 2000 v anglické verzi distribuován prostřednictvím internetu přímo koncovým zákazníkům nebo partnerům na všech kontinentech. V uplynulých týdnech byly podepsány lokalizační smlouvy s partnery v Německu, Itálii a Brazílii, před podpisem jsou smlouvy s partnery v Mexiku a Francii.

LAN SUITE 2003 je moderní komunikační server určený pro nové operační systémy Microsoft Windows. Jeden server v sobě integruje všechny služby elektronické komunikace – bezpečnou elektronickou poštu (e-mail s bezpečnostním protokolem SSL a integrovanou antivirovou ochranou), sdílený přístup k internetu (proxy), publikaci informací (web včetně zabezpečení SSL), ochranu počítačové sítě (firewall) a síťový fax. Jako klient se využívá buď browser, nebo Outlook Express. Ve všech regionech ČR probíhají bezplatné semináře, na kterých je možné se s novou verzí **LAN SUITE 2003** podrobně seznámit. Součástí seminářů je i speciální obchodní nabídka **LAN SUITE 2003** s dokumentovým serverem eDock.

SMARTFILTER 3.2.

Filtrace nevhodných WWW stránek

Společnost **Secure Computing** před časem uvedla na trh novou verzi produktu **SmartFilter 3.2**.

Produkt **SmartFilter** je komplexní nástroj pro řízení přístupu k WWW stránkám, filtruje nevhodná URL a kontroluje přístup zaměstnanců na veřejnou část internetu. **SmartFilter** je aplikace běžící na serverech připojících uživatele nebo celé podnikové sítě k internetu (na proxy serverech nebo firewallech). Umožňuje stanovit, se kterými internetovými místy mohou uživatelé komunikovat (prohlížet, stahovat soubory, obrázky nebo spouštět aplikace). **SmartFilter 3.2** již nebude podporovat produkty Microsoft Proxy Server 2.0 a Netscape Proxy Server 3.5; poslední verzi produktu **SmartFilter**, která uvedené platformy podporuje, je verze 3.1.1. Podpora těchto produktů byla výrobcem přerušena v okamžiku, kdy je zákazníci přestali používat a kdy začali do svých sítí nasazovat jejich náhrady. Zákazníci používající verzi 3.x (kromě nové verze 3.2) s uvedenými platformami budou mít k dispozici podporu až do 30. června 2004.

Svatby na Tiscali

K dlouhodobé strategii portálu Tiscali patří vytváření speciálů věnovaných různým tématům. Kromě samotných návštěvníků portálu se o tom mohli přesvědčit i pravidelní čtenáři Chipu, neboť v nedávné minulosti jsme na těchto stránkách představili speciály Tiscali NHL, Tiscali Kamery, Tiscali Zima nebo Tiscali Léto.

Pravděpodobně jaro může za nový speciál **Tiscali Svatební** (svatby.tiscali.cz), o který prý projeví zájem sami návštěvníci portálu. Tentokrát spojil portál Tiscali příjemné s užitečným a nový speciál provázal s řadou komerčních služeb – luxus.tiscali.cz, vune.tiscali.cz nebo sperky.tiscali.cz.

Po obsahové stránce je speciál původní s vlastním autorským obsahem, který se týká nejen samotného svatebního obřadu, ale ve kterém najdete například i informace z oblasti rodinného práva, rady vizážistů pro nevěsty a ženichy a zajímavé čtení o rozdílných svatebních zvycích ve světě.

Největší zájem je o rodinné právo a praktické rady. Pro řadu čtenářů je příjemným rozptýlením prověření partnera v partnerském kondičním programu nebo odhad soužití podle živlových znamení. Do budoucna se chystá řada dalších součástí a podstatné rozšíření autorského obsahu. Úplnou novinkou by měl být multimediální obsah včetně možnosti nahrání vlastního videopřání a videopohlednic.

Internetová půjčovna DVD

Spolu s rostoucí vybaveností tuzemských domácností DVD přehrávači se rozšiřuje i nabídka titulů na DVD nosičích ve videopůjčovnách. Jenže ne každý se chce trmácet do půjčovny a ne každá půjčovna má dostatečnou nabídku. Internetová půjčovna **Cinetik** (www.cinetik.cz) nabízí nový způsob, jak se dostat k filmům na DVD.

Zaplatíte paušální poplatek 350 Kč měsíčně a je jen na vás, kolik filmů za tyto peníze stačíte zhlédnout. Filmy, které jste si při procházení virtuálního katalogu vybrali, si uložíte do „Filmového košíku“, ze kterého vám budou postupně zasílány. Platí pravidlo, že současně můžete mít vypůjčeny pouze dva filmy.

Pro filmy si nemusíte nikam chodit, neboť jsou zasílány poštou. Po jejich zhlédnutí je vložíte do vyplacené obálky a zašlete zpět. Filmy můžete mít vypůjčené, jak dlouho chcete. Neplatíte sice žádné poplatky za pozdní vrácení, ale je ve vašem zájmu vypůjčený titul rychle vrátit, aby k vám již mohl putovat další. Někteří jedinci jsou prý takto schopni zhlédnout za měsíc 39 DVD. Cinetik měl koncem června zhruba tři stovky abonentů.

Provozovatelé neustále rozšiřují filmovou nabídku a do budoucna chystají také rozšíření nabídky programů (mělo by být možné si půjčovat více či méně DVD najednou), možnost zapůjčení DVD přehrávačů pro lidi, kteří se s technologií seznamují, a zlepšení by se měl dočkat také zákaznický informační servis.

Ve zkratce

V červnu byl spuštěn nový eShop s produkty z oblasti ICT. Obchod by měl splňovat všechny standardy W3C a je postaven kompletně na nekomerčních produktech atp. Jeho testovací pilotní provoz běží na adrese pcprodejna.incote.cz.

Všichni provozovatelé webových prezentací a aplikací se mohou na <http://soutez.ignum.cz> zúčastnit soutěže o nejlepší webové stránky. Vítěz soutěže získá od firmy IGNUM,

s. r. o., bezplatný hosting pro své stránky po dobu jednoho roku. Podmínkou zařazení do soutěže je hostování webových prezentací nebo aplikace na serverech firmy IGNUM.

Na adrese www.kazaa.cz se objevil český projekt týkající se programu Kazaa Media Desktop. Tato stránka by neměla uniknout milovníkům p2p sítě a obzvláště majitelům stejnojmenného programu.

Tiscali spouští nový server kino.tiscali.cz, který je věnován světu filmu. Server nabízí vyhledávání v programech kin, základní popisy všech filmů včetně jejich recenzí a navíc kompletní seznamy filmů, herců a režisérů. Specialitou jsou cílené sekce zaměřené přímo na nejdůležitější filmy, a to včetně fotogalerií a trailerů, a sekce zaměřená jen na filmové festivaly.

Žhavé hity na hasičském rádiu

Od loňského podzimu si lze na internetu „naladit“ Rádio Vnitro. Kromě hudebních skladeb tvoří obsah jeho vysílání aktuální z Ministerstva vnitra ČR a zprávy policie a hasičů. S podobným, ale neoficiálním a méně úřednickým obsahem se od letošního května šíří po internetu Rádio Požáry, které patří do péče provozovatelů webu **Požáry.cz** (www.pozary.cz).

„Většina z nás pracuje u hasičů. Známe tak dobře i stinné stránky této profese, které umíme vhodně a mnohdy i s vtipem prezentovat. Snažíme se být co nejvíce pohodoví, uvolnění a upřímní. Zároveň chceme hasiče, ale i laiky veřejnost seznamovat s novinkami a zajímavostmi této profese. Nebojíme se také mluvit o věcech, které se na hasičských stanicích probírají pouze šepetem nebo nenápadnými posunků,“ sdělil Chipu o obsahu vysílání šéfredaktor webu Požáry.cz Radek Kislinger.

Laická veřejnost ve vysílání ocení formu, kterou redakce rádia umožňuje nahlédnout pod pokličku hasičské profese. Zároveň se může dozvědět například informace o skutečných nebezpečích požárů, jak probíhá zásah nebo co dělat s vyhořelým bytem. Rádio Požáry je provozováno prostřednictvím webu ABradio.cz, na kterém najdete několik desítek rozhlasových stanic, jež jsou alternativou ke klasickým rádii vysílajícím vzduchem. Pro zdárný poslech potřebujete přehrávač Windows Media Player a rychlost připojení alespoň 32 kb/s. Adresa streamu je <http://www.internetradio.cz/pozary.asx>.

Hlášení „Místního národního výboru“

Doby, kdy se z místního rozhlasu v každé vesnici ozývaly hlásky typu „Družstevníci mající zájem o brambory nechť se dostaví na pole, bude jim nakopáno do pytle“, jsou nenávratně pryč. Obce se svých místních rozhlasů

(rozhlasů po drátě) zbavují pro jejich technickou zastaralost. Ale občanům leckdy mohou místní informace chybět. V této souvislosti je proto zajímavá zmínka o oficiálním uvedení služby **SMS InfoKanál** (www.infokanal.cz) pro města a obce.

SMS InfoKanál je profesionální služba, umožňující komunikaci s občanem prostřednictvím krátkých textových zpráv (SMS) na mobilní telefon. Tato služba, kterou lze přirovnat k městskému rozhlasu „do kapsy“, nejen umožňuje občany informovat, ale jejím prostřednictvím lze také pořádat bleskové ankety k vybraným tématům.

SMS InfoKanál funguje pro všechny operátory a využívá profesionální SMS brány s vysokou propustností ke všem mobilním operátorům, což zaručuje kvalitní spojení s občany zejména v případě krizové komunikace (živelní a ekologické pohromy, terorismus apod.).

Prezident má nový web

Po třinácti letech prezidentování Václava Havla se na Pražském hradě objevil Václav Klaus, a tak byl před několika týdny změněn také web **Kanceláře prezidenta republiky** (www.hrad.cz).

Internetová prezentace hlavy státu dostala nový, moderní design a prodělala změny i po technické stránce. V prvé řadě byly optimalizovány kódy textových struktur, které by měly urychlit načítání stránky internetovým prohlížečem.

Změnu k lepšímu očekává kancelář také v oblasti komunikace, pro kterou byl upraven publikační systém pro správu obsahu webu. Ten ulehčí a zrychlí proces zveřejňování tiskových zpráv a aktualizace kalendáře prezidenta na webu.

Komunikační strategie stránek byla rozšířena o další témata. Jedná se například o sekci pro mladé, ve které je srozumitelným jazykem představena role prezidenta ve státě, sekci o České republice, která stručně charakterizuje zemi, a sekci o státních symbolech. Další vývoj stránek by měl směřovat k vytvoření užšího vztahu prezidenta s veřejností. Kromě toho se očekává, že se návštěvníci stránek budou moci zaregistrovat k odběru aktuálních informací o činnosti prezidenta republiky.

Starožitnosti v novém internetovém obchodě

Všichni sběratelé a všichni ti, kdo vědí, že investice do umění a starožitností je vždy jednou z nejvýnosnějších, obchází starožitnictví, bazary, burzy, veletrhy a nabídky aukčních síní. To ale stojí mnoho času a námahy.

Od poloviny května však existuje daleko pohodlnější a komfortnější způsob, jak starožitnosti vybírat a nakupovat. Byl totiž spuštěn nový internetový server **eAntik** (www.eantik.cz), na jehož stránkách je nabídka několika tisíc kvalitních položek a neustále přibývají nové. Museli byste prochodit spousty klasických starožitnických obchodů, abyste toho viděli tolik najednou.

Nabídku si můžete zobrazovat ve třech prohlížečích režimech podle velikosti fotografie a množství doprovodného textu. Při prohlížení si můžete nabídku serveru dělit podle komoditních kategorií (např. sklo, porcelán, obrazy, šperky, nábytek a podobně), podle historického stáří, podle ceny a podle dalších obchodních kritérií. Server nabízí zboží za nižší nebo stejné ceny jako klasická starožitnictví.

Pro české obchodní a internetové prostředí je asi nejvýznamnější výhodou serveru eAntik skutečnost, že možnosti internetu v šíři a přístupnosti nabídky spojuje s bezpečím klasického obchodu. V klidu svého pokoje si vyberáte zboží z celé republiky, ale převzít a zaplatit je můžete osobně, čímž se zároveň můžete ujistit, že obchod je bezpečný.

Blogerem snadno a rychle

Vzrůstající popularita weblogů (internetových deníčků) byla impulzem pro vznik serveru **Blog.Lide.cz** (blog.lide.cz). Každý z registrovaných uživatelů portálu Seznam (ten je provozovatelem služby Lidé.cz) má možnost na internetu prezentovat své názory a komentáře pomocí krátkých, chronologicky řazených textů, odkazů na jiné internetové stránky, obrázků a fotografií.

Vývojový tým předemné služby se sice snažil vytvořit prostředí pro založení nového weblogu tak, aby jej mohli využít i naprostí internetoví laici, ale kupříkladu změna grafické podoby weblogu, vyžadující znalost kaskádových stylů, byla pro většinu z nich velkou překážkou, a tak si jsou weblogy po grafické stránce podobné jako vejce vejci (zlepšení by měla přinést nabídka předpřipravených grafických šablon).

Stejně mdlé je na tom ovšem drtivá většina weblogů na blog.lide.cz bohužel i s obsahem. Důvod je nasnadě. Psaní weblogů totiž přestalo být výsadou několika zasvěcenců, kteří byli schopni si zajistit prostor a příslušné nástroje nutné k provozování weblogu. Díky službě blog.lide.cz nyní může blogovat prakticky každý, kdo je schopen založit si e-mailovou schránku.

Důkazem budiž čísla, která Chipu poskytl tiskový mluvčí Seznamu Tomáš Fiala. Ke konci června (jen pár týdnů od zprovoznění služby) zde bylo založeno 296 blogů, z čehož 252 je funkčních (obsahují alespoň dva příspěvky). Příspěvků bylo k uvedenému datu celkem 2367. Na tuzemské blogerské scéně se ale díky této „lidové“ službě objevil nový prvek – velmi populární začaly být erotické weblogy.

Chip: antivirový koutek

Také v červnu bohužel pokračoval trend, který jsme zažili již v květnu – objevilo se několik nových, velice úspěšných virů a rozsáhlých epidemií.

Už pátého června se objevila nová varianta viru **Win32:Bugbear**, označovaná jako **Win32:Bugbear-B**. Nástup tohoto viru byl neuvěřitelně rychlý, během několika hodin se dokázal rozšířit jako požár po celém světě. Bohužel některé antivirové firmy zareagovaly trochu pomaleji než obvykle, a proto zpočátku došlo k jeho velkému rozšíření i v řadě firem. Jednalo se o dosud nejprudší epidemii, například anglická firma Messagelabs zaregistrovala během prvního dne více než 100 000 kopií viru.

Virus Win32:Bugbear-B je napsán v jazyce Microsoft C a je zabalen programem UPX. Na rozdíl od řady jiných červů je polymorfní, což znamená, že je v každé své kopii trochu jiný. K tomuto účelu používá kombinace UPX a jednoduchého šifrování. Šíří se pomocí elektronické pošty a také po sdílených discích lokální sítě.

Zprávy, které virus pro svoje šíření používá, jsou (podobně jako u jeho staršího bratříčka) neuvěřitelně různorodé. Virus totiž na infikovaném počítači náhodně vybere existující zprávu, jméno existujícího souboru, najde (v adresáři či v souborech na disku) jméno nového adresáta, zfalšuje jméno odesílatele a odešle se pomocí vlastní SMTP rutiny. To má za důsledek to, že uživatelé dostávají naprosto věrohodné zprávy v lokálním jazyce (například český nebo slovenský) a že připojený soubor zkusí otevřít. Pravda je, že první exemplář jsem dostal spolu s pozvánkou na mikulášskou besídku, což je v červnu přinejmenším podezřelý, nicméně řada následujících zpráv byla opravdu docela přesvědčivá. Problémem může být i to, že některé takové zprávy mohou obsahovat citlivá data a spolu s virem se mohou dostat do nepravých rukou. Připojený soubor má dvojitou příponu, přičemž ta poslední je EXE, SCR nebo PIF. Virus navíc využívá dlouhou známé bezpečnostní díry IFrame, která umožňuje automatické spuštění v systému, které nejsou správným způsobem opraveny pomocí příslušné záplaty firmy Microsoft.

Win32:Bugbear-B do systému navíc instaluje trojského koně, který je schopen zaznamenávat stisknuté klávesy a odpovídat na povely zvenčí. Takto instalovaný trojský kůň je v konfliktu s českým ovladačem klávesnice, což se projevuje zdvojením interpunkčních znamének při psaní českých znaků. Tento projev bývá v našich zemích často spolehlivým příznakem, že je počítač infikován.

Tělo viru obsahuje dlouhý seznam antivirových programů a firewallů, které se virus snaží každých 20 sekund ukončit.

POZORNOST JE NA MÍSTĚ

Minule jsme si povídali o nových úspěšných variantách viru **Win32:Sobig**. Řada těch posledních měla časově omezenou platnost svého šíření, přičemž nové varianty se objeví vždy, když ty předchozí končí. Tato „hra“ jejich autora pokračovala i v červnu. 18. června se objevila (proti ostatním nepříliš úspěšná) varianta

Win32:Sobig-D, která skončila své šíření 2. července.

Brzy následovala nová varianta: virus **Win32:Sobig-E**,

Pavel Baudiš, ALWIL Software

který byl objeven 25. června a který byl opět velice úspěšný – více než 50 000 infikovaných zpráv během druhého dne výskytu. I v tomto případě je jeho šíření časově omezeno – tentokrát do 14. července 2003. Nakažené zprávy mají v poli „Předmět:“ („Subject:“) jednu z následujících možností:

004448554.pif	Re: Re: Application ref
Application.pif	003644
Applications.pif	Re: Re: Document
movie.pif	Re: Screensaver
new document.pif	Re: Submitted
Re: Application I	Referer.pif
Re: document.pif	Screensaver.scr
Re: Documents	submitted.pif
Re: Movie	Your application
Re: Movies	

Tělo zprávy obsahuje pouze větu Please see the attached zip file for details.

Připojený soubor se vždy jmenuje your_details.zip a jedná se skutečně o zabalený virus – uživatel jej musí napřed rozbalit a pak spustit. V důsledku drobného porušení internetového standardu pro pojmenování e-mailových příloh (pravděpodobně jde o chybu v kódu viru) mohou některé e-mailové programy zobrazovat jméno přílohy s příponou .ZI místo .ZIP.

Virus opět falšuje adresu odesílatele „Od:“ („From:“), která pak nemá nic společného s počítačem, ze kterého byl infikovaný e-mail odeslán. Worm vyhledává adresy pro rozesílání vlastních kopií v souborech s příponami .DBX, .EML, .HTM, .HTML, .TXT a .WAB.

Worm vyhledává na sdílených discích složky Startup a pokouší se do nich zkopírovat, aby mohl být při dalším startu vzdáleného počítače aktivován.

I Win32:Sobig-E stahuje a instaluje do infikovaného počítače trojského koně, který následně nainstaluje speciální verzi proxy serveru Wingate. Takto vytvořená síť upravených počítačů pak pravděpodobně slouží jednak k rozesílání spamu, jednak nových variant viru Sobig. Pevně doufám, že během nadcházejících prázdnin bude v oblasti virů větší klid než v uplynulých dvou měsících. Přeji to nejen sobě, ale i vám všem. :)

Pavel Baudiš, ALWIL Software

Konec bedekrů v Čechách?

Turistům v Praze a v dalších evropských městech bude k orientaci stačit pouze kapesní počítač. Alespoň to slibují představitelé nového projektu City Total, který se zrodil v hlavách německých programátorů a který je finančně zastřešen společností Dena, sídlící v Andoře. Oficiálním partnerem v České republice je společnost Quality Tours.

Prvním městem, které projekt City Total pokryje, je Praha. Projekt bude spuštěn 15. srpna 2003 a do konce letošního roku by měl City Total poskytovat informace o další téměř dvacítce destinací v deseti jazycích včetně češtiny a s nabídkou více než 150 kategorií turistických informací (od ambasad přes nemocnice, užitečné telefonní linky až po kontakty na restaurace, ubytování a nejrůznější turistické služby). Vyhledávat lze podle hesel či podle místa, kde se právě nacházíme.

Informace si ve formě hypertextového dokumentu stačí zdarma stáhnout z webové stránky www.citytotal.info přímo do kapesního počítače (požadovaná kapacita je minimálně 8 MB volné paměti). Pokud turisté – zástupci projektu ale věří, že projekt nebudou používat pouze turisté, ale i „běžní“ občané – nebudou mít vlastní kapesní počítač, budou si jej moci vypůjčit ve vybraných hotelech (např. Corinthia Towers, Marriott, Renaissance, Palace, SAS Radisson, Intercontinental či Hilton). Záloha za vypůjčení by neměla přesáhnout 200 eur a denní pronájem by měl být 75 korun (k dispozici budou přístroje Sony Clie PEG-SJ22 s operačním systémem PalmOS, připravuje se verze pro Pocket-PC se systémem Microsoft Win CE).

Změny v ELKO Group

Obchodní skupina ELKO Group, která se skládala z firem ELKO Trading, s. r. o. (Brno, Frýdek, Praha), ELKO Computer,

s. r. o. (Liberec), ELKO Computers Prievidza, s. r. o. (Prievidza), a ELKO Elektronika-computers, s. r. o. (Ostrava), ohlásila změnu.

S platností od 1. 7. 2003 byl ukončen velkoobchodní prodej ve firmě ELKO Elektronika-computers, s. r. o. Bývalí zákazníci mohou za stejných obchodních podmínek pokračovat ve spolupráci s pobočkou ve Frýdku.

Vyhodnocení soutěže z čísla 6/03

Správné odpovědi na soutěžní otázky společnosti 100MEGA Distribution, s. r. o., byly: 1. b; 2. a; 3. c. Dřevěné reproduktory GENIUS 5.1 SW Home Theatre dostane **V. Vráželová** z Havířova, bezdrátovou klávesnici s myší TwinTouch Optical obdrží **L. Obstová** ze Štok, tablet Wizard Pen 5x4 získává **L. Lapčík** z Bohumína-Záblatí, Gamepad max Fire 08 vyhrává **D. Šmejkalová** z Prahy 6-Sedlce a Repro K10 může očekávat **P. Pavlíček** z Tvorovic. Na bezdrátovou myš Wireless Optical mouse se může těšit **Š. Rubešová** z Řeže, **R. Kostelecký** z Českých Budějovic, **L. Klimko** z Velkého Šariše, **J. Grünwald** z Předína a **O. Rückarová** z Trutnova.

Správné odpovědi na soutěžní otázky V-klubu byly: 1. a; 2. a.

Icewind Dale získávají: **J. Raschel** z Mladé Vožice, **K. Pilař** z Jirkova, **T. Došek** z Karlových Varů, **F. Novák** z Chlumu u Třeboně, **M. Vyšinský** z Roudnice nad Labem, **P. Umlauf** z Hradce Králové, **T. Šindelář** z Úpice, **F. Ciml** z Karlových Varů, **M. Boháč** z Příbora a **J. Čaněk** z Greslového Mýta. Na Icewind Dale II se mohou těšit: **P. Někunda** z Horního Jelení, **R. Dufek** z Jiřic u Miroslavi, **J. Červenka** z Veltrus, **I. Drápal** z Boskovic, **R. Horut** ze Starého Jičína, **L. Holásek** z Loštic, **P. Porubský** z Ostravy 30, **A. Javůrková** z Jiříkova, **K. Králík** z Olomouce a **P. Šojdr** z Vyskova.

Správné odpovědi na soutěžní otázky společnosti Fincom International, a. s., byly: 1. Přístroj nemá vyklápečí displej; 2. Telefonní adresář má kapacitu 100 čísel; 3. V ČR je zavedeno 3 500 000 telefonních linek. Přístroj phoneBuddy Expert vyhrávají: **K. Chmelík** z Prahy 10, **L. Drábek** z Holešova, **M. Janeba** z Hradce Králové, **I. Šafránek** z Teplic, **P. Koutecký** z Kardašovy Řečice, **J. Grill** z Prahy 5 a **S. Szpyrc** z Jablůnkova.

Caché Symposium 2003

Na stále populárnější postrelační databázovou platformu Caché byla zaměřena konference Symposium Caché 2003, která se uskutečnila začátkem června v pražském hotelu Anděl's. Současně byla tato konference věnována 25. výročí vzniku společnosti InterSystems.

Stovka účastníků se během dvou konferenčních dní zaměřila nejen na dvě desítky technologicky i informativně orientovaných přednášek, ale většina odborníků využila také možnost osobních rozhovorů se zástupci společnosti InterSystems. Mezi tématy jednotlivých přednášek nechyběla ani problematika další budoucnosti Caché či ukázky prací aplikačních partnerů. Na závěr konference proběhla panelová diskuse na téma Vztahy mezi technologiemi a obchodními modely, která přinesla celou řadu podnětných nápadů.

Slavnostní vyřazení

V Brně byli slavnostně vyřazeni první absolventi Cisco Networking Academy, celosvětového vzdělávacího programu firmy Cisco Systems.

Tento program je určen pro přípravu odborníků, kteří navrhují a budují počítačové sítě. První Cisco akademie začaly v ČR vznikat v roce 2000, v současné době je jich u nás v provozu třicet šest. Cisco akademie působí v současné době ve více než sto padesáti zemích světa. Více na <http://www.cisco.cz>.

-mzi

Bluetooth verze 1.2

Standardizační skupina Bluetooth SIG představila veřejnosti novou verzi specifikace standardu Bluetooth. Verze 1.2 obsahuje řadu změn, které mají vést ke zlepšení uživatelského komfortu.

Velká pozornost byla věnována zlepšení koexistence Bluetoothu s Wi-Fi sítěmi ve stejném frekvenčním pásmu. Tu má zajistit nový způsob střídání frekvencí (adaptive frekvency hopping), který vynechává obsazené frekvence. Vylepšení se dočkaly i funkce sloužící k přenosu zvuku. Kódování hlasu využívá kvalitnější kódovací schéma, což spolu se zlepšením způsobu přenosu hlasu přináší zvýšení celkové kvality přenášeného signálu. Bezpečnost přenášených dat by se měla zvýšit zavedením tzv. anonymního modu, který maskuje fyzickou adresu zařízení. Současně s novou verzí standardu dostávají členové sdružení i doporučení pro implementaci. Tato doporučení jsou součástí širší kampaně za zkrácení času nutného ke zprovoznění spojení prostřednictvím Bluetooth uživatelem. Nová verze standardu je plně kompatibilní se stávající verzí 1.1.

-lm

Roční webhosting zdarma

Všichni provozovatelé webových prezentací a aplikací se mohou na <http://soutez.ignum.cz> zúčastnit soutěže o nejlepší webové stránky.

Pro vítěze připravila firma IGNUM dárek – bezplatný hosting pro dobu jednoho roku. Podmínkou zařazení do soutěže je hostování webové prezentace nebo aplikace na serverech firmy IGNUM. Soutěž je určena jak stávajícím zákazníkům firmy, tak novým klientům, kteří převedou své webové prezentace na servery www.ignum.cz – formulář s přihláškou a další podmínky účasti jsou k dispozici na <http://soutez.ignum.cz> a zájemci mohou poslat přihlášky do konce července 2003.

Ve zkratce

Trask solutions, přední konzultační a řešitelská společnost působící v oblasti informačních technologií, rozšiřuje své aktivity na platformě IBM iSeries. V červnu se stala členem **Common ČR**, sdružení uživatelů midrange počítačů IBM. Common ČR pořádá každoročně jarní a podzimní konferenci s účastí zahraničních přednášejících. Odborná úroveň přednášek je tradičně vysoká a o konference je mezi uživateli IBM iSeries velký zájem. Kromě toho pořádá Common ČR výhradně pro své členy několikrát do roka monotematicky zaměřená technická fóra.

Asociace provozovatelů veřejných telekomunikačních sítí (APVTS) uspořádala pod záštitou Senátu České republiky odborný seminář na téma „Problematika propojení pevných a mobilních sítí“. Cílem semináře byla otevřená diskuse všech zainteresovaných stran nejen o cenách za propojení pevných a mobilních sítí. Kromě zástupců APVTS se semináře zúčastnili také představitelé Senátu, ČTÚ, Úřadu na ochranu hospodářské soutěže a mobilních operátorů.

Službu **Hlasové pohlednice** spustila akciová společnost **Appello**. Svým uživatelům nabízí na telefonním čísle 906 96 90 96 možnost zaslání hlasových pohlednic různých kategorií – například hudebních, narozeninových, pohlednic k svátku, vtipů aj. Služba je realizována prostřednictvím pevných linek ve spolupráci s mediálním partnerem, portálem **Quick.cz**. Hlasové pohlednice jsou součástí služby Perličky, která svým uživatelům nabízí zajímavé rady, tipy a služby a je provozována společností Český Telecom, a. s.

Nový program **OskarLab** spojil pod jediný název tři skupiny GSM odborníků, které se v uplynulých třech letech vytvořily okolo Oskaru: OskarZónu, Oskarenu a Výzkumné a vývojové centrum. Jedná se o nejširší program spolupráce s odbornou veřejností, jaký kdy byl mobilním operátorem spuštěn. Spojuje v sobě výzkum, vývoj a testování.

D-Link nabízí od srpna 2003 možnost přizpůsobit 54Mb výrobní sérii AirPlus XtremeG pomocí bezplatného firmware upgradu nyní schválenému g-standardu 802.11. Firmware je možno bezplatně stáhnout z webové stránky www.dlink.pl.

I letos se na brněnském veletrhu **Invex 2003** bude prezentovat řada silných firem. Největším vystavovatelem v části Classic bude společnost Microsoft. Pro velké expozice v segmentu Invex Classic se rozhodly například společnosti Canon, Eurotel, LCS, Abel, PVT, Aktis, Cígler Software a další. Největší expozici v části Business představí Český Telecom; k dalším významným vystavovatelům v této části patří například MHM Computer, PER4MANCE, Servodata a další.

Dokončení vstupu nového strategického partnera **Ing. Ladislava Chodáka** oznámila firma **FAYN.CZ, s. r. o.**; technologickým partnerem je již od jejího založení společnost **Voipac, s. r. o.**

V polovině června otevřel **Oskar Podnikatelské fórum**, webové stránky specializované na malé a střední firmy. Podnikatelské fórum je webový portál, databanka užitečných informací i platforma pro výměnu názorů. Každý majitel nebo zaměstnanec menší firmy si může přečíst o vybraných nařízeních a předpisech platných v ČR

a Evropské unii. Zájem jistě vzbudí i vypsaná výběrová řízení a jiné příležitosti, které EU pro české podnikatele přináší.

Společnost **FAYN.CZ, s. r. o.**, provozovatel veřejné telekomunikační služby fayn, obdržela od Českého telekomunikačního úřadu dvě licence opravňující zřizovat a provozovat pevné telekomunikační síť a poskytovat telefonní služby.

Produkt **NetScreen-IDP 100** (Intrusion Detection and Prevention) společnosti **NetScreen Technologies** je první in-line zařízení (zařízení, kterým prochází veškerý provoz sítě) schopné přesně odhalovat cílené útoky a chránit v reálném čase síť před průniky. Produkt IDP tak splnil kritéria extrémně náročného testování **Open Security Evaluation Criteria (OSEC)**.

Akciová společnost **Mobil Media** ve spolupráci s **eMerite, s. r. o.**, připravila pro uživatele publikačního systému **Genesis 2** zvýhodněný přístup ke službám on-line marketingového nástroje eMerite. Monitoring eMerite provádí průběžný výzkum chování návštěvníků internetových stránek. Na webovech klientů sleduje desítky parametrů (od návštěvnosti přes charakteristiky zákazníků až po jejich preference, trendy v chování apod.).

Novell oznámil hospodářské výsledky za druhé fiskální čtvrtletí končící 30. dubna 2003. Novell v tomto čtvrtletí vykázal příjmy ve výši 276 mil. USD; čistá ztráta klesla na 29 milionů USD.

Sun Microsystems znovu získal v prvním čtvrtletí roku 2003 pozici celosvětového lídra na trhu s linuxovými a unixovými servery z hlediska tržeb a počtu prodaných kusů. Vyplývá to z právě zveřejněné zprávy 1Q03 Worldwide Server Database agentury Gartner Dataquest.

Nokia představila novou populární verzi vývojové sady pro jazyk Java podporující specifikaci **Java Mobile Information Device Profile 2.0 (MIDP 2.0)**. Sada Nokia Developer's Suite for J2ME (Java 2 Micro Edition), verze 2.0, nabízí tvůrcům aplikací modernizovaný nástroj a standardizuje vývoj. Sada je k dispozici ve dvou verzích, podporuje platformu Windows i Linux a je zdarma ke stažení na internetové adrese www.forum.nokia.com/tools.

Nejnovější verze specializovaných softwarových nástrojů pro analýzu a vývoj aplikací představila společnost **OkSystem**. Odborný seminář v pražském Kongresovém centru byl zaměřen na modelování procesů a prezentoval modelovací možnosti poslední uvolněné verze softwaru AllFusion Process Modeler 4.1. Druhý seminář se konal 5. června v sídle společnosti OkSystem. Specialisté firmy spolu s představiteli ze zastoupení Gupta Technologies v Německu seznámili účastníky s nově uvolněnými verzemi vývojového prostředí Team Developer 3.0 a databázového serveru SQLBase 8.1.

Novou službu vyznačující se konvergencí dat a hlasu při zachování vysoké kvality uvedl na trh poskytovatel komplexních telekomunikačních řešení a služeb, společnost **NEXTRA Czech Republic**. Služba „**Nextra Hlas +**“ umožňuje oproti konkurenčním službám levnější telefonování v rámci celé České republiky. „Velké město“ dovoluje zákazníkům meziměstské volání po celé České republice za cenu lokálních hovorů a „ČR v EU“ umožňuje mezinárodní volání po zemích Evropské unie za cenu meziměstských hovorů.

IBM a mateřské školky

Loni v listopadu zahájila společnost **IBM** ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR v České republice dlouhodobý vzdělávací projekt **KidSmart Early Learning Program**.

V rámci tohoto projektu věnuje IBM do konce roku 2003 šedesáti vybraným mateřským školám přibližně 120 speciálních počítačových center.

Pracoviště je vybaveno výkonným počítačem, monitorem, speciální klávesnicí, myší uzpůsobenou dětským ručičkám a inkoustovou barevnou tiskárnou. Na pracovišti je nainstalován software,

který byl speciálně vyvinut v souladu s výchovnými a učebními postupy pro rozvoj dětí předškolního věku. Programy rozvíjejí představivost a schopnost komunikace. Software je k dispozici jak v české, tak i v anglické verzi.

První výuková pracoviště byla zřízena v Praze, nyní přibývají další zejména na Moravě. Ve světě je do projektu zapojeno přes třicet zemí. Instalováno bylo již přes dva tisíce pracovišť, která umožňují výuku více než milionu dětí.

Program je součástí IBM globálních donačních projektů a je zaměřen na podporu předškolního vzdělávání tím, že představuje informační technologie jako součást výuky. Navíc společnost IBM vyvinula speciální webovou stránku www.kidsmartearlylearning.org, určenou ke vzdělávání učitelů, pro výměnu informací i pro podporu informovanosti rodičů. Stránka funguje kromě angličtiny ve francouzštině, němčině, španělštině, italštině, brazilské portugalské, čínštině a japonštině.

Rozšíření partnerství firem

HP a Cisco Systems

Cílem posílení strategického partnerství firem **HP** a **Cisco Systems**, v ČR slavnostně oznámeného 24. června za účasti vedoucích představitelů obou firem, je využití špičkových řešení společnosti **Cisco** v oblasti škálovatelných IP sítí i zkušeností společnosti **HP** v budování náročných firemních systémů využívajících nejmodernější technologie.

Patří k nim například inteligentní a rozsáhlé sítě (Intelligent Networks, WLAN); nové možnosti rozvoje spolupráce však nabízí zejména probíhající konvergence všech typů sítí (datových, hlasových, multimediálních, pro ukládání dat) na technologii IP. Jsou to hlavně úložné sítě (Storage Area Networks, SAN, resp. Direct Attached Storage, DAS), řešení telefonních služeb po IP sítích (VoIP), kontaktní centra založená na technologii IP (IPCC), „inteligentní budovy“ (i-Buildings) a další řešení na bázi IP.

Partnerství mezi firmami **Cisco** a **HP** bylo zahájeno už v roce 1997. Společnost **HP** je celosvětovým partnerem pro podporu (Global Support Partner) firmy **Cisco** a má certifikaci **Cisco Gold Partner** ve 24 zemích „našeho“ regionu EMEA. Nové aktivity v rámci partnerství s firmou **Cisco**, rozvíjené pod názvem Adaptive Network Architecture, jsou plně ve shodě s koncepcí Adaptive Enterprise, prosazovanou firmou **HP**, jejíž podstatnou složkou jsou technologie **HP** pro management rozsáhlých podnikových systémů, zejména produkty rodiny **OpenView**. V inteligentních síťových řešeních, zejména hi-end řešeních pro ukládání dat, se s výhodou uplatní nové produkty **Cisco** řady **MDS9000**. Úložné sítě nové generace přinesou výhody zejména v konsolidaci dat, v lepším využití kapacity datových jednotek a v dokonalejší centrální správě systémů.

-abe

Stovka nejvýznamnějších českých firem

Na první desítku nejvýznamnějších firem České republiky zaútočila společnost **Foxconn CZ**.

Investice jednoho z největších světových výrobců počítačů, realizovaná na zelené louce v pardubické průmyslové zóně, zaznamenala v minulém roce tržby ve výši 38 miliard korun. To společnost v žebříčku 100 nejvýznamnějších firem ČR, který letos již podeváté sestavilo Sdružení CZECH TOP 100, vyneslo na konečnou osmou příčku. Stejně jako v posledních šesti ročnících tohoto žebříčku získala pomyslnou zlatou medaili společnost **Škoda Auto** s ročními tržbami 137 miliard korun. Potřetí skončil na druhém místě **Unipetrol** a třetí příčku si od roku 2000 udržuje společnost **ČEZ**. Loni šestý **Transgas** se posunul na čtvrté místo, první pětku uzavírá společnost **OKD** (minule na 12. příčce). O dvě příčky si pohoršila šestá Česká rafinérská stejně jako sedmý **Český Telecom**. **Foxconn CZ** na osmém místě je nováčkem žebříčku. První desítku pak uzavírají **Agrofert** na devátém místě a **Siemens Group ČR** na desátém místě.

T-Mobile má již dvě datová centra

Počátkem května otevřel T-Mobile svůj ostravský data showroom. Vyzkoušet si v praxi datové služby tak nyní mohou kromě Prahy i obyvatelé severomoravské metropole. Datové centrum je určeno zájemcům především z řad firemní klientely, k návštěvě se však může přihlásit každý, kdo má zájem o důkladné seznámení s datovými službami. Na určitý termín se lze přihlásit i prostřednictvím zelené linky 800 73 73 73.

Zájemce o datové služby T-Mobile si dosud mohl udělat představu o aplikaci konkrétní služby pouze z tištěných materiálů či z internetu a s jejím nastavením pak mohli pomoci operátoři speciální datové infolinky (4684). Takto získaná představa nemusela být vždy úplná, a proto se T-Mobile rozhodl vybudovat předváděcí datová centra, kde mají zákazníci jedinečnou možnost si služby vyzkoušet v praxi. Produktů, které T-Mobile nabízí, je totiž velké množství a řada z nich – zejména z oblasti datových služeb – patří ke složitějším.

Program prezentací je zaměřen na služby T-Mobile Office Management (MobileBox, T-Mobile Information Server, Virtuální kanceláře ad.), dále na komplex SMS služeb (Moje Info, SMS Connect, SMS Direct, Privátní SMS brána) a v neposlední řadě nabídku doplňuje prezentace tzv. lokačních služeb (Location Based Services – LBS; tedy služby Locator, Navigator a SIM Toolkit). Z konkrétních řešení jsou dále k vidění např. řešení pro odečítání plynoměřů, sledování provozu vozidel (EchoTrack) nebo hlasování pomocí SMS.

Michal Přádka

Firmy volí Aliatel

Z výsledků nezávislého březnového průzkumu T/Audit agentury NFO AISA vyplynulo, že nejznámějším alternativním operátorem je Aliatel.

Celkem 62 % z dotázaných firem zná Aliatel jako poskytovatele hlasových služeb a 36 % jako poskytovatele datových služeb, což řadí Aliatel na první místo mezi alternativními operátory v daných segmentech služeb. Aliatel patří také mezi tři nejznámější poskytovatele internetových služeb, když jeho služby registruje téměř 40 % z dotázaných firem. Pro telefonování z pevné linky volí firemní zákazníci společnost Aliatel nejčastěji ze všech alternativních operátorů. Téměř sedm procent firemních zákazníků (společnosti se šesti a více zaměstnanci) využívá Aliatel jako svého telekomunikačního operátora. Meziroční podíl společnosti na trhu s hlasovými službami vzrostl z jednoho na sedm procent a vykazuje stálý růst. Mezi středně velkými firmami (20 – 199 zaměstnanců) je podíl Aliatelu přibližně 11 %, v segmentu největších firem (200 a více zaměstnanců) 14 %.

Aliatel si také dlouhodobě udržuje své významné postavení v oblasti poskytování datových služeb. Patří mezi top tři poskytovatele na trhu. Pět procent firem využívá datové služby Aliatelu.

Videoklipy od Oskaru

Vlastníte-li telefony Nokia 7650 a Nokia 3650, můžete vyzkoušet novou službu Oskaru VideoZona, kterou Oskar uvedl na trh společně s firmou U-TURN.

Nabízí jedenáct tematických kanálů: Filmové upoutávky, Zpravodajství České televize, Počasí, Legrácky, Komiksy, Mobilbulvár, Extrémní sporty, Večerníček, Grotesky, Erotičko a Erotický seriál. Podívaná obvykle trvá od jedné do pěti minut, existují však i desetiminutové klipy (Večerničky). Klipy se v jednotlivých kanálech stále obměňují, takže obsah zůstává vždy „čerstvý“.

Cena jednotlivých videosekvencí se pohybuje od 0 Kč za atraktivní filmové upoutávky po 29,90 Kč za erotiku, k ní je potřeba připočítat poplatek za přenos dat přes GPRS (cca 180 KB za minutu).

Každý zákazník, který chce video ve svém telefonu sledovat, si nejprve aktivuje službu GPRS. Vždy připojen a Oskarův WAP; pak stačí stáhnout z adresy wap.videozona.cz aplikaci VideoZona (ta už sama provede uživatele nastavením telefonu a instalací dokončí).

Videoklipy zatím umí přehrávat telefony Nokia (7650, 3650), ale počet podporovaných modelů se časem bude rozšiřovat.

Společnost DNS představovala

Společnost DNS připravila pro své nejvýznamnější partnery setkání v netradičních prostorách kina Oskar IMAX v Paláci Flóra. Toto setkání bylo spojeno s odbornou konferencí zaměřenou na nové trendy v oblasti informačních technologií.

Konference se zúčastnili lokální i zahraniční zástupci všech partnerů společnosti DNS, kterými jsou Aladdin, Computer Associates, Check Point, Cisco, Enterasys, Hewlett-Packard, IBM, ISS, Microsoft, nCipher, Network Associates, Nokia Security, Stonesoft, Trend Micro a Vasco.

Technologické přednášky byly rozděleny do čtyř tematických bloků: Bezpečnost, Networking a komunikace, Technologie, Integrace. Svoje řešení v daných oblastech představili všichni partneři včetně pořádatel společnosti DNS. Na konferenci rovněž přijel Steve Chang, zakladatel a CEO společnosti Trend Micro.

Od 23. června 2003 najdeme ostravskou společnost AT Computers v nových prostorách jejího nového logistického areálu. Oficiální adresa sídla firmy zůstává zatím stejná, ale po všechny ostatní účely – poštu, zaslání zboží, faktur a veškerou komunikaci – platí už nová adresa: AT Computers, a. s., Těšínská 1970/56, 710 00 Slezská Ostrava.

LogicaCMG vyvinula pro Český Mobil informační systém, který několikanásobně zvyšuje jeho kapacitu co do množství obslužených zákazníků a aktivovaných služeb, urychluje zavádění nových služeb a usnadňuje poskytování komplexních tarifů, slev apod. Technologicky unikátní řešení v řadě ohledů významně převyšuje možnosti „balíčkových“ CRM produktů.

Jako potvrzení úsilí dodávat řešení pro trh malých a středně velkých firem oznámila společnost IBM, že se nezávislí výrobci softwaru (ISV) po celém světě připojují k jejímu programu ISV Advantage Initiative, který jim má poskytovat technickou a marketingovou podporu při vývoji řešení pro tento trh. Iniciativa ISV Advantage je součástí širšího programu IBM Small and Medium Business Advantage, v jehož rámci IBM investuje 500 milionů dolarů do podpory ziskovosti obchodních partnerů, kteří se zaměřují na trh malých a středně velkých firem.

Podle informací společnosti LLP Group používá finanční a obchodní řešení SunSystems 45 z 50 největších světových společností zařazených v žebříčku Fortune. Ze společností zařazených do žebříčku FTSE 100 jich SunSystems používají tři čtvrtiny (75 ze 100 společností). Na toto řešení rovněž spoléhá čtvrtina všech firem zařazených do žebříčku Fortune 500. Uvedená čísla vycházejí z údajů londýnské burzy (London Stock Exchange) a časopisu Fortune Magazine.

SPIS založil dvě nové pracovní skupiny. První se bude zaměřovat na „prosazování moderních technologií v komerční sféře“ a druhá na realizaci projektu „elektronické fakturace“, jehož cílem je prosadit jednotnou metodiku pro elektronickou fakturaci, která by sloužila finančním úřadům i podnikatelské sféře, a která by tudíž napomohla širokému rozvoji elektronické fakturace.

Společnost HP oznámila rozšíření svého portfolia produktů HP StorageWorks o nové produkty pro ukládání dat, o software a o řešení a nástroje, které zvyšují dobu bezporuchového provozu aplikace, rychlost obnovy dat a dávají zákazníkům větší možnost volby. Toto ohlášení posiluje strategii HP ENSA extended tím, že nadále poskytuje spravovatelná, pružná a rozšiřitelná řešení pro ukládání a zálohování dat.

Od července 2003 nabízí společnost TELE2 také místní volání (doposud mohli její zákazníci využívat služby pouze pro dálkové, mezinárodní hovory a hovory do mobilních sítí). V rámci stávajících krajů mohou volat za cenu 1,39 Kč (včetně DPH) ve špičce a 0,69 Kč (včetně DPH) mimo špičku (www.tele2.cz).

Společnost Novell představila Novell Nterprise Linux Services, součást nedávno oznámeného záměru poskytnout zákazníkům možnost provozovat síťové služby pro podnikání i na Linuxu (včetně balíku služeb pro podniky v budoucím NetWare 7). Nterprise Linux Services má zákazníkům poskytnout nejrůznější služby (sou-

borové, tiskové, komunikační, adresářové či správcovské) v jednom balíku, který podporuje platformy Red Hat Enterprise Linux a SuSE Linux Enterprise Server. K dispozici bude ještě v tomto roce současně s podporou společnosti Novell a školicími a konzultačními službami pro Linux.

Firma **ANECT** byla jmenována **IP Telephony Revise Specialization Partnerem pro ČR a SR**. Partneři společnosti Cisco Systems, kteří dosáhli specializace IP Telephony Revised, vynikají vysokou odborností v oblasti návrhu, prodeje a následné implementace síťových řešení s více službami (hlas, data).

Sdružení **CZ.NIC, z. s. p. o.**, které zajišťuje registraci internetových doménových jmen druhé úrovně pod doménou .cz, schválilo na své valné hromadě pravidla registrace doménových jmen s účinností od nasazení systému decentralizované správy domény .cz.

Firma **APC** oznámila nákup vybraných investičních majetků soukromé společnosti **Tecnikom**, dcery společnosti **i-Age Projects**. Akvizice Tecnikomu je dalším krokem APC k zajištění komplexních dodávek zálohování včetně špičkových chladicích jednotek.

Společnost **eTel Group** navýšila celkový kapitál na 85 milionů eur. Prostředky budou použity na financování dalšího rozvoje společnosti eTel ve střední Evropě, kde má společnost více než 43 000 podnikových zákazníků a tržby přes 100 milionů eur ročně. Podniková centrála se přesune z Dublinu do Vídně.

V polovině června byl zahájen ostrý provoz webového magazínu **3Djournal**, který se věnuje 3D fotografii. Čtenáři jej najdou na adrese www.3djournal.com a jeho cílem je ukázat široké veřejnosti, že 3D fotografování není jen otázkou budoucnosti, ale je možné již dnes. Magazín vychází měsíčně, v češtině a pokusně i v angličtině, jeho součástí jsou galerie 3D fotografií, seznam odkazů na 3D software i na další stránky zabývající se touto problematikou.

Pro společnost **Unilever**, jednoho z neúspěšnějších výrobců spotřebního zboží na světě, implementuje **IBM** globální webovou platformu pro týmovou spolupráci v hodnotě desítek milionů dolarů. Globální komunikační centrum umožní Unileveru rychleji a účinněji komunikovat se zákazníky, dodavateli, elektrotechnickými burzami a tržisti. Řešení zároveň zajistí propojení interních aplikací společnosti.

Úspěšně byla dokončena implementace nového informačního systému a sjednocení platformy informačního systému dceřiné společnosti **Erich Jaeger** v Rožnově pod Radhoštěm s mateřskou společností působící v Německu. Implementaci prováděla společnost **Plaut Consulting CR**.

Podle zprávy agentury **Gartner Dataquest** společnost **IBM** v roce 2002 významně posílila svůj náskok před nejbližším rivalem, společností **Oracle**, před kterou má v oblasti systémů pro správu databází desetiprocentní výhodu. Podle agentury Gartner Dataquest nyní **IBM** kontroluje 37 procent trhu, zatímco **Oracle** má 27procentní podíl. Agentura Gartner Dataquest uvedla, že společnost **IBM** zaujala vedoucí pozici v oblasti aplikačních serverů, softwaru pro podnikovou integraci a portálového softwaru.

EEMA a web services

V červnu probíhala v Praze výroční evropská konference neziskové organizace **EEMA**, zaměřené na podporu rozvoje technických i legislativních řešení elektronického obchodu. Pražská konference byla zaměřena zejména na problematiku managementu webových služeb, bezpečnosti na webu, standardizace, kompatibility a interoperability webových služeb.

Mezi hlavními sponzory konference byli pochopitelně hlavní „hráči“ oboru, firmy **IBM**, **Microsoft** a **Sun Microsystems**, a také významné ICT společnosti, konkrétně **BT** a **HP**. Třídenního jednání se účastnila řada špičkových odborníků nejen z Evropy, ale z celého světa ICT, a také představitelé vládních organizací včetně českého ministra informatiky **Vladimíra Mlynáře**.

Webové služby jsou jedním z nejdynamičtěji se vyvíjejících oborů ICT. Jako asi u každého oboru, který prochází počátečním rozvojem, dochází i u nich k soupeření různých koncepcí, které se snaží prosadit, zde zejména v oblasti standardů, které by byly obecně přijatelné a hlavně obecně přijímané. V oblasti webových služeb se uplatňuje koncepce **.NET**, prosazovaná firmou **Microsoft**, a koncepce založená na **Javě**, podporovaná především firmami **Sun**, **BEA** a **IBM**. Velmi dobrou představu o stavu této „bitvy o standardy“ poskytla přednáška nazvaná „J2EE versus .NET“, v níž vystoupili čelní představitelé vývoje obou soupeřících platform, za **Microsoft** **G. Carraro** a za **Sun** **M. Hapner**. Ve prospěch technologie **.NET** byla uváděna především snadnost vývoje a široké přijetí platformy mezi vývojáři, proti hlavně uzavřenost a omezení na technologii **Windows**. Na podporu **Javy** byla uváděna zejména otevřenost a podpora na všech dostupných systémových platformách včetně dnes populárního **Linuxu** a snadná portabilita aplikací (a v neposlední řadě i přijetí komunitou open-source). O tom, že vývoj je na této platformě obtížnější, svědčí řada nových, méně náročných vývojových nástrojů, které se v poslední době objevují. Jako resumé by mohla sloužit prezentace třetího přednášejícího, **Ch. Pelze** z firmy **HP** – zřejmě nezíská převahu ani **Java**, ani **.NET**, a proto je nejdůležitější vzájemná interoperabilita obou koncepcí.

-abe

Videotelefon pro masový trh

Společnost **D-Link** nedávno představila videotelefon **i2eye DVC-1000**, širokopásmové zařízení, které nabízí možnost **IP videokonferencí pro přímou audiovizuální komunikaci**. Lze jej přímo připojit k běžnému televizoru a pomocí širokopásmového připojení tak uskutečňovat telefonáty spojené s přenosem videa.

i2eye VideoPhone umožňuje sestavení videokonference na jakoukoliv vzdálenost a přes jakékoliv širokopásmové připojení, přičemž obraz i zvuk jsou přenášeny přímo na obrazovku televizoru. Přístroj **i2eye**, který se umísťuje na horní hranu televizoru, je vybaven pohyblivou kamerou se zaostřováním a integrovaným mikrofonem, které umožňují snímání videa na celou obrazovku a širokouhlé snímání zvuku. Hladký a jasný obraz je přenášen rychlostí až 30 snímků za sekundu. Nastavení i používání jsou snadné, všechny funkce je možné ovládat pomocí přiloženého dálkového ovladače (jeho nastavení se provádí pomocí průvodce na obrazovce televizoru). **i2eye** se k televizoru nebo videorekordéru připojuje pomocí standardních audio/video kabelů **RCA**. Připojení přes videorekordér umožňuje nahrávání hovorů (pro optimální kvalitu zvuku je možné připojit standardní telefonní přístroj). **i2eye** může být nastaven tak, aby zobrazoval video buď jako obraz v obraze, nebo v režimu zobrazení na celou obrazovku, a přístroj sám automaticky nastavuje kontrast tak, aby byl obraz co nejlepší.

Pomocí jednoduchých obrazovkových menu lze nastavit různé úrovně zabezpečení (**Privacy Controls**, **Audio Privacy**, **Do not Disturb**). **i2eye** využívá vysokorychlostních **DSL** spojení (s rychlostmi pro download/upload až 1536 kb/s a 192 kb/s) nebo rychlých připojení k internetu a prostředím sítí **LAN**.

Hustopečský seminář

Po akvizici firmy Rebis a produktové řady AutoPlant se jedním z vedoucích hráčů na trhu řešení pro oblast projektování a správy technologických provozů stala firma Bentley.

Její komplexní nabídka dnes zahrnuje produktovou řadu AutoPlant a PlantSpace, které představují světové standardy a pro svou kvalitu jsou využívány celou řadou světových firem. V polovině loňského roku vytvořila firma Bentley speciální skupinu „Bentley Plant“, zabývající se výhradně vývojem, prodejem a implementací technologií AutoPlant a PlantSpace.

Aktuální nabídku, výhody a přínos řešení představila skupina Bentley Plant na semináři „Bentley for Industrial and Process Plants“, který se konal 24. června 2003 v Hustopečích. V rámci semináře vystoupili i pracovníci společnosti Gefos s praktickou ukázkou softwaru CloudWorx a laserových skenerů Cyra.

ADSL od firmy eTel

Společnost eTel Česká republika rozšířila své portfolio služeb o připojení k internetu technologií ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Lan). Připojení k internetu pomocí ADSL je poskytováno ve spolupráci s Českým Telecomem, který zajišťuje správu a údržbu služeb.

Společnost eTel nabízí připojení k internetu prostřednictvím ADSL ve třech variantách: eTel Standard, eTel Combi (balíček služeb eTel ADSL a eTel Voice) a eTel Professional. Všechny služby eTel ADSL jsou zpoplatněny formou aktivního poplatku a měsíčního paušálu; měsíční poplatek pokrývá provoz služby ADSL a není závislý na objemu přenesených dat.

Služba je dostupná v Praze, Brně a Ostravě a dále téměř ve všech lokalitách na území České republiky (jejich počet se stále zvyšuje). Zákazníci si dostupnost služby mohou ověřit na www.etal-group.cz.

S Oskarem do vesmíru

Další hrou, která vznikla v rámci partnerského programu OskarZóna, je po oblíbené SMS Trefě hra SMS Mise. Pro Oskar ji vytvořila brněnská společnost Axima, která také zodpovídá za její provoz.

Textovková sci-fi zavede hráče do vzdálené budoucnosti a vesmíru, kde si lze úspěšným plněním mise vysloužit pěkný telefon a spoustu dalších cen. V této novince hráči ovládají pomocí textovek robota, který má na vzdálené planetě vypátrat členy ztracené expedice a zachránit je návratem na mateřskou loď. Všechny příkazy se odesílají na číslo 38038 (každá textovka stojí 1,90 Kč včetně DPH); ke hře je zapotřebí počítač připojený k internetu.

O co se hraje? Každý měsíc získají dva nejúspěšnější hráči telefon, který si sami vyberou z široké nabídky. Třetí až 14. cenu představují dobíjecí kupony služby :-), mojelogo a hráči na 15. až 30. místě dostanou od Oskaru elegantní dárek (www.smsmise.cz).

Domov budoucnosti

Koncem června se v pražském obchodním domě Kotva konal zajímavý projekt s názvem „Intel – domov 21. století“. Připravila jej společnost Intel ve spolupráci s firmou Mironet a za podpory dalších partnerů (Vox-Novatek, OD Kotva, Radio Fajn, Langmaster, CZFree.net, iDNES.cz a CafeCom).

Přibližně tisícovka zájemců si přišla vyzkoušet nejmodernější technologie domova 21. století a dozvědět se, jak je nejlépe využít ve svých vlastních domácnostech. Návštěvníci se mohli seznámit se nejnovějšími technologickými novinkami ze světa výpočetní techniky – s notebooky vybavenými mobilní technologií Intel Centrino s bezdrátovým připojením k internetu, s počítačem s procesorem pracujícím na frekvenci 3 GHz a podporujícím technologií Hyper-Threading nebo s novinkou společnosti Mironet – Digitálním centrem domova, které vzniklo spojením nejmodernějších technologií světa výpočetní techniky a spotřební elektroniky.

Na červenec a srpen připravila Grafie Academy (mimo svých celoročních programů) pro své klienty tzv. „Letní školu“. Toto tréninkové centrum společnosti Grafie CZ bylo založeno jako nový vzdělávací projekt společnosti se zaměřením na další odborné vzdělávání v oboru grafiky, DTP a pre-press. Podrobné informace o programu a termínech „Letní školy“ jsou k dispozici na www.grafieacademy.cz.

Siemens Mobile Acceleration investuje do začínající francouzské společnosti Realeyes 3D, působící v oblasti bezdrátových komunikací.

Dne 9. června 2003 proběhlo setkání zástupců všech odborných asociací a sdružení aktivních v oboru informačních a komunikačních technologií. Cílem tohoto setkání bylo vzájemné seznámení a výměna informací o projektech a aktivitách jednotlivých asociací. Diskutovalo se zejména o připravovaném zákonu o elektronických komunikacích, ale i o dalších chystaných zákonech a novelách a byl dohodnut společný postup při jejich připomínkování. Dále se jednalo o vhodnosti realizace webového fóra všech přítomných asociací, kde by se jednotlivé asociace vzájemně informovaly a diskutovaly by o aktuálních projektech a problémech v oblasti ICT.

Po náročném výběrovém řízení byla podepsána smlouva o „dodávce a systémové integraci komplexního integrovaného informačního systému a informačních a komunikačních technologií“ mezi společnostmi Doprastav Bratislava a Softec Bratislava. Společnost Softec je systémovým integrátorem zastrešujícím doposud největší implementaci systému LCS Noris na Slovensku. Klíčovým subdodavatelem je firma Intelsoft Bratislava, lokalizační partner skupiny LCS na Slovensku.

Skupinu Digital Home Working Group (DHWG) se rozhodlo založit sedmáct předních společností z oblastí spotřební elektroniky, informačních technologií a mobilních komunikací. Tato nezisková organizace si klade za cíl zjednotit sdílení multimediálního obsahu, jako je digitální hudba, fotografie a video, mezi zařízeními spotřební elektroniky, mobilními zařízeními a osobními počítači. Skupinu tvoří společnosti Fujitsu, Gateway, HP, Intel, IBM, Kenwood, Lenovo, Matsushita Electric (Panasonic), Microsoft, NEC CustomTechnica, Nokia, Philips, Samsung, Sharp, Sony, STMicroelectronics a Thomson.

23. června zahájila firma ProCA ve spolupráci se společností Fotolab provoz sběrný digitálních fotografií BRAVE (www.brave.cz/digisberna). U všech počítačů BRAVE vyrobených po tomto datu najdou noví majitelé poukázku na vyvolání 20 kusů digitálních fotografií (formátu 10 x 15) zdarma, kterou mohou použít ve výše uvedené sběrně.

Siemens Business Services bude poskytovat outsourcingové služby společností Contitrade, obchodní divizi Continental AG. Služby zahrnují provoz retailového řešení na platformě SAP R/3, helpdesk pro 1800 uživatelů a provoz obchodního systému pro přibližně 500 evropských kanceláří.

Mezi top 100 soukromých technologických společností z celého světa zařadila americká mediální společnost AlwaysOn ve spolupráci s KPMG firmu Systinet, poskytovatele softwarové infrastruktury pro webové služby. Seznam firem byl vytvořen na základě

odpoví více než tisícovky venture investorů, investičních bankéřů, významných podnikatelů a vedoucích pracovníků, kteří nominovali přes 700 společností.

Elektronické školení v oblasti bezdrátových produktů – **e-learning Wireless training** – spouští společnost **Allied Telesyn**. Školení se skládá ze série výukových modulů zaměřených na bezdrátové produkty a technologie Allied Telesyn a zakončených závěrečnou zkouškou. Školící kurzy jsou součástí programu **Net.Cover**, který se skládá z ucelené sady služeb vázaných k produktu a dalších služeb u zákazníka a jehož cílem je zajistit pro dnešní síťové systémy takový stupeň podpory, jaký každý zákazník vyžaduje.

Společnost **UTI CZ**, která je českou pobočkou nadnárodní zasilatelské firmy **UTI Worldwide, Inc.**, se sídlím v Kalifornii, vyřešila potřebu nového komplexního informačního systému volbou **IS LCS Helios IQ**. Jedním z důležitých kritérií při tomto výběru bylo splnění všech požadavků souvisejících se spolehlivým zvládnutím problematiky spedičních služeb.

Novell oznámil dohodu se společnostmi **Dell**, **HP** a **IBM**, na jejichž základě budou jmenovaní dodavatelé hardwaru nabízet svým zákazníkům linuxové řešení od společnosti **Novell** a ve spolupráci se společnostmi **Novell** také kompletní školení a podporu.

Společnost **3Com** uvedla na trh řadu nových přepínačů gigabitového ethernetu nižší kategorie, které poskytují cenově výhodnou vysokorychlostní konektivitu pro podnikové síťové aplikace. Nové produkty jsou navrženy s ohledem na specifické potřeby malých a středně velkých podniků, zejména firem s omezeným počtem pracovníků IT, které vyžadují cenově dostupná a snadno použitelná zařízení pro přepínání na druhé vrstvě.

Mateřská společnost českobudějovického holdingu **AAC, a. s.**, se v žebříčku nejvýznamnějších společností **CZECH TOP 100** umístila na prvním místě v Jihočeském kraji. V celostátním pořadí největších českých firem **CZECH TOP 100** byla na 50. příčce. V roce 2002 dosáhl konsolidovaný obrát společnosti 7,253 miliardy korun a konsolidovaný zisk po zdanění 61,264 milionu korun. Holding AAC patří mezi největší české výrobce počítačů – v roce 2002 prodal na českém trhu celkem 62 453 kusů počítačů značek **BRAVE**, **LEO**, **TESCO** a **Monsoon** a patří mu asi 16 % českého trhu. AAC také patří k předním dodavatelům počítačových komponent, širokého sortimentu spotřební elektroniky a softwaru.

LogicaCMG získala kontrakty, na základě kterých budou její řešení využita pro uvedení multimediálních mobilních služeb (především zaslání MMS) na ruský a bulharský trh. Tyto úspěchy následují nedlouho po získání velkých zakázek na nasazení multimediálních mobilních technologií v Jižní Americe, Irsku, Německu, na Maltě a Filipínách. **LogicaCMG** tak dále rozšiřuje svůj podíl na trhu se systémy pro přenos MMS. V současné době jsou v komerčním provozu její řešení, jejichž pomocí je obsluhováno více než 65 milionů uživatelů v různých částech světa.

V rámci komplexní nabídky síťových systémů pro ukládání dat **EMC** a příslušného softwaru nyní nabízí společnost **Fujitsu Siemens Computers** síťový server **EMC Celerra NS600**. Systém **EMC Celerra NS600** kombinuje výhody **NAS EMC Celerra** s vysokou dostupností a nízkými náklady **EMC CLARiiON** v jednom integrovaném

Bentley World Tour 2003

Na počátku tohoto roku odstartovala společnost **Bentley Systems** v souvislosti se souběžným vydáním nových produktů nové generace „**The V8 Generation**“ jednu z největších prezentačních akcí ve své historii – **Bentley World Tour 2003**.

Cílem této akce bylo seznámit uživatele na celém světě s řadou nových produktů v čele s **MicroStation V8.1** a se službami naplňujícími vizi společnosti o tvorbě, správě a publikování inženýrského obsahu.

Bentley World Tour byla zahájena současně v Londýně a v Orlandu a navštívila více než 70 měst z celého světa. Poslední zastávkou se v květnu stala mezinárodní uživatelská konference **Bentley International User Conference** v Baltimore. **Bentley World Tour** zavítala i do Prahy a Bratislavy.

Personální změny

Společnost **Dell** jmenovala do funkce generálního ředitele české pobočky společnosti **Františka Schneidera**. Ten nahrazuje **Gabriela Berdára**, který zastával funkci generálního ředitele od roku 1998 a zároveň zodpovídal i za širší region včetně Finska, Řecka a Polska. **G. Berdár** přešel na pozici generálního ředitele a předsedy představenstva akciové společnosti **Český Telecom**. **F. Schneider** pracuje ve společnosti **Dell** od roku 1997, v poslední době řídil velmi úspěšnou pobočku společnosti **Dell** v Řecku.

Tony Rozwadowski

Od prvního července 2003 se novým výkonným ředitelem **Fujitsu Siemens Computers** pro oblast střední a východní Evropy stal **Tony Rozwadowski**. **Rozwadowski** střídá dosavadního šéfa regionu a polské pobočky **Fujitsu Siemens Computers** **Dariusze Fabiszewského**.

Správní rada **Darmstadtu** jmenovala na žádost **MIS AG** nového člena dozorčí rady **MIS AG**. **Bernhard Dorn** (1940) nastupuje místo **prof. dr. Svena Piechoty**, předsedy dozorčí rady **MIS AG**, který odstoupil k 11. červnu 2003. Současný místopředseda **Gerd Nicklisch** (1953) se stane novým předsedou dozorčí rady a **B. Dorn** převzme funkci místopředsedy. **Hans Dieter Holler** (1943) zůstává ve své pozici člena dozorčí rady.

Jiří Hub

Společnost **LCS** jmenovala dosavadního ředitele marketingu **Ing. Jiřího Hubu** (32) do čtyřčlenného představenstva firmy. **J. Hub** v současné době navíc přebírá vedení ekonomické divize společnosti **LCS**. Do představenstva **LCS** byl jmenován k 1. 5. 2003 a během měsíce června převzal také řízení finanční divize firmy. Dosavadní finanční ředitel **Ing. Jiří Šach** zůstává členem dozorčí rady společnosti.

Na pozici **Senior System Engineer** se specializací na **IBM iSeries (AS/400)** společnosti **Trask solutions** nastoupil **Jan Cířka**. Před nástupem do **Trask solutions** pracoval od roku 1990 jako systémový specialista **IBM iSeries** v bankovníctví (**Creditanstalt Praha**, **Bank Austria Creditanstalt Praha**, **HVB Czech Republic**) a v oblasti podpory zákazníků a tvorby softwaru (**JBA Praha**, **Inorga Praha**).

Dozorčí rada **AAC, a. s.**, jmenovala nové členy představenstva **AAC**. Patří mezi ně **Ing. Jaromír Budík** (1968), **Dalibor Červinka** (1967), **Ing. Michal Fajtl** (1968) a **Michal Henych** (1970).

Ve vedení české pobočky společnosti **Sony Ericsson** vystřídala **Jana Semráda**, který ze společnosti odchází, **Magdalena Koszańska-Kulczakowicz** (32). Bude zodpovědná za vedení české pobočky a za veškeré vztahy se zákazníky společnosti v České republice.

Derek Cummins

Miroslav Heráň (32) byl jmenován novým ředitelem obchodního úseku společnosti **Aliatel, a. s.** Toto jmenování je součástí organizačních a strukturálních změn ve společnosti, cílem je zjednodušení organizační struktury a zefektivnění firemních procesů. **M. Heráň** přichází do **Aliatelu** ze společnosti **Czech On Line**, kde dva roky působil jako ředitel prodeje a marketingu. V minulosti pracoval pro společnosti **Eurotel**, **Alcatel** či **Telenor**.

Novým viceprezidentem pro obchod a marketing společnosti **NEXTRA Česká a Slovenská republika** byl jmenován **Derek Cummins** (34). Jeho hlavním úkolem bude další posilování pozice společnosti na trhu v regionu a podpora nabídky kvalitních inovativních služeb stávajícím i potenciálním zákazníkům.

Audio/videokonference

eTel Česká republika nabízí svým zákazníkům ve spolupráci se společností Systém 602 audio- a videokonferenční hovory, které umožňují během telefonického hovoru či videopřenosu spojení dvou a více účastníků z různých míst.

Tato služba je vhodná nejen pro pořádání obchodních porad, ale také pro prezentaci nových výrobků, školení zaměstnanců či k ostraze objektů. Hlavní výhodou je úspora nákladů a času a zachování „normální“ komunikace. Způsob objednání audio/videokonference je jednoduchý: stačí eTelu sdělit datum, místo konání a zbytek už zařídí odpovědní pracovníci eTelu. To samé platí pro administrativní hledisko – One Stop Shop umožňuje fakturaci všech položek na jednu fakturu. Při audiokonferenci může být během hovoru on-line propojeno až 12 účastníků na 12 různých místech (propojení je možné z pevné i mobilní telefonní sítě přes běžné přístroje). Na stejném principu jako audiokonference pracuje i videokonference, která propojuje účastníky na různých místech prostřednictvím přenášeného obrazu. V rámci euroISDN a při použití serveru MCU (Multipoint Control Unit) lze propojit až 12 účastníků, a to při vysoké kvalitě záznamu.

U obou typů konferencí existují dvě možné varianty spojení: Dial IN a Dial OUT – odlišují se v rozdělení nákladů na pořádání konference. V prvním případě si náklady na spojení do konference hradí každý účastník sám a náklady na společné propojení účastníků hradí iniciátor konference. Při variantě Dial OUT nese veškeré náklady na spojení do konference a náklady na společné propojení účastníků iniciátor konference.

Univerzální klient

Společnost Cleverlance uvedla testovací verzi cMESSENGERu, univerzálního klienta Instant Messaging systémů. Majitelům mobilních telefonů dovoluje komunikovat s uživateli ICQ, Yahoo Messengeru, MSN a jiných systémů.

cMESSENGER je napsán v J2ME dle standardu MIDP 1.0 a lze jej použít ve většině telefonů, které podporují Javu. Pro přenos dat používá GPRS v protokolu http. Instant Messaging je způsob komunikace, který umožňuje komunikovat v „reálném čase“ s více účastníky najednou. Mezi stávajícími způsoby komunikace lze tento systém zařadit mezi SMS zprávy a klasické telefonní hovory. cMESSENGER tak vhodně doplňuje stávající možnosti komunikace prostřednictvím mobilních telefonů.

cMESSENGER byl testován pro Nokii 6310i, 3510, 6610, 7250 a 7650, Siemens C55, S55, SL55 a Sharp GX13. Mezi podporované mobilní telefony patří také přístroje, které disponují implementací J2ME MIDP1.0, minimálně 30kB paměti pro aplikaci (maximální velikost midletu), minimálně 128kB paměti pro běh aplikace (HEAP) a podporou GPRS. Některé telefony (Siemens C55, S55, SL55 a M50) mají možnost definování APN přípojného bodu, přes který JAVA aplikace posílá data do internetu. V takovém případě je možné využít APN GPRS Internet. Ostatní telefony používají pro připojení stejné APN jako WAPový prohlížeč.

Z důvodu velikosti neobsahuje cMESSENGER některé méně používané funkce. Ty jsou přesunuty na WEB/WAP rozhraní, které je součástí <http://cMESSENGER.cleverlance.com>. Zájemci o plně funkční a volně použitelnou testovací verzi si ji mohou stáhnout na výše uvedené adrese.

řešení. FSC bude systém konfigurovat buď pro vysokou dostupnost, nebo pro maximální výkon – systém Celerra NS600 dokáže pracovat v obou konfiguracích podle požadavků zákazníka.

Multimediální aplikace založené na technologii Java by měla uživatelům mobilních zařízení s procesory Intel XScale zpřístupnit spolupráce společností Sun Microsystems a Intel. V jejím rámci Intel a Sun optimalizují CLDC (Connected Limited Device Configuration) HotSpot implementaci pro procesory řady Intel XScale, kterými jsou vybavována mobilní zařízení, jako jsou mobilní telefony a PDA. Sun pak předá optimalizovanou VM (virtual machine) výrobcům mobilních zařízení, kteří budou moci díky této optimalizaci do svých zařízení jednoduše integrovat software postavený na technologii Java.

Společnost LCS ve spolupráci s Komerční bankou rozšířila nové funkce pro přímou elektronickou komunikaci s bankou i pro ekonomický systém LCS SIS21. Zákazníci již mohou posílat platební příkazy do banky a stahovat bankovní výpisy přímo ze všech systémů LCS prostřednictvím modulu Banka, aniž by bylo nutné spouštět jiný program.

Pro Finskou správu železnic vybuduje společnost Siemens národní síť GSM-Railway (GSM-R). Stávající analogové systémy nahradí jediná komplexní digitální infrastruktura pro výměnu hlasu a dat, která je součástí řešení GSM-R.

Pro zajištění infrastruktury, softwaru a služeb si společnost O2 vybrala firmu Lucent Technologies; operátor tak může rozmístit a řídit hlasovou a datovou síť na podporu rozvinuté sítě 3G UMTS (univerzální mobilní telekomunikační systém). Třiletá rámcová smlouva přesahuje 45 milionů dolarů a v jejím rámci dodá Lucent svůj Packetstar (PSAX) 1000, 2300 a 4500 – víceúčelové mediální brány, které umožní rozvoj a konsolidaci ATM (asynchronního transferového režimu) sítě firmy O2 v Německu, Irsku a Velké Británii. Lucent také dodá software Navis Aoue View pro řízení sítě, pro zajištění a řízení síťového vybavení Lucent PSAX a pro dokonalé služby podporované bránami.

PLACENÁ INZERCE

ŽHAVÉ LETNÍ CENY U FUJITSU SIEMENS COMPUTERS

trhák²

SCENIC	objednací kód	specifikace	cena
SCENIC P	LBY:CZ-TRHAK 10	C 2.4 GHz, 256 MB, 40 GB, DVD, WXPP, WinDVD + 15" LCD B15-1	24 880,-
SCENIC P	LBY:CZ-TRHAK 20	P4 HT 2.4 GHz, 256 MB, 40 GB, CD-RW/DVD, WXPP, WinDVD + 19" CRT 19P4	27 880,-
LIFEBOOK	objednací kód	specifikace	cena
LIFEBOOK C1020	LBY:CZ-TRHAK 3	15" XGA, C 2.0 GHz, 256 MB, CD-RW/DVD, 40 GB, LI-ION, WXPP BONUS Bluetooth dongle, luxusní brašna, optická myš	37 880,-
LIFEBOOK C1020	LBY:CZ-TRHAK 3B	15" XGA, P4-M 1.7 GHz, 256 MB, CD-RW/DVD, 40 GB, LI-ION, WXPP BONUS Bluetooth dongle, luxusní brašna, optická myš	37 880,-
LIFEBOOK C1110	VFY:C1110-3CZ	15" XGA, Centrino, P M 1.3 GHz, 512 MB, 40 GB, LI-ION, WXPP, empty bay, WLAN	42 880,-
LIFEBOOK C1110D	LBY:CZ-TRHAK 30A	15" XGA, (bez WLAN), P M 1.3 GHz, 256 MB, 40 GB, LI-ION, WXPP, empty bay BONUS Bluetooth dongle, luxusní brašna	38 880,-
LIFEBOOK C1110D	LBY:CZ-TRHAK 30B	15" XGA, (bez WLAN), P M 1.3 GHz, 256 MB, 40 GB, LI-ION, WXPP, empty bay BONUS Memorybird USB 2.0 64 MB, luxusní brašna	38 880,-

Více informací o naší akční nabídce najdete na www.fujitsu-siemens.cz/special/

všechny uvedené ceny jsou bez DPH

Nabídka platí do vyprodání zásob.

Společnost Fujitsu Siemens Computers doporučuje systém Microsoft® Windows® XP Professional pro podnikání.

FUJITSU
COMPUTERS
SIEMENS

Internetové obchody

Nejrozsáhlejší test internetových obchodů

Internet je pro většinu z nás zdrojem zábavy a informací. My vám ukážeme, že může být i místem výhodného nákupu. Poradíme vám, jak a kde nakoupit, a nakonec vám nabídneme i informace ze zákulisí...Není to tak dávno, kdy pro nás nakupování na internetu bylo „něčím nepředstavitelným“. Pouze několik málo „vizionářů“ se chlubilo tím, že (po neuvěřitelných komplikacích) obdrželo balíček od Amazonu. My ostatní, pro které byl skok ze socialistické Jednoty do kapitalistických super- a hypermarketů šokem, jsme mohli po amerických internetových obchodech jen smutně pomrkávat. Jenže rok se s rokem sešel a na českém internetu se vyrojilo obchodů jako hub po dešti. My jsme se rozhodli je navštívit a pro vás otestovat. Poradíme vám, proč a jak nakupovat, nabídneme vám přehled těch nejlepších obchodů i s hodnocením jejich předností a nedostatků. Ovšem ještě než kliknete na ikonku Pokladna, přečtěte si článek Michaely Kadlecové pojednávající nejen o on-line platbách a jejich úskalích. Jestliže vás internetové nakupování zajímá spíše z „druhé strany“ a chtěli byste se sami stát majiteli takového obchodu, potěší vás článek o jejich tvorbě.

Nakupujeme

Rozhodli jsme se, že tentokrát opustíme svět disků, taktovacích frekvencí a náso-
bičů napětí a použijeme internet k nákupu praktičtějších věcí. Tím samozřejmě nechceme říci, že grafická karta s chipem Ti4600 není praktickým dárkem, ale i my si potřebujeme (občas) vyprat ponožky, pustit TV nebo poškádlit sousedy výkonnou audio-

soupravou. A kde jinde nakoupit novější, výkonnější a levnější přístroje než na internetu? Náš výběr potěší i ty, kteří neznali pádnou odpověď na otázku „K čemu ten internet je?“, ať už jim ji položil štouravý kamarád v hospodě nebo manželka (přítelkyně) brblající nad měsíčním „výpalným“ pro internetového providera.

Zatímco nad většinou plakátů umístěných v kamenných obchodech a slibujících ušetřené tisíce se můžete jen pousmát, internetové obchody vám mohou svými slevami doopravdy vyrazit dech. Oproti běžným kamenným obchodům zde totiž najdete identické zboží s 10% až 30% slevou. Ovšem než se vrhnete do bezhlavého nakupování, měli byste znát všechna pro a proti. ►

OBSAH

Nakupujeme	24
Test internetových obchodů	28
Na vlastní kůži	31
Platíte ještě hotově?	32
Chcete také prodávat?	34

► **NENÍ OBCHOD JAKO OBCHOD**

Než se pustíme do polemiky, proč nakupovat, či proč nenakupovat, měli bychom si nejprve ujasnit pojem „internetový obchod“. Internet se totiž jen hemží stránkami, které něco prodávají a označují se honosným názvem „internetový obchod“. Opravdový „i-obchod“ by měl splňovat několik kritérií, která ho odlišují od WWW stránek, prostřednictvím kterých se firma či jednotlivec zoufale snaží prodat zaručeně skvělé výrobky za stejně „skvělé“ ceny. Níže uvedené poznámky neberte jako nutnou podmínku, ale spíše jako nápovědu a ukazatel serióznosti obchodu.

ZBOŽÍ „NEVLASTNÍ“ VÝROBY

Internetový obchod by měl prodávat „cizí“ zboží. Stránky, prostřednictvím kterých Franta Kocourek prodává mrkev, která mu zbyla z poslední sklizně, sice mohou nadchnout milovníky vitamínu A, ale honosnému titulku

v záhlaví – První zeleninový internetový obchod – se můžeme jen smát.

ZAPLAŤTE, JAK CHCETE

Asi nejrozumnějším způsobem platby je v současné době platba při převzetí zboží u vás doma. To však neznamená, že by i-obchod neměl nabízet nic navíc. Naopak. Potěší možnost platby pomocí elektronického bankovníctví nebo prostřednictvím mobilních operátorů. Chybět by neměl ani dnes stále více propagovaný nákup na splátky. Nechci tvrdit, že více možností zaplacení rovná se kvalitnější obchod, ale více způsobů platby za zakoupené zboží může napovědět mimo jiné i to, že stránky za 14 dní nezmizí...

AŽ DO DOMU!

U internetového obchodu by nemělo hrát roli, zda má centrálu v Ostravě, nebo v Horní Dolní. Důležité ovšem je, zda umožňuje rozvoz zboží po celé ČR. Další perličkou je

„místo dodání“. Doporučujeme vám podrobně si přečíst dodací podmínky. Některé obchody totiž dodávají zboží jen „za první dveře“. Pro obyvatele panelových domů by to mohlo znamenat, že si metrákovou pračku potáhnou od poštovních schránek až do svého bytu sami...

JENOM E-MAIL NESTAČÍ

I když elektronická komunikace nabízí mnohé výhody, telefonický kontakt je někdy nutný. Opět působí seriózněji „pevná linka“ než číslo na „kartový mobil“. Nejstřícnějším krokem směrem k zákazníkovi bývá zelená linka (je zdarma), kde vám poradí i vyslechnou vaši stížnost.

PROČ NA INTERNETU NENAKUPOVAT

Jen o málokteré oblasti internetu koluje takové množství fám a historek jako o nakupování. Určitě už jste slyšeli o tom, že byste neměli na internetu nakupovat, protože vám

- ukradnou číslo vaší bankovní karty a vykradou vám konto. Stejně populární jsou historky o objednaných videopřehrávačích (DVD přehrávačích) a obdržené zásilce luxusně zabalených cihel. Dokážeme pochopit vaše napětí, pokud jste si zvolili obchod na adrese „lojza.anonym.com“ a zaplatili za zboží předem, ale při nákupu v solidním internetovém obchodě je riziko minimální. Otázka již tedy nezní „Proč nenakupovat?“, ale spíše „Co

ším rizikem. Tím samozřejmě nemyslíme, že byste místo objednané brusky obdrželi již zmiňovanou cihlu, ale spíše to, že co na obrázku vypadá jako masivní výrobek, může být v praxi plastový zmetek.

PROČ NA INTERNETU NAKUPOVAT

Z předchozího odstavce tedy vyplývá, že na internetu budeme nakupovat především zboží, které „známe“ a u kterého není nutné

Dalším důvodem, o kterém jsme se již zmínili, je cena. V internetovém obchodě pořídíte vše s 10% až 30% slevou, což není zanedbatelné. Návštěva internetového obchodu ale nemusí být jen pro „internetové nadšence“. I když dáváte přednost nákupu v kamenném obchodě, může pro vás být návštěva v internetovém obchodě užitečná. Jedině tam totiž můžete jednoduše srovnat vlastnosti hledaného zboží. Jeden příklad za všechny:

Chcete koupit hi-fi věž do 10 tisíc, která má měnič alespoň na 3 CD. V internetovém obchodě zadáte své požadavky do „rozšířeného vyhledávání“ a výsledek si dáte seřadit podle ceny. Vybrané modely ještě porovnáte podle nabízených funkcí a vzhledu. Když už máte svého favorita, nic vám nebrání v jeho nákupu v klasickém obchodě.

INTERNETOVÉ OBCHODY V PRAXI

Teorie nakupování je krásná věc, ale praxe občas bývá trochu jiná. Častokrát má člověk dojem, že celý obchod je dílem šíleného sadi-

Nakupovat v obchodě s adresou „lojza.anonym.com“ může být dobrodružství s rizikem ztráty peněz...

nenakupovat?“. Je jasné, že zásadní nevýhodou internetového obchodu oproti jeho „kamennému“ bratříčkovi je to, že zboží zakoupené prostřednictvím internetu vidíte, až když k vám po objednání dorazí. Doporučujeme tudíž nenakupovat věci, které je nutné si před koupí důkladně osobně prohlédnout. Šperky, hračky, nářadí, květiny – to vše je při nákupu na internetu spojeno s vyš-

si ho před nákupem „osahat“. Kdo někdy nakupoval nějakou elektroniku, určitě mi dá za pravdu, že úroveň znalostí prodávajících je dost kolísavá. Internet vám většinou nabídne solidní „náповědu“ přímo v obchodě nebo odkaz na stránky výrobce. Zkušenější uživatelé si mohou vypomoci návštěvou auditorií a diskusních skupin, kde mohou najít radu, varování nebo doporučení.

IDEÁLNÍ E-OBCHOD

JAK BY MĚL VYPADAT IDEÁLNÍ INTERNETOVÝ OBCHOD?

PŘEHLEDNÁ ÚVODNÍ STRÁNKA

Na titulní stránce by se návštěvník měl dozvědět základní údaje o obchodu, o způsobu placení a o dopravě zboží a neměl by chybět ani srozumitelný návod „Jak nakupovat...“ pro úplné začátečníky. Úvodní stránka by také měla být co nejmenší, aby neodradila případné „modemisty“.

PROPRACOVANÁ STRUKTURA KATALOGU

Katalog musí být přehledný a členění logické. Rozdělení výrobků nemusí být jednoznačné (výrobek nemusí být jen v jedné kategorii).

ROZSÁHLÉ INFORMACE

U každého výrobku by měly být co nejrozsáhlejší informace, které alespoň částečně nahradí „osobní kontakt“. Neměla by chybět ani kvalitní fotografie, která by se měla zobrazit po kliknutí na malý náhled.

VOLITELNÉ VYHLEDÁVÁNÍ, TŘÍDĚNÍ A POROVNÁVÁNÍ

V optimálním případě by mělo být snadné vyhledat výrobek podle zvolených kritérií (televizor 100 Hz a s úhlopříčkou minimálně 70 cm), nalezené přístroje vytřídít podle zvolených kritérií – ceny, výbavy...

Toto třídění by mělo být samozřejmostí i tehdy, pokud si přímo zvolíte kategorii výrobků (např. televizory 100 Hz). Samozřejmostí by také mělo být srovnání zvolených výrobků.

SLOVNÍČEK A NÁPOVĚDA

Ne každý ví, co je AFM, fader nebo UKS. A právě proto, že nás výrobci přímo zahrnují těmito zkratkami, je naprostou nezbytností slovníček. V ideálním případě přímo u popisu výrobku. Naprostí laici ocení i průvodce „Jak nakupovat...“, kde by měly být rady vztahující se k nákupu, trendy vývoje a tipy pro nákupy.

- ▶ stického programátora a zfetovaného grafika a nakupují v něm pouze jejich masochističtí příbuzní. Když už jsme se zmínili o grafice, nelze než ukápnout slzu nad srovnáním úvodních stránek běžných zpravodajských portálů a internetových obchodů. Přestože první zmiňované portály nabízejí na úvodní stránce nesrovnatelně více informací, jejich velikost je přibližně třetivonová. Na úvodních stránkách obchodů člověk častokrát narazí na věci, které i zkušenému uživateli vyrazí dech. Koláž z praček, ledniček a toustovačů, kterou vyrobil někdo, kdo si před týdnem přečetl příručku „Photoshop profesionálně za 3 dny“, je jen varováním před tím, co na vás může juknout jinde.

ALTERNATIVA

Internet lze k nákupu využít i jiným způsobem. Existují servery, které nabízejí porovnání cen vybraného zboží v jednotlivých kamenných obchodech. Mezi ty nejznámější patří třeba server www.aknicensy.cz, kde máte možnost jak vyhledat nejlevnější zboží v rámci řetězců, tak i pravidelně sledovat letáky s akčními cenami různých obchodů. Na závěr jen malé upozornění. U mnohých „kamenných“ obchodů najdete častokrát lákavé tvrzení „Záruka nejnižších cen“. Ovšem nepočítejte s tím, že se vztahuje i na internetové obchody. Kamenné obchody tvrdí, že pro ně internet není konkurence. Ostatně když si přečtete podrobněji podmínky oné „záruky nejnižších cen“ (bývají napsané dole co nejmenším písmem), zjistíte, že tyto ceny se týkají pouze „výrobků zcela stejného typu, značky, rozsahu poskytnutí záruky a stejných technických osvědčení a prodávaných ve vymezené oblasti maloobchodu“. Také máte pocit, že jde jen o záruku stejné ceny v různých měsících jedné obchodní sítě?

Jak jsme se již zmiňovali, tvorbu takového obchodu má většinou na starosti tandem grafik – programátor, přičemž bývá pravidlem, že se navzájem snaží přetrumfnout. Za obzvláště skvěle vymyšlenou pomstu programátorů považují „propracované“ vyhledávání a třídění. Vyhledávání vypadá na první pohled skvěle, ale najít jeho pomocí požadovaný údaj je nemožné. Třídění (funguje-li) je nepřehledné, a pokud přesto vaše požadavky splňuje 31 přístrojů, nabídne vám je obchod maximálně v 5 „vypisech“ na stránku. To abyste si vychutnali klikání na nádherně graficky vyvedená tlačítka Dopředu a Dozadu, nad jejichž „velikostí“ by zaplesal i mistr miniatury Uko Ješita. Ale abychom nekřivdili grafikům a programátorům – obvykle bývá kamenem úrazu již samotný návrh obchodu. Nakupující si často musí pokládat otázky, proti kterým je klasické „Být, či nebyt“ jen nudnou frází. Mám hledat pračku s 800 otáčkami v kategorii 500 – 800, nebo 800 – 1000? Je televizor elektronika, domácí spotřebič, nebo spotřební elektro?

VESELÉ HISTORKY Z NAKUPOVÁNÍ

Při nakupování v internetových obchodech můžete občas narazit i na neuvěřitelné věci. Mezi ty „obyčejnější“ patří věta „Objednané zboží doručíme ZDARMA po celé ČR, kamkoliv vedou sjezdové cesty“, na kterou jsme narazili v nákupních podmínkách nejmenovaného obchodu. Takže pokud nám v zimě zasněží, než se cestáři vzpamatují, nedostanete takto ani tužkové baterky. Zajímavé je také sledovat mix zboží, které obchod nabízí. Běžné je elektro, parfémy, ale občas narazíte na barvy na malování, zahradní trpaslíky nebo trampolíny. Některé obchody své zboží skrývají ve zvláštních kategoriích. Nás nejvíce potěšilo „oddělení“ označené „Pytlíková hotová jídla“. Přestože to zákon nařizuje, častokrát se stává, že

Častokrát jsou samotným návrhem „zabití“ výhody internetového nakupování. Za zdařilé znepříjemnění nákupu považujeme složitou stromovou strukturu, ve které jsou ukryty jednotlivé výrobky a je znemožněno porovnávání a třídění. Pokud tedy neznáte požadované otáčky, frekvenci nebo formát nahrávání, nemáte šanci dobře nakoupit. Dalším oblíbeným nešvarem je úvodní obrazovka plná „akční nabídky“ což nejenže ztrpčuje život modemistům, ale zhoršuje i přehlednost nákupu. Za nejzvláštnější věc, se kterou jsme se při testování obchodů setkali, považujeme ceník dovozného, odstupňovaný podle vzdálenosti od města, ve kterém má nejmenovaný obchod sklad. A protože celková cena za dopravu je zde ještě úměrná hmotnosti zboží a rychlosti dodávky, lze takové nakupování doporučit jen matematikům, kteří ve volných chvílích řeší diferenciální rovnice druhého řádu a právě nevědí, kam „investovat“ peníze.

■ ■ ■ Petr Kratochvíl

ani v kamenných obchodech nedostanete ke zboží český návod. Proto jsme nevěřili svým očím, když jsme v jednom ostravském obchodě narazili na kompletní archiv návodů ke každému prodávávanému přístroji. Návodů pro několik stovek přístrojů jste si mohli zdarma stáhnout ve formátu pdf. Doslova perlou mezi úvodními stránkami byla ta s animovaným gifem o velikosti 400 kB, který nabízel animaci, za kterou by se nemuseli „stydět“ ani tvůrci Matrixu. Úžasný nápis se jménem obchodu se změnil na neméně úžasnou fotografii obchodu samotného. A na závěr vám musíme popřát stejným způsobem, jakým jsme byli přivítáni v jednom plzeňském i-obchodu: „Vítejte! Přejeme Vám kvalitní zboží!“

Test internetových obchodů

BÍLÉ ZBOŽÍ

Už z úvodní stránky na vás dýchne přehlednost a úspornost, i když ani tento obchod se neubrání nabídce několika akčních výrobků v pravém sloupci. Stránka je snem všech modemistů, neboť její načtení je rychlé i na muzejních kouscích a linkách škracených Telecomem. Vyhledávání je snem všech nakupujících. Nejen že lze volit z rozsáhlého množství parametrů, ale u těch složitějších najdete i nápovědu! Nalezené výrobky můžete třídit podle volitelných parametrů. K absolutnímu štěstí chybí snad jen možnost setřídění podle více parametrů najednou. Šikovné je porovnávání více výrobků najednou, což je funkce, na kterou jsme nikde jinde nenarazili. Informace o jednotlivých výrobcích jsou více než dostatečné a kromě „on-line“ nápovědy u každého výrobku je k dispozici i šikovný průvodce. Pokud vás zajímají i názory ostatních lidí, můžete se podívat do auditorií, kde je možné položit libovolný dotaz. Trochu zmatek vnesla pracovnice help linky do způsobu zaplacení zboží. Podle jejích informací totiž můžete zaplatit jen v hotovosti při převzetí zboží (po Praze i pomocí karty), převodem na účet nebo na splátky. Při finálním výběru platby však máte více možností. Na závěr vám prozradíme, že ani v praktickém testu tento obchod nezklamal. Zkrátka, je to náš tip. ■ HODNOCENÍ: 91%

EVA

Málokdy hodnotíme již v úvodu, ovšem v případě obchodu Eva.cz musíme udělat výjimku. Slovo „rozporuplný“ nás totiž bude provázet po celou dobu nákupu. Úvodní stránka je již na první pohled chaotická (nevejde se na šířku obrazovky ani při rozlišení 1024 x 768), ovšem stačí jen zarolovat o něco níže a narazíte na přehlednou navigaci, na kterou je většina z nás zvyklá z portálů. Také velikost stránky je příkladná, modem se při jejím natahování nestačí ani zapotit. Vyhledávání zboží je téměř ukázkové, přesto i zde se najdou drobné chyby při volbě parametrů. Výpis zboží je také příkladem pro ostatní: lze si zvolit počet výpisů na stránku, typ výpisu (malé či velké obrázky, pouze text). Informace o zboží jsou více než dostatečné (víte, jaká je hmotnost obalu TV?), obrázek v dobré velikosti a kvalitě. Přesto na vás při výběru odevšad vykukuje chaos. I při prohlížení detailů o konkrétním výrobku máte v pravé části výběr z akčních nabídek. A těch barev! Nejvíce působivější je cedule Doprava zdarma, která by se skvěle vyjímal v seriálu Simpsonovi. Další téměř šokující zajímavostí je údaj u každého výrobku, který vám sdělí, zda je přístroj na skladě, a podle aktuálního času určí dobu, dokdy k vám může být přístroj doručen (poštou nebo prostřednictvím dopravní společnosti). Bohužel doprava zdarma je až při nákupu nad 8000 Kč. Výběr způsobu placení (v hotovosti) není příliš bohatý, i když při volbě „na splátky“ máte opět

tři možnosti volby. Pokud internetu nedůvěřujete, máte možnost si pro zboží zajet přímo do samotného kamenného supermarketu, který najdete v Mělnice. Vaše dotazy mohou zdarma padat na hlavy prodáváčů, neboť je k dispozici i zelená linka. Za největší chybu považují absenci nápovědy nebo průvodce nákupem a poněkud chaotický design. Pokud vám však grafika nevadí a v oboru se alespoň trochu orientujete, odmění vás Eva příjemným teoretickým nákupem. Proč teoretickým? O tom se dozvíte více v našem posledním, praktickém testu!

■ HODNOCENÍ: 64%

OBCHODNÍ DŮM

Ani tento internetový obchod nás na titulní straně nezapomněl upozornit na svou akční

nabídku, i když je umístěna až v dolní části pod několika novinkami. Navigace je poměrně přehledná, pokud si ujasníte, co jsou domácí spotřebiče malé a velké a co elektronika. Vyhledávání jednotlivého zboží je téměř ideální a mohlo by být vzorem pro ostatní. Do ideálu mu chybí snad jen dokonalejší třídění a porovnávání vybraných výrobků. Třídit vybrané výrobky je totiž možné jen podle ceny a názvu. Nechybí návody, jak nakupovat, a slovníček pojmů (byť jako odkaz na jiné stránky). Množství způsobů, jak zaplatit, je více než dostatečné a dodací podmínky průměrné (podle typu zboží 2 – 10 dní). Jak bývá smutným pravidlem, o délce

- ▶ dodací lhůty se dozvíte až po objednání. Doprava zdarma budete mít při poštovním způsobu doručení tehdy, objednáte-li si zboží za více než 2000 Kč, při dopravě „až do bytu“ je to v případě zboží za více než 7000 Kč. Tři kamenné pobočky jsou výhodou, nechybí ani „zelená linka“. ■ HODNOCENÍ: 59%

ELEKTROWEB

Tvůrci úvodní stránky tohoto obchodu ctíli rozumné heslo „Méně je někdy více“, a proto nejste zahlceni akční nabídkou, odnikud na vás nejukají obrovské obrázky rotujících praček a blíkajících televizorů. Navigace v obchodě je příjemná, třídění zboží „téměř“ dokonalé, pouze chybí možnost nastavení počtu výpisů na stránku a možnost třídění podle více parametrů najednou. Vyhledávání zboží sice nedosahuje kvalit „Evy“, ale i tak je o třídu vpřed před ostatními průměrnými obchody. Způsoby placení jsou tři (hotovostní) a dva na splátky. Dodání zboží je jako obvykle „podle toho, zda je na skladě“, ovšem o termínu doručení se dozvíte až při autorizaci objednávky. Informacemi o výrobcích obchod příliš nehýří, k dispozici jsou alespoň kvalitní obrázky. Obchodu se vyhněte, pokud se v nakupovaném zboží příliš neorientujete, neboť zde chybí jak průvodce nákupem, tak i slovníček pojmů. Kontaktních informací o obchodě nenajdete moc, ale kromě mobilu nechybí ani „pevná linka“. Celkově lze tedy obchod doporučit zkušenějším uživatelům připojeným pomalejší linkou, kteří mají větší nároky na porovnávání výrobků. ■ HODNOCENÍ: 50%

BÍLÝ SVĚT

Doslova zaplavení akčními výrobky jste na titulní straně obchodu Bílý svět. Začátečníci očima bloudí po obrazovce a hledají záchytný bod, zkušenější uživatelé zanolují dolů, kde najdou vše důležité pro nákup. Vyhledávání je přehledné, výsledky lze třídit podle několika parametrů, ale jejich výpis je bohužel jen po deseti údajích na stránku. Informace o zboží je dostatečná, nechybí ani „rozumný“ obrázek. Opět chybí jakákoliv nápověda nebo slovníček. Doprava zboží je zdarma a (pokud je zboží na skladě) do 48 hodin. Ekology potěší i možnost odvozu a likvidace jejich starého

spotřebiče, kterou firma nabízí za 200 Kč. Počet platebních metod je dostatečný. Pro vaše dotazy je zde k dispozici „zelená linka“ a další telefonické kontakty na jednotlivá oddělení. Obchodu lze vytknout zbytečnou „akční nabídku“ v pravém sloupci, které se nelze zbavit. Nakupovat by zde měli ti, kdo se v bílé technice orientují, ale ještě přesně nevědí, který výrobek bude splňovat jejich požadavky. Naše poslední pochvala je i za množstevní slevy, které obchod nabízí v případě nákupu více přístrojů. ■ HODNOCENÍ: 41%

BÍLÝ DŮM

Prvním „objektem“, který na vás při návštěvě tohoto obchodu jukne, je „vyskakující“ okno se slibem záruky nejnižších cen. Spořínici vydechnou vzrušením, profesionálové se jen pousmějí. Poté, co dotěrné okno zavřete, si možná všimnete jisté podobnosti s obchodem „Bílý svět“. V úvodu jste také zahlceni akční nabídkou a důležité informace objevíte až poté, co zrolujete do dolní části stránky. K vyhledávání nemáme téměř žádné připomínky, ale výsledky nelze bohužel třídit téměř žádným způsobem. Třídění zboží je totiž možné jen při „listování katalogem“. U každého přístroje najdete více než dostatečné informace a průměrně kvalitní fotografie. Zajímavá je možnost nechat si vyhledat výrobky se stejnými parametry, jako má zvolený přístroj. Nápověda nebo průvodce

nákupem opět chybí, v nabídce najdete pouze „nápovědu“, proč nakupovat u nás...

Počet platebních metod je také dostatečný. Podmínky dodání zboží jsou stejné jako u Bílého světa, ale nalezení této informace je poněkud složitější. Nakupujícím je k dispozici zelená linka a telefony na jednotlivá oddělení.

■ HODNOCENÍ: 36%

KORUNKA

Úvodní stránka elektronického obchodu je poměrně přehledná. Obchod nabízí široký sortiment zboží od volně stojících spotřebičů přes hi-fi elektroniku až po parfumerii. My se zaměříme především na elektroniku a bílou techniku. I když na titulní straně nechybí obvyklá „akční nabídka“, její převážná část je pouze textová. Ovšem musíme smutně poznamenat, že je to poslední větší plus na adresu obchodu. Vyhledávání je pouze průměrné, třídění jen podle ceny a výrobce. Vyhledané výrobky se opět řadí pouze po deseti na stránku. Informace o přístrojích jsou nedostatečné a obrázek pouze malý. O nápovědě nebo průvodci nakupováním si můžete nechat jen zdát, o porovnávání výrobků ani nemluvě. Naprosto dostatečné je naopak množství nabízených způsobů, jak zboží zaplatit, včetně nákupu na splátky. Zajímavé upozornění najdete v sekci Nákupní řád. Hned na počátku jste upozorněni, že neznalost obchodního řádu neomlouvá, a požádání

JAK JSME TESTOVALI

První část našeho testu internetových obchodů se týkala hodnocení WWW stránek jednotlivých obchodů a „teoretického“ nakupování v nich. Nejprve jsme ohodnotili úvodní stránku – její velikost a přehlednost. Poté jsme vyzkoušeli snadnost a srozumitelnost navigace v obchodě. Sledovali jsme i možnost vyhledávání zboží podle parametrů, jeho třídění a porovnávání vybraných výrobků. U jednotlivých výrobků jsme hodnotili rozsáhlost informací, případně kvalitu fotografií. Ocenili jsme také nápovědu, slovníček nebo průvodce nákupem. Z hlediska „praktického“ nákupu jsme

ohodnotili možné způsoby plateb, rychlost a způsob dodání zboží. Posledním hodnoceným „parametrem“ byla „help line“, ocenili jsme i „kamenný obchod“. Maximem je 100%, které mohl získat jen ideální obchod splňující všechny naše předpoklady. Jediné, čeho jsme si vůbec nevšimli, byly ceny. Po krátkém zkoumání jsme totiž zjistili, že je nad naše síly vybrat „neutrální zboží“. To, co v jednom obchodě dostanete za rozumnou cenu, jinde seženete v akci o tisíc korun levněji a naopak. Akce často bývají časově omezené, takže by takové srovnání nebylo spravedlivé.

- o jeho pečlivé prostudování. Abyste zjistili, za jak dlouho k vám objednaný výrobek dorazí, musíte se „prokousat“ třemi obrazovkami textu... Při nákupu nad 3000 Kč je doručení zboží zdarma. ■ HODNOCENÍ: 36%

10. PATRO

Patro patří k největším internetovým obchodním domům, co se týče rozsáhlosti nabídky. My jsme otestovali desáté patro, kde naleznete elektroniku. Úvodní stránka patří k největším, což nepotěší především modernisty, navíc trpí oblíbeným nešvarem v podobě „akční nabídky“. Naopak potěší aktualitami z oboru, které upozorňují jak na zajímavé výrobky, tak i na novinky v oboru. Orientace na webu je poměrně dobrá, vyhledávání průměrné, ale vše kázi absence třídění a volby zobrazení. U některých přístrojů chybí obrázky a popis přístrojů je poněkud nepřehledný. Kladně naopak hodnotíme snadný přístup k výpočtu splátek u každého výrobku. Možností, jak zboží zaplatit, je dostatek, nechybí ani nákup na splátky. Stejně jako u většiny ostatních obchodů je i zde problém zjistit, kdy bude zboží doručeno. Pokud má dodavatel „váš přístroj“ na skladě, dostanete ho do 3 dnů, pokud ne, může se čekání protáhnout i na týden. Do tohoto „internetového obchodního domu“ zavítají především ti,

kdo potřebují zařídit větší nákup a mají již konkrétní představy o zvolených výrobcích. ■ HODNOCENÍ: 36%

EPROTON

Jak napovídá název, eProton je internetovým bratrem obchodů sítě Proton. To sice dává nakupujícím určité jistoty, přesto obchod nesp-

nil naše očekávání. Úvodní stránka je komplikovaná – kromě „oblíbené“ akční nabídky na ní najdete i kalendář, anketu a novinky z oboru. Vyhledávání v katalogu není úplně intuitivní, ale po chvíli používání se na něj dá zvyknout. Mnohem závažnější je absence třídění vybraných přístrojů – tedy k dispozici je třídění podle názvu produktu nebo podle skladového čísla, ale to považují za nepovedený vtíp. Překvapivě jsou také chyby ve „struktuře“ nabídky: např. pračky s bočním plněním nebo třídění TV podle velikosti úhlopříčky v palcích. Za naopak výborný nápad považují systém piktogramů, které usnadňují jak hledání, tak i orientaci v přehledu výrobků. Piktogramy totiž umožňují vybírat například pouze novinky, akční slevy, výrobek s přidaným dárkem nebo zboží s dodací lhůtou do 48 hodin. Bohužel v březnu internetový obchod ukončil „těsnou“ spolupráci se svými prodejny, takže objednané zboží nelze vyzvednout ani zaplatit v kamenné prodejně. A možná právě proto obchod ničím nepřitahuje a lze ho zařadit mezi průměrné obchody. ■ HODNOCENÍ: 36%

NAKUJ.COM

Orientace na titulní stránce je o něco snadnější než u konkurence, byť design není zrovna posledním výkřikem módy. Orientace

v obchodě je dobrá, i když poněkud zdržují malé obrázky výrobků, a to i u označení kategorie. Naprosto chybí třídění a porovnávání výrobků, listování po 10 výrobcích na stránce je zdlouhavé a nepraktické. Nedostatečné jsou také technické údaje u některých výrobků, o kvalitě obrázků ani nemluvě. Za obzvláště zdařilou formu provokace považují

slovník pojmů a rádce. Pokud totiž zmatený nakupující klikne na kterýkoliv z těchto pojmů, objeví se pouze bílé místo. Naopak potěšující jsou informace o možnostech platby, zvláště máte-li hluboko do kapsy. Na Nakupuj.com si totiž můžete vybrat mezi 3 způsoby nákupu na splátky. Velmi propracovaný je také systém doručení. Nejen že u každého zboží vidíte přibližnou dobu, za kterou vám může být doručeno, ale můžete být i průběžně informováni o průběhu objednávky. Tento obchod lze doporučit především těm, kteří již mají zboží vybráno a chtějí mít přehled o tom, kdy bude doručeno.

■ HODNOCENÍ: 27%

ALGEBRA

Velkoobchod pro každého – to je podtitulek obchodu Algebra. Nabízí rozsáhlou paletu přístrojů jak pro domácnost, tak i pro kancelář. První věcí, které si při prohlížení úvodní stránky všimnete, je „neklid“. Z každého koutu stránky na vás něco bliká, mrká či tam roluje. Na pouti mezi střelnicí a kolotočem by sice stránka nevynikla, ale i tak působí blikající prvky rušivě. Samotné vybírání a nakupování probíhá následovně: Nejprve si nalistujete kategorii a pomocí klikání na symbol „+“ rozbalujete stromovou strukturu, až se dostanete k požadované kategorii zboží. Jinými slovy – pokud PŘESNĚ nevíte, co hledáte, máte zkrátka smůlu. Když už se dopravujete k požadovanému výrobku, zklame vás nedostatek podrobnějších informací a občas i chybějící obrázek. Rozšířené vyhledávání je taková zjednodušená „sportka“ – musíte mít opravdu štěstí, aby se vám podařilo trefit takové údaje, které vedou k vyhledání požadovaného výrobku. A když už máte to štěstí a podaří se vám najít požadovanou skupinu

výrobků, zdaleka ještě nemáte vyhráno. Třídění výrobků nestojí za zmínku, navíc ne vždy ho můžete použít a ne vždy funguje.

Doprava je slibována za zvláštních podmínek zdarma, ovšem po dotazu na help line je cena zvýšena na (stále přijatelných) 95 Kč.

■ HODNOCENÍ: 27%

Na vlastní kůži

Pokud jste dočetli test internetových obchodů, možná si teď říkáte, že teorie je krásná, ale v praxi to mnohdy bývá horší. A protože si totéž myslíme i my, nedalo nám to a ve vybraných internetových obchodech jsme nakoupili. Zvolili jsme pět obchodů – tři nejlepší z testu a další dva náhodně. Nakupovali jsme anonymně, firmy netušily, že jde o test. Zboží bylo dodáváno na mimopražskou adresu a vyzkoušeli jsme více typů plateb, ne však nákup na splátky.

BÍLÉ ZBOŽÍ

Stejně jako v teoretickém testu dopadl v praxi tento obchod nejlépe. Ihned po objednání jsme obdrželi dva e-maily. V prvním bylo potvrzení o přijetí objednávky se všemi podrobnostmi. Druhý dopis obsahoval přihlašovací údaje pro vstup do klientského systému, který umožňuje přístup k několika nadstandardním službám. Mezi ně patří například přehled o stavu objednávky, možnost dokoupení příslušenství k přístroji nebo přímý kontakt na osobu, která objednávku vyřizuje. Telefonát upřesnil termín dodání a nabídl několik časových variant. Zboží dorazilo čtvrtý den po objednání přesně v uvedeném čase, přičemž 20 minut před doručením jsme byli na mobilní telefon upozorněni na příjezd dodávky. Příjemnou „třešničkou“ nákupu byl telefonát z obchodu, zda dodání přístroje proběhlo v pořádku. Nákup hodnotíme jako nejlepší z testovaných obchodů.

EVA

V teoretickém testu jsme obchod Eva hodnotili jako rozporuplný, v praxi nás zklamal. Objednali jsme si zboží s ikonou „expedice do 24 hodin“. Objednávka byla potvrzena téměř okamžitě, avšak druhý den ráno jsme byli e-mailem upozorněni, že „zboží momentálně není na skladě, mělo by být příští týden ve středu“ (za 4 dny) a že budeme telefonicky kontaktováni. Příčinou byla prý opožděná aktualizace databáze v důsledku blíže nespecifikovaných problémů. Protože v uvedeném termínu nezavolal nikdo, pokusili jsme se sami zjistit, jak to s objednávkou vypadá. Nákup se uskutečnil až přibližně po jednom týdnu od objednání. To bychom však neoznačili jako největší problém. Mnohem závažnější je to, že kupující musí informace z obchodníka častokrát sám „páčit“. U Evy nás to však zarazi-

lo, protože se na první pohled zdálo, že logistika obchodu je zpracována výborně.

OBCHODNÍ DŮM

Předmětem našeho nákupu byl výrobek s označením „do vyprodání zásob“. Neuplynulo ani 5 minut od naší objednávky, a zazvonil telefon – pracovnice obchodu nás žádala o potvrzení nákupu. Po našem ujištění, že to s nákupem myslíme opravdu vážně, nám bylo sděleno, že v tom případě nás upozorní den před doručením. Tento přístup není zrovna ideální, takže jsme se pokusili získat více informací. Po menším naléhání pracovnice zjistila, že výrobek není na skladě (a prý ani v republice) a že s „těmito výrobky“ jsou problémy. Na další

naléhání jsme tedy dostávali jen opakované odpovědi typu „Nevíme“ a „Nemůžeme vám říct nic konkrétního“. Druhý den nám bylo sděleno, že (renomovaná!) firma, která vybraný přístroj vyrábí, „již asi čtyři měsíce zboží nevyrábí ani neexpeduje“, a bylo nám doporučeno vybrat si jinou značku. Ze zrušení objednávky tedy nelze jednoznačně vinit obchod, ale i přesto se nabízí řada otázek, které by si nespokojený zákazník mohl položit. Nakonec vše vyřešil závěrečný telefonát, který alespoň částečně vylepšil mírně pošramocený „dojem“ z tohoto obchodu.

BÍLÝ DŮM

Nedalo nám, abychom záruku nejnižších cen nevyzkoušeli v praxi. Jaké však bylo naše překvapení, když jsme po odeslání odkazu na stejné zboží v eProtonu obdrželi obratem dopis zaručující nákup o 500 Kč levnější. Jinak lze říci, že nákup v Bílém domě byl bezproblémový. V den objednání

nás obchodník požádal o potvrzení platby a o upřesnění termínu doručení, druhý den byla provedena platba prostřednictvím eBanky a za další dva dny dorazilo zboží až do bytu. Navíc jsme byli těsně před doručením zbožím kontaktováni, zda zboží můžeme opravdu přijmout. Příjemné bylo, že jsme celý proces mohli sledovat on-line na stránkách obchodu. Celkově lze tedy nákup hodnotit jako velmi příjemný.

EPROTON

Dalším obchodem, který jsme v praxi vyzkoušeli, byl eProton. Také zde proběhl nákup bez problémů. První den jsme zboží objednali, objednávku jsme potvrdili a platbu jsme realizovali prostřednictvím eBanky.

Zde jsme zvolili dopravu prostřednictvím služby EMS. Zboží k nám v pořádku dorazilo čtvrtý den po objednání. I u eProtonu jsme mohli „pohyb zboží“ sledovat na stránkách obchodu.

Celkově tedy můžeme říci, že žádný z obchodů „vyložený“ nezklamal, i když přístup k zákazníkovi v „Evě“ je tak říkajíc „na hranici“. V „Obchodním domě“ nás nakonec potěšil alespoň osobní přístup, který zmiňovaný problém pomohl vyřešit. Doporučit tudíž můžeme především nákup v „Bílém zboží“, i když podle našich zkušeností jsou zde ceny o něco vyšší než u konkurence. Potěšily nás také nákupy v „Bílém domě“ a v „eProtonu“, které lze prohlásit za spolehlivý standard. Pokud máte i vy zajímavé zkušenosti s nákupem v internetovém obchodě nebo poznámky a připomínky k našemu testu, napište mi prosím na níže uvedenou adresu. ■ ■ ■

Petr Kratochvíl, petr.kratochvil@vogel.cz

Budoucnost elektronických plateb v zemích českých

Platíte ještě hotově?

Nakupování na internetu má své nesporné výhody. Aby se však internetový obchod mohl rozvíjet, je třeba používat účinné elektronické platební prostředky. Ve světě se za zboží a služby na internetu platí především prostřednictvím platebních karet. Ty u nás však zatím příliš rozšířeny nejsou.

Elektronickými prostředky platíme nejenom na internetu. I dnes je nejužívanějším elektronickým platebním prostředkem elektronická platební karta, avšak vznikly i jiné elektronické platební prostředky.

PLATEBNÍ KARTA

Počátky historie platební karty spadají do poloviny 20. století. První platební karty vydala banka American Express pro své bohaté klienty; tyto karty však měly podobu dřevěných štítků. Společnost MasterCard vydala první bankovní karty v roce 1967, o rok později společnost Bank Americard vydala první karty VISA. V Evropě se první bankovní karty objevily v roce 1968 a v tomto roce byly také tyto karty akceptovány u nás, a to v síti cestovní kanceláře Čedok. Od roku 1986 do roku 2002 se počet vydaných platebních karet ve světě zvýšil z 320 milionů na 3 biliony.

JAK JE TO U NÁS

První bankovní karty v tehdejší Československu byly vydány v roce 1988 Živnostenskou bankou. K jejich masovějšímu rozvoji došlo však až v polovině devadesátých let, kdy zároveň vzrůstal počet bankomatů a kdy lidé objevili, jak jednoduché a pohodlné je vybrat si peníze bez návštěvy banky. Podle údajů Sdružení bankovních karet je v současnosti v České republice přes 5 milionů vydaných platných platebních karet, takže vlastníků bankovních karet je mezi námi skutečně hodně. Co je však problém, je struktura těchto vydaných karet. Většina klientů bank totiž vlastní tzv. debetní

neembosované karty, se kterými např. nakupování na internetu není možné. Tyto karty jsou určeny hlavně k nákupu zboží v obchodech s on-line terminály pro příjem karet a k výběru hotovosti v síti bankomatů. Veškeré transakce jsou strhávány okamžitě, záporný zůstatek se netoleruje, a při platbě je tedy třeba vždy ověřit, zda jsou na kontě dostatečné prostředky. Oproti tomu při platbě tzv. kreditní embosovanou kartou (to je ta s výliskem) není třeba ověřovat stav účtu nakupujícího, jelikož má bankou čerpání prostředků do určité výše zaručeno. V závěru roku 2002 bylo u nás ze všech vydaných karet pouze 22,6 % karet embosovaných, k placení na internetu v České republice bylo možné použít pouze 21,88 % ze všech karet (dohromady 1 159 000 karet) a k nakupování na světovém internetu pouze 14,09 % ze všech vydaných karet, tedy 746 tisíc karet.

Důvody

České banky jsou ve vydávání embosovaných karet stále velmi zdrženlivé. Ačkoliv se brání, že rozšiřování platebních karet naopak podporují – např. tím, že při placení kartou v obchodě není připočítáván žádný poplatek – z jejich chování je patrné, že svým klientům příliš nedůvěřují a embosovanou platební kartu vydají pouze takovému zákazníkovi, u něhož mají výraznou jistotu, že karty nijak nezneužije. Banky se přitom brání, že ekonomická situace v České republice ještě není natolik zralá, aby mohly takových karet vydávat více. Dalším důvodem, proč se tyto karty natolik nerozšiřují, jsou panující obavy ze zneužití

takovéto karty, a podíváme-li se na to, kdo nese rizika při zneužití karty, musíme takovýmto obavám dát zčásti za pravdu. Riziko tzv. fraudu neboli zneužití karty leží totiž z hlavní části vždy na bedrech klienta banky. Např. tzv. stoplistace (zablokování karty) je v zemích Evropské unie zdarma, zatímco u nás se za ni platí nemalé částky – zvláště pokud se jedná o kartu embosovanou.

RIZIKA ZNEUŽITÍ

Na začátku tohoto století došlo ve světovém měřítku k obrovskému nárůstu prodeje provedených on-line, tedy hlavně na internetu. Posudte sami: V roce 2001 byly uskutečněny prodeje on-line v celkové hodnotě 48,6 miliardy dolarů. V roce 2002 to ale již bylo 129,8 miliardy dolarů a pro rok 2003 je odhadováno, že za nákupy on-line utratíme dokonce 269,2 miliardy dolarů! Naprostá většina (95 % v roce 2001 a 99 % v roce 2002) nákupů byla placena kreditními kartami. Logicky by tak mělo docházet k obrovskému nárůstu zneužití platebních karet. Je tomu tak ale také ve skutečnosti? Jaká jsou hlavní rizika při používání karet? Vedle klasického rizika ztráty nebo odcizení karty to je ještě riziko krádeže identity, kopírování karet, klonování karet, padělání karet a podvodů spojených se zasláním karet.

► BEZPEČNOST E-PLATEB

Jak se před zneužitím karty chránit? Základním pravidlem by mělo být používání pouze ověřeného softwaru a hardwaru, používání ochranného a detekčního softwaru a dodržování bezpečnostních procedur (např. zamezení zapamatování hesla a doplňování údajů ve formulářích v Internet Exploreru). Rozhodně byste se měli také přesvědčit o důvěryhodnosti obchodníka, kterému číslo své karty sdělujete, což lze provést na internetových stránkách obchodních agentur. Platby prováděné přes internet jsou pochopitelně zabezpečeny určitým druhem protokolu – dnes nejpoužívanější je tzv. SSL protokol. Protokol SET (Secure Electronic Transaction) byl vůbec první bezpečnostní protokol, avšak brzdou jeho většího rozšíření je pomalá akceptace platby.

OSTATNÍ DRUHY E-PLATEB

Jak již bylo zmíněno, speciálně pro platby na internetu vznikly i jiné platební instrumenty, například tzv. mikroplatby neboli elektronické peněženky. Minulý čas je užit záměrně, jelikož všechny mikroplatební systémy jeden po druhém zkrachovaly. V zásadě se jedná o to, že si vytvoříte jakýsi virtuální účet, na který si pře-

vedete ze svého skutečného účtu určitý objem prostředků, ze kterých posléze můžete čerpat. První mikroplatební systém vznikl v roce 1993 ve Spojených státech a jmenoval se cash. U nás vznikl první mikroplatební systém roce 2000 a jmenoval se IlikeQ, posléze se přidaly DirectPay a Monетка. Ani jeden z nich již v dnešní době nefunguje. Hlavní vinu na tom nese vedle ekonomické nerentabilnosti také nová legislativa, konkrétně zákon č. 124/2002, o platebním styku. Legislativa by se však měla podle Ministerstva informatiky ČR v brzké době změnit a umožnit tak mikroplatbám znovu fungovat. Pravda ovšem je, že i ve Spojených státech krachoval jeden mikroplatební systém po druhém. Jednou oblastí, kde se mikroplatby mohou udržet a být využívány, jsou on-line prodeje těch služeb, kde zákazníci chtějí zůstat pokud možno v anonymitě – tedy sexuální služby a internetová kasina.

Dalším způsobem placení na internetu mohou být platby prostřednictvím mobilního telefonu. Takovýto způsob platby se začíná rozvíjet i u nás – v těchto dnech odstartovala svůj pilotní projekt společnost T-Mobile a seznámíme vás s ním blíže v příštím čísle. V podstatě

jde o to, že za služby a zboží zakoupené na internetu platíte prostřednictvím svého účtu u mobilního operátora. Platba je zabezpečena přihlašovací jménem a heslem a utracená částka je vám strhávána z vašeho kreditu (v případě předplacené karty), nebo je vám vyfakturována posléze v rámci účtu za celkové služby (v případě paušálu).

BUDOUCNOST E-PLATEB

Jak již bylo řečeno, pro placení na internetu nejsou v České republice právě příznivé podmínky. Embosovaných platebních karet je mezi námi zatím velmi málo a jiné elektronické platební prostředky, jako např. mikroplatby neboli elektronické peněženky, zkrachovaly – ať už vinou zákonných podmínek nebo vinou ekonomické nerentabilnosti. Přesto je jasné, že i Češi si brzy uvědomí, že placení na internetu dobrou nebo převodem na účet je krajně pomalé a neoperativní, a budou vytvářet na banku tlak, takže embosované platební karty budou vydávány mnohem častěji než dnes. Doufejme, že české banky opustí co nejdříve své zkonstatělé hledisko a přestanou nám platby na internetu ztěžovat. ■ ■ ■

Michaela Kadlecová, autor@chip.cz

PLACENÁ INZERCE

Nedejte virům šanci!

Norton AntiVirus™ 2003 – česká verze

Aplikace Norton Antivirus 2003 poskytuje účinnou ochranu počítače před viry. Tato aplikace se snadným ovládním automaticky rozpoznává viry a odsraňuje infekce v e-mailových zprávách i přílohách rychlých zpráv. Navíc se sama aktualizuje proti novým virům.**

- **Novinka!** Rozpoznává a blokuje viry i v přílohách rychlých zpráv.
- **Novinka!** Exkluzivní technologie blokování virů Worm Blocking rozpozná červy jako například Nimda v odchozím e-mailu a zabrání tak napadení jiných počítačů.
- **Rozšířeno!** Automaticky odstraňuje viry, červy a trojské koně.
- Prohledává a čistí příchozí a odchozí e-maily.
- Automaticky stahuje nové definice virů za účelem ochrany proti novým virům.
- Obsahuje podrobné pokyny k instalaci, a to i do již napadeného počítače.
- Norton AntiVirus 2003 je zcela lokalizovaný.

Norton AntiVirus 2003 v prodeji u autorizovaných prodejců společnosti Symantec.

Apro
www.apro.cz
Jindřišská 12, Praha 2

BUDCOM
777 290 323
Rudolfovská 21
České Budějovice

COMPUO
Nerudova 35, Plzeň

CYBEX
www.cybex.cz
Radlas 5, Brno

TPC
www.tpc.cz
Revoluční 1062, Jičín

T.S. BOHEMIA
www.tsbol.com
Jiráskova 13, Olomouc

** Při koupi produktu NAV 2003 získají uživatelé službu aktualizace definic virů po dobu jednoho roku, pro následné aktualizace je k dispozici roční předplatné.

Symantec a logo Symantecu jsou obchodní známky registrované v USA, Norton AntiVirus je obchodní známka společnosti Symantec Corporation. © 2002 Symantec Corporation. Všechna práva vyhrazena.

Tvorba internetového obchodu

Chcete také prodávat?

Jednou z oblastí lidské činnosti, ve kterých internet v několika posledních letech zapustil kořeny, je obchodní sféra. Běžný konzument zaregistruje především existenci internetových obchodů (on-line obchodů, e-obchodů), jejichž počet pomalu, ale jistě narůstá.

Dá se předpokládat, že nárůst počtu internetových obchodů bude pokračovat a nakupování přes internet se v určitém časovém horizontu stane běžnou záležitostí pro mnoho uživatelů. To je také určitým signálem pro obchodníky, kteří již dnes mohou přemýšlet nad zprovozněním internetové prodejny.

NABÍDKA JE BOHATÁ

Nebudeme se nyní zabývat definicí takových pojmů, jako je e-commerce, polemizováním o tom, co a proč na internetu prodávat, ani se nebudeme soustředit na právní aspekty prodeje. Naším úkolem bude dostat se do pozice podnikatele, který má již vymyšlenou veškerou obchodní strategii, je rozhodnut zprovoznit on-line obchod a nyní zvažuje vhodné technologické řešení. Počet firem zabývajících se tvorbou profesionálních WWW aplikací je dnes více než dostačující a spousta z nich on-line obchody nabízí. V mnoha případech se však už ani nejedná o klasické naprogramování aplikace – firmy dnes nabízejí hotové on-line obchody,

Obchod od Freenets.cz nabízí rozsáhlé statistiky a on-line grafický výstup.

kteří přizpůsobují požadavkům zákazníka. A na podnikateli je, aby si vybral obchod, který bude splňovat jeho požadavky nejlépe. Na konci tohoto článku nenajdete vítěze nabízejícího nejlepší obchod, po jeho přečtení však určitě budete znát své požadavky a vyberete si sami z tabulky svého favorita.

ČÍM POSLUŽÍME?

Je zbytečné vypisovat jednotlivé rozdíly mezi kamenným obchodem a virtuálním obchodem, ale snad alespoň jeden můžeme zmínit. V kamenném obchodě přichází zákazník do styku s opravdovými prodáváči. Jejich vlídnost, odborné znalosti, profesionální odpovědi na vznesené otázky – to vše zákazníka kladně ovlivňuje. On-line obchody, kde zákazník nepřichází do styku s prodáváčem, mohou v tomto případě působit jaksi neosobně. Přestože „živého“ prodejce nemůže nic nahradit, lze obchod přizpůsobit tak, aby vypadal lákavě a na návštěvníky působil přívětivě. Místo prostého seznamu zboží a cen mohou být do obchodu zakomponovány další aplikace, které mohou například zajistit pravidelnou sledovanost webu s internetovým obchodem. Mezi takové lze zařadit diskusní fóra, rubriky FAQ, novinky z dané oblasti, odborné recenze, přehledy, srovnání. To jsou všechno věci, které v celkovém pojetí mohou zákazníka přitáhnout. Nejlepší pro prodejce jsou pak ti zákazníci, kteří již shledali jeho obchod ve srovnání s konkurencí jako nejzajímavější a nepotřebují pátrat na jiných stránkách. Pravděpodobnost občasného objednání zboží je u stálého návštěvníka stránek logicky vyšší než u náhodného zvědavce.

MODELOVÝ OBCHOD

Pro zjištění údajů o internetových obchodech jsme se snažili vstoupit do role podnikatele, který právě hledá nejhodnější technologické řešení pro zprovoznění on-line obchodu. Takový podnikatel si definuje několik vlastností, které od konečné aplikace požaduje, osloví firmy a z výsledné nabídky vybere tu, která se nejvíce přibližuje jeho představám. Náš modelový obchod měl tedy být středně velkým obchodem obsahujícím řádově tisíce položek. Z technologického hlediska měl být tvořen dynamickými stránkami, tedy skripty a databázemi běžícími na straně serveru, čímž by mělo být dosaženo možnosti kategorie, třídění, vyhledávání atd. Kromě samotného obchodu měla internetová aplikace obsahovat další části, které neslouží primárně k prodeji zboží (statistiky, diskuse, FAQ, případně nejlépe celý redakční systém, umožňující zveřejnění článků, propojení článků se zbožím...). Náš zájem byl také soustředěn spíše na hotové aplikace určené k rychlému spuštění než na naprogramování celého obchodu. Požadovány byly samozřejmě komplexní služby, tak aby podnikatel komunikoval pouze s jedním subjektem a kromě samotného e-obchodu bylo zajištěno i jeho hostování.

Osloveno bylo zhruba osmdesát firem, všechny s přídomkem „komplexní WWW služby“ nebo přímo „tvorba on-line obchodů a e-commerce řešení“. Již při oslovování těchto firem byl zjištěn jeden problém. Zatímco WWW prezentace měly všechny firmy opravdu profesionální, design do detailů promyšlený, ne všechny z nich uměly skloubit pěkný design s rozumnou dobou potřebnou k načtení stránek. Vyskytly se ovšem i takové, které svým originálním či netradičně pojatým designem doslova zneprůjemnilo vyhledání kontaktů ▶

- ní adresy. Přitom právě to může být důvod, proč nedeckavý uživatel raději klikne na stránku jiné firmy.

CENY

Začneme netradičně přímo u cen nabízených aplikací (služeb). Ty mohou být pro určitou skupinu podnikatelů rozhodující, na druhé straně větší investice se mohou vyplatit. V našem přehledu jsou pouze orientační ceny, kvůli odlišným nabídkám jednotlivých firem je nelze nijak objektivně srovnávat. Subjektivita srovnání je dána tím, že možnosti aplikací se mohou v mnoha ohledech lišit, zároveň všechny firmy zdůrazňují, že jsou ochotné veškeré detaily upravit na přání zákazníka. Je zde také návaznost na další služby, například webhosting, a také skutečnost, že on-line obchod se stejným základem se může prodávat v několika variantách (balíčcích) podle potřeb klienta. Nebudeme-li se soustředit na konkrétní čísla, pak je jistě zajímavé srovnání toho, jak si firmy nechávají za vytvoření a provoz obchodu platit. Jednu z částek tvoří platba za

(javaskript, vbskript). Protože se nám ale jeden obchod založený na javaskriptu do testu dostal (GEN-E-OBCHOD – www.geneobchod.cz), shrneme alespoň základní vlastnosti takového obchodu:

Výhody: možnost provozu na jakémkoli serveru, bez nutnosti podpory ASP, PHP či databází, jednorázové náklady za zakoupení obchodu.

Nevýhody: nemožnost vyhledávání, třídění a dalších databázových operací, omezení na menší počet položek.

Nyní se tedy vraťme k dynamickým stránkám na straně serveru. Nejčastěji se objevila kombinace PHP + MySQL, dále ASP + MSSQL, .NET, INTERBASE. Firma Freenets navíc nabízí synchronizaci podnikové databáze s obchodem, což může být užitečné.

Použití technologie byly do tabulky vloženy pouze pro přehled, pro mnohé provozovatele on-line obchodů může být tento údaj zbytečný, protože je pro ně důležitá především funkčnost obchodu. Údaj se ovšem může hodit těm, kteří již nějaké aplikace provozují a chtěli by obchod umístit na stejný server.

Velikost poskytnutého webového prostoru není nejdůležitějším kritériem pro volbu obchodu...

samotné naprogramování obchodu, ta je většinou závislá na konkrétních požadavcích klienta. Jedná se především o složitost a možnosti aplikace. Je zřejmé, že ceny hotových aplikací musí být výrazně nižší než ceny aplikací zhotovených přímo na míru. V případě hotové aplikace je však nutné počítat s tím, že minimálně grafický layout bude vytvořen pro konkrétního klienta, za což si může firma účtovat část ceny. Žádní programátoři se určitě nebudou bránit tomu, pokud si provozovatel e-obchod vezme a zprovozní ho na jiném serveru, většinou však samotná firma nabízí zprovoznění na svém serveru. Zde se pak jedná o nějaký měsíční paušál vztahovaný k provozu e-obchodu, některé firmy to přímo nazývají paušálem za webhosting. Jiným případem je pronájem e-obchodu reprezentovaný pouze paušálními poplatky. Vyskytla se i možnost vyplácení určitých procent ze zisku, některé firmy mohou nabídku završit tím, že za určitou částku naplní obchod položkami.

TECHNOLÓGIE A WEBPROSTOR

Požadavek na obchod vyžadoval použití dynamických stránek. Skripty s databázemi nejenže umožňují činnosti, jako je vyhledávání či třídění položek, ale také zajistí to, že obchod poběží v sítích s vyšším zabezpečením, kde například nejsou povoleny skripty na straně klienta

Pokud provozovatel počítá s pozdějšími úpravami obchodu vlastními silami, bude ho tato věc jistě také zajímat.

Co se týče poskytnutého webového prostoru pro obchod, ten také nejspíše nebude nejdůležitějším kritériem pro volbu obchodu. Firmy sice nabízejí určitou velikost, protože však samy nabízejí v mnoha případech webhosting, není problém se domluvit na potřebné velikosti se zákazníkem, pokud není obchod přímo navázán na výběr z několika variant webhostingových služeb. V některých případech však zabraný prostor webhostingovou firmu nezajímá, určující však může být průtok dat.

V případě on-line obchodů je samozřejmě důležitá i spolehlivost serverů, na kterých obchod běží, protože jakýkoli výpadek může

Elektronický obchod od Zoneru nabízí zajímavé možnosti úpravy designu...

způsobit nejen finanční ztrátu v podobě neuskutečněného obchodu, ale i ztrátu samotného zákazníka. Protože havárie se vyloučit nedá nikdy, je více než nutností, aby byla veškerá data zálohována. Představte si, že byste ztratili informace o svých patnácti tisících položkách, které jste do systému pracně zadávali....

PODPORA

Při provozování obchodu jde o peníze, a to „až“ v první řadě. Jakékoli problémy by tedy měl být vlastník obchodu schopen ve spolupráci s dodavatelem okamžitě řešit. Přitom se nemusí jednat hned o tu nejhorší variantu, kdy z nějakých příčin obchod nejede. Podnikatel může například urgentně požadovat úpravu některých funkcí nebo funkce nové v závislosti na svém obchodním záměru. Příkladem může být reakce na trh, kdy podnikatel potřebuje snížit hromadně cenu konkrétního zboží a slevový modul, který na toto zboží upozorní.

Ze strany dodavatele jsme se setkali s on-line podporou na e-mailu a na telefonu v pracovní době, což není nic neobvyklého, lepší variantou je e-mail v pracovní době a telefon nepřetržitě, někteří dodavatelé jsou připraveni i na komunikaci přes ICQ. On-line podpora může být vázána na dohodnuté ceně. Nejlepší je každopádně nepřetržitá podpora (7 × 24).

STATISTIKA

Nezanedbatelnou věcí jsou pro obchodníka statistiky. Na základě nich může sledovat cho-

Obchod od firmy Netservis může být propojen s redakčním systémem

Easy shop od IT studia také nabízí redakční systém a rozsáhlé možnosti systému plateb.

- ▶ vání zákazníků a optimalizovat svůj přístup vůči nim. Součástí obchodů bývají dva druhy statistik. První se týká obecné návštěvnosti stránek a může nám ukázat počty sessions či přístupů (členěné do různých časových úseků) nebo detailnější informace o uživateli (IP adresa, typ prohlížeče atd.). Druhá, z obchodního hlediska zajímavější, může sledovat vyřízení objednávek, chování zákazníků, obrat, opuštěné košíky, hledané výrazy. Propracovaný grafický výstup z těchto statistik může být jedinečnou výhodou a umožnit jednoduchou orientaci.

PLACENÍ ZBOŽÍ

Zajímavou otázkou je to, jakým způsobem je vyřešeno placení zboží. Termín „on-line obchod“ totiž evokuje představu, že vše se odehrává opravdu okamžitě, tedy jak výběr zboží, tak i jeho zaplacení. Přitom mnoho zákazníků zatím využívá klasickou platbu pomocí dobírky, která rozhodně do zmíněné

představy nezapadá. Kromě dobírky však samozřejmě existuje několik dalších možných způsobů placení, třeba přes platební portál eBanky, Muzo nebo GSM banking. Zde je třeba si uvědomit, že zákazník musí komunikovat ještě s dalším subjektem – například mít účet u eBanky. Vzhledem k tomu, že všichni zákazníci nevyužívají stejných bankovních služeb, je výhodné nabídnout jim co nejširší možnosti placení.

REDAKČNÍ SYSTÉM

Jak již bylo zmíněno, strohý výpis zboží s možností ukládat do nákupního košíku sice plně vyhovuje pro samotné nakupování, ale pro zákazníka bude určitě lákavější web, kde může nejen nakupovat, ale také se zde dozvědět zajímavé informace. Může se jednat o horké novinky, odborné recenze s možností reagovat na články, diskusní fóra, poradny, ankety. V případě denně aktualizovaných článků již je třeba hovořit o redakč-

ním systému, který umožní tyto články jednoduše zveřejňovat. Plnohodnotný systém by měl umožnit vytváření úhledných článků s využitím všech možností HTML (formát písma, tabulky...) včetně vložených obrázků a odkazů. S redaktorskou činností souvisí mimo jiné i možnost zadání data, od kterého má být článek publikován, a doba jeho platnosti.

Nejlepším využitím redakčního systému je možnost propojení článků se zbožím. Ideální situace tedy nastává, pokud má zákazník po přečtení zajímavého článku možnost dostat se přímo k určitému druhu zboží.

Otázkou je, jak má vypadat rozhraní pro tvorbu článků. Kromě toho, že musí být jednoduché a přehledné, je třeba se nějak vypořádat s použitím HTML. Zatímco v nejjednodušších systémech je možno prostřednictvím formulářů zadávat prostý text, jiné umožňují použití HTML tagů. To klade požadavek na určité znalosti autora článku. Pokud ho ▶

FIRMA	INFO WWW	TECHNOLOGIE	WEBPROSTOR	STATISTIKY	PROPOJENÍ ZBOŽÍ A ČLÁNKŮ
THINLINE INTERACTIVE S.R.O.	www.thinline.cz	PHP+MySQL	250	sledování objednávek a účtů uživatelů, globální statistika návštěvnosti	ano
LUKÁŠ KLIMPERA	www.bits.cz	PHP+MySQL (Interbase)	dle požadavků klienta	dle dohody	ano
FREENETS.CZ	www.freenets.cz	PHP, ASP, MySQL, MS SQL, možnost synchronizace s jinou databází	běžně 50-300 MB	návštěvnost, objednávky, množství...on-line grafický výstup pro každého klienta	ano
MK-WEB DESIGN – MK-WEB SHOP	www.mkweb.cz	PHP+MySQL	základ 100 MB+úprava dle potřeby	prodej zboží dle druhu, chování návštěvníka, návštěvnost e-shopu	ano
IT STUDIO S.R.O. – EASYSHOP	www.itstudio.cz	PHP+MySQL	dle požadavků klienta	návštěvnost, položky, opuštěné košíky, hledané výrazy	redakční systém realizovaný aplikací WebGet propojený s online obchodem EasyShop
GLOBE INTERNET – GESTO	www.globe.cz	PHP+MySQL	podle zvoleného web-hostingu	aktivita zákazníků, časové úseky, prodej zboží	ne
ACOMWARE S.R.O.	www.acomware.cz	ASP, MSSQL	neomezen, počítá se průtok dat	pokročilá statistika návštěvnosti	ano
CYBER FOX S.R.O.	www.cyberfox.cz	PHP, ASP, MySQL, MS SQL	250 MB, hosting je zdarma	pokročilá statistika objednávek a návštěvníků	ano
ING. ZDENKA VOSTROVSKÁ – VOX	www.atway.cz	PHP+MySQL	neomezen, počítá se průtok dat	pokročilá statistika návštěvnosti	ano
WEBDESIGN-REKLAMA.CZ – PROFI E-SHOP	www.webdesign-reklama.cz	PHP+MySQL	100 MB	položky, uživatelé	ano
NETSERVIS S.R.O.	www.netservis.cz	PHP+MySQL	100 MB	objednávky, návštěvnost	ano
NEXUM TRILOG S.R.O. – NxSHOP	www.nexum.cz	ASP, MSSQL (ASP.NET)	podle balíčku	návštěvnost (software Livestats), objednávky, prodejnost, obraty	bez redakčního systému
ZONER SOFTWARE – ZONER INSHOP 3	www.inshop.cz	ASP, MS SQL 2000	50	pokročilá statistika návštěvnosti	ne

- ▶ nechceme takovýmito věcmi zatěžovat, je nejlepším způsobem využití nějakého intuitivního WYSIWYG rozhraní, které bývá realizováno nejčastěji javaskriptem.

Některé firmy mohou nabídnout řešení dvěma aplikacemi: jednou z nich je e-obchod, druhou redakční systém – a obě spolu navzájem spolupracují (WebGet a EasyObchod u IT studia).

ADMINISTRACE

V rozsáhlejších systémech lze činnosti správy obchodu rozdělit na několik oblastí, o které se starají různí lidé. Zatímco psaní odborných článků může být svěřeno externistům, na doplňování informací o zboží mohou být najati brigádníci a konfiguraci vlastností obchodu si nejspíš vezme na starost sám obchodník. V tomto případě, kdy do systému zasahuje více lidí, je žádoucí pustit je pouze ke konkrétním částem, které mají na starost (nastavení uživatelských práv). Dokonalým řešením je existence globál-

ního administrátora, který může vytvářet nové uživatele a přidělovat jim potřebná oprávnění.

AKTUALIZACE

Ve většině moderních firem je internet samozřejmostí, ne-li nutností. S vytáčeným připojením se dnes ve firmách setkáváme čím dál méně, více se využívají rychlejší a spolehlivější způsoby. Aktualizace dat tedy většinou probíhá on-line přes webové rozhraní. Mohou však nastat i situace, kdy by bylo vhodné použít i nějaký off-line nástroj, kde by bylo možné připravit potřebné materiály a ty potom najednou odeslat. Pro tyto účely mají některé firmy vyvinuty samostatné aplikace (např. Zoner inObchod Designer), případně je řešen alespoň hromadný import s využitím souborů *.csv, *.xls, *.dbf.

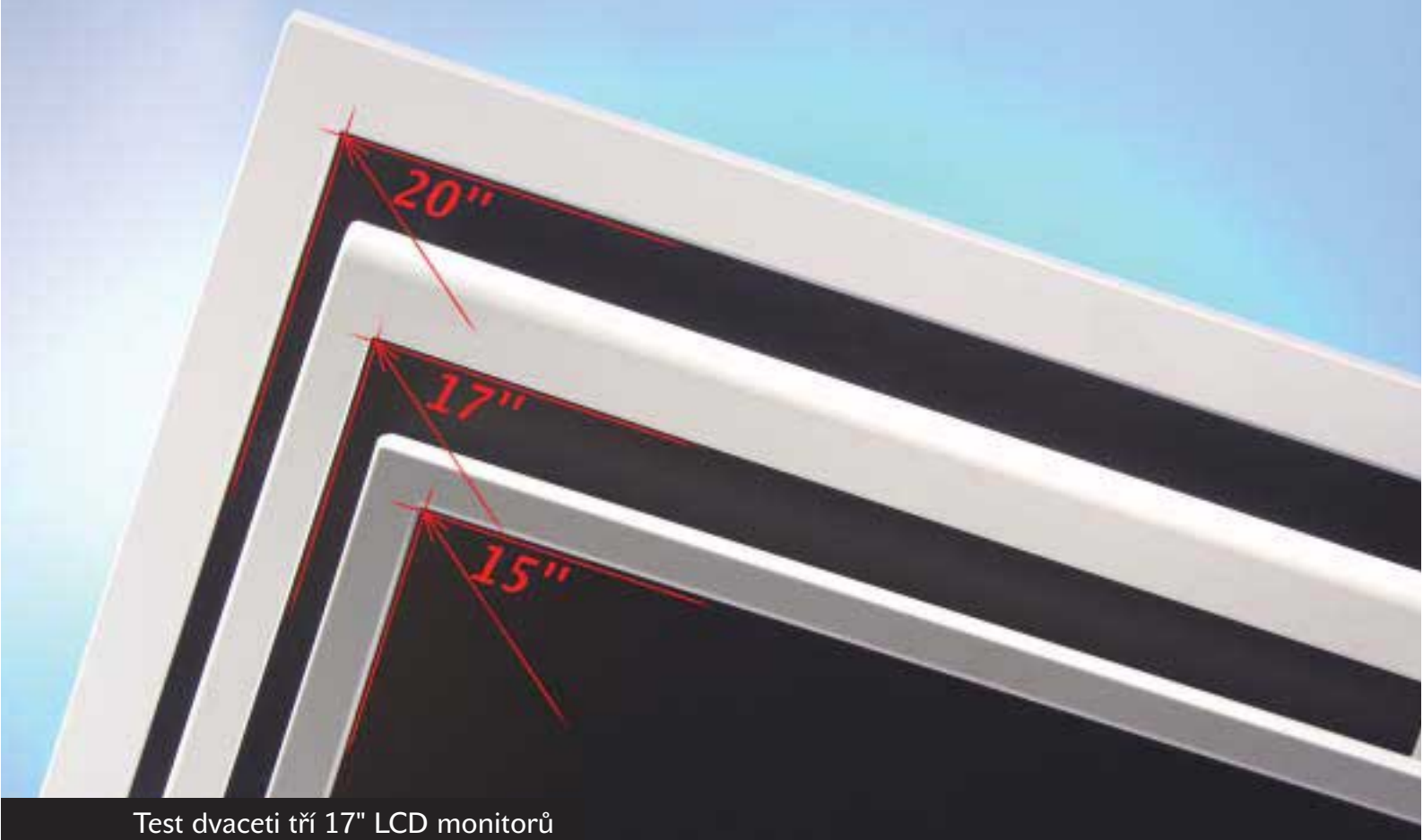
VÝBĚR OBCHODU

Kromě několika předešlých vlastností a možností nabízejí tvůrci obchodů mnohé

další moduly, ať již jsou zahrnuty v základní verzi obchodu, nebo je možné je doobjednat. Jedná se ve zkratce o řízení reklamaci, soutěže, jazykové mutace, označení novinek či doporučených výrobků apod. Jak je vidět, kritérií pro výběr toho správného obchodu je několik. Obchodník se může rozhodnout pro jednoduché aplikace nebo pro celé složité systémy, přičemž bude jistě záležet na plánovaném objemu prodeje. U větších prodejců mohou nastat požadavky na standardizovaný import/export nebo synchronizaci se stávajícími podnikovými systémy a aplikacemi, stejně tak jako potřeba rozdělit jednotlivé úlohy při administraci obchodu. I když jsou firmy připraveny dodat již hotové řešení, ve většině případů budou mít podnikatelé ještě nějaké zcela konkrétní a specifické požadavky, které budou muset být řešeny (doprogramovány) individuálně. ■ ■ ■

Jiří Polášek, autor@chip.cz

ADMINISTRACE	ZPŮSOB PLATBY	ZADÁVÁNÍ ČLÁNKŮ DO RS	OFFLINE NÁSTROJ PRO AKTUALIZACI	CENY (Kč)
komplexní administrativní systém	dle požadavku klienta	text s povolením html tagů+ javaskript wysiwyg rozhraní	importní a exportní rozhaní pro *.csv, *.xls, grabování zdrojů z internetu	zhotovení od 40 000 + paušál 150/měs.
dle dohody	dobírka, eBanka, proforma faktura	dle dohody	-	vytvoření 12 000 – 80 000 nebo procenta ze zisku
supervisor, který definuje přístupová práva pro ostatní	hotově (osobní odběr), dobírka, bankovní převod, platební karta (on-line pro některé banky)	prostý text	ano	-
správa shopu a redakčního systému oddělena	dobírka, kreditní karty, e-banka	prostý text	příprava v *.xls, *.dbf	licence 8 000 – 49 000
jeden administrátor, úpravy na přání klienta	eBanka, NetBanka, dobírka, převod,	text s povolením html tagů+ javaskript wysiwyg rozhraní	excelovská šablona pro hromadný import	paušál dle vatianty shopu od 550/měs. + věrnostní bonusy
jeden administrátor, úpravy na přání klienta	GSM banking, osobní odběr využít platební portál platba.cz	-	export/import pomocí *.dbf	paušál 200/měs.
komplexní administrativní systém	dobírka, eBanka, Muzo	text s povolením html tagů+ javaskript wysiwyg rozhraní	propojení s informačním systémem VARIO	dle konkrétního případu
multilevel administrátor, který přiděluje práva ostatním	dobírka, platební karty	text s povolením html tagů+ javaskript wysiwyg rozhraní (Backoffice 2003)	ano	dle konkrétního případu
různá uživatelská práva pro různé sekce	bankovní převod, dobírka, proforma faktura	test s povolením některých HTML tagů	Interní IS (vytvořen v MS Access)	vytvoření 70 000 + paušál 400/měs.
administrace zboží a článků vzájemně oddělena	kreditní karty, paypal, bankovní převod, hotovost, fazole.cz	text s povolením html tagů	import z Excelu	vytvoření 8000 + paušál 2000/rok
různá práva pro různé uživatele	platební karty, dobírka, faktury	text s povolením html tagů	na přání	vytvoření 50 000 + webhosting
jeden administrátor	dobírka, eBanka, JuicePay, kreditní karty, Home kredit, GSM, SET	-	ne	platby za vytvoření (40 000 – 80 000) + měsíční paušál za hosting (od 800 měs.), nebo pronájem shopu (od 2 000 do 10 000/měs.)
Zoner Inshop Designer	MUZO, CitiConnect, eBanka, OK karta, GSM banking, CardPay, TatraPay, SporoPay	dle dohody	ano	paušál 990/měs.

Test dvaceti tří 17" LCD monitorů

Zlatá střední cesta

Pro většinu uživatelů, kteří si dnes vybírají novou zobrazovací jednotku, je ideálním řešením LCD monitor. Tyto monitory mají malé rozměry, nízkou spotřebu elektrické energie a ve srovnání s monitory CRT jsou podstatně šetrnější k vašim očím.

V Evropě prodeje LCD monitorů razantně stoupají a nejinak je tomu i u nás. Na trhu je pestrá nabídka LCD monitorů s úhlopříčkami zobrazovací plochy 15 palců (pracují v nativním rozlišení 1024 × 768 bodů), 17 palců (rozlišení 1280 × 1024) i monitorů větších – např. 20palcových, které zobrazují 1600 × 1200 pixelů. Díky stále klesajícím cenám bude pro mnohé uživatele nejzákladnější volbou právě 17palcový LCD monitor, který nabízí větší pracovní plochu než monitor 15palcový a jehož cena není oproti menšímu modelu až o tolik vyšší. Nejlevnější 17palcové monitory stojí i s daní lehce nad 13 tisíc korun.

CENOVÝ ROZPTYL

Z testovaného pole 23 LCD monitorů jsou nejlevnějšími modely Lite-On 170AT (13 542 Kč s DPH) a AOC LM721A (13 786 Kč s DPH).

V cenové hladině do 15 tisíc korun se můžete rozhodovat i mezi monitory Fujitsu Siemens B17-1 (14 054 Kč s DPH), CTX S700B (14 428 Kč s DPH) a modelem Gigabyte G-MAX (14 884 Kč s DPH). Na opačném konci cenového spektra se z testovaných monitorů ocitá model Hansol HW1710 s cenou 25 990 Kč s DPH, který však nabízí spoustu videovstupů a také integrovaný TV tuner, takže jej můžete i díky připojení dálkovému ovladači pohodlně používat také jako televizor. Pro počítačové potřeby se ale budete muset u tohoto modelu smířit s rozlišením 1280 × 768 obrazových bodů. Přes dvacetitisícovou hranici se „přehouply“ i monitory Hercules ProphetView 920DVI (20 900 Kč), Sony SDM-HS73 (20 838 Kč) a monitor ViewSonic VP171b (21 409 Kč), který má zobrazovací displej otočný do polohy na výšku.

VÝBAVA MONITORŮ

Monitory se zobrazovací plochou otočnou do polohy nastojato se v testu sešly celkem tři – již zmíněný ViewSonic, dále Philips 170B2M (19 471 Kč) a Samsung SyncMaster 171T (16 543 Kč). Pro tyto monitory se rozhodnou uživatelé, kteří pracují s programy, u nichž využijí lépe pracovní plochu orientovanou na výšku. Takovými programy mohou být textové editory, ve kterých při otočení displeje na výšku vidíte list formátu A4 v „životní“ velikosti, takové natočení displeje může být výhodné i při prohlížení WWW stránek, které jsou většinou optimalizovány pro rozlišení 1024 × 768 nebo 800 × 600 a při jejichž zobrazení na monitoru pracujícím v rozlišení 1280 × 1024 vzniká po stranách prázdné místo. Ve všech případech se o otočení obrazu na výšku stará program Pivot.

Monitor Philips má jako jediný ze startovního pole standardně ve výbavě zabudovaný mikrofon a je také vybaven reproduktory. Reproduktory má ve výbavě celkem 16 monitorů, jejich kvalita ale rozhodně není nijak

Monitory ADI a Hyundai jsou si velmi podobné – mají stejný i sklopný podstavec s rozhraním USB.

HEZKÝ VZHLED

A MOŽNOST INSTALACE NA STĚNU

LCD monitory si vysloužily oblibu nejen díky kvalitnímu obrazu a úspoře místa na pracovním stole, ale i díky hezkému vzhledu – tomuto trendu podléhají i počítačové skříně, klávesnice a další periferie. U monitorů se tak kromě tradiční barvy slonové kosti často objevují i modely v černém či stříbrném hávu nebo v kombinacích černé a šedé barvy, stříbrné a modré apod.

Velmi efektní jsou i úzké okraje kolem zobrazovacích displejů, takové monitory nejenže dobře vypadají, ale pokud dáte dva monitory (nebo více monitorů) vedle sebe, můžete na takto vzniklé ploše zobrazovat složený obraz.

LCD monitory jsou díky své malé hloubce vhodné i pro instalaci na stěnu. 18 z 23 testovaných monitorů má odpojitelný podstavec a na zadní straně má připraveny úchyty pro montáž na stěnu.

KVALITA OBRAZU

Nové monitory se prezentují skvělou kvalitou obrazu a netrpí některými neduhy svých předchůdců. U nových displejů se například dbá na velký úhel pohledu, ze kterého lze obraz pozorovat, aniž by tím výrazně utrpěla kvalita obrazu. Pokroku jsme si všimli i u kratší doby odezvy obrazu, tzn. že obrazové body se rychleji rozsvěčují a zhasínají. Doba odezvy je součet doby pro rozsvícení bodu (rise time) a doby pro zhasnutí bodu (fall time). My standardně udáváme součet těchto hodnot (dnes je to nejčastěji 25 ms, ale v testu jsou i monitory s udávanou dobou odezvy 16 ms). Doba odezvy 25 ms je i pro hraní her a sledování filmů naprosto postačující a ani při zobrazování rychlých scén nejsou na displeji patrné žádné stíny.

Obraz je výborně ostrý po celé ploše displeje, dokonalá je geometrie obrazu. Obraz neblíká a nevyzařuje škodlivé elektromagnetické záření, takže pokud pracujete celý den u počítače a chcete ulevit svým očím, je LCD monitor ta správná volba.

K nevýhodám starších modelů „elcédéček“ patřilo, že jste na jejich displeji mohli objevit vadné body. V dnešní době se již výrobcům daří vyrábět z tohoto hlediska bezchybné LCD monitory, ale i tak doporučujeme, abyste si při výběru nového LCD monitoru nechal vyhlédnutý monitor předvést. Nejlépe vadné body odhalíte při zobrazování celoobrazovkových jednobarevných ploch. O kvalitách monitorů vypovídá i to, že na všechny v tomto testu shromážděné monitory výrobci poskytují tříletou záruční dobu.

VÍTĚZOVÉ

Protože nejdůležitější kritéria aplikovaná při hodnocení CRT monitorů nemají u LCD monitorů tak velký význam, neboť ostrost obrazu je u LCD monitoru bezchybná, taktéž geometrie obrazu a stabilita obrazu jsou vynikající, zaměřili jsme se při hodnocení recenzovaných LCD monitorů také na posuzování úhlu pohledu, stejnoměrného podsvícení displeje a na hodnocení rozsahu jasu a kontrastu. Při těchto testech jsme pro odhalení případných nedostatků použili obrazce v programu Nokia Test.

Z testovaného pole 23 LCD monitorů jsme titulem Chip tip ocenili tři monitory. Naším cenovým tipem je nejlevnější AOC LM721A. Za cenu 13 786 Kč s DPH se jedná o skutečně velmi dobrou koupí monitoru, který na stole nezklame ani obrazem, ani designem.

Uživatelům, kteří shánějí kvalitní LCD monitor za rozumné peníze, doporučujeme monitor iiyama ProLite E430S za 15 998 Kč s DPH a skutečně náročné uživatele potěší monitor EIZO FlexScan L557, který poskytuje výborný obraz v širokém úhlu pohledu a jako jediný v testu již splňuje normu TCO03.

Z monitorů s displejem otočným na výšku nás žádný model o svých kvalitách nepřesvědčil natolik, abychom mu udělili ocenění. Z testované trojice se nám ale nejvíce líbil monitor Samsung SyncMaster 171T, který je z této trojice s cenou 16 543 Kč s DPH dokonce nejlevnější. Oběma svým dražším konkurentům zdatně sekundoval z pohledu dosahovaného jasu a kontrastu a jednoznačně je překonal při hodnocení kvality obrazu při pohledu z úhlu. Monitory Philips i ViewSonic mají v poloze nalezato malý úhel pohledu zespoda, což se při otočení displeje na výšku projeví rychle klesající kvalitou obrazu při pohledu z boku. ■ ■ ■

Martin Semrád

Výbava konektorů monitoru Hansol: analogový VGA vstup, zdířka pro zvukový kabel, kompozitní a S-Video videovstup, anténní vstup, konektor SCART

- ▶ oslnivá, takže jsme vybavení reproduktory v hodnocení kladů a záporů pominuli. Obzvláště pro uživatele pracující v kanceláři bude důležitější údaj, zda monitory se zvukovou výbavou mají zdířku pro připojení sluchátek. Ze 16 zmíněných multimediálních monitorů můžete sluchátka připojit k 12 monitorům.

Požadujete-li monitor, který disponuje USB rozhraním, z recenzovaných monitorů jej nabízejí tři modely: dva porty USB nabízejí monitory ADI a Hyundai, a pokud plánujete připojovat více USB periférií, pak vás osloví monitor Gigabyte se čtyřmi USB porty.

DIGITÁLNÍ ROZHŘANÍ A VIDEOVSTUPY

U LCD monitorů se také hojněji začíná prosazovat digitální rozhraní DVI (Digital Visual Interface). Z testovaných 23 monitorů disponuje digitálním rozhraním 11 modelů. Tímto rozhraním bývají běžně vybaveny nové grafické karty, takže není důvod připojovat LCD monitor k analogovému rozhraní, kde cestou z počítače na displej monitoru proběhne dvojitá konverze: v grafické kartě z digitálních dat na analogový signál a v LCD monitoru se analogový signál převádí zpět do nul a jedniček. My jsme rozdíl mezi kvalitou obrazu přijímaného z analogového zdroje a kvalitou obrazu přijímaného z digitálního zdroje nepozorovali, v případě připojení přes digitální rozhraní odpadá u monitoru nastavování velikosti obrazu, fáze apod. Na druhou stranu s těmito funkcemi při nastavování obrazu ani u analogového připojení nemusíte přijít do styku, protože všechny recenzované monitory nabízejí automatické nastavení obrazu, se kterým jsme byli v drtivé většině případů spokojeni a u něhož nebylo třeba nic doladovat.

Pokud máte zájem o monitor, který chcete připojit např. k DVD přehrávači nebo k videu, osloví vás tři monitory, jež jsou vybaveny videovstupy. Jsou to modely AG Neovo F-317, Hansol HW1710 a Hercules ProphetView 920DVI.

ACER AL712

- + DVI-D
- + KONTRASTNÍ POMĚR
- MENŠÍ ÚHLY POHLEDU VE VERTIKÁLNÍM SMĚRU

ADI MicroScan A715

- + USB ROZHRANÍ
- + SKLOPNÝ PODSTAVEC
- + DVI-D
- NENÍ ODPOJITELNÝ PODSTAVEC
- MĚNĚ STABILNÍ UCHYCENÍ DISPLEJE K PODSTAVCI

AG Neovo F-317

- + VIDEOVSTUPY
- + PODPORUJE OBRAZ V OBRAZE
- + VYSOKÝ JAS A KONTRAST
- NEMÁ DVI
- VELKÉ ROZMĚRY

CHIP tip
srpen 2003

AOC LM721A

- + NÍZKÁ CENA
- + ÚZKÉ OKRAJE KOLEM DISPLEJE
- NEMÁ DVI

BELINEA 10 17 41

- + DVI-D
- + KONTRASTNÍ POMĚR
- NEMÁ VÝSTUP NA SLUCHÁTKA
- NIŽŠÍ JAS

CTX S700B

- + NÍZKÁ CENA
- NEMÁ DVI
- MALÉ ÚHLY POHLEDU
- MALÝ JAS A KONTRAST

CHIP tip
srpen 2003

EIZO FlexScan L557

- + ÚZKÉ OKRAJE KOLEM DISPLEJE
- + VÝŠKOVĚ NASTAVITELNÝ PODSTAVEC
- + SKLOPNÝ PODSTAVEC
- + DVI
- NEMÁ USB

FUJITSU SIEMENS B17-1

- + NÍZKÁ CENA
- + PŘEHLEDNÉ OSD MENU
- + SKLOPNÝ PODSTAVEC
- NEMÁ DVI
- MALÝ JAS A KONTRAST

GIGABYTE G-MAX GD-1701DLU

- + NÍZKÁ CENA
- + 4 PORTY USB
- + SKLOPNÝ PODSTAVEC
- + DVI
- PŘÍSTUP K PORTŮM USB

HANSOL HW1710

- + NABÍDKA VIDEOVSTUPŮ
- + TV TUNER
- + DÁLKOVÝ OVLADAČ
- VYSOKÁ CENA
- NEPODPORUJE ROZLIŠENÍ 1280 × 1024

HERCULES PROPHETVIEW 920DVI

- + KOMPOZITNÍ VIDEOVSTUP
- + DOBRÝ JAS A KONTRAST
- VYSOKÁ CENA
- ÚHEL POHLEDU VE VERTIKÁLNÍM SMĚRU

HYUNDAI IMAGEQUEST Q17

- + USB ROZHRANÍ
- + SKLOPNÝ PODSTAVEC
- + DVI-D
- NENÍ ODOJITELNÝ PODSTAVEC
- MĚNĚ STABILNÍ UCHYCENÍ DISPLEJE K PODSTAVCI

CHIP tip
srpen 2003**IIYAMA PROLITE E430S**

- + ÚZKÉ OKRAJE KOLEM DISPLEJE
- + JAS A KONTRAST
- NEMÁ DVI

LITE-ON 170AT

- + KONTRASTNÍ POMĚR
- + NÍZKÁ CENA
- SLABŠÍ JAS
- NEMÁ DVI
- NEMÁ VÝSTUP NA SLUCHÁTKA

NEC MULTISYNC LCD1701

- + KONTRASTNÍ POMĚR
- + ÚZKÉ OKRAJE KOLEM DISPLEJE
- + ÚHLY POHLEDU
- MALÝ JAS
- NEMÁ DVI

PHILIPS 170B2M

- + DVI-I
- + DISPLEJ OTOČNÝ NA VÝŠKU
- + MÁ MIKROFON
- PŘI OTÁČENÍ DISPLEJE NENÍ V MEZNÍCH POLOHÁCH ZARÁŽKA
- MALÝ JAS A KONTRAST

PROVIEW PS-776

- + TENKÝ DESIGN
- + KONTRAST
- NENÍ VÝSTUP NA SLUCHÁTKA
- NEMÁ DVI

ROVERSCAN MAXIMA PRO

- + DVI-D
- + KONTRASTNÍ POMĚR
- NEMÁ VÝSTUP NA SLUCHÁTKA
- NIŽŠÍ JAS

SAMSUNG SYNCMASTER 171T

- + DISPLEJ OTOČNÝ NA VÝŠKU
- + CENA
- + DVI-D
- MALÝ JAS A KONTRAST
- PŘI OTÁČENÍ DISPLEJE NENÍ V MEZNÍCH POLOHÁCH ZARÁŽKA

SONY SDM-HS73

- + NASTAVENÍ INTENZITY PODSVÍCENÍ
- + KONTRASTNÍ POMĚR
- VYSOKÁ CENA
- NEMÁ DVI
- NENÍ ODPOJITELNÝ PODSTAVEC

UMAX PRISMA 17AES

- + DOBRÝ JAS A KONTRAST
- NEMÁ DVI

V7 VIDEASEVEN L17MB

- + KONTRASTNÍ POMĚR
- NEMÁ DVI

VIEWSONIC VP171B

- + DISPLEJ OTOČNÝ NA VÝŠKU
- + DVI-D
- + ÚZKÉ OKRAJE KOLEM DISPLEJE
- VYSOKÁ CENA
- NENÍ ODPOJITELNÝ PODSTAVEC

Prvním v abecedním pořadí je monitor **Acer AL712**, který má barvu slonové kosti a stojí 15 848 Kč s DPH. Je připraven pro příjem analogového i digitálního signálu, v rozích pod displejem jsou zabudovány reproduktory. Výstup na sluchátka najdete pod předním okrajem, je zde i otočné kolečko potenciometru pro nastavení hlasitosti. Podstavec je odpojitelný a monitor je připraven k montáži na stěnu. Monitor má interní napáječ. Automatické nastavení obrazu se vykoná po stisknutí tlačítka nalevo (z pohledu uživatele), které funguje skvěle. U obrazu zaujme vysoký kontrast, naopak bychom uvítali větší úhel pohledu ve vertikálním směru.

V testu se nám sešly dva velmi podobné monitory – prvním z nich je **ADI MicroScan A715**, který je vyveden ve stříbročerné barevné kombinaci a stojí 17 690 Kč s DPH.

Stejný design (ale v barvě slonové kosti) má i monitor **Hyundai ImageQuest Q17** (16 548 Kč s DPH). Naprosto shodné je u obou monitorů i OSD menu. V zadní části podstavce jsou zdířky pro kabely s koncovkou D-Sub a DVI-D, je zde i interní napáječ. V pravé části podstavce je integrován USB hub, dva porty USB a vstup pro zvuková data a výstup na sluchátka. Tento podstavec není odpojitelný, ale je zajímavý tím, že je sklopný k zadní stěně displeje. Nevýhodou tohoto řešení je menší stabilita uchycení displeje k podstavci. Úhly pohledu neodpovídají udávaným 160 stupňům vertikálně a horizontálně – v obou případech realitě odpovídají spíše údaje uváděné u monitoru **Hyundai** (150°/125°). Rozhraním USB je v testu vybaven ještě monitor **Gigabyte**, který nabízí 4 USB porty.

Prvním zástupcem monitorů, které umožňují k monitoru připojit i zdroj videa, je **AG Neovo F-317** (16 043 Kč s DPH). Jedná se o robustní monitor, který je oděn do černošedého hávu. Velké rozměry mají na svědomí po stranách displeje umístěné reproduktory s podporou SRS a o výkonu 2 W. Pro připojení videa jsou v zadní části monitoru zdířky S-Video a kompozitní video. Přístup k nim ale není nejsnadnější, nepraktické je i situování výstupu na sluchátka do zadní části. Pro připojení k monitoru slouží analogové rozhraní (D-Sub), napájení probíhá přes externí adaptér. U tohoto monitoru jsme ocenili velmi vysoký jas a kontrast, které se při přehrávání filmů hodí. Naopak příliš intuitivní není ovládání OSD menu, které nabízí např. i funkci obraz v obraze.

Druhým nejlevnějším monitorem v testu je **AOC LM721A**, který s cenou 13 786 Kč s DPH následuje model **Lite-On** (13 542 Kč s DPH). Monitor **AOC** zaujme úzkými okraji kolem displeje i barevným provedením, které kombinuje černou a stříbrnou barvu. Je to jednoduchý monitor, který má pouze vstup D-Sub, ve výbavě jsou i dva reproduktory v dolních rozích a výstup na sluchátka v dolním okraji. Zobrazovaný obraz je velmi pěkný, také úhly pohledu jsou naprosto dostatečné. Pokud máte zájem o levný 17palcový LCD monitor, vaše volba by tedy měla být zřejmá – my jsme tomuto monitoru udělili ocenění Chip tip.

Monitor **Belinea 10 17 41** s cenou 17 082 Kč s DPH jako jediný v testu má úhlopříčku displeje 17,4 palce. Ve výbavě má jak analogové, tak digitální rozhraní a reproduktory, ale není zde výstup na sluchátka. Volba mezi vstupy D-Sub a DVI se nepřepíná tlačítkem, ▶

► ale je až v OSD menu. Na obraze se nám líbíly dobré úhly pohledu a dobrý kontrastní poměr, svítivost je nižší. Podobný design jako Belinea 10 17 41 má i monitor RoverScan – ten je ale vyveden v barvě slonové kosti a má úhlopříčku pracovní plochy 17 palců. Stejná jsou u těchto monitorů i OSD menu – s tím rozdílem, že Belinea má v jazykové výbavě francouzštinu a RoverScan místo ní ruštinu. Rozdíl je také v tom, že Belinea má v podstavci otočný kotouč pro snadné natáčení monitoru do stran – ten u RoverScanu není.

Za cenu do 15 tisíc korun pořídíte i monitor **CTX S700B** – stojí 14 428 Kč s DPH. Jeho plášť má černou barvu. Stejně jako monitory Hercules a Lite-On má tento model napevno připevněný VGA kabel s koncovkou D-Sub. Má zabudovaný interní napáječ a v jeho výbavě nejsou ani reproduktory. Úhly pohledu nejsou nijak oslnivé, také jas a kontrast nepřekračují průměr v této kategorii.

Ocenění Chip tip jsme udělili monitoru **EIZO FlexScan L557**, jehož cena je 18 288 Kč s DPH. Tento monitor v barvě slonové kosti zaujme nejen úzkými okraji kolem displeje, ale i zajímavě řešeným podstavcem, který je sklopný a výškově nastavitelný. V dolních rozích jsou reproduktory, nechybí ani výstup na sluchátka a analogové a digitální rozhraní. Tento monitor jako jediný v testu splňuje novou normu TCO03. OSD menu je přehledné a nabízí různé režimy zobrazování (Text, Picture, Movie, Custom a sRGB). Monitor EIZO FlexScan nabízí výborný obraz s velkými úhly pohledu, vysoký je i kontrastní poměr, naopak bychom uvítali vyšší svítivost.

Mezi pěticí monitorů s cenou do 15 tisíc figuruje i model **Fujitsu Siemens B17-1** (14 054 Kč s DPH). Pro připojení k počítači je u tohoto monitoru v barvě slonové kosti port pro kabel s koncovkou D-Sub. V dolních rozích pod displejem jsou integrovány reproduktory, výstup na sluchátka je skryt pod dolním okrajem obruby displeje. Displej vyniká vysokým jasnem ani kontrastem, ve vertikálním směru jsou menší úhly pohledu, při pohledu do stran jsou úhly pohledu dobré. Líbilo se nám i řešení sklopného podstavce a velmi přehledné a snadno ovladatelné OSD menu.

Pokud hledáte dobře vybavený a přitom levný monitor, zaměřte svou pozornost na model **Gigabyte G-MAX GD-1701DLU**, který pořídíte za 14 884 Kč s DPH. Ve výbavě tohoto do stříbrného hávu oděného monitoru najdete čtyři porty USB a digitální rozhraní DVI. Jeho rozměry však zvětšuje průhledný „límeček“ okolo okraje LCD monitoru. V něm jsou za určitých podmínek vidět světelné odlesky. V pravé části jsou v tomto okraji

označeny funkce tlačítek, které se skrývají za pravým okrajem obruby displeje. Na tato tlačítka není při procházení OSD menu vidět a snadno se stane, že stisknete jiné než zamýšlené tlačítko. Při stisku tlačítka pro vstup do OSD menu se průhledný okraj s označenými funkcemi tlačítek modře nasvítí. Přítomnost čtyř portů USB mnohé uživatele jistě potěší, ale nevýhodou u tohoto monitoru je to, že jsou umístěny v zadní straně monitoru vedle obrazových vstupů. Při připojování USB periférií proto oceníte sklopný podstavec. Obraz je velmi dobrý, také k úhlům pohledu nemáme výhrady.

Nejdražším monitorem v testu je s cenou 25 990 Kč s DPH model **Hansol HW1710**. Je to velmi zajímavý monitor, který má zabudovaný TV tuner a je vybaven spoustou konektorů pro připojení videovstupů – SCART, S-Video a kompozitní video. Nechybí ani vstup pro anténu a samozřejmě D-Sub pro připojení PC. Mezi obrazovými vstupy se zdroj signálu vybírá tlačítkem TV/AV. Kvalitu příjmu TV signálu jsme v našem testu nezkoušeli, zaměřili jsme se zejména na funkci počítačového monitoru. Tento monitor pracuje v nativním rozlišení 1280 × 768 obrazových bodů, ale u testovaného modelu nepracovala dobře funkce pro automatické nastavení obrazu, která je dostupná až v OSD menu. Obraz jsme museli vyladit pomocí funkcí Clock a Phase. Jak se na monitor určený pro zobrazování videa sluší, má Hansol vysoký jas, slabší jsou ale úhly pohledu. Hansol bude tedy spíše volbou těch uživatelů, kteří uvítají schopnost tohoto LCD monitoru přijímat televizní signál a také přehrávání videa. Proto je ve výbavě monitoru i dálkový ovladač.

Kompozitní videovstup pro připojení zdroje videa poskytuje i monitor **Hercules ProphetView 920DVI**, který stojí 20 900 Kč s DPH. Není to rozhodně nový model, ale svými parametry a designem kombinujícím stříbrnou a leskle modrou barvu osloví mnohé zájemce o elegantní monitor. Zajímavý je i kovový podstavec ve tvaru bumerangu, který je odpojitelný. Napájení je realizováno přes externí adaptér. Stejně jako u monitorů CTX a Lite-On je i u tohoto modelu napevno připojený kabel pro přívod obrazových dat z počítače – má koncovku DVI-I, takže lze připojit k digitálnímu rozhraní a prostřednictvím redukce z DVI na D-Sub i k analogovému zdroji dat. Obraz vyniká velmi dobrým jasnem a kontrastem, ve vertikálním směru však neposkytuje nijak oslnivý úhel pohledu.

Jak jsme již uvedli u monitoru ADI, modely **MicroScan A715** a **Hyundai ImageQuest Q17**

jsou si velmi podobné. Mají stejné rozměry, vybavení i OSD menu. Líbilo se nám řešení sklopného podstavce s dvěma porty USB, D-Sub, DVI a vstupem pro zvuková data a výstupem na sluchátka. Tento podstavec není ale odpojitelný a také uchycení displeje není příliš stabilní. Hyundai se od monitoru ADI odlišuje barvou slonové kosti (ADI kombinuje stříbrnou a šedou barvu) a také nižší cenou (ADI stojí 17 690 Kč s DPH). Ocenili jsme snadný přístup ke všem zdířkám, naopak bychom uvítali vyšší jas a kontrast.

Podle abecedního pořadí je posledním monitorem oceněným v tomto testu model **Iiyama ProLite E430S**. Stojí 15 998 Kč s DPH, má tenké okraje v barvě slonové kosti a ve výbavě má reproduktory i výstup na sluchátka, naopak chybí digitální rozhraní DVI. Napájení zprostředkovává externí adaptér. Obraz je výborný – potěší vysoký jas i kontrast, menší výtku lze mít jen k úhlu pohledu ve vertikálním směru. Při provozování tohoto monitoru můžete v OSD menu vybírat i ze dvou režimů Economodu.

Nejlevnějším monitorem v testu je s cenou 13 542 Kč s DPH ve stříbrmodré barevné kombinaci vyvedený model **Lite-On 170AT**. Stejně jako monitory CTX a Hercules má napevno připevněný VGA kabel, který vystupuje ze zadní části podstavce. Ten není

U monitoru Philips, který má displej otočný na výšku a odpojitelný podstavec, je napájení vedeno kablíčkem z podstavce.

VÝROBCE	ACER	ADI	AG Neovo	AOC	BELINEA	CTX
MODEL	AL712	MicroScan A715	F-317	LM721A	10 17 41	S700B
CENA s DPH [Kč]	15 848	17 690	16 043	13 786	17 082	14 428
POSKYTL	Acer Czech Republic	ADI Czech	LEVI International	LEVI International	Penta CZ	Konsigna Handel
WWW ADRESA	www.acer.cz	www.adiczech.cz	www.levi.cz	www.levi.cz	www.penta.cz	www.konsigna.cz
ZÁRUKA	3 roky	3 roky	3 roky	3 roky	3 roky	3 roky
PARAMETRY, SPOTŘEBA						
ÚHLOPŘÍČKA PRACOVNÍ PLOCHY [PALCE]	17,0	17,0	17,0	17,0	17,4	17,0
NATIVNÍ ROZLIŠENÍ [BODY]	1280 × 1024	1280 × 1024	1280 × 1024	1280 × 1024	1280 × 1024	1280 × 1024
VZDÁLENOST BODU [MM]	0,264	0,264	0,264	0,264	0,27	0,264
POČET BAREV	16 M	16 M	16 M	16 M	16 M	16 M
SVÍTIVOST [CD/M ²]	250	260	250	250	220	250
KONTRASTNÍ POMĚR	500 : 1	450 : 1	500 : 1	350 : 1	400 : 1	350 : 1
UDÁVANÁ DOBA ODEZVY [MS]	20	16	25	20	25	25
HORIZONTÁLNÍ FREKVENCE [kHz]	24-80	31-80	30-80	30-80	30-80	30-80
VERTIKÁLNÍ FREKVENCE [Hz]	56-75	56-75	50-75	55-75	50-75	56-75
MAXIMÁLNÍ PROVOZNÍ SPOTŘEBA [W]	48	45	48	45	60	35
SPLŇUJE NORMU	TCO99	TCO99	TCO95	TCO99	TCO99	TCO95
VÝBAVA, PŘÍSLUŠENSTVÍ						
OBRAZOVÉ VSTUPY	D-Sub, DVI-D	D-Sub, DVI-D	D-Sub, S-Video, kompozitní video	S-Sub	D-Sub, DVI-D	D-Sub pevný
TV TUNER	ne	ne	ne	ne	ne	ne
USB HUB/USB PORTY	ne/ne	1/2	ne/ne	ne/ne	ne/ne	ne/ne
INTEGROVANÉ REPRODUKTORY/MIKROFON	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ne/ne
VÝSTUP NA SLUCHÁTKA	ano	ano	ano	ano	ne	ne
NAPÁJECÍ ADAPTÉR	interní	interní	externí	externí	externí	interní
DISPLEJ OTOČNÝ „NA VÝŠKU“	ne	ne	ne	ne	ne	ne
SW NA OTÁČENÍ OBRAZU	ne	ne	ne	ne	ne	ne
ODPOJITELNÝ PODSTAVEC/MONTÁŽ NA STĚNU	ano/ano	ne/ne	ano/ano	ano/ano	ano/ano	ano/ano
TLAČÍTKO PRO AUTOMATICKÉ NASTAVENÍ OBRAZU	ano	ano	ano	ano	ano	ne
ROZMĚRY, HMOTNOST						
ROZMĚRY S PODSTAVCEM (Š × V × H) [MM]	374 × 394,5 × 204	396 × 414 × 200	474 × 408 × 187	375,4 × 387,7 × 184,8	420 × 418 × 180	418 × 402 × 195
HMOTNOST [KG]	5,0	4,8	4,9	5,0	6,5	8,0
UDÁVANÝ ÚHEL POHEDU						
HORIZONTÁLNĚ ZLEVA/ZPRAVA [°]	80/80	80/80	70/70	70/70	85/85	70/70
VERTIKÁLNĚ SHORA/ZDOLA [°]	65/65	80/80	65/60	70/70	85/85	60/60

Dálkový ovladač dodávaný s monitorem Hansol, který má integrovaný TV tuner a také konektory pro připojení různých zdrojů videa.

▶ odpojitelný a stejně jako u monitoru Philips jsou v jeho přední části zabudovány reproduktory. Pohodlný je také přístup ke zdířce napájení. Na obrazu se nám líbil dobrý kontrast, slabší je ale jas.

Monitor **NEC MultiSync LCD1701** s cenou 17 678 Kč s DPH nás na první pohled zaujal zajímavě řešeným podstavcem s kloubem umožňujícím snadné otáčení displeje do stran. Celý monitor má černou barvu, pouze obruba zobrazovací plochy je šedá. Elegantní jsou úzké okraje kolem displeje, ale úzká tlačítka pro ovládání OSD menu příliš praktická nejsou. Tlačítko pro automatické nastavení obrazu chybí, stejně tak zdířka rozhraní DVI. U obrazu se nám líbil vysoký kontrast a velké úhly pohledu, naopak slabší je jas.

Monitor **Philips 170B2M** s cenou 19 471 Kč s DPH je první ze tří monitorů s displejem

otočným na výšku (dalšími jsou Samsung a ViewSonic). Jako jediný z nich je však multimediální. Reproduktory má zabudovány v podstavci, stejně tak i mikrofon, v pravém boku podstavce jsou i zdířky pro připojení sluchátek a pro připojení externího mikrofonu. V podstavci je i otočné kolečko pro nastavení hlasitosti; po jeho stisknutí se reprodukce umlčí. Stejně jako oba další otočné monitory je i podstavec u modelu Philips výškově nastavitelný a odpojitelný. U tohoto monitoru stejně jako u Samsungu není při otáčení displeje v mezních polohách zarážka. Přeorientování obrazu do polohy na výšku a zpět má na starost program Pivot. Displej má malý úhel pohledu při pohledu zespoda (po otočení na výšku zprava), což je u otočného monitoru celkem vážná vada na kráse. S podobným problémem se potýká i monitor ViewSonic. Ani jas a kontrast nejsou na vysoké úrovni. ▶

VÝROBCE	EIZO	FUJITSU SIEMENS	GIGABYTE	HANSOL	HERCULES	HYUNDAI
MODEL	FlexScan L557	B17-1	G-MAX GD-1701DLU	HW1710	ProphetView 920DVI	ImageQuest Q17
CENA s DPH [Kč]	18 288	14 054	14 884	25 990	20 900	16 548
POSKYTL	Avnet Applied Computing	Fujitsu Siemens Computers	Elap	eXtraPoint	Guillemot	AT Computers
WWW ADRESA	www.eizo.cz	www.fujitsu-siemens.cz	www.elap.cz	www.extrapoint.cz	www.guillemot.cz	www.atcomp.cz
ZÁRUKA	3 roky	3 roky	3 roky	3 roky	3 roky	3 roky
PARAMETRY, SPOTŘEBA						
ÚHLOPŘÍČKA PRACOVNÍ PLOCHY [PALCE]	17,0	17,0	17,0	17,1	17,0	17,0
NATIVNÍ ROZLIŠENÍ [BODY]	1280 × 1024	1280 × 1024	1280 × 1024	1280 × 768	1280 × 1024	1280 × 1024
VZDÁLENOST BODU [MM]	0,264	0,264	0,264	0,291	0,264	0,264
POČET BAREV	16 M	16 M	16 M	16 M	16 M	16 M
SVÍTIVOST [CD/M ²]	250	250	260	450	250	260
KONTRASTNÍ POMĚR	500 : 1	350 : 1	400 : 1	350 : 1	350 : 1	450 : 1
UDÁVANÁ DOBA ODEZVY [MS]	25	25	16	25	25	neuveдено
HORIZONTÁLNÍ FREKVENCE [kHz]	24,8 – 80	30-83	31,5-80	neuveдено	30-80	31-80
VERTIKÁLNÍ FREKVENCE [Hz]	50 – 75	55-75	56-75	neuveдено	50-85	56-75
MAXIMÁLNÍ PROVOZNÍ SPOTŘEBA [W]	45	42	42	50	35	45
SPLŇUJE NORMU	TCO03	TCO99	MPR II	TCO99	TCO95	TCO99
VÝBAVA, PŘÍSLUŠENSTVÍ						
OBRAZOVÉ VSTUPY	D-Sub, DVI-D	D-Sub	D-Sub, DVI-I	D-Sub, S-Video, kompozitní video, SCART, anténa	DVI-I pevný, prostřednictvím redukce D-Sub, kompozitní video	D-Sub, DVI-D
TV TUNER	ne	ne	ne	ano	ne	ne
USB HUB/USB PORTY	ne/ne	ne/ne	1/4	ne/ne	ne/ne	1/2
INTEGROVANÉ REPRODUKTORY/MIKROFON	ano/ne	ano/ne	ne/ne	ano/ne	ne/ne	ano/ne
VÝSTUP NA SLUCHÁTKA	ano	ano	ne	ano	ne	ano
NAPÁJECÍ ADAPTÉR	interní	interní	externí	externí	externí	interní
DISPLEJ OTOČNÝ „NA VÝŠKU“	ne	ne	ne	ne	ne	ne
SW NA OTÁČENÍ OBRAZU	ne	ne	ne	ne	ne	ne
ODPOJITELNÝ PODSTAVEC/MONTÁŽ NA STĚNU	ano/ano	ano/ano	ano/ano	ano/ano	ano/ano	ne/ne
TLAČÍTKO PRO AUTOMATICKÉ NASTAVENÍ OBRAZU	ano	ano	ano	ne	ano	ano
ROZMĚRY, HMOTNOST						
ROZMĚRY S PODSTAVCEM (Š × V × H) [MM]	368 × 375-425 × 198	397,3 × 434,4 × 240	390 × 420 × 170	445 × 340 × 60	435 × 338 × 160	396 × 414 × 200
HMOTNOST [Kč]	5,6	5,5	5,8	6,2	5,6	4,8
UDÁVANÝ ÚHEL POHEDU						
HORIZONTÁLNĚ ZLEVA/ZPRAVA [°]	85/85	70/70	70/70	60/60	75/75	75/75
VERTIKÁLNĚ SHORA/ZDOLA [°]	85/85	60/60	70/70	45/45	65/65	55/70

► Tenké displeje v tomto přehledu reprezentuje monitor **Proview PS-776** (17 340 Kč s DPH). Je vyveden v barevné kombinaci stříbrné a černé barvy a má kovový podstavec. V dolních rozích pod displejem jsou reproduktory, ale monitor nedisponuje výstupem na sluchátka. Displej má velmi dobrý kontrast a také úhly pohledu nového majitele určitě potěší.

Monitor **RoverScan Maxima Pro** (16 156 Kč s DPH) nás překvapil hned po zapnutí: OSD menu s námi totiž komunikovalo v ruštině – znaky byly psány azbukou. V menu jsou na výběr i angličtina, němčina, italština a španělština. Tento monitor je vybaven analogovým i digitálním rozhraním, má i reproduktory, ale výstup na sluchátka chybí. Mezi zdroji dat D-Sub a DVI se nepřepíná tlačítkem, ale až v OSD menu. Jak jsme se již zmínili u monitoru Belinea 10 17 41, tyto monitory mají

podobný design a stejné OSD menu. Rozdílné jsou zvolené barvy monitorů, RoverScan má barvu slonové kosti, a odlišná jazyková výbava – u 17,4" monitoru Belinea je místo ruštiny v nabídce francouzština.

Z monitorů s otočnými displeji se nám nejvíce líbil **Samsung SyncMaster 171T**, který je z nich s cenou 16 543 Kč s DPH navíc ještě nejlevnější. O jeho prvenství ve své kategorii se zasloužily hlavně dostatečně velké úhly pohledu i při otočení do pozice na výšku. Jak je již u monitorů Samsung zvykem, tlačítka pro ovládní OSD menu jsou umístěna po pravém okraji obruby displeje, takže ruka není při nastavování parametrů v nepřírozené poloze. Pro připojení k počítači máte na výběr mezi vstupy D-Sub a DVI-D. Stejně jako u monitoru Philips mají okraje displeje barvu slonové kosti a pro otočení obrazu na výšku slouží program Pivot. Displej ale nemá příliš velký jas a kon-

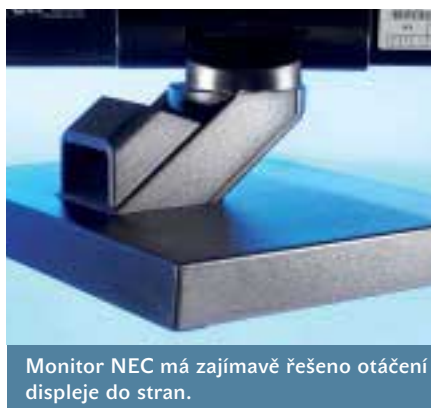
trast, nelíbila se nám ani absence zářičky v mezních polohách při otáčení displeje.

Monitor **Sony SDM-HS73** na první pohled zaujme zajímavým designem, ale také cenou 20 838 Kč s DPH. My jsme měli k dispozici model v černostříbrném provedení. Podstavec tohoto monitoru není odpojitelný, ve výbavě není ani rozhraní DVI či reproduktory. ►

Z testovaných monitorů má jedině LCD Philips integrovaný mikrofon.

VÝROBCE	IYAMA	LITE-ON	NEC	PHILIPS	PROVIEW	ROVERSCAN
MODEL	ProLite E430S	170AT	MultiSync LCD1701	170B2M	PS-776	Maxima Pro
CENA s DPH [Kč]	15 998	13 542	17 678	19 471	17 340	16 156
POSKYTL	iiyama Czech	Elap	PBN Technologies	Konsigna Handel	ProCA	AT Computers
WWW ADRESA	www.iiyama.cz	www.elap.cz	www.nec.cz	www.konsigna.cz	www.proca.cz	www.atcomp.cz
ZÁRUKA	3 roky	3 roky	3 roky	3 roky	3 roky	3 roky
PARAMETRY, SPOTŘEBA						
ÚHLOPŘÍČKA PRACOVNÍ PLOCHY [PALCE]	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0
NATIVNÍ ROZLIŠENÍ [BODY]	1280 × 1024	1280 × 1024	1280 × 1024	1280 × 1024	1280 × 1024	1280 × 1024
VZDÁLENOST BODU [MM]	0,264	0,264	0,264	0,264	0,264	0,264
POČET BAREV	16 M	16 M	16 M	16 M	16 M	16 M
SVÍTIVOST [CD/M ²]	250	300	260	250	250	250
KONTRASTNÍ POMĚR	350 : 1	450 : 1	450 : 1	400 : 1	400 : 1	400 : 1
UDÁVANÁ DOBA ODEZVY [MS]	25	25	16	40	30	neuveveno
HORIZONTÁLNÍ FREKVENCE [kHz]	24-80	30-81	31,5-81,1	30-82	30-80	30-82
VERTIKÁLNÍ FREKVENCE [Hz]	55-75	55-76	56-75	56-76	60-75	55-75
MAXIMÁLNÍ PROVOZNÍ SPOTŘEBA [W]	42	40	38	40	40	60
SPLŇUJE NORMU	TCO99	TCO99	TCO99	TCO99	TCO99	TCO99
VÝBAVA, PŘÍSLUŠENSTVÍ						
OBRAZOVÉ VSTUPY	D-Sub	D-Sub pevný	D-Sub	D-Sub, DVI-I	D-Sub	D-Sub, DVI-D
TV TUNER	ne	ne	ne	ne	ne	ne
USB HUB/USB PORTY	ne/ne	ne/ne	ne/ne	ne/ne	ne/ne	ne/ne
INTEGROVANÉ REPRODUKTORY/MIKROFON	ano/ne	ano/ne	ne/ne	ano/ano	ano/ne	ano/ne
VÝSTUP NA SLUCHÁTKA	ano	ne	ne	ano	ne	ne
NAPÁJECÍ ADAPTÉR	externí	interní	interní	interní	externí	externí
DISPLEJ OTOČNÝ „NA VÝŠKU“	ne	ne	ne	ano	ne	ne
SW NA OTÁČENÍ OBRAZU	ne	ne	ne	Pivot Pro	ne	ne
ODPOJITELNÝ PODSTAVEC/MONTÁŽ NA STĚNU	ano/ano	ne/ne	ano/ano	ano/ano	ano/ano	ano/ano
TLAČÍTKO PRO AUTOMATICKÉ NASTAVENÍ OBRAZU	ano	ano	ne	ano	ano	ano
ROZMĚRY, HMOTNOST						
ROZMĚRY S PODSTAVCEM (Š × V × H) [MM]	368,5 × 379 × 188,5	394 × 435 × 200	374 × 383,6 × 196	414 × 428 × 184	378 × 390 × 155	400,4 × 393,2 × 180
HMOTNOST [KG]	4,1	5,15	5,3	7,7	4,7	6,0
UDÁVANÝ ÚHEL POHEDU						
HORIZONTÁLNĚ ZLEVA/ZPRAVA [°]	70/70	70/70	80/80	80/80	80/80	75/75
VERTIKÁLNĚ SHORA/ZDOLA [°]	60/60	65/65	80/80	80/80	80/80	70/70

Monitor NEC má zajímavě řešeno otáčení displeje do stran.

- ▶ U tohoto monitoru můžete zvolit intenzitu podsvícení (user, high, middle, low). Pouze při volbě user jsou v OSD menu přístupné položky pro nastavení jasu a kontrastu. Monitor disponuje vysokým kontrastním poměrem, velmi dobré jsou i úhly pohledu.

Na jednoduchý design a na rozumnou cenu sází monitor **Umax Prisma 17AES** (15 848 Kč s DPH). Tento monitor v barvě slonové kosti má ve výbavě reproduktory a v levém boku zdířky pro připojení sluchátek a pro připojení externího mikrofonu. Sklopný podstavec lze v případě montáže na stěnu od monitoru odpojit. Displej má velmi dobrý jas a kontrast, menší jsou ale úhly pohledu a také doba odezvy 50 ms již za moderními LCD monitory pokulhává.

Monitor **V7 Videoseven L17MB** (15 990 Kč s DPH) je koncepčně podobný monitoru Umax. Má podobně řešen sklopný podstavec, který je v případě potřeby odpojitelný, má stejnou výbavu i robustní tvary. Odlišuje se černou barvou a také má jinak strukturované OSD menu. Nemá digitální rozhraní DVI. Vedle zdířky D-Sub je neprakticky situována zdířka pro připojení sluchátek. Chybí také tlačítko pro automatické nastavení obrazu.

Displej má dobrý jas i kontrast, horší jsou úhly pohledu ve vertikálním směru.

S cenou 21 409 Kč s DPH je **ViewSonic VP171b** v testu nejdražším monitorem s displejem otočným na výšku. Jako jediný z recenzovaných modelů má tři vstupy – dva analogové D-Sub a jeden digitální DVI-D. Plášť monitoru má černou barvu, rámeček okolo displeje je úzký. Stejně jako u monitorů Samsung a Philips se o otočení obrazu stará program Pivot. Není zde tlačítko pro automatické nastavení obrazu, tato funkce je přístupná z OSD menu. Podstavec je výškově nastavitelný a odpojitelný. Stejně jako u monitoru Philips jsme nemohli pominout fakt, že displej má malý úhel pohledu zespoda – při otočení displeje na výšku se tento neduh projeví rychlou ztrátou kvality obrazu při pohledu z levé strany. Také jas není příliš vysoký, dobrý je na druhou stranu kontrast. ■ ■ ■

VÝROBCE	SAMSUNG	SONY	UMAX	V7 VIDEOSEVEN	VIEWSONIC
MODEL	SyncMaster 171T	SDM-HS73	Prisma 17AES	L17MB	VP171b
CENA s DPH [Kč]	16 543	20 838	15 848	15 990	21 409
POSKYTL	Libra Electronics	AT Computers	Umax Czech	RIDEA distribution	AT Computers
WWW ADRESA	www.libra.cz	www.atcomp.cz	www.umax.cz	www.ridea.cz	www.atcomp.cz
ZÁRUKA	3 roky	3 roky	3 roky	3 roky	3 roky
PARAMETRY, SPOTŘEBA					
ÚHLOPŘÍČKA PRACOVNÍ PLOCHY [PALCE]	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0
NATIVNÍ ROZLIŠENÍ [BODY]	1280 × 1024	1280 × 1024	1280 × 1024	1280 × 1024	1280 × 1024
VZDÁLENOST BODU [MM]	0,264	0,264	0,264	0,264	0,264
POČET BAREV	16 M	16 M	16 M	16 M	16 M
SVÍTIVOST [CD/M ²]	250	250	250	250	260
KONTRASTNÍ POMĚR	500 : 1	500 : 1	300 : 1	400 : 1	500 : 1
UDÁVANÁ DOBA ODEZVY [MS]	25	20	50	16	16
HORIZONTÁLNÍ FREKVENCE [kHz]	30-81	28-80	31-80	30-80	30-82
VERTIKÁLNÍ FREKVENCE [Hz]	56-85	48-75	56-75	56-75	50-85
MAXIMÁLNÍ PROVOZNÍ SPOTŘEBA [W]	40	45	48	40	33
SPLŇUJE NORMU	TCO99	neuváděno	TCO99	TCO99	TCO99
VÝBAVA, PŘÍSLUŠENSTVÍ					
OBRAZOVÉ VSTUPY	D-Sub, DVI-D	D-Sub	D-Sub	D-Sub	2× D-Sub, DVI-D
TV TUNER	ne	ne	ne	ne	ne
USB HUB/USB PORTY	ne/ne	ne/ne	ne/ne	ne/ne	ne/ne
INTEGROVANÉ REPRODUKTORY/MIKROFON	ne/ne	ne/ne	ano/ne (má vstup pro ext. mikrofon)	ano/ne	ne/ne
VÝSTUP NA SLUCHÁTKA	ne	ne	ano	ano	ne
NAPÁJECÍ ADAPTÉR	interní	interní	externí	externí	interní
DISPLEJ OTOČNÝ „NA VÝŠKU“	ano	ne	ne	ne	ano
SW NA OTÁČENÍ OBRAZU	Pivot	ne	ne	ne	Pivot
ODPOJITELNÝ PODSTAVEC/MONTÁŽ NA STĚNU	ano/ano	ne/ne	ano/ano	ano/ano	ne/ne
TLAČÍTKO PRO AUTOMATICKÉ NASTAVENÍ OBRAZU	ano	ne	ano	ne	ne
ROZMĚRY, HMOTNOST					
ROZMĚRY S PODSTAVCEM (Š × V × H) [MM]	444 × 457 × 209	441 × 404 × 216	422 × 420 × 216	411 × 411,5 × 190	392 × 445 × 238
HMOTNOST [kg]	5,9	5,9	5,8	5,1	6,5
UDÁVANÝ ÚHEL POHEDU					
HORIZONTÁLNĚ ZLEVA/ZPRAVA [°]	85/85	80/80	60/60	75/75	70/70
VERTIKÁLNĚ SHORA/ZDOLA [°]	85/85	75/75	60/60	70/70	70/70

PLACENÁ INZERCE

Test devatenácti pevných disků

Létající talíře

Jak praví jedno rčení, plat a pevný disk nikdy nestačí. Ať máte disk sebevětší, pár filmů, MP3 soubory, hry a spousta „balastu“ ho zanedlouho spolehlivě zaplní. Naštěstí výrobci nespí a v nabídce mají pevné disky s velkou kapacitou i mimořádně příznivou cenou. Je tedy z čeho vybírat.

Pevné disky se pro ukládání dat používají už dlouho. Za první disk lze považovat patrně IBM 305 RAMAC z 50. let minulého století (vešel se na nákladní automobil a na jeho padesát 24" ploten bylo možné uložit cca 5 MB dat); prvním diskem pro osobní počítače, podobným těm, které známe dnes, byl 5,25" disk Seagate ST-506 s kapacitou taktéž 5 MB. Změnilo se tedy hodně – kapacita, rozměry, rozhraní, vyrovnávací paměť, rychlost...

Nyní se už pro osobní počítače vyrábí disky rozměru 3,5". Výrobců pevných disků pomalu, ale jistě ubývá. Za poslední léta jde například o firmu Quantum a o firmu IBM, která prodala svoji divizi disků firmě Hitachi (Hitachi Global Storage Technologies); na discích ale zatím najdete i logo firmy IBM. Na českém trhu jsou v nabídce převážně disky značek Western Digital, Seagate, Maxtor a IBM (Hitachi), zakoupit ale můžete i disky Samsung.

SATA se rozjíždí

Stále dominantním rozhraním u pevných disků je rozhraní Ultra ATA/100, popřípadě Ultra ATA/133 s maximální teoretickou přenosovou rychlostí 100, resp. 133 MB/s. Pomalu, ale jistě se prosazuje i rozhraní Serial ATA, které by se zanedlouho mělo stát dominantním. Většina nových základních desek už totiž rozhraní Serial ATA podporuje; toto rozhraní přináší uživate-

Interní disky se připojují pomocí rozhraní Serial ATA, nebo Paralel ATA (dole).

lům řadu výhod, i když mezi ně zatím nepatří zvýšení rychlosti.

U disků Serial ATA se například nenastavuje, zda jsou master, slave, nebo cable select. Každý disk je totiž připojen samostatně svým vlastním kabelem. Ten je navíc velmi tenký, delší než 80žilové kabely Ultra ATA, lépe se s ním tedy manipuluje a nebrání proudění vzduchu ve skříni. Disky Serial ATA je navíc možné připojit i za chodu počítače (hot swap). Změněn byl i napájecí konektor, ale kvůli zachování zpětné kompatibility najdete na discích i klasický napájecí konektor.

Externí disky používají rozhraní USB 2.0 a FireWire.

► Datový kabel Serial ATA může být mnohem menší, protože data se posílají sériově velkou rychlostí a na to stačí pouze dva páry kabelů. To je velký rozdíl oproti 40- nebo 80žilovému kabelu u Ultra ATA/100, kde se používá paralelní přenos. Částečná kompatibilita přitom zůstala zachována, a tak jsou na trhu i konvertory, které umožňují připojit Paralel ATA disk k Serial ATA rozhraní. Jejich cena je asi 300 Kč.

Rozhraní Serial ATA zatím poskytuje přenosovou rychlost 150 MB/s, ale do budoucna se počítá s postupným zvyšováním na 300, 450 a dále.

INTERNĚ I EXTERNĚ

I když je instalace interního pevného disku jednoduchá, pro někoho přece jen může představovat problém. Navíc je nutné počítač otevírat. A s nedostatkem datového prostoru se mohou potýkat i majitelé přenosných počítačů, do kterých instalace nového disku ani není možná. Pro tyto uživatele jsou k dispozici externí pevné disky. My jsme vyzkoušeli tři.

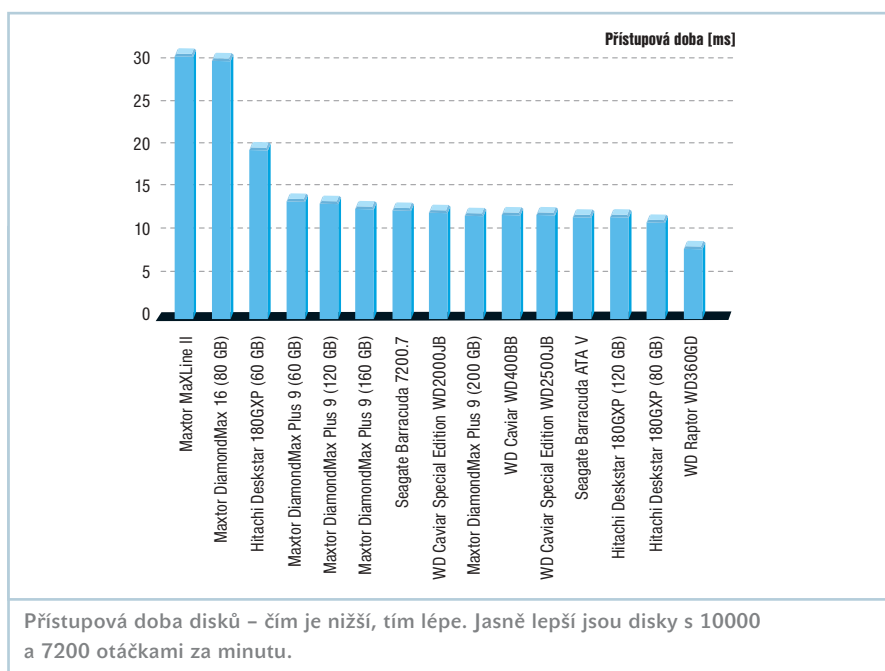
Instalace externích disků je skutečně triviální. Disk vyžaduje napájení, a tak se dodává s napájecím adaptérem. Pokud zajistíte proud, stačí už jen připojit disk USB kabelem (klidně i za chodu počítače), popřípadě kabelem FireWire. Alespoň disky, které jsme testovali, měly obě tato rozhraní. Po připojení je disk připraven k práci. Přestože je USB rozhraní i FireWire rozhraní dostatečně rychlé, je externí pevný disk přece jen pomalejší než interní. Má ale svoje – už vyjmenované – výhody a navíc ho lze i s ohromným množstvím dat přenést na jiné místo a připojit k jinému počítači.

ROZTÁČIME PLOTNY

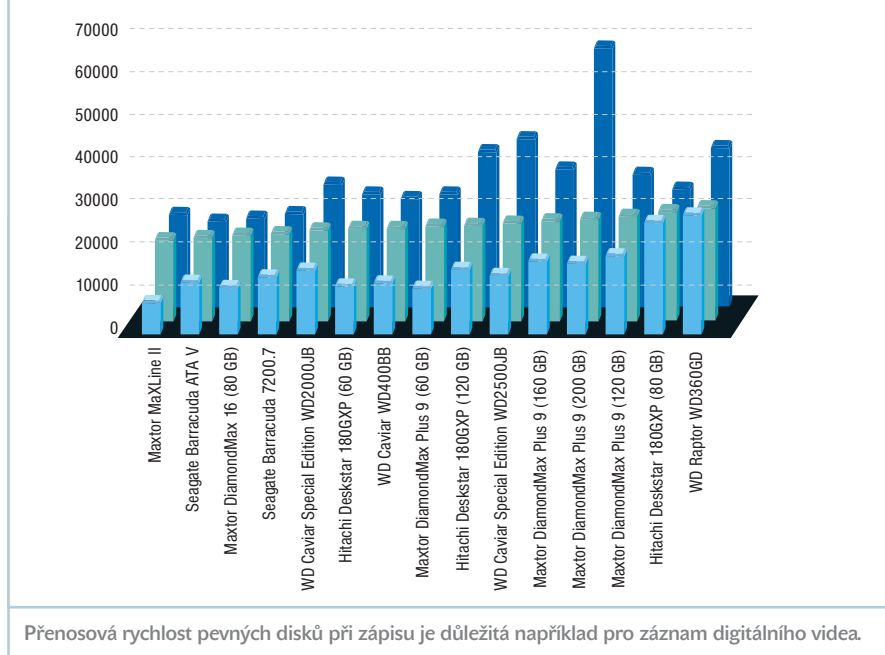
Disky jsme připojovali k počítači se základní deskou Intel založenou na nové sadě Intel 865G. Ta disponuje rozhraním Ultra ATA/100 a také dvěma Serial ATA konektory. Testovaný disk jsme připojovali jako samostatný k druhému kanálu IDE řadiče, popřípadě k Serial ATA konektoru, nebo v případě pevných disků k USB 2.0 portu.

Pro test jsme použili program HD Tach 2.61, který měří přenosovou rychlost při čtení a zápisu, dále přístupovou dobu a vnitřní přenosovou rychlost. Disky měly také za úkol rozbalit ZIP soubor, který obsahuje 4361 souborů v 386 adresářích o celkové velikosti 700 MB.

A pojďme k jednotlivým diskům. Začneme disky IBM (Hitachi). Vyzkoušeli jsme tři disky z řady Deskstar 180GXP s kapacitami 60, 80 a 120 GB. Mají rychlost otáčení 7200 ot./min. a zatím rozhraní Ultra ATA/100

Přenosová rychlost – zápis [KB/s]

(disky se Serial ATA firma Hitachi zatím jen oznámila). Jde o rychlé disky s dobrými výsledky. Velmi dobře dopadl i aplikační test. Cena za MB je u disků také příznivá.

Elegantní je externí pevný disk LaCie s tělem z hliníkové slitiny. Připojuje se buď k USB 2.0 portu, nebo k FireWire rozhraní (i k rychlejší verzi FireWire 800). V nabídce jsou disky s kapacitou až 500 GB. Uvnitř jsou dva disky s rychlostí otáčení 7200 ot./min. Rozměry jsou 173 × 44 × 272 mm a hmotnost 2,5 kg. Vzít s sebou musíte i napájecí adaptér. Disk je pomalejší než interní, ale možnost transportu má určitě své výhody. Rozhraní

FireWire se pro tento disk ukázalo jako vhodnější. Cena disku je dost vysoká.

Disky Maxtor byly v našem testu bohatě zastoupeny. Firma také dodává několik produktových řad – Diamond Max Plus 9, DiamondMax 16 a MaXLine II. Maxtor používá rozhraní Ultra ATA/133 a nyní i Serial ATA. V nabídce má i externí disky. Disky z řady DiamondMax 16 mají rychlost otáčení pouze 5400 ot./min., což je na výsledku znát. Kapacita těchto disků je až 160 GB, my jsme vyzkoušeli 80GB verzi. Disky z řady Diamond Max Plus 9 mají rychlost otáčení 7200 ot./min., jsou tedy rychlejší a mnohem

► lepší je i jejich přístupová doba. Vyzkoušeli jsme disky s kapacitou 60 a 120 GB (ta má větší vyrovnávací paměť a je o něco rychlejší). Ani ne tak pro osobní počítače, jako pro řešení NAS nebo pro near-line aplikace jsou určeny disky MaXLine II. Jejich kapacita je

až 300 MB, my jsme zkoušeli 250MB verzi. Z externích disků Maxtor jsme vyzkoušeli 120GB disk 5000DV, který má 5400 ot./min., a 5000XT se 7200 ot./min. Oba se velmi snadno instalují a připojují se k FireWire nebo USB portu. Dodaný program Maxtor

OneTouch umožňuje snadnou zálohu interního disku na disk externí. Rozměry jsou 41 × 152 × 219 mm a hmotnost 1,2 kg.

Firma Seagate slaví úspěch především s disky Barracuda. V prodeji jsou modelové řady Barracuda ATA V a Barracuda 7200.7. ►

PEVNÉ DISKY – INTERNÍ

VÝROBCE	IBM Hitachi	IBM Hitachi	IBM Hitachi	Maxtor	Maxtor	Maxtor	Maxtor
NÁZEV	Deskstar 180GXP	Deskstar 180GXP	Deskstar 180GXP	DiamondMax 16	DiamondMax Plus 9	DiamondMax Plus 9	DiamondMax Plus 9
MODEL	IC35L060AVV207-0	IC35L090AVV207-0	IC35L120AVV207-0	4R080L0	6Y060L0	6Y120L0	6Y160L0
POSKYTL	ELAP	ELAP	ELAP	Maxtor	Maxtor	Maxtor	Maxtor
CENA BEZ DPH [Kč]	2574	2940	3770	4721	3590	4825	7790
ZÁRUKA [ROKY]	3	3	3	1	1	3	3
TECHNICKÉ SPECIFIKACE							
NOMINÁLNÍ KAPACITA [GB]	60,0	80,0	123,5	82,3	60,0	120,0	160,0
SKUTEČNÁ MAXIMÁLNÍ VELIKOST OBLASTI [GB]	55,88	76,69	115	76	57	111	153
ROZHRANÍ	Ultra ATA/100	Ultra ATA/100	Ultra ATA/100	Ultra ATA/133	Ultra ATA/133	Ultra ATA/133	Ultra ATA/133
RYCHLOST OTÁČENÍ PLOTEN [OT./MIN.]	7200	7200	7200	5400	7200	7200	7200
POČET PLOTEN/HLAVÍČEK	1 / 2	2 / 3	2 / 4	1 / 2	-	-	-
VYROVNÁVACÍ PAMĚŤ [MB]	8	8	8	2	2	2	8
ODOLNOST PROTI OTŘESŮM ZA PROVOZU [G]	55	55	55	60	60	60	60
ODOLNOST PROTI OTŘESŮM MIMO PROVOZ [G]	350	350	350	300	300	300	300
VÝSLEDKY TESTŮ							
PŘENOSOVÁ RYCHLOST							
PŘI ČTENÍ [KB/s]							
MINIMÁLNÍ	16819	31595	19950	22526	24583	27241	24689
PRŮMĚRNÁ	45432	47246	45416	36181	42662	47730	47649
MAXIMÁLNÍ	59787	60737	60603	50446	57936	64922	64755
PŘENOSOVÁ RYCHLOST							
PŘI ZÁPISU [KB/s]							
MINIMÁLNÍ	11683	20597	16480	11429	9795	18882	18789
PRŮMĚRNÁ	24469	28246	27156	20885	25482	28134	27941
MAXIMÁLNÍ	32904	33507	41830	27957	32566	37720	39803
DALŠÍ MĚŘENÍ							
NÁHODNÁ PŘÍSTUPOVÁ DOBA [MS]	19,9	12,3	12,6	29,8	14,3	14,1	13,9
VYUŽITÍ PROCESORU [%]	7,3	7,3	7,4	0,9	1,2	1,5	5,8
VNITŘNÍ PŘENOSOVÁ RYCHLOST [KB/s]	87107	89371	87339	87253	85433	85110	82734
DEKOMPRESÍ SOUBORU ZIP [M:S]	1:04	0:59	0:54	1:35	1:31	1:08	1:28
HODNOCENÍ							
RYCHLOST ČTENÍ	8	9	8	6	7	9	9
RYCHLOST ZÁPISU	8	9	9	7	8	9	9
PŘÍSTUPOVÁ DOBA	6	9	9	5	7	7	7
APLIKAČNÍ TEST	8	9	9	6	6	8	6
CELKOVÉ HODNOCENÍ	8	9	9	6	7	8	8
CENA ZA GB [Kč]	46	38	33	62	63	43	51

- Vyzkoušeli jsme vždy jeden disk z každé řady. Oba mají rychlost otáčení 7200 ot./min. a jsou poměrně rychlé.

Z produkce firmy Western Digital jsme vyzkoušeli jednak disky Caviar, jednak novinku, disk Raptor s rozhraním Serial

ATA. To ovšem není typický disk pro osobní počítače, ale je určen do serverů. Má 10 000 otáček za minutu, velkou vyrovnávací paměť, ale v testované verzi celkem malou kapacitu. Jeho výsledky jsou velmi dobré. Také disky Caviar v našem testu

zabodovaly, především pak model WD 2500JB. Jde ovšem o speciální edici disků s 8MB vyrovnávací paměť. Na to dejte při nákupu pozor.

Pro zajímavost najdete v tabulce výsledky a parametry jen pár let starého disku Seagate ►

Maxtor	Maxtor	Seagate	Seagate	Western Digital	Western Digital	Western Digital	Western Digital
DiamondMax Plus 9	MaXLine II	Barracuda 7200.7	Barracuda ATA V	WD Caviar	WD Caviar Special Ed.	WD Caviar Special Ed.	WD Raptor
6Y200M0	4A250J00	ST3160021A	ST3120023A	WD400BB-00DEA0	WD2000JB-00DUA0	WD2500JB-00EVA0	WD360GD
Maxtor	Maxtor	Seagate	Seagate	Western Digital	Western Digital	Western Digital	Western Digital
8670	10884	5392	3492	2709	8294	12 065	5971
3	3	2	2	3	3	3	3
200,0	250,0	160,0	120,0	40,0	200,0	250,0	36,7
189,9	234	132	111,8	37	190	233	34
Serial ATA	Ultra ATA/133	Ultra ATA/100	Ultra ATA/100	Ultra ATA/100	Ultra ATA/100	Ultra ATA/100	Serial ATA
7200	5400	7200	7200	7200	7200	7200	10000
-	4 / 8	2 / 4	2 / 4	2 / 4	3 / 6	3 / 6	-
8	2	2	2	2	8	8	8
60	60	-	-	65	20	65	65
300	300	350	350	250	200	250	250
28686,0	12206	19732	15876,0	26096	20032	26858	29931
46349,0	32241	48340	36554,0	41627	45806	48798	48798
62734,0	40320	61238	44632,0	49626	55913	58059	77190
18648,0	9218	14301	12937,0	13674	15085	15535	20703
27995,0	20470	24103	20718,0	24625	24388	27904	30653
66232,0	28628	27884	25946,0	30167	35784	40587	43825
13,4	30,2	13,7	13,0	13,4	13,5	13,4	8,3
0,7	0,5	1,1	5,6	7,0	1,7	9,2	0,8
109628	86471	84583	83488	85706	67484	71681	98341
0:42	1:19	1:19	1:11	1:08	0:50	1:07	0:51
8	5	9	6	7	8	9	10
9	7	8	7	8	8	9	10
8	5	7	8	8	8	8	10
10	7	7	8	8	9	8	9
9	6	8	7	8	8	9	10
46	47	41	31	73	44	52	173

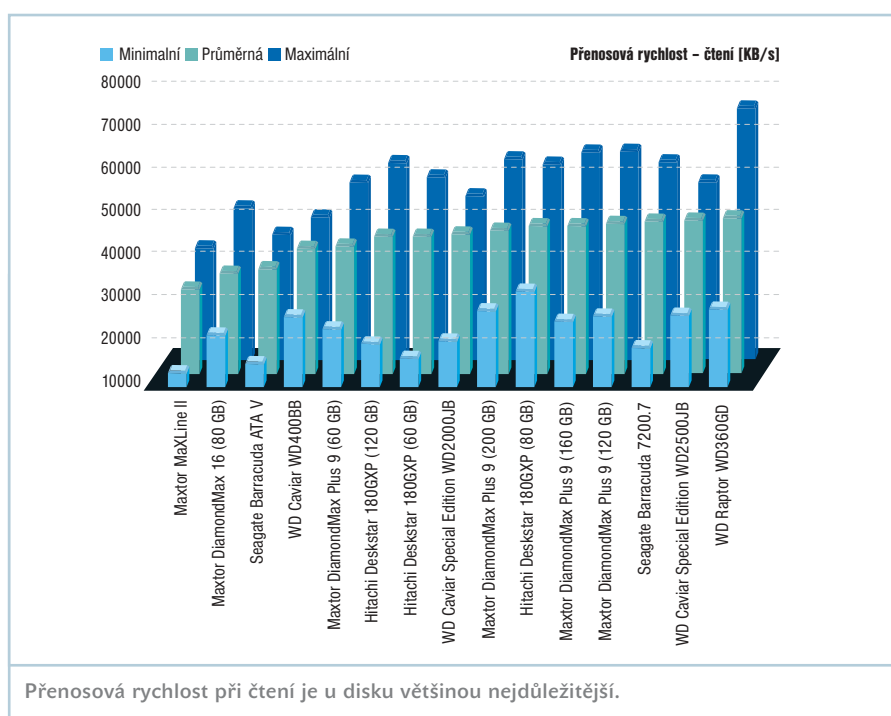
PEVNÉ DISKY – EXTERNÍ							
VÝROBCE	LaCie		Maxtor		Maxtor		Seagate
NÁZEV	Big Disk HDD Drive		External Hard Drive		External Hard Drive		Medalist 4342
MODEL	Big Disk 400GB		5000DV		5000XT		ST32122A
POSKYTL	Cables and Simms		Maxtor		Maxtor		-
CENA BEZ DPH [Kč]	32519		9000		10884		-
ZÁRUKA [ROKY]	2		2		2		-
TECHNICKÉ SPECIFIKACE							
NOMINÁLNÍ KAPACITA [GB]	400,0		120,0		250,0		2,1
SKUTEČNÁ MAXIMÁLNÍ VELIKOST OBLASTI [MB]	372,6		114		234		1,9
ROZHRANÍ	USB 2.0, FireWire 800		USB 2.0, FireWire		USB 2.0, FireWire		ATA/33
RYCHLOST OTÁČENÍ PLOTEN [OT./MIN.]	7200		7200		5400		4500
POČET PLOTEN/HLAVIČEK	-		-		-		2 / 4
VYROVNÁVACÍ PAMĚŤ [MB]	8		2		2		128 KB
ODOLNOST PROTI OTŘESŮM ZA PROVOZU [C]	-		-		-		5
ODOLNOST PROTI OTŘESŮM MIMO PROVOZ [C]	-		-		-		75
VÝSLEDKY TESTŮ							
PŘENOSOVÁ RYCHLOST PŘI ČTENÍ [KB/s]	FireWire	USB 2.0	FireWire	USB 2.0	FireWire	USB 2.0	
MINIMÁLNÍ	15217,0	14733,0	7546	14967	9795	10160	3824
PRŮMĚRNÁ	38664,0	23392,0	31483	24166	28641	24400	5774
MAXIMÁLNÍ	42478,0	25647,0	32778	25437	30558	25632	6980
PŘENOSOVÁ RYCHLOST PŘI ZÁPISU [KB/s]							
MINIMÁLNÍ	10904,0	11740,0	10940	9032	10014	10094	3414
PRŮMĚRNÁ	16897,0	17514,0	14006	13287	12878	15536	4763
MAXIMÁLNÍ	21045,0	21946,0	15781	17111	15268	17241	5795
DALŠÍ MĚŘENÍ							
NÁHODNÁ PŘÍSTUPOVÁ DOBA [MS]	13,2	13,3	20,0	20,7	30,6	31,1	19,5
VYUŽITÍ PROCESORU [%]	5,8	19,3	4,6	20,4	4,3	20,3	0,5
VNITŘNÍ PŘENOSOVÁ RYCHLOST [KB/s]	42478	31203	37130	32473	36009	31548	25548
DEKOMPRESIE SOUBORU ZIP [M:S]		4:21		5:29		8:42	9:42

► Medalist. Na něm je vidět, jak se jednotlivé parametry dramaticky změnily.

V testech měl velmi dobré výsledky disk WD Raptor. Díky vysoké rychlosti otáčení je například přístupová doba velmi dobrá. Disk ale není vzhledem k ceně určen pro běžné uživatele. Nízké přístupové doby mají i disky Hitachi (IBM). Ty se nám líbily i v testech zápisu, kde sice opět exceluje Raptor, ale výsledky disků Hitachi jsou také velmi dobré. Ve čtení kromě Raptoru vynikly i další disky Western Digital – speciální verze s 8MB vyrovnávací pamětí. Pomalejší při čtení jsou disky Maxtor DiamondMax 16 a Maxtor MaXLine II. Cenově velmi dobře vychází disk Hitachi Deskstar 180GXP (120 GB). Má i dobré výsledky, takže dostává CHIP Tip.

Disky s rozhraním Serial ATA nejsou zatím rychlejší – výhody jsou tedy v jiné oblasti. U externích disků, které jsou obecně pomalejší než disky interní, jsme naměřili vyšší přenosovou rychlost při použití FireWire. USB 2.0 je v tomto případě pomalejší.

■ ■ ■ Pavel Trousil, Miroslav Stoklasa

Novinky v nabídce společnosti Hewlett-Packard

Pohled za kulisy

Ospalé francouzské městečko Deauville na pobřeží Lamanšského průlivu se koncem června stalo cílem více než 140 novinářů z celé Evropy. Hostilo totiž akci hp lab 2003, evropské představení portfolia produktů připravených společností Hewlett-Packard pro druhou polovinu letošního roku.

POMOCNÍCI DO DLANĚ

Nové informace jsou k dispozici o představených PDA zařízeních HP IPAQ řady 5550 a 2210. Prvně jmenovaný přístroj je určen pro firemní prostředí, oproti předchozím verzím je jeho hlavní inovací již v základu integrovaná bezdrátová síťová karta standardu 802.11b a integrovaný snímač otisků prstů. Tento vlajkový model je doplněn řadou IPAQ 22xx, určenou také pro firemní zákazníky, a nejlevnějšími modely HP IPAQ 1930 a 1940, určenými spíše do rukou jednotlivců. Tyto přístroje totiž nemají doplňky slučitelné s vyššími modely, naopak jejich devizou jsou kromě nižší ceny také rozměry a hmotnost.

SOUROZENCI VE ZNAMENÍ CCD

Mezi levnějšími skenery jsme zaznamenali tři nová jména, náležející trojici nových, navzájem příbuzných skenerů. Zajímavým prvkem je i u takto levných skenerů standardně zabudovaný transparentní adaptér pro snímání 35mm negativních filmů a diapositivů.

V řadě nejnižší model, označený ScanJet 3670, nabízí dnes standardní rozlišení 1200 dpi, 48bitovou barevnou hloubku CCD snímače a základní balíček programů, sdružující v ovladači i OCR funkce pro rozpoznávání textu. Skener by měl být dostupný za cenu 99 EUR. O stupeň vyšší model – ScanJet 3690 – se kromě přepracovaného designu pyšní přidaným programem Arcsoft Photo

DeskJet 3550

Impression; vlastní hardwarové parametry skeneru zůstaly nezměněny, rozdíl není ani v rychlosti snímání. Tento skener za cenu 119 EUR je určen těm uživatelům, kteří chtějí naskenované snímky dále zpracovávat či pomocí zmíněného programu retušovat.

Nejvýše zaměřený skener ScanJet 3970 s doporučenou cenou 149 EUR má již vyšší optické rozlišení 2400 dpi a používá pro

ScanJet 3690

nízká a vysoká rozlišení zdvojený CCD snímač, i on tedy podporuje snímání prostorových objektů. Ačkoli specifikaci USB 2.0 uvádí již delší dobu všechny nové skenery, v případě ScanJetu 3970 jsme se konečně dočkali podpory hi-speed režimu, prorážejícího limit přenosové rychlosti 12 Mb/s.

Na závěr zmíním specializovaný fotografický skener Photosmart 1200 formátu 10 x 15 cm, který je schopen snímat v maximálním rozlišení do 1200 dpi v 36bitové barevné hloubce. Skener přes USB rozhraní pracuje přímo s počítačem, jestliže jej však osadíme čtyřmi AA tužkovými bateriemi a paměťovou kartou CompactFlash nebo SecureDigital, stane se na počítači nezávislým a bude schopen vyrazit na lov snímků do terénu. Pak přijdou ke slovu jeho tlačítka pro přímé snímání, logikou obsluhy ne nepodobná digitálnímu fotoaparátu.

PHOTORET IV VLÁDNE

Konečně se dostáváme k oblasti, která tradičně budí velký zájem – k barevným inkoustovým tiskárnám. V první uvolněné dávce tiskáren nalezneme opět spíše levnější přístroje, z nichž ten základní nese nejnižší číselné označení – DeskJet 3520.

DJ 3520 je založen na dobře známé tiskové technologii PhotoREt III, a nabízí proto maximální tiskové rozlišení 2400 dpi. Mechanika je schopna tisknout rychlostí 8 stran za minutu, což ji předurčuje pro spíše příležitostné použití, kterému je přizpůsoben kompaktní design se skládacím podavačem papíru a funkčně jednodušší tiskové ovladače.

Blízký příbuzný první zmíněné tiskárny nese označení DeskJet 3550. Hlavním znakem, kterým se na rozdíl od vzhledu od levnějšího modelu liší, je vyšší rychlost tisku (14 černobílých nebo 10 barevných stran za minutu) a cena stanovená na stále ještě příznivých 59 EUR.

S další tiskárnou v řadě, modelem DeskJet 3650, přeskočíme k poslední tiskové technologii PhotoREt IV. Doporučená prodejní cena opět stoupla, tentokrát na 79 EUR, vyšší je však i rychlost tisku (17 černobílých, respektive 12 barevných stran za minutu) a ve výčtu vlastností nalezneme i tisk bez okrajů a volitelné použití šesti barev, tedy funkce optimalizované pro tisk fotografií.

Na vrchní příčce nově uvedených tiskáren nalezneme stroj označený DeskJet 5652. Technologie PhotoREt IV je v jeho případě samozřejmostí, méně však již rychlost tisku – 21 černobílých nebo 15 barevných stran za minutu, to opravdu nejsou běžné výkony, zvláště ne u tiskárny v ceně cca 149 EUR. Volba kvality tisku je poněkud neobvykle možná přímo tlačítkem na tiskárně, k dispozici je i rozšířený tisk bez okrajů a za příplatek volitelný modul oboustranného tisku. Tisk pomocí PhotoREt IV znamená volitelnou fotografickou hlavu pro šestibarevný soutisk.

CO BUDE DÁL?

Zásadní revoluce se uvnitř žádného z přístrojů neskrývá. Očekávané zprávy a výrobky, které budou v následujících měsících přicházet, však vnesou rozdíly a změny zásadnějšího rázu. Jelikož však Hewlett-Packard nechce vystřílet všechny prach v jedné salvě, není možné odhalit všechny výrobky nebo třeba jen rozpracované technologie, které v celé šíři svého portfolia připravuje. Z poodhalených informací ale můžeme říci, že se máme nač těšit. ■ ■ ■ Miroslav Stoklasa

UMAX ASTRAPix 470

Pan Kompromis

O tom, že digitální fotoaparáty získávají čím dál více příznivců, jistě není pochyb. Možnost zhlédnout pořízený obrázek hned na displeji foťáčku je jistě šikovná věc. Ti šťastnější mohou například prostřednictvím IrDA či USB kabelu obrázek hned přesunout do notebooku. Žádné čekání na vyvolávání snímku, vše při troše snahy vyřízeno do několika minut. V případě, že dáváte přednost klasickým fotografiím, také nenarazíte na větší problém. Většina fotolabů vám vaše digitální fotografie „vyvolá“ na běžný fotografický papír, takže můžete mít i „normální“ fotky, což kdysi představovalo značný problém. Velkou nevýhodou digitálních fotoaparátů je však stále vysoká cena, která zcela jistě brání masovějšímu rozšíření mezi běžné uživatele. Najdou se však zařízení, která jsou již dostupná pro většinu z nás. Příkladem může být například foťáček AstraPix 470 od firmy UMAX, který jsme mohli otestovat. Jedná se o foťáček nejnižší třídy, který za cenu citelných kompromisů

nabízí za málo peněz hodně muziky. Je totiž zcela zřejmé, že při ceně kolem 3500 Kč s DPH se někde muselo šetřit.

Většinou se u těchto levných fotoaparátů musí oželit barevný displej, který slouží pro náhled obrázků a k samotnému ovládání. Bohužel tak přicházíte o jednu z největších výhod těchto zařízení. Zde však UMAX nešetřil a foťáček osadil 1,5" TFT displejem, který je v této cenové kategorii opravdu nečekanou výbavou. Rozsah funkcí přístroje je na dobré úrovni. Foťáček můžete využít samozřejmě pro focení, dále jako kamerku, webovou kamerku a hlasový záznamník. Pokud se však zaměříme na jednotlivé funkce blíže, zjistíme, kde výrobce začal šetřit. Kvalita, respektive možnosti jednotlivých funkcí jsou s přihlédnutím ke kategorii produktu a ceně v případě samotného focení na dobré úrovni. Pro dosažení optimálních výsledků je však nutné dodržet jedno pravidlo, a to mít pevnou ruku! Jakýkoliv sebemenší pohyb ruky při focení má za následek zcela

rozmazanou a nepoužitelnou fotografii. Tento problém lze vyřešit použitím stativu a UMAX je na to připraven. Nicméně znamenalo by to další nutnou investici a cena by se tak nepříjemně zvyšovala. Doporučuji při focení využívat optický hledáček, při jeho používání máte totiž zpravidla fotoaparát opřený o hlavu, takže pravidlo pevné ruky se snáze dodržuje.

Je-li focený objekt dále od vás, radši si popojděte blíže, použití až dvojnásobného digitálního zoomu nevede k uspokojivým výsledkům, což však není překvapivé. Naopak makrorežim reálně využít skutečně nejde.

Možnosti kamerky jsou pro web zcela dostačující, pro záznam rodinných oslav také, ale nutno dodat, že maximální rozlišení limituje rozumnější použití. Poslední nejmenovanou funkcí je hlasový záznamník. Hodnocení využitelnosti této funkce nechám na vás, kvalita zvuku je na přijatelné úrovni, ale musím se přiznat, že tuto funkci jsem využil pouze jednou, z důvodu testování. Například u PDA má hla-

LABTEC MINI WIRELESS OPTICAL MOUSE

Myš! Utržená ze řetězu!

Když výrobce „zapomene“ k myši připojit kabel, není to již nic zvláštního, periférie komunikující bez drátů jsou zcela běžné. Přece jen jsme ale na jedno zajímavé polohovací zařízení, důvěrně nazývané myš, v sortimentu firmy Labtec narazili.

Jde o standardně vyhlížející optickou bezdrátovou myš s kolečkem, určenou k použití s notebookem, takže je oproti stolním myším poněkud menší a k napájení používá pouze dvojici AAA mikrotužkových baterií. Hlavní výhoda je ale obsažena v návrhu opravdu miniaturního přijímače, který se přímo zasouvá do USB portu, nemá žádný kabel ani rozměrnou anténu a po zapojení do notebooku příliš nepřekáží. Přijímač vypadá jako modul flash paměti, jen po delší stěně má odklápěcí anténu pro zvýšení citlivosti a tím i dosahu příjmu. Nemůžeme sice očekávat hladký chod myši umístěné na druhé straně haly, na pracovním stole ale dosah stačí pohodlně.

Další vlastností, která si v případě této myši získala naše sympatie, je řešení napájení. Drtivá většina bezdrátových myší je stále

zapnuta, a i když postupně snižují svou aktivitu, stále vyčerpávají baterie. Tato myš však má zespodu přístupný prostor pro uložení

Jestliže není myš potřeba, lze ji vypnout uložením přijímače do přepravního prostoru na spodku myši.

UMAX ASTRAPIX 470

Digitální kompaktní fotoaparát.

SNÍMAČ 1.3M CMOS

OBJEKTIV pevné ohnisko, $f = 9,05$ mm, F2,8

ROZSAH ZAOSTŘENÍ 1 m až nekonečno, 20 cm v makrorežimu

ROZLIŠENÍ SNÍMKŮ až 1600×1200 (HW zvětšení),
 1280×1024 , 640×480

VIDEOZÁZNAM 320×240 , 15 snímků za sekundu, ozvučený

ROZLIŠENÍ WEBKAMERY 320×240

LCD MONITOR barevný TFT LCD monitor, úhlopříčka 3,8 cm (1,5")

INTERNÍ PAMĚŤ 8 MB

PAMĚŤOVÉ MEDIUM SD karta (volitelně)

DIGITÁLNÍ ZOOM max. 2x, možnost volby přiblížení 1,2x,
1,5x, 1,8x, 2x

EXPOZICE automatická, možnost kompenzace -2EV až
+2EV, krok 1/3EV

VYVÁŽENÍ BÍLÉ automatické, možnost ruční volby 4 režimů
(denní světlo, zataženo, žárovkové osvětlení, zářivkové osvětlení)

CITLIVOST ISO cca 100

BLESK vestavěný, dosah cca 2 m

SÉRIE SNÍMKŮ ano, 5 snímků v rozlišení 640×480 bodů

DALŠÍ FUNKCE webkamera, zvukové poznámky, samo-
spoušť, volba 2 nebo 10 sekund

ROZHRANÍ USB

NAPÁJENÍ 4x AAA (mikrotužkové) baterie, možnost akumulátorů

ROZMĚRY $97 \times 63 \times 28$ mm

HMOTNOST 110 g

VÝROBCE/POSKYTL Umax

CENA S DPH cca 3500 Kč

sový záznam smysl, ale u fotáků jeho integraci příliš nerozumím. Pro ukládání všech dat je k dispozici 8 MB interní paměti, dále lze pro rozšíření paměti využít SD karty. Spojení s počítačem je realizováno přes USB. UMAX je nutno pochválit za slušnou softwarovou výbavu, kterou standardně s aparátem obdržíte. Součástí jsou aplikace pro tvorbu panoramat, editační software, NetMeeting a software pro stříh videozáznamu. Koupit, či nekoupit? To je dobrá otázka. Záleží na tom, co hodláte s Umaxem dělat. Chcete-li pořizovat fotky například jen v rodinném kruhu, pak je zcela dostačující. Samozřejmě je nutné pamatovat na pravidlo „pevné“ ruky. Čekáte-li více, lepší volbou bude lepší, nicméně i dražší fotáček. V případě, že se rozhodnete pro nákup, volte dražší verzi, která má v základu i akumulátor. Cena se sice úměrně zvýší, ale plně vyrovná výdaje, které by vám vznikly nevyhnutelným nákupem mikrotužkových baterií. ■ ■ ■

Adam Nosek

Ovladač myši nabízí pouze základní funkce, například o stavu baterií se nedozvíme nic.

LABTEC WIRELESS OPTICAL MOUSE

Bezdrátová optická myš pro notebook.

ROZHRANÍ USB

ROZLIŠENÍ 800 dpi

NAPÁJENÍ 2 AAA mikrotužkové baterie

VÝROBCE Labtec

POSKYTL Actebis

CENA S DPH 1500 Kč

přijímače, po jehož zasunutí zároveň mikropínač odpojí napájení myši. Tento jednoduchý nápad vlastně „zabil dvě mouchy jednou ranou“: nejenže se po dobu nečinnosti nevybíjí baterie, ale zároveň nehrozí ani ztráta poměrně malého přijímače.

Zajímavým, i když spíše pouze pro efekt sloužícím prvkem je LED dioda umístěná před rolovacím kolečkem, která informuje o aktivitě vysílače, v důsledku však spíše zbytečně o aktivitě posuvu nebo tlačítek myši.

K myši je na CD dodáván jednoduchý program, jehož hlavní úloha spočívá v nastavení funkce kolečka. Kromě klasického rolování obsahu okna lze snad ještě využít funkce lupy; mnoho dalšího bohužel ovladač nenabízí.

Poměrně zajímavá koncepce myši je bohužel vyvážena cenou, kterou jako lidovou nejspíše označit nemůžeme. Svě uživatele si myš jistě najde, zvláště mezi těmi, kteří si na pohovací zařízení notebooku nikdy nezvykli, masového rozšíření této jinak sympatické myši se však nejspíše nedočkáme. ■ ■ ■

Miroslav Stoklasa

Podstatné je jak, nikoliv kde.

Svět Vám leží u rukou
s notebookem LIFEBOOK S6120.

Intel® Centrino™, Intel® Inside a logo, Intel Inside logo, obchodní značky nebo registrované obchodní značky Intel Corporation nebo dceřiných firem ve Spojených státech amerických a dalších zemích.

volnost²

Více informací o našich produktech
najdete na www.fujitsu-siemens.cz

MOBILE
TECHNOLOGY

Konečně je tu příležitost, jak dokonale využít moderní technologie a nebýt ničím omezen. **Profesionální notebook LIFEBOOK S6120 nabízí výhody mobilní technologie Intel® Centrino™** – vysoký výkon s dlouhou výdrží na baterie a podporu bezdrátové

technologie – **v maximálně přenosném provedení.** Díky hmotnosti 1,7 kg je LIFEBOOK S6120 s 13,3" displejem nejlehčím notebookem s mobilní technologií Intel® Centrino™ na trhu. Další jedinečnou vlastností je univerzální modulární šachta, ve které lze i za provozu střídat různé optické mechaniky a další výměnná zařízení, jako je přídatná baterie nebo druhý pevný disk. Univerzální modulární šachtu a mobilní technologii Intel® Centrino™ obsahuje i model Fujitsu Siemens LIFEBOOK E4010.

Aktuální nabídka

procesor Intel® Pentium® M 1.40 GHz,
WLAN, 512 MB, 40 GB,
Windows® XP Prof. za **48 880 Kč**

procesor Intel® Pentium® M 1.60 GHz,
WLAN/Bluetooth, 512 MB, 60 GB,
Windows® XP Prof. za **58 880 Kč**

záruka 3 roky, uvedené doporučené ceny jsou bez DPH

Společnost Fujitsu Siemens Computers doporučuje systém
Microsoft® Windows® XP Professional pro podnikání.

FUJITSU COMPUTERS
SIEMENS

SAPPHIRE ATI ALL-IN-WONDER 9800 Pro

Vše s grafikou v jednom

Karty All-In-Wonder už mají u ATI svoji tradici. První byla představena v roce 1996 a do dneška se jich podle firemních údajů prodalo kolem tří milionů. Bylo to první řešení, které nabízelo 2D, 3D grafiku spojenou s TV tunerem a možností ukládání videa Video Capture – to vše v podobě jedné PCI karty. Do té doby jste museli pro získání všech funkcí, které nabízí All-In-Wonder, použít více karet.

S postupem času se samozřejmě měnil především výkon použitého čipu, ale i software a další doplňky. Nová karta AIW má na sobě čip Radeon 9800, který zajišťuje opravdu dobrý výkon a vyhovující rozměry (nevyžaduje chladič zabírající místo pro další kartu). K dispozici je i dostatek paměti – 128 MB.

Karta má DVI konektor (redukce DVI – D-sub je samozřejmě k dispozici), anténní vstup a porty Video-in a Video out. Karta totiž nejen

zvládá výstup na televizi, ale dokáže videosignál zpracovávat. V dodávce je i dálkový ovladač (zvládá mimo jiné ovládání TV, DVD, webu, hlasitosti, jasu, kontrastu a pracuje třeba i jako pravé a levé tlačítko myši) a přijímač, který se připojuje k USB portu.

Softwarová výbava je bohatá. Na CD dostanete ovladače, programy ATI Control Center, HydraVision, DVD Decoder, Multimedia Center 8, ATI Remote Wonder a DIVX Player a další. To vám umožní přehrávat různé multimediální soubory, CD, DVD disky, používat počítač jako videorekordér (podporovány jsou formáty ATI VCR, MPEG, AVI, Windows Media Format) a mnoho dalších funkcí.

Výsledky výkonu grafické karty vidíte v tabulce na straně 60. Jedná se o výkonné řešení grafiky doplněné o mnoho dalších funkcí, především tedy o možnost sledování a nahrávání TV programu (výrobce tuneru

je Philips) a o možnost zpracování video-vstupu. Je to produkt, který je vhodný do multimediálních počítačů, jež mohou nahradit televizi a video. Jde zatím o žhavou novinku, která by se měla dostat do prodeje až někdy říjnu a jejíž cena zatím není známa. Také konkrétní hardwarová a softwarová výbava není prozatím úplně jasná. ■ ■ ■
Pavel Trousil

SAPPHIRE ATI ALL-IN-WONDER 9800 Pro

Výkonná grafická karta s TV tunerem.

GRAFICKÝ ČIP ATI Radeon 9800 Pro

PAMĚŤ 128 MB DDR SDRAM

MAX. ROZLIŠENÍ 2048 × 1536 bodů

KONEKTORY DVI, S-Video in/out, anténa

VÝROBCE/POSKYTL Sapphire Technology

CENA prozatím nebyla stanovena

MSI MEGA PC

Hi-fi počítač

O prorůstání spotřební a výpočetní techniky se mluví už dlouho. Mikrovlnné trouby, videa a pračky mají procesory, počítače zase slouží k přehrávání hudby či filmů nebo i k přijímání rádiového nebo televizního signálu. Základ počítače, který je podobný spíš komponentě „obývací“ audio-videosoustavy, nyní nabízí společnost MSI a jmenuje se MEGA PC.

MEGA PC je mnohem menší než klasický počítač ve skříni typu miditower. Vzhled je také úplně jiný. Na přední straně je totiž veliký displej, který slouží k více účelům (mimo jiné ukazuje čas), a také řada tlačítek typických pro audiovideozařízení. K dispozici je i čtečka paměťových karet. Boky skříně jsou z hliníku a počítač vypadá opravdu pěkně. My jsme měli možnost vyzkoušet jednak samotný základ (barebone), jednak funkční počítač založený na tomto řešení.

MEGA PC můžete zapnout ve dvou režimech – jednak jako hi-fi věž (můžete přehrávat CD, MP3, poslouchat rádio), kdy vlastní počítač

není v provozu, jednak v režimu osobního počítače, kdy se spustí celý počítač včetně procesoru, disků, mechanik apod. Pak toho samozřejmě můžete dělat více – pracovat, hrát hry, připojit paměťové karty nebo digitální kameru. K dispozici je i dálkový ovladač. MEGA PC se může doplnit i TV tunerem, takže můžete také sledovat televizi. FM tuner je v základu.

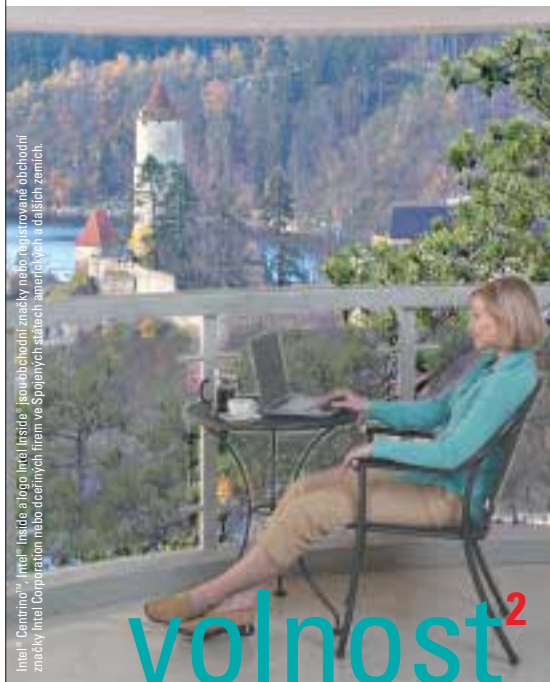
Základní deska MS-6370 je připravena přijmout procesor Pentium 4 (až 2,8 GHz) a je založena na sadě SiS 651. Na desce jsou dva paměťové sloty, jeden slot AGP a jeden slot PCI. Grafiku sice zprostředkovává čipová sada, ale pokud chcete výkonnější řešení, AGP slot se hodí. Do skříně se dále vejde pevný disk, jedna 5,25" mechanika, čtečka paměťových karet – a to je v podstatě vše. Ve skříni je totiž dost plno, protože obsahuje samozřejmě i napájecí adaptér a chladič procesoru Pentium 4 také něco zabere.

Na zadní straně je řada vstupně-výstupních konektorů a některé jsou i na přední straně pod dvířky, včetně zvukového výstupu. To je

Podstatné je jak, nikoliv kde.

Svět Vám leží u rukou
s notebookem LIFEBOOK S6120.

Intel® Centrino™, Intel® Inside a logo Intel® Inside jsou obchodní značky nebo registrované ochranné značky Intel Corporation nebo dceřných firem ve Spojených státech amerických a dalších zemích.

Více informací o našich produktech
najdete na www.fujitsu-siemens.cz

samozejmě šikovné, protože tam jsou konektory snáze přístupné. Základní deska podporuje 6kanalový zvuk.

My jsme vyzkoušeli MEGA PC vybavený procesorem Pentium 4 2,53 GHz, 512 MB paměti a mechanikou DVD-ROM 16X. TV-tuner nainstalován nebyl, rádio ano. Grafika integrovaná

do čipové sady náročnějším uživatelům nestarčí, takže firma Penta osadila AGP slot grafickou kartou MSI MS-StarForce GeForce FX5600. Výkonnější kartu není ani možné použít, protože kolem slotu je oprava málo místa a chladiče by instalaci bránily. Pokud chcete výstup na televizi, musíte AGP grafickou kartu instalovat, protože integrovaná karta TV výstup nenabízí.

Zásadní výhodou tohoto řešení je možnost přehrávání CD, MP3 nebo použití rádia v případě, kdy je počítač vypnutý (MEGA PC je pak téměř nehlukný). Kladem jsou samozřejmě také malé rozměry, hezký vzhled, dálkové ovládání, šikovně řešená skříň.

Najdou se i nedostatky – například velký displej zobrazuje leccos, ale při přehrávání CD s MP3 soubory se nezobrazují ID3 tagy. Menší jsou možnosti vybavení, rozšíření a i instalace je vzhledem ke koncentraci komponent složitější. Čipová sada už také nepatří k nejnovějším a nenabízí rozhraní Serial ATA, které by se v tomto případě určitě k připojení disků hodilo. Další verze na to jistě vzpomene.

Cena samotného barebone není přehnaně vysoká (stojí 12 580 Kč s DPH), protože za podobnou cenu zakoupíte hliníkovou skříň k běžnému počítači. Celkově jde určitě o zajímavé řešení. ■ ■ ■ Pavel Trousil

MEGA PC

Multimediální počítač řešený jako spotřební elektronika.

PROCESOR Intel Pentium 4, 2,53 GHz, 512 KB L2 cache

ČIPOVÁ SADA SiS651

PAMĚŤ 512 MB DDR SDRAM, max. 2 GB DDR SDRAM

GRAFICKÁ KARTA integrovaná SiS 315, MSI MS-StarForce NVIDIA GeForce FX5600, 128 MB DDR SDRAM

PEVNÝ DISK Seagate Barracuda 7200.7, 60 GB

OPTICKÁ MECHANIKA MSI DVD-ROM, 16x

PORTY PP, SP, VGA, 2x PS/2, 2x USB, S/PDIF, vpředu – 2x IEEE-1394, S/PDIF, 2x USB, audio

MODEM ActionTec MDC AC'97

SÍŤOVÁ KARTA Realtek RTL 8139/810X

ROZMĚRY 202 x 320 x 151 mm

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows XP Professional

VÝROBCE MSI

POSKYTL Penta CZ

CENA s DPH 29 990 Kč

Konečně je tu příležitost, jak dokonale využít moderní technologie a nebyť ničím omezen. **Profesionální notebook LIFEBOOK S6120 nabízí výhody mobilní technologie Intel® Centrino™** – vysoký výkon s dlouhou výdrží na baterie a podporu bezdrátové

technologie – **v maximálně přenosném provedení.** Díky hmotnosti 1,7 kg je LIFEBOOK S6120 s 13,3" displejem nejlehčím notebookem s mobilní technologií Intel® Centrino™ na trhu. Další jedinečnou vlastností je univerzální modulární šachta, ve které lze i za provozu střídat různé optické mechaniky a další výměnná zařízení, jako je přídavná baterie nebo druhý pevný disk. Univerzální modulární šachtu a mobilní technologii Intel® Centrino™ obsahuje i model Fujitsu Siemens LIFEBOOK E4010.

Aktuální nabídka

procesor Intel® Pentium® M 1.40 GHz,
WLAN, 512 MB, 40 GB,
Windows® XP Prof. za **48 880 Kč**

procesor Intel® Pentium® M 1.60 GHz,
WLAN/Bluetooth, 512 MB, 60 GB,
Windows® XP Prof. za **58 880 Kč**

záruka 3 roky, uvedené doporučené ceny jsou bez DPH

Společnost Fujitsu Siemens Computers doporučuje systém
Microsoft® Windows® XP Professional pro podnikání.

FUJITSU COMPUTERS
SIEMENS

XEROX PHASER 8200DP + AVISION DS610CF

Horké barvy

V rámci rostoucí poptávky po přitažlivých barevných dokumentech je jenom logické, že se objeví nejrůznější stroje pro jejich tisk. S rozdílností požadavků kladených na rychlost a kvalitu tisku a na pořizovací a provozní náklady je logické, že existují různé technologie, jak vykouzlit barevné obrázky na bílém papíru. U většího objemu výtisků se zpravidla počítá s laserovým tiskem, vhodné volby jím však zdaleka nejsou vyčerpány. Existuje totiž tisková technologie pevného inkoustu, která v sobě zajímavým způsobem spojuje výhody „konkurenčních“ technologií. Na následujících řádcích se budeme věnovat tiskárně Xerox Phaser 8200DP, která tuhým inkoustem tiskne stránky kvalitou podobné inkoustovému tisku, s rychlostí srovnatelnou a provozními náklady nižšími než v případě laserových přístrojů.

Tiskárna při svém provozu potřebuje kromě papíru pouze kostičky tuhého inkoustu na bázi vosku, které se snadno transportují i skladují a po jejichž spotřebování nezbyvá žádný obal a jen minimum odpadu. Inkoust je před tiskem nataven a technologií podobnou inkoustovým tiskárnám se následně nanáší na papír. Jelikož vosk je hustší než tekuté inkousty, nedochází k jeho vsakování ani rozpíjení, nevýhodou naopak jsou větší dosažitelné kapky způsobující opticky hrubší tisk. Ten je však vyvážen sytostí a kontrastem výtisků, vlastnostmi tolik žádanými pro prezentační tisk. Přitom tisková mechanika je dostatečně robustní pro každodenní tisk s měsíčním zatížením až 65 000 stran.

Popis tiskové technologie zní opravdu zajímavě, podívejme se však na její praktické vyu-

žití v tiskárně samotné. Konstrukce si vynutila na A4 tiskárnu poměrně velké rozměry a hmotnost, z principu také stroj velmi dlouho startuje – než se inkoust nahřeje, hladce uběhne čtvrt hodina. Také spotřeba inkoustu je při studeném startu citelná. Proto se po instalaci tiskárna již nevypíná, ale trvale zůstává v úsporném režimu. To na druhou stranu umožňuje rychle získat první vytištěné listy.

Pro komunikaci s okolím jsou k dispozici různá rozhraní; testovaná verze označená písmeny DP je již ve standardu vybavena 10/100 Base-TX Ethernet síťovým rozhraním, USB a paralelním portem. Ten v sestavě posloužil k připojení externí kopírovací jednotky Avision DS610CF, což je vlastně plochý barevný skener s ovládacím panelem a obvodů pro přímé řízení tisku bez PC. Testovaná sada s ním funguje jako multifunkční zařízení s možnostmi tisku, kopírování a skenování. Jiné uplatnění paralelní rozhraní v současnosti již nejspíše nenalezne. Pro běžný provoz se počítá se sítovou komunikací, která je díky automatickému nastavení při instalaci pohodlnou volbou i pro více uživatelů.

Tisková data je Phaser 8200 schopen přijmout v jazyce PostScript 3, případně PCL 5e rozšířeném o podporu barev, takže tisk není omezen jen na prostředí se speciálními ovladači, stejně jako Windows obslouží tiskárna i prostředí Linux, Unix, Novell i Mac OS.

Tiskárna se spokojí s běžným kancelářským papírem, kterého je možné do vestavěného podavače umístit až 200 listů, dvěma doplňkovými podavači pak lze kapacitu rozšířit až na 1200 listů. Potisknout lze transparentní fólie i obálky, pro které je ale spolu s papírem vysoké gramáže určen ruční podavač. Tyto možnosti spolu s vestavěnou jednotkou pro oboustranný tisk předurčují tiskárnu pro samostatné pracovní skupiny.

Z klidového stavu získáme první stranu textového dokumentu za 15 sekund, všech deset stran testovacího dopisu bylo následně hotovo za 1 minutu a 9 sekund. V případě, že šetříme lesy a tiskneme na papír oboustranně, je stejná úloha hotova za 1 minutu a 28 sekund, což je rozdíl natolik malý, že se duplexní tisk určitě vyplatí.

Při tisku obchodní grafiky se již vyplatí přepnout na fotografickou kvalitu tisku s rozlišením 1200 dpi, kdy čas zpracování 5 stran

stoupne téměř dvojnásobně – na 2 minuty a 11 sekund -, ale stejně výrazně stoupne i kvalita, a to jak vytištěných čar, tak i fotografií. Celostránkovou fotografii při volbě nejvyšší kvality získáme za necelé dvě minuty. Převážně textový dokument ve formátu PDF je při běžném tisku hotov za 1 minutu a 53 sekund, i v režimu FastColor je však text díky automatickému ztmavení dobře čitelný.

Externí kopírovací jednotka Avision je při instalaci v síťovém prostředí jediným komfortním řešením, jak nahradit multifunkční zařízení. Její možnosti jako náhrady kopírovacího stroje jsou však spíše základní, rezervy jsou patrné hlavně při práci s barevnými předlohami, jejichž kopie mají viditelné nedostatky ve věrnosti barev.

Hlavním místem, kde nalezne Phaser 8200DP své uplatnění, bude marketingové oddělení větší firmy nebo podobné prostředí, kde je kladen důraz na vizuální stránku dokumentů, tedy na jejich barevnost a vzhled, ale kde jsou kvůli větším objemům tisku důležité i provozní náklady a rychlost tisku. Potom si stačí zapamatovat základní vzorec: 1 kostka inkoustu = 1200 barevných stran. ■ ■ ■

Miroslav Stoklasa

Externí kopírovací jednotka Avision DS610CF přidává Phaseru funkce multifunkčního zařízení.

XEROX PHASER 8200DP A AVISION DS610CF

Barevná multifunkční sestava.

METODA TISKU tuhý inkoust

FORMÁT TISKU A4

NOMINÁLNÍ RYCHLOST TISKU ČB 16 str./min., barevně 10 str./min.

ROZLIŠENÍ TISKU 1200 dpi

KAPACITA PODAVAČE 200 listů

GRAMÁŽ MÉDIÍ 64 – 216 g/m²

MĚSÍČNÍ ZATÍŽENÍ 65 000 stran

NÁKLADY NA BAREVNou STRANU (4x 5% POKRYTÍ) 3,36 Kč

TISKOVÝ JAZYK originální Adobe PostScript 3, PCL 5c

KOMUNIKAČNÍ ROZHRANÍ 10/100 Base-TX Ethernet, USB, paralelní

KAPACITA PAMĚTI 128 MB

ROZMĚRY 600 × 432 × 390 mm

HMOTNOST 36 kg

VÝROBCE Xerox

POSKYTL PS-Pro

ZÁRUKA servis u zákazníka, 24 měsíců

CENA s DPH 128 100 Kč

LOGITECH CORDLESS DESKTOP MX

Bezdrátová zóna

Začíná se stávat pravidelným úkazem, že testování produktů společnosti Logitech se vždy „zvrátí“ v pouhé vychvalování kvalit, protože není co kritizovat. Bohužel/bohudík je tomu tak i tentokrát. Mnoho tomuto testovanému produktu skutečně vytknout nemůžeme. Tentokrát jsme měli možnost vyzkoušet bezdrátovou klávesnici a myš. Myš, která je součástí tohoto balení, již našima rukama nedávno prošla, takže jen připomeneme, že vyniká perfektní ergonomií, která je jako stvořená pro intenzivní „práci“ s počítačovými hrami, kde by její ide-

ální tvary byly oceněny asi nejvýše. Celý tento komplet komunikuje se základnou, kterou je kolébka pro myš (zde se myš i dobíjí). Připojení k počítači je možné přes USB nebo PS/2 (adaptér je součástí balení). Nutností někam umístit onu kolébku veškeré starosti končí. Co se týče samotné klávesnice, ta je potěchou i jen pro samotné oko. Je to bezesporu zajímavý designérský kousek. Kombinace černého plastu se stříbrnými prvky působí příjemně decentně a zároveň moderně. Těmi stříbrnými prvky jsou oblasti s výskytem speciálních funkčních tlačítek či přímo jednotlivá tlačítka. A že jich tu je početně. Většina je zprvu nastavena na akce, které v našich končinách asi nevyužijeme (Shopping, Webcam, Messenger), nicméně samozřejmostí je jejich plná programovatelnost, takže nezůstanou případně nevyužity. Ze speciálních tlačítek jsme asi nejvíce ocenili ta, jež usnadňují poslech hudby (play, stop, next, back, volume). S produktem je dodáván program MusicMatch, ale funkce těchto tlačítek je plně zachována například i ve Winampu či Media Playeru. Opravdu se nám líbil otočný potenciometr pro regulaci hlasitosti. Tento způsob regulace je nám přece jen blíže než ovládání přes nějakou softwarovou aplikaci.

Šikovné bylo rovněž tlačítko pro rolování, které usnadní brouzdání webem. Příjemným překvapením byly i popisky na jednotlivých klávesách, které například počítají i s využitím na platformě Apple. Zde snad drobná výtka – popisy mají sice hezký font, ale oproti konkurenčním produktům mají menší velikost. Ti z vás, kteří mají problémy se zrakem, by tedy nemuseli popisy kvitovat s povděkem. Na klávesnici se velmi dobře píše. Příjemný zdvih a odpor kláves umožňují dlouhé psaní textů bez větší únavy. K lepší ergonomii přispívá plastická podložka, která vyplňuje prostor mezi klávesnicí a podkladem. Dokonce nás tato klávesnice odtrhla od klávesnice notebooku, na které stabilně píšeme, což je asi poprvé. Jaký je tedy konečný verdikt? Musíme říci, že výborný. Perfektní design, ergonomie a řada speciálních tlačítek vytváří produkt, který by jistě nebyl z nás chtěl mít doma. Za kvalitu se musí platit a za bezdrátovou klávesnici a myš se musí zaplatit hodně. ■ ■ ■ Adam Nosek

LOGITECH CORDLESS KEYBOARD & MOUSE

Bezdrátová klávesnice a myš.

PORTY USB, PS/2 adaptér

OPERAČNÍ SYSTÉM 98, ME, NT 4.0, 2000, XP, Mac OS X

POČET KLÁVES 150

ČESKÉ ZNAKY ano

NAPÁJENÍ 2x AA (klávesnice), 2x NiMH AA (myš), AC-Adapter

IMAGE PROCESING (MYŠ) 4,7 megapixelu/s

ROZSLÍŠENÍ 800 dpi

ZRYCHLENÍ (MYŠ) 10 g

RYCHLOST (MYŠ) 1 m/s

VÝROBCE Logitech

CENA S DPH 4284 Kč

PLACENÁ INZERCE

IDEÁLNÍ PLOCHA PRO VAŠI HRU

19" Miro P19F98

- Typ CRT obrazovky: SAMSUNG FlatTop (Pure Flat)
  - Velikost bodu: 0,25 mm
  - Maximální rozlišení: 1600 x 1200 při 78 Hz
- cena včetně DPH

6 700,-

17" Miro P17F98i

- Typ CRT obrazovky: SAMSUNG FlatTop (Pure Flat)
  - Velikost bodu: 0,25 mm
  - Maximální rozlišení: 1600 x 1200 při 78 Hz
- cena včetně DPH

4 800,-

záruka 36 měsíců
ON-SITE

AGORA plus

Bauerova 10, 603 00 Brno, tel. 543 423 411, fax 543 257 952, info@agora.cz, www.agora.cz, záruka 36 měsíců

ASUS V9950 A MSI NVIDIA FX5900

NVIDIA dotahuje

V posledních měsících jsme svědky zajímavého souboje firem NVIDIA a ATI. Bojuje se o prvenství na poli grafických akceleračních. ATI vysílá do klánů svoje čipy Radeon (poslední má označení Radeon 9800 Pro), NVIDIA zase svoje čipy nForce FX. Novinkou je pak čip nForce FX 5900, který velmi rychle ve svých kartách použily firmy MSI a ASUS. Čip nForce FX5900 používá 256bitovou paměťovou sběrnici a paměť DDR, obsahuje 135 milionů tranzistorů a pracuje na frekvenci 400 MHz.

Karty se liší výbavou a zvoleným typem chladiče. Karta ASUS má mohutný měděný chladič na jedné straně karty. K dispozici je DVI výstup, konektor D-Sub a S-Video (VIVO – tedy i vstup). V krabici je kromě karty a ovladačů také redukce DVI – D-Sub, redukce s kabelem S-Video kompozit a CD s několika hrami. Součástí utilit je i nástroj na přetaktování karty.

Karta MSI má aktivní chladiče z obou stran. Vstupy a výstupy a ostatní vlastnosti se neliší. V dodávce je také redukce DVI – D-SUB a S-Video kompozit a hry (mimo jiné Morrowind). Obě karty je nutné dodatečně napájet kabelem pro mechaniky.

Výsledky testů jsou v tabulce. Testy jsme provedli na sestavě se základní deskou Intel s čipovou sadou 865G a procesorem Pentium 4, 3 GHz. NVIDIA se opět podařilo zvýšit

výkon svých grafických čipů, ovšem chlazení opět zabere své. Kromě čipu FX5900 existuje i čip FX5900 Ultra (rychlejší frekvence čipu), který je o něco rychlejší. Řešení FX5900 je samozřejmě levnější. Na konkurenční čip ATI Radeon 9800 se v některých testech dotahuje, jinde má mírné zpoždění. Obě karty mají mnohem lépe vyřešené chlazení, než tomu bylo u prvních karet FX5800 Ultra. Chladiče mají menší rozměry a především hlučnost.

■ ■ ■ Pavel Trousil

ASUS V9950

GPU NVIDIA GeForce FX5900

FREKVENCE 400 MHz

PAMĚŤ 128 MB DDR SDRAM, 850 MHz

AGP 8x

KONEKTORY DVI, D-Sub, S-Video (VIVO)

VÝROBCE/POSKYTL ASUS

CENA S DPH 13 981 Kč

MSI FX5900-TD128

GPU NVIDIA GeForce FX5900

FREKVENCE 400 MHz

PAMĚŤ 128 MB DDR SDRAM, 850 MHz

AGP 8x

KONEKTORY DVI, D-Sub, S-Video (VIVO)

VÝROBCE MSI

POSKYTL Levi

CENA S DPH 14 945 Kč

GRAFICKÁ KARTA	SAPPHIRE AIW 9800 PRO	ASUS V9950	MSI NVIDIA FX5900
GPU			
3DMARK 2001 SE [BODY]	2001		
800 × 600	18030	17251	17158
1024 × 768	16606	15804	15749
1280 × 1024	14767	13666	13683
1600 × 1200	12614	11624	11592
QUAKE 3 ARENA [FPS]			
800 × 600	346,5	369	370
1024 × 768	339,6	351,5	352
1280 × 1024	306,7	301	303
1600 × 1200	241,4	235	237
UNREAL TOURNAMENT 2003 (FLYBY) [FPS]			
800 × 600	220,77	208,47	207,96
1024 × 768	216,74	206,89	207,21
1280 × 960	189,55	178,85	179,80
1600 × 1200	136,21	137,01	137,28
UNREAL TOURNAMENT 2003 (BOTMATH) [FPS]			
800 × 600	74,05	71,45	71,53
1024 × 768	73,95	71,55	71,00
1280 × 960	73,77	68,14	68,12
1600 × 1200	72,40	39,73	69,54
CODECREATURES PRO [FPS]			
1024 × 768	45,8	43,7	43,7
1280 × 1024	36,6	34,2	24,2
1600 × 1200	28,4	26,9	26,9
AQUANOX 2.3 [FPS]			
800 × 600	98,4	95,6	93
1024 × 768	90,3	89,3	89,2
1280 × 1024	75,5	78,9	78
1600 × 1200	54,8	60	60,1
SPECVIEWPERF V7.0 [FPS]			
3DS MAX (3DMAX-01)	11,90	13,90	13,86
DESIGN REVIEW (DRV-08)	33,97	53,49	53,45
DATA EXPLORER (DX-07)	57,18	43,56	43,52
LIGHTSCAPE (LIGHT-05)	12,13	12,27	12,11
PRO/ENGINEER (PROE-01)	11,99	14,31	14,35
UNIGRAPHICS (UGS-01)	15,24	7,08	7,10

TOSHIBA SATELLITE PRO M10

Silná multimédia

Technologie Centrino firmy Intel si v přenosných počítačích našla místo velmi rychle a najdete ji i ve čtyřech notebookech firmy Toshiba – v lehkém a malém notebooku Portégé

R100, v modelech Tecra S1 a M1 a v multimediálním notebooku Satellite Pro M10, se kterým vás můžeme seznámit blíže.

Jde o výkonný a vybavený přenosný počítač, který se tak snadno může stát i náhradou stolního PC. Procesor Pentium M s frekvencí 1,6 GHz a dostatek paměti zajišťují skutečně dobrý výkon, který příliš nezaostává ani za

modely s procesorem Pentium 4, jejichž frekvence i v notebookech už přesáhla 3 GHz.

Přítom silnou stránkou tohoto modelu je i grafika. Displej má dnes celkem běžných 15" v úhlopříčce, ale jeho rozlišení je 1600 × 1200 bodů. Písmo tedy může být někdy až příliš drobné, což ale lze většinou vyřešit nastavením velikosti fontů. Displej má velmi dobrý jas i kontrast. Grafika je

TOSHIBA SATELLITE PRO M10

Výkonný multimediální notebook.

PROCESOR Intel Pentium – M, 1,6 GHz, 512 KB L2 cache

ČIPOVÁ SADA Intel 855PM

PAMĚŤ 256 MB DDR SDRAM, max. 2048 MB

GRAFICKÁ KARTA NVIDIA GeForce4 420Go, 32 MB DDR SDRAM, ACP 4x

DISPLEJ TFT, 15", 1600 × 1200 bodů

PEVNÝ DISK Toshiba MK6022GAX, 60 GB

OPTICKÁ MECHANIKA combo, TEAC DW-224E

MODEM Toshiba Software Modem ARM

SÍŤOVÁ KARTA Intel PRO/100 VE, Intel PRO/wireless LAN 2100 miniPCI

PORTY IEEE-1394 (FireWire), Bluetooth, PP, i-LINK, FIR, VGA, TV out, PS/2, 2x USB 2.0, port replikátor

ROZMĚRY 334 × 293 × 35,8/41,4 mm

HMOTNOST 3186 g

OPERAČNÍ SYSTÉM MS Windows XP Prof. CZ

VÝROBCE Toshiba

POSKYTL CHG Trade

CENA S DPH 109 678 Kč

ZÁRUKA 2 roky

NOTEBOOK	TOSHIBA SATELLITE PRO M10
VÝKONNOSTNÍ TESTY	
CELKOVÝ APLIKAČNÍ VÝKON SYSMARK 2001	222
APLIKACE PRO TVORBU INTERNETOVÉHO OBSAHU	235
KANCELÁŘSKÉ APLIKACE	210
NÍZKÓUROVŇOVÉ TESTY	
DHRYSTONES	3101844
WHETSTONES	13552
PAMĚŤ	812987
DISK [KB/s, ms]	25145 / 21,7
DALŠÍ TESTY	
QUAKE 3 ARENA (1024 × 738, 16B) [FPS]	81
3DSTUDIO MAX [m:s]	2:20
PŘEVOD WAV-MP3 [m:s]	0:47
PŘEVOD DO DIVX [m:s]	2:30
3DMARK 2001 SE (1024 × 768/32B) [BODY]	5165
UNREAL [FPS]	43,10 / 30,61
VÝDRŽ NA AKUMULÁTOŘI [H:M]	4:53
HMOTNOST [g]	3186

PLACENÁ INZERCE

Emoce jsou na místě

produkční řešení společnosti RICOH

Aficio™ CL3000

- barevná laserová tiskárna
- rozlišení 1.200x1.200 dpi
- formát A6 - A4
- 20 čb a 16 bar. str./min.
- až 50.000 stran/měs.
- PS3, PCL5c, RPCS
- paralelní port, USB 2.0
- 10BaseT/100BaseTX (model DN)
- cena od 67.900,- (DN od 73.900,-)

Aficio™ CL5000

- barevná laserová tiskárna
- rozlišení až 1.800x600 dpi
- formát A6 - A3+
- 36 čb a 10 bar. str./min.
- až 100.000 čb stran/měs.
- PS3, PCL5c, RPCS
- 10BaseT/100BaseTX, USB 2.0
- paralelní port
- cena od 89.900,-

Aficio™ CL7000

- barevná laserová tiskárna
- rozlišení 1.200x1.200 dpi
- formát A6 - A3+
- 38 čb a 28 bar. str./min.
- až 200.000 stran/měs.
- PS3, PCL5c, RPCS
- 10BaseT/100BaseTX,
- paralelní port
- cena od 129.900,-

Tiskárny je možno doplnit o IEEE 1394, IEEE802.11b, Bluetooth, zásobník papíru, dokončovací zařízení, automatické duplikování, jednotky, paměť, HDD a další příslušenství. Navíc - k barevným tiskárnám - zdarma „software pro správu a editaci fotografií“.

Všechny ceny jsou uvedeny bez DPH.

Bližší informace u oficiálního obchodního a servisního zástupce RICOH společnosti IMPROMAT na www.impromat.cz.

www.ricoh.cz

We're in your corner.

RICOH
Image Communication

celkem svižná, protože o zobrazení se stará čip NVIDIA GeForce 4 420Go. V těle notebooku v blízkosti displeje jsou umístěny poměrně výkonné reproduktory (jsou sice značky Harman Kardon, ale pro kvalitní poslech jsou stále dost malé). Šikovný je samostatný regulátor hlasitosti – nemusíte tedy používat kombinaci kláves.

V tabulce výsledků zaujme kromě aplikačních testů a testů grafiky i hodnota naměřená u pevného disku. Přenosová rychlost přes 25 MB/s se u notebookového disku vidí málokdy. Disk má 6MB vyrovnávací paměť a 5400 ot./min. V šachtě pro mechaniku a další zařízení (SelectBay) najdete combo mechaniku, která zapisuje až 24 rychlostně a čte disky DVD. Disketová mechanika je přes velikost notebooku pouze externí, ale je součástí dodávky. Připojuje se a také napájí pomocí USB portu.

Optická mechanika je na pravém boku. Vlevo je slot pro karty, a to pro karty PCMCIA (až Type III)

a SecureDigital. Je zde i FireWire port. Ostatní porty jsou vzadu, přičemž VGA a paralelní port jsou zakryty plastovými dvířky. Komunikovat můžete „drátově“ i bezdrátově, protože notebook má modem, síťovou kartu, bezdrátovou síťovou kartu (Centrino) i Bluetooth a infračervený port.

Co se týká ovládání, nabízí Toshiba Satellite jak touchpad, tak pointstick (AccuPoint II). Na klávesnici je potřeba si zvyknout. Klávesy Windows jsou v horní řadě, stejně jako klávesa Del. K dispozici jsou i speciální aplikační tlačítka.

Víko s displejem je ze zajímavého lesklého materiálu příjemné barvy (patrně nějaký druh plastu). Je to celkem elegantní řešení, otázka ovšem je, zda se povrch časem nezapatlá a také co s leskem provede zub času a časté používání. Vybavení notebooku se samozřejmě odrazilo v jeho rozměrech a hmotnosti. Víko je poměrně tlusté a tělo mohutné. Ve specifikaci je udána

hmotnost 3,3 kg – my jsme navážili asi o 100 gramů méně, což je ale stále dost pro uživatele, kteří nenosí počítač jen ke dveřím automobilu.

Mobilitu naopak zvyšuje délka provozu na baterie. Přestože má notebook velký výkon a velký displej, akumulátory ho udrží v provozu téměř pět hodin, což je výborný čas. Je to dáno nejen jejich kapacitou (6600 mAh), ale i úsporností intelovského řešení Centrino.

Satellite Pro nabízí skutečně výborný výkon, a to i v grafické oblasti, takže se s ním můžete – díky rozlišení displeje – pustit do seriózní práce třeba i s CAD systémy, 3D Studiem nebo do zpracování videa (zde všude má Toshiba výborné výsledky testů). Výdrž na baterie je výborná, méně příjemná je hmotnost. Těžko najdete vybavení, které byste si přáli a které notebook nemá. Ovšem i tak je cena dost vysoká. ■ ■ ■ Pavel Trousil

CANON i450

Tiskne jako z děla

Srovnávací test levných inkoustových tiskáren, který jsme uveřejnili v Chipu číslo 6, měl jeden nepříjemný nedostatek, na který si nejdříve čtenář oprávněně stěžoval. V testu totiž chyběl zástupce značky Canon, jejíž tiskárny jsou jinak velmi populární a rozší-

řené. Na tomto místě se proto pokusíme zmíněný nedostatek napravit, a to recenzí nové inkoustové tiskárny Canon i450, která svou cenou a určením pro domácí použití přesně zapadá do požadavků, jež jsme kladli na přístroje testované v červnu. Proto také budeme

více než jindy hodnocení přímo srovnávat s konkurenčními tiskárnami, jako doplněk zmíněného srovnávacího testu.

Již na první pohled se tiskárna i450 od předcházející řady Sxxx liší – její tělo působí mohutnějším dojmem. Přesto díky sklápěcímu výstupnímu držáku papíru mnoho místa nezabere. Papír do maximálního formátu A4 je nabírán vzadu z otevřeného podavače pro 100 listů a po ploché dráze vyjíždí vpředu. To umožňuje potisk i silnějších materiálů až do gramáže 270 g/m². Použitá tisková hlava nese dva výměnné zásobníky pro černý inkoust a trojici soutiskových barev CMY. Volitelná fotonáplň ani jiné řešení k dispozici není, s velikostí inkoustové kapky 2 pl ostatně ani není pro jemný tisk nutná. Dalšími lákadly tiskové mechaniky je nominální rychlost až 18 černobílých a 12 barevných stran za minutu a maximální rozlišení 4800 × 1200 dpi. Byli jsme tedy zvědaví, jak se tyto parametry, na domácí tiskárnu velmi slibné, projeví v praktickém provozu.

Po instalaci tiskárny vyzval česky komunikující ovladač k opravdu důkladně provedené kalibraci tiskové hlavy, po které následovala první testovací úloha – tisk 10 stran černobílého textu v nejrychlejším režimu Koncept.

Tiskárna byla hotova za 1 minutu a 18 sekund, což je velmi dobrý čas, zvláště s přihlédnutím k velmi pěkně čitelnému a sytému výtisku.

Dostáváme se k tisku obchodní grafiky, tedy barevných grafů, tabulek a ilustrací, což je další úkol pro všechny testované tiskárny. Pět kopií testovacího letáku bylo na běžný papír vytištěno za dvanáct a půl minuty, při použití hlazeného papíru a kvalitního tisku trvala jedna strana 4 minuty a 45 sekund, což jsou stále ještě nadprůměrné výsledky. Kvalita se podle očekávání velmi liší s použitým druhem papíru. Oba dva výtisky mají výbornou kvalitu hodnocenou devíti body, s kvalitním (a dražším) papírem ale dosáhneme citelně kontrastnějšího tisku a zářivých barev. Totéž platí i o tisku fotografií, kde je použit speciálního papíru téměř podmínkou. Teprve s příslušným typem papíru lze alespoň zhruba trvat na věrnosti barev, která je větší či menší slabinou téměř všech levnějších tiskáren.

Při zařazení mezi výsledky srovnávacího testu by se tiskárna Canon i450 umístila v rychlosti tisku na slušném třetím místě, s výjimkou tisku fotografií, kde se propadla blíže k průměru. Kvalita všech výtisků však zůstala vždy na vysoké úrovni, nikde jsme nenarazili na zásadní nedo-

statky nebo chyby výtisků, které byly ještě nedávno u cenově dostupných strojů pravidlem.

Tiskové ovladače, jak již bylo řečeno, komunikují s uživatelem v českém jazyce a nabízí některé zajímavé funkce, které nejsme zvyklí pravidelně vidat. Hezky je vyřešen tisk bez okrajů, který si poradí nejen s fotografií 10 × 15 cm, ale po krátkém přemlouvání i s běžným papírem A4. Taková funkce se kromě fotografií může hodit i pro skládání map a nákresů větších formátů. Nezapomnělo se ani na oboustranný tisk s ručním otáčením papíru, ruční nastavení tiskové kvality a ukládání nastavených parametrů pro pozdější použití. Ovladači tedy není co vytknout, nabízí snad vše, co může domácí uživatel potřebovat.

Vyššího stupně inteligence se dostalo i samotné tiskárně, která nově nabízí přímý tisk z digitálních fotoaparátů Canon, pro který je na těle tiskárny vyvedeno druhé rozhraní USB. V takovém případě se použije tiskové rozlišení 1200 × 600 dpi a i možnosti kontroly výsledku jsou samozřejmě nižší. Uživatel, který ani běžně snímky na počítači neupravuje, však tuto funkci uvítá.

U tiskárny Canon i450 nás příjemně překvapila velmi dobrá kvalita tisku. Nový inkoust si i na běžném papíře zachovává dobrou ostrost bez rozpíjení. Rychlost tisku je také na určení tiskárny a předpokládané objemy tisku velmi dobrá. Vezmeme-li tedy všechny výsledky a dáme-li je dohromady se srovnávacím testem, vychází tiskárna Canon i450 z tohoto srovnání velmi dobře. Kvalita tisku je na předních místech, rychlost se vždy pohybuje zdatně nad průměrem a tiskárna získává body i za vybavení a provedení. Drobnou skvrnkou na kráse tak zůstává hlavně cena, kterou nemusí být každý ochoten za domácí tiskárnu zaplatit. ■ ■ ■ Miroslav Stoklasa

TISKÁRNA	i450	
VÝROBCE	Canon	
POSKYTL	Canon CZ	
CENA VČETNĚ DPH [KČ]	4390	
PARAMETRY		
ROZLIŠENÍ TISKU ČB [DPI]	4800 × 1200	
ROZLIŠENÍ TISKU BAREVNĚ [DPI]	4800 × 1200	
NOMINÁLNÍ RYCHLOST TISKU ČB / BAREVNĚ [STR./MIN.]	18 / 12	
GRAMÁŽ MÉDIÍ [G/M ²]	64 - 270	
KOMUNIKAČNÍ ROZHŘANÍ	USB + přímý tisk	
OVLADAČ V ČESKÉM JAZYCE	ano	
OSTATNÍ SOFTWARE V DODÁVCE	Easy-PhotoPrint, Easy-WebPrint	
PODPOROVANÉ OPERAČNÍ SYSTÉMY	Windows 9x, ME, NT, 2000, XP, MacOS	
ROZMĚRY (Š × V × H) [MM]	393 × 202 × 258	
HMOTNOST [KG]	3,7	
TISK		
TISKOVÁ HLAVA	CMY, K	
ZÁSOBNÍK INKoustU	CMY, K	
KAPACITA PODAČE [LISTŮ]	100	
TISKOVÉ NÁPLNĚ (PODLE ÚDAJŮ VÝROBCE)		
VÝDRŽ ČERNÉ NÁPLNĚ (POKRYTÍ 5 %) [STRAN]	130	
VÝDRŽ BAREVNÉ NÁPLNĚ (POKRYTÍ 15 %) [STRAN]	160	
CENA ČERNÉ NÁPLNĚ S DPH [KČ]	204	
CENA BAREVNÉ NÁPLNĚ S DPH [KČ]	444	
CENA STRANY A4 ČERNOBÍLÉHO / BAREVNÉHO TISKU [KČ]	1,57 / 2,78	
RYCHLOST TISKU [MIN.:S]		
DOPIS 10 STRAN (KONCEPT, ČERNOBÍLE)	00:01:18	
DOPIS 10 STRAN (BĚŽNÝ TISK)	00:02:40	
SMÍŠENÁ GRAFIKA1 (VYSOKÁ KVALITA, 5KOPÍÍ)	00:12:29	
SMÍŠENÁ GRAFIKA2 (VYSOKÁ KVALITA, HLAZENÝ PAPIR)	00:04:45	
FOTOGRAFIE A4 (VYSOKÁ KVALITA, FOTOPAPIR)	00:06:33	
HODNOCENÍ [1 - 10 BODŮ] VÁHA [%]		
TISK TEXTU	30	9
TISK GRAFIKY, SCHÉMAT	20	9
TISK FOTOGRAFIÍ	15	8
PROVOZNÍ NÁKLADY	15	9
RYCHLOST TISKU	20	8
CELKOVÉ HODNOCENÍ		9

PLACENÁ INZERCE

PROČ? RISKOVAT ZTRÁTU DAT
UPGRADOVAT SERVERY REINSTALOVAT PROSTOJE
UTRÁČET ZA SERVIS

DISCOBOLOS

MINI	PROFI	EXPERT
1 - 4 HDD's	1 - 12 HDD's	1 - 19 HDD's
20 - 1000 GB	20 - 3000 GB	20 - 4750 GB
INTERNÍ CD/DVD/TAP	>300 REFERENCÍ	2x INTERNÍ CD/DVD/TAPE
PŘENOSNÉ		TOUCH SCREEN
		HOT SWAP P/S&FANs

BEZPEČNÉ ULOŽENÍ DAT
DISKOVÁ POLE DISCOBOLOS
www.discobolos.net

- INTERNÍ INKREMENTÁLNÍ ARCHIVACE NA CD/DVD/TAPE
- ETHERNET 10/100/1000 optika, TRVALE AŽ 180 Mb/s !
- OCHRANA DAT RAID 1,5,10, HOT SPARE, SYNCHRONIZACE
- INSTALACE ZA CHŮDU SÍŤE DO 5min = ŽÁDNÉ PROSTOJE
- INTERNÍ WWW a MAIL SERVER, FTP DALŠÍ SLUŽBY
- VŠE V ČEŠTINĚ I PRO APPLE, WIN, NOVELL, LINUX, UNIX.
- UPGRADE INTERNETEM, DALŠÍ SPRÁVA, LOK PODPORA
- VYNIKAJÍCÍ CENA/VÝKON, OD 24 000,- Kč, LICENCE
- PROVEDENÍ I 19" RACK, HOT SWAP, TICHÉ, PODPORA UPS
- ZÁRUKA 3 ROKY, KOOPERACE ČR/USA

5 4122 5091, 5 4122 6003, 5 4122 7852
 7777 9 3641 až 9, fax: 5 4122 8298
www.CoNet.cz

iHNed.cz a Seznam.cz

iHNed.cz a Seznam.cz

Nová podoba zpravodajského serveru a nová podoba nejnavštěvovanějšího tuzemského portálu jsou dalšími novinkami, se kterými vás seznámíme ve volném seriálu o zajímavých webech na českém internetu.

iHNed.cz

www.ihned.cz

OBSAH

Ekonomický a zpravodajský server iHNed vznikl v roce 1999 a od roku 2000 jej provozuje vydavatelství Economia OnLine. Na podzim 2001 prošel web proměnou a byl výrazně rozšířen o elektronické verze zhruba dvou desítek papírových titulů zmíněného vydavatelství (Technik, Logistika, Stavitel apod.).

Stále se rozšiřující obsah přiměl vydavatele k další zásadní proměně portálu, který nepředstavuje pouze noviny (Hospodářské noviny) a zpravodajství (iHNed.cz), ale i mnoho dalších internetových projektů

Výše uvedené čtyři HP doplňují rubriky Sport, Kultura, Věda a technika, Auto – Moto, Evropská unie a Počasí.

Výsledkem přepínání mezi HP však nejsou jen odfiltrované zprávy a články související s vybraným tématem, ale v závislosti na zvolené HP doznává změny i výběr odkazů na aktuální články Projektu iHNed – kupříkladu HP Ekonomika tak nabízí odkazy na články z FinWebu, HP Svět naproti tomu nabízí odkazy na texty z webu Evropská unie apod.

GRAFIKA

Oproti původní podobě iHNed.cz výrazně ubylo šedé barvy, avšak ani přes „vybarvení“ stránek grafika nevystupuje před text, který je

Na první pohled je vidět snaha o **minimalizaci grafiky**, nicméně **celkový dojem** je naprosto nevyvážený a působí neučesaně.

(namátkou DigiWeb, FinWeb, KarieraWeb, StudentWeb, Reality) a papírových titulů (Ekonom, Právní rádce, Marketing & Média, Stavitel, Technik apod.).

NAVIGACE

Orientaci nově usnadňuje rozdělení na čtyři následující hlavní strany (HP): iHNed, Ekonomika, Česko a Svět. K přepínání mezi těmito HP slouží odkazy umístěné v pravém sloupci.

na zpravodajských webech tím nejdůležitějším. K rozlišení jednotlivých HP jsou použita rozdílná barevná schémata. Fotografie najdete pouze jako součást upoutávek na texty, v článcích samotných již obsaženy nejsou.

IHNED.CZ: REPORTÁŽ Z PŘEVLEKÁNÍ DO NOVÉHO KABÁTU

ČTVRTEK 29. 5. 2003

[14.00] – Poslední „válečná“ porada o dolaďování některých odkazů a drobné změny některých částí stránek.

[16.00] – Vzhledem k tomu, že práce probíhaly kontinuálně několik týdnů, nedá se

dnešní den označit za hektický nebo stresující. Jan Drda (programátor) doladuje detaily a ladí HTML kód a CSS styly. Obchodní oddělení již několikátý den pracuje s interntními kódy a usazuje je do nových stránek.

[16.50] – Netscape, MSIE, Opera... A stále dokola ladíme stránky, aby se zobrazovaly bez problémů.

[18.35] – Práci na chvíli odkládáme na hřebík a jdeme na iHNed party – oslava spuštění nového iHNedu.

[22.50] – Vrátili jsme se zpět z iHNed party v plné síle a jdeme pokračovat v ladění stránek.

[23.30] – V místnosti vládne podezřelé ticho (až na 4 klapající klávesnice a občasně zakvilení ICQ).

Už jsem asi postižen iHNedovou slepotou.

I kdyby na mě nějaká chyba mávala, nemám šanci ji vidět.

[23.55] – Poslední přípravy před spuštěním. Samotné spuštění je posloupnost několika nezbytných kroků, např. nastavení nových domén 3. řádu, přejmenování několika souborů a nakopírování do nově vytvořených adresářů na serveru.

PÁTEK 30. 5. 2003

[00.00] – Poslední Honzova věta „před smrtí“: „Tak spouštím novou homepage, můžeš to testnout.“

[00.01] – Nic nestalo. Je vidět stále stará homepage.

[00.02] – Nový iHNed funguje bez problémů. Problém byl ve dvouminutové cache, která „držela“ staré stránky.

[00.15] – Testujeme již v ostrém provozu. Tváří se to docela dobře a stabilně.

[04.05] – Jana z obchodního už ani nedutá, zavolala si taxi a odjela domů usnout. Zřejmě se jí bude zdát o bannerech. Já a Honza tu zůstáváme až do rána. Počkáme si na redaktory a případně vyřešíme vzniklé problémy.

[06.30] – Přicházejí redaktory, začínají vkládat články a všechno zatím probíhá celkem dobře. Uvidíme, co přinese dopoledne, odpoledne a další dny...

Eduard Hlava, vedoucí odd. programové podpory Economia, a. s.

Autor provozuje weblog na adrese www.hlava.net

RODNÝ LIST WEBU

TVŮRCE Economia OnLine, a. s.

POUŽITÉ TECHNOLOGIE PHP4, Oracle 8i, Javascript, CSS

DOBA REALIZACE 2 měsíce

DATUM SPUŠTĚNÍ 30. květen 2003

HOSTING Globe Internet, s. r. o.

► SEZNAM.CZ

www.seznam.cz

OBSAH

Portál Seznam.cz založil v roce 1996 Ivo Lukačovič jako katalog internetových stránek. O rok později byla uvedena do provozu služba Kompas, umožňující fulltextové vyhledávání, a postupem doby se vyhledávací technologie obměňovaly (Empyreum, Google). Provozovatelé portálu se nedávno rozhodli zásadním způsobem přepracovat katalog a využili k tomu výsledky průzkumu potřeb uživatelů, analýzy hledaných výrazů a návštěvnosti jednotlivých služeb portálu.

Výsledkem jsou prakticky katalogy dva – první nabízí nekomerční internetové stránky

(obsahuje 90 000 odkazů) a ve druhém najdete katalog firem a institucí (250 000 odkazů). Stránka s detailními informacemi o nalezené firmě obsahuje logo, fotografie, internetový odkaz, telefon, poštovní adresu, mapku a další užitečné informace (např. otevírací dobu, kontakt na všechny pobočky firmy atd.). Množství informací u jednotlivé

a firem (Seznam se přiznal k nezobrazování 15 000 odkazů).

NAVIGACE

Pro snazší orientaci na titulní stránce jsou různým podbarvením odlišeny plochy vyhrazené vyhledávání, přihlašovacímu formuláři a zpravodajským odkazům.

Stávající ikony byly vylepšeny a na titulní straně přibylo několik nových. Nejlepším přítelem Seznamu je nově také pes.

firmy a způsob zobrazování odkazu v katalogu závisí na výši zaplaceného ročního příspěvku (základ je zdarma).

Rozdělení velkého množství původních odkazů do dvou katalogů se neobešlo bez problémů. Ty byly způsobeny především chybami při převodu několika různých databází do nového katalogu internetových stránek

V katalogu internetových stránek si můžete nově vybrat mezi jejich řazením podle kvality (relevance) nebo podle abecedy. Úplnou novinkou na tuzemském webu je zobrazování náhledu titulní stránky webu u každého odkazu.

V katalogu firem a institucí je možné vyhledávání omezit podle regionů. Místo náhledů internetových stránek se u některých odkazů zobrazuje firemní logo.

RODNÝ LIST WEBU

TVŮRCE Vývojářský tým nového Seznamu (asi 30 lidí + externisté)

PROVOZOVATEL Seznam.cz, a. s.

POUŽITÉ TECHNOLOGIE PHP, Javascript, Python, Linux, BSD, Apache

DOBA REALIZACE 3 měsíce

DATUM SPUŠTĚNÍ 2. červen 2003

HOSTING Serverová farma Seznam.cz

GRAFIKA

Základ grafické podoby zůstal nezměněn – červené odkazy na bílém pozadí. Stávající ikony byly vylepšeny a na titulní straně přibylo několik nových. Nejlepším přítelem Seznamu je nově také pes, jehož fotografie (s případným sezonním doplňkem) se objevuje nejen u přihlašovacího formuláře, ale i na stránkách s vyhledávanými odkazy. ■ ■ ■

Ladislav Bittner, autor@chip.cz

NÁZOR PROFESIONÁLNÍHO WEBDESIGNÉRA

IHNEDECZ

Na první pohled je vidět snaha o minimalizaci grafiky, což musím ocenit, nicméně celkový dojem je naprosto nevyvážený a působí neučesaně. Autor podle mého soudu nevládl skloubit požadavek na prezentaci maximálního množství informací na titulní stránce s jejich vyváženým rozmístěním, ale to je Achillova pata většiny českých zpravodajských serverů. Jak by něco takového mělo vypadat, ukazuje například zpracování serveru cnn.com. Určitě by to chtělo dát si i větší práci s různými velikostmi a barvou písma a citlivěji pracovat s podkladovou barvou jednotlivých částí. Za prohřešek také považuji nemožnost měnit velikost písma a osobně nemám rád používání prvku IFRAME.

Technicky je server zpracován kombinací CSS a tradičního „table“ formátování, což je přijatelná varianta, ale vzhledem ke strohosti a jednoduchosti celého designu

by, myslím, neměl být problém vystačit si pouze s CSS. HTML validátor vypuštěný na titulní stránku hlásí přes 500(!) chyb. Ve většině případů se mu nelíbí způsob zápisu odkazů, což má nejspíše na svědomí používaný redakční systém. Stránky se v nejpoužívanějších prohlížečích zobrazují bez problémů, pouze v Konqueroru dochází k jakémusi slévání textů, ale to nepovažuji za závažný problém.

SEZNAM.CZ

Rozdělení titulní stránky je přehledné a logické, prostě "yahooovské". To ale považuji za samozřejmost a opak by se díky konkurenci mohl stát osudným. Pokud se ponoříme do hlubších vrstev katalogu, jsou změny od předchozí verze patrnější a musím říci, že nemám prakticky co vytknout. Vše je intuitivně na svém místě, stránky respektují rozlišení monitoru, screenshoty zatříděných stránek také dosti

napoví a míra reklamy je přijatelná, což je určité i ku prospěchu její účinnosti.

Z technického pohledu musím určitě ocenit plně CSS zdrojový kód stránek. Pokud na titulní stránku pustím kladivo na všechny webdesignéry – HTML validátor, stránka bez chyb není, ale tyto chyby nejsou nijak závažné a má je na svědomí vkládání cizích kusů kódu (IDOT a reklamní systém). Samotným CSS validátorem stránka projde bezchybně. V nejpoužívanějších alternativních prohlížečích se stránky také zobrazují bez větších problémů, snad až na Konqueror, kde dochází k drobným odchylkám od zamýšleného vzhledu. Testováno v Mozilla 1.4 RC2 pod Windows98 a Mozilla 1.3.1 a Konqueror pod Linux Mandrake 9.1.

Jiří Anderle, Comin.cz, s. r. o.

Domovská stránka: www.comin.cz

Reference: www.motorola.cz,

www.epus.cz, www.opelmagazin.cz

Kde hledat stránky pro turisty

Internetový turistický průvodce

V minulém Chipu jsme si na tomto místě povídali o webech, na kterých bychom měli začít výpravy za hranice všedních dní. Nyní jsou na řadě internetové služby potvrzující platnost přísloví „Všude dobře, doma nejlépe“. Dozvíte se tak o webech nabízejících ubytování v hotelích, chatách či kempech a na své si přijdou pěší turisté, cykloturisté a vodáci.

UBYTOVÁNÍ

Web **TravelGuide** (www.travelguide.cz) navazuje na jedenáctiletou tradici knihy Hotel Guide, která je nejobsáhlejším seznamem ubytovacích zařízení v České republice.

Její vydavatel již dříve nabízel v souvislosti s knihou možnost rezervace po telefonu; s rozšířením internetu se pak logicky nabídla další možnost, jak zpřístupnit informace a provádět rezervace. Na zmíněném webu najdete téměř všechny ubytovací kapacity v ČR, přičemž data jsou každý rok aktualizována.

Zatímco TravelGuide má kořeny v papírové podobě, projekt **Ubytování** (www.ubytovani.cz) je čistě internetový. Jeho autor David Hořava si vytkl ambiciózní cíl – vytvořit nejkompaktnější nabídku ubytování v České a Slovenské republice.

V současnosti zde najdete více než 800 pre-

zentací ubytovacích kapacit. Telefonické rezervace jsou potvrzovány do 15 minut a on-line rezervace do hodiny. Zvláštností serveru je sekce Romantika, ve které jsou

soustředěny objekty splňující kritéria klidné ho a příjemného ubytování.

Mezi vyznavači tuzemské dovolené jsou velmi oblíbené pobyty v chatách a chalupách. Nabídku téměř 700 chat a chalup k rekreačnímu pronájmu nabízí web **Chaty a chalupy** (www.chatyachalupy.cz). Pokud nechcete platit cestovní agentuře zprostředkovací poplatky, ale raději se domluvíte přímo s vlastníkem rekreačního objektu, zavítejte na web **Chata-direkt** (www.chata-direkt.cz), který vznikl v říjnu 2000 jako reakce na situaci na našem trhu, kde jako zprostředkovatelé fungovaly pouze cestovní kanceláře a agentury. Počet objektů rozdělených podle turistických oblastí se zde pohybuje kolem 400.

Web Chata-direkt funguje tak, že pronajímatel zaregistruje svůj objekt s detailním popisem, vloží obrázky chaty a okolí a zaplatí roční poplatek za místo na portálu. Jeho objekt je poté zařazen do katalogu, ve kterém se zájemce orientuje podle rekreační oblasti a dalších vyhledávacích znaků. Objekt nabízí a cenu stanoví (obvykle se pohybuje od 120 do 300 Kč/noc) sám pronajímatel, který také rozhoduje o obsazenosti svého objektu a stanoví veškeré podmínky ohledně ceny či volných termínů.

Netradiční způsob objednávání ubytování nabízí rezervační systém **Igor** (www.igor.cz). Návštěvníci si zde mohou jednoduchým způsobem zadat objednávku ubytování kdekoli v České republice nebo

na Slovensku s tím, že si určí svůj maximální cenový limit. Veškerou další práci provádí operátoři a operátorky rezervačního systému. Většina ostatních serverů nabízí ubytování za ceny prakticky shodné s pultovými cenami ubytovacích zařízení. Podle zkušeností provozovatele systému Igor činí průměrná úspora přes 20 % z pultových cen, v některých případech sleva dokonce přesáhne i 50 %.

Turisté méně nároční na pohodlí ubytování si mohou vybrat některý z více než sedmi desítek kempů obsažených v databázi webu **České kempy** (www.ceskekempy.cz), informace o dětských táborech a o ubytování v turistických a školních ubytovnách hledejte na webu **Borovice** (www.borovice.cz).

PĚŠÍ TURISTIKA

Myšlenka týkající se zrodu serveru **Turistika** (www.turistika.cz) vznikla v roce 2000, ale web byl poprvé otevřen až o rok později – v březnu 2001. Víze celého projektu je směřována na zajištění informací pro aktivní a pasivní turisty. Jinak řečeno – úkolem webu je zajistit informace o výletech do nejzajímavějších míst ČR. K tomu slouží především sekce Turistické oblasti, ▶

- ▶ kde u každé oblasti najdete podrobnou charakteristiku, popis chráněného území a možnosti letní a zimní turistiky. K oblastem jsou zaříděny nejen zajímavé lokality, ale také ubytovací zařízení, turistické trasy, články nebo tipy na výlet.

Za návštěvu rozhodně stojí i sekce Turistické trasy, ve které je popsáno více než 500 tras. Máte zde též možnost vytvářet si vlastní turistické trasy, přičemž výsledkem je podrobný itinerář, výškový profil trasy, orientační doba chůze apod. Do budoucna se chystá i možnost virtuální prohlídky dané trasy a její lokalizace na digitální mapě.

Něco podobného ale již dnes funguje na webu **České hory** (www.ceskehory.cz). Stačí si zvolit některý z deseti nabízených pohoří a po kliknutí na odkaz Virtuální trasy se již můžete procházet po vybraných trasách. Kromě čtení popisu trasy, doplněného fotografiemi, se musíte na rozcestích rozhodnout pro další směr putování.

O zcela reálných turistických výpravách vykonaných na vlastních nohou by mohl vyprávět Rostislav Pavelka z Brna, který své putování zdokumentoval na webu **Trasovník** (www.trasovnik.cz). Naleznete zde nejen zevrubné charakteristiky okresů (horopis, vodopis, příroda apod.), ale především popis celé řady výletů souvisejících s vybraným okresem. Výlety obsahují popis trasy, mapku, graf převýšení a seznam objektů týkajících se místa výletu.

CYKLOTURISTIKA

CykloServer (www.cykloserver.cz) je nejvýraznější aktivitou občanského sdružení pro rozvoj cyklistiky – **Cykloklubu** (www.cykloklub.cz). Původní verze webu byla spuštěna počátkem roku 2001 a o rok později byl server přepracován do stávající podoby. Kromě dobře zpracovaných tipů na výlety patří mezi nejnavštěvovanější části značené cyklotrasy, které byly letos na jaře aktualizovány ve spolupráci s kartografickým vydavatelstvím SHOCart. Popularita této sekce je tak veliká, že provozovatelům stála za zřízení i samostatná doména www.cykloatlas.cz.

Internet však kromě profesionálně zpracovaných cyklotras nabízí řadu stránek spravovaných nadšenými cyklisty, kteří pečlivě popsalí cyklotrasy projeté na vlastním kole. Podle jednotlivých lokalit rozřídili odkazy na tyto stránky tvůrci webu **Nakole** (www.nakole.cz). Rozcestník najdete pod odkazem Regiony.

Katalog odkazů není pochopitelně jediným důvodem, pro který byste měli web **Nakole** navštívit. Jeho historie je již zhruba pětiletá a nápad na jeho založení vznikl v době, kdy jeho autoři na kole cestovali po Evropě. V té době marně hledali na českém webu stránky, které by jim s přípravou na cesty pomohly.

Sami tedy začali cyklistům nabízet požadované informace. K dispozici jsou tak rady, jak přepravovat jízdní kolo ve vlaku či na lodi, jak kupovat dětské kolo nebo cyklosedačku. V bazaru je pak možné nakoupit nebo prodat vše, co může cyklista na cestách potřebovat. Nechybí ani seznamka pro ty, kdo hledají společníka na cyklistické výpravy. Máte kolo i partnera, ale nevíte, kam vyrazit? Po vhodném tipu se porozhlédněte v sekci Kalendář akcí.

Vzpomínáte si na televizní seriál **Na toulavém kole** (www.natoulavemkole.cz), který v premiéře uvedla Česká televize v loňském roce? Internetová podoba seriálu obsahuje popis tras, které Martin Dejdar jako průvodce projel. Nechybí ani informace o zajímavých místech a spousta fotografií.

Ptáte se, co dělají cyklisté v době, kdy nesedí v sedle svého kola? Diskutují spolu na internetu! Pomocníkem v této činnosti je jim i diskusní server **Potlach** (www.potlach.cz). Vybrat si zde můžete z několika diskusních místností. Témata místností s názvy Pravý bikerský potlach, Potlach vyznavačů galusek, Ukradená kola jsou jasná již na první pohled, v místnosti s názvem Hospoda „U zbořeného ráfku“ se prostě už jen hospodsky tlachá.

VODNÍ TURISTIKA

Aby se vaše plavba nestala pochodovým cvičením korytem řeky, je nutný dostatek vody v řece. Aktuální množství vody v řekách je

opravdu tím nejdůležitějším pro každého vodáka. Informace tohoto typu najdete proto prakticky na každém vodáckém webu. Tyto údaje jsou v dřívější většině přebírány z webu **Českého hydrometeorologického ústavu** (www.chmi.cz/hydro/SRCZ04.html).

Jenže čísla nejsou všechno. Přesvědčit se o tom můžete na webu **Vodácký průvodce** (www.reky.cz), kde je u každé řeky zaznamenáno mnohem více údajů než jen průtok vody v metrech krychlových za sekundu. Nechybí zde charakter řeky (její obtížnost v určitých úsecích), komentáře samotných vodáků nebo popis nejhezčích a nejnebezpečnějších úseků. Základní vodácké informace o českých řekách jsou publikovány na základě dohody s firmou SHOCart, která vydala knížku *Kilometrůž českých a moravských řek*.

Ani na webu **Pádlo** (www.padlo.cz) nechybí charakteristiky nejznámějších tuzemských řek, doplněné navíc důležitými informacemi o tábořištích v povodí řeky. Kromě říčního kilometru každého tábořiště se dozvíte i to, zda je kemp vybaven umývárkami či obchodem s potravinami. Praktický je i popis přístupu k řece od silnice či od železnice, připojen je i odkaz na vlakový jízdní řád.

I v případě vodáckých webů je mnoho z nich vytvářeno samotnými vodáky, kteří internet využívají jako platformu pro sdělování svých zážitků. Občas se některý z těchto původně osobních webů přemění na server s širokým informačním záběrem, jako je tomu v případě stránek **Vodák SaS** (www.vodak.zlin.cz). Stále zde sice patří mezi nejčtenější články informace o proběhlých vodáckých akcích, ale základní informace tu najde i začátečník nechápající rozdíl mezi háčkem a zadákem.

Na závěr ještě zmínka o vodáckém webu, který se v internetovém řečišti smočil jako jeden z prvních svého druhu. Již v roce 1998 byla do tehdy neprobádaných internetových vod spuštěna **Kánoe** (www.kanoe.cz). Obsahem jsou informace o vodním slalomu, sjezdu na divoké vodě, rychlostní kanoistice nebo raftingu.

■ ■ ■ Ladislav Bittner, autor@chip.cz

Nástroje DVD authoringu

DVD podomácku

Cesta videa z kamery na DVD je dlouhá: importování, zpracování, konverze, úpravy a vypalování. Existují však programy, které provedou tyto úkoly prostřednictvím několika málo kliknutí myši. V tomto testu se podíváme na některé z nich.

Dovolená uteče, zážitky zůstávají. A s trochou štěstí objevíte později ty nejhezčí momenty ve filmech a na fotografiích, které jste o dovolené pořídili. K jejich archivování není vhodnější médium než DVD. Jenom to nabízí dostatek kapacity pro několikahodinový film v dobré kvalitě.

SOFTWARE NA CHIP CD

DVD MovieFactory 2 trial na 30 dní

Movies on CD & DVD 2.5 demo, video nelze uložit

WinDVD Creator Plus 1.0 trial na 30 dní

Představíme vám nástroje, které vám pomohou s celým procesem zpracování – od importování dat až po vypálení na DVD. Jejich síla je v jednoduchém ovládní. V nástrojích je zabudováno mnoho automatických funkcí, takže i začátečník v oblasti authoringu dokáže vytvořit svůj vlastní DVD. I přes jednoduchou obsluhu plní tyto programy komplikované a náročné úkoly. V prvním kroku si nástroje vyžádají externí a interní hardware, například videokameru nebo pevný disk, a importují multimediální data. Některé jdou ještě dál – nahrávají i konvertují za běhu TV vysílání a zapisují ho přímo na prázdný DVD disk.

Ve druhém kroku dodají programy jednoduché nástroje pro zpracování, clony a filtry, aby se video ještě více vybělovalo. Potom konvertují filmový materiál do formátu MPEG-2, který šetří místo a je vhodný pro DVD. Když se tak stane, pustí se nástroje teprve pořádně do práce. Jejich hlavním úkolem je authoring, činnost, kterou se z DVD stane opravdu multimediální disk. Teprve jeho rozvržení a struktura menu dají projektu tvář a udělají z něj vaše osobité dílo. V posledním kroku potom vypálí software data na prázdný DVD nosič.

Náročné úkoly a jednoduchá obsluha – jak to jde dohromady? Samozřejmě nelze požadovat rozsah funkcí jako u (polo)profesionálních authoringových programů. Přesto ale očekáváme, že jednoduchá obsluha nejde na

POLOPROFESIONÁLNÍ AUTHORIZING

Kdo se chce opravdu pořádně ponořit do DVD authoringu, musí sáhnout hluboko do své peněženky – teprve programy od 300 eur výše poskytují uživateli dalekosáhlé možnosti při tvorbě DVD.

ROXIO VIDEOPACK 5

VideoPack nechává uživatele volně ruce při organizování DVD. Může si libovolně spojovat menu, podmenu, kapitoly a tituly. Tento authoringový program může vytvořit až 99 menu. Software spolu přináší dobrý dekodér MPEG. Video- a audiostreamy se mohou libovolně importovat, spojovat a rozdělovat.

Cena: cca 500 eur

Info: www.roxio.com

PINNACLE IMPRESSION DVD Pro 2.2

Ještě dále do profesionální oblasti jde Impression DVD od firmy Pinnacle a dovoluje integraci až osmi audiostop a 32 stop pro titulky. Víc ostatně ani nepřipouští standard DVD. Program může dodatečně integrovat víceúhlové záběry. Obsluha je ovšem komplikovaná.

Cena: cca 600 eur

Info: www.pinnaclesys.com

ULEAD DVD WORKSHOP 1.3

Síla nástroje je ve vytváření menu. Uživatel má před sebou nejdříve prázdnou plochu a může všechny prvky libovolně organizovat. Program úzce spolupracuje s PhotoImpactem, grafickým programem od Uleadu, takže si uživatel může importovat graficky náročné prvky, jako je 3D písmo nebo stínování. Za dalších 200 eur získáte verzi AC3 s podporou tohoto audioformátu.

Cena: cca 300 eur

Info: www.ulead.com

- vrub funkčnosti. Proto musí být kodér MPEG minimálně v hlavních rysech konfigurovatelný, aby se při dané délce filmu dosáhlo maximální kvality obrazu. Podobně to platí pro zpracování videa. Mělo by poskytovat základní funkce jako střihání, clonění a filtry, aby byl výsledný materiál co možná nejlepší. A v neposlední řadě by měl authoring DVD poskytnout uživateli vedle standardních věcí, jako je vytváření kapitol a podmenu, také dostatek možností pro další vlastní tvorbu.

Následující test osmi kandidátů ukazuje, které nástroje jsou skutečně na vrcholné úrovni a které můžete rovnou vyškrtnout.

WINDVD CREATOR PLUS 1.0

Novinka od Intervidea přesvědčuje svojí dobře promyšlenou strukturou programu a velkým množstvím funkcí pro nahrávání a střihání videa. V těchto oblastech je Creator ve vedení. Samotné zpracování videa nenabízí nic moc navíc – je zde modul pro titulky, storyboard, jakož i časová přímka, hodně přechodových efektů mezi scénami a videofiltr. Pro televizní záznam ve formátu VR (Video Recording) na DVD+RW má nástroj svůj vlastní diskový manažer, který disponuje

Ve WinDVD Creatoru si můžete vygenerovat pro svůj film jednoduché úvodní titulky.

všemi důležitými funkcemi od formátování až po následné zpracování.

V oblasti kódování videa a DVD authoringu však nástroj vykazuje ve srovnání s konkurencí ještě nedostatky. Program nenabízí prakticky žádné ovlivnění komprese MPEG, nejde přímo nastavit ani datový tok. Uživatel si může pouze zvolit, jestli bude na DVD přenášet jedno-, nebo dvouhodinový film. Výstup do souboru je též možný. Uvedete-li jiný kodek, program vytváří například DivX filmy. Ale co je to platné, když si uživatel nemůže komfortně nastavit hodnoty komprese a je odkázán na ty, které byly přednastaveny v DivX kodeku.

I přes tyto neduhy je kvalita obrazu MPEG-2 od Intervidea překvapivě dobrá. Pracuje sice jen s jedním konstantním bitrate, ale přesto nevytváří žádné rušivé signály a zobrazuje jen lehké neostrosti.

U authoringu chybí důležité možnosti. Software nevytváří ani animované pozadí, ani nemůže integrovat hudbu. Konfigurace layoutu je jednoduchá, pro každý počet tlačítek je jen jedno jediné schéma. Počet kapitol se řídí podle rozpoznání scén, ty jsou pak seřazeny v podnabídce odpovídajícího titulu. Je to smysluplné, ale uživateli to každopádně bere možnost volby.

Celkově tedy WinDVD Creator zanechává smíšený dojem. Vysoká cena odpovídá, protože v oblasti videa a nahrávání nabízí program hodně funkcí, a přesto se dá intuitivně ovládat. Ale co se týká kódování a authoringu, mělo by Intervideo vestavět ještě více možností voleb, a ne sázet na automatizaci. Program není pro slabé počítače, při větších projektech vyžaduje hodně výpočetní kapacity.

Vedle této verze nám výrobce předložil neoficiální verzi 1.1. Na ní je zajímavá pod-

pora AC3 zvuku. Jsme zvědaví, jak se to odrazí na ceně, protože licenční poplatky za tento formát nejsou malé.

PINNACLE EXPRESSION 2.1

Síla tohoto softwaru je ve vytváření menu při authoringu. Uživatel si může samostatně zvolit všechny prvky a vytvořit si animované pozadí. Možnosti volby rámu pro tlačítka jsou dostatečné. U layoutu je sice uživatel odkázán na předlohy, může ale importovat obrázky a hudbu. Každopádně však nástroj určuje, jak a v jakých intervalech jsou audiosoubory přehrávány. Nedostatky jsou v authoringu, pokud jde o organizaci – nenabízí podmenu. Pro jednotlivá menu se také nedají použít žádné jiné prvky, schématu je podřízeno vše.

Obsluha je sice jednoduchá, ale rozšířená nastavení pro vytvoření individuálního menu nebo editování videa jsou schovaná. Obsahuje přesto důležité možnosti volby. Například jen tam si uživatel může zvolit, zda se má DVD po přehrání titulu vrátit zpět na menu, nebo automaticky skočit na další titul.

Co se týká kódování videa, od verze 2.1 již software neprovádí žádné překódování, ▶

Pinnacle Expression umí měnit pořadí videoklipů pomocí drag & drop.

- ▶ pokud je video ve správném formátu. Kdo tedy konvertuje filmy raději pomocí externích kodérů, může to s Expression klidně dělat. Možnosti pro kódování v programu ale také dostačují, byť si uživatel může sám zvolit jen bitrate. Variabilní bitrate není ovšem možný. U nízkých datových toků to škodí kvalitě, protože tam vytváří Expression zřetelně viditelné rušivé signály.

MyDVD Video Suite 4.0

Sonic, specialista na authoring, připravil svou verzi 4.0 programu MyDVD hlavně pro začá-

MyDVD vkládá klipy postupně do pozic definovaných předlohou.

tečníky. Zejména v oblasti vytváření menu může uživatel popustit uzdu své fantazii až po vytváření animovaných menu a tlačítek. Ty se opakují ve smyčce, která se dá nastavit až do délky 60 sekund. Ve vlastním modulu si může uživatel vytvořit a uložit svou předlohu pro pozdější použití. Pozadí, tlačítka a hudba jsou volitelné, ale layout určuje MyDVD.

Software přesně stanoví uspořádání a velikost tlačítek ve schématu, do kterého se vejde až šest titulů na jednu stranu. Pokud je jich třeba víc, vygeneruje se nová strana a automaticky se k ní přidají ovládací prvky. Podmenu předkládá nástroj po stisknutí tlačítka a automaticky umístuje tlačítko v hlavním menu. MyDVD používá ale jen jednu předlohu stylu pro všechna menu. Uživatel si tedy nemůže například pro podmenu nově definovat pozadí nebo hudbu.

MyDVD neobsahuje vlastní zpracování videa. To přebírá přiložený externí program – ShowBiz od ArcoSoftu. Pro přímé kódování při televizním záznamu má uživatel pouze tři možnosti nastavení. Jen jedna z nich nabízí úplné rozlišení pro DVD – 720 × 576. Toto nastavení si k tomu dopřává konstantní bitrate plných 8 Mb/s. Ale i při tak vysokém bitrate vytváří dekodér ještě lehký šum. Navíc ukládá MyDVD audiostopu na DVD v nekom-

primovaném formátu PCM. To udělá ještě nějakých 1,5 Mb/s navíc. Pokud se obojí sečte, je DVD standard vyčerpán, protože ten dovoluje maximální bitrate 9,8 Mb/s.

Nevýhoda je jasná: film delší než 60 minut se tím nedostane na jeden prázdný DVD disk.

Kdo importuje filmový soubor přímo do MyDVD, nemá vůbec žádnou volbu – program potom konvertuje s konstantním bitrate 7 Mb/s. Proto je lepší převést video pomocí externího kodéru, protože pokud je kompatibilní s DVD, MyDVD ho již znovu nekonvertuje. Nástroj konvertuje v každém případě do PCM jen zvukovou stopu.

K tomu bez problémů proběhne mixování (spojení video- a audioproudu dohromady). Stačí tedy, když vytvoříte soubor videa, napojíte na menu a na video přetáhnete (pomocí drag & drop) odpovídající zvukovou stopu.

POWERPRODUCER 1.0

PowerProducer je velmi jednoduchý i pro začátečníka, protože pomocí asistenta provádí uživatele všemi stadii až k hotovému DVD. Pomoc je integrována do okna programu a předkládá k možnostem volby odpovídající vysvětlení. Praktická je instalace, při níž si PowerProducer vyhledá pro svou pracovní složku takovou jednotku, kde je nejvíc volně-

DVD MovieFactory 2

Nejjednodušší cesta k DVD

Program od společnosti Ulead je nejlepší kombinací velkého rozsahu služeb a příznivého ovládání. I začátečníci v oblasti authoringu s ním nebudou mít žádné problémy: Pro-

gram vede uživatele krok za krokem celým kompletním procesem authoringu.

Kodér Mainconcept modifikovaný Uleadem poskytuje při konvertování dobré služby. Kvalita obrazu i při nízkém bitrate, pod 4 Mb/s, vypadá na domácím televizoru dobře. Pouze u rychlejších akcí se vytvoří lehké rušivé signály. Uživatel může vylepšovat kvalitu nastavením vlastního datového toku nebo přenechat práci programu. Může si zvolit, zda chce svůj DVD vytvořit co nejrychleji, nebo co možná nejlépe. Pro audio má uživatel k dispozici kromě PCM (Pulse Code Modulation – nekomprimovaná audio-data) také MPEG audio, které lze kódovat s maximálně 384 Kb/s. Kdo již vytvořil video kompatibilní s DVD, nemusí se obávat, že ho MovieFactor znovu překóduje.

U authoringu má uživatel možnost volby z více než 50 předloh, přičemž může vkládat vlastní obrázky nebo hudbu. Jenom animovaná menu nefungují. Proto jsou zde vedle početných předloh také různá tlačítka

a rámečky. Každopádně se layouty vlastního menu ovládají přes předlohy. Dodatečně lze vytvořit podmenu přes strukturu kapitol. Kdo chce vložit více kapitol, může to udělat buď pomocí intervalu, nebo manuálně. Sice zde existuje automatické rozpoznávání scén, ale funguje jen při záznamu z videokamery.

DVD MovieFactory 2 docela jednoduše integruje obrázky na pozadí, hudbu a předlohy.

CHIP tip
srpen 2003
vítěz testu

DVD MOVIEFACTORY 2

Celkové hodnocení	4/5
Cena/výkon	velmi dobrý
Cena	cca 50 eur
Info	www.ulead.com

KLADY / ZÁPORY

- + jednoduchá obsluha
- + vysoká kvalita obrazu
- + rychlý kodér
- + dobrý authoring
- pouze lineární struktura menu

Jednoduchá obsluha a dobrá kvalita obrazu favorizuje MovieFactory. Také pro toho, kdo s authoringem teprve začíná, bude práce s tímto nástrojem zábavou.

ho místa. Nevýhody má PowerProducer naproti tomu při konfiguraci. Velikost bitrate může uživatel určit jen nepřímou, když zadá, kolik minut filmu se má vejít na DVD. Přitom může zvolit mezi 60, 80 a 90 minutami, což odpovídá průměrnému datovému toku příbližně 8, 6 a 5 Mb/s. Údaj v minutách je sice vhodný pro začátečníka, který neumí moc zacházet s bitrate, ale zkušenější uživatelé jej chtějí raději nastavovat přímo, aby mohli na jeden DVD dostat například i 120 minut.

K vzteku ale je, že se PowerProducer používá i do videostreamu, který už je ve správném formátu. Konstantní bitrate 5 Mb/s je ale dost vysoký pro dobrou kvalitu obrazu. Jen při rychlých pohybech se objevují rušivé

PowerProducer dodává ke každé funkci odpovídající pomoc přes informační tlačítko.

signály a ve složitých scénách je obraz neostří. Tyto chyby se projevují na monitoru u PC. Kdo si prohlíží filmy na televizní obrazovce, těžko ruchy zaregistruje.

Při authoringu pracuje sice PowerProducer jen s předlohami, přesto je ale může uživatel přizpůsobit svým požadavkům. Definuje, kolik tlačítek má být na straně s menu a podle jakého schématu mají být umístěna. Toto platí ale pro celý DVD, tedy i pro podmenu. Hierarchickou strukturu generuje program automaticky a podmenu pro určitý titul vytváří podle rozpoznání scén. Po každé změně scény vloží značku kapitoly a pro každou kapitolu zřídí Producer v podmenu tlačítko. Uživatel má alespoň možnost dodatečně odstranit jednotlivá označení kapitol.

Jednoduchá funkce importu obrázků v nástroji pro authoring by byla užitečná. Na webových stránkách Cyberlinku najdete sice konzultace, jak můžete importovat i vlastní obrázky do pozadí pomocí změny souboru XML ve složce MENU, zákazníkům, kterým je tento produkt určen, by se ale mohla zdát tato metoda příliš zdlouhavá.

NeoDVD PLUS 4.0

Skoro až přehnaně přátelský pro začátečníky – tak by se dal charakterizovat nástroj od

firmy MedioStream. Program své jednoduchosti dosáhl snadno – uživatel nemůže ve věcech kódování vůbec nic nastavit. Také příručka je na toto téma nedostatečná a poskytuje začátečníkům jen neuspokojivé informace.

Pozitivní je asistent, který provádí kompletně celý DVD authoringem. V případě potřeby může uživatel sám zasáhnout, když klikne na stále přítomné tlačítko manuálního nastavování. Většina funkcí nástroje je sebevysvětlujících. Pokud se přejede myší přes tlačítko, objeví se malý pokyn, co se má udělat.

Ve věcech kódování si může uživatel pouze zvolit, zda data pocházejí z videokamery, z televizní karty, nebo z pevného disku. Potom se přejde plynule na další zpracování. Celkem jsou volitelné tři stupně kvality (optimální, lepší, dobrá) – zase ústupek pro úplné začátečníky. Po nastavení stupně „optimální“ se na prázdný DVD disk vejde zhruba 90 minut; u „dobré“ kvality (odpovídá polovičnímu rozlišení PAL) může uživatel uložit zhruba 220 minut, nastavení „lepší“ leží mezi tím. Profesionály to nepotěší, protože ani nemohou vylepšovat pomocí bitrate, ani nemohou vytvářet vlastní profily. Bohužel se s programem nedají vytvářet žádné SVCD, takže uživatel má jen volbu

Movies on CD & DVD 2.5

Velký výkon, málo nedostatků

Program působí na první pohled přeplácáně – to ale kvůli hromadě funkcí, kterými nástroj disponuje. Je proto nutný určitý čas na zapracování. K tomu pomůže kvalitní

integrováná nápověda. Negativní je vysoké zatížení PC – 2GHz procesor a 512 MB paměti se rozhodně nudit nebudou. Na rozdíl od vítěze testu neumí nástroj VR standard.

S radostí přijmete integrovaný kódér GoMotion od Ligosu. Předem připravené profily pro DVD, SVCD a VCD jsou pro začátečníky dobře nastavené. Kdo se příliš nevyzná, může nechat konfiguraci tak, jak je. Profesionálové se mohou náležitě vydovádět: nastavování kvantifikace, pohybových vektorů, skupin obrázků – seznam je dlouhý a žádný jiný program nenabízí takové možnosti. Jediným nešvarem konverze je nežádoucí převádění již DVD kompatibilních videí. Protože měl tento faktor v našem přehledu velkou váhu, stojí to Magix vítězství v testu. Zato přesvědčí kvalita obrazu: video vyrobené průměrně se 4 Mb/s nevykazuje ani na monitoru PC žádné slabiny.

Autoři programu vyřešili dobře i authoring. Dodávané předlohy může uživatel

podle libosti měnit – obrázky pro pozadí, zvuk, do menu se dají integrovat i videa. Každou změnu můžete kontrolovat pomocí přesného časového přehledu – tak se nikdo nemusí obávat, že by zbytečně vypálil prázdný DVD disk. Kdo chce, může přidat také animované texty.

Díky reálnému náhledu na video si může uživatel Movies on CD & DVD vše předem otestovat.

CHIP tip
srpen 2003
nový tip

MOVIES ON CD & DVD 2.5

Celkové hodnocení	4/5
Cena/výkon	výborný
Cena	cca 40 eur
Info	www.magix.com

KLADY / ZÁPORY

- + kódér je optimálně konfigurovatelný
- + rozsáhlé vybavení
- + dobrá kvalita obrazu
- plocha je přeplněná
- náročné na PC

Dostatečná funkce střihu a kódér, u kterého si znalci mohou dobře všechno nakonfigurovat.

- mezi DVD a VCD. Kvalita kodéru je v nejlepším případě průměrná: zřetelné rušivé signály jsou vidět nejen při rychlých pohybech, ale i při statickém pozadí.

U menu má uživatel k dispozici četné předlohy. Obrázky pro pozadí a rámy se

dají měnit a nahrazovat vlastními. Každopádně ale chybí možnost v menu spustit zvuk na pozadí. Jednotlivé kapitoly může uživatel bez větší námahy vytvářet sám. Stejně tak je možný plynulý přechod z jedné kapitoly do druhé.

SYBEX DVD-MAKER

Pod názvem DVD-Maker se skrývá v podstatě více programů od společnosti Honestech, které se nedají vždy jednoduše ovládat a vůbec nejsou spolu propojeny. Software proto není určen pro začátečníky. ►

VÝROBEK	DVD MovieFactory 2	Movies on CD & DVD 2.5	PowerProducer 1.0
VÝROBCE	Ulead	Magix	Cyberlink
INTERNET (WWW)	www.ulead.com	www.magix.com	www.gocyberlink.com
CENA (CCA)	50 eur	40 eur	50 eur
CELKOVÉ HODNOCENÍ	83	81	67
DVD AUTHORING (40 %)	80	93	74
KÓDOVÁNÍ VIDEA (30 %)	95	69	44
ERGONOMIE (20 %)	83	70	80
ZPRACOVÁNÍ VIDEA (10 %)	55	90	80
CENA/SLUŽBY	Velmi dobrý	Výborný	Dobrý
ZÁVĚR	Program nabízí optimální kombinaci vedení uživatele a rozsahu služeb.	Hodně vybavení za slušnou cenu, žádný nástroj nenabízí více možností. Plus dobrý dekodér.	Extremně jednoduché pro uživatele. Nástroj pro začátečníky, nedostatky při konfiguraci.
DVD AUTHORING			
VÝTVÁŘENÍ PODMENU/KAPITOL	•/•	•/•	•/•
INTEGRACE FILMU/IMPORT OBRÁZKŮ	-/•	•/•	-/• (s obtížemi)
INTEGRACE HUDBY	WAV, MPA, MP3, délka není nastavitelná	WAV, WMA, MP3, OGG délka není nastavitelná	WAV, MP3, smyčka nebo 1x fade in-out
PŘEDLOHY (MENU, POZADÍ, HUDBA, TLAČÍTKA)	Přes 50 předloh, tlačítka, rámy	Přes 30 předloh, rámy a pozadí	12 předloh, po dvou pro tlačítka a přepínače
ZVLÁŠTNÍ VLASTNOSTI	Extrahování videa, nahrazení audia, slide show	Čištění audia, ekvalizér, slide show, přehrávač	DVD s vlastním přehrávačem, slide show
ULOŽITELNÉ JAKO SOUBOR (DISKOVÝ IMAGE/PEVNÝ DISK)	-/•	-/•	•/•
KÓDOVÁNÍ VIDEA			
VSTUPNÍ FORMÁTY/AUDIOFORMÁTY PŘI VYTV. DVD	MPEG, DAT, AVI MOV/PCM, MPA	AVI, MPEG, MPEG, MXV/MPA	MPEG, DAT, AVI/PCM
FORMÁTY PRO VYPALOVÁNÍ	VCD, S-VCD, DVD	VCD, S-VCD, DVD	VCD, S-VCD, DVD
KVALITA OBRAZU	Lehké šумы, málo rušivých signálů	Lehké šумы, skoro žádné rušivé signály	Silné šумы zejména při vysokém bitrate
NASTAVENÍ BITRATE	Volitelné, VBR, CBR	Volitelné, VBR, CBR	Jen tři stupně, CBR
NASTAVENÍ DEKODÉRU (GOP, DCT ATD.)	Regulace tempa a kvality	COP, kvantifikace	Není nastavení
VÝNUCENÁ KONVERZE	-	•	•
TV ZÁZNAMY/PŘÍMO NA DVD	•/•	•/-	•/-
ERGONOMIE			
OBSLUHA (KONFIGUROVATELNOST)	Dobře konfigurovatelné	Dobře konfigurovatelné	Málo konfigurovatelné
PŘÍRUČKA, POMOČNÝ SOUBOR	Příručka trochu skromná, velmi dobrá on-line pomoc	Dobré pomocné funkce	Pomoc integrovaná do okna programu
AUTOMATY, ASISTENTI	Krok za krokem	Krok za krokem	Krok za krokem
ZPRACOVÁNÍ VIDEA			
ČASOVÝ PŘEHLED	•	•	•
STŘIH/PLYNULÝ PŘECHOD SCÉN	•/-	•/•	•/-
FILTRY, EFEKTY	Antireflexní filtr, parametry slideshow	Četné efekty 3D a přechodové efekty	Přechodové efekty, barevné korektury, kontrast, ostrost
ROZPOZNÁVÁNÍ SCÉN	Automatické (DV-Cam)	Automatické, manuální	Automatické, manuální

► Modulární struktura velice ztěžuje přehled. Uživatel musí například nejdříve konvertovat AVI video v modulu, který je pro to určen. V editoru MPEG může potom klip stříhat, přidat efekty a animované lišty titulků. V modulu pro authoring vytváří uživatel

menu a potom jde na vypalování. Chybí průběžné logické vedení uživatele, které by ho provázelo krok za krokem až ke kompletnímu DVD.

Pro VCD, SVCD a DVD jsou sice předem připravené profily a uživatel na nich může

provést také změny podle svých přání, ale při testu se nám nepodařilo konvertovat audio s 384 Kb/s, i když jsme měli takto předem nakonfigurovaný profil. Program identifikoval stream, který sám vytvořil, jako neodpovídající normě a odmítl autho-

Expression 2.1.19	MyDVD Video Suite 4	WinDVD Creator Plus 1.0	NeoDVD plus 4.0	DVD-Maker
Pinnacle	Sonic	Intervideo	MedioStream	Honestech/Sybex
www.pinnaclesys.com	www.sonic.com	www.intervideo.com	www.medistream.com	www.sybex.de
50 eur	100 eur	80 eur	50 eur	50 eur
78	69	79	67	57
84	76	70	72	55
76	67	88	67	70
78	65	75	70	40
65	55	95	40	60
Velmi dobrý	Dostatečný	Dobrý	Dobrý	Dostatečný
Dobry authoring, dobře promyšlená obsluha. Dekodér je v pořádku.	Software pro zcela animovaná menu, málo možností kódování.	Vynikající u záznamu TV pořadů a zpracování videa. Srážky kvůli chudému authoringu.	Zajímavé především pro začátečníky, nástroj má slabiny při konfiguraci.	Programu chybí logické vedení uživatele.
-/•	•/•	•/•	•/•	-/-
•/•	•/•	-/•	•(jen tlačítka) /•	-/•
WAV, MP3, smyčka od 40 do 280 sekund	WAV, MP3, MPA, WMA, smyčka max. 1 minuta	-	-	-
Přes 50 předloh, integrovaná hudební knihovna	6 layoutů a přes 30 předloh stylů	40 předloh, 20 různých tlačítek	4 předlohy, 30 pozadí, 15 rámců	30 předloh
Editor obalů, slide show	Slide show	Audio záznam, rozdělení souboru při 4 GB	Slide show, kopírovací modul pro vytvořené DVD/VCD	Funkce Batch, kontrolní modul pro PC
-/•	-/•	-/•	-/•	-/•
MPEG, AVI/PCM, MPA	MPEG, AVI, WMV, MOV/PCM	MPEG, MPEG4, AVI, WMV, ASF/PCM, MPA, VCE, S-VCD, DVD	AVI, MPEG, VOB (bez AC3), MOV, WMV/PCM	MPEG, VOB, AVI, WMV, ASF/MPA
VCD, S-VCD, DVD	VCD, DVD	VCD, S-VCD, DVD	VCD, DVD	VCD, S-VCD, DVD
Viditelné rušivé signály a šумы, ostré	U VCD velké rušivé signály, neklidný obraz	Lehké neostrosti a rušivé signály	Zřetelně viditelné rušivé signály, neklidný obraz	Velmi zřetelné rušivé signály
Volitelné, CBR	Není volitelná, CBR	Více stupňů, CBR	Jen tři stupně, CBR	Volitelná, VBR, CBR
Rychle, pomalu	Není nastavení	Není nastavení	Není nastavení	I-snímky, DCT
-	-	-	-	-
•/-	•/•	•/•	•/•	•/-
Dobře konfigurovatelné	Málo konfigurovatelné	Málo konfigurovatelné	Málo konfigurovatelné	Obtížné
Dobře napsaná příručka	Podrobný pomocný soubor, on-line konzultace	Skromná, ale názorná pomoc	Příručka i on-line pomoc chybí	Příručka a on-line pomoc nedostatečné
Krok za krokem	Hodně automatických funkcí	Asistent při spuštění	Krok za krokem	Krok za krokem
•	•	•	•	•
•/•	•/• (přes ShowBiz)	•/•	-/•	•/•
-	Jas, kontrast, barva (přes ShowBiz)	Vlastní titulkovač, přes 20 filtrů	-	Filtr barev a efektů
Automatické	Automatické (ShowBiz)	Automatické	-	-

JAK JSME TESTOVALI?

Testovali jsme v prostředí Win XP se Service Packem 1. Média formátů DVD minus jsme vypalovali na Pioneer DVR-A04, DVD plus na Ricoh MPS125A.

DVD authoring

Mají nástroje animovaná menu? Jak je to s obrázky a hudbou na pozadí? A jak moc je uživatel odkázán na dodávané předlohy? Může svůj DVD strukturovat?

Kódování videa

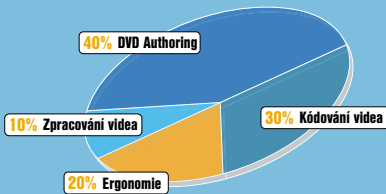
V této oblasti je rozhodující kvalita obrazu. Vytvořili jsme testovací video s bitrate 4 Mb/s. Výsledek jsme si prohlédli na monitoru PC i na televizoru. V kodéru by měl mít uživatel možnost nastavit si minimálně datový tok. Dále je důležité, aby software již znova nekonvertoval videostreamy kompatibilní s DVD.

Ergonomie

Obsluha by měla být tak snadná, aby ji zvládl i začátečník. Zároveň nesmí jednoduchá obsluha odepírat zkušenějším uživatelům pokročilé možnosti konfigurace.

Zpracování videa

Nástroje by měly mít základní funkce zpracování, jako je střih, clona a filtry. Málodky je původní materiál tak dobrý, aby se mohl v nezměněné podobě archivovat na DVD.

Konfigurace kodéru v DVD-Makeru vyžaduje jisté znalosti.

ring. Ani v příručce, ani na on-line pomoci nenajde uživatel konkrétní informace o odborných pojmech: ne každý ví, co znamená „deinterlaced“ nebo „NTSC“. Kdo by tedy chtěl konfigurovat kodér, musel by mít základní znalosti v této oblasti.

Chcete-li dosáhnout dobré kvality obrazu, musíte mít dost trpělivosti. Mod s nejlepší kvalitou obrazu, zejména při aktivovaném deinterlace filtru (vytvoří neprokládané snímky), je zhruba třikrát časově náročnější než nastavení pro dobrou kvalitu. Přesto i při této volbě přinese kodér jen průměr – k beztak již neklidným obrazům se přidávají silné rušivé signály a neostrosti.

Špatně to vypadá i při authoringu. Uživatel si sice může zvolit ze zhruba 30 předloh menu, ale pouze motiv pozadí se dá nahradit

jiným. Animovaná menu a zvuky absolutně chybí.

ZÁVĚR

Náročné úkoly a jednoduchá obsluha – domníváme se, že to dohromady jde, například právě u našeho vítěze testu, DVD MovieFactory 2 od firmy Ulead. Od authoringu až po kodér odvádí software kvalitní práci. Cesta filmu z kamery na prázdný DVD disk probíhá tak dobře, že i začátečníci jsou chráněni před frustrujícími zkušenostmi, které se většinou vyskytují u MPEG kódování. Přesto ani náš vítěz testu nedostal celkovou známku „výborný“.

Důvodem je nemožnost tvorby animovaných menu, a jak je typické pro Ulead, rozpoznávání scén funguje jen přes DV Cam, nikoliv při importu souborů.

Téměř stejně dobrý je tentokrát náš cenový tip od Magixu. V otázce vybavení se dá těžko tomuto programu něco vyčíst. Hodně předloh, animovaná menu – co by mohl člověk chtít víc. I kodér Ligos je špičkový, v této cenové třídě není lepší. Ale vynucená konverze a chybějící funkčnost VR kazí Magixu velmi dobrou známku a vítězství v testu. Produkty na třetím a čtvrtém místě od firem Intervideo a Pinnacle hrají stejnou ligu. Co se však týče zbytku, ten už musíme zkritizovat. Často chybějí důležité volby, zvláště u kódování. Typickým případem toho je PowerProducer od Cyberlinku. Pro obsluhu je skutečně velmi názorný, ale uživatel si nemůže ani řádně nastavit bitrate – podobně je tomu i v případě nástroje NeoDVDplus.

■ ■ ■ M. Mandau, T. Baur

PLACENÁ INZERCE

Bezpečnost a spolehlivost informačních systémů

"žžž##žž" "%: afW@ahafW BcSZS Sl =SfW" ej a %

Ea i SdW W[S ečzžS A dSUW5l WZ ečzžel Hae Vaha'gY bal hSf ` S aVTad` ag] a` XWU4; EF S" "%!S_ Wag
` S bčdT`W Sf[] g TWbW aef[S eba`WZ[haf[ [ `Xd_ S ` iUZ ekef_ ž

Hfa UHw`W`m

: JfYk U` / J DB `GnglYa m
GYWf]m5i X]hfc`g/`-8G
5bHj] Ji g`Gc`Zk UFY
7 fndte [fUd`mGc`Zk UFYž7 cX]b [Xy] JWg
Di V]W? Yri-bZUgfi Vi fY`Gc`i hcbg/` Ga UfWfXg
BYk cf_`GYf] JWg`GYf] Yfg
7 i ghYf`Gc`i hcbg
A Ugg`GhcfU] Y`GnglYa g/`8Uu`5fW]j Y`Gc`i hcbg
8 UHuUg`Yf`Y]Uv]`hm` GYWf]m
Dck Yf`Gi dd`m`GnglYa g

J GHI D`N85FA5`.....
fy] lghfUW`bU .....
`k k k`gc`Zk UFYa YXJU`Vi

A YXz b`dUffBY]

De zXz. "Gc`Zk UFYa YXJU`g`f`c`"žI `? fVi "%-žDfUu`%SžHf. & (+, %' žbYa YW\_4 gc`Zk UFYa YXJU`Wžk k`k`gc`Zk UFYa YXJU`Vi

Microsoft Office System 2003

Kancelář budoucnosti

Microsoft rozjíždí silnou reklamní kampaň pro novou verzi svého kancelářského balíku, v níž zvláště zdůrazňuje podporu XML. Chip otestoval verzi Beta 2 a radí, komu se v budoucnu přechod na nejnovější verzi vyplatí.

Když už došlo k několika odložením a posunům, Microsoft chce stále uvést svou novou verzi Office na trh ještě v tomto roce. Je to dost odvážné tvrzení, uvážíme-li, že má být dána do oběhu ještě třetí beta verze a několik vylepšení virtuálního kanceláře. Aby měl každý k dispozici verzi šitou na míru, je kancelářský balík tentokrát nabízen v šesti vydáních (edicích) – viz tabulka Přehled verzí Office 2003. Ty se liší pouze v přidávaných programech. Ceny sice ještě nebyly v době redakční uzávěrky známy, ale podle vyjádření Microsoftu se budou pohybovat zhruba na úrovni předcházejících verzí: verze Standard bude stát kolem 250 eur.

Microsoft velký užitek z XML a ochrany dat ještě nedopřeje. XML bude podporován pouze jako výstupní formát – polovičatá cesta do budoucnosti.

Přesto Office System 2003 nabízí i pro domácí uživatele řadu nových, užitečných vlastností. Chip podrobně otestoval verzi Beta 2 a představí všechny důležité novinky.

MICROSOFT OFFICE WORD 2003

Žádný strach o vaše stávající data: obě verze Office 2000 i XP mohou číst a zpracovávat

nedotčený. Program vybírá i strukturu dokumentu: v našem textu hledal samostatné nadpisy a zdůrazněné pasáže. Z nich Word sestavil v samostatném okně odsokové značky, po kterých se lze rychle pohybovat kliknutím myši. Kdo potřebuje při psaní textu podporu, může jedním kliknutím také vyhledávat pojmy. Nový Office System 2003 má zabudovaný přístup i na internetové lexikony a encyklopedie, mezi jinými i na „domácí“ Encartu.

Abychom se vyhnuli tomu, že texty budou změněny proti naší vůli, je možné je nyní chránit nejen heslem, ale i opatřit určitými oprávněními. Známemu, kterému posíláte soubor, můžete například dovolit čtení dokumentu, ne však jeho tisk. Je to však zdlouhavá metoda: autentifikace se provádí přes Passport-Accounts; jak odesílatel, tak příjemce musí mít takový účet k dispozici. Vzhledem k tomu, že je k tomu potřeba zdlouhavá registrace, většína uživatelů tuto funkci nejspíše oželi.

Odsokové značky:
Nová náhledová funkce
Wordu rozdělují texty automaticky do kapitol.

EXCEL 2003

Podobně jako Word i Excel nyní podporuje formát XML. Integrace nefunguje ale tak dobře jako u textového editoru, protože mnohé funkce pro buňky v Excelu, jako např. oprava chyb, nejsou uzpůsobeny pro zpracování XML.

Smart-Tag symboly (inteligentní značky) v dokumentu, které byly zavedeny v Office XP a na kterých visí kontextové menu, byly rozšířeny a vylepšeny. Definované oblasti tabulky můžeme přidělit určité Smart-Tag funkce, jako například „Aktualizovat data po internetu“. Ovšem jejich použití je relativně složité.

Celkově je v případě Excelu novinek méně. Jedním z mála vylepšení pro příznivce tabulek je zabudování nových statistických vzorců.

Zajímavost pouze pro firemní zákazníky: Pomocí prostředí Share-Point-Server lze nyní lépe spravovat možnosti zadávání dat. Například je možné stanovit, že jinému uživateli budou k dispozici pouze určité oblasti excelovské tabulky.

Z Office System 2003 – jak doposud zní oficiální název – budou v první řadě těžit firemní zákazníci. Především pro tuto klientelu byl software optimalizován. Administrátoři větších firem se nejen mohou těšit na vývojové prostředí XML (viz rámeček strana 76), nýbrž díky novému systému řízení uživatelských práv (Rights Management – RM) mohou v novém „Office“ uchovávat i důvěrné podnikové informace. Obě vylepšení ale nicméně zůstávají výlučně doménou Enterprise verzí. Prostému soukromému uživateli

formát DOC verze 2003. Word 2003 sice podporuje jako výstupní formát také XML, nicméně „svůj“ DOC formát Microsoft ještě dlouho nenahradí.

Pracovní prostředí zůstalo z větší části stejné – nová verze textového editoru přináší užitečné novinky především v detailech. Náhled stránek byl rozšířen o nástroj „Čtení“ (Reading layout). Jedním tlačítkem lze text zobrazit na monitoru ve více stránkách. Aby i malé písmo bylo dobře čitelné, Office jej škáluje; originál přitom nechává

► MICROSOFT OFFICE OUTLOOK 2003

Zdaleka nejvíce nových vlastností dal Microsoft do vlnku komunikačnímu programu Outlook. Už jen pracovní plocha se silně změnila a zjednodušilo se ovládání. E-maily Outlook třídí přehledně podle dnů, týdnů a měsíců.

Okno Reading pane je nyní možné umístit jako pravoúhlé okno na pravou stranu obrazovky, takže v našem testu se i dlouhé e-maily s obrázky daly podstatně lépe přečíst.

Konečně dostal Outlook filtr pro spam, který nabízí více nastavení. Výběr sahá od jednoduchého přesunutí do zvláštního počítače až po vylepšené blokování veškerých zpráv od odesílatelů, kteří nejsou uvedeni v seznamu. Ten musíte samozřejmě předem pracně vytvořit, takže úspěch je znatelný až po nějaké době. V testu byly některé e-maily chybně odfiltrovány. Při rozpoznávání spamu pracuje Microsoft (jako ostatně i někteří jeho konkurenti) podle metody Bayesian, která nevyhledává jen určitá slova, ale pátrá

		Společnost		Počet ujetých kilometrů		Přím	Přím
	Datum	Počáteční [km]	Konečný [km]	Skutečný [km]	Společnost [km]	Depáno [ ]	placeno
19	22.5.2003	10766	10861	95			
20	27.5.2003	10861	10922	61		32,00	730,0
21	26.5.2003	10922	11307	385			
22	27.5.2003	11307	11902	115			
23	26.5.2003	11902	11947	140			
24	29.5.2003	=F30<0, F23, *		85			
25	30.5.2003	[Prázdná buňka]	[Prázdná buňka]				
26		11901					

Všechno v pořádku: Excel 2003 prověří jedním kliknutím předepsaný vzorec.

v obsahu e-mailu např. i po odkazech atd.

Své silné stránky osvědčil nový Outlook, podobně jako už dříve, při nasazení ve firmách. Pokud uživatel dostane e-mail, může se pomocí Smart Tagu rychle informovat o termínovém kalendáři odesílatele. Nyní jsou také zabudovány lokální svátky; na přání je program automaticky zanesl do kalendáře.

Outlook 2003 umožňuje zobrazit několik kalendářů – včetně místních kalendářů, kalendářů veřejných složek, dalších kalendářů uživatelů a zobrazení kalendářů –

vedle sebe v okně aplikace Outlook. Kalendáře se posouvají společně a jsou barevně rozlišeny, což umožňuje porovnávat plány nebo vyhledávat členy týmu. Uživatelé mohou přetahovat myší schůzky mezi kalendáři nebo na svůj vlastní kalendář či použít funkci Nová schůzka pro rychlé vytvoření schůzky s vlastníky některých či všech otevřených kalendářů.

Outlook 2003 doplňují další malá, ale užitečná vylepšení a vlastnosti. Můžete tak jedním kliknutím spočítat velikost (objem) slo-

XML: CO SE SKRÝVÁ ZA VÝMĚNNÝM FORMÁTEM

S Office 2003 se Microsoft odváží k významnému kroku: od svého vlastního binárního formátu (jako jsou soubory DOC nebo XLS) směrem k otevřenému standardu XML. Díky tomu bude v budoucnosti možné vyměňovat data bez ohledu na platformu. A budoucnosti se rozhodně nemusíme bát, protože téměř každý ASCII textový editor umí soubory XML otevřít. Nicméně – co přesně znamená XML a jaké výhody nabízí?

Pojem XML je zkratkou pro „Extended Markup Language“. Extended (= rozšířený) proto, že dále rozvádí standard HTML („Hypertext Markup Language“). Markup Language proto, že data jsou pro přehlednost opatřena značkami („tagy“), které pak vždy uzavírají informace. Rozhodující rozdíl mezi HTML a XML tkví v rozšiřitelnosti. Zatímco HTML má pouze jednu omezenou slovní zásobu, v XML může každý vývojář definovat vlastní tagy – nazývá je jednoduše, podobně jako pole nějaké databanky. Typická ukázka XML vypadá následovně:

```
<adresa>
<prijmeni>Novak</prijmeni>
<jmeno>Jan</jmeno>
<ulice>Lesní</ulice>
```

```
<cislo>13</cislo>
<psc>18000</psc>
<mesto>Praha</mesto>
</adresa>
```

Celý odstavec je orámován kořenovým tagem <adresa> – což vytváří určitou jednotku. Ta pak obsahuje celou řadu informací, jako je jméno, příjmení atd. – v principu nic jiného než databázové názvy a obsahy polí, které je možné volně definovat. Následovat může další blok atd. Další odlišnost: HTML svými příkazy formátuje, zatímco XML s tagy pouze popisuje. Což tedy znamená: XML se stará pouze o strukturování dat, nikoliv však o jejich znázornění. Grafickou stránku přebírá XSLT – Extensible Stylesheet Language Transformation. XSLT pak znovu provádí příkazy Cascading Style Sheets (CSS – zde jsou centrálně stanovena písma, tabulky a další) a převádí pak data ze souborů XML do HTML.

MICROSOFT A XML

Tak přesně pracoval se standardem XML dosud pouze Internet Explorer 6. V Office 2003 ovládají XML i všechny ostatní programy. Info: <http://www.w3schools.com/xml/default.asp/>.

Všeznalec:

Jedním kliknutím můžete přímo z Microsoft Wordu přistupovat na on-line encyklopedie.

žek, jako je např. Doručená pošta, nebo zpřístupnit dalším uživatelům svůj kalendář, úkoly nebo kontakty. Co šetří čas: Při doručení e-mailu hlásí Outlook odesílatele, předmět a důležitost v transparentním okně, které se krátce vynoří na obrazovce.

PŘÍDAVNÉ KOMPONENTY OFFICE

Kromě hlavních součástí, které jsou obsaženy v každé verzi kancelářského balíku, existují ještě další programy pro ctizádostivé uživatele.

Powerpoint 2003: Prezentační program nabízí nové animační efekty a přepracované ►

Konec se spamem:
S novým filtrem vyhlásil Microsoft válku reklamním e-mailům.

Lepší uspořádání:
Nový náhled Microsoft Outlook 2003 zobrazuje nyní e-maily přehledněji.

- ▶ předlohy tabulek a diagramů, které ale jsou pro použití v obchodních prezentacích nevhodné. Co je výborné pro lidi, kteří se hodně pohybují v terénu: Kompletní prezentaci včetně všech obrázků a videosekvencí nyní můžeme přímo z Powerpointu bez problémů vypálit na CD.

Access 2003: Nová verze databanky se nemusí se zabudovanou podporou XML před Wordem stydět. Tabulky nebo záznamy je možné exportovat do XML schématu – předpokládá se jen trochu zkušeností. Při práci už teď pomáhá funkce autokorekce, která pracuje se Smart Tags a stará se například o správné formátování.

Publisher 2003: DTP program sloužil doposud spíše jen úzké skupině uživatelů a byl v nejlepším případě vhodným řešením pro vypracování e-mailových zpráv. Díky větší integraci do Office a s novými předlohami dostali v Redmondu tento produkt z nejhrošího. V budoucnosti by měli uživatelé s Publisherem vytvářet své vizitky a prezentační mapy.

Office Info-Path: Nástroj byl znám pod kódovým označením XDocs a slouží ke správě XML dat. Pomocí Info-Path je možné jednoduše zakládat a vyplňovat formuláře

a předtisky na bázi XML. To, že podoba programu a způsob ovládání jsou ve stylu Office, vám přijde brzy vhod. Nicméně Info-Path Tool je obsažen jen ve verzi Enterprise pro firemní zákazníky.

Business Contact Manager: Tento nástroj rozšiřuje Outlook o speciální funkce, které potřebují i menší podniky. Tak mohou jednotliví uživatelé rychle a jednoduše přistupovat na kompletní data jakéhokoliv kontaktu, i když jsou rozdělena v různých programech.

Frontpage 2003: Program na tvorbu webových stránek není obsažen v žádné ze šesti edicí Office, můžete si ho ale opatřit samostatně. Byl od základu přepracován a stal se alternativou pro ambiciózní webdesignéry. Především na tabulkové funkci Microsoft zapracoval a slibuje tabulky přesné na jeden pixel. Pro profesionály existují rozšíření a nástroje v oblasti CSS (Cascading Style Sheets).

VPYPLATÍ SE PŘECHOD?

Kromě působivého jména Microsoft Office System 2003 přináší kancelářský balík z Redmondu málo nového. S tolik propagovaným formátem XML lze rozumně pracovat pouze v edici Enterprise – zde myslel Microsoft pouze na podnikové prostředí. Koncový uživatel tu zůstává mimo hru. Proto se podle našeho názoru přechod

nevyplatí. Změny a vylepšení ve Wordu a v dalších aplikacích jsou sice užitečné, ale pouze okrajové a ospravedlňují pouze bezplatný update. Uživatelé Office XP by tedy měli dát od koupě nového balíku ruce pryč.

■ ■ ■ Fabian von Keudell

Barevné:
Seřazení a označení e-mailových zpráv.

Přehledné:
Mapa možností modulů Outlooku 2003.

PŘEHLED VERZÍ OFFICE 2003

VERZE	Word	Excel	Outlook	PowerPoint	Access	IRM*	Publisher	Bus. Contact Manager	InfoPath	OneNote
MS OFFICE ENTERPRISE	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
MS OFFICE PROFESSIONAL	■	■	■	■	■	■	■	■		
MS OFFICE STANDARD	■	■	■	■						
MS OFFICE SMALL BUSINESS	■	■	■	■			■	■		
MS OFFICE BASIC	■	■	■	■						
MS OFFICE STUDENT AND TEACHER	■	■	■	■						
SAMOSTATNÉ	■	■	■	■	■				■	■

*) Uživatelsky definovaná schémata XML

ABBY Lingvo 8.0

Lahůdka pro ruštináře

Doposud jsme vždy recenzovali elektronické slovníky obsahující kombinaci cizího jazyka a češtiny (překladové slovníky) nebo slovníky jednojazyčné = vysvětlující. Dnes se poprvé podíváme na překladové slovníky, kde čeština vůbec nefiguruje.

Překladatelé ruštiny na tom v této oblasti nejsou právě nejlépe. Proto ti z nich, kteří znají některý z frekventovaných jazyků (A, N, F, I), vezmou zavděk produktem Lingvo 8.0.

Společnost ABBY začíná dovážet na český trh čtveřici elektronických slovníků (A ↔ R, N ↔ R, F ↔ R, I ↔ R), z nichž zejména A-R databáze pokrývá velmi široké pole technických oborů.

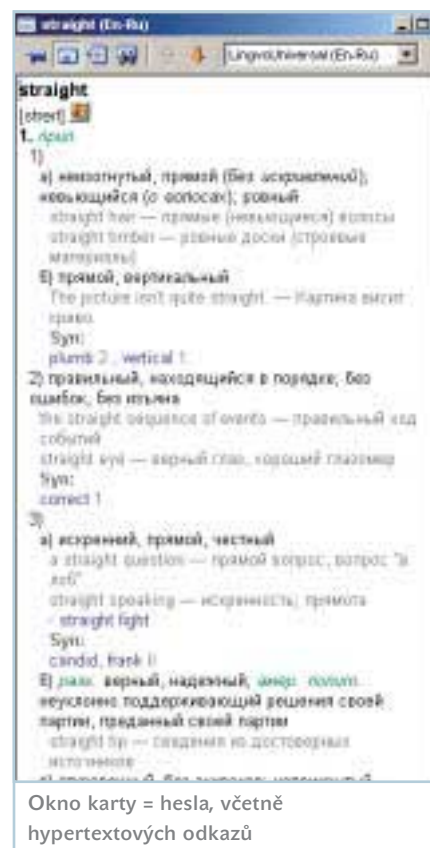
KARTY MÍSTO STRÁNEK

Jako všechny kvalitnější elektronické slovníky i Lingvo nabízí obsluhu myši, klávesovými zkratkami nebo z nabídek, podle osobních preferencí uživatele. Při instalaci si můžeme vybrat, zda chceme přidat do MS Wordu tlačítko pro přímé vyhledávání z této aplikace.

Program nám nabídne i výběr jazyka rozhraní. Pokud ale vybereme jiný jazyk než ruštinu, může se stát, že v některých hlubších vrstvách nápovědy (například u podrobných informací k jednotlivým odborným slovníkům) už dostaneme jen ruštinu.

Lingvo 8.0 se od jiných elektronických slovníků odlišuje především koncepcí uživatelského rozhraní. Překlad a s ním související text (příklady použití, fráze, odkazy na synonyma) se objevují ve vlastním okénku, které je označováno jako karta. Karty mají vlastní ovládání. Nejdůležitější vlastností je možnost mít současně otevřeno více karet. Na velké obrazovce si tak můžeme vyvolat více hesel a porovnávat, který z termínů překládanému kontextu nejlépe vyhovuje. Tento postup je výhodný zejména při plnotextovém prohledávání databáze, kdy je možné všechny nalezené výskyty takto zotvírat a vzájemně srovnávat.

Plnotextové prohledávání – zadání více slov do okénka vyhledávání a spuštění funkce implicitně předpokládá mezi jednotlivými slovy booleovský operátor AND. Operátor OR se musí explicitně zadat. Na kartě nastavení lze zadat maximální vzdálenost mezi slovy vyhledávaného textu, kdy se má ještě zobrazovat. Výsledkem je strukturovaný strom podobný Průzkumníkovi, udávající, v jakém druhu textu se hledaná slova vyskytla. Plnotextové prohledávání ve směru z ruštiny je možné do všech čtyř jazyků najednou.

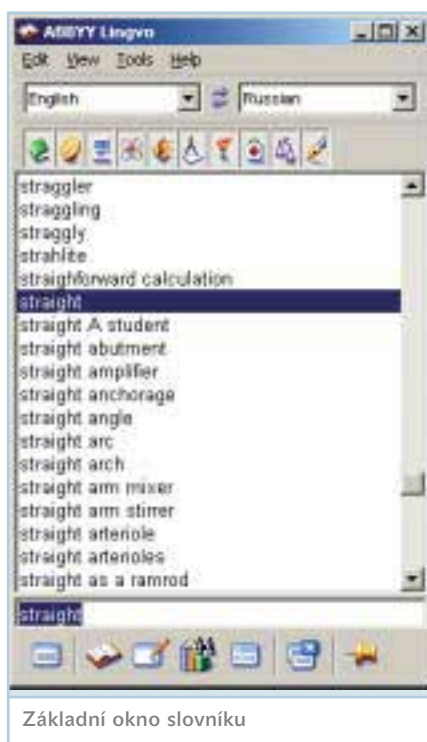
Okno karty = hesla, včetně hypertextových odkazů

Vlastní slovníky – do existujících slovníků lze přidávat vlastní hesla (karty), obsahující nejen překlad, ale i libovolný další vysvětlující text. Plnotextové prohledávání databáze hledá i v těchto uživatelských textech.

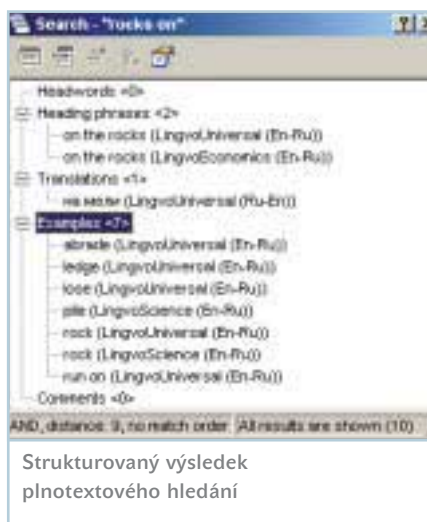
Ozvučení – při instalaci lze volitelně vypnout. Obsahuje ozvučení přibližně 5000 nejzákladnějších anglických termínů.

VLASTNÍ SLOVNÍKY – NEJEN RUSKÉ

Vedle uživatelských slovníků zařazených k příslušné jazykové dvojici si uživatel může

Základní okno slovníku

Strukturovaný výsledek plnotextového hledání

ABBY LINGVO 8.0

Ruské překladové slovníky.

VELIKOST INSTALACE anglická databáze bez zvukových souborů 101 MB, se všemi jazykovými databázemi 394 MB

DODAVATEL/K RECENZI POSKYTL Nupseso CZ, Praha 1, www.nupseso.cz

CENA A-R verze 1280 Kč, vícejazyčná verze (A, N, F, I) 2990 Kč, ABBY Lingvo 8.0 for Pocket PC 3807 Kč

- ▶ vytvořit zcela nový slovník pro vlastní jazykovou dvojici, tedy i ruština – čeština. Podmínkou je, aby druhý jazyk (čeština) byl v seznamu podporovaných jazyků. Těch je celkem 21, včetně exotických jazyků, jako je svahilština. Slovník se připravuje v externím textovém editoru pomocí systému tagů. Výsledný textový soubor se zkompiluje kompilátorem, který je součástí produktu. Takto je možné připravit slovník s veškerými funkcemi profesionálních slovníků Lingvo třeba pro dvojici indonéština – finština.

ZÁVĚR

Přestože testování neprobíhalo na rychlých počítačích (CPU 1 GHz, 256 MB RAM a notebook s PII 233 MHz, 96 MB RAM), fungovaly slovníky uspokojivě – odezva byla vždy pod jednu sekundu. Ruštinářům ovládajícím angličtinu nebo němčinu je k dispozici v současné době největší elektronická databáze odborné terminologie. Databázi A-R však využijí i překladatelé angličtiny starší generace, kteří se na střední nebo vysoké škole učili ruštinu a pracují ve specializaci, kde jim obecný A-Č slovník zůstal dlužen řešení. Z doposud recenzovaných aplikací je produkt Lingvo nejlépe vybaven nástrojem pro tvorbu vlastních slovníků, a to i pro netradiční jazyky.

■ ■ ■ Ing. Miroslav Herold, CSc.

CO SLOVNÍK OBSAHUJE

Lingvo 8.0 podchycuje následující jazyky a obory (v závorce je vždy uveden počet hesel do ruštiny/z ruštiny):

Angličtina:

Obecný (100 000/85 000);
 Ekonomický (50 000/35 000);
 Computer Science (52 000/32 000);
 Vědecký (150 000/145 000);
 Technický (200 000/125 000);
 Naftařský/plynárenský (52 000/35 000);
 Lékařský (50 000/70 000);
 Právníký (50 000/20 000);
 Gramatický – přibližně 500 karet vzájemně propojených hypertextovými odkazy, vysvětlujících anglickou gramatiku, v některých případech i stylistiku.

Němčina:

Obecný (60 000/40 000);
 Polytechnický (110 000/95 000);
 Právníký (46 000/20 000);
 Lékařský (55 000/40 000);
 Chemický (56 000/40 000);
 Ekonomický (50 000/30 000).

Francouzština:

Obecný (20 000/15 000);
 Technický (80 000/55 000);
 Právníký (35 000/20 000);
 Chemický (65 000/55 000).

Italština:

Polytechnický (90 000/110 000) – v současné době jediný technický elektronický slovník italštiny.

Navíc je ještě zařazen ruský thesaurus obchodních termínů.

Skříně KME:

- tloušťka použitého materiálu je 0.77 mm
- zaoblené hrany, pozinkovaný povrch
- kovové záslepky pozic mechanik a karet
- připraveny na montáž interního ventilátoru
- podpora nových trendů (čelní vyvedení I/O portů)
- podpora základních desek pro P4 a AMD K7
- kvalitní zdroje pro spolehlivý Wake Up

Autorizovaní prodejci:

100 MEGA s.r.o., tel.: +420 296711671, obchod@100mega.cz, www.100mega.cz • 100 MEGA Distribution s.r.o., tel.: +420 548220077, objedna@100megadistribution.cz, www.100megadistribution.cz • eD system Czech, spol. s r.o., tel.: +420 597444111, info@100edcz.cz, www.100mega.cz • ELKO TRADING, s.r.o., tel.: +420 548214912, +420 241443838, info@elko.cz, www.elko.cz • FAN COMPUTER BRNO, s.r.o., tel.: +420 545218881, info@fan.cz, www.fan.cz • SWS a.s., tel.: +420 577640170, rod@sws.cz, www.sws.cz • ASBIS SK s.r.o., tel.: +421 2448771007, info@asbis.sk, www.asbis.sk • ELKO COMPUTERS, s.r.o., tel.: +421 46 5430717, elko@elko.sk, www.elko.sk • LIBRA Electronics Slovakia, a.s., tel.: +421 2 63810687-8, sekretariat@libra.sk, www.libra.sk

Mobil CD

Rok uplynul od doby, kdy jsme druhý CD časopisu Chip věnovali tematice mobilní techniky. Je to dlouhá doba, zvláště u těchto technologií, které stárnou snad dříve, než se dostanou k zákazníkovi, a u kterých se situace na trhu mění doslova každým dnem. Velmi dobře je to vidět na Mobil CD, na který jsme nemohli zařadit nic z loňských materiálů.

Cílem tohoto Mobil CD je podat informace o aktuálně dostupných telefonech na našem trhu a poskytnout k nim pokud možno co nejvíce originálního softwaru. Při výběru jsme dali přednost novým telefonům, jejichž podpora ještě není tak rozšířená.

Mobilní trh je jedno velké překvapení. Alcatel, kdysi silný, je dnes sotva vidět. Siemens naopak vykročil správným směrem a zdá se, že jeho uživatelé jsou spokojeni. Stabilní pozici si drží Nokia. Trh stále zaplavuje velkým množstvím modelů a své prvenství pevně drží. Jak už bylo vidět na CeBITu, Samsung uvedl také slušné množství telefonů. Zajímavým hráčem na trhu je jistě Sony Ericsson – před rokem teprve vznikl, ovšem od té doby se mnohé změnilo a počet jeho telefonů v nabídce není nepřehlédnutelný.

Také situace v oblasti PDA není neklidnější. U Palmů se můžeme setkat s podporou MP3, videa atd. PDA s operačním systémem Pocket PC si nadále drží svou vedoucí pozici a začínají být stále populárnější. Největších změn doznal výkon a snížení cen, které přiblížily tato zařízení běžnému uživateli.

LICENČNÍ KLÍČ

Licenční klíč k PRINT verzi Obchodního adresáře si mohou čtenáři časopisu Chip objednat do 30. 9. 2003 se slevou 50 % na bezplatné lince 800 140 000!

MOBILY

U každého telefonu naleznete recenzi s obrázkem telefonu a s jeho technickými specifikacemi. Pokud již některý z mobilních telefonů máte, stačí ho v seznamu najít a z nabídky programů si nainstalovat vhodný software. Nejlépe asi dopadnou uživatelé telefonů značky Sony Ericsson, pro které výrobce uvolnil rozsáhlé programové vybavení. Nokia distribuuje zdarma vlastně jen jediný balík Nokia PC Suite, který však v sobě integruje řadu nástrojů. Stejně tak i Siemens, který prostřednictvím komplexního programu umožňuje vykonávat řadu úkonů.

Prakticky všechny telefony jsou podporovány českým All Phone Data Suite, takže nějaký ten software si může nainstalovat opravdu každý. Program je plně funkční, ale umožňuje pouze jedno připojení telefonu v rámci jednoho přihlášení do Windows. V případě, že telefon odpojíte, bude nutný restart počítače pro další připojení. U řady telefonů najdete navíc i manuály ve formátu PDF.

PDA ZAŘÍZENÍ

Nabídka softwaru pro PDA je skutečně rozsáhlá. Ve spolupráci se serverem Slunečnice společnosti Internet Info jsme připravili rozsáhlý softwarový balík, který uspokojí snad každého uživatele. Na výběr máte přes 400 programů. Programy jsou určeny pro platformy Win CE, PALM OS a EPOC. Mezi zástupci naleznete aplikace pro volné chvíle, pro práci

v kanceláři i řadu upgradů a nejrůznějších utilit pro usnadnění práce s PDA.

Ve spolupráci se serverem Palm Knihy jsme připravili několik knižních titulů, které si můžete přečíst na svém PDA. Připraveny jsou ale instalace prohlížečů pro většinu operačních systémů.

OBCHODNÍ ADRESÁŘ 2003

Pracovníci marketingových oddělení, nákupčí i obchodníci často řeší problém, kde získat pravidelně aktualizované údaje o trhu a firmách. Vhodným pomocníkem je databáze Obchodní adresář.

Rychlé zpracování požadavků uživatele i při rozsáhlých výběrech dat je samozřejmostí, předností je aktuálnost, počet uvedených firem (66 158) a možnost vyhledávat firmy z celé České republiky použitím kombinace až 12 výběrových kritérií. Výběry lze ukládat, znovu načítat a dále je upravovat (editovat výběrová kritéria, mazat nevyhovující záznamy, doplňovat vlastní poznámky apod.). Práci zpříjemní i možnost jediným kliknutím myši ověřit aktuálnost údajů o firmách v on-line databázi Obchodního adresáře na internetu nebo odeslat e-mail vybraným firmám. Stejně pohodlně se přesunete na internetové stránky vybraných firem nebo zjistíte jejich přesnou polohu na mapě.

Uživatel má více možností výstupu údajů. Pro toho, kdo má zájem tisknout seznamy vybraných firem, podrobné informace o firmách a adresní štítky, je připravena verze Print, která umožňuje také export dat do externího textového souboru a tím také možnost údaje dále zpracovávat např. v Excelu.

Adam Nosek, adam.nosek@vogel.cz

inzerce

Digitální video

Není to ještě ani půl roku, co jsme se na březnovém CD Jak na digitální video Plus podrobně věnovali otázce digitálního videa, a situace se od té doby změnila tak, že jsme se rozhodli uvést další žhavé novinky. Původně plánované téma Vše zdarma jsme přesunuli na příští měsíc.

MOVIE MAKER 2

V oblasti editorů byla uvolněna nová česká verze MS Movie Maker 2, který je součástí Windows XP. V základní podobě ovšem kvůli stabilitě mnoho radostí uživatelům nenadělá. Po instalaci tohoto updatu však získáte kvalitní videoeditor, který splní všechny základní požadavky domácích uživatelů. Záleží už potom pouze na kreativitě a příslušenství počítače, zda si autor video vypálí na CD nebo DVD, nebo je vyexportuje do nového formátu WM9, který je zcela srovnatelný s DivX.

Rubrika Téma měsíce

VIDEO VEGAS

Druhým video-programem, který se uchází o vaši přízeň, je Vegas Video. Tento program už přes rok úspěšně sekunduje velkým Adobe Premiere

a Pinnacle Edition. Program lze zakoupit i s rozšířením pro authoring filmových DVD. Vyzkoušejte třicetidenní verzi a uvidíte, v čem vězí její síla.

Rubrika Téma měsíce

ANALOGOVÉ VIDEO

Pro editaci videa jsme přidali návody na českou verzi programu VirtualDub a TMPGenc. Samozřejmě jsme nezapomněli ani na návody a kodeky, které budete při práci potřebovat. Více jsme se také zaměřili na televizní karty, u kterých podrobně představujeme ovládací

programy FLY2000 a ATV2000. Kromě televize a rádia umožňují zachytávat analogové video přes vstupní převodník televizní karty, a jsou proto vhodné pro záznam videa z analogové digitální kamery nebo VHS přehrávače.

Rubrika Téma měsíce

EXCELENTNÍ MPEG-2

I když jsme dlouho odolávali přípravě návodů na zpracování komprese videa pro DVD a spolehnali na authoringové nástroje nebo nástroje na kopírování DVD typu Pinnacle Instant CD nebo DVD Shrink, čtenáři nás k tomu svým zájmem nakonec donutili. Vzali jsme tedy svět MPEG-2 útokem a připravili praxi s nejnámějšími třemi kandidáty – TMPGEnc, Ligos LSX a Cinema Craft Encoderem.

Rubrika Téma měsíce

TEST: DVD AUTHORIZING

68

Posledním příspěvkem rubriky je rozsáhlý srovnávací test DVD authoringových programů. Mezi jejich zástupci nemohly chybět programy DVD MovieFactory, Movies on CD&DVD, WinDVD Creator Plus, Expression, MyDVD Video Suite, PowerProducer, NeoDVD plus a DVD-Maker. Některé z nich najdete na CD i ve zkušebních verzích.

Rubrika Téma měsíce

VZDÁLENÁ SPRÁVA PC

84

Uživatelů, kteří pracují na více počítačích, je stále více. Kromě PC nebo Macu v práci máme domácí PC, notebook a kapesní PDA. Společně s novými druhy počítačů se také objevuje stále více programů pro plnohodnotnou součinnost mezi všemi typy PC. Jednou z podskupin těchto programů jsou

nástroje pro vzdálenou správu a řízení počítačů. Systémoví administrátoři, kteří mají odpovědnost za funkčnost velkých lokálních sítí, tyto utility znají již dlouho, ovšem běžný uživatel zatím příliš nepoužíval práci na více počítačích současně.

Rubrika Zkuste si sami

PLNÉ VERZE NA CHIP CD

Microsoft Movie Maker 2 CZ
Kerio Firewall PE
PC SUITE 602
LAN SUITE 602

ACROBAT READER 6.0

Od šesté verze je Acrobat dostupný ve čtyřech verzích, z nichž první je zdarma a umožňuje pouze prohlížení a tisk PDF dokumentů (Reader). Ostatní verze se liší svou výbavou a rozdílnými úrovněmi funkčnosti tak, aby pokryly specifické požadavky zákazníků. Program se dočkal přepracovaného uživatelského rozhraní, podpory nových formátů (JPEG 2000) a funkcí (separace kompozitních postscriptů, náhledy výtažků, předestilace atd.). V rubrice Servis najdete i českou verzi Media Playeru 9 a ovladače pro grafické karty.

Rubrika Servis

SOFTWARE602

Fenoménem českého softwarového trhu je bezpochyby firma Software602, která zdarma distribuuje kancelářský balík PC SUITE s placenými doplňky a proxy server a router LAN SUITE. Podobně jako každý rok, i letos přichází výrobce s inovovanými verzemi, které opět vylepšují kompatibilitu s formáty MS Office. Za zmínku pak stojí integrace klienta digitálních fotolabů do aplikace 602Album.

Rubrika Zkuste si sami

Rubrika Chip Plus

SLEVY PRO ČTENÁŘE CHIPU. Více se o slevách dozvíte na Chip CD

SYSTEM MECHANIC

Soubor 15 užitečných výkoných utilit, které vám mohou pomoci k bezproblémovému provozu Windows.

CENA 1427 Kč

CENA SE SLEVOU 1285 Kč

POWERDVD 5.0 DELUXE

PowerDVD je čistě softwarový DVD přehrávač s podporou formátů MPEG-1 a MPEG-2.

CENA 2383 Kč

CENA SE SLEVOU 2145 Kč

Ceny jsou uvedeny s DPH.

PDFFACTORY PRO

PDFFactory je nástroj na tvorbu dokumentů typu PDF, určený pro běžného uživatele.

CENA 3212 Kč

CENA SE SLEVOU 2891 Kč

ACDSEE 5.0x POWERPACK

Nástroj, který potřebujete pro zpracování digitálních snímků a práci s nimi.

CENA 2572 Kč

CENA SE SLEVOU 2315 Kč

Linux Mandrake 9.1

PROBLÉMY S VIDEOKARTOU

Instalační program se zastaví s hlášením o neexistujícím balíčku. Důvodem je fakt, že v této verzi nejsou přítomny všechny balíčky. Doporučuje se používat novější verzi XFree 4.3, což může být handicap pro staré videokarty. Po ukončení neúspěšné instalace a rebootu naběhne Mandrake do textového režimu. Musíte být přihlášení jako root.

1. Nemáte-li dostatečně silné připojení k internetu, zkuste spustit program XFdrake (příkazem xfdrake na příkazovém řádku) a nakonfigurovat VESA režim pro XFree 4.3. Pozor, v tomto kroku je třeba vybrat ovladač ne podle výrobce, viz obrázek:

2. Máte-li dostatečně rychlé připojení, lze nadefinovat jako zdroj softwaru pro Správce softwaru některý z FTP mirrorů Mandrake. Pak budete mít k dispozici všechny aplikace jako na třech CD Mandrake Download Edition. Jak toho dosáhnout? Jako uživatel root spusíte tyto 3 příkazy:

```
urpmi.removemedias -a
```

```
urpmi.addmedia MDK91 ftp://mandrake.redbox.cz/Mandrake/9.1/i586/Mandrake/RPMS \
with ../base/hdlist.cz
```

```
urpmi.addmedia --update MDK91-update \
ftp://mandrake.redbox.cz/Mandrake/updates/9.1/RPMS with
../base/hdlist.cz
```

Dojde k odebrání instalačního CD ze zdrojů softwaru a budou přidány nového zdroje z FTP. Přidání zdrojů softwaru může chvíli trvat. Při další instalaci si Správce softwaru automaticky stáhne z FTP serveru vše potřebné.

Podrobnosti najdete na serveru www.mandrake.cz
Ivan Bíbr

CITRUS IMPOSSIBLE

Flashová hra – adventura Citrus Impossible je určena nejen milovníkům Fernetu Stock Citrus. Po neúspěšném pokusu o získání tajné receptury se škůdci a plagiátoři v této hře snaží poškodit jméno hořkého životabudiče zvlášť zákeřným způsobem. Naštěstí je tady tajná agentka Lee-Met, která se jim v tom s vaší pomocí pokusí zabránit. Pokud chcete vědět, jaké intriky a nebezpečí čekají Lee-Met v citrusové plantáži, v deštěném pralese a na ledových pláních za polárním kruhem, zahrajte si CITRUS IMPOSSIBLE!

Pomsta bude hořká.

Rubrika Bonus Chip CD

PIŠQORKY

Tento titul, který byl vytvořen ve spolupráci se serverem www.freehry.cz, je opravdu zábavný. Hru můžete hrát jak s počítačem, tak s kolegou nebo kolegyní. Jedná se o klasickou hru, kterou určitě všichni znají ze školy.

Rubrika Pro chvíle oddechu

Na co se můžete těšit v zářijovém čísle? Tématem Chip CD bude oblast vzdělávání a slovníků, takže jako každý rok najdete na CD spoustu informací o novinkách a mnoho dat a programů. Ovšem hlavní úsilí obrátíme na projekt Programy vybírá Chip, ve kterém vám nabídneme optimální řešení pro domácí počítač. Připravujeme i elektronickou anketu, jejíž hlavní cenou bude počítačová sestava od firmy Proca.

Prázdniny se blíží do poloviny, a proto připomínáme, že Chip v minulém čísle vyhlásil už tradiční letní fotosoutěž, ve které se vyhrávají velice zajímavé dárky. ■ ■ ■ Za redakci Chip CD Martin Kučera a Vlastimil Bret

AVG 6.0 Special Edition for Chip

Inicializační kód, který prodlužuje životnost antiviru do 15. 9. 2003 a umožňuje jeho plnohodnotné funkce, je:

60-WISKUC-2655-CHP

Bližší informace hledejte na CD v rubrice Servis. V případě nesnázi přinstalujte znovu AVG.

2003

Chip CD

DIGITÁLNÍ VIDEO

CHIP CD 8/03
DIGITÁLNÍ VIDEO

Spustit: Je-li aktivní funkce autorun, spusí se automaticky, jinak spusíte program chip.exe. Další informace naleznete v souboru cit_mine.txt.

PLNÉ TEXTY

Chip 7/03 (PDF, RTF, TXT),
Chip 6/03 (fulltext).

TÉMA MĚSÍCE

Novinky v digitálním videu,
Era DVD, DVD autorning,
MS Movie Maker 2 CZ,
SF Video Vegas 4.0,
VirtualDub 1.4 CZ,
TV karty s BT 8xx,
Fly 2000 TV 2.2x,
ATV2000 2.0.19,
CodePack All In 1,
DivX vs. XVID, Lame MP3,
BeSweet GUI 0.0b76,
AC3 Machine 0.41,
TMPGEnc 2.5.2 CZ,
LSX-MPEG 2.01,
Cinema Craft Enc 2.66 SP.

ZKUSTE SI SAMI

Vzdálená správa PC,
Software602,
Prostředí R,
Kenio Firewall,
Linux pro Děti.

Rubrika: Windows MakeUp,
C/C++ Visual Basic, Linux,
Flash, Delphi, Mac OS, PHP.

ZE SVĚTA INTERNETU

3Dgrafik, Digitální video,
Cheaty.sk, llned.cz,
InfoNet, Internet v Chipu,
Svět hardware, Svět PDA.

CHIP PLUS

AEC Bulletin, DTP Infrom,
Přípony, Sřitřbné disky,
Tipy a triky, T-Mapy Info,
Vzory, vzory, vzory,
Zaplavení metra.

SERVIS

Acrobat Reader 6.0,
Find Junk Files 1.31,
InsideCAT Lite 1.01,
Ovladače Matrox Parhelia,
Ovladače Nvidia nForce2,
Windows MediaPlayer 9CZ,
AVG, AVP, AntiVir PE,
Update antivirů.

PREZENTACE FIREM

Microton, Suma CZ, Web4U.

PROGRAMY OD NAŠICH ČTENÁŘŮ.

Bonus: Citrus Impossible - adventura.

Hry: Crazy Tennis, Madstrom,
Pišqorky, Super Mario Epic, Tennis.

Vogel Burda Communications s. r. o., Na Florenci 19, 110 00 Praha 1, tel.: 225 018 566, chipcd@vogel.cz

DIGITÁLNÍ VIDEO

Chip CD

2003

Programy pro vzdálenou správu PC

Počítač na služební cestě

Uživatelů, kteří pracují na více počítačích, je dnes stále více. Kromě PC nebo Macu v práci máme domácí PC, notebook a kapesní PDA. Společně s novými druhy počítačů se objevuje také stále více programů pro plnohodnotnou součinnost mezi všemi typy PC.

Jednou z podskupin těchto programů jsou nástroje pro vzdálenou správu a řízení počítačů. Systémoví administrátoři, kteří mají odpovědnost za funkčnost velkých lokálních sítí, znají tyto utility zcela určitě již dávno, ale těm, kteří se s těmito programy teprve seznamují, vše vysvětlíme.

Symantec pcAnywhere: komfort a absolutní bezpečí

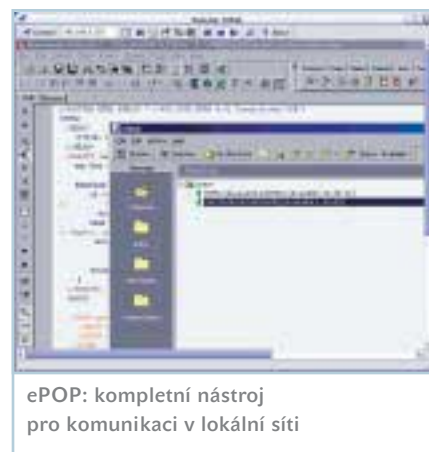
Není těžké si představit současnou práci na dvou počítačích. Není to obtížný úkol, ovšem někdy to může stát spoustu energie, času a nervů. Zvláště tehdy, když se počítače nacházejí v různých místnostech. V tomto případě se výše zmiňované utility pro vzdálenou správu mohou stát neocenitelným pomocníkem. Princip práce s nimi je poměrně jednoduchý: na jeden počítač se nainstaluje serverová část programu, na druhý clientská část. Po nedlouhém nastavování se vám objeví možnost kontroly vzdáleného počítače bez toho, aniž byste se museli hnout ze svého pracovního místa.

Programy, na které se podíváme v tomto přehledu, mají možnost zobrazení „obrazovky“ monitoru ovládaného počítače a umožňují pracovat se vzdáleným PC stejně jako se svým vlastním. Je třeba připomenout, že námi uvedený příklad se dvěma počítači v lokální síti není jedinou možností použití programů podobného typu. Například pokud

máme k dispozici rychlý přístup k internetu, je možné z pracovního místa kontrolovat, co se děje na domácím počítači a naopak.

COOL!REMOTE CONTROL

Ze začátku může tento program vyvolat určité sympatie. Ano, stylové rozhraní a elegantně se objevující položky menu potěší, ale jak už to v některých případech bývá, pod hezkým rozhraním je těžké najít nějaké vynikající funkce.

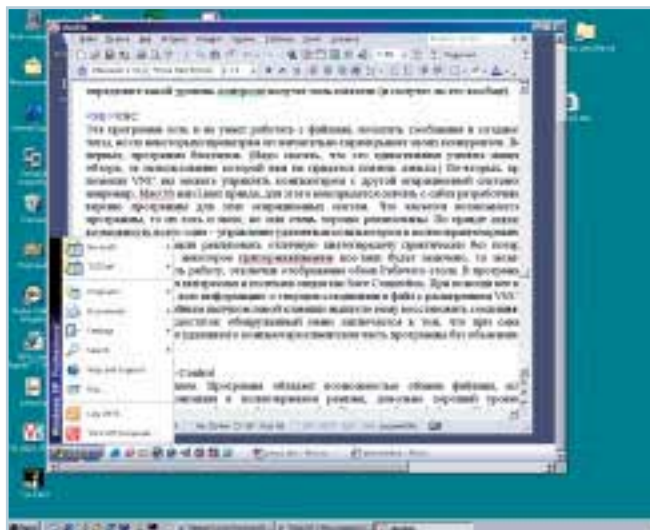
ePOP: kompletní nástroj pro komunikaci v lokální síti

- První, čeho si při práci s Cool!Remote Control všimnete, je šilně pomalá práce v režimu celoobrazovkového řízení vzdáleného počítače a nevkusné barevné podání. Dalším minusem je velmi nepohodlný mechanismus kopírování souborů. Jestliže se vývojáři rozhodli realizovat tuto možnost, měli by již vybavit program podporou Drag&Drop. Abyste zkopírovali soubor ze vzdáleného počítače, musíte pokaždé v programu zadat složku, kam se má soubor uložit. Navíc pokud je na řízeném počítači větší obrazovkové rozlišení než na lokálním, vůbec se vám nepodaří k němu připojit. Dá se říci, že jediným plusem programu je srozumitelné rozhraní a jednoduchost nastavení.

REMOTE ADMINISTRATOR

Od předchozího programu se tato utilita podstatně liší. Za prvé rychlost: pokud například chcete, můžete si prohlédnout flash animaci spuštěnou na vzdáleném počítači a žádné zpomalení ani nezaregistrujete. Za druhé kvalitou podání barev (přenosu): je mnohem lepší než u prvního účastníka našeho přehledu. I když ani zde to není zcela ideální, přece jen je k dispozici 256 barev, a ne 16. Při připojení ke vzdálenému počítači si můžete vybrat, jakým způsobem budete pracovat: zda úplně převzmete řízení vzdáleného počítače, nebo budete v režimu reálného času jen pozorovat, co se děje na obrazovce.

Radost nám udělalo také rozhraní, které je ve stylu Průzkumníka Windows. Všechna spojení jsou zobrazena v hlavním okně ve formě ikon, se kterými se dají provádět stejné operace jako v Průzkumníkovi ve Windows (změna stylu zobrazení, pře-

RealVNC:
jednoduše, pohodlně,
rychle a zdarma

místování atd.). Existuje také možnost provádění operací se soubory. K naší radosti se zde objevila možnost přetahování souborů myší, bohužel pouze v rámci file manageru programu.

ePOP

Tento program má zřejmě největší nabídku funkcí ze všech programů našeho přehledu. Pokud napíšeme, že je určen pro vzdálenou správu počítače, znamená to, že jsme nic neřekli. Pomocí ePOP se dají v lokální síti zajistit služby, které zcela nahradí elektronikou poštu a ICQ, dají se vytvářet chaty a výměny souborů. Dají se také organizovat uzavřená společenství uživatelů lokální sítě. Klientská část a serverová část se prodávají zvlášť, ale pro vytvoření služeb v lokální síti dostačuje pouze jeden server. Je těžké popsat v plném rozsahu vše o nastaveních programu, protože by tento popis zabral příliš mnoho místa.

Co se týče vzdálené správy, je zde vše na nejvyšší úrovni. V nastavení programu je možné uvést, jak často se má obnovovat obsah okna celoobrazovkové kontroly, dá se nastavit množství zobrazovaných barev atd.

Pokud jste se rozhodli vyzkoušet tento program u sebe na síti, mějte na paměti, že po instalaci ePOP budou všechna nastavení utility standardní. A protože je ve standardních nastaveních dovoleno vše, nebudete líní a nastavte si heslo pro svůj počítač a určete, jakou úroveň kontroly obdrží uživatelé, kteří se k vám připojí (pokud ji vůbec obdrží).

REALVNC

I když tento program neumí pracovat se soubory, odesílat zprávy a vytvářet chaty, některými parametry zcela převyšuje své konkurenty. Za prvé: VNC je jediný program v našem přehledu poskytovaný zdarma. Za druhé: můžete pomocí něj řídit vzdálený počítač, na kterém je nainstalován jiný operační systém, například Mac OS nebo Linux (je ale pravda, že k tomu budete potřebovat stáhnout ze serveru vývojářů programu příslušnou verzi pro tyto operační systémy).

Co se týče možností VNC, je jich sice málo, zato jsou velmi dobře realizované. Vývojářům se povedlo dosáhnout celkem dobrého přenosu barev bez ztráty rychlosti. Program obsahuje zajímavou a šikovnou možnost, jakou je Save Connection. Pomocí ní můžete uložit všechny informace o aktuálním připojení do souboru s příponou VNC a později dvojitým kliknutím levým tlačítkem myši podle něj připojení obnovit.

Jediným vážným nedostatkem, kterého jsme si všimli, bylo to, že při pokusu o změnu rozlišení obrazovky vzdáleného počítače se klientská část programu bez vysvětlení uzavřela.

SKRYTÉ NEDOSTATKY

Bez ohledu na všechny výhody, které nám nabízejí tyto utility, existuje několik skrytých pastí, do kterých může uživatel spadnout.

První z nich je rychlost spojení. Chcete-li prostě zkopírovat soubor z jednoho počítače na druhý (samozřejmě pokud to program umožňuje), vypnout nebo restartovat vzdálený počítač, bude vám stačit obyčejné propojení modemem. Jestliže ale chcete pracovat s počítačem v celoobrazovkovém řídicím režimu, nebude modemové spojení zcela jistě stačit. Některé programy budou pracovat poměrně pomalu i na 100Mb lokální síti. Částečně se dá tento problém řešit tím, že se vypne zobrazení tapet pracovní plochy a sníží se množství barev na řízeném počítači.

Následuje důležitý okamžik – nastavení programů. Mnozí uživatelé si nastavení příliš nevnímají, ale to je chyba. Například pokud se u programu ePOP nenastaví klientská část, může zachytit řízení téměř každý uživatel.

Ještě jeden problém spočívá v práci se soubory. Nebudeme skrývat, že se mnohé programy příliš nehodí pro výměnu souborů. Pro kancelářskou lokální síť není tento problém kritický, protože v případě plného přístupu ke vzdálenému počítači je možné složku jednoduše „nasdílet“, ale při práci přes internet (například při přístupu k domácímu počítači) mohou vzniknout problémy.

Yaosoft

pcanywhere

REAL VNC

PROGRAM	COOLREMOTE CONTROL 1.12	REMOTE ADMINISTRATOR 2.1	ePOP	PCANYWHERE	REALVNC	HERO REMOTE CONTROL
STRÁNKY PROGRAMU	www.yaosoft.com	www.radmin.com	www.wiredred.com	www.symantec.cz	www.realvnc.com	www.herosoft.com
JAZYK ROZHRAŇÍ	angl.	angl.	angl.	angl.	angl.	angl.
OPERAČNÍ SYSTÉM	Windows	Windows	Windows	Windows	Windows	Windows
PODMÍNKY ŠÍŘENÍ	trialware	trialware	trialware	commercial	freeware	demo
CENA	od 75 do 3995 USD*	35 USD	od 79 do 1000 USD*	179,95 USD		40 USD
MOŽNOST CELOOBRAZ. KONTROLY	•	•	•	•	•	•
RYCHLOST PRÁCE (VIZUÁLNĚ)	špatná	výborná	výborná	dostatečná	výborná	dobrá
NASTAVENÍ KVALITY PŘENOSU BAREV	-	-	ano	ano	-	-
PRÁCE S DISKY	•	•	•	•	-	•
PODPORA DRAG&DROP	-	•	•	•	-	•
LOGOVACÍ SOUBOR	-	•	•	•	-	-
PLUSY PROGRAMU	Přístupné rozhraní, jednoduchá nastavení	Pohodlné rozhraní, velká rychlost práce	Velkokolepý výběr nastavení, ohromné možnosti	Obširné možnosti ochrany, průvodce optimalizací	Jednoduchá nastavení, dobrá rychlost	Možnost změny měřítka zobrazení v okně při celobrazovkové kontrole
MÍNUSY PROGRAMU	Málo nastavení	Nenalezeny	Nenalezeny	Nenalezeny	Zavírá se po změně rozlišení obrazovky na vzdáleném počítači	Nepohodlný systém výměny souborů a způsob ochrany

* PODLE VARIANTY LICENCE

HERO REMOTE CONTROL

Nejprve o tom dobrém. Program umožňuje souborovou výměnu, řízení vzdáleného počítače v celobrazovkovém režimu a přitom zajišťuje poměrně dobrou úroveň bezpečnosti.

Ovšem pokud budeme analyzovat Hero Remote Control podrobněji, začne se celkový dojem kazit. Začneme souborovou výměnou. První, co se nám nelíbilo, bylo to, že není možné kopírovat soubory bez předchozího souhlasu ze strany řízeného počítače. Dalším problémem je celobrazovkový režim. Ano, je příjemné dívat se na úplnou paletu barev, ale kvůli tomu je program celkově pomalý. Navíc chybí nastavení kvality přenosu barev a není k dispozici ani vypnutí tapet.

SYMANTEC PCANYWHERE

Výrobek od Symantecu byl jako vždy z hlediska detailnosti nastavení na úrovni. Při velkém množství voleb se s programem pracuje poměrně jednoduše. Spojení se vzdáleným počítačem se dá nastavit – jak se říká – do posledního puntíku. Program podporuje několik typů spojení, včetně modemového. Zvlášť bych se chtěl zmínit o ochraně před nepovoleným přístupem. Hesla se dají nastavit prakticky pro každou akci. Ochránit se přitom dá nejen serverová, ale i klientská část. Mimochodem, s ochranou klientského počítače heslem jsme se ještě nesetkali. Rychlost v celobrazovkovém režimu je velmi slušná. Program má nastavení kvality přenosu barev a odpojení tapety. Má smysl zmínit se i o tak šikovné věci, jakou je prů-

vodce při optimalizaci, pomocí kterého se dají nastavit klíčové volby a jejich hodnoty na základě pracovních podmínek (rychlost sítě, rychlost počítače atd.).

ZÁVĚR

Pokud se rozhodnete použít jeden z popsaných programů, nezbyvá nám než vám popřát štěstí a varovat vás. Dříve než si nastavíte vzdálenou správu počítače v lokální síti, ujistěte se, že přístup k počítači se spuštěným řídicím programem máte pouze vy a nikdo jiný. Nepříjemnosti vám může způsobit nejen člověk se špatnými úmysly, ale i ten, kdo není do vaší práce zasvěcen. Pamatujte si, že otevřené okno celobrazovkového řízení se dá lehce splést s obvyklým rozhraním operačního systému. ■ ■ ■ Pavel Šošin

MIGRACE VÝPOČETNÍCH ZDROJŮ – POČÍTAČ ZA MILION DOLARŮ

V moderní informační společnosti jsme neustále s někým v součinnosti na dálku. Od doby vynálezu telefonu a dálkového ovladače televize se tomu již nikdo nedívá. Nicméně dalším vývojem původních nápadů vznikají nové služby.

Zajímavým příkladem je pronájem výpočetních kapacit. Pro společnosti, které nemají k dispozici velké technické a materiální zdroje, je to jediná možnost, jak používat pro svou práci drahé výkonné servery.

Nejjednodušším příkladem obdobného pronájmu jsou nabídky libovolného poskytovatele hostingových služeb, kterých je dnes ohromné množství. Jestliže vám nestačí standardní služby běžných poskytovatelů, kde se řízení vzdáleného serveru provádí pomocí skriptů CGI, PHP apod., můžete se obrátit na společnost s pokročilejšími službami, pronajmout si dedikovaný server, a dokonce i programové vybavení formou měsíčních plateb. Společnosti,

které poskytují obdobné služby a které pronajímají drahé programy, a dokonce i celé komplexy programů, se všeobecně nazývají Application Service Provider (ASP).

Dnes existuje na trhu také nabídka výpočetních kapacit. Může to být aktuální při složitějších inženýrských výpočtech – například při výpočtu chování letadla v aerodynamickém tunelu. Obdobná řešení se poskytují především na platformách Sun nebo IBM.

Provázané informace

Právní předpisy v elektronické podobě jsou oblastí, kterou využívá stále více uživatelů. Na trhu existuje množství produktů a vybrat si může každý – student vysoké školy, drobný podnikatel, dokonce i profesionální právník nebo specializovaná firma nárokuje si komplexní a provázané údaje vztahující se k oblasti působení firmy.

Právní informační systém PROFIDATA je profesionální aplikace. Obsahuje informace nejen z čistě právní oblasti, ale i ze souvisejících oblastí ekonomických či profesně-odborných. Jedná se o modulární systém: uživatel si může zakoupit pouze ty okruhy, které skutečně potřebuje, stejně tak si může předplatit i jejich aktualizace.

Instalaci aplikace na jednom PC zvládne každý, ověření legálnosti licence probíhá za použití výrobcem dodané diskety, jejíž přítomnost v disketové mechanice je nezbytnou podmínkou pro úspěch instalačního procesu. Aplikaci PROFIDATA je možné provozovat i v síťovém prostředí.

VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ

Aplikace PROFIDATA nabízí různé varianty přístupu a vyhledávání informací. Pokud přesně víte, do kterého dokumentu (právního předpisu) chcete nahlédnout, je nejlepší variantou zvolit funkci *Otevření dokumentu* a vyhledávat podle čísla nebo části názvu.

Uživatel má možnost nastavit si znění textu platné k požadovanému datu.

Situace, kdy přesně víte, co hledáte, však bohužel nastává jen velmi sporadicky. Mnohem častěji nevíte přesně název dokumentu, ale tušíte, kde by se tematicky měl nacházet. V aplikaci PROFIDATA můžete otevřít tematický okruh, který poskytuje informace o všech dokumentech vztahujících se k dané problematice. Tematický okruh je dále hierarchicky členěn do logických souvisejících celků, což zjednodušuje vyhledávání.

V případě, že vůbec netušíte, v kterém tematickém okruhu se vám požadovaná informace nachází, nastupuje fulltextové vyhledávání. Specifikace vyhledávacích podmínek může být velmi podrobná, lze např. omezit rozsah výskytu slova nebo slovního spojení na jeden typografický odstavec (výskyt je omezen na informace, které spolu bezprostředně souvisí). Po otevření vybraného dokumentu uvidíte přímo nalezené pasáže textu. A pokud jste s dotazem spokojeni, můžete si jej uložit pro pozdější použití.

Chcete-li vyhledat dokumenty, které mají společného autora, zdroj, datum vydání či datum účinnosti, použijte vyhledávání dokumentů podle filtru, resp. podle judikátu. Posledním typem vyhledávání je časové hledání, které řeší typický požadavek typu „Rád bych si prostudoval všechny dokumenty, ve kterých došlo v posledním čtvrtletí k nějaké změně“.

ZÁLOŽKY, POZNÁMKY

Užitečnými funkcemi jsou záložky a poznámky. Záložkou si můžete označit jakékoli důležité místo, ke kterému se tak můžete kdykoli rychle vrátit. Do dokumentů můžete vkládat vlastní poznámky dvou typů:

- krátké poznámky, což je pouze vlastní text poznámky;
- dlouhé poznámky, které jsou v podstatě odkazem na externí dokument.

Pokud by práce se záložkami a poznámkami nebyla efektivní, je k dispozici funkce *Uložení pracovní plochy*. Pracovní plochou se rozumí všechna okna (otevřené tematické okruhy a dokumenty) ve svých aktuálních nastaveních. U dokumentů jsou respektována nastavení času a pozice v textu ve všech případných pohledech. Verzí pracovní plochy můžete mít uloženo několik a při obnovení každé z nich pak máte veškeré informace jako na dlani jediným kliknutím.

Problémem při práci se záložkami, poznámkami, resp. pracovními plochami je neexistence funkce pro jejich zálohování, což

považují za závažný nedostatek. O všechna uživatelská nastavení tedy můžete přijít při havárii disku apod., což není vůbec příjemné.

ORIENTACE V ČASE

Velmi zajímavou a užitečnou funkcí je naopak časová osa. Uživatel tak má možnost nastavit si znění textu platné k požadovanému datu. Časové vlastnosti jsou podporovány celou řadou dalších doplňkových funkcí, např. pro barevné zvýraznění změn, ke kterým došlo v určitém časovém období. Z lokálního menu lze také např. vyvolat seznam všech časových verzí určitého místa textu.

Aplikace PROFIDATA nabízí různé varianty přístupu a vyhledávání informací.

NIC NENÍ ZADARMO

Aplikaci PROFIDATA lze celkově hodnotit jako vyzrálý produkt, u kterého uživatelé ocení zejména komplexnost předkládaných informací a jejich provázanost, mnoho způsobů práce s obsaženými daty a v neposlední řadě možnost lehce se orientovat v historických verzích právních předpisů. Díky systému měsíčních, resp. čtvrtletních aktualizací je produkt schopen zůstat navždy aktuální. Cenově se systém PROFIDATA pohybuje v nejvyšší třídě, což však do určité míry kompenzuje možnost poříditi si jen vybrané moduly. ■ ■ ■ Michal Přádka, autor@vogel.cz

PROFIDATA

Softwarová edice právních a odborných informací.

SOFTWAREVÉ NÁROKY Windows 95/NT a vyšší

HARDWAROVÉ NÁROKY PC/486, 16 MB RAM, 16 MB místa pro každý okruh

VÝROBCE/POSKYTL ATLAS consulting, www.atlascon.cz

CENA podle počtu zakoupených okruhů, např. daňová soustava 4020 Kč a 179 Kč měsíční (resp. 472 Kč čtvrtletní) aktualizace.

Winamp 1000× jinak

Plug-iny pro Winamp

Jen málokterá aplikace se stane takovou kulturní záležitostí, jako se to podařilo přehrávači Winamp od společnosti Nullsoft. Oblibu mezi uživateli si Winamp získal nejen jednoduchostí ovládání nebo širokou škálou podporovaných formátů, ale zejména možností upravit si (nejen) vzhled aplikace podle svého.

Fenomén s názvem Winamp prošel dlouhou historií, která je prozatím, ale určitě ne nadlouho, završena verzí 2.91.

Novou kapitolu dějin Winampu se tvůrci pokusili otevřít verzí 3, kterou bych však, alespoň v současné podobě, neváhal označit za slepou větev vývoje.

Možnosti úprav Winampu zdaleka nekončí u populárních skinů, které program podporuje od verze 1.80. Po kvalitních skinech není třeba nikterak pátrat, několik tisíc jich najdete přímo na oficiálním webu Winampu www.winamp.com/skins.

Další možnosti, jak si aplikaci vylepšit, nabízí nepřehledné množství přídatných programků (chcete-li – zásuvných modulů), běžně označovaných anglickým výrazem

plug-in. Za zmínku určitě stojí i programy, které se neintegrují přímo do Winampu, pouze s ním nějakým způsobem spolupracují. Mám tím na mysli různé „dálkové ovladače“, nastavitelné vypínače atp.

Hledání plug-inů pro Winamp je nejlepší začít přímo na domovském webu Winampu, tedy na adrese classic.winamp.com/plugins. Je však třeba mít na paměti, že na rozdíl od Winampu, který je od verze 2.50 zdarma, u všech plug-inů to tak docela neplatí a najdete mezi nimi i mnoho sharewaru. Výběr plug-inů na webu Winampu vám usnadní rozdělení do kategorií, jejich stručný popis nebo hodnocení uživatelů, u většiny plug-inů je pak ještě doplněn komentář vybraného uživatele, který byste rozhodně

měli vzít v úvahu, než začnete stahovat. Velikost plug-inu jen málokdy překročí hranici 1 MB, většinou dosahuje desítek KB. Je třeba také upozornit, že některé nabízené plug-iny nebo jejich kombinace mohou v lepším případě poškodit vaši instalaci Winampu, v horším pak narušit stabilitu celého systému, a výjimkou není ani přítomnost spywaru.

NAUČTE WINAMP ČESKY

Úpravy softwaru začínají většinou lokalizací do požadovaného jazyka – a stejně tak je tomu i u Winampu. Na oficiálních stránkách najdete mezi zhruba stovkou jazykových modifikací například i tradiční čínštinu, thajštinu, hebrejštinu či arabštinu. Češtinu pro verzi 2.91 zde nenajdete, podívejte se raději na www.sweb.cz/nullsoftwinamp, pro starší verze (nebo pro verzi 3) pak na www.cestiny.cz.

KOLIK FORMÁTŮ ZNÁŠ...

Přestože poslední verze Winampu přehraje drtivou většinu multimediálního obsahu vašeho počítače, stále se najdou nadšenci a fandové hudby, kterou při hrách vyluzovaly například konzoly NES, Nintendo, počítače Amiga, Atari či Sinclair. Se všemi těmito dnes již archaickými formáty hudebních souborů si Winamp poradí, stačí jen stáhnout potřebný plug-in; na výběr jich v sekci Input Plug-ins máte okolo šedesáti.

Prameno aktuální jsou dnes plug-iny pro přehrávání videa ve formátech AVI či MPEG. Prozatím marně byste asi hledali zásuvný modul, pomocí kterého by Winamp přehrával filmy i s titulky. Zajímavým plug-inem je pak například **HTML Vie-**

Nastavení AVS vizualizace

- **wer** (x-fixer.narod.ru), jehož pomocí si můžete v Minibrowseru prohlížet WWW stránky.

VIZUALIZACE

Nejpočetnější kategorií plug-inů tvoří bezpochyby ty, které viditelným způsobem ožví hudební produkci linoucí se z vašeho počítače. Na webu Winampu jich, více či méně kvalitních, najdete ne stovky, ale přímo tisíce. Při výběru vizualizace záleží zejména na individuálním vkusu uživatele.

Zásuvné moduly pro vizualizaci hudby se dále dělí na dvě skupiny. Tu první tvoří předvolby (presets) pro vizualizační modul Winampu – Advanced Visualization Studio (ve Winampu 2.91 najdete AVS ve verzi 2.6.0). K nastavení AVS se z menu *Preferences* dostanete pomocí volby *Plug-ins/Visualization* a stisknutím tlačítka *Start*. Po dvojnás kliknutí na hlavní okno se otevře AVS Editor, ve kterém můžete vizualizaci nejen upravit, ale i zvolit jinou předvolbu. Kromě standardních předvoleb si můžete vybrat z více než 2000 archivů AVS souborů na webu, nejjednodušší je vycházet z uživatelského hodnocení.

Mezi uživateli jsou například velmi vysoko hodnoceny AVS soubory Franka Nagela, jako třeba **EL-vis X CyBeRpUnX**, **EL-VIS9 DRUGDRIVE**, **EL-VIS8 PLASMA** nebo **ELVIS7_NEUROMANCER**. Ve všech případech se jedná o archivy AVS vizualizací v instalačních souborech s velikostí pár set KB. Autor nechává uživateli poměrně velký prostor pro další nastavení vzhledu vizualizace.

Okno s vizualizací může mít pochopitelně libovolný rozměr, popřípadě může běžet v celoobrazovkovém režimu se zvoleným rozlišením a barevnou hloubkou. Zde je však třeba mít na paměti, že pro rozlišení 1024 × 768 při 32bitové hloubce barev je zátěž systému velmi vysoká a tak na (pod)průměrném stroji nedosáhnete plynulé animace.

Druhou kategorií vizualizačních plug-inů tvoří samostatné aplikace. Spuštění a konfigurace vizualizačních programů probíhá opět v panelu *Preferences*, ve volbě *Plug-ins/Vizualization*, kde si vyberete a nakonfigurujete nainstalovaný plug-in.

Jako typického zástupce skupiny, čítající více než 200 kousků, bych jmenoval například plug-in **Tripex3.06** (www.tripex2.fsnet.co.uk), který dělá v podstatě to samé jako AVS, včetně možností vlastního nastavení vizualizace. Za velkou výhodu Tripexu bych považoval rozumné hardwarové nároky, takže se i při vysokém rozlišení dočkáte ve full screen režimu plynulé animace, nechybí například ani možnost zobrazení informací o skladbě.

Další zajímavý vizualizační plug-in se skrývá pod názvem **X-Plugin v1.0.1** (go.to/thexagon). Po instalaci a spuštění budou na vaší ploše rozmístěny dunící reproduktory, stroboskopy a projekční plátno. Příznivcům retrostylu se možná budou líbit dva pulzující analogové „budíky“, tedy potenciometry, které vám nabízí plug-in **Analog VU 140**.

DSP EFEKTY

Za daleko zajímavější než plug-iny pro vizualizaci bych pokládal plug-iny umožňující DSP (Digital Sound Processing) efekty. Jedná se tedy o přídavné aplikace, které vám umožní si s hudbou pohrát v daleko větším rozsahu, než umožňuje standardní ekvalizér ve Winampu.

Jedním z těchto plug-inů je například vynikající **Enhancer 0.17**, který vám umožní nastavit kromě výšek či basů například i ozvěnu nebo vlastnosti prostředí. Pokud vám dojde fantazie, obsahuje Enhancer desítky předvoleb od klasických, jako je Rock, Pop nebo Classic, až po například i volné prostranství, extrémní zvýraznění hloubek atd. Vlastní nastavení můžete pochopitelně i ukládat.

Další špičkový ekvalizér se skrývá v plug-inu **Dee2** (dsp-dee.prv.pl). I zde můžete zvuk svých skladeb libovolně upravovat, popřípadě se spolehnout na některou z desítek předvoleb. Problém jinak skvělého Dee2 je bohužel v tom, že se jedná o shareware a některé funkce jsou omezeny. Registrace vás přijde na 11,49 USD.

Vydolovat prostorový zvuk z počítače vybaveného pouze dvěma reproduktory vám umožní zásuvný modul **DFX for Winamp** (www.fxsound.com). Bohužel ani DFX for Winamp není zdarma, demoverze má podstatná funkční omezení. Pořízení plné verze se všemi funkcemi včetně připravených předvoleb vás bude stát 29,99 USD.

Opravdová kouzla s hudbou dokáže plug-in **OSS/3D** (www.oss3d.com). Kromě mnoha předvoleb a manuálního nastavení parametrů může OSS/3D nasimulovat prostorový zvuk nebo virtuální subwoofer. Téměř u každé volby se nachází nápověda, výtku by však určitě zasloužil design plug-inu, ve kterém není na první pohled zřetelné, která volba je zapnutá a která nikoliv. Opět se jedná o shareware, žádná funkce však není omezena, jen vás každé dvě minuty bude obtěžovat informace o registraci, která stojí 11,95 USD.

Nasimulovat zvuk klasické vinylové desky vám umožní zásuvný modul s názvem **iZotope Vinyl** (www.izotope.com). Nechybí samo-

DFX for Winamp – plug-in pro prostorový zvuk

S quickSkinem je tvorba skinů hračkou.

iZotope Vinyl: Víte, jak zní poškrábaná deska z roku 1930?

X-Plugin v1.0.1: Kolik má váš počítač reproduktorů?

Vizualizace Tripex3

Enhancer 0.17 umí kouzla se zvukem a je zdarma.

Winamp Remote zabere jen nezbytnou část plochy.

- zřejmě nastavení úrovně šumu, počtu škrábanců nebo opotřebení desky. Můžete si tak poslechnout, jak by vaše oblíbená hudba zněla, pokud by byla vydána na desce třeba v roce 1930. Vzhledu ani funkcím plug-inu nelze nic vytknout, navíc je zcela zdarma.

NASTAVENÍ VÝSTUPU

Output plug-ins, tedy zásuvné moduly upravující hudební výstup z Winampu, slouží ke zpříjemnění poslechu skladeb, například tím, že eliminují pauzy mezi skladbami a zajistí jejich plynulou návaznost, jako to dělá plug-in **MP3-splicer** (www.pyramidedata.dk) nebo **Gapless Output Plugin**.

Další skupina output zásuvných modulů slouží k zápisu nestandardních hudebních formátů, používaných například ve hrách. Příznivci titulu Command and Conquer si tak mohou vytvořit vlastní AUD soubory, které pak mohou poslouchat během hry. Stačí použít plug-in **XCC AUD Writer**.

Zápis do MP3 souborů zvládá například **MP3 Output Plugin**, v konfiguračním okně nechybí volba bitrate (i variabilní) a editor ID3-Tagů.

UŽITEČNÉ APLIKACE

Zatímco většina plug-inů je určena uživateli, kteří mají zájem si s hudbou více či

méně pohrát, existuje skupina aplikací, jež výborně poslouží i těm, kteří třeba jen poslouchají hudbu při práci.

K tomu, aby Winamp zabíral jen nejnutenější plochu obrazovky a uživatel měl přitom k dispozici všechny potřebné ovládací prvky, slouží například program **Winamp Remote**. Aplikace funguje tak, že při jejím spuštění (zavření) automaticky startuje (vypíná) i Winamp. Winamp Remote běží v malém plovoucím okně, které obsahuje základní ovládací prvky. Druhé okno s titulem skladby je volitelné. Aplikace podporuje skiny, nastavit lze třeba ještě průhlednost ovladače nebo celého Winampu. Winamp Remote je freeware, adresa uvedená v aplikaci bohužel nefunguje, velice jednoduše však modul najdete na webu Slunečnice (www.slunecnice.cz).

Další užitečná aplikace se skrývá za poněkud morbidním názvem **Kill Winamp**. Tento prográmeček umí vypnout nejen Winamp, ale i celý počítač, po přehrání zvoleného počtu skladeb nebo po uplynutí nastaveného času. Kill Winamp je rovněž freeware, ke stažení na www.destruction.nu/kw.html.

Tvorba vlastních skinů pro Winamp je s pomocí aplikace **quickSkin** hračkou. Stačí jen vybrat bitmapovou texturu na pozadí, nastavit barvu textu nebo posuvníků a apli-

kace vám vygeneruje skin pro hlavní okno programu, ekvalizér i okno s playlistem. QuickSkin je zdarma k dispozici na www.greenbaize.demon.co.uk.

JAK NA PLUG-INY

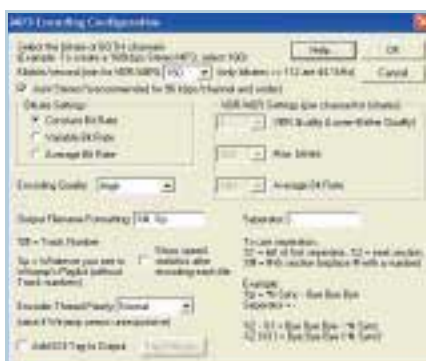
Plug-iny představují velice jednoduchý způsob, jak si Winamp přizpůsobit svým představám a požadavkům. Jak jsem se ale již zmínil, není radno si s nimi příliš zahrávat. Velikost souborů s plug-iny je velmi malá, a tak se vám dříve či později jistě podaří nastřídat velké množství zásuvných modulů, jejichž vzájemnou kombinaci Winamp neunes. Je tedy třeba mít na paměti, že odinstalování jednotlivých plug-inů zpravidla není možné, většinou je nutné přehodnotit celý Winamp.

Tento článek vám představil pouze malý zlomek z nepřeberného množství plug-inů, které jsou k dispozici (nejen) na oficiálních stránkách Winampu. Jejich počet narůstá poměrně rychle, a tak rozhodně máte co testovat. Budete-li chtít najít kterýkoliv ze zmíněných plug-inů na webu Winampu, stačí jen zadat jeho název do připraveného vyhledávače. Kromě toho jsou vám popsány moduly k dispozici i na našem Chip CD v rubrice Zkuste si sami. ■ ■ ■

Radek Kubeš

Kill Winamp vypne Winamp nebo celý systém.

MP3 Output Plugin obsahuje i editor ID3-Tagů.

Spuštění a konfigurace plug-inů se odehrávají v okně Volby (Preferences).

Kerio WinRoute Firewall 5.0.4

No pasarán aneb Štábní kultura od Keria

Kerio WinRoute Firewall 5.0 (dále jen KWF) firmy Kerio Technologies vychází z osvědčeného WinRoute Pro 4.x. (WRP). První ostrá verze KWF 5.0 byla zpřístupněna koncem února, zatím jen pro OS Windows. Partnerská aplikace Kerio MailServer existuje i ve verzích pro Linux a Mac OS X. K dispozici je však speciální verze s integrovaným antivirem McAfee.

Vnástupci WRP se tvůrci rozhodli vyčlenit služby poštovního serveru do produktu s názvem Kerio MailServer (KMS), jenž má mnohem větší rozsah funkcí než poštovní služba původního WRP, a v KWF ponechat všechny zbývající služby předchůdce, které ovšem dále rozšířili o mnoho dalších. Původní produkt s novým názvem Kerio WinRoute Pro 4.2 je nadále nabízen těm firmám, jimž jeho možnosti plně vyhovují. Pro větší či náročnější společnosti je tu kombinace KWF a KMS.

INSTALACE

Instalace pomocí průvodce je jednoduchá. Pokud provádíme upgrade, je prvním kro-

kem výzva k ukončení WRP. Instalační program detekuje kolizní software (např. sdílení internetového připojení Windows), který je třeba vypnout. Po odsouhlasení licence a cesty pro uložení souborů následuje výběr mezi typickou nebo kompaktní instalací. Volbu Custom využijeme při instalování administrační konzoly a plug-inu do ní na počítač administrátora, tj tam, kde WinRoute engine nepotřebujeme.

Je-li detekována starší verze, nabídne průvodce import nastavení z WRP a jeho odinstalaci. Původní konfigurace WRP se uchová, takže se později můžeme jednoduše vrátit k původnímu WRP. Provádíme-li import staré konfigurace, uvidíme v prů-

vodci také výsledek importu (report – kolik bylo importováno uživatelů a skupin, výsledek importu konfigurace DNS, DHCP, proxy serveru, HTTP cache, skupin IP adres, časových intervalů, definic URL atd.). Na uživateli pak záleží, chce-li po odinstalaci smazat logy staré aplikace. Po dokončení instalace následuje restart serveru. Můžeme se také rozhodnout neimportovat a začít „od čistého stolu“.

KERIO WINROUTE FIREWALL 5.0.4

Robustní podnikový firewall s integrovanou transparentní cache, DHCP, filtrováním přístupu ke stránkám s nevhodným obsahem a s antivirovou kontrolou HTTP a FTP protokolu.

MINIMÁLNÍ POŽADAVKY CPU 300 MHz, 128 MB RAM, Windows NT/2000/XP

POSKYTL/VÝROBCE Kerio Technologies, Plzeň (www.kerio.cz)

CENA 9660 Kč včetně DPH (základní verze do 10 uživatelů)

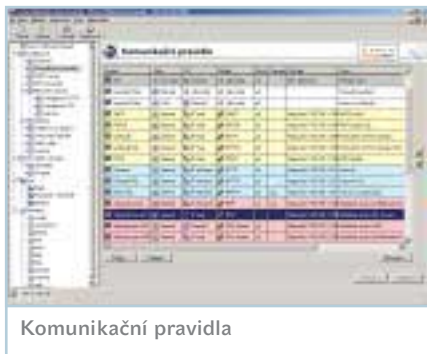
- Po instalaci se v oblasti systray usídíl ikona umožňující spuštění a zastavení služby KWF, nastavení automatického spuštění služby a monitoru služby a v neposlední řadě také ukončení samotného monitoru a spuštění administrace.

KONZOLA

Nyní můžeme spustit administrační konzolu a konfigurovat pro nás potřebné služby. Grafika administrační konzoly je proti WRP zcela přepracovaná. Je založena na knihovně Qt a je společná i pro další produkty firmy Kerio Technologies. Pro pohodlnou práci je třeba rozlišení alespoň 1024 × 768. Nižší nestačí, protože některé panely jsou příliš široké a neustálé posouvání horizontální lištou zdržuje.

V konzole s výhodou použijeme záložky, do nichž uložíme nastavení připojení jednotlivých aplikací, třeba i včetně přístupových hesel. Přístup k záložkám je chráněn zvláštním heslem (passphrase). Místo ručního zadávání údajů (jména či IP adresy serveru, jména a hesla oprávněného uživatele) zvolíme konkrétní připojení z menu nebo z nástrojové lišty myši. V pruhu nástrojů konzoly jsou jen tlačítka pro odpojení a připojení a případné záložky.

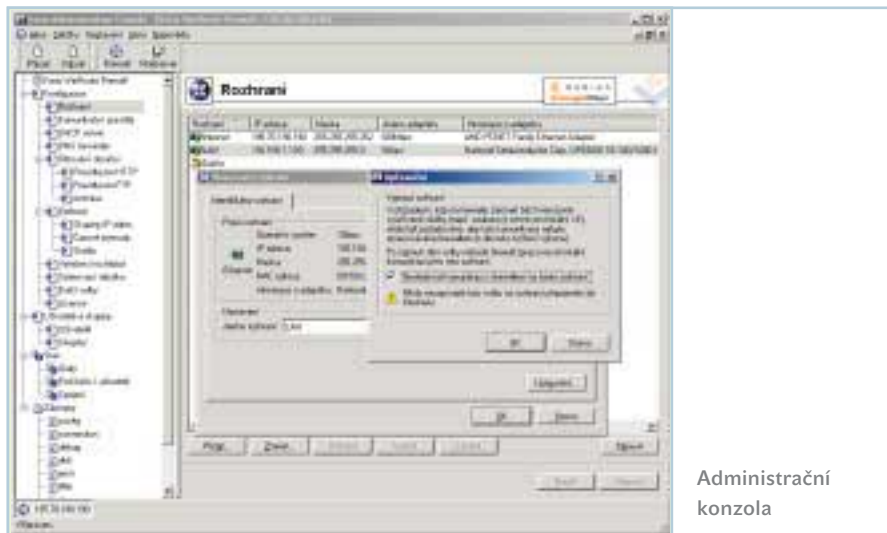
V otevřeném administračním okně vidíme v levém sloupci strom položek, vpravo jednotlivé volby. Vpravo dole lze tlačítkem potvrdit nově zadané údaje nebo je stornovat. Nad volbami ve tvaru tabulek lze přes pravé tlačítko myši nastavit, které informace (sloupce) chcete či nechcete zobrazovat, a lze i měnit jejich pořadí. Komunikace s KWF je šifrovaná a běží na stejném portu jako u WRP (44333).

Komunikační pravidla

KONFIGURACE

Nemáme-li importovanou konfiguraci z WRP, nabídne se při prvním spuštění konzoly průvodce konfigurací (můžeme jej samozřejmě inicializovat i později). Dokončení práce s průvodcem má za následek přepis původní konfigurace!

Administrační konzola

V průvodci vybíráme, zda máme internetové připojení přímé (Ethernet, DSL, KTV), nebo vytáčené (dial-up, ISDN), a v dalším kroku zadáváme, které vytáčené připojení k internetu se má používat, resp. která síťová karta vede do internetu. Dále definujeme, které služby internetu chceme uživatelům zpřístupnit a které servery ve vnitřní síti a služby na nich běžící mají být naopak dostupné z internetu. Nakonec povolíme NAT (překlad síťových adres) a aktivujeme svou konfiguraci firewallu. Stejně kroky má i průvodce v rámci instalace produktu.

Pravidla můžeme následně (ale i hned od počátku) upravovat ručně. Nejlepší však je nejprve přejmenovat jednotlivá rozhraní na LAN a Internet (příp. DMZ) – zlepšuje to přehlednost v nastavení komunikačních pravidel. U malých firem, které mají všechny služby nebo většinu služeb na jednom serveru, je výhodné vyčlenit rozhraní lokální sítě (LAN) z dohledu firewallu. Umožňuje to vyšší výkon souborového nebo databázového serveru, na němž je KWF instalován. Konfigurace funkcí paketového filtru, NAT a mapovaných portů byla sloučena do jediné tabulky nastavení s názvem Komunikační pravidla. Každé pravidlo lze dočasně deaktivovat a pro přehlednost zvolit barvu pozadí každého řádku.

Při ručním zadávání volíme stručný název pravidla, zdroj a cíl paketu, typ služby nebo protokol a rozsah portů. Službu vybíráme z rozsáhlého seznamu sahajícího od ICMP přes například MS-SQL a PC Anywhere až po VNC nebo WINS, a nic nám nebrání definovat si službu vlastní. Pakety vyhovující tomuto pravidlu můžeme povolit, zakázat nebo zahodit. Dále je k dispozici záznam paketů nebo odpovídajících spojení a také překlad na jiný cíl a port. Nakonec pro pravidlo můžeme vymyslet vlastní delší popis.

Jako zdroj či cíl můžeme vybrat počítač (jednu IP adresu), rozsah IP adres, definovanou skupinu adres, síť s maskou a všechny sítě připojené k danému rozhraní. Zvláštní skupinou zdrojových paketů a jejich cílů jsou Firewall a Libovolný.

Zdrojem však mohou být i vybraní uživatelé nebo skupiny – omezíme tak přístup ke službám internetu nepřihlášeným uživatelům, musíme však pro ně mít omezující pravidlo. U služby HTTP jsou nepřihlášení automaticky přesměrováni na přihlašovací stránku. U jiných protokolů (např. FTP) musí uživatel nejprve pomoci WWW prohlížeči jít na přihlašovací stránku a tam se autentizovat. S IE 5.0 a vyšším lze v doméně provést přihlašování na pozadí protokolem NTLM (NTLanMan).

FUNKCE

Pěkná je funkce převedení DNS jména počítače na jeho IP adresu. Lze ji využít u definice zdroje a cíle paketů, ne u cílového počítače pro mapování portů. Pravidla se procházejí shora dolů a na konci všech pravidel je vždy tzv. implicitní pravidlo, které zakazuje veškerou komunikaci a které nelze zrušit. Zde je možné pakety jen zakázat nebo zahodit a případně logovat.

Nejdůležitější funkcí KWF je filtrování obsahu. Celá strategie je založena na neanonymním přístupu ke službám internetu. U přihlášených uživatelů se do logu zapisuje jejich jméno a IP adresa, u ostatních jen IP adresa. Zápis jména PC, jak tomu bylo u WRP, již není možný.

Pravidla obsahu HTTP umožňují zakázat všem nebo jen určitým uživatelům přístup ke konkrétním stránkám na základě jejich URL. Oproti WRP však pravidlo v KWF může platit i jen v určitém čase (po pracovní době povoleno) a jen pro konkrétní

► MIME typ objektu (třeba jen pro obrázky). Správce může definovat text záznamu zobrazující se místo požadované stránky a kromě globálního omezení je možné pro každé jednotlivé URL definovat zakázané HTML objekty jako ActiveX, Java applety apod. V pravidlech je možné využít předdefinovaných skupin URL (reklamy a bannery) a vytvářet vlastní. Při zakoupení licence na integrovaného klienta obsahového filtru Cobion, jehož databáze obsahuje několik miliard internetových stránek, můžeme omezit přístup uživatelů ke stránkám s nevhodným obsahem (pornografie, warez apod.). Pokud je odpověď systému Cobion kladná, je uživateli přístup na danou stránku odepřen. Určití uživatelé mohou mít povolení některé záznamy odemknout. Odemknutí bude zaznamenáno do logu Security, platí jen 10 minut a jeden uživatel může odemknout maximálně 10 záznamů najednou. V neposlední řadě umožňuje KWF zamezit přístup na WWW stránky na základě zakázaných slov. V seznamu má každé tzv. zakázané slovo přiřazenu hodnotu a při překročení limitu počtu zakázaných slov na stránce je tato stránka nepřístupná. Správce může limit měnit a seznam libovolně upravovat.

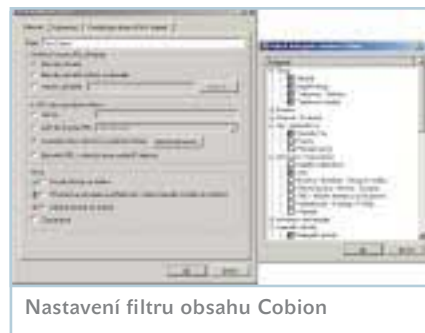
Další inovací je transparentní proxy. V prohlížeči uživatelů není nutno definovat žádnou proxy, přesto je veškerá komunikace kontrolována a zaznamenána. Přes DHCP server KWF lze provádět automatickou konfiguraci „browserů“. Obsažen je i klasický proxy server, který ovšem nepodporuje protokol FTP. Pro tento protokol, pokud není definován nadřazený proxy server (jenž FTP proxy umí), je možné použít jen transparentní proxy. Velikost společné cache obou proxy může být až 8 GB (pokud to souborový systém dovolí).

V části Pravidla FTP jsou předdefinována pravidla pro zákaz stahování hudebních souborů formátu MP3, zákaz stahování videa (AVI) a zákaz uploadu pro zabránění úniku dat z firmy. Implicitně je však zapnuto jen pravidlo zakazující pokračování ve stahování FTP po jeho přerušení (REST) kvůli antivirové kontrole. Inspekční modul pro tento protokol umožňuje používat FTP v aktivním modu. Správce není nikterak omezen v definici vlastních pravidel. Může omezit přístup na konkrétní FTP servery nebo zakázat libovolnou skupinu FTP příkazů. Může též omezit pravidlo v čase, na konkrétní uživatele a jména přenášených souborů (např. *.EXE).

Další význačnou novinkou je antivirová kontrola, která se provádí nad protokoly HTTP a FTP. Kromě verze produktu s integrovaným antivirem McAfee si můžeme

vybrat mezi produkty šesti jiných firem – od Grisoftu po Symantec. Standardně se kontrolují spustitelné soubory, archivy, applety, dokumenty MS Office, soubory VBS a soubory MIME typu „application/*“.

KWF poskytuje také služby DNS forwarderu a nového, plnohodnotného DHCP serveru, umožňujícího přidělovat adresy i klientům BOOTP a RAS. Klientům DHCP umí kromě IP adres předávat další konfigurační para-

metry. KWF podporuje i protokoly H.323, SIP a SCCP (vše VoIP), IPsec a UPnP. Dalším méně důležitým vylepšením je zanořování skupin IP adres do sebe (firma = lokální síť centrály + pobočky).

U vytáčení na žádost lze definovat, na které URL požadavky se má spojení vytvořit a které požadavky se mají ignorovat. Dial-up se konfiguruje (kdy vytočit, kdy držet, zavěsit, zda připojení trvale držet) v definici rozhraní. Směrovací tabulka nám umožňuje zkontrolovat hodnoty v systému a definovat vlastní statické cesty. Konfiguraci antispoofingu získává KWF z routovacích tabulek a již není nutno jako u WRP explicitně určovat, jaké adresy se na daném rozhraní smějí vyskytovat.

Uživatelé lze zadávat ručně a importovat z NT domény nebo z Active Directory. Jednotlivé uživatele integrujeme do skupin, abychom mohli přidělovat práva celým skupinám uživatelů. U každého uživatele jednotlivě lze nastavit, jaké objekty jsou pro něj v HTTP povoleny (ActiveX, pop-up windows atp.), a práva k administraci, k vytvoření komutovaného spojení a k odemykání pravidel pro URL.

Pod položkou Sledování stavu lze prohlédnout grafy vytížení jednotlivých rozhraní v následujících časových periodách: poslední 2 hodiny, 12 hodin, 1 den a 30 dní (chybí období 7 a 14 dní). Sledovat můžeme i to, kteří uživatelé a jak dlouho jsou přihlášení a kolik přenesli dat, také lze sledovat a „zabít“ (násilně ukončit) některá z aktuálních spojení. Odchozí, lokální a přichodící spojení jsou odlišena barvou pozadí, barva písma indikuje aktivní a neaktivní spojení.

V záznamech můžeme sledovat zápisy změn konfigurace (včetně autora změny), jednotlivá spojení, ladicí výpisy, vytáčení, chyby, zápisy paketového filtru, HTTP požadavky, antispoofing, varovná hlášení a logování přístupu k WWW stránkám.

Během redakčního zpracování článku dokončili pracovníci firmy Kerio Technologies další upgrade systému na nyní aktuální verzi 5.0.5.

Ve verzi 5.0.5 se vývojáři rozhodli zrušit funkčnost volby „Nesledovat komunikaci s firewallem na tomto rozhraní“. Ta je nadále přístupná, ale nemá vliv na chod firewallu.

Produkt je standardně dodáván v elektronické verzi – uživatel dostane na papíře jen licenční kartu a vlastní produkt i manuály získá stažením z internetu, kde jej i registruje. Krabicová verze s instalačním CD a tištěným manuálem je k dispozici za příplatek.

PŘIPOMÍNKY

Nevíce mi chybí antivirová kontrola protokolů POP3 i NNTP (NEWS) a dalších. Pro SMTP mě už tolik netrápí, máme KMS a ten má vlastní antivirovou kontrolu pošty. Zkušenější uživatelé si však chtějí čistší poštu i z jiných, externích serverů. Správce se může buď spoléhat na zapnutou a aktuální antivirovou kontrolu na koncové stanici, nebo komunikaci z LAN technicky zakázat a vybraným pracovníkům na vyžádání vytvořit stahování jejich pošty prostřednictvím KMS s ukládáním do jejich složky. Přitom se však musí dozvědět jejich hesla a uživatelé si nemohou stáhnout stejné zprávy ještě i doma, protože volbu „zanechat zprávy na serveru“ KMS nemá.

Chybičkou je ukládání nové definice nebo pravidla až na samý konec seznamu – záleželo-li na pořadí, je potom nutné posunout pravidlo bočnými šipkami nahoru. Vhodnější řešení je u komunikačních pravidel, kde se zařazuje nad vyznačený řádek. Také rotaci logů, adresář pro jejich ukládání a šablony uživatelů by měli vývojáři zapracovat tak, jak to udělali u KMS.

ZÁVĚR

Upgradem z WinRoute Pro nově získáte transparentní proxy, antivirovou kontrolu protokolů HTTP a FTP. Použitím KWF si můžete snadno vynutit správnou firemní bezpečnostní politiku týkající se internetu. Je jen škoda, že zatím nemohu napsat: „KWF znamená totální bezpečnost“. Těším se na další verze, kde snad bude antivirová kontrola rozšířena a bude zapracována funkce detekce skenování portů a detekce útoků (IDS).

■ ■ ■ Vít Ožana

MagicWare Velký Bratr

Tady hlídám já!

Doba je „zlá“, nepřeje flákačům a internetovým tulákům. Tedy alespoň v pracovní době. Popisovaný SW má za úkol přísně sledovat činnost na každém firemním počítači v síti a v případě čehokoliv nekalého tvrdě zasáhnout. Marně jsem se snažil uhodnout, čím je to vlastně Velký Bratr.

Nejspíše ale bossův, jak jsem byl nakořenec nucen usoudit. Kde je však ona pomyslná hranice mezi činností pracovní a relaxační? Kam až může boss bezrestně jít v tomto hlídání, či nezřídka spíše ve štourání se v cizích věcech, např. v elektronické poště? Kam až sahá šéfova pravomoc? Tyto otázky začínají být vysoce aktuální a dotknou se brzy řady z nás, pokud se tak už nestalo.

SPÍŠE VELKÝ NEŽ BRATR?

Z hlediska řadového zaměstnance je recenzovaný program přímo pohromou. Tedy většinou, protože kapitalismus u nás funguje trochu jinak, než by měl. A proč ta silná slova? Jak lze pochopit z obrázků, úkolem Velkého Bratra (VB) je sledovat každý počítač v síti, a to nejen jeho využití z hlediska pracovní náplně jako takové. Zapsána a statisticky vyhodnocena je nejen práce s dokumenty všeho druhu, s databází atd., ale doslova každý stisk klávesy či pohyb myši, zkrátka veškerá aktivita počítače. A to už přestává být legrace. Otázky etiky jsou u nás v této divoké době zatím těžce mimo, ale díky pronikání do světových (nejen evropských) poměrů tomu tak snad už dlouho nebude. Ačkoliv ta naše mentalita... Rád bych viděl

šéfa, který má na někoho spaden, ale zdráhá se nahlédnout do jeho souborů, např. pošty, jenom proto, že se to prostě nedělá. Jak přímo opačné je pojetí tohoto problému ze strany zaměstnanců a zaměstnavatele, asi netřeba zdůrazňovat. Zaměstnavatel logicky hájí své stanovisko investice do techniky a svůj zájem na jejím smysluplném využívání pro výhradně pracovní účely a samozřejmě nechce platit strávený čas zaměstnance, evidentně se flákajícího. Potud to lze teoreticky pochopit. Na druhou stranu člověk není stroj a občas potřebuje vypnout, dokonce i v průběhu pracovní doby. To už řada světových firem akceptuje, nikoliv ovšem u nás. Není nijak jednoduché to většině bossů vysvětlit, ba dokonce to obhájit. Avšak definovat, co je už flákání a co ještě nutný „relax“, zůstává nicméně na vůli šéfa. Přes to nejede vlak.

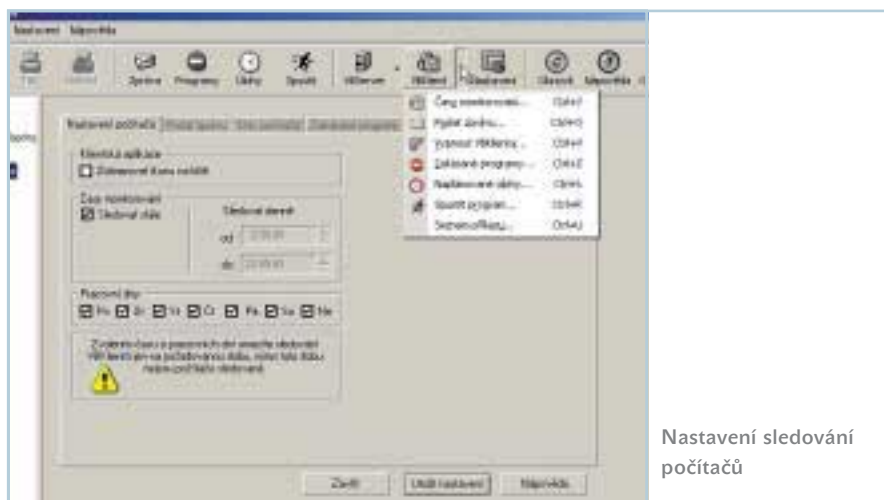
SPÍŠE BRATR NEŽ VELKÝ?

Z hlediska zaměstnavatele či majitele firmy je ovšem VB pravým požeňmáním – zaměstnavatel má jednu provzdušnou starostech z hlídáním čehokoliv na firemních počítačích. Sami autoři VB si jsou velmi dobře vědomi, jak problematická může tato otázka být, a zabývají se jí proto hned v úvodu manuálu. Dozvíme se zde, že seriózní a profesionální

manažer o zavedení systému ve firmě zaměstnance obvykle informuje, protože odstrašující efekt je mnohem účinnější než následné represe. Závěrečná věta je však stejně dvoutvárná jako SW sám: „Je důležité si uvědomit, že ačkoli systém pracuje s objektivními údaji, je při vyhodnocování těchto údajů nutné tato data náležitým způsobem interpretovat, jako každou jinou statistiku.“ Tedy, jako obvykle, nutno číst mezi řádky. Systém VB podle autorů slouží ke zjednodušení a zefektivnění práce manažera zodpovědného za dané pracoviště. Má doplňovat stávající zavedenou soustavu kancelářských programů ve firmě pro plánování, řízení, projektování apod., jako systém kontrolní. Manažer vůbec nemusí být přítomen a tajemným, spuštěným v síti, vše ohlíká za něj, načež jej detailně informuje. (Jak velmi připomíná někdejší Spolupracovníky – je však mnohem dokonalejší. A nedá se podplatit!)

CO VŠE VB SLEDUJE?

Jména spuštěných programů, otevřených dokumentů, síťovou aktivitu – login/logout uživatelů, dokáže zakázat uživateli či počítači práci, s varováním či bez něj ji ukončit, zahaslovat výstupy. Obrovské množství získaných dat, uložených do databáze typu MS Access 2000, dokáže analyzovat a vyrobit výstup v grafické či tabulkové podobě. Základní funkce VB můžeme shrnout do následujících tří bodů:

Nastavení sledování počítačů

VELKÝ BRATR

Kontrolní informační systém firmy.

MINIMÁLNÍ POŽADAVKY P166, 32 MB RAM, 10 MB na HD, síť. karta, TCP/IP, Windows 9x/NT/2000/XP, IE 5.0

VÝROBCE/POSKYTL MagicWare, s. r. o., Praha
www.vbratr.cz

CENA s DPH závisí na počtu licencí; např. v případě 30 až 49 licencí 976,50 Kč/licenci

- sledování a vyhodnocování činností na počítačích v lokální síti firmy (efektivita práce, zneužívání techniky, posouzení činností jednotlivých počítačů a osob, ve finále optimalizace procesů práce);

Název aplikace	PRO	DN	Čas DN	Průběh (kB)
OUTLOOK.EXE	352	08	8:05:11	6 890 kB
svchost.exe	354	08	8:05:08	4 452 kB
CCDFMGR.EXE	408	08	8:05:08	2 480 kB
SPOOLV.EXE	308	08	8:05:08	4 928 kB
svchost.exe	568	08	8:05:01	8 412 kB
fgblksrv.exe	408	08	8:05:08	780 kB
fgblksrv.exe	812	08	8:05:08	780 kB
fgblksrv.exe	628	08	8:05:04	10 908 kB
NAVAPVC.EXE	696	08	8:05:12	3 740 kB
NETPROTECT.EXE	728	08	8:05:08	3 636 kB
regsvr32.exe	908	08	8:05:08	794 kB
netstat.exe	928	08	8:05:08	3 896 kB
tcpdump	948	08	8:05:08	5 524 kB
winMgmt.exe	976	08	8:05:09	152 kB
svchost.exe	972	08	8:05:08	1 340 kB
fgblksrv Client	3068	08	8:05:08	4 388 kB
explorer.exe	3092	08	8:05:08	3 190 kB
System.exe	3116	08	8:05:03	1 892 kB
CCAPP.EXE	3168	08	8:05:03	12 672 kB
logon.exe	3192	08	8:05:08	3 240 kB
atensat.exe	3212	08	8:05:08	1 420 kB
ForceSyncSystem	3228	08	8:05:08	1 612 kB
AcroTray.exe	3232	08	8:05:08	1 062 kB
conhost.exe	3256	08	8:05:08	4 788 kB
PsExecv.exe	3296	08	8:05:08	4 732 kB
NETPROTECT	3392	08	8:05:08	3 782 kB
notepad.exe	3408	08	8:05:08	788 kB
VBServerService	3408	08	8:05:08	788 kB
MARSP32.EXE	3504	08	8:05:08	4 412 kB
tsdiag.exe	3584	08	8:05:08	2 616 kB
HSTSC.EXE	3608	08	8:05:04	540 kB
EXCEL.EXE	3704	08	8:05:09	2 332 kB
VBClientService	3716	08	8:05:08	788 kB
BigBrotherService	3732	08	8:05:15	7 848 kB
fgblksrv(1)70042	3824	08	8:05:08	4 790 kB
SnagIt22.exe	3964	22	8:05:57	2 452 kB
explorer.exe	3968	08	8:05:03	2 156 kB

Sledování aktivity VBServeru

- vzdálené ovládání pracovních stanic (vypínání počítačů, spouštění aplikací, práva uživatelů, krátké zprávy uživatelům);
- zpětně posouzení využití SW aplikací ve firmě (oprávněnost investic, využívání verzí a upgradů, vysledování nelegálního SW v síti).

POŽADAVKY, STRUKTURA A INSTALACE

VB není náročný na HW (startuje na Pentiu 133 u klienta), pracuje však pouze na platformě Windows, ve verzích 9x a vyšších. Ke své práci potřebuje síť, podporující protokol TCP/IP a server se statickou adresou. Kromě toho vyžaduje Internet Explorer 5.0 a vyšší, kvůli Helpu.

VB se skládá ze tří spolupracujících částí a při instalaci je nutné dodržet jejich pořadí. První z nich je VBServer. Jeho úkolem je sbírat data od VBKlientů a zapisovat je do databáze. Rozpozná běžící verzi Windows a nainstaluje příslušné komponenty. Druhým balíkem je

VBKlient, který se musí nainstalovat na jednotlivé stanice, při běžícím VBServeru. Má za úkol sledovat a zaznamenávat data o práci s programy a dokumenty na daném počítači, která poté odesílá VBServeru. Nakonec se nainstaluje VBManager, který si vše důstojně prohlédne a zapíše, načež spustí svou nechvalně důkladnou inspektorskou činnost. Ta spočívá ve vyhodnocování získaných dat u VBServeru. Výsledkem jsou tabulky a grafy, jednoznačně usvědčující (ve většině případů) sledovanou osobu z nekalé činnosti.

Spuštění VBKlienta je signalizováno velkým „bratrským“ okem v System Tray, v systémové části lišty, což lze samozřejmě vypnout, takže klient nemusí mít ani tušení, že je pečlivě sledován (většinový případ). Kdo si však dokáže prohlédnout seznam běžících aplikací na svém počítači, toho toto drobné ukrytí neoblažne, jelikož autoři aplikacím nedali žádná krycí jména. Takže pokud jste zaměstnání ve firmě a máte podezření na sledování podobným SW, prohlédněte si raději výpis běžících úloh svého systému a objevíte-li zde jména BigBrotherClient, BBClientService apod., raději zanechte chatování a brouzdání v pracovní době, především si však nedělejte žádné iluze o loajalitu šéfa a jeho farizejsky přátelském žertování u oběda či při tenisu – pod bradou už možná máte chladnou ocel...

VZDÁLENÉ ŘÍZENÍ POČÍTAČŮ

Kromě vzdáleného vypnutí počítače a striktního odhlášení uživatele na konci pracovní doby nebo i kdykoliv jindy lze vypnout a odhlásit celou skupinu počítačů či uživatelů. Na sledovaných stanicích lze zakázat provoz zadaných aplikací, kvůli potenciálnímu odvádění pozornosti od práce, a to jak pro jednoho, tak i pro všechny uživatele. Spuštění aplikace lze na vzdáleném počítači naplánovat, buď jednorázově, či cyklicky, s periodou dne, týdne a měsíce. Kromě spuštění programu lze spouštět také dávkové soubory.

Většina běžných smrtelníků v běžné firmě se ani nedoví, že jsou sledováni, dokud nejsou postaveni tvrdé realitě tváří v tvář. Zkušený síťář však velmi dobře vědí, o čem je řeč, když se řekne Big Brother. ■ ■ ■

Jan Markovič

PLACENÁ INZERCE

OLYMPUS
THE VISIBLE DIFFERENCE

ZACHYTI KAŽDÝ
OKAMŽIK

- C-5050 Zoom:**
- profesionální kompaktní fotoaparát
  - univerzální funkce
  - 3x zoom, F1,8/2,6
  - 5 milionů pixelů

- C-50 Zoom:**
- 3x optický zoom
  - kovové tělo
  - 5 milionů pixelů
  - univerzální funkce

novinka

- C-740 Ultra Zoom:**
- nejmenší 10x optický zoom*
  - 3,2 milionu pixelů

- C-4000 Zoom:**
- 3x optický zoom
  - 4 miliony pixelů
  - univerzální funkce

novinka

- C-350 Zoom:**
- 3x optický zoom
  - 3,2 milionu pixelů

InterSystems Caché 5

Využijme příležitosti

Základem informačních technologií jsou – jak také jinak – data a informace. Data ovšem musí být nějakým rozumným způsobem ukládána a spravována. Naštěstí máme k dispozici univerzální i specializované databázové platformy, které nám řešení mnoha problémů s uložením a správou dat velmi usnadňují. Jednou z univerzálněji zaměřených platform je i Caché od společnosti InterSystems.

Pátá verze platformy Caché byla uvedena na podzim loňského roku.

Vedle několika velmi podstatných rozšíření nabídla především pokračování dříve nastoleného trendu využívání možností multidimenzionálního přístupu k datům. Platforma Caché totiž vychází z jiných principů než například nejznámější relační produkty společností Oracle či IBM.

UNIVERZÁLNÍ PŘÍSTUP?

Základem je multidimenzionální architektura, umožňující různé postrelační pohledy na spravovaná data. K datům lze díky této architektuře přistupovat nejen klasickým relačním způsobem, ale například také objektově – prakticky se všemi vlastnostmi známými z objektově orientovaných technologií. Fyzicky jsou data ukládána v tzv. *globálech*, které si lze velmi zjednodušeně představit jako řádká vícerozměrná pole objektových identifikátorů a uzlů s konkrétními daty jednotlivých instancí. Definice tříd, které tvoří základ objektových aplikací, jsou z logického pohledu uloženy spolu s ostatními daty v jednotném úložišti zvaném *Caché Class Dictionary*. Vedle objektového či relačního přístupu lze použít libovolnou další projekci zpřístupňující multidimenzionálně uložená data. K dispozici je tak například projekce do XML. Podstatné

přitom je, že různé projekce nabízí srovnatelně výkonný přístup k datům – vývojáři aplikací tak nejsou limitováni konkrétními technologiemi uložením dat.

MŮZEME VYUŽÍT TO I ONO

Z pohledu běžných vývojářů se platforma Caché tváří jako velmi pružné prostředí pro ukládání a správu dat. K dispozici je prakticky vše, co může být při vývoji a provozu databázové aplikace použitelné: od transakčního zpracování a podpory konkurenčního přístupu k datům přes podporu dotazovacích jazyků a dotazovacích prvků v univerzálních programovacích jazycích až po podporu vícevrstevných aplikací či provo-

zu 24 x 7. K dispozici jsou také nativní i univerzální databázová rozhraní a brány pro zajištění z hlediska vývojáře i uživatele transparentního přístupu k datům v konkurenčních platformách. Nechybí široká podpora technologie XML včetně standardních protokolů a jazyků. Vývojáři tak mohou využít například jazyk WSDL (Web Service Definition Language), umožňující popis rozhraní webových služeb.

PŘEKONANÉ HRANICE

Součástí platformy Caché je i skriptovací technologie CSP (Caché Server Pages), možnostmi srovnatelná například s ASP či JSP. Caché umožňuje také vývoj a provoz distribuovaných aplikací, v nejnovější verzi nabídla tato platforma možnost využívat bitmapové indexy v rámci aplikací s klasickým transakčním zpracováním – tedy nejen pro OLAP, ale také pro OLTP. Vysoký výkon v různorodých prostředích je pro Caché typický. Body tato platforma získává nejen v klasických situacích, ale díky inovativním přístupům také všude tam, kde konkurence selhává a řeší zvyšování výkonu hardwarově.

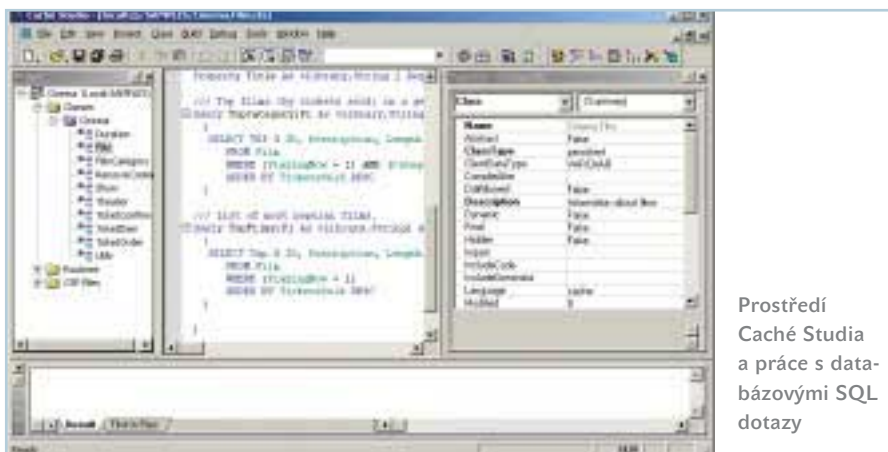
Databázová platforma Caché patří do kategorie vyspělých systémů řízení báze dat a InterSystems dokazuje příslušnost Caché k této kategorii také standardně dodávanými nástroji. Základem je nástroj *Caché Studio*, který je možné použít především pro vývoj aplikací.

Prostřednictvím jednoruživatelské verze si můžete vyzkoušet všechny základní možnosti.

Databázovým administrátorům je určen nástroj *Caché Configuration Manager*, pomocí kterého lze ovlivnit celou řadu vlastností konkrétních instalací Caché. Databáze lze také spravovat prostřednictvím nástroje *Caché Control Panel*. Pro práci s jazykem SQL je určen nástroj *Caché SQL Manager*, k dispozici je také terminálový nástroj *Caché Terminal*, pomocí kterého lze řešit i velmi komplikované situace vyžadující přístup k databázím na co nejnižší úrovni.

Co za to?

Na rozdíl od některých konkurenčních postrelačních platform je Caché k dispozici pro

Prostředí Caché Studio a práce s databázovými SQL dotazy

CACHÉ 5

Databázový systém.

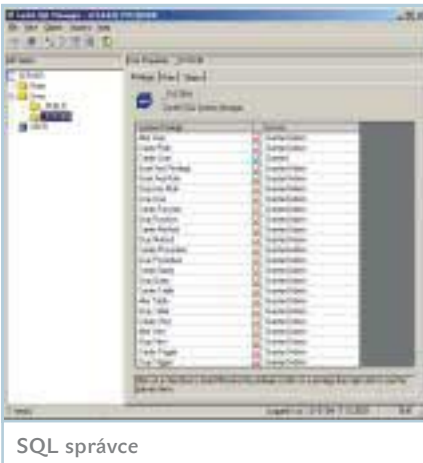
SYSTÉMOVÉ POŽADAVKY viz příložená tabulka

VÝROBCE A DODAVATEL InterSystems

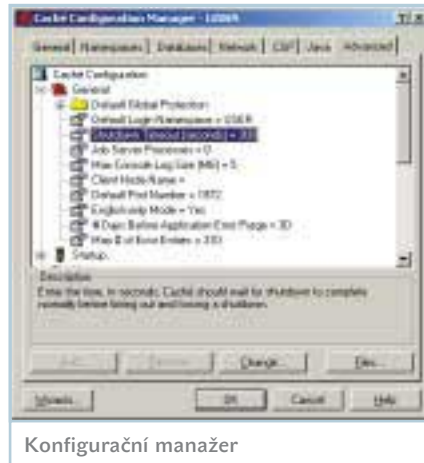
CENA jednoruživatelská verze (ke stažení) zdarma; podle modelu instalovaných licencí a prostředí může být cena licence cca 240 až 1500 €

WEB www.intersystems.cz

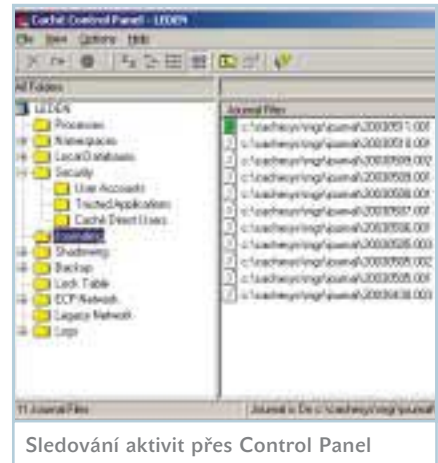

SQL správce

Konfigurační manažer

Sledování aktivit přes Control Panel

- ▶ celou řadu operačních systémů – mezi hlavní patří především přední unixové systémy a Windows. Jednoúživatelskou verzí, prostřednictvím které si můžete plnohodnotně vyzkoušet všechny hlavní možnosti, lze získat zcela zdarma. Model licencování je možné rozdělit do tří základních skupin – pojmenování uživatelé, konkurenční uživatelé a webové aplikace. První varianta je přitom vhodná zejména pro

prostředí s několika málo uživateli, například jednoúživatelská licence představuje investici začínající na 240 eurech. Uvedenou cenu je nutné chápat jako nezákladnější – ve víceprocesorovém enterprise prostředí může jeden uživatel stát až téměř 1500 eur.

Caché je silná databázová platforma, umožňující přístup ke spravovaným datům z mnoha různých stran a využití jednotlivých prvků či

platformy jako celku. Vedle podporovaných technologií je nutné vyzdvihnout také dokumentaci, která je zpracována na velmi vysoké úrovni. Pochvalu si zaslouží i služby s přidanou hodnotou, zejména pak možnosti školení a technické podpory. Nejpodstatnější ovšem je, že žádná z nabízených technologií či služeb není samoúčelná – všechny vychází vstříc současným požadavkům trhu. ■ ■ ■ Marek Kocan

SYSTÉMOVÉ MOŽNOSTI CACHÉ 5

PLATFORMA	VERZE OPERAČNÍHO SYSTÉMU	UNICODE	BRÁNA SQL	BASIC	XML	POZNÁMKY
ALPHA	OpenVMS 7.2, 7.2-2, 7.3	Ano	Ne	Ano	Ano	
ALPHA	Tru64 UNIX 5.1, 5.1A	Ano	Ano	Ano	Ano	
HP	HP/UX 11i	Ano	Ano	Ano	Ano	Samostatné 32 a 64bitové* sady
ŘADY IBM P	AIX 4.3.3, 5.1, 5.2	Ano	Ano	Ano	Ano	Samostatné 32 a 64bitové* sady
RED HAT LINUX (INTEL)	7.3*, 8.0*	Ano	Ano*	Ano	Ano	
SUN SOLARIS (INTEL)	8	Ne	Ne	Ne	Ne	
SUN SOLARIS (SPARC)	8, 9	Ano	Ano*	Ano	Ano	Pouze 64bitový
SUSE LINUX (INTEL)	8.0*	Ano	Ano*	Ano	Ano	
WINDOWS	95, 98, ME, NT 4 (SP4, SP5, SP6), 2000 (SP2), XP	Ano	Ano	Ano	Ano	Pouze 32bitový

* novinka verze 5

SMS REGISTRACE NA ROK 2003

I nadále se budete setkávat s různými SMS soutěžemi, anketami či s hlasováním v časopisech Chip, Level, Počítač pro každého, PlayStation 2 Oficiální Magazin – CZ a Mediashop. Jelikož Vám chceme usnadnit psaní SMS zpráv a sobě zpracování a vyhodnocování jednotlivých SMS akcí, připravili jsme následující miniregistraci na rok 2003.

Pošlete nám své jméno, příjmení a adresu formou SMS zprávy na číslo 9000103, a to ve tvaru:

VOGEL*REG*JMENO PRIJMENI ULICE PSC MESTO

Na začátek SMS zprávy napište slovo VOGEL a zbývající informace od sebe oddělte hvězdičkou nebo čárkou.

Jakmile budete jednou zaregistrováni, nemusíte nám tyto informace již více posílat. V případě jakékoli změny nám řetězec zašlete znovu a Vaše údaje budou aktualizovány. O tom, že Vaše registrace byla přijata, dostanete zprávu na svůj mobilní telefon.

Cena za odeslanou SMS zprávu je určena posledními dvěma číslicemi z čísla, na které je SMS zpráva odesílána. SMS službu poskytuje společnost NetKit, s. r. o. Infolinka: +420 284 820 470

Vaše telefonní číslo a osobní údaje budou použity jen ke komunikaci s našim vydavatelstvím.

AUDIO RECORD WIZARD 3.4

Nahraje vše

VÝROBCE Now Smart Studio

INFO www.nowsmart.com

VELIKOST SOUBORU cca 2 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA shareware, 24,95 USD

Chtěli byste digitalizovat staré hudební nahrávky z desek či audiokazet nebo by se vám hodil zvukový záznamník vašich poznámek? Zkuste aplikaci Audio Record Wizard. Audio Record Wizard dokáže nahrát a v reálném čase zkomprimovat jakýkoliv zvuk proudící skrze vaši zvukovou kartu. Instalace a ovládání aplikace snad nemohou být jednodušší, pokud byste však přece jen měli nějaký problém, pomůže vám bohatá a názorná (anglická) nápověda. Nejdůležitější nastavení aplikace se pochopitelně odehrávají v okně *Preferences*. Zde si kromě zdroje a úrovně kvality nahrávání vyberete i formát pro ukládání souborů (WAV, MP3 nebo OGG). U formátů MP3 a OGG nechybí nastavení bitrate, u všech souborů lze také nastavit parametry pro jejich automatické pojmenovávání. Při nahrávání pak můžete soubory limitovat maximální délkou nebo velikostí. Funkcí, která jistě nalezne široké možnosti uplatnění, je VAS (Voice Activation System). VAS funguje tak, že si nastavíte úroveň hlasitosti zvuku, který aktivuje nahrávání, a délku ticha nutnou k zastavení nahrávání. Když další zvuk opět aktivuje nahrávání, může aplikace pokračovat buď v původním souboru, nebo otevře další. Výborným způsobem tak můžete přímo při nahrávání „rozsekát“ signál z desky či kazety na jednotlivé skladby. Nemůže chybět časovač (okno *Schedule*), kde si můžete nastavit čas začátku a konce nahrávání, včetně data a opakování (každý den/týden).

Bez zaplacení můžete program používat libovolně dlouho, lze však nahrát pouze tři minuty záznamu. ■ ■ ■ Radek Kubeš

BATCH IT! ULTRA 3.51

Dávkové zpracování fotek

VÝROBCE iRedSoft Technology Inc.

INFO www.batchimage.com

VELIKOST SOUBORU cca 5,3 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA shareware, 84,95 USD

Batch It! Ultra je výtečný nástroj pro hromadné zpracování a publikování obrázků. Vlastníte-li digitální fotoaparát, možná byste uvítali aplikaci, která u všech vašich fotografií najednou nastaví velikost, upraví jas a kontrast, vloží vodoznak a vytvoří z nich webové album. To všechno a ještě mnoho dalšího za vás, bohužel za nikoliv zanedbatelnou cenu, Batch It! Ultra udělá. Aplikace pracuje se všemi běžnými i s mnoha méně používanými formáty obrázků, nechybí ani spolupráce se skenerem. Zpracování fotografií zahrnuje mimo jiné otáčení, změny velikosti, ořezávání, korekci jasu, kontrastu, barevné hloubky, úrovní barev nebo konverzi mezi formáty. Ke každému obrázku je možné přidat barevný rámeček s 3D efektem či vodoznak, zahrnující text nebo obrázek. U vodoznaku lze dále nastavit font a barvu písma, barvu pozadí, stupeň průhlednosti a samozřejmě umístění vzhledem k obrazu. Obrázky můžete rovněž hromadně přejmenovávat, k dispozici je i mnoho předvoleb pro generování názvů souborů.

Chcete-li vytvořit ze svých fotografií webové album, není to s Batch It! Ultra žádný problém. Stačí pouze zvolit velikost náhledů a vlastnosti HTML stránek s albem, tedy titulky, barvu pozadí, počet obrázků na stránce, styl odkazů, písmo a barvu textu. Batch It! Ultra je výkonný pomocník zejména pro vášnivě fotografy, u kterých se předpokládají pokročilejší zkušenosti se zpracováním obrazu. Aplikace komunikuje pouze anglicky, zkušební verzi lze používat 21 dní, je však třeba počítat s různými omezeními, například při tvorbě alb.

■ ■ ■ Radek Kubeš

WinBoost 4.0

Windows tuning

VÝROBCE Magellas Corp.

INFO www.magellas.com

VELIKOST SOUBORU cca 1,4 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA shareware, 30 USD

Znalejším uživatelům jistě není aplikace WinBoost neznámá; její čtvrtá verze opět přináší pořádnou porci skrytých nastavení operačního systému Windows všech verzí. Nastavení jsou rozdělena do osmi kategorií. V oddělení *Start menu* máte na výběr bezmála 30 možností, které spočívají převážně ve skrytí nebo přejmenování jednotlivých položek v nabídce Start. Více než 40 voleb nabízí kategorie *Windows Explorer* – můžete například skrýt vybrané disky a přizpůsobit nabídku funkcí pravého tlačítka myši. Téměř 60 položek skrývá nabídka *Desktop*; lze tak například na plochu přidat ikony pro restart nebo vypnutí počítače, zamknout plochu proti přidávání dalších ikon atd. Další v pořadí je nabídka nastavení Internet Exploreru. Mezi zhruba třicítkou položek najdete například nastavení rychlé volby nejčastěji používaného e-mailu nebo změnu loga v pravém horním rohu. Menu *Accessibility* nabízí skoro 30 způsobů, jak omezit přístup k systému. Můžete zakázat přidávání nebo odebrání hardwaru, popřípadě skrýt libovolnou položku v Ovládacím panelu. Nejen rychlost náběhu systému lze ovlivnit vhodným nastavením v menu *System & Booting*. V nabídce *Miscellaneous* vás pak čeká ještě na 90 položek nastavení.

Všechny možnosti nastavení pochopitelně není možné využít ve všech verzích Windows, u všech je však stručná nápověda, která na výjimky upozorní. Nechybí samozřejmě ani možnost návratu k původnímu nastavení. Neregistrovanou verzi můžete používat 10 dní, po registraci přibude možnost opatřit heslem přístup k WinBoostu. ■ ■ ■ Radek Kubeš

VISUAL BUSINESS CARDS 3.3.G

Vizitky snadno a rychle

VÝROBCE Golightly, Inc.

INFO www.rkssoftware.com

VELIKOST SOUBORU cca 1,5 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA shareware, 19,95 USD

K tvorbě osobních nebo firemních vizitek vůbec nepotřebujete složitý a drahý program. Pro poloprofesionální použití vám plně postačí jednoduchá aplikace Visual Business Cards.

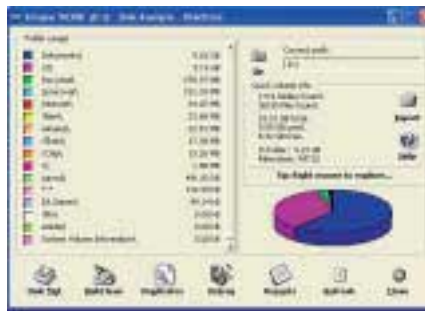
Při tvorbě vizitek lze postupovat dvěma způsoby. Uživatelé, kteří chtějí být se vším rychle hotovi, si vyberou některou z desítek šablon, doplní osobní informace, popřípadě změní font či barvu – a vizitky jsou hotové, připravené k tisku.

Uživatelé disponující dostatkem času a fantazie mají tvorbu vizitek pomocí aplikace Visual Business Cards plně ve své moci. Mohou si nastavit velikost vizitky, obrázek nebo texturu na pozadí (přímo v programu je jich na výběr několik desítek), font nebo barvu písma. Nechybí ani pomůcky pro kreslení geometrických tvarů, vkládání obrázků (JPG, PCX, BMP...) a symbolů. Pro úpravu textu jsou k dispozici nástroje pro stínování, barevné přechody nebo možnost změny fontu u veškerého textu na vizitce. Pro rychlejší a jednodušší tvorbu vizitek je možné do připraveného formuláře vyplnit osobní údaje, které pak již není třeba znovu vkládat. Další užitečnou pomůckou je možnost zobrazení mřížky včetně přichytávání a centrování objektů.

Pro tisk hotových vizitek nabízí aplikace široké možnosti nastavení, ukládat vizitky je možné ve formátech JPG nebo BMP. Visual Business Cards je k dispozici pouze v anglickém jazyce, ovládání je však velmi jednoduché a intuitivní. Aplikaci lze bez registrace používat 30 dní, na rozdíl od registrované verze však nelze na jednu stránku vytisknout více vizitek najednou.

■ ■ ■ Radek Kubeš

DISKSTATE 2.82

Vše o discích

VÝROBCE Geekcorp Software

INFO www.geekcorp.com/diskstate/

VELIKOST SOUBORU cca 1,4 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA shareware, 59 USD

Stejně rychle jako velikost pevných disků roste i objem zbytečných souborů na nich uložených. Standardní nástroje Windows, jako defragmentace nebo čištění disků, zpravidla nesplní všechny naše požadavky, a tak je třeba se poohlédnout po specializovaném programu. Aplikace pro správu disků DiskState nepatří právě k nejlépeším, zato však nabízí mnoho zajímavých funkcí.

K tomu, abyste zjistili, které soubory či adresáře zabírají na vašem disku nejvíce místa, slouží analýza disků, jejímž výstupem je přehled velikosti jednotlivých adresářů v podobě koláčového grafu. Chcete-li se zbavit nepotřebných souborů, máte na výběr čištění disků od nepotřebných souborů (*DiskClean*) nebo vyhledávání duplicit (*Duplicates*). Vyhledávání duplicit je určeno pro odstranění opakujících se souborů s videem, hudbou a obrázky. Aplikace porovnává soubory nejen podle jména, ale hlavně podle jejich skutečného obsahu, vyhledávání je opravdu důkladné a v závislosti na velikosti disku může trvat dost dlouho. Po vyhledání duplicit a nepotřebných souborů záleží jen na uživateli, které soubory ponechá a které odstraní.

Z dalších funkcí bych ještě jmenoval například porovnávání souborů nebo celých adresářů, sledování a hlášení změn ve vybraných adresářích. Užitečná je i funkce generování reportů, například podle velikosti souborů, jejich atributů nebo koncovky. DiskState vás pak třeba ještě e-mailem upozorní, že zaplnění disku překročilo zvolenou hranici, spočítá místo potřebné pro zálohování systému nebo zlikviduje cookies. DiskState můžete bez registrace zkusit 30 dní. ■ ■ ■ Radek Kubeš

DVD SHRINK 2.0

Kopírování DVD

VÝROBCE dvdshrink

INFO www.dvdshrink.org

VELIKOST SOUBORU cca 0,4 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA freeware

Pokud jste již utratili spoustu peněz za DVD vypalovačku, asi uvítáte cenu kopírovacího programu DVD Shrink – ten je totiž zcela zdarma.

Práce s aplikací je jednoduchá, přestože komunikuje pouze anglicky. Nastavitelných parametrů je naprosté minimum, DVD Shrink tedy poslouží i začátečníkům.

Program není třeba instalovat, stažený archiv stačí pouze rozbalit na zvolené místo a můžete začít kopírovat. Nejdříve je třeba film nakopírovat (naripovat) ze zdrojového DVD; pokud na ripování používáte jiný software, ani to není pro DVD Shrink problém. Jelikož je velmi pravděpodobné, že kopírovaný DVD obsahuje daleko více než potřebných 4,7 GB dat, bude třeba odstranit nepotřebné zvukové stopy, titulky, bonusy nebo menu. K tomu slouží volba *Re-author*. Další možností, jak bez ztráty kvality zmenšit velikost filmu, je ořezání titulků v úvodu a na konci filmu.

Nastavení úvodního a konečného framu najdete pod ikonou *Start/End*. Pokud se vám ani takto nepovede stlačit velikost filmu pod 4,7 GB, je třeba přikročit ke kompresi. DVD Shrink analyzuje film a nabídne vám různé stupně komprese, na vás je vybrat si takovou úroveň komprese, která vám umožní s minimální ztrátou kvality vtěsnat film na 4,7GB DVD.

Čas potřebný ke kompresi závisí na výkonu vašeho počítače, dlouhou chvíli si můžete ušetřit sledováním komprimovaného filmu v náhledovém okně. Výstupem z komprimace může být buďto soubor s filmem, který si ještě můžete prohlédnout, nebo ISO image, ze kterého DVD vypálíte například v Neru. ■ ■ ■ Radek Kubeš

EasyQ 1.1

Jednoduchý program pro přístup k ICQ

VÝROBCE FISH

INFO fish@sendmail.cz

VELIKOST SOUBORU 264,5 KB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 98/Me/NT/2000/XP

CENA freeware

Většina uživatelů chatovacího prostředí ICQ používá software – klienta, který je k dispozici na www.icq.com (v současné době to jsou dvě verze – ICQ 2003a a ICQ Lite). Tento klient má mnoho funkcí a nabízí komfortní on-line komunikaci. Za to ovšem uživatel platí větším paměťovým prostorem, který program zabírá, musí provést instalaci do operačního systému a poté se může zpomalit běh celého počítače. Proto existují alternativy, které se snaží tyto nevýhody odstranit.

Příkladem je i klient EasyQ, který byl vytvořen za účelem flexibilního užívání ICQ kdekoli, tj. i na cizích počítačích, ve škole nebo v zaměstnání, kde jste limitováni možnostmi instalovat si vlastní programy. EasyQ se tedy instalovat nemusí, stačí ho jen spustit, a protože jeho velikost je opravdu zanedbatelná, můžete si ho přenášet například na disketě. Kvůli této nové výhodě musíte však počítat s velmi omezenou funkcionalitou programu. Nabízí jen základní služby ICQ – příjem a odesílání zpráv, včetně příjmu zpráv off-line, zvukové znamení nové zprávy a umístění ikony programu v systémové liště. Přes tuto ikonu se poté program ovládá. Pro účely „cestovního“ ICQ klienta toto vše samozřejmě stačí.

Při spuštění musíte vložit své uživatelské číslo, které jste získali při registraci, a heslo. Poté se načte váš profil ze serveru icq.com a můžete začít komunikovat on-line. Obsluha je jednoduchá a pro každého uživatele Windows bezproblémová. Tento program nabízí přístup k ICQ kdekoli a bez nutnosti jakéhokoliv zásahu do operačního systému, což je velmi praktické.

■ ■ ■ Michal Vomočil

Fly 2000 TV 2.2x

Televize na monitoru

VÝROBCE Andrey Zolotarev

INFO http://auzol.narod.ru/index_e.html

VELIKOST SOUBORU cca 1,4 MB po instalaci

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA shareware, 24 €

Zakoupili jste si televizní kartu, ale nejste spokojeni s programem, který se s ní standardně dodává? Je-li vaše karta založena na čipu saa7130 nebo saa7134, což může být LifeView FlyVideo 2x00/3x00, Chronos Video Shuttle II (FM), Genius Video Wonder PRO III, Eline TV Master 2000 (FM), Elta 8681 LV / TV nebo Manli HomeTV Tuner, pak je pro vás tato aplikace jako dělaná.

Na rozdíl od některých jiných programů vyžaduje Fly 2000 TV k úspěšné spolupráci s TV kartou pouze VDM ovladače (naleznete na našem Chip CD), umožňuje komunikaci v češtině, podporuje dálkové ovládání (pokud jsme jej s kartou dostali) a hlavně stereozvuk v případě, že jej karta umí.

Kromě pouhého fungování jako televize pochopitelně nabízí funkce videa (včetně načasování, volby komprese AVI nebo MPEG-1 a 2, rozlišení...), rádia (je-li na kartě přítomen FM tuner) nebo převodu videosignálu přes S-Video či kompozitní VHS vstup. Budeme-li hodnotit samotné ovládání, pak je na poměrně zdařilé úrovni, některé části by mohly být ovšem upraveny (zejména ladění programů). Stabilita je také dobrá, ovšem ve výjimečných případech může dojít k zamrznutí programu při ukončování nahrávání. Autoři si zaslouží ocenění za synchronizaci audio- a videostopy, díky které se nerozchází zvuk s obrazem ani u dvouhodinového filmu (bohužel za tu cenu, že je těžší spojit více částí ve VirtualDubu kvůli jiným fps).

Volně distribuovaná verze je 30denní shareware, je dobrou alternativou k programu ATV2000, který je sice zdarma, ale ne vždy bezproblémově funguje, a licenční poplatek není vzhledem ke kvalitě programu nikterak závratný. ■ ■ ■ Tomáš Milbach

RECOVER MY FILES 2.09

Obnova smazaných souborů

VÝROBCE CrocVare 2002

INFO www.recovermyfiles.com

VELIKOST SOUBORU cca 1,9 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA shareware, 69,95 USD

Těžko se asi najde někdo, komu se ještě nepovedlo odstranit soubory, které rozhodně smazat nechtěl. Tuto zdánlivě beznadějnou situaci dokáže zachránit řada specializovaných aplikací, z nichž jednou je i Recover My Files. Kromě smazaných souborů dokáže Recover My Files obnovit i soubory na zformátovaném disku nebo dokumenty, které jste nestihli (zapomněli) uložit.

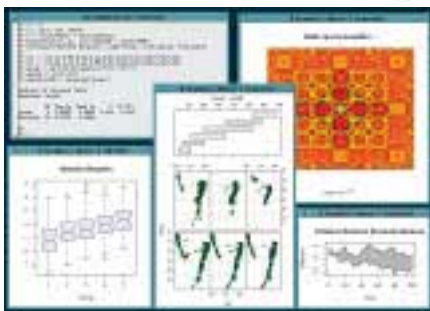
Recover My Files spolupracuje se systémy souborů FAT 12, 16, 32 a NTFS, médii Jaz, Zip, ale také s různými paměťovými médii z digitálních fotoaparátů.

S obnovou souborů vám pomůže průvodce, ve kterém si zvolíte disk nebo médium, ze kterého chcete smazané soubory dostat, ale hlavně formát těchto souborů. Recover My Files je schopen obnovit soubory s obrázky (JPG, BMP, TIFF aj.), dokumenty MS Office, WordPerfectu, PageMakeru nebo třeba soubory PDF, HTML, RTF a další. Dále je na výběr obnova komprimovaných archivů jako RAR, ZIP či CAB, obnova hudebních souborů (MP3 a WAV) a filmů (MPEG, AVI, ASF atd.). Nechybí ani obnova smazaných e-mailů z poštovních klientů Outlook a Outlook Express.

Po výběru souborů stačí spustit vyhledávání a čekat. Délka čekání je přímo úměrná velikosti prohledávaného disku a rozsahu vyhledávaných formátů. Výsledkem je seznam obnovitelných souborů požadovaných formátů, včetně velikosti.

Od Recover My Files nemůžete očekávat zázraky, zejména pokud bylo místo po smazaném souboru již přepsáno. Demo-verze má jednu podstatnou vadu – žádné obnovitelné soubory nelze uložit.

■ ■ ■ Radek Kubeš

Počítáme zadarmo

VÝROBCE R Development Core Team

INFO www.r-project.org

VELIKOST SOUBORU cca 19 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA freeware

Musíte občas spočítat složitější statistiku než průměr nebo směrodatnou odchylku? Potřebujete automaticky vygenerovat a uložit větší množství grafů? Nechce se vám platit mnohahodinné částky za speciální statistické balíčky? Pak vaší pozornosti doporučujeme unikátní projekt: prostředí R.

Sami tvůrci nehovoří o R jako o pouhém statistickém systému. Upřednostňují pojem „prostředí“ (environment), ve kterém jsou – kromě jiného – implementovány statistické techniky. R je totiž možné jednoduše rozšířit pomocí aplikačních balíčků. V současné době je přímo v základu R distribuováno osm rozšiřujících balíčků a mnoho dalších je k dispozici díky rodině webových a ftp serverů CRAN (většinou univerzitní weby z celého světa), které pokrývají širokou oblast moderních statistických metod. Projekt R vznikl podobně jako Linux – koneckonců obojí je součástí projektu svobodného softwaru GNU. Komunita statistiků a analytiků vytvořila prostředí, které umí jednoduché i komplikované manipulace s daty, matematické a statistické výpočty. A co víc, dokáže snadno importovat data z různých zdrojů (text, ODBC, SPSS a jiné) a produkovat textové i grafické výstupy. Například pouhými třemi příkazy lze načíst data z textového souboru, vygenerovat histogram a ten uložit jako soubor. Na www.r-project.org bývá každý měsíc nová verze, samozřejmě zpětně kompatibilní. Zdarma lze stáhnout základní instalaci (cca 19 MB) pro Windows, Mac OS a Linux, zdrojový kód a další doplňky. Po spuštění programu máte k dispozici nejen samotné prostředí R, ale i rozsáhlou dokumentaci včetně referenčních příruček,

hypertextových nápověd i příručky pro začínající uživatele.

Uživatelské prostředí je řádkové, což je bezpochyby nevýhoda – ne každý píše dost rychle a pamatuje si přesné znění příkazů. Pomůckou je historie příkazů, lze používat i schránku na přenášení příkazů. A mezi statistiky a analytiky je dost programátorů, kterým psaní kódu nečiní žádné zvláštní obtíže. Prostředí umožňuje práci s proměnnými – od jednoduchých přes pole až po datovou tabulku nebo velmi komplexní typ *List*. To hlavní je ovšem nepřeborný arzenál funkcí pokrývajících všechny obvyklé potřeby uživatele. Chcete spočítat průměr, porovnání dvou výběrů, korelační matici, lineární regresi, faktorovou analýzu, dekompozici časové řady, náhodné číslo z exponenciálního rozdělení nebo jen řádkové součty v matici? Na všechno jsou už předem připravené nástroje. Mnoho funkcí generuje přehledné grafy, grafy lze modifikovat pomocí desítek parametrů a hlavně ukládat ve standardních formátech (GIF, JPG, BMP, WMF atd.). Tvůrci jazyka prostředí prokázali praktickou inteligenci, když umožnili dělat obvyklé věci jednoduše. Vektor (1, 2, 3, ..., 20) se tak zapíše jako 1:20, vektoru s 50 opakovanými hodnotami 1 se dosáhne zápisem rep(1,50). Průměr hodnot vektoru x, u nichž je na odpovídajícím místě vektoru hodnota y větší než 100, se intuitivně zapíše jako mean(x[y>100]) – a je to správně. Největší potenciál se ovšem skrývá v možnosti programovat v jazyku R. Prostředí umí spouštět makra napsaná v textovém editoru, jazyk obsahuje programovací konstrukce jako cykly, větvení pomocí podmínky, volání maker, uživatelem definované funkce atd. Prostředí R je omezeno velikostí operační paměti, v níž si musí držet všechna data, která načetlo, to znamená, že čím výkonnější počítač, tím víc možností máte. Přesto si myslím, že díky možnosti flexibilních grafických výstupů a nulové ceně představuje pro všechny výpočtaře vynikající alternativu ke komerčním produktům. ■ ■ ■ Jan Hučín

SEXEPÍL NEDODÁ.
SEXY TRIKO ANO.

ZA 12 ETIKET
ZÍSKEJ ORIGINALNÍ
TRIKO PUMA

Jak bezplatně zvýšit výkon svého počítače

OBSAH

Procesor Vyšroubujte výkon svého procesoru zadarmo.	102
Základní deska Donuťte systémovou sběrnici na pevné desce, aby propouštěla maximum dat.	102
Grafická karta Odhalte skryté možnosti své grafické karty.	105
Vypalovačka Dopřejte své vypalovačce vyšší rychlost zápisu.	106
Pevné disky Aktivujte RAID a dostaňte z pevného disku maximum se správnými ovladači.	106

Šetříme s PC tuningem

Připadá vám, že váš počítač je bezdná pokladnička? Sotva do něj dáte novou grafickou kartu, začne pokulhávat procesor. Jakmile si pořídíte rychlejší procesor, začne vás brzdit disk. Zkrátka musíte do něj neustále investovat. S tím je teď konec. Nechte si své peníze na užitečnější věci a vyladíte si svůj hardware zadarmo.

Když se počítačovní nadšenci vrhnou na vylepšování svých miláčků, nezastaví se před ničím. Po drahém vodním chlazení procesoru následuje dokonale odhlučněný disk, k rychlé vypalovačce se přidá rychlejší grafická karta a tak dále. Všechny tyto inovace ale něco stojí a o nějakém vyšším výkonu v praxi často ani nemůže být řeč. Ti chytřejší si ale peníze nechají na užitečnější věci. Kouzelná formulka totiž zní „Šetřit s PC tuningem“. V našem článku, věnovaném speciálně tuningu, vám prozradíme ty nejlepší tipy a triky, jak vyladit svůj počítač úplně zadarmo. Mobilizujte tajné rezervy svého hardwaru, aniž by vás to cokoli stálo. Pro ty, kteří se už nemohou dočkat, jsou určeny rychlé tipy na str. 104. Na provedení těchto jednoduchých zásahů vám bude stačit pět minut – takové ideální zahřívací kolečka.

Všechny tipy v tomto článku jsou v podstatě rozděleny do kategorií podle nejdůležitějších komponent počítače – procesor a základní deska (s radami pro nastavení BIOS), grafická karta a mechaniky. U každého triku je uvedeno pravděpodobné zvýšení výkonu a naznačena možná úspora.

Zvláštní pozornost jsme věnovali ladění notebooků. Podrobnosti najdete v závěru tohoto článku v samostatném rámečku.

Pozor: Berte prosím v úvahu, že tuningem můžete přijít o záruku na jednotlivé komponenty a v některých případech komponenty i poškodit. Před tuningem si proto zálohujte všechna důležitá data.

Teď už ale do práce. Čeká na vás vyšší výkon, za který byste normálně pořádně zaplatili.

Procesor a deska

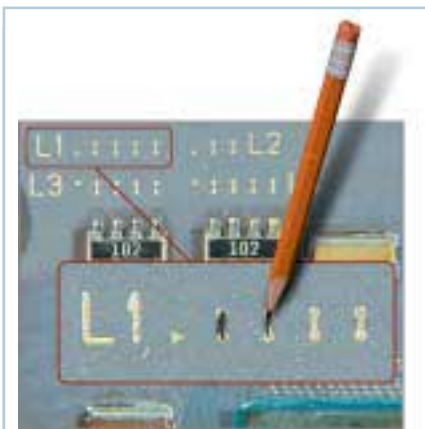
Zabijte dvě mouchy jednou ranou. Stačí jen šikovně vyždímat z procesoru a desky skryté rezervy. Peníze tak ušetříte hned dvakrát.

1. VYŠŠÍ RYCHLOST PROCESORU: PŘETAKTOVÁNÍ STARŠÍCH PROCESORŮ AMD

Mozkem počítačových sestav bývá často některá z prvních verzí procesorů Athlon a Duron (s kódovým označením Thunderbird, Spitfire nebo Morgan). K aktivaci multiplikátoru procesoru vám tak bude stačit obyčejná ostrá tužka. Nejprve si před sebe položte procesor tak, aby kulatý zářez v keramické horní destičce procesoru směřoval doprava dolů. Nyní najdete nápis „L1“ (viz obrázek). Tímto nápisem se označují tzv. L1 můstky, které mají na starosti takt procesoru. Vezměte obyčejnou ostrou tužku a pečlivě, shora dolů, přemalujte všechny L1 můstky. Jakmile je propojíte, je procesor připraven k přetaktování.

OPTIMÁLNÍ TUNING MŮŽE PŘINĚST NÁRŮST VÝKONU

	PŮVODNÍ HARDWARE (BEZ TUNINGU)	VÝSLEDEK TUNING	VÝKONOVÝ ZISK
	Athlon 2500+	Athlon 3200+	až 20% zvýšení pracovní frekvence
	48x vypalovačka	52x vypalovačka	5% zvýšení rychlosti vypalování
	pevný disk se standardními ovladači	pevný disk se speciálními ovladačem a RAID	zvýšení rychlosti disku až o 100 %
	základní deska Nforce2 s FSB 333	deska Nforce2 s FSB 400	až 20% zvýšení rychlosti systému
	ATI Radeon 9500	ATI Radeon 9700 Pro	zvýšení 3D výkonu až o 130 %
MĚŘENÍ	10 660 (body 3Dmark 2001)	15 917 (body 3Dmark 2001)	zvýšení výkonu o 49 %

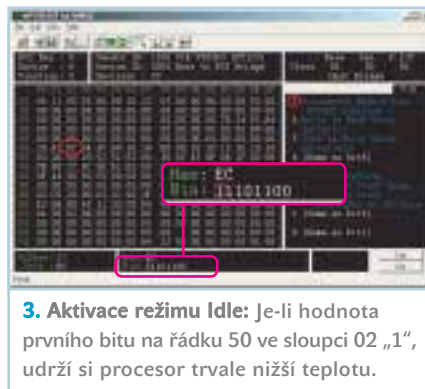

1. Aktivace multiplikátoru: Pomocí tužky propojte L1 můstky a vyšší taktovací frekvenci už nebude stát nic v cestě.

Režim Idle aktivujete takto: Spusťte aplikaci WCPRedit. V nabídce *File* najdete pod příkazem *PCR Open* několik již připravených souborů pro nastavení BIOS. Vyhledejte soubor, který odpovídá vaší čipové sadě.

Poté aktivujte nový profil desky pomocí *Register load*. Potvrďte kliknutím na *Yes*, aby se mohly načtené hodnoty uložit. V dalším kroku přejděte na řádek 50, sloupec 02 (viz obr.). Tam najdete hodnotu „EC“, zapsanou v šestnáctkové soustavě a odpovídající binárnímu číslu 11101100. Zde musíte případně změnit hodnotu prvního bitu zleva. Pokud je jeho hodnota „1“, je režim Idle aktivní. Pokud ne, je třeba tuto hodnotu kliknutím myši změnit právě na „1“. Potvrďte nastavení kliknutím na *Set* a *Yes*.

Po této změně se sníží teplota procesoru. Můžete ji měřit externím teploměrem, který připevníte poblíž procesoru.

3. Aktivace režimu Idle: Je-li hodnota prvního bitu na řádku 50 ve sloupci 02 „1“, udrží si procesor trvale nižší teplotu.

Ke změně taktovací frekvence procesoru musíte přejít do nastavení BIOS. V něm pak musíte zvýšit hodnotu multiplikátoru. Například procesor Athlon 1200 MHz pak bude schopen dosahovat tempa zhruba o 600 až 800 Kč dražšího Athlonu 1400 MHz.

POZOR: Pokud se vám tahem tužky podaří „zkratovat“ dva můstky vedle sebe, vymažte všechny čárky a celý postup zopakujte.

2. VYŠŠÍ VÝKON PROCESORU: ÚPRAVA NOVÝCH PROCESORŮ ATHLON XP

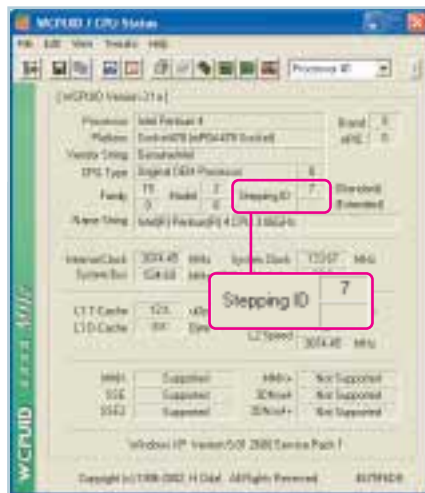
Stejným způsobem, i když trochu obtížněji, lze přetaktovat i novější verze procesoru Athlon XP s jádrem Palomino. Na rozdíl od starších procesorů AMD (viz bod 1) se však musíte vyzbrojit špachtličkou, lepidlem a stříbrným vodivým lakem. U procesorů s jádrem Palomino jsou totiž mezi L1 můstky navíc ještě malé rýhy. Ty je třeba nejprve vyplnit (v ideálním případě dvousložkovým lepidlem) a spojit stříbrným vodivým lakem. Nám se takto podařilo přetaktovat procesor Athlon XP 1800+ na 2000+.

3. TROCHA ODPOČINKU NEUŠKODÍ: NÁSTROJ WCPREDIT UMÍ ATHLON USPAT

Pomocí nástroje **WCPRedit** (najdete ho na www.h-oda.com) se dá u základních desek s čipovou sadou KT133/KT266 aktivovat u procesorů Athlon režim „Idle“, který bývá často vypnutý. Příkazem Idle se procesor, pokud na pozadí neběží žádná aplikace, přepíná do jakéhosi běhu naprázdno. V tomto režimu pak teplota procesoru klesá až o 15 stupňů. Tím se procesor šetří, takže si v běžném provozu vystačíte se standardním jednoduchým chladičem. Ušetříte tak minimálně 600 Kč, které by vás stál dražší a výkonnější chladič.

4. RYCHLÉ PROCESORY PENTIUM 4: PŘETAKTOVÁNÍ O VÍC NEŽ 500 MHz

U procesorů Pentium 4 vám pomůže jedinec úprava tzv. frontside sběrnice (FSB) uvnitř mikroprocesoru. Je to proto, že Intel propo-

4. Šťastné číslo 7: Stepping-ID 7 zvyšuje šanci na úspěšné přetaktování procesoru.

žil multiplikátor napevno pomocí vodivých cest uvnitř procesoru. Přesto se od výrobní verze C1-Stepping dají přetaktovat i procesory Pentium 4 s frekvencemi od 2,26 GHz. ▶

NASTAVENÍ V BIOS – JAK SPRÁVNĚ LADIT

Systém BIOS obsahuje nejdůležitější parametry pro nastavení pracovní rychlosti systému. Neplatí to sice u všech základních desek stejně, ale do nastavení BIOS se dostanete tak, že po zapnutí počítače podržíte stisknutou klávesu [Del] nebo [F1]. Jakmile se objeví okno BIOS, přejděte do *Advanced Chipset Features* nebo *Overclocking Features*. V těchto oknech pak můžete nastavovat multiplikátor procesoru, taktovací frekvenci systému (FSB), načasování paměti RAM a frekvence AGP a PCI sběrnice.

PEVNÉ NASTAVENÍ DĚLIČŮ FREKVENCE AGP A PCI

Zkontrolujte, zda je frekvence AGP a PCI nastavena na standardní hodnoty. Pokud to je možné, aktivujte před přetaktováním možnost *AGP/PCI = 66/33 MHz* nebo *AGP/PCI Divider = fix*. Tím odpojíte zařízení AGP a PCI od FSB a vyvarujete se pádů systému způsobených přetíženými PCI nebo grafickými kartami.

LEPŠÍ NAČASOVÁNÍ PAMĚTI RAM

Výkonnost paměti už výrazně nezvyšují další a další MHz, nýbrž kratší přístupové doby (Latency). Potřebné nastavení najdete pod *DRAM Timing* nebo *CAS Latency Time*. Zkuste snížit hodnotu *CAS Latency* z 2,5 na 2. Výkon systému by se tím měl zvýšit až o 10 %.

POHRÁVÁNÍ SI

S TAKTOVACÍ FREKVENCÍ PROCESORU

Pokud máte procesor, u kterého jste nejprve aktivovali přetaktování, snižte výrazně hodnotu multiplikátoru v nastaveních *Advanced Chipset Features* a postupně zvyšujte taktovací frekvenci FSB. Ideální je nastavit taktovací frekvenci FSB synchronně s pracovní pamětí. Poté znovu zvýšte multiplikátor procesoru. Po tomto zásahu by se měl zvýšit výkon celého systému.

STABILIZACE PROCESORU NAPĚTÍM

Pokud si při přetaktování procesoru všimnete jakýchkoli náznaků nestability, zvýšte opatrně napájecí napětí procesoru pomocí nastavení v *CPU Voltage Control* (nebo v podobně nazvaném okně). **Pozor:** Nezvyšujte napětí o více než 20 % nad standardní hodnotu, jinak hrozí rychlá smrt uvařením. Jediným účelem zvýšení napájecího napětí je stabilizovat procesor.

- ▶ Na procesoru sice nenajdete nic, čím byste mohli tento speciální stepping provést, ale pomocí nástroje **WCPUID** (www.h-oda.com) zjistíte všechno, co potřebujete. Odpovídajícím indikátorem pro C1-stepping je číslo 7. Zobrazuje se v části *Stepping-ID* v pravé horní polovině okna programu (viz obr.). Pokud už máte procesor C1, můžete z něho vymáčkout dalších 500 MHz. Pro ostatní

platí, že nejvíce se člověk naučí tím, že si něco vyzkouší v praxi.

A teď už k věci. Nejprve prohledejte nastavení BIOS. V BIOS Setup Utility pátrejte po nastaveních typu *Configure System Frequency/Voltage* nebo *Advanced Chipset Configuration*. Toto nastavení vám kromě frekvence FSB umožní změnit i taktovací frekvenci paměti a poměr frekvencí AGP – PCI.

Nyní postupně zvyšujte taktovací frekvenci FSB po 10 MHz. Pokaždé důkladně prověřte, zda je systém stabilní. V případě jakýchkoli náznaků nestability vraťte taktovací frekvenci na poslední stabilní nastavení. Nám se na pevné desce Asus P4C800 podařilo zrychlit P4 z 2,4 GHz (18 × 133 MHz) na velmi slušných 3,0 GHz (18 × 166 MHz). Museli jsme ale zvýšit napájecí napětí procesoru z 1,65 na 1,8 V.

5. PODROBNÝ NÁVOD NA VYLADĚNÍ FREKVENCE SYSTÉMU

Vyladění procesoru Athlon XP na taktovací frekvenci sběrnice FSB 400 MHz

Dopřejte svému novému procesoru Athlon XP na desce Nforce 2 už teď to, co AMD zatím jenom plánuje. Zvýšením taktovací frekvence FSB na 400 MHz a jemným vyladěním procesoru tak ušetříte zhruba 1500 až 2000 Kč.

K přetaktování systému AMD na taktovací frekvenci 400 MHz budete potřebovat desku Nforce2 EPOX 8RDA+, procesor Athlon XP 2500+ (s jádrem Barton), vřetenový doladovací potenciometr 1 k Ω , měděný drát, páječku a univerzální měřič (multimetr).

Nejprve pomocí multimetru nastavte doladovací potenciometr na 1 k Ω . Poté připájejte na střední a zadní nožičku kousky měděného drátu. Vyhledejte regulátor napětí s nápisem „3037A“ (najdete ho u portu AGP). Připájejte měděné drátky

k oběma vnějším pinům v horní řadě čipu (vedle portu AGP). Na dobře dostupné místo, například ke slotu AGP, pak přilepte vřetenový potenciometr.

Nyní spusťte počítač a přejděte do nastavení BIOS. V nabídce *Hardware Monitoring* by měla být u *Vdd(V)* uvedena hodnota zhruba 1,72 V. Opatrně otáčejte šroubem potenciometru proti směru hodinových ručiček, dokud se hodnota nezvýší na 1,76 V. Tím se stabilizuje napájení čipové sady.

V nabídce *Frequency Control* nastavte taktovací frekvenci pracovní paměti na efektivní frekvenci 400 MHz. Taktovací frekvenci FSB zvýšte také na 400 MHz. Procesor teď běží s efektivní frekvencí 2,2 GHz (předtím 1,83 GHz), což odpovídá zhruba úrovni procesoru Athlon 3200+. Na procesoru tak ušetříte až 15 000 Kč, navíc získáte díky zvýšení frekvence FSB vyšší výkon, který by vás jinak stál další peníze.

Doladovací potenciometr: Umožňuje jemné ladění provozního napětí.

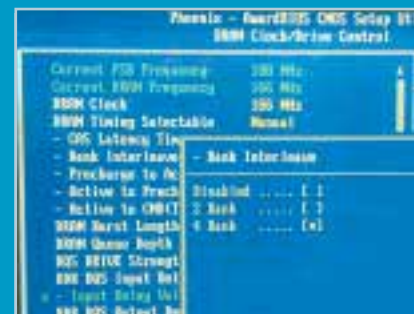

Regulátor napětí 3037A: Díky potenciometru zajišťuje stabilní taktovací frekvenci 400 MHz sběrnice FSB.

RYCHLÉ TIPY

RYCHLEJŠÍ PŘÍSTUP K PAMĚTI RAM V REŽIMU INTERLEAVE

U čipových sad VIA, jako např. KT266 nebo KT333, lze v BIOS aktivovat režim Interleave pro operační paměť. Tímto nastavením přimějete řadič paměti RAM, aby střídavě využíval různé paměťové bloky. Maximálně se tím zkracuje doba latence a výkon počítače se zvýší až o 10 %.

Větší rychlost RAM: Režim Interleave umožňuje několikanásobné současné přístupy do paměti.

VYUŽÍVÁNÍ DRUHÉHO PAMĚŤOVÉHO KANÁLU U ČIPOVÝCH SAD NFORCE

Dvoukanálové varianty čipových sad Nforce firmy Nvidia slibují vyšší propustnost paměti. Funguje to ale pouze za předpokladu, že máte dva zcela stejně osazené paměťové bloky. Pokud máte jen jeden paměťový modul, dokoupením druhého zvýšíte propustnost paměti asi o 20 %.

JAK UŠETŘIT ČAS (A NERVY) S NÁSTROJEM HITACHI FEATURE

Novější desky jsou téměř vždy vybaveny funkcí Acoustic Management, která umožňuje přepínat mezi normálním (tj. rychlejším) provozním režimem a tišším režimem s delšími přístupovými dobami. Na www.hgst.com/hdd/support/download.htm najdete nástroj Feature Tool (v současné době ve verzi 1.8), který je volně ke stažení. Jeho pomocí pak můžete provádět potřebná nastavení sami.

Grafická karta

Pořízení rychlé grafické karty vás může vyjít až na 12 000 Kč. Pokud chcete ušetřit, můžete zvýšit výkon své současné grafiky několika šikovnými triky, které vás nebudou stát vůbec nic.

6. AKTIVACE UKRYTÝCH GRAFICKÝCH REŽIMŮ NA KARTÁCH RADEON LE

Firma ATI na svých grafických kartách Radeon LE (Light Edition) sice deaktivovala funkce HyperZ, ale z 3D čipu je neodstranila. Funkce HyperZ slouží především ke zvětšení pásma paměti a k plynulému přehrávání i ve vysokém rozlišení a při velké hloubce barev. Tuto funkci můžete ale své uměle okleštěné grafické kartě Radeon zase vrátit. Stačí otevřít běžný textový editor, např. Poznámkový blok, a zadat tento text (pozor na velká písmena a mezery):

REGEDIT4

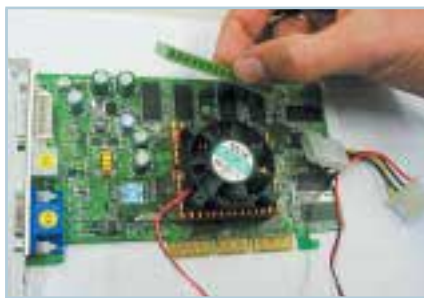
```
[HKEY_LOCAL_MACHINE\Software\ATI
Technologies\Driver\0000\atidxhal]
"DisableHierarchicalZ"="0"
"EnableWaitUntilIdxTriList2"="1"
"DisableHyperZ"="0"
"FastZClearEnabled"="1"
"Vsync"="0"
"AntiAlias"="0"
"ZFormats"="3"
"ExportCompressedTex"="1"
```

Soubor pak uložte pod názvem RADEONLE.REG na plochu. Poklepejte na ikonu souboru a potvrďte výzvu k uložení do registru. Po restartování počítače se 3D hodnoty benchmarků pro hraní her, např. 3DMark 2001, zlepší až o 10 %.

7. PŘESTAVBA KARTY GEFORCEFX-5200 NA RYCHLEJŠÍ VARIANTU ULTRA

Pokud má vaše grafická karta GeForceFX-5200 zatím jen pasivní chlazení, můžete ji jednoduchým trikem během pár sekund přeměnit na model Ultra. K této přestavbě budete potřebovat pouze jednoduchý starý ventilátorek k procesoru 486, čtyři šroubky, pasivní chladič a tepelně vodivou lepicí pásku pro video RAM paměť (to všechno pořídíte v běžném obchodu s elektronikou za poměrně zanedbatelnou částku). Nejprve přišroubujte větrák k pasivnímu chladiči grafické karty. Poté přilepte chladiče paměti tepelně vodivou lepicí páskou k video RAM paměti. Než budete pokračovat, nechte chladiče zaschnout.

Nyní zasuňte upravenou grafickou kartu zpátky do slotu a připojte větrák k vhodnému zdroji napájení. Restartujte počítač. Po spuštění Windows vyberte z nabídky *Start* příkaz

7. Připevnění větráku a chladičích prvků pro paměť na grafickou kartu GeForceFX 5200.

Spustit. Do příkazového pole zadejte *regedit* a potvrďte kliknutím na *OK*. V eitoru registrů vyhledejte větev „HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\NVIDIA Corporation\Global\NVTweak“. Pravým tlačítkem klikněte na *NVTweaks* a vyberte *Nový* – jako *DWORD* zadejte *Coolbits*. Jako hodnotu *Coolbits* zadejte číslo 7 v šestnáctkové číselné soustavě. Touto hodnotou přidáte do ovladače grafické karty Nvidia tajemnou záložku *Přetaktovat*.

V Ovládacích panelech vyberte *Zobrazení*. Přejděte na záložku *Nastavení* a klikněte na tlačítko *Upřesnit*. Poté zvýšte frekvenci čipu a paměti (standardně 250/400 MHz) na hodnoty Ultra (325/650 MHz) a nové nastavení ověřte. Pokud funguje všechno hladce, vytvořili jste si právě z karty GeForce FX 5200 zhruba o téměř 2000 Kč dražší model Ultra. Zvýšení výkonu by mělo být asi 15%.

8. NOVÉ REŽIMY VYHLAZOVÁNÍ HRAN U STARÝCH KARET GEFORCE3/4

Nastavte si u své grafické karty GeForce3 nebo GeForce4-Ti nové režimy vyhlazování hran, které jsou jinak vyhrazeny pouze pro akcelerátory drahých karet GeForceFX. Jediné, co k tomu budete potřebovat, je freewarový nástroj *aTuner* (ke stažení na www.pretaktovani.cz/text/atuner.asp). Tato přehledná utilita umožňuje aktivovat další režimy Anti-Aliasing pro rozhraní DirectX

8. Hezčí obrázky: Pomocí utility aTuner dokáží 8násobné vyhlazení hran i grafické karty GeForce3/4.

a OpenGL. Mimo jiné nabízí i nastavení „8xS“ nebo „12xAA“ (Anti-Aliasing).

U vyššího rozlišení sice tyto režimy, zaměřené výhradně na kvalitu obrazu, výrazně zpomalují 3D výkon starších karet GeForce, ale v rozlišení 800 × 600 a s barevnou hloubkou 32 bitů se dají plynule hrát i nejnovější 3D hry, jako např. Unreal Tournament 2003, a to v takové kvalitě obrazu, kterou jinak nabízejí jen výrazně dražší karty.

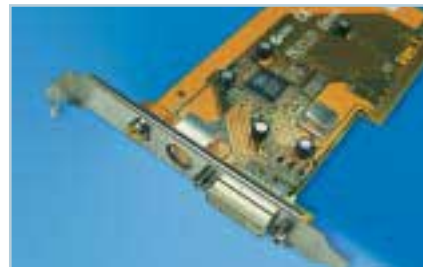
9. PŘEMĚNA KARET GEFORCE NA DRAŽŠÍ MODELY QUADRO

3D nástroj *RivaTuner* (najdete ho na Chip CD) dokáže z vaší karty GeForce3/4 snadno vytvořit profesionální kartu Quadro pro CAD aplikace. Podrobný postup je popsán na Chip CD, v rubrice Shareware. Před úpravou si ale musíte nejprve nainstalovat softwarový patch pro grafickou kartu GeForce.

RivaTuner pracuje v současné době spolehlivě s ovladači grafických karet až po Detonator verze 41.03.

10. SHUTTLE BAREBONES: PODPORA PRO DVA MONITORY ZA PÁR KORUN

Pokud vlastníte systém Shuttle Barebones SG51G nebo desku s čipovou sadou SiS651, můžete grafickou kartu integrovanou na

10. Dvoumonitorový provoz levněji: S přídatnou kartou AGP Card CV21F podporuje Shuttle Barebones zobrazení na dvou monitorech současně.

desce s minimálními náklady upravit tak, aby zvládala režim Dual Head. Tím si ušetříte nákup nové grafické karty podporující dva monitory, která by vás přišla přinejmenším na 3000 Kč. Nicméně budete potřebovat adaptér AGP Card CV21F, který vás bude stát zhruba tisícovku. Zapojuje se do slotu AGP a má výstup DVI-I, S-Video a Composite.

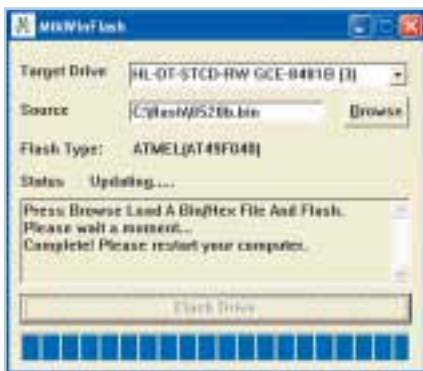
S tímto adaptérem pak můžete aktuální obraz klonovat nebo rozšířit na další analogový monitor, nebo dokonce na digitální LCD monitor. Funkci Dual Head aktivujete v ovladači grafické karty (*Zobrazení – Nastavení – Upřesnit – DoubleScene*). Po restartování počítače budete moci používat k zobrazení dva monitory. Více si o adaptéru můžete přečíst na internetové stránce www.shuttle.com.

Mechaniky

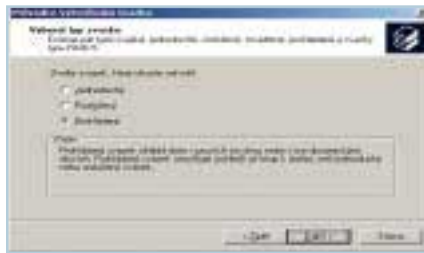
Tišší pevné disky a rychlejší vypalovačky přijdou vhod snad každému. A pokud za ně nechcete utratit ani korunu, je následující text určen právě pro vás.

11. ZRYCHLENÍ VYPALOVAČKY POMOCÍ UPDATU FIRMWARU

Jednoduchý update firmwaru ve Windows udělá z mnohé 32rychlostní vypalovačky 48rychlostní, a ze 48rychlostní dokonce 52rychlostní vypalovačku. Seznam vypalovaček, které takto můžete upravit (přes 100 různých modelů!), najdete na internetu na stránce <http://forum.cdfreaks.com/showthread.php?s=&threadid=58518>. Pokud v něm najdete svoji vypalovačku, budete potřebovat nástroj **MTKWinFlash** (ke stažení na <http://digi.rpc1.org/mwf.htm>) a speciální firmwarový soubor určený pro vaši vypalovačku. Ten najdete na http://forum.rpc1.org/dl_all.php. Pro upgrade stačí vybrat model, který má vyšší rychlost vypalování než vaše vypalovačka. Pak spusťte aplikaci MTKWinFlash. Klikněte na **ATAPI Mode**. Program automaticky rozpozná vaši vypalovačku. Dále v části **Source** vyhledejte nový firmware (ve formátu BIN nebo HEX) a klikněte na **Flash Drive**. Program se poté pokusí firmware nahrát do flash paměti mechaniky. Proběhne-li všechno v pořádku, můžete po restartování počítače vypalovat s vyšší rychlostí. Tím ušetříte nejen čas, ale i peníze. Naše testovací vypalovačka typu Lite-On 32125W teď pod názvem 48125W bezvadně vypaluje 48násobnou rychlostí místo původní 32násobné. **POZOR:** Na tento postup neposkytujeme žádnou záruku ani za něj nepřebíráme odpovědnost. Nesprávně „flashnuté“ nefunkční mechaniky lze do původního stavu vrátit pouze v některých případech. Věnujte dobrou pozornost přesnému číslu modelu!

11. Ze 48násobné na 52násobnou rychlost vypalování: Program MTKWinFlash umí flashnout firmware řady různých vypalovaček na vyšší model.

12a. Vyšší rychlost v režimu prokládaného svazku: Pomocí Průvodce vytvořením svazku ve Windows XP Professional můžete u obou pevných disků nastavit Prokládaný režim (RAID 0).

12b. Dva rychlé disky: Oba dílčí oddíly (po 16 GB) budou na dynamických diskových jednotkách 1 a 2 propojeny do jednoho prokládaného svazku. Nová disková jednotka D bude mít dvojnásobnou kapacitu (32 GB).

12. ZDOVNÁSOBENÍ RYCHLOSTI PEVNÉHO DISKU VE WINDOWS XP PROFESSIONAL

Vlastníte počítač se dvěma pevnými disky, které byste chtěli používat v režimu prokládaného svazku (někdy označovaném i jako RAID 0; data se zapisují střídavě na oba disky), aniž byste si pořizovali drahý hardwarový řadič diskových polí RAID (asi tak za 3000 Kč)? Pod Windows XP Professional můžete rychlejší diskové pole RAID 0 používat zadarmo. Rychlost disků se tím v některých případech zvýší až o 100 %.

Nejprve budete potřebovat na obou pevných discích dynamickou jednotku s přesně stejně velikým volným místem. V Ovládacích panelech zvolte **Nástroje pro správu**, poté vyberte **Správa počítače** a v ní položku **Správa disků**. Pravým tlačítkem myši klikněte na disk, který chcete změnit, a potvrďte možnost **Převést na dynamický disk**.

Poté klikněte na volný prostor té dynamické diskové jednotky, kterou chcete přidat do režimu Stripset. Klikněte na **Rozšířit svazek** a postupujte podle pokynů pomocníka. Po dokončení budou obě dynamické diskové jednotky fungovat v rychlém režimu RAID 0. **POZOR:** Před instalací diskových polí RAID důrazně doporučujeme zálohovat všechna cenná data na nějaké externí médium. Je třeba také připomenout, že takto svázané disky v sobě skrývají dvojnásobné nebezpečí ztráty všech dat – stačí havárie jednoho z nich a přijedete o data na obou.

13. JAK DONUTIT ŘADIČ RAID LITE, ABY FUNGOVAL BEZ OMEZENÍ

Pokud na své desce už máte řadič RAID v omezené Lite verzi, můžete se pokusit udělat z něj plnohodnotnou verzi. Na německé stránce <http://lumberjacker.kettenfett.com> (možný anglický překlad), která se věnuje řadičům RAID, najdete varianty BIOS včetně podrobného návodu téměř pro všechny současné desky i pro spoustu starších desek od různých výrobců, jako např. Abit, Asus, Gygabite a MSI.

14. OPTIMÁLNÍ NASTAVENÍ PEVNÉHO DISKU POMOCÍ INTEL APPLICATION ACCELERATORU

Intelovský nástroj Application Accelerator (IAA) je v podstatě ovladač IDE pro systémy používající čipové sady Intel. Tento ovladač umí podstatně zrychlit přístup přes IDE. Funguje to takto: Nejprve nainstalujte nejnovější ovladač čipové sady od Intelu (Intel Chipset Software Installation Utility, ke stažení na <http://developer.intel.com/design/software/drivers/platform/inf.htm>), a poté nejnovější verzi nástroje IAA (ke stažení na www.intel.com/support/chipsets/iaa). Nám se podařilo zvýšit přenosovou rychlost u testovaného pevného disku z 15 na 19 MB/s, tedy o 27 %.

14. Optimální konfigurace pevných disků v intelovských systémech: Ovladač pevných disků Intel Application Accelerator (IAA) umožňuje volbu mezi maximálním výkonem a minimálním hlukem při čtení a zapisování na pevný disk.

Další jemné doladění umožňuje automatická správa akustiky. V programu IAA vyberte typ svého pevného disku a poklepejte na **Automatické řízení akustiky** (pokud tuto funkci váš disk podporuje). Můžete si vybrat ze dvou možností – **Maximální výkon** a **Minimální akustický výkon**. Je-li pro vás důležitější ticho než vysoký výkon systému, použijte nastavení **Minimální akustický výkon**. Pohyby čtecí a zapisovací hlavy se zpomalí, čímž se celkově sníží hlučnost disku. V našem testu se nám podařilo snížit hladinu hluku asi o 3 sony, takže jsme ušetřili za doplňky typu tlumící materiál nebo zavěšení bez vibrací. ■ ■ ■ Daniel Bader, Manfred Rindl

TUNING NOTEBOOKŮ

Dovybavení a zrychlení mobilních počítačů bez velkých investic

Možnosti ladění hardwaru jsou v případě notebooků velmi omezené, zvláště když jsou jednotlivé komponenty, jako např. procesor a systém chlazení, vzájemně sladěny tak, že je lze jen obtížně měnit. Proto se naše následující tipy omezují z větší části na softwarový tuning a doplňková zařízení, s nimiž je možné překonat některé nedostatky mobilních počítačů.

1. ZMÍRNĚNÍ PROBLÉMŮ S DISPLEJEM POMOCÍ SPRÁVY BAREV

To, že kvalita zobrazení na TFT displejích používaných v notebookech není vždy optimální, není nic, co by se nedalo změnit, zvláště pokud máte ve svém notebooku novější grafický čip z řady GeForce nebo Mobility Radeon od firmy Nvidia, resp. ATI. Jejich ovladače totiž umožňují bohaté nastavení správy barev, pomocí které lze odstranit některé slabiny týkající se jasu. Ušetříte si tak případné obrovské náklady na pořízení nového notebooku s kvalitnějším displejem.

1. Ukázka možností nastavení barev u notebooku Toshiba s grafickou kartou GeForce4. Správa barev je opravdu široká a umožňuje i jemné doladění.

2. DOVYBAVENÍ SÍŤOVÝM USB ADAPTÉREM

Ethernetový port 10/100 Mb/s, který je v současnosti už zcela běžný, nepatřil u starších modelů notebooků nezbytně ke standardní výbavě. To může být dost nepříjemné, pokud se do notebooku nedají připojit ani běžné ethernetové karty typu PCMCIA. I tento problém se ale dá vyřešit relativně levně. Pořiďte si síťový adaptér s připojením

3. Výhodnější: Dokovací stanice s USB porty vás přijde na mnohem méně než individuální řešení od výrobce notebooku.

USB (ceny se pohybují od necelých 1000 Kč, resp. 1500 Kč za adaptér s portem USB 2.0).

2. Dovybavit notebook síťovým rozhraním můžete výhodně i pomocí USB adaptéru.

3. USB PORTY MÍSTO DOCKING STANICE NEBO PORT REPLIKÁTORU

Pokud svůj notebook používáte na dvou různých místech pokaždé s jinými perifériemi, jsou dokovací stanice nebo replikátory portů praktické. Za svoje vlastní řešení však výrobci notebooků často požadují tisíce korun. Výhodnější řešení nabízí „neznačková“ dokovací stanice (například se můžete podívat do německého internetového obchodu www.pearl.de), jejichž ceny se pohybují od 70 eur. V uvedeném případě tak získáte po jednom sériovém a paralelním rozhraní a po dvou portech PS/2 a USB.

4. PŘIDÁNÍ DVD MECHANIKY, KOMBINOVANÉ MECHANIKY NEBO VYPALOVAČKY DVD

Pokud máte ve svém notebooku pouze jednu mechaniku CD-ROM, nemusíte si bezpodmínečně pořizovat drahé doplňky od výrobce. Předpokladem je ovšem standardní „slimline“ slot pro tenké mechaniky. Jestliže váš notebook takový slot má, je možné potřebnou „neoriginální“ mechaniku koupit a vyměnit ji za dosavadní jednotku.

5. PŘIDÁNÍ RYCHLÝCH SO-DIMM MODULŮ

Opatrnost je namíste zejména u dokupování paměťových modulů. Stejně jako u stol-

ních počítačů jsou i pro notebooky k dostání SO-DIMM moduly nejen s různou základní rychlostí (PC133, PC1600, PC2100 atd.), ale i s dalšími různými parametry.

Dávejte si pozor hlavně na latenci CAS (CL). Tato hodnota popisuje počet taktovacích cyklů paměti potřebných k založení platného adresování sloupce paměťové matice. Například použitím modulu PC2100 s CL2 místo CL2,5 u notebooku Samsung T10 jsme dosáhli zvýšení výkonu o 10 %. Rychlejší modul nás přitom stál jenom o 100 Kč víc.

5. CL2 poráží CL2,5: Hodnotu latence CAS (CL), která vyjadřuje rychlost paměti RAM, najdete v popisku na paměťovém modulu, vytištěnou drobným písmem.

6. ZRYCHLENÍ GRAFIKY ATI POMOCÍ OVLADAČŮ URČENÝCH PŮVODNĚ PRO STOLNÍ PC

Opravdu aktuální ovladače pro grafické čipy v notebookech se velmi těžko shání. Majitelé laptopů s novými grafickými čipy ATI Mobility Radeon si však na <http://drivers.driverhaven.net/downloads> mohou stáhnout univerzální variantu ovladače na bázi ovladače Catalyst 2.0, určeného pro stolní počítače.

Tento ovladač obsahuje i nástroj k přetaktování, ze kterého jsme při našem testu s notebookem Samsung T10 dostali až o 25 % vyšší 3D akceleraci. Na stejné stránce najdete i ještě novější upravený ovladač Catalyst 3.2, který je určen speciálně pro grafický čip ATI Radeon Mobility 9000. S tímto ovladačem se grafický výkon zvýší o 5 % a navíc se aktivuje funkce úspory energie Powerplay.

Neobjevovat Ameriku, newynalézat kolo

Programování, podobně jako většina lidských činností, má svá „hesla dne“. Kdo se jimi dostatečně často nezaklíná, není „in“, nemůže být považován za odborníka. V sedmdesátých letech minulého století to bylo strukturované programování, před deseti lety to bylo objektivě orientované programování, dnes to jsou mimo jiné návrhové vzory.

To ale neznamená, že jde jen o prázdná módní slova: mnohá z těchto hesel mají hluboký obsah a za masivním marketingem a propagandou téměř bolševického ražení se mohou skrývat – i když se to člověku občas nechce věřit – velice užitečné věci. To platí i o návrhových vzorech.

O CO JDE

Co to vlastně ty návrhové vzory, anglicky *design patterns*, vlastně jsou?

Odpověď je poměrně jednoduchá: Jde o *popisy řešení nejběžnějších problémů, s nimiž se vývojáři při návrhu softwaru setkávají*. Je jasné, že pro to, aby se určitý postup stal návrhovým vzorem, nestačí, aby poskytoval správné řešení pro jednu situaci. Řešení musí být použitelné pro celou třídu podobných situací. Musí ovšem také jít o řešení, které se ukazuje jako nejvýhodnější z hlediska přenositelnosti, rozšiřitelnosti, udržovatelnosti a řady dalších požadavků, které se na vyvíjený software obvykle kladou (ale ne vždy se pak dodržují).

Pokud vám to zní povědomě, nedivte se. Ono ve skutečnosti nejde o nic nového: svá ustálená řešení, tedy své návrhové vzory, má většina oborů tvůrčí lidské činnosti, architekturou počínaje a psaním románů nebo televizních seriálů konče.

Návrhové vzory pro tvorbu programů jsou založeny na objektivě orientovaném přístupu, i když realizace řady z nich v konkrétním programovacím jazyce objektová už být nemusí. Většina návrhových vzorů nemá žádného konkrétního autora, vznikla postupným, v podstatě darwinovským vývojem mezi programátory, často na mnoha místech zároveň.

Poměrně dlouhou dobu ovšem trvalo, než si lidé uvědomili jejich existenci, a především jejich cenu. I když programátorská profese

existuje už od počátku padesátých let minulého století, teprve na počátku devadesátých let se nad návrhovými vzory vážně zamyslela čtveřice špičkových programátorů a softwarových architektů (Erich Gamma, Richard Helm, Ralph Johnson a John Vlissides), posbírala nejběžnější z nich, utřídila je a v roce 1995 o nich vydala knihu s prostým názvem *Design Patterns* [1].

Trvalo ovšem ještě nějakou dobu, než programátoři začali význam návrhových vzorů plně doceňovat. V běžných učebnicích programování se o nich začalo hovořit vlastně až na samém konci devadesátých let; v současné době se znalost základních návrhových vzorů a schopnost jejich rozpoznání stává jedním z požadavků, který softwarové firmy kladou na uchazeče o přijetí na místo programátora.

Poznamenejme, že kniha [1] vykládá základní návrhové vzory pomocí jazyka C++, občas také pomocí Smalltalku. Od té doby se ve světové literatuře objevila řada dalších knih o návrhových vzorech založených na jiných jazycích (např. na Javě), většinou jde ovšem o převyprávění [1]. Pokud mohu posoudit, nedosahují ani zdaleka kvality původní publikace (i když může jít o důsledek skutečnosti, že mezi programovacími jazyky dávám přednost právě C++).

PŘÍKLAD

Někdy potřebujeme, aby jistá třída – řekněme třída X – měla pouze jedinou instanci. I když to možná na první pohled vypadá podivně, nejde o nic výjimečného. Může jít např. o třídu představující souborový systém v operačním systému nebo o třídu představující řadič tiskových úloh (spooler) v lokální počítačové síti. Ve skutečnosti jde o natolik častou situaci, že pro ni stálo za to vytvořit samostatný návrhový vzor, označovaný jako *jedináček* neboli *singleton*.

DRUHÝ NÁVRHOVÝCH VZORŮ

Autoři knihy [1] rozdělili návrhové vzory do tří základních skupin a toto rozdělení dodržuje i většina dalších autorů, kteří o návrhových vzorech píší.

První skupina obsahuje *tvořivé* (kreační) návrhové vzory. To jsou vzory, které popisují různé způsoby vytváření instancí objektových typů. Pomáhají zkonstruovat systém, který je nezávislý na podrobnostech způsobu vytváření a skládání objektů, které ho tvoří.

Druhou skupinu tvoří *strukturální* návrhové vzory, které se zabývají způsoby sestavování tříd nebo jednotlivých objektů do složitějších struktur.

Poslední skupinu tvoří *návrhové vzory chování* (behaviorální vzory). Ty se, stručně řečeno, zabývají algoritmy a rozdělením úkolů mezi jednotlivé objekty. Kromě samotných objektů nebo tříd popisují také způsoby komunikace mezi nimi, řídicí procesy, které se zde uplatňují, atd.

TVOŘIVÉ VZORY

Už jsme si řekli, že jde o návrhové vzory, které popisují způsoby vytváření objektů, tedy instancí objektových typů. Zapouzdřují:

- informace o tom, jaké třídy systém používá;
- informace o tom, jak se instance těchto tříd vytvářejí.

Výsledkem je, že systém zná pouze rozhraní objektů, s nimiž pracuje, a tím získává nezávislost na skutečném typu použitých objektů. Jednoduchým příkladem tvořivého vzoru je už zmíněný *jedináček*. Jiným příkladem je abstraktní továrna (abstract factory); s jejími variantami se setkáme např. v automaticky generovaném kódu při programování komponent COM. V objektových knihovnách se často také setkáme s *tovární metodou*.

STRUKTURÁLNÍ VZORY

Tyto vzory popisují, jak víme, varianty návrhové struktury tříd. Přitom využívají buď skládání objektů, nebo dědičnost. Cílem může být: ▶

- skládání nebo změna funkčnosti (tedy implementace);
- skládání nebo změna rozhraní objektů nebo tříd.

Příkladem strukturálního vzoru je *adaptér*. Tento návrhový vzor umožňuje přizpůsobit rozhraní existující třídy požadavkům jejího použití. Jestliže máme např. k dispozici třídu představující frontu a potřebujeme zásobník, vytvoříme zásobník jako adaptér, který zapouzdří frontu do třídy s potřebným rozhraním. Jiným běžným příkladem strukturálního vzoru je *most (bridge)*, v anglické literatuře také označovaný jako *the pimpl idiom*. (*Pimpl* je zkratka slov *pointer to implementation*, tedy ukazatel na implementaci, a v podstatě vystihuje způsob implementace.) Tento vzor umožňuje od sebe oddělit rozhraní a implementaci třídy tak, že implementaci lze měnit i za běhu programu.

Poznamenejme, že mnohé strukturální vzory jsou v různé míře příbuzné a za určitých situací je lze zaměnit.

Autor článku Ing. Miroslav Virius, CSc. – vysokoškolský pedagog a autor odborných článků v IT tisku, specializující se na programovací jazyky

VZORY CHOVÁNÍ

Tyto návrhové vzory se zabývají algoritmy a rozdělením povinností mezi objekty. Nepopisují jen skladbu objektů či tříd, ale také způsoby komunikace mezi nimi. Často charakterizují složité řídicí procesy, které je obtížné sledovat za běhu. Umožňují nám místo procesu řízení sledovat jen způsob propojení mezi objekty.

Jedním z nejčastěji používaných vzorů chování jsou *iterátory* – objekty, na které se můžeme dívat jako na zobecněný ukazatelů na prvky polí nebo jejich indexů. Umožňují pracovat stejným způsobem s různými druhy kontejnerů, nejen s poli.

Jiným často používaným vzorem je *pozorovatel (observer)*, označovaný také jako vzor *vydavatel-předplatitel (publisher-subscriber)*. Tento návrhový vzor řeší situaci, kdy různé komponenty programu musí reagovat na změnu některého objektu. Přitom zpravidla není známo, které komponenty a v jakou dobu to budou.

POUŽITÍ NÁVRHOVÝCH VZORŮ

I když používání návrhových vzorů není zatím mezi řadovými programátory příliš rozšířené, tvůrci knihoven a vývojových nástrojů si již delší dobu nemohou dovolit je pomíjet. To znamená, že s návrhovými vzory se již zcela běžně setkáváme v různých objektových knihovnách a ve zdrojovém kódu automaticky generovaném vývojovými nástroji. Podívejme se na několik namátkou vybraných příkladů:

- Standardní způsob zpracování událostí v Javě je založen na návrhovém vzoru *pozorovatel*.
- Pro práci se sekvenčními kontejnery se ve standardní šablonové knihovně C++ (STL), ale i v knihovnách Javy nebo C#, používají *iterátory*.
- Šablona zásobníku je v STL vytvořena jako *adaptér* využívající vektor, seznam nebo dvoustrannou frontu.
- Instance tříd automaticky generovaných vývojovými prostředím pro tvorbu aplikací CORBA nebo COM na základě jazyka IDL jsou zpravidla vytvářeny pomocí *abstraktních továren* a implementace těchto tříd je založena na vzoru *most*.

CO Z TOHO PLYNE?

Na návrhové vzory se můžeme dívat jako na analogii matematických, geometrických, fyzikálních a jiných vzorečků, které se učíme na základní škole a které nás pak provázejí po celý život. Chceme-li si spočítat plochu koberce, protože čistírna nepřijímá větší než 5 m², změříme si jeho strany a pak použijeme vzorec pro výpočet plochy obdélníka. Ten samozřejmě neodvozujeme, ten známe, neboť patří k základnímu vzdělání. Návrhové vzory v programování dnes začínají hrát podobnou roli při tvorbě počítačových aplikací. Podrobnější článek o návrhových vzorech najdete na Chip CD.

- ■ ■ Miroslav Virius

LITERATURA:

[1] Erich Gamma, Richard Helm, Ralph Johnson a John Vlissides: *Design Patterns*. Addison-Wesley 1995. Český překlad *Návrh programů podle vzorů*, Grada Publishing 2003.

Na tuto knihu mnozí autoři odkazují značkou *GoF*, což je zkratka anglických slov *Gang of Four* – parta čtyř.

DigiManie

internetový časopis
www.digimanie.cz

DigiManie

www.digimanie.cz

digitálním fotografování
 vše o digitálním fotografování

NOVÝ
 INTERNETOVÝ
 ČASOPIS

Native Instruments Reaktor Session

Miliony nástrojů

Dříve nebo později se vám každý virtuální nástroj okouká. Tedy spíš oposlouchá. Přes spousty možností, které vám zpočátku ukazovala jeho přednastavení, začnete mít pocit, že z něj leze pořád to samé. Ať kroutíte, čím kroutíte, nebo klikáte, na co chcete. Dříve nebo později vás tahle zoufalá situace dovede k tomu, že se začnete poohlížet, který jiný nástroj by vaše tužby uspokojil lépe. To s sebou přináší další náklady. I když... ne nutně.

Existuje způsob, pomocí něhož můžete získat virtuální instrument přesně podle svého gusta. Jeho původcem je německá společnost Native Instruments, o jejímž programu (a instrumentu) Battery jste se mohli dočíst nedávno. Ta věc se nazývá Reaktor a – po pravdě řečeno – nenapadá mě lepší srovnání než se stavebnicemi sovětského původu Junij elektronik. Ve stylu „urob si sám“ vám tenhle program dává možnost si z kvalitních komponent (generátorů, oscilátorů, ekvalizérů, filtrů a efektů) sestavit nástroj podle svého gusta. To vyžaduje zapálení, velké množství znalostí o syntéze, trpělivost a také spoustu času. Poslední dvě jmenované vlastnosti jsou něčím, co prakticky žádný muzikant nemá. A tak vedle původního Reaktoru (dnes už ve verzi 4) vznikla i aplikace pro nás nedočkavé – Reaktor Session. Tento program dokáže všechny nástroje a efekty vytvořené v Reaktoru číst a používat. A protože uživatelé sdílejí nástroje pro Reaktor na internetu, máte přístup ke stovkám instrumentů. Jen v základní sestavě, která je součástí instalace, jsou dvě desítky modulů.

SAMOTNÁ APLIKACE

Stejně jako většina nástrojů od Native Instruments může Reaktor Session pracovat jako samostatná aplikace. V takovém případě využívá ASIO drivery (Audio Streaming Inputs Outputs) vaši zvukové karty a pracuje jako syntezátor. Stačí jen (pomocí MIDI

Sintezátor Carbon

Sintezátor Uranus

rozhraní) připojit MIDI klávesnici a můžete s Reaktorem vyrazit koncertovat.

Orientace v Reaktoru je naprosto jednoduchá. Samotný program totiž příliš mnoho možností nenabízí. Ovládáte ho prakticky pomocí dvou lišt. Ta po levé straně vám umožňuje brousit po počítači a listovat mezi instrumenty, které pouhým přetažením na pracovní plochu Reaktoru aktivujete. Virtuální nástroje podle složitosti zabírají řádově od pár set kilobajtů po několik mega (podle toho také „užerou“ různou část výkonu procesoru). Tuto záložku lze též využít pro sledování (a úpravu) propojení nástroje s okolím.

Když vytváříte instrumenty v Reaktoru, fantazii se meze nekladou. Aby docílil zvuku, jaký si přeje, může autor takového nástroje teoreticky použít jakoukoli součástku v jakémkoli množství. A tak mohou mít některé nástroje třeba několik desítek potenciometrů, což jednoduchosti orientace příliš nepřídí. Uživatel tedy určitě ocení, že většina nástrojů disponuje dlouhou řádkou trefně pojmenovaných přednastavení, jejichž prostřednictvím se dozvíme, co od instrumentu můžeme čekat. Výhodou je také to, že funkci levého pracovní okna, které se používá jako browser, lze překliknutím změnit na správce presetů a takzvaných snapshotů. Snapshot je vlastně „fotografie“ nástroje. Když hledáte zvuk, často se stane, že si řeknete: „Jo, teď už je to skoro ono, stačí jen trošku pootočit tímhle a o kousek támhle.“ Dalších pár kroků vede k tomu, že zvuk úplně zničíte, a navíc nebudete

schopni najít ani ten předchozí. Snapshoty vám ale umožňují uložit si fáze práce, kdy to bylo „skoro ono“, a začít znovu hledat.

Horní lišta hlavního okna se nazývá Toolbar, ale – po pravdě řečeno – moc nástrojů na ní není. Uživatelé dává především kontrolu nad tím, co se v počítači děje. Její pomocí zjistíte, jak je na tom zrovna váš procesor, získáte přehled o vstupní a výstupní intenzitě signálu, ale také můžete volit vzorkovací frekvenci, s níž bude přístroj pracovat. Jako velice užitečné se ukázalo i tlačítko Show Hints. Autoři nástrojů totiž zpravidla u každého potenciometru nechávají vzkazy (ohledně svých úmyslů), které se mohou objevit, když nad nimi podržíte kurzor myši...

Aby funkcí nebylo málo, disponuje Reaktor Session ve své samostatné verzi ještě možností přehrávání zvukových souborů (v nekomprimovaných formátech – wav, aiff) a nahrávání vlastního výstupu.

Sintezátor Nanowave v prostředí aplikace Reaktor Session

JAKO PLUG-IN

Hraní s Reaktorem naživo může být zábavné, ale není to zdaleka všechno. Zvuky, které pomocí tohoto nástroje získáte, byste určitě rádi viděli jako součást složitější kompozice. A tak jistě uvítáte, že Reaktor Session lze použít jako virtuální instrument prakticky v jakémkoliv současném hostiteli. Jako VSTi jsem ho zkoušel v Nuendo 2 (kde z neznámých důvodů fungoval pouze v efektoém slotu audiodostupnosti, zatímco v racku virtuálních instrumentů zarytý mlčel – možná to bylo tím, že je to úplně první verze, Nuendo 2.0.0). Volbou může být Reaktor i pro ty, kdo používají Sonar 2 a jeho DirectX instrumenty (těch je stále o poznání méně než VSTi). Reaktor Session pracuje i pod RTAS a Audio Units (nový formát pro MacOS X). ▶

Automatický bubeník DSQ-32

ně, jako by to byla samostatná aplikace. Na první pohled se to může zdát krkolomné. Proč nevytvářet v Reaktoru přímo VSTi moduly? Důvodů může být hned několik. Jeden z nich je patrně obchodní. Na jednoho uživatele Reaktoru by bylo několik set uživatelů VSTi v něm vytvořených, kteří by Native Instruments neposlali ani korunu (lépe eurocent). Hlavní je ale otázka kompatibility. Při vytváření (kvalitních) virtuálních instrumentů musíte testovat, jak se bude plug-in chovat v různých aplikacích, a pilovat chyby. To mluvíme o jednom operačním systému a jedné platformě (např. VST). Když stejný instrument chcete převést z PC na MacOS (či naopak), začíná celá práce prakticky nanovo. Totéž mezi studiovými standardy. Když oproti tomu sestavíte instrument v Reaktoru, máte jistotu, že ho můžete použít kdekoli, kde šlape Reaktor (Session).

► V nabídce hostitelské aplikace se Reaktor Session ukáže jako jeden nástroj. Tam, kde by se jindy objevilo dialogové okno virtuálního instrumentu, objeví se po spuštění ořezaná verze programového okna Reaktor Session. To má prakticky všechny funkce jako samostatná aplikace. Jen ty, které by nemělo smysl plug-inu ponechávat (nastavování ovladačů zvukovky, samplovací frekvence...), autoři vynechali. O takové záležitosti se totiž stará hostitelská aplikace.

Reaktor Session VSTi (popř. DXi nebo RTAS) pak obstarává komunikaci hostitelské aplikace s jednotlivými nástroji (jsou to soubory s příponou *.ens), takže v něm pracujete naprosto stej-

GrainStates SP simuluje i přírodní ruchy.

SYNTEZÁTORY

Jak jsem už naznačoval, nástrojů, které může Reaktor Session použít, je obrovské množství. Rád bych se ale v rychlosti zastavil alespoň u pár z těch, které jsou součástí instalace. Ze škatulky syntezátorů se mi asi nejvíc líbil nástroj SteamPipe. Jeho základem je rezonátor, který vytváří zvuky podobné tahům smyčce, foukání nebo drnkání na strunné nástroje. Ke zvuku ještě přidává z generátoru šum; zvuk tak získává na prostoru a autenticitě. Zvuk dále prochází složitým filtrem a jeho koneč-

BeatSlicer pomocí MIDI přehrává jednotlivé části smyčky.

HODNOCENÍ PRODUKTU

- + prakticky nekonečné množství instrumentů a efektů
- + možnost použít i jako instrument, i jako samostatnou aplikaci
- + široká podpora platform
- + kvalita zvuků
- jako instrument ubírá dost výkonu CPU
- obrovské množství možností občas ztěžuje orientaci v instrumentech

NATIVE INSTRUMENTS REAKTOR SESSION

Stavebnicový systém virtuálních elektronických hudebních nástrojů.

SYSTÉMOVÉ POŽADAVKY

PC - W98/2k/Me/XP, 700MHz procesor, 256 MB RAM, 300 MB volného místa na disku, zvuková karta, MIDI rozhraní pro připojení MIDI kláves (pro použití jako samostatné aplikace);

MAC - MacOS 9.2+/10.2.2+, PowerMac G3/500 MHz, 256 MB RAM, 300 MB volného místa na disku, zvuková karta, MIDI rozhraní pro připojení MIDI kláves (pro použití jako samostatné aplikace)

VYRÁBÍ Native Instruments (www.native-instruments.de)

ZAPŮJČIL Disk Multimedia (www.disk.cz)

CENA 6990 Kč

www.epox.cz

EP-4PCA3+

EP-8RDA+

EP-8KRA2+

Bluetooth Dongle
 USB 1.1 a 2.0, dosah 10 m, přenos. rychlost 1 Mbps, frekvence 2402-2480GHz

EP-4PCA3+
 socket 478, FSB800, Intel 875P, 4x DDR400, AGP 8x RAID 4ch, 2x S-ATA, USB 2.0, LAN 1G

EP-8RDA+
 socket A, FSB333, nVidia nForce2, 3x DDR400, AGP 8x, ATA133, 2x IEEE 1394, USB 2.0, LAN

EP-8KRA2+
 socket A, FSB400, VIA KT600, 3x DDR400, AGP 8x, ATA133 + RAID, Serial ATA, IEEE 1394, USB 2.0, LAN

PLACENÁ INZERCE

Distributor: ABI s.r.o., Pujmanové 1221, 140 00 Praha 4, tel.: 241 731 503-5

www.abi.cz

Groovebox GoBox obsahuje dva nástroje najednou.

- nou podobu určuje pokročilý reverb. Ne že by všechny presety byly stoprocentně věrohodné. Ten s názvem Kytara mi spíš připomínal spinet. Ale jedná se o pěkné akustické zvuky. A chcete-li v nahrávce akustickou kytaru, bude asi nejlepší sáhnout po akustické kytáře.

Některé nástroje v sobě také kombinují syntezátor se sekvencerem. Nejlepším příkladem je DSO-32. Tento instrument uměle vytváří bicí sadu sedmi nástrojů s vlastními nastavitelnými parametry. Ty potom můžete poskládat do patternů po 32 krocích.

„ŽIVÉ NÁSTROJE“

Reaktor asi nezná žádné hranice. Důkazem toho je i možnost sestavit složité groove-boxy – speciální nástroje, které si získaly velkou oblibu především u diskžokejů. Pomocí takového nástroje, jakým je goBox, si ve spojení s MIDI kontrolérem můžete vyhrát celé hodiny (popř. být celé hodiny zdrojem zábavy tančícího davu). Tento instrument sestává z generátoru rytmických smyček a samplera (v jednom presetu můžete uložit až osm scén, které spolu korespondují). Při přehrávání pak můžete v reálném čase měnit veškeré parametry a získávat tak zajímavé melodie. Důležitá je akorát výdrž – monotónní rytmus může lézt na mozek.

EFEKTY

Zkuste se zeptat, kde jsou hranice využití Reaktoru. Asi nikde. Kromě toho, že jeho pomocí můžete vytvářet skvěle znějící virtuální nástroje, funguje také jako továrna na klasické audio plug-iny. Ty lze použít jako klasické efekty

Groovebox Scenario

v HDR aplikacích nebo též pro živé hraní. Základní sada obsahuje perfektní čtyřpásmový kompresor FlatBlaster, sadu delayů a reverby. Tím nejšílenějším, na co jsem ale narazil, je Banane Electrique. Jedná se o kompletní kytarovou aparaturu, která ve svém řetězci zahrnuje snad vše, co si jen kytarista dovede představit – vstupní gain následuje imitace lampového kompresoru, pak simulace zesilovače (žádný konkrétní model, ale naživo zní výborně) s předzesilovačem, ekvalizérem a bednou. Vše ještě obohacuje efektní smyčka obsahující Chorus/Tremolo, Dual Delay, Phaser/Flanger a Reverb. Ve výstupní fázi pro jistotu najdeme ještě jeden kompresor. (Ještě se budu muset

omluvit sousedům, trochu jsem se u tohohle efektu zasekl – a nehrál jsem zrovna potichu.)

CO DODAT?

Bylo by toho ještě hodně, o čem by bylo možné psát. Zásoba efektů a nástrojů je totiž prakticky nevyčerpatelná. Daly by se přehazovat vidlemi. Při testování jsem si Reaktor Session hodně oblíbil. Celý ten nápad ve mně začal vzbuzovat touhu pohlát si se samotným Reaktorem 4 a sestavit si také pár nástrojů. Jenže se bojím jedné věci. Jakmile bych se do toho jednou pustil, strávil bych víc času kutěním a pilováním instrumentů než muzikou samotnou... ■ ■ ■ Jakub Tureček

AUDIONOVINKY

LinPlug

Původce spousty virtuálních instrumentů (mimo jiné též freewarového Free Alpha), firma LinPlug, ohlásila nový VSTi – automatického bubeníka RM IV. Ten bude obsahovat 18 padů, AHDSR filtr a další vymoženosti. Nástroj bude pracovat v 32 bitovém rozlišení. Více se dozvíte na www.linplug.de.

TerraTec

TerraTec představuje novou zvukovou kartu. PHASE 28 je 24bit/196kHz rozhraní, které disponuje dvěma vstupy a osmi výstupy (symetrické 6,3mm jacky), digitální S/PDIF a MIDI I/O. Hodí se především k surroundovému míchání. Karta bude přirozeně podporovat všechny současné standardy – ASIO 2.0, GSIF, MME, WDM, MacOS 9, MacOS X i Windows XP. Více na www.terratec.com.

SpinAudio

S novou verzí pluginu Spin Delay přichází firma SpinAudio. Spin Delay 2 je rozšířený zpoždovací efekt pro VST a DirectX aplikace. Podrobnosti o jeho funkcích najdete na www.spinaudio.com.

KNZ Audio

Potřebujete z audio signálu získat noty? To není nemožné – společnost KNZ Audio (www.knzaudio.com) totiž pro tento účel vytvořila plug-in modul. Midifier pracuje na PC s VST nebo DirectX aplikacemi.

Emagic

Vývojář slavného Logica pro svůj program vytvořil nové virtuální instrumenty, EXSP24 sample player, a EVP73 vintage piano instrument jsou k dispozici pouze jako Audio-Units pro MacOS X. (Emagic se rozhodl do budoucna nepodporovat nejen PC ale také standard VST). Podrobnosti hledejte na www.emagic.de.

Posílání multimediálních zpráv

Hezký pozdrav posílá...

Doba dovolených je v plném proudu a přes všechny výhody e-mailů a zpráv SMS většina z nás zasílá svým známým z dovolené klasické papírové pohlednice. Ale znáte to – je třeba pohlednice vybrat, napsat, koupit známky atd. Nic pro nás lenivější...

Trn z paty vytrhla svým zákazníkům a majitelům mobilních telefonů s podporou MMS společnost Eurotel, která připravila zajímavou službu s názvem MMS pohled.

Prostřednictvím této služby lze zaslat papírový pohled, aniž byste sami nějaký koupili. Jak už název služby napovídá, využívá se pro vytvoření pohlednice služba MMS. Prostřednictvím zprávy MMS lze zaslat pochopitelně pouze fotografii, ne video.

Postup je ve zkratce následující – vaše vytvořená zpráva MMS je vytištěna, je připojen text a pohlednice je zaslána na udanou adresu. Dejte si ovšem pozor na to, abyste měli nastavenou maximální kvalitu nebo maximální velikost fotografie. Do textu zprávy MMS je nutné zadat poštovní adresu, kam má být pohled zaslán, přičemž jednotlivé položky adresy (jméno, ulice atd.) musí být odděleny hvězdičkami. Text zprávy může obsahovat až 1000 znaků. Nakonec zprávu

MMS odešlete na telefonní číslo 999 505. Pokud byste si zpětně uvědomili, že jste se při psaní adresy spletli, není nic ztraceno – do hodiny můžete tuto adresu ještě opravit. Zpráva bude doručena na centrum Eurotelu, kde bude vytištěna pohlednice i s adresou a doprovodným textem. Ta bude poté předána České poště, která by ji měla do dvou dnů doručit na udanou adresu.

KVALITA

Znáte-li kvalitu obrázků pořízených fotoaparátům mobilního telefonu, jistě se obáváte, aby obrázek nebyl příliš malý nebo nekvalitní. Můžeme vás však ubezpečit, že výsledná pohlednice bude dostatečně kvalitní (samozřejmě v závislosti na zasláném snímku). Celková velikost zprávy může být maximálně 30 kB, z toho na obrázek připadá 20 kB. Obrázek navíc není po celé ploše pohlednice, ale zabírá obdélník zhruba 8 x 6 cm uprostřed pohlednice.

PRO KOGO?

Tato služba je určena pro uživatele jak předplacených karet Go, tak všech tarifů. Ve všech případech je cena stejná – samotná služba vytištění a zaslání pohlednice stojí 19,90 včetně DPH, k tomu je ještě třeba připočítat cenu za zaslání zprávy MMS, takže výsledná cena nepřekračuje 30 korun, a to ať posíláte zprávu z ciziny, nebo z České republiky. To je jistě zajímavá cena, protože zaslání pohlednice z ciziny přijde často na víc. Tuto službu lze využívat ve všech zemích s GPRS roamingem, což v současné době zahrnuje nabídku 37 zemí.

POSILFOTO.CZ

Současně se službou MMS pohled připravil Eurotel zajímavou webovou aplikaci, kterou najdete na adrese www.poslifoto.cz. Zde je třeba se nejprve zaregistrovat – to mohou však pouze klienti společnosti Eurotel (opět uživatelé jak předplacených služeb, tak paušálu). Při registraci uvádíte číslo svého mobil-

ního telefonu, zvolíte si přihlašovací jméno a heslo. Obdržíte potvrzovací SMS zprávu s kódem, který je nutné také do formuláře zadat. Tím získáte přístup k aplikaci, kde si můžete také pohlednice, které jste odeslali, prohlédnout. Na stránkách lze také vytvářet vlastní fotoalba, případně je vystavit tak, aby je viděl každý návštěvník stránek. Stránky navíc umožňují využívat službu MMS pohled, i když telefon podporující MMS služby nevladníte. V tomto případě umístíte na internetové stránky (po přihlášení) obrázek z digitálního fotoaparátu nebo naskenovaný. Zadáte adresu a text pohledu, který může

mít maximálně 1100 znaků. Následně obdržíte SMS zprávu s verifikačním kódem, který zadáte do formuláře na stránkách. Další postup je shodný s postupem vytváření pohlednice prostřednictvím mobilního telefonu – pohlednice je vytištěna a odeslána na správnou adresu.

Uvidíme, s jakým ohlasem se tato služba Eurotelu setká. Myslím však, že za tuto zajímavou cenu ji budou využívat mnozí z nás, a to především při zahraničních dovolených.

■ ■ ■ Michaela Kadlecová,
michaela.kadlecova@vogel.cz

XnView 1.61

Specialista na obrázky

Multimediální prohlížeč XnView patří ke špičce ve své kategorii. Směle se může měřit i s populárním IrfanView, a dokonce ho v mnoha ohledech předčí. Pojďme se podívat, co zajímavého XnView nabízí.

XnView je multimediální prohlížeč – pracovat umí nejen s grafikou, ale také s videem a hudbou. My se zaměříme především na práci s obrázky, neboť pro přehrávání videa a hudby jsou vhodnější jiné produkty. Nabídka programu jsou dostupné také v češtině. Přepínat mezi různými jazykovými mutacemi lze pomocí příkazu Tools/Options/Language (Nástroje/Možnosti/Jazyk). Jako obvykle budeme uvádět anglické a v závorce české znění příkazů a nabídek.

XnView obsahuje dvě základní části – Prohlížeč a Průzkumník (s oběma částmi budeme pracovat). Prohlížeč umožňuje prohlížet jeden obrázek; Průzkumník obsahuje tři okna: okno s přehledem složek na disku, okno s náhledy (miniaturami) a okno s vybraným obrázkem. Mezi Prohlížečem a Průzkumníkem lze přepínat pomocí tlačítka na panelu nástrojů (tlačítka je umístěno úplně vlevo). Do Průzkumníka lze přepnout také pomocí klávesové zkratky CTRL+B. Pro

přepnutí zpět do Prohlížeče můžete využít nabídku Window (Okno).

DOMÁCÍ PROMÍTÁNÍ

Chcete-li se svým známým pochlubit fotografiemi z dovolené, může se vám hodit funkce Slideshow (Prezentace). Zvolte příkaz Tools/Slide Show (Nástroje/Prezentace). Objeví se okno Slide Show (Prezentace) – viz obrázek 1.

Obrázky, které chcete promítat, přidejte pomocí tlačítka Add (Přidat) nebo Add Folder (Přidat složku). Odebírat obrázky ze seznamu lze prostřednictvím tlačítek Remove (Odebrat) a Remove All (Odebrat vše). Pořadí obrázků změňte tlačítky Move Up (Nahoru) a Move Down (Dolů).

V části Transition (Přechod) nastavte, zda se mají obrázky střídát automaticky po určitém časovém intervalu, nebo až po zásahu uživatele (stisknutím klávesy nebo klepnutím myši). Hodit se mohou také další tři

volby – Full screen (Celá obrazovka), Use Random Order (Náhodné pořadí) a Loop (Opakovat ve smyčce).

Po klepnutí na tlačítko More Options (Další nastavení) budete moci definovat několik drobností – barvu pozadí, zobrazování názvu souboru během promítání, přizpůsobování obrázků oknu atd.

Zajímavá je možnost uložit nadefinovanou prezentaci pomocí tlačítka Save (Uložit) a její pozdější načtení pomocí tlačítka Open (Otevřít).

Jste-li se všemi nastaveními spokojeni, odstartujte promítání klávesou Go (Start).

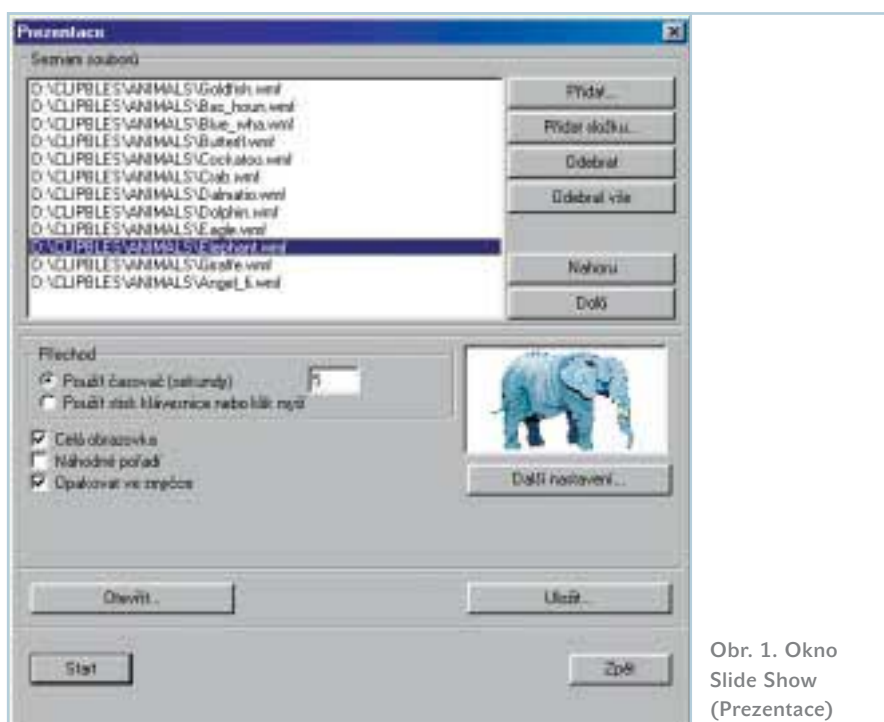
NĚKOLIK MUCH JEDNOU RANOU

XnView obsahuje slušně propracované funkce pro dávkové konverze a pro dávkové akce. Funkce „Dávková konverze“ umí změnit formát u několika obrázků najednou. Funkce „Dávkové akce“ dokáže provést na několika vybraných obrázcích jednu či více operací (změnit velikost, jas, kontrast, barevnou hloubku atd.).

Pokud jste v Průzkumníkovi, přepněte se do Prohlížeče a z nabídky Tools (Nástroje) zvolte příkaz Multi Convert (Dávková konverze). Objeví se okno Multiple File Convert (Dávková konverze).

Nejprve vyberte obrázky, které chcete konvertovat nebo se kterými chcete provést další akce. Využijte tlačítka Add (Přidat) nebo Add Folder (Přidat složku). V části Output (Výstup) nastavte cílovou složku, výstupní formát a případně využijte další nastavení. Detailnější nastavení výstupního formátu lze provést po klepnutí na tlačítko Options (Možnosti). Jde-li vám pouze o konverzi obrázků, klepněte na tlačítko Go (Start).

Pokud chcete s vybranými obrázky provést další operace, klepněte na tlačítko Advanced Operations (Pokročilé operace). Objeví se okno Advanced Operations (Pokročilé opera-

Obr. 1. Okno Slide Show (Prezentace)

XNVIEW 1.61

Multimediální prohlížeč.

Typ freeware

INTERNET www.xnview.com

Obr. 2. Okno Advanced Operations (Pokročilé operace)

ce) – bližšie viz obrázek 2. V levé části okna vyberte požadované funkce (pomocí tlačítka „šipka“ je přidejte do pravé části okna). Jestliže v pravé části okna klepnete na určitou funkci, objeví se v pravé dolní části parametry zvolené funkce (každou funkci můžete tedy detailněji nastavit). K dispozici jsou jak funkce z nabídky Image (Obrázek), tak i filtry z nabídky Filter (Filtr). Nakonec klepnete na tlačítko OK. Vráťíte se do okna Multiple File Convert (Dávková konverze), ze kterého můžete spustit všechny nadefinované hromadné akce tlačítkem Go (Start).

DÁVKOVÉ PŘEJMENOVÁNÍ

XnView obsahuje funkci pro změnu jména a přípony u více obrázků najednou (zvláště vhodné u fotografií stažených z digitálního fotoaparátu). Postup je jednoduchý. Přepněte se do Průzkumníka, označte obrázky, které chcete přejmenovat, a vyberte příkaz Tools/Batch Rename (Nástroje/Dávkové přejmenování). Zobrazí se okno Batch Rename (Dávkové přejmenování).

V části Filename Template (Šablona jména) definujete výslednou podobu nového jména. Pomocí tlačítka Insert (Vložit) můžete také při-

dat speciální znaky, jež mají určitý význam (například znak # znamená pořadové číslo – to se automaticky vygeneruje u všech obrázků).

V části Filename Extension (Přípona) nastavíte výslednou podobu přípony. Malá/velká písmena můžete zapnout/vypnout v části Filename Case (Velikost písmen).

Změnu starých jmen na nová uvidíte v dolní části okna. Nakonec stačí klepnout na tlačítko Rename (Přejmenovat).

Na závěr je nutné podotknout, že bohatší možnosti pro přejmenovávání souborů nabízí většina kvalitních správců souborů (například Total Commander).

WEBOVÁ STRÁNKA S VLASTNÍMI FOTOGRAFIEMI

Tak jako každý správný prohlížeč umí i XnView vytvořit webovou stránku s náhledy vybraných obrázků.

Přepněte se do Průzkumníka, označte požadované obrázky a zvolte příkaz Tools/Web Page (Nástroje/WWW stránka). Zobrazí se okno Web page Create (Tvorba náhledů).

V okně Tvorba náhledů můžete definovat výslednou podobu webové stránky. Lze zadat nadpis stránky, počet sloupců, řádků, velikost okraje, šířku a výšku náhledových obrázků a formát náhledových obrázků (GIF nebo JPEG). Dále můžete zvolit, které informace se mají zobrazit pod každým náhledem (jméno souboru, velikost souboru, rozměry, datum atd.).

V poli Directory (Složka) nezapomeňte zadat složku, do které se uloží výsledek. Nakonec klepnete na tlačítko Create (Vytvořit).

PŘEVLEKNĚTE SI XNVIEW

XnView podporuje skiny. Změnit lze sice pouze vzhled tlačítek na hlavním panelu, ale

nabízené variace jsou velmi pěkné.

Zvolte příkaz Tool/Options (Nástroje/Možnosti). Objeví se okno Options (Možnosti), ve kterém vyberte položku Toolbar/Skin (Panel/Skin). Poté si můžete vybrat z nabídky dvanácti různých skinů.

ZÁLOŽKY PRO ZAPOMNĚTLIVÉ

Průzkumník obsahuje tlačítko „Záložky“ (viz obrázek 3) – to můžete využít pro rychlý přístup k oblíbeným složkám. Stačí vstoupit do složky, kterou chcete do seznamu záložek přidat, klepnout na tlačítko Bookmark (Záložky) a zvolit příkaz Add Bookmark (Přidat záložku).

Později lze rychle otevřít požadovanou složku – klepnete na tlačítko Bookmark (Záložka) a vyberte si z nabízeného seznamu.

VÍCE OBRÁZKŮ NA JEDNOM PAPIŘE

Pokud potřebujete vytisknout více obrázků na jeden papír, můžete využít funkci „Vytvořit přehled“.

Přepněte se do Průzkumníka, označte požadované obrázky a zvolte příkaz Tools/Create Contact Sheet (Nástroje/Vytvořit přehled). Zobrazí se okno Create Contact Sheet (Přehled). V tomto okně lze nastavit řadu parametrů – šířku a výšku stránky, okraje, barvu pozadí, barvu textu, text v záhlaví, text v zápatí atd. Nakonec klepnete na tlačítko Create (Vytvořit). Dojde k vytvoření jednoho velkého obrázku obsahujícího vybrané miniatury. Obrázek s miniaturami (náhledy) můžete poté vytisknout.

SPOUŠTĚNÍ Z PŘÍKAZOVÉ ŘÁDKY

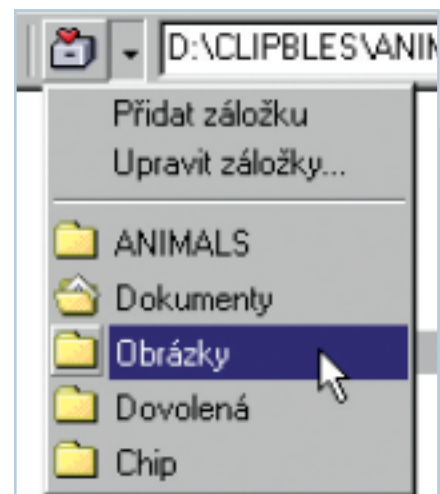
XnView lze také spouštět z příkazové řádky. K dispozici je deset parametrů, kterými můžete ovlivnit spuštění. Několik příkladů naleznete v tabulce 1. ■ ■ ■ Norbert Gulevič, norbert.gulevic@vogel.cz

XNVIEW SLOŽKA	Zadaná složka s obrázky se otevře v Průzkumníkoví programu XnView.
XNVIEW SOUBOR	Zadaný obrázek se otevře v Prohlížeči programu XnView.
XNVIEW -ALL SOUBOR1 SOUBOR2 ...	Otevřou se všechny zadané obrázky.
XNVIEW -BROWSER	Spustí se Průzkumník programu XnView.
XNVIEW -FULL SOUBOR	Zobrazí obrázek přes celou obrazovku.

Tab. 1. Příklady spuštění z příkazové řádky

UŽITEČNÉ KLÁVESOVÉ ZKRATKY

- CTRL+O – otevření obrázku
- CTRL+B – spuštění Průzkumníka
- CTRL+P – tisk
- CTRL+F – prohlížení přes celou obrazovku
- + (plus) – zvětšení (lupa)
- (minus) – zmenšení (lupa)
- * (hvězdička) – originální velikost (100%)
- CTRL+L – prezentace (slideshow)
- CTRL+U – dávková konverze
- CTRL+E – informace o obrázku
- HOME – první obrázek ve složce
- PAGE UP – předchozí obrázek
- PAGE DOWN – další obrázek
- END – poslední obrázek

Obr. 3. Tlačítko Bookmark (Záložky)

Bezpečné ukládání dat

OBSAH

Zálohování systému	117
Ukládání dat	118
Klonování pevného disku	120

Záchranný kruh pro vaše data

O tom, že je naprosto nezbytné zálohovat důležitá data, nikdo nepochybuje. Přesto na to mnozí uživatelé stále zapomínají. Chip vám proto ukáže, jak byste měli optimálně ukládat své cenné dokumenty a systémové soubory a jak je v případě potřeby můžete snadno obnovit.

Jeden z rozdílů mezi počítačovými laiky a experty spočívá v tom, že odborníci vytvářejí pravidelné zálohy svých dat. Je totiž smutnou skutečností, že většina uživatelů žije ve falešné naději, že právě jejich počítači se nic nestane. Svá data pravidelně nezalohují, a tak jsou často bezradní, když jejich pevný disk z ničeho nic „vypustí duši“. Jejich počítače jsou navíc ohroženy i dalšími nebezpečími, například viry nebo hackery. Přijít o svá data tak můžete z různých příčin. Přitom zálohování dat je s využitím již zabudovaných a bezplatných nástrojů ve Windows XP doslova hračkou. Díky nástrojům, jako je Obnovení systému nebo Zálohování dat, je možné po zhroutilí systému obnovit bez větších problémů všechna data. Microsoft ale svůj produkt vybavil ještě dalšími funkcemi, které chrání důležité systémové soubory nebo třeba e-maily.

V tomto článku vás seznámíme s nástroji, které Windows nabízejí pro zabezpečení a záchranu dat. Ukážeme vám, jak je optimálně používat, nabídneme vám několik užitečných triků a seznámíme vás i s možnými alternativami.

Příčiny ztráty dat

- 2 % přírodní katastrofy
- 45 % bezstarostný přístup
- 18 % selhání systému
- 17 % programové chyby
- 10 % virové infekce
- 8 % chyby hardwaru

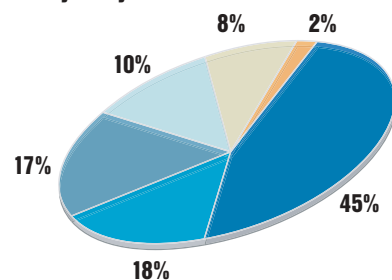
Zdroj: Micro International

JAK JSOU VAŠE DATA ZÁLOHOVÁNA?

- 2 % na disketě/Zip/Jaz
- 47 % na CD/DVD
- 32 % na dalším oddíle/pevném disku
- 11 % vůbec ne
- 8 % na síti

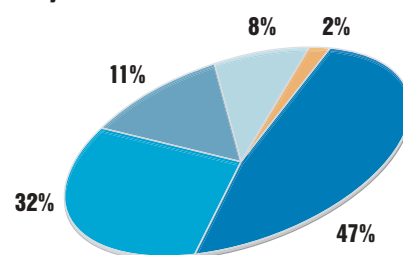
Zdroj: Chip on-line

Příčiny ztráty dat

Ne vždy je zodpovědná za ztrátu dat vadná technika. Skoro v polovině případů je na vině nepozornost uživatele.

Jak jsou vaše data zálohována

Vásledky on-line dotazu prokázaly, že devět z deseti čtenářů svá data zálohuje. Z toho skoro polovina používá CD nebo DVD.

Zálohování systému

► S FUNKCÍ OBNOVENÍ SYSTÉMU

POMŮŽETE SVÝM WINDOWS

PO PÁDU SYSTÉMU ZASE NA NOHY

Jediná nepovedená instalace ovladače nebo programu může způsobit, že Windows neběží tak, jak by měly, případně jsou zahlceny nesmyslným datovým odpadem. V takovém případě je užitečným pomocníkem funkce Obnovení systému, ovšem za předpokladu, že jste si někdy před pádem systému uložili stabilní konfiguraci systému. Od verze Windows ME ukládá tento nástroj snímky systémových souborů a umí je na přání uživatele zase obnovit. Ale abyste mohli tuto funkci využít, musíte se do systému přihlásit jako administrátor.

Před instalací aktualizace systému nástroj Obnovení systému uloží aktuální konfiguraci.

VYTVÁŘENÍ BODŮ OBNOVENÍ – MANUÁLNĚ, NEBO AUTOMATICKY (FUNGUJE OBOJÍ)

Tuto praktickou funkci najdete nejjednodušeji prostřednictvím položky „Nápověda a odborná pomoc“ v nabídce Start. Klikněte na „Vrátit změny v počítači pomocí nástroje Obnovení systému“. Otevře se pomocník, který vám poradí, jak vytvořit nový bod obnovy nebo obnovit předchozí stav počítače.

Není ovšem vůbec nutné vytvářet body obnovy manuálně. Program je totiž v pravidelných časových intervalech a při určitých událostech vytváří automaticky. Nový bod obnovy systému totiž ukládá každých 24 hodin. Je to „snímek“ aktuálního stavu systému, tedy měl by být.

Na tuto automatickou funkci se ale nemůžete spoléhat vždy. Když se podíváte na kalendář s body obnovy systému, zjistíte, že u některých dnů žádný bod obnovy vytvořen nebyl. Je to způsobeno tím, že systém ukládá bod obnovy jen tehdy, je-li počítač nějakou dobu nečinný. Pokud tedy pracujete nepřetržitě nebo trávíte hodiny na internetu, operační systém žádný bod obnovy neuloží.

Vedle automaticky ukládaných bodů obnovy existují i další události, které vyvolávají

uložení stavu systému v podobě bodu obnovy:

- Pokaždé, když nainstalujete nějaký program pomocí Windows Installeru nebo jiného moderního instalačního programu.
- Pokud aktivujete funkci automatické aktualizace Windows.
- Pokud bod obnovy vytvoříte manuálně.
- Pokud obnovíte předchozí stav systému – jedná se tedy o určitý druh funkce „Zpět“.
- Pokud nainstalujete ovladač, který Microsoft necertifikoval.
- Pokud použijete zálohovací program, který je součástí Windows XP.

Nástroj Obnovení systému se nainstaluje automaticky a není možné ho z konfigurace Windows odstranit. Nicméně můžete tuto funkci zcela deaktivovat. Stačí kliknout pravým tlačítkem myši na „Můj počítač“ a vybrat „Vlastnosti“. Na kartě „Obnovení systému“ zaškrtněte políčko „Vypnout nástroj obnovy na všech jednotkách“.

Toto nastavení však v žádném případě nemůžeme doporučit, neboť program nabízí vysokou úroveň zabezpečení. Na druhou stranu s vypnutým nástrojem běží Windows trochu rychleji.

OPTIMÁLNÍ KONFIGURACE NÁSTROJE OBNOVENÍ SYSTÉMU

Když v okně „Obnovení systému“ kliknete na tlačítko „Nastavení“, objeví se posuvník, kterým můžete nastavit velikost prostoru na disku, jenž bude vyhrazen pro nástroj Obnovení systému. Ve výchozím nastavení je to 12 procent prostoru každého diskového oddílu. Hodnotu můžete libovolně změnit. V praxi se ukázalo, že vhodnou hodnotou je zhruba 500 MB až 1 GB. Nástroj tak bude mít vždy dost místa na ukládání bodů obnovy.

Program se ale automaticky vypne, pokud není v některém z oddílů na disku alespoň 200 MB volného prostoru. Navíc se vymažou všechny předchozí body obnovy. Totéž se stane i v případě, že nástroj Obnovení systému dočasně vypnete. Windows vás na to však včas upozorní. Je proto lepší čas od času starší body obnovy manuálně vymazat. Tím budete mít jistotu, že nástroj bude spolehlivě fungovat.

Nástroj Obnovení systému ignoruje složku Dokumenty a soubory, které jsou uloženy na ploše. Dokonalou náhradou za skutečný zálohovací program tedy nástroj Obnovení systému není.

Jak obnovit Windows – dokonce i tehdy, když vůbec nenaběhnou

Jestliže se Windows – například po instalaci nového ovladače – vůbec nespustí, takže nemáte přístup k nástroji Obnovení systému, doporučujeme vyzkoušet nejprve spuštění operačního systému v bezpečném režimu.

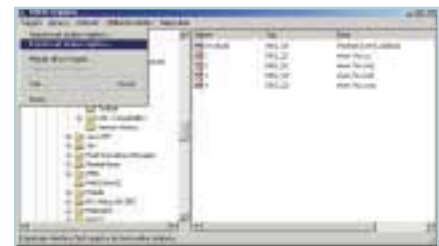
Orientace v průvodci je snadná. Zálohování i obnovy zvládne i začátečník.

Při spuštění počítače a před startem Windows stiskněte klávesu [F8]. Poté pomocí kláves se šipkami vyberte možnost „Stav nouze“. Nástroj Obnovení systému totiž funguje i v nouzovém režimu.

Pokud ani to nepomůže, vyberte ze spouštěcí nabídky „Stav nouze se systémem MS-DOS“. V příkazovém řádku přejděte do složky `WINDOWS\SYSTEM32\RESTORE` a zadejte příkaz „rstrui.exe“. Otevře se pomocník, který vám pomůže obnovit předchozí stav systému.

Zabezpečení pomocí nástroje Obnovení systému se automaticky vztahuje i na databázi registrů Windows. Pro bezproblémové fungování operačního systému není nic důležitějšího než právě registr. Pokud dojde k jeho poškození, pomůže ve většině případů už jenom nová instalace operačního systému.

Kopii registru ale nástroj Obnovení systému ukládá na tajné místo. Proto doporučujeme vytvářet pravidelné zálohy registru i manuálně. Má to tu výhodu, že si zálohu

Jednotlivé větve registru můžete exportovat buď pomocí nabídky, nebo přes pravé tlačítko myši.

- ▶ můžete uložit na vámi zvolené místo, odkud si ji můžete třeba vypálit na CD nebo DVD. Windows nabízí pro vypálení zálohy dokonce svůj vlastní postup.

Nejprve otevřete Editor registru (v nabídce Start klikněte na „Spustit“ a zadejte příkaz „regedit“).

ZÁLOHOVÁNÍ NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH NASTAVENÍ SYSTÉMU

Uložit můžete buď jednotlivé větve, nebo celý registr najednou. Zálohování jednotlivých větví doporučujeme, zejména pokud chcete často upravovat hodnoty tzv. klíčů.

Chcete-li uložit větev registru na bezpečné místo, označte ji a v nabídce „Soubor“ klikněte na „Exportovat“. V nabídce „Rozsah exportu“ ve spodní části okna „Exportovat soubor registru“ označte „Vybraná větev“. Pak už stačí vybrat místo, kam se má větev uložit, a zadat název. Po kliknutí na tlačítko „Uložit“ se větev registru uloží jako soubor s koncovkou REG. Pokud chcete uložit kopii celého registru (což doporučujeme), označte v nabídce Rozsah exportu „Celý obsah“. Záložní kopie celého registru může snadno zabrat 50 až 100 MB. Nejprve tedy zkontrolujte, zda máte na disku dostatek volného prostoru. Pozdější obnovení zálohovaného registru je opět velmi jednoduché. Můžete buď použít příkaz „Soubor“ – „Importovat“

v Editoru registru, nebo poklepat na soubor se záložní kopii registru. Data ze záložní kopie se automaticky obnoví a Windows budou zase fungovat jako dřív.

NEMUSÍ TO BÝT VŽDYCKY MICROSOFT

ALTERNATIVY K NÁSTROJI OBNOVENÍ SYSTÉMU

Nástroj Obnovení systému ve Windows je sice užitečný, ale zdaleka ne dokonalý. Například nezalohuje složku Dokumenty. Tady musí zasáhnout uživatel. Různé komerční programy toho sice naštěstí umí víc, ale všechno, co budete potřebovat, nabízejí i zástupci sharewarové scény.

Velmi kvalitním komerčním produktem je nástroj **Go Back 3 Deluxe** od firmy **Roxio**. Na rozdíl od windowsovského Obnovení systému totiž tento nástroj ukládá nejen stavy systému, ale zároveň sleduje i veškeré činnosti souborů ve vybraných diskových oddílech, které probíhají na pozadí. Proto umožňuje nejen návrat do libovolného předchozího stavu systému, ale i obnovu přepsaných souborů, a dokonce i souborů

odstraněných z Koše. Navíc se dá obnovit konfigurace Windows bez toho, abyste museli systém restartovat.

Dalším vhodným kandidátem je v Německu málo rozšířený nástroj **CPR System Health Suite** od firmy **I-magine LAN**. Má zhruba tytéž funkce jako Go Back, ale soustřeďuje se především na záchranu instalace Windows, kterou už nelze spustit.

Poněkud náročnější na ovládání je sharewarová aplikace **HDD King**. Podporuje všechny verze Windows a nabízí automatickou obnovu systému.

PROGRAM	INFORMACE	CENA
Go Back	www.roxio.de	asi 50 eur
CPR System	www.imaginelan.com	asi 55 dolarů
HDD King	www.hddking.de	asi 50 eur

Ukládání dat

Pomocí zálohy můžete pohodlně zkopírovat všechna důležitá data na bezpečnou jednotku. Vhodný nástroj je přímo součástí Windows.

Zejména v podnikové sféře existuje spousta dat, jejichž ztráta by mohla znamenat nedozírné finanční škody. Opatrnost je ale namístě i v soukromé sféře. Proto byste měli pravidelně zálohovat e-maily, obsah složky Oblíbené v Internet Exploreru, přístupová data poskytovatele internetového připojení a osobní dokumenty.

Většina důležitých dat je ve Windows uložena v podobě jednoduchých souborů, které můžete v Průzkumníku jednoduše kopírovat na jakékoli jiné místo, např. na síť, nebo vypálit na CD.

Tato metoda zálohování je sice velmi rozšířená, ale nepraktická. Jednak musíte soubory pokaždé znovu vyhledávat, jednak tento způsob zálohování nemůžete nijak automaticky nastavit, aby se prováděl pravidelně v určitý okamžik. Navíc nemáte v Průzkumníku přístup k zálohovacím médiím typu DAT pásky.

ZÁLOHOVACÍ PROGRAM – JAK JEDNODUŠE TO FUNGUJE VE WINDOWS XP

Windows XP, 2000 a NT obsahují zálohovací program, který umožňuje i nastavení času, kdy se má zálohování provést. Ve Windows XP Professional se tato funkce instaluje automaticky, u Home Edition ji musíte nainstalovat sami. Vložte do mechaniky instalační CD-ROM s Windows XP, najdete složku `VALUEADD\MSFT\NTBACKUP` a poklepejte v ní na soubor `NTBACKUP.MSI`.

Instalace proběhne rychle. Program se přidá pod názvem „Zálohování“ do nabídky Start – Všechny programy – Příslušenství – Systémové nástroje. Po spuštění programu se otevře Průvodce zálohováním a obnovováním. Zeptá se vás, zda chcete soubory a nastavení zálohovat, nebo obnovit. Poté bude chtít vědět, co chcete zálohovat. Můžete si vybrat složku Dokumenty a nastavení aktuálního uživatele nebo všech uživatelů, případně všechny informace v počítači, nebo můžete zvolit rozsah zálohování.

Poté musíte vybrat umístění pro uložení zálohy. V posledním okně můžete po kliknutí

Zálohovací program ve Windows 2000/XP umožňuje automatické vytváření záloh v nastavený okamžik.

na tlačítko „Upřesnit“ vybrat typ zálohování. Doporučujeme neměnit výchozí nastavení. Pokud v okně „Čas zálohování“ označíte „Později“, zpřístupní se nabídka Plán, pomocí níž můžete nastavit automatické zálohování. Chcete-li spouštět zálohování přes noc nebo na notebooku, měli byste kliknout na tlačítko „Naplánovat“ a na kartě „Nastavení“ nastavit časový limit nečinnosti, resp. označit možnost „Ukončit úlohu, začne-li být počítač napájen z baterie“.

► **ZÁLOHOVÁNÍ DAT APLIKACE OUTLOOK EXPRESS – MANUÁLNĚ, NEBO AUTOMATICKY**

Nástroj pro zálohování sice automaticky se složkou Dokumenty zálohuje i e-maily a adresy z aplikace Outlook Express, ale často je takový způsob zálohování příliš složitý nebo jednoduše nepraktický. Většinou totiž obrovskou spoustu dat uložených v této složce už nikdy nebudete potřebovat.

Jednotlivá data můžete ale samozřejmě zálohovat i zvlášť. Jednoduché je zálohování adresáře. Otevřete Outlook Express a v nabídce „Nástroje“ klikněte na „Adresář“. Z nabídky „Soubor“ pak vyberte „Exportovat“. Pak můžete adresář exportovat jako soubor WAB do jakékoli složky.

Složitější je zálohování samotných e-mailů. Outlook Express totiž ukládá obsah všech místních složek, jako je Doručená pošta nebo Odeslaná pošta, do vlastních souborů (s koncovkou DBX) do ukrytého adresáře. Abyste tento adresář našli, postupujte takto: Z Místních složek vyberte kteroukoli složku a pomocí pravého tlačítka myši zobrazte její vlastnosti. Pod větou „Tato složka je uložena v následujícím souboru“ najdete cestu. Vyberte ji myši. Pozor ale na to, že se úplný název cesty nezobrazuje celý. Proto klikněte na začátek názvu cesty, podržte levé tlačítko myši stisknuté a pohybem myši doprava vyberte celý název cesty.

Zálohovací nástroj nabízí pohodlného pomocníka, který uživatele dovede krok za krokem až k cíli.

RŮZNÉ TYPY ZÁLOH

NE VŽDY JE POTŘEBA ZÁLOHOVAT ÚPLNĚ VŠECHNO

Existují tři typy zálohování souborů – úplné, podle „přírůstků“ a podle rozdílů. V případě úplného zálohování se do jednoho souboru zálohují najednou všechny vybrané soubory. Uživatel tak získá úplnou kopii aktuálního datového záznamu. Nevýhodou je, že tyto úplné zálohy většinou zabírají velké místo na disku a jejich vytvoření podle toho také dlouho trvá.

Zálohování podle přírůstků se týká pouze souborů, které byly po posledním zálohování nově vytvořeny nebo se změnily. Vytváření takovýchto záloh proto není tolik náročné na volné místo na disku. Nevýhodou je, že k obnovení dřívějšího

stavu systému potřebujete několik záloh – úplnou zálohu a všechny následné zálohy podle přírůstků.

A konečně v případě zálohování podle změn se kopírují všechny soubory nově vytvořené a změněné od poslední úplné zálohy. Ke kompletní rekonstrukci dat vám tak budou stačit pouhé dvě zálohy – poslední úplná záloha a poslední záloha podle rozdílů. Daní za toto zjednodušení je ale výrazně větší velikost záložního souboru oproti zálohování podle přírůstků.

Zálohování podle přírůstků a podle změn pak musíte provádět vždy střídavě po provedení úplné zálohy dat.

Nyní ve vybraném názvu cesty klikněte pravým tlačítkem myši a zvolte „Kopírovat“. V nabídce Start klikněte na „Spustit“. V příkazové řádce klikněte pravým tlačítkem myši a zvolte „Vložit“. Pak vymažte název souboru s koncovkou DBX. V příkazové řádce je teď pouze název cesty. Po kliknutí na „OK“ zobrazí Windows skrytou složku. Označte všechny soubory a zkopírujte je do libovolného záložního adresáře. Budete-li je chtít později obnovit, zkopírujte je jednoduše zpátky – a je to.

Jak už to tak bývá, řešení tohoto problému se i v tomto případě zhostil jeden z programátorů sharewaru a vyvinul malý, ale velmi praktický nástroj na zálohování dat z aplikace Outlook Express. Nástroj Outlook Express Backup (asi 7 eur, www.priotechs.com) se velmi pohodlně ovládá. Umožňuje zálohovat data do libovolného adresáře.

ZÁLOHOVÁNÍ SOUBORŮ A NASTAVENÍ DO JINÉHO POČÍTAČE PŘI STĚHOVÁNÍ

Potřebujete přestěhovat svoji konfiguraci Windows do jiného počítače? Použijte

k tomu nástroj, který je součástí Windows XP, tzv. Průvodce přenesením souborů a nastavení. Pomocí tohoto nástroje můžete obnovit nejdůležitější soubory starší verze Windows ve Windows XP. Nejprve do mechaniky vložte instalační CD s Windows XP. V uvítacím okně klikněte na „Další úkoly“. V následujícím okně pak spusťte pomocníka kliknutím na „Přenést soubory a nastavení“.

Pokud už máte nainstalovány Windows XP, najdete pomocníka v nabídce Start mezi ►

Zálohovat nemusíte jen svůj počítač, ale i vybrané adresáře, nebo dokonce síťové disky.

PLACENÁ INZERCE

Světová jednička na trhu antivirů*:

"Vaše kompletní ochrana"

* v oblasti internetových bran

www.trendmicro-europe.com

Naš autorizovaný distributor

www.dns.cz

- „Všechny programy“ – „Příslušenství“ – Systémové nástroje“. Klikněte na „Průvodce přenesením souborů a nastavení“. Kliknutím na „Další“ se otevře okno „O jaký počítač jde?“. Vyberte „Starý počítač“. V následujícím okně pak zvolte, jak, resp. kam se mají data zkopírovat. Pro zálohování je nevhodnější zvolit možnost „Jiný“.

V následujícím okně Windows zobrazí, co všechno mohou zálohovat. Nejedná se pouze o soubory a nastavení Windows, ale i o některé běžně používané aplikace, jako například MS Office, Adobe Acrobat Reader nebo Real Player. Pokud označíte „Vybrat vlastní seznam souborů a nastavení“ a kliknete na tlačítko „Další“, můžete seznam upravit – odebrat nebo přidat nastavení, složku, soubor nebo typ souboru.

Po kliknutí na tlačítko „Další“ se spustí zálohování. Všechna data se sdruží do jednoho jediného komprimovaného souboru. Pomocí tohoto průvodce pak můžete data ze záloh i obnovovat. Opět vás krok za krokem dovede až k cíli.

NEMUSÍ TO BÝT VŽDYCKY MICROSOFT

ZÁLOHOVACÍ NÁSTROJE Z FREEWAROVÉ A SHAREWAROVÉ SCÉNY

V této kategorii bojuje o přízeň uživatelů řada různých aplikací. Představíme vám proto jen některé z nich, které rozhodně stojí za vaši pozornost.

Program **Second Copy 2000** sleduje vybrané dílčí oblasti a v nastavený čas automaticky kopíruje změněné soubory do předem určené složky.

Pomocník **Backup Wizard** je klasický zálohovací nástroj, který zvládá zálohování v případě změny i zvětšení souborů. Komprimuje datové záznamy a celý proces zálohování zaznamenává do protokolového souboru.

Program **Mr. Mirror** je jeho příbuzným. V pravidelných časových intervalech kopíruje vybrané soubory a složky do předem určeného záložního adresáře. Bezplatná verze 1.3 ale neobsahuje funkci obnovy, takže

obnovu musí uživatel provádět manuálně pomocí Průzkumníka ve Windows.

Pomocník **1a Wizzard of Backup** kopíruje vytvořené zálohy i na zapisovatelné CD a DVD.

Závěrem ještě upozornění na jeden nástroj od Microsoftu, který umí v pravidelných časových intervalech zálohovat soubory PST používané aplikací Outlook. Pod názvem „Doplňec aplikací Outlook 2002 a 2000 pro zálohování osobních složek“ si ho můžete zdarma stáhnout ze stránky <http://office.microsoft.com/cze/downloads>.

PROGRAM	INFORMACE	CENA
Second Copy 2000	www.centered.com	asi 30 dolarů
Backup Wizard	www.enovative.net	asi 25 eur
1a Wizzard of Backup	www.pmcomp.de	asi 20 eur
Zálohování osobních složek	http://office.microsoft.com/cze/downloads	zdarma

Klonování pevného disku

Uživatelům, kteří potřebují během pár minut zcela „čerstvý“ operační systém bez nové instalace, jsou určeny obrazy disku. Ti z vás, kteří neustále zkouší nové programy nebo si často hrají s konfigurací svých Windows, potřebují kopii svého pevného disku 1 : 1, aby mohli snadno vrátit operační systém do jeho původního stavu. Zatímco obnovení systému se zaměřuje na rekonstrukci funkčního operačního systému, jsou zálohovací programy v první řadě určeny k zálohování důležitých dat různých aplikací. Většinou s nimi lze vytvářet i kompletní zálohy systému, takový postup je ale velmi náročný na čas. Pro tento účel jsou vhodnější programy, které umějí vytvářet obraz pevného disku.

Nejlepším z nich je Drive Image 2003 od firmy PowerQuest (asi 70 eur, www.powerquest.com), vítěz našeho testu. Zálohuje celý oddíl disku sektor za sektorem. Data se ukládají do souboru, kterému se říká obraz. Z něj se pak dá později obnovit původní stav diskového oddílu. Dojde-li mezitím k poškození Windows, můžete soubor s obrazem použít i prostřednictvím dvou spouštěcích disket. Ty můžete vytvořit již při instalaci aplikace Drive Image.

Drive Image umí své soubory přímo vypalovat na jeden či několik CD nebo přes speciální spouštěcí disketu stahovat ze síťových jednotek. V následujícím návodu vám ukážeme, jak vytvořit záložní soubor a jak vrátit systém do jeho původního stavu.

JEDNODUŠE A RYCHLE – ZÁLOHOVÁNÍ S APLIKACÍ DRIVE IMAGE

Při instalaci aplikace Drive Image potvrďte výchozí nastavení. Připravte si dvě prázdné naformátované diskety, které bude nástroj během instalace vyžadovat jako nouzové diskety.

1. Spustíte aplikaci. Uvítací okno můžete přeskočit kliknutím na „Ukončit“. Poté klikněte na „Vytvořit obraz“.
2. Přejděte na kartu „Vybrat jednotky“. Vyberte oddíl, který chcete zálohovat. Doporučujeme v každém případě vybrat spouštěcí oddíl.
3. Pokud nemáte Windows nainstalovány na disku C:, nezapomeňte do zálohy přidat příslušný oddíl. V tomto oddílu jsou totiž uloženy systémové soubory operačního systému. Soubor obrazu nelze vytvořit v oddíle, který chcete zálohovat.

4. Klikněte na „Vybrat cíl“ a určete cílovou jednotku pro zálohu. Konkrétní složku vyberete kliknutím na „Prohledat“.
5. Nyní klikněte na „Možnosti“. V části „Stupeň komprimace“ vidíte orientační velikost souboru obrazu při různých stupních komprimace.
6. Chcete-li soubor obrazu chránit před nepovolanými osobami, zaškrtněte volbu „Soubor obrazu chráněný heslem“ a zadejte heslo. Pokud budete soubor obrazu chtít později vypálit na CD, zaškrtněte možnost „Rozdělit obraz do více souborů“.
7. Nastavení všech ostatních možností nemusíte měnit. Obraz se začne vytvářet po kliknutí na „Dokončit“.

OBNOVA DAT Z OBRAZU POMOCÍ APLIKACE DRIVE IMAGE 2002

1. Chcete-li obnovit jen jednotlivé složky nebo soubory, můžete použít Průzkumníka obrazu, který je součástí Drive Image. Najdete ho v nabídce Start – Všechny programy – Drive Image. V Průzkumníku obrazu otevřete soubor obrazu a pravým tlačítkem klikněte na soubor nebo složku. ►

- ▶ Jakmile vyberete „Obnovit“, zkopíruje nástroj vybraná data buď na jejich původní místo, nebo do nové složky, kterou si zvolíte.
- 2. Při rekonstrukci celého oddílu klikněte na „Obnovit obraz“ a poté na „Vybrat soubor obrazu“. Poté vyberte soubor se zálohou, kterou chcete obnovit.
- 3. Klikněte na „Vybrat cíl“. Zpravidla je nejlepší zaškrtnout v tomto okně možnost „Obnovit do původního umístění“ a nechat Drive Image, aby data v původním umístění přepsal daty ze zálohy. Pokud se ale rozdělení oddílů od poslední zálohy změnilo, můžete oddíl nejprve odstranit kliknutím na „Vymazat oddíl“ a nechat Drive Image vytvořit nový oddíl.
- 4. V tomto případě přejděte na „Možnosti“ a označte „Změnit velikost obnovovaných jednotek“, aby mohl být obnovovanému oddílu přiřazen veškerý volný prostor na disku. Poté klikněte na „Dokončit“.
- 5. Potřebujete-li obnovit konfiguraci Windows, kterou už nelze spustit, musíte systém spustit z nouzových disket. S obnovou vám krok za krokem pomůže pomocník.

**Windows 98/ME
VYTVOŘENÍ OBRAZU SYSTÉMU
ZA PĚT MINUT**

Pokud pracujete s Windows 98 nebo Millennium, můžete si sami vytvořit kopii instalace operačního systému. Tato možnost se nabízí především po nové instalaci systému. Postupujte takto:

1. Na pevném disku vytvořte kromě jednotky C: ještě jeden oddíl o velikosti alespoň 500 MB, který budete používat výhradně pro zálohování.
2. Nainstalujte Windows v konfiguraci, která je pro vás optimální. Stáhněte si nejnovější ovladače svého hardwaru a nainstalujte je.
3. V „Ovládacích panelech“ vyberte „Systém“. Ve „Vlastnostech“ vyberte záložku „Výkon“ a klikněte na „Virtuální paměť“. Zaškrtněte možnost „Virtuální paměť nastaví uživatel“. Soubor s virtuální pamětí přesuňte na jiný disk, ze kterého se nenačítají systémové soubory. Pokud máte v počítači alespoň 128 MB RAM, můžete virtuální paměť

i zakázat. Není to sice naprosto nezbytné, ale zálohování zabere méně volného místa na disku a obnova dat je rychlejší.

4. Složky C:\WINDOWS a C:\PROGRAM FILES zkopírujte na záložní jednotku a přejmenujte je, např. na XWINDOW a XPROGRAM FILES.
5. Windows vrátíte do původního stavu tak, že pomocí Průzkumníka zkopírujete obě složky X na jednotku C:. Složku PROGRAM FILES přejmenujte na OLDPROGRAM FILES a složku XPROGRAM FILES na PROGRAM FILES.
6. Restartujte počítač a pomocí klávesy [F8] spusťte systém ve stavu nouze se systémem MS-DOS, případně použijte spouštěcí disketu. Pomocí dosovského příkazu „ren“ změňte název složky WINDOWS na OLDWIN a název složky XWINDOWS na WINDOWS.
7. Po dalším restartování počítače už naběhne původní konfigurace Windows. Nyní můžete vymazat obě složky OLDPROGRAM FILES a OLDWIN. Pokud jste předtím zakázali virtuální paměť, měli byste ji nejpozději teď znovu povolit. ■ ■

■ Roland Freist, autor@chip.cz

PLACENÁ INZERCE

**JEDINEČNÁ PŘÍLEŽITOST POUZE PRO ČTENÁŘE
Vogel Burda Communications!**

(limitovaná nabídka pouze 1000 ks)

Hra GOTHIC I. CZ

~~999,- Kč~~

249,- Kč

(k ceně účtujeme 85,- Kč za poštovné a balné)

Nevěříte svým očím? Ano je to pravda!!!

ihned si objednejte !

Sleva 750,- Kč

Jméno: _____

Adresa: _____

E-mail: _____

Telefon: _____

Kupón vyplňte, odstříhnete a pošlete na adresu **agentura Eduton, s. r. o. Václavské náměstí 64, 111 00 Praha 1** a na obálku napište heslo „Gothic I.“. Platí jen na území ČR.
Tel.: +420 296 302 510, fax: +420 296 230 260, E-mail: eduton@vogel.cz.

CDPROJEKT

**VOGELBURDA
COMMUNICATIONS**

Audio na méně bitech

Díky geniálnímu freewaru BeSweet můžete ušetřit mnoho cenného paměťového místa. Tento program totiž umožňuje převádět libovolné formáty zvuku nebo třeba jen snižovat datový tok – a to rovněž u šestikanálového Dolby Digital. Následující zvukové úpravy předcházejí použití nástroje IFOEdit, kterému jsme se věnovali v květnovém Chipu. Program BeSweet však najde uplatnění i jinde.

Je to k vzteku: vyřipovaný DVD film je uložen na pevném disku, ale i po vypuštění všech zbytečných zvukových stop jsou data stále příliš objemná pro zapisovatelný DVD nebo zamýšlený DivX. V případě jednodiskové DVD kopie může být ještě k tomu film tak dlouhý, že by i s pouze jednou zvukovou stopou musel být datový tok překódovaného videa menší než 2 Mb/s – příliš málo pro dostatečnou DVD kvalitu. Nebo chcete nutně navíc zachovat původní anglické ozvučení, protože český dabing je prostě zločinem na anglosaských slovních hříčkách. Obě stopy se vám ale na jediný nosič nevejdou. Máte nyní rozdělit film na dva DVD, nebo od svého záměru upustit?

Je docela dobře možné, že nebudete muset udělat ani jedno, protože dříve než si začnete pohrávat s videorekompresí, můžete zredukovat datový tok audia, a to za zlomek času, který byste potřebovali pro kódování videa, navíc téměř bez znatelné ztráty kvality.

Důvod: Každý DVD film má minimálně jednu Dolby Digital stopu (AC3). Ta nemusí nutně představovat šestikanálový prostorový zvuk, ale může být zrovna tak tvořena zvukem Dolby Surround stereo nebo třeba i mono, každý typ s odlišným bitrate. Celovečerní filmy se zpravidla vydávají s 5.1 sound o datovém toku 448 Kb/s, vzácněji 384 Kb/s. Televizní seriály na DVD mají naopak většinou surround nebo stereostopy se 192 Kb/s a zažili jsme už také stopy s komentářem s 80 Kb/s v kvalitě mono (například Den nezávislosti).

Všechny tyto zvukové stopy můžete pomocí programu BeSweet „zeštíhlit“. Tak

například u televizních seriálů, u nichž chcete dát více pokračování včetně menu na jeden jediný nosič, se nabízí převést surround zvuk z AC3 na rovněž kompatibilní MP2 (jen stereo či mono). To je nutné i pro načítání zvuku běžnými placenými autorizovanými programy (za import AC3, jakožto profesionálního systému, je zaveden poplatek 500 eur).

Ještě účinnější je snížení bitrate: když snížíte stopy AC3 5.1 ze 448 Kb na 384 Kb, nemůžete slyšet rozdíl ani na vynikajících zvukových aparaturách. I snížení na polovinu, tedy na 224 Kb/s, vytváří stále ještě velice dobrý šestikanálový zvuk – méně by to ovšem být nemělo.

Výhoda: Díky snížení bitrate na polovinu u zvukového souboru velikého 500 MB se ušetří celých 250 MB – a to může při ukládání na DVD velice pomoci. Jak provést konverzi pomocí BeSweet, se dozvíte v následujících detailních krocích.

1. INSTALACE BESWEET A UŽIVATELSKÁ ROZHRAŇÍ

BeSweet nepředstavuje jednoúčelový program, ale spojení různých freewarových produktů do jednoho balíčku. Různé funkce jsou, pomineme-li složitou příkazovou řádku,

vyvolávány přes samostatná grafická uživatelská rozhraní (GUI), která se mohou měnit podle účelu použití BeSweet. Musíte proto k programovým knihovnám BeSweet navíc stáhnout odpovídající GUI. Všechny součásti tohoto stavebnicového systému získáte na <http://dspguru.notrace.dk> a část také na našem Chip CD. V části Téma měsíce naleznete aktuální verzi BeSweet, kterou stáhněte a uložte do libovolného adresáře. Nyní potřebujete ještě vhodná GUI – stáhněte rozhraní AC3Machine 0.41, jakož i standardní rozhraní BeSweetGUI 0.6b76. Rozbalte archivy rovněž do složky BeSweet. Rozhraní AC3Machine potřebujete pro snížení bitrate audiostop, standardní rozhraní pro převádění stop WAV nebo AC3 do souborů MP2.

2. ZÁKLADNÍ NASTAVENÍ PRO BESWEET A AC3MACHINE

Pokud chcete snížit bitrate AC3 stopy, spusťte AC3Machine. Nahoře vlevo, při zadávání *Locations*, musíte zadat cestu k *BeSweet.exe*. Klikněte na žluté pole a zvolte odpovídající adresář z okénka, které se objeví (v našem případě, kdy jsou oba programy ve stejném adresáři, je cesta navolena správně). Stejně postupujte v řádce pod tím – *Input (AC3)* pro import původní zvukové stopy. Nakonec musíte pod *Output (AC3)* zadat ještě cílový adresář a jméno pro nový zvukový soubor.

Chcete-li naopak převést svou stopu AC3 do zvukového formátu MP2, spusťte BeSweet GUI. Položku *Azids.exe* nevyplňujte.

Ostatní cesty k souborům zadáte analogicky ▶

3A. BeSweet GUI v0.6b76: Pomocí BeSweet GUI můžete nastavit všechny parametry. Začátečníkům ztěžuje orientaci velké množství funkcí.

CO POTŘEBUJETE

BeSweet 1.4;

BeSweet GUI 0.6b76 & AC3Machine 1.4:
<http://dspguru.notrace.dk>, Chip CD.

▶ jako v AC3Machine, musíte však nejdříve kliknout na malou ikonu složky před daným polem. Objeví se nové okno, ve kterém kliknete vlevo nahoře na cestu a vpravo zvolíte soubor. Zbytečně zdouhavé je otevírání souborů. Abyste například otevřeli soubor AC3, musíte nejprve zvolit úplně vpravo nahoře typ přípony, např. AC3, jinak tyto soubory v seznamu neuvídíte. Jméno výstupního souboru se vám vyplní automaticky, lze ho však změnit.

3B. AC3 Machine: Speciální uživatelské rozhraní pro BeSweet, které převádí prostorový Dolby Digital zvuk jen několika málo kliknutími myši.

3A. KONVERZE Z AC3 DO MP2

Pro převádění do MP2 si zaškrtněte v hlavním okně standardního BeSweet GUI jen volbu *Use AC3 Decoder*. Ve žlutém poli vpravo změňte položku pro mod kódování z AC3 na MP2. Klikněte na tlačítko *Azid 1* vpravo, aktivujte *Stereo – Surround*.

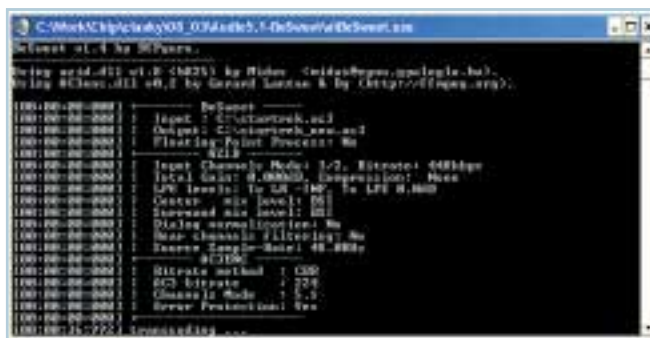
Nyní klikněte na tlačítko *2Lame*, deaktivujte volbu *Sample Rate*, dole dále zvolte v *Encoding Mode* volbu *joint stereo*, potom zapište pod *Total Bitrate* nový bitrate pro soubor MP2. Jako *Engine* vyberte *MP2ENC*.

Tip: Dolby Digital šestikanálové stopy můžete při zachování dobré kvality snížit až

na 160 Kb, naproti tomu stopy, které jsou v originále jen surround nebo mono, zachovejte raději s původním bitrate. Konverzi nakonec spusťte přes zeleně označené pole *AC3 to MP2*.

3B. SNÍŽENÍ BITRATE AC3 STOP

Snížení bitrate souborů AC3 je jednodušší než převádění do MP2. Spusťte AC3Machine. Zajistěte, aby byly aktivovány pouze volby *Channels Mode 5.1* a *Bitrate*. Z rozbalovacího menu zvolte nový datový tok, tedy například 224 místo 448 Kb za sekundu. Převádění spusťte kliknutím na pole *Give me AC3*. ■ ■ ■ P. Zákostelý

3B. BeSweet: Jádro systému se automaticky volá z příkazové řádky. V konzole také vidíte stavová hlášení a průběh konverze.

FOTOSOUTĚŽ OLYMPUS

Vážení čtenáři,
již po sedmé jsme pro vás připravili letní prázdninovou fotosoutěž. Opět vám nabízíme možnost vyměnit fotografie vašich letních radovánek za některou z atraktivních výher.

- Fotografie nám můžete zasílat jak v klasické, tak v digitální podobě, podmínkou je však přítomnost některého z našich časopisů (Chip, Počítač pro každého, Level, PlayStation 2 Oficiální Magazin – CZ) na fotografii.
- Soutěž je vyhlášena ve třech kategoriích:
  1. Tuzemsko (fotografie z ČR).
  2. Zahraničí (fotografie ze zahraničí).
  3. Originální nápad (originální ztvárnění).
- Nejlepší snímek z každé kategorie oceníme digitálním fotoaparátem Olympus C-150, druhé nejlepší snímky pouzdem značky Crumpler na mobilní telefon a třetí nejlepší snímky tričkem Olympus.
- Své fotografie pošlete do 1. 9. 2003 na adresu: Vogel Burda Communications s. r. o., marketing, Na Florenci 19, 110 00 Praha 1, heslo FOTO 2003, nebo elektronicky: foto@vogel.cz. Nezapomeňte připsat svou adresu a kategorii, do které vaše fotografie patří.

Galerie fotografií najdete po ukončení soutěže na našich stránkách www.vogel.cz

Čeština pro Palm OS 5

Umí to česky?

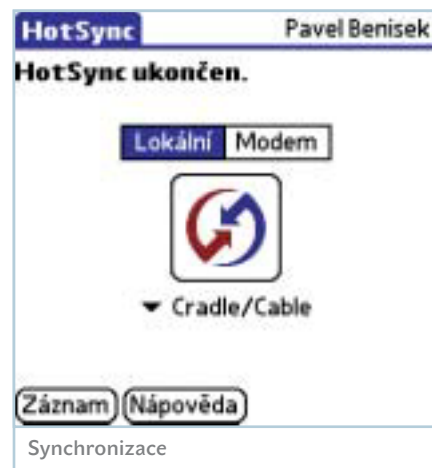
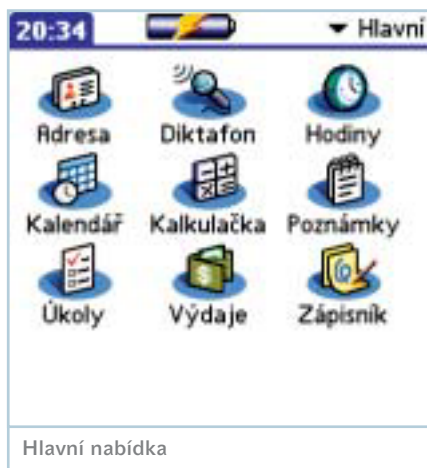
Doby, kdy jsme se, i když třeba neradi, na počítačích smiřovali s češtinou bez háčků a čárek, už jsou definitivně pryč. Poněkud déle však tento problém přetrvává u kapesních počítačů, u nichž většinou nebývá lokalizace tak snadnou záležitostí.

Velmi dlouho museli příznivci organizérů značky Palm čekat na první model nové generace. Nakonec se přeče jen vše zdařilo a světlo světa spatřila první vlašťovka Palm Tungsten T. Hlavním důvodem dlouhého vývoje byl přechod na nový typ procesoru. Z dnes již obsoletních Motorola Dragonball, které měly taktovací frekvenci většinou pod 50 MHz, se Palm rozhodl přejít na již

osvědčenou řadu procesorů ARM a kompatibilních. Z tohoto pohledu se tedy nemusel ničeho bát, protože se již několik let používají v konkurenčních zařízeních typu Pocket PC. Byla však nutná i nová verze operačního systému, přepsaná pro procesory ARM. Tungsten T je proto dodáván s Palm OS 5. Ten však co do lokalizace stejně jako starší verze podporuje pouze několik světových

jazyků, a tak nezbylo než čekat, až se najdou ty zlaté české ručičky, které tento nedostatek napraví.

Netrvalo to dlouho. Programátoři z firmy RedGrep se na to již nemohli dívat. Vytvořili lokalizaci, a to hned v několika jazycích. Samozřejmě přehled začíná češtinou a následují slovenština, polština, maďarština a chorvatština. Ostatní jazyky nebudu popisovat podrobněji, pouze dodám, že pro ně existuje jen „malá“ verze lokalizace. Česká lokalizace však existuje ve dvou verzích, tzv. malé a velké.

► **MALÁ A VELKÁ LOKALIZACE**

Základní, malá lokalizace zahrnuje fonty s českými znaky, lokalizované graffiti, on-screen klávesnici, třídění podle české abecedy a český ovladač pro skládací klávesnice Palm Portable Keyboard a Palm Ultra Slim Keyboard. To znamená, že po její instalaci a aktivaci na první pohled nepoznáte rozdíl. Až při bližší práci s on-screen klávesnicí si můžete všimnout v části *Int'l* českých znaků. Pokud již máte třeba v aplikaci pro čtení elektronických knih nějaké česky psané dokumenty, i zde se poslušně změní čtverečky na správné české znaky.

obsahují tři verze podle použitého kódování, Mac, Unix a Windows. Vyberete si tedy, o kterou verzi a kódování češtiny máte zájem, a můžete do svého Palmu nahrát instalační soubor PRC. Díky synchronizaci probíhá nahrávání stejně jako u jiných aplikací. Poté naleznete v nastavení (*System / Prefs*, záložka *General*) novou položku *Locale*. Zde si můžete po registraci vybrat z nabízených lokalizací. Po zvolení češtiny se ještě provede softwarový reset a již vše funguje tak, jak má.

KANCELÁŘ JIŽ MÁME TAKÉ ČESKY

Mezi uživateli Palmů je poměrně oblíben kancelářský balík Documents To Go, který nabízí možnost práce s dokumenty i na cestách, a to nejen prohlížení, ale i editaci a vytváření nových souborů. Donedávna však byla pro naše uživatele velkou přítěží absence jakékoli podpory národních znaků. Nově nabízí firma RedGrep také lokalizaci těchto programů.

Po instalaci systému v prostředí Windows provedeme synchronizaci, kterou se nahrají aplikace do Palmu. Jde o čtyři programy (Documents, Word To Go, Sheet To Go a Slideshow To Go), alternativy Microsoft Office programů Word, Excel a PowerPoint. Nepodporují však přímo formáty svých vzorových bratříčků, ale desktopový program převede dokument do nativního formátu Documents To Go, který je při následující synchronizaci přenesen do paměti Palmu.

Poté již můžete instalovat českou lokalizaci i pro tento balík. Proběhne opět velmi jednoduše, funguje však pouze tehdy, pokud již máme nainstalovanou lokalizaci Palm OS. Rozbalíme archiv obsahující opět několik adresářů (Mac, Unix, Windows) podle použitého kódování. Vybereme správnou verzi, přidáme soubor *aplikaceX.TTCD.prc* do instalace programu HotSync a opět provedeme synchronizaci. V *Nastavení* (*Prefs*) se nám pod sadou *Jiné* (*Other*) objeví nová

položka *Apps*. Zde pouze stiskneme tlačítko *Instalovat* a tím je vše dokončeno.

Aplikace Documents zastřešuje celý balík do jednoho celku. Umožňuje přidat a převést již používané dokumenty (například elektronické knihy nebo obrázky) do formátu Documents To Go nebo vytvářet nové dokumenty.

Poměrně zarážející věcí mi připadá neschopnost programu Word To Go korektně pracovat a převádět české znaky v dokumentech MS Word XP. Jde o problémy s kódováním UTF8, u něhož anglické texty zůstávají nezměněny, zato u českých znaků se často převádějí nesmyslně a připomíná to problémy s nekompatibilitou kódování ISO-8859-2 (Latin-2) a CP-1250 (windows-1250). Částečně zde může pomoci převod do starší verze formátu DOC nebo do formátu RTF. Tyto vlastnosti však nejsou způsobeny překladem, ale vlastnostmi balíku Documents To Go.

Tyto potíže s převodem a používáním českých dokumentů ostatní programy (Sheet To Go a Slideshow To Go) nemají. Celkově je lokalizace opět velmi zdařilá a neobsahuje gramatické chyby. Samozřejmostí je dodávka mnoha lokalizovaných, balíkem používaných fontů. Lepší úsudek si můžete udělat sami z vyobrazených nasnímaných obrazovek.

■ ■ ■ Pavel Beníšek, pavel.benisek@vogel.cz

INFOTIPY

www.redgrep.cz/Lokalizace/

www.palm.com

<http://focus.ti.com/omap/docs/omaphomepage.tsp>

www.dataviz.com/products/documentstogo/

Součástí celého balíku o ceně 699 Kč vč. DPH je i velká lokalizace, která existuje pro českou a slovenskou verzi. Ta je rozšířena o kompletní překlad všech základních aplikací Palm OS 5, a to včetně systémových hlášení a nápovědy. Dále je lokalizováno 28 systémových fontů, což umožňuje zobrazovat například i stránky v prohlížeči WebPro včetně českých textů. Existuje zde i možnost mít nainstalováno více lokalizací zároveň a rychle je přepínat. Všechny snímané obrazovky jsou pořízeny právě s touto verzí lokalizace.

Po rozbalení archivu s lokalizací uvidíte tři adresáře (*Manual*, *TT* a *TTLite*). Jak již názvy napovídají, adresář *Manual* obsahuje dokumentaci k produktu, adresář *TT* plnou lokalizaci pro Tungsten T a *TTLite* je malá verze stejné lokalizace. Oba adresáře s lokalizací

Logujeme, nastavujeme a vypalujeme

Protože předešlé díly našeho seriálu Tipy a triky... byly zaměřeny převážně na Windows NT/2000/XP, ten dnešní obsahuje zejména „univerzální“ tipy a triky, tedy pro všechny verze Windows. Na řadu navíc přijdou i dva tipy pro populární vypalovací program Nero.

ZOBRAZOVÁNÍ SKUTEČNĚ VŠECH PŘÍPON

Průzkumník standardně nezobrazuje přípony souborů „známých typů“, tedy těch, které jsou v systému zaregistrovány (jejich seznam si ve Windows 95/98/ME můžete zobrazit a upravit přes *Zobrazení/Možnosti složky/Typy souborů*, ve Windows NT/2000/XP přes *Nástroje/Možnosti složky/Typy souborů*). Tato vlastnost Průzkumníka je ale z hlediska bezpečnosti nevhodná – kvůli takzvanému „triku se znásobenou příponou“.

Příklad: *Jméno souboru readme.txt.vbs* zobrazí Průzkumník jako *readme.txt*, a tak se tento soubor bude na první pohled jevit jako neškodný textový soubor – přitom Windows se ale řídí jenom poslední příponou, takže daný soubor samozřejmě považují za VB script.

V Regeditu vyhledejte hodnotu s názvem NeverShowExt.

Tenhle trik využívá většina e-mailových virů, aby je uživatel bez rozmyšlení spustil. Je tedy velice vhodné zobrazování přípon souborů „známých typů“ povolit. To můžete provést ve zmiňovaném dialogu *Možnosti složky* na záložce *Zobrazit*. Tímto způsobem ale nepovolíte zobrazování některých speciálních přípon (je jich hodně, např. LNK, PIF, URL, SHB, SHS, SCF...). K tomu je nutný zásah do Registru.

V Regeditu (*Start/Spustit/regedit*) stisknete CTRL+F pro vyvolání prohlédávacího dialogu, nadefinujete prohlédávání hodnot s názvem *NeverShowExt* a zahajete prohlédávání. Po chvilce najde Regedit první takovou hodnotu, rozbalí větev, ve které se nachází, a označí ji. Všimněte si názvu konkrétního klíče, kde se hodnota *NeverShowExt* nachází – pokud začíná { a končí }, tuto hodnotu ignorujte a pokračujte v hledání dál. V opačném případě zjistíte, ke kterému typu souboru daná větev patří, a to podle údaje výchozí hodnoty, kde by měl být popis daného typu souboru. Jestli pro něj chcete povolit zobrazování přípony, hodnotu *NeverShowExt* smažte, jinak ji nechte beze změny. Postup opakujte až do prohlédání celého Registru (v prohlédávání pokračujte vždy stiskem F3). Změna platí pro všechny uživatele. Pokud naopak chcete zobrazování přípony určitého typu zakázat, v Registru v hlavním klíči

HKEY_CLASSES_ROOT najdete klíč .xxx, kde xxx je daná přípona. Všimněte si údaje výchozí hodnoty a v *HKEY_CLASSES_ROOT* pak najdete klíč se stejným jménem, jako je tento údaj. V něm vytvořte novou textovou hodnotu s názvem *NeverShowExt*, jejíž údaj ponechte prázdný.

ZAPNUTÍ PROTOKOLOVÁNÍ CHYB APLIKACÍ

I Windows 95/98/ME dokážou chyby aplikací zaznamenávat do souboru, tato možnost je však standardně vypnuta. Přitom pokročilí uživatelé těchto systémů mohou

Takto může vypadat soubor se záznamem chyby.

z tohoto souboru vyčíst zajímavé informace – které aplikace padají nejčastěji, jestli je to pokaždé na stejném místě apod. Pokud chcete zaznamenávání chyb aplikací do souboru, kterému se často říká *crashlog* nebo *faultlog*, povolit, v Registru vyhledejte větev *HKEY_LOCAL_MACHINE\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Fault*, ve které ▶

► vytvořte novou textovou hodnotu s názvem LogFile. Jako její údaj zadejte cestu a jméno crashlogu (např. C:\WINDOWS\crashlog.txt – jeho přípona musí být txt). Tento soubor není potřeba vytvářet ručně, Windows si ho před prvním „použitím“ vytvoří samy. Nastavení platí pro všechny uživatele.

ZMĚNA CESTY K INSTALAČNÍM SOUBORŮM

Windows při instalování ovladačů, při konfiguraci sítě i při některých dalších úpravách konfigurace přes Ovládací panely vyžadují vložení instalačního CD, aby mohly nakopírovat potřebné soubory. Máte-li dostatečně velký disk a jste-li ochotni obětovat pár set

Při instalaci některých komponent vyžadují Windows instalační CD.

megabajtů, můžete si tuto proceduru zjednodušit nakopírováním celého obsahu instalačního CD na disk a pak místo zdlouhavého vkládání instalačního CD zadávat cestu k adresáři, do kterého jste obsah zkopírovali. Jde to ovšem ještě jednodušeji! Pomocí editace Registru lze tuto cestu nastavit napevno, a to následovně: Vyhleďte větev `HKEY_LOCAL_MACHINE\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Setup`.

V ní změňte údaj textové hodnoty Source-Path na cestu k danému adresáři. Nastavení se projeví ihned a platí pro všechny uživatele.

ZBAVTE SE OTRAVUJÍCÍCH UPOZORNĚNÍ U SYSTÉMOVÝCH ADRESÁŘŮ

Pokud máte zapnuto „webové“ prohlížení složek (Možnosti složky/Obecné/Zobrazení WWW/Povolit obsah sítě WWW ve složkách), u systémových složek – složka systému Windows a její podsložka System (Windows 95/98/ME) a System 32 (Windows NT/2000/XP) – se vám nejdříve zobrazí upozornění a až po kliknutí na položku

Zobrazit soubory uvidíte jejich obsah. Jak se tohoto upozornění lze zbavit? Jednoduše – vymažte z této složky soubor desktop.ini. Rovněž můžete smazat i soubor folder.htt, protože je už nepotřebný. Oba soubory mají atributy Skrytý a Systémový, takže musíte mít zobrazování těchto souborů v Možnostech složky/Zobrazit povoleno.

Všeobecně platí, že pokud se nějaká složka zobrazuje jinak než standardně, vymazáním

výše uvedených souborů můžete nastavit standardní zobrazení. Pokud v dané složce nelze vyvolat prohlédávací dialog, otevřete její nadřazenou složku a vyvolejte ho z kontextového menu dané složky.

ROZSÁHLÉ INFORMACE O CD MECHANICE V NERO

Teď vám nabídneme dva typy vztahující se k jednomu z nejpoužívanějších vypalovacích programů, k programu Nero – Burning Rom. Ten standardně zobrazuje jenom pár základních informací o CD mechanikách přítomných v systému. Chcete-li mnohem podrobnější výpis informací, postupujte následovně: Nejprve v menu Soubor (File) vyberte možnost Kopírovat CD (CD-Copy) a na záložce Nastavení kopírování (Copy Options) vyberte požadovanou mechaniku (máte-li jich více). Pak již stačí kliknout na Informace o médiu (Medium info) za současného přidržení klávesy SHIFT.

I po aktivaci overburningu vás Nero bude před každým vypálením takového CD důrazně varovat.

Informací o vloženém médiu se nedočkáte, místo toho zobrazí Nero v několika oknech rozsáhlé informace o vybrané mechanice. V novějších verzích Nera lze tyto informace i uložit nebo vytisknout. Bohužel, vše jenom v angličtině.

OVERBURNING I PRO VYPALOVAČKY, KTERÉ JEJ OFICIÁLNĚ NEPDPORUJÍ

Overburning je stručně řečeno překročení kapacity CD určené pro zápis dat, prováděné na úkor „ukončovací“ sekce na kraji daného CD. Tím se na CD dá nacpat cca o 5 – 12 MB více dat (podle typu média a vypalovačky). I Nero umí takový CD vypálit, pokud zjistí, že jej vypalovačka zvládne. A právě tady někdy nastává problém. Pokud Nero vypalovačku nerozpozná nebo podle její databáze tato vypalovačka overburning neumí, nedovolí Nero

CD tímto způsobem vypálit. Pokud jste však přesvědčeni, že vaše vypalovačka overburning podporuje (zjistíte z manuálu nebo

Informace o vybrané mechanice jsou opravdu rozsáhlé...

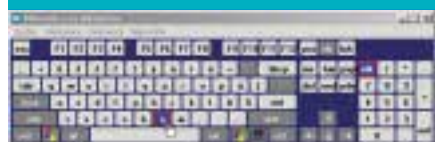
ze stránky výrobce; téměř každá vypalovačka novější dvou let overburning zvládne), můžete ho Nero „vnutit“ přes Registr. V něm najdete větev `HKEY_CURRENT_USER\Software\ahead\Nero - Burning Rom\General`.

Zde změňte údaj dword hodnoty OverSizeDefaultValue na 1 (pokud tato hodnota ještě neexistuje, vytvořte ji). Pak už jenom zbývá nastavit overburning přes dialog Soubor/Předvolby (File/Preferences), kde na záložce Pro odborníky (Expert Features) zaškrtněte volbu Povolit přepřehování CD... (Enable overburn...; obr.).

„Overburnový“ CD můžete vypálit jen metodou „Disk najednou“ (Disk-at-once) při vypnutém multisessionu a povoleném uzavření CD (možnost Uzavřít CD – Finalize CD).

Jestliže si nejste jisti, zda vaše vypalovačka overburning podporuje, nastavení radši neaplikujte! Při pokusu vypálit „overburnový“ CD u vypalovaček nepodporujících overburning totiž nebude daný CD zčásti nebo zcela čitelný, navíc může teoreticky dojít i k poškození vypalovačky! „Overburnový“ CD nemusí být čitelný ve starších typech mechanik! ■ ■ ■ Filip Hanker, www.regedit.sk, hanker@regedit.sk

VIRTUÁLNÍ KLÁVESNICE NA OBRAZOVCE

Zatímco tipů týkajících se toho, jak se vyrovnat s nefunkční myší, naleznete na desítky, návodů, jak se vyrovnat s porouchanou klávesnicí, je poskrovnu. My vám pomůžeme i s tímto problémem. Ve Windows 2000/XP totiž můžete používat klávesnici virtuální, která může alespoň částečně nahradit tu reálnou. Pro její spuštění stačí do políčka Start/Spustit zadat `osk.exe`.

Současnost a budoucnost bezdrátové komunikace

Připojení na cestách dnes a za pár let

Již dnes se najdou lidé, pro které je nepřijatelná představa, že by měli být odpojeni od internetu jenom proto, že nesedí u svého pracovního stolu.

Existuje řada technologií, které umožňují zůstat v kontaktu bez ohledu na to, kde se nacházíte. Pokusím se je stručně představit, a to i s výhledem do budoucna (jakkoliv jsem si vědom toho, že být prorokem ve světě ICT jest ošidné a nevděčné).

PAGING: REQUIESCAT IN PACE

Začnu poněkud netradičně, a to u nás skoro zapomenutou technologií pagingu. „Skoro zapomenutá“ byla tato technologie celá léta proto, že ji úspěšně nahrazovaly mobilní telefony a SMS brány fungující zdarma. To je situace svým způsobem ojedinělá, protože ve většině ostatních zemí to se SMS zprávami nikdy tak zábavné nebylo, což otevíra-

lo prostor i pro společnosti provozující pagingové sítě. Normalizace stavu v oblasti mobilních sítí by mohla vést i k exhumaci pagingu u nás.

Mohla, kdyby společnost Multitone beznadějně nezaspala. V ČR jsou provozovány dvě veřejné pagingové sítě, obě společností Multitone CZ. První je založena na starší technologii RDS (Radio Data System). Má celoplošné pokrytí, ale dost technických omezení – mj. délka zprávy může být nejvýše 80 znaků. Výhodnější, zejména v boji se SMS, je technologie ERMES (Enhanced Radio Messaging System). Ta sice pokrývá jenom Prahu a okolí, ale umožňuje přenos zpráv o délce až tisíc znaků.

Hlavní výhodou pagingu je cena: za měsíční paušál 290 Kč máte možnost neomezeného příjmu zpráv.

Hlavní nevýhodou pagingu proti mobilním telefonům je jeho jednosměrnost, protože pager umí zprávy pouze přijímat, nikoliv odesílat. Rovněž také není zaručeno, že zpráva bude skutečně doručena, protože vysílače ji tupě odvíjejí, nemajíce možnost zjistit, zda se daný člověk momentálně nachází v oblasti pokrytí a zda má zapnutý přijímač.

Pro současnou mladou „esemeskující“ generaci by mohl být pager docela zábavná hračka. 290 Kč měsíčně je méně, než dnes většinou mládež vydá za kredity předplacených karet. Kdyby Multitone zprovoznil WAP bránu, bylo by možné zprávy i velmi levně (při vhodně navržených stránkách, režimu

- ▶ práce s nimi a použití GPRS) odesílat z mobilu a přijímat na pager.

Ačkoliv má tato technologie mé nezměrné sympatie, hlavní nevýhodou je firma jejího provozovatele. Když se na Mobil serveru objevil článek o tom, že Multitone má nějaké problémy a že bude vypínat svou síť (společnost tuto zprávu vzápětí popřela), neobvyklejší reakce ve čtenářské diskusi zněla: „On v České republice funguje nějaký paging? To jsem nevěděl.“

O jistých problémech svědčí i moje osobní zkušenost. Před několika lety jsem pager s ERMES úspěšně používal. Pak mi ho ukradli, takže jsem chtěl starý zablokovat a koupit nový. Bohužel, provozovatel systému (tehdy ovšem ještě firma Radiokontakt Operator) byl zcela nekomunikativní a na mé žádosti nijak nereagoval. Přestal jsem tedy platit faktury, ty časem přestaly chodit a víc jsem o milém „Operátorovi“ neslyšel. Současný provozovatel není o mnoho lepší. Pro účely psaní tohoto článku jsem se snažil sjednat si s někým z Multitone schůzku, abych se optal na některé detaily jejich působení, ale bohužel se to ani přes měsíční snažení nepodařilo. Jak může dopadnout souboj takové firmy s mobilními operátory je nasnadě. Cituji z tiskové zprávy společnosti Multitone:

„Kdybychom k provozování pagingu přistupovali jen z podnikatelského hlediska, nikdy bychom asi tuto službu nepřevzali. Od počátku to z naší strany bylo spíše fan-

Jednou z výhod pageru je také to, že můžete telefonovat jen s tím, s kým chcete.

dovství, z čehož ovšem vyplývají jak pozitiva, tak i určitá negativa. Někteří zákazníci se mohou domnívat, že v porovnání s gigantickými společnostmi operátorů GSM, disponujícími miliardovými rozpočty, nejsme schopni obstát po stránce srovnání kvality

Eurotel si tímto krokem připravuje půdu pro nástup sítě UMTS. Aby tyto sítě u nás měly šanci na přežití, je třeba zlomit dva základní předsudky:

- Připojení k internetu přes mobil je nehorázně drahé.

PC Card Nokia D211 kombinuje GPRS a Wi-Fi, čímž tvoří zajímavé řešení pro práci na cestách

marketingu, zákaznické podpory, úrovně webových stránek apod. Tuto ambici jsme však nikdy ani neměli.“

Jakkoliv projektům provozovaným ne pro peníze, ale z nadšení fandím, v tomto případě dodávám jenom „bohužel“. Teď už zbývá jen nad pagingem v ČR navrhnout úhlednou mohylu a dát na ni křížek s nápisem „Requiescat In Pace“.

GPRS: PŘEDMOSTÍ

O připojení k internetu prostřednictvím GPRS se až do nedávné doby spíše mluvilo, než že by ho někdo prakticky používal. Vody nedávno rozčeřila až společnost Eurotel v našich krajích nevídanou nabídkou: neomezené připojení k internetu za 1000 Kč měsíčně. Tímto krokem Eurotel celkem slušně zamíchal poměry na českém trhu s internetovou konektivitou. Jde totiž o nejvýhodnější nabídku na trhu, která je obecně dostupná (jistě že se najdou i lepší nabídky, např. u některých kabelových televizí, ale ty jsou, na rozdíl od GPRS, co do dostupnosti silně omezené). Pro řadu aplikací je ovšem GPRS výhodné i bez paušálu. Jmenujme na prvním místě rozličné instant messagingové programy (ICQ, MSN Messenger) a IRC, tedy aplikace, kde jste připojeni dlouhou dobu, ale přenesete velmi málo dat.

Mobilní připojení k internetu používám již řadu let, a to i přesto, že nejsem osoba právě majetná. Při smysluplném využití je i klasické dial-upové připojení přes mobil finančně únosné. Nicméně lid obecný je stále přesvědčen, že mobilní připojení je jenom drahá hračka pro topmanažery a zbohatlíky, kteří nevědí, co s penězi.

- Připojení k internetu je jen pro mobilní uživatele – nemáte-li notebook nebo PDA, nemá smysl o něm uvažovat.

Zřejmá výhodnost současné nabídky GPRS je způsobila zvýšit počet levných GPRS telefonů trvale připojených ke stolním počítačům.

UMTS: BUDOUCNOST S OTAZNÍKEM

V licencích na provoz sítě třetí generace utopily rozličné telekomunikační společnosti absurdní množství peněz. U nás byly tyto částky o něco menší, především kvůli nepružnosti naší vlády, nicméně i tak značné (T-Mobile zaplatil 3,9 miliardy Kč, Eurotel 3,5 miliardy Kč).

Ve světě již bylo spuštěno několik UMTS sítí, nicméně jedinou opravdu úspěšnou je britský operátor Hutchison 3G UK, který nabízí dumpingové ceny hovorů. V České republice je na poli 3G sítí aktivní Eurotel, zatímco u T-Mobilu je zatím ticho po pěšině. ▶

- ▶ Eurotel spustil v Praze testovací síť 3G, kde testuje technologii společnosti Ericsson.

Plány Eurotelu s UMTS jsou rozhodně zajímavé. V první řadě, Eurotel plánuje UMTS nikoliv jako konkurenci, ale jako doplněk sítě GSM. Zákazník tedy u běžného hovoru ani nebude vědět, zda se ten koná v síti UMTS, nebo GSM. Rovněž pokrytí UMTS nebude celoplošné, ale budou pokrývány jenom části s vyšší zátěží. Síť bude také umožňovat handover mezi GSM a UMTS, tedy změnu technologie v průběhu hovoru. To je v daném okamžiku zdrojem největších problémů, neboť se nejedná o zcela standardní situaci.

Hlavní výhoda UMTS proti GSM spočívá ve vysokorychlostních datových přenosech. Zatímco GSM sítě jsou navrženy primárně pro přenos hlasu a datové přenosy jsou do nich jaksi dodatečně naroubovány, UMTS je založeno na obecných datových přenosech, přičemž hlasové hovory nebo videokonference jsou jednou z mnoha aplikací. Za pozornost stojí i to, že ony proslulé videokonference jsou v UMTS realizovány protokolem H.324, takže je technicky reálné provozovat videokonferenci mezi normálním počítačem připojeným k internetu a UMTS telefonem.

Nicméně nedá se předpokládat, že by právě možnost videokonferencí byla tím trhákem, který pohne světem mobilních telekomunikací. Ve většině případů totiž svůj přetřep vidět nepotřebujeme (a vybavím-li si obličej osob, s nimiž běžně komunikuji, tak já osobně snad ani nechci). Nehledě na to, že představa lidí chodících při hovoru s rukou vytrčenou před sebe, aby je zabrala kamera v mobilu, je docela absurdní.

TESTOVACÍ PROVOZ HOTSPOTŮ ČESKÉHO TELECOMU

Český Telecom prodloužil bezplatný testovací provoz svých padesáti veřejných hotspotů do konce letošního září. Hodnocení úspěšnosti projektu, do něhož se zaregistrovalo přibližně 900 lidí, nechávám na Telecomu, nicméně po technické stránce vše funguje tak, jak má. Stačí své zařízení připojit do sítě s ESSID „telecom“ a přihlásit nebo zaregistrovat se na webových stránkách projektu. Jednou z vad na kráse je, že přístupové jméno a heslo vám vygeneruje systém náhodně, a jde tedy o zcela nesmyslnou a nezapamatovatelnou kombinaci znaků.

Dosah signálu v hotspotech se pohybuje řádově v desítkách metrů a vlivem použité technologie (indoor access pointy bez externích antén) se omezuje prakticky pouze na vnitřní prostory. Každý hotspot je

připojen k internetu linkou o šířce pásma 256 kb/s, přičemž tato kapacita se dělí mezi jednotlivé uživatele hotspotu. Za současného stavu je tedy pravděpodobné, že budete mít onu „dvěstěpadesátšestku“ pro sebe.

Telecom uživatelům přiděluje standardní veřejné adresy a v provozu se mi nepodařilo najít žádné technické zádrhele – všechny běžné i ty mírně obskurní protokoly fungují tak, jak mají.

Jsem přesvědčen, že Telecom oproti svému obvyklému zvyku předběhl svou dobu. Momentálně je pro něj asi jednodušší provozovat síť zdarma, než pro těch pár stovek (v lepším případě) uživatelů konstruovat a provozovat platební systém. Jak dlouho mu tato trpělivost vydrží, ukáže budoucnost.

Wi-Fi síť může poskytnout internetovou dostupnost prakticky všude.

Výhodou 3G sítě je vysokorychlostní připojení k internetu. A z tohoto úhlu pohledu je smysl současné akce „GPRS za paušál“ zcela zřejmý: musí zákazník naučit používat internet přes své technologie. Což znamená mimo jiné zlomit výše zmiňované předsudky.

Chvályhodný je též úmysl Eurotelu konkurovat pomocí UMTS pevným přípojkám. Síť 3G umožňuje poměrně vysoké rychlosti připojení, v řádu stovek kb/s. Takovou šířku pásma ovšem mobilní zařízení využije dosti obtížně. Smysl má pro běžný počítač (např. notebook s běžnými aplikacemi), ale nedá se předpokládat, že by takto fungovala zásadnější masa lidí.

Bude zajímavé sledovat, jakým způsobem se bude tato idea rozvíjet po totálním ovlá-

nutí Eurotelu Českým Telecomem, kterému rozhodně nikdo přílišnou snahu o podporu široké dostupnosti internetové konektivity vyčítat nemůže.

Wi-Fi: PŘEKROČÍ SVŮJ STÍN?

Wi-Fi je zkratka pro bezdrátové technologie pracující podle rodiny standardů 802.11. Základním posláním technologií Wi-Fi bylo a je sloužit jako náhrada klasického „drátového“ Ethernetu pro připojení do lokálních sítí. Tato technologie se vzdáleně podobá GSM tím, že je založena na pokrytí prostoru buňkami (cells), které spolu vzájemně spolupracují.

V posledním roce se Wi-Fi dočkalo razantního rozšíření, a to i směrem k veřejným datovým sítím. Existují komerční i nekomerční projekty, které umožňují uživatelům vybaveným Wi-Fi kartou připojit se v dosahu tzv. „hotspotů“. V ČR existuje takových sítí několik, nejznámější jsou aktivity pražské firmy WIA a testovací provoz hotspotů Českého Telecomu (dočtete se o něm ve vloženém článku).

Nedá se dost dobře očekávat, že by se připojení k internetu přes Wi-Fi stalo masovou záležitostí. Jeho význam se bude nadále zvyšovat s dostupností zařízení vybavených bezdrátovou síťovou kartou. Letos poprvé prodej notebooků v celosvětovém měřítku překročil prodej stolních počítačů. Dá se očekávat, že až tento trend dorazí i k nám, bude většina přenosných počítačů vybavena též bezdrátovými kartami, což rozšíří počet lidí, kteří budou schopni tuto technologii využít.

■ ■ ■ Michal A. Valášek, alt@ir.cz

Datujeme s Eurotelem

V minulém čísle jste se mohli seznámit se službou GPRS spojení společnosti T-Mobile. Tentokrát jsme se zaměřili na nabídku společnosti Eurotel. Kromě možnosti testovat GPRS jsme využili také možnosti otestovat spojení HSCSD.

Pro zachování objektivity jsme opět testovali hlavně na území Prahy 1, tedy na místě, kde je asi největší zatížení mobilní sítě. Síť Eurotel se od sítě T-Mobile liší v mnohém, nejen co se týká dodavatele samotného hardwaru. Příkladem může být třeba jeden dedikovaný slot na každé GSM buňce, který je vyhrazen u sítě T-Mobile pro GPRS. Teoreticky by tak nemělo dojít k situaci, kdy nebude možné navázat spojení. Při našem testování se tato teorie stala praxí a skutečně jsme vždy spojení navázali. Eurotel tento dedikovaný slot nemá a to se při testování potvrdilo. Občas jsme měli s navázáním datového spojení problémy a museli jsme připojení po kratších odmlkách opakovat.

RYCHLOST AŽ NA PRVNÍM MÍSTĚ

Překvapením však byla rychlost připojení, která byla někdy o trochu větší než u T-Mobilu (při použití Ericssonu T68i). Eurotel totiž nepodporuje rychlejší kódování, a má tedy spojení přes GPRS pomalejší; ovšem ne vždy. Rychlost downloadu testovacího archivu byla v rozmezí 4 až 6 kB/s. Co se týče stability samotného spojení, hodnotíme ji jako přijatelnou. Připravte se ovšem na to, že vás síť občas prostě „vykopne“, což není moc příjemné.

ZÁCHRANNÝ KRUH PRO NEZKUŠENÉ

T-Mobile má velice pěknou aplikaci, která pomáhá s nastavením. Tedy nepomáhá,

ona vlastně vše nastaví. Jediné, co musí uživatel udělat, je určení typu telefonu, který vlastní. Tato aplikace jistě přijde vhod hlavně méně zkušeným uživatelům, kteří se nastavení bojí a většinou si s ním neví rady. Eurotel bohužel žádnou podobnou aplikaci nenabízí, takže nastavení je trochu obtížnější. Nicméně na internetových stránkách Eurotelu jsou k dispozici jednotlivé návody ke stažení (formát PDF) s udanými nastaveními. Nutno dodat, že samotné nastavení GPRS spojení není zas tak složité, jak se na první pohled může zdát. Velmi však záleží také na zařízení, kterým se připojujete. U PCMCIA karty Sony Ericsson GC75 bylo veškeré nastavení hotovo za 30 sekund. Nastavení mobilního telefonu Ericsson T68i však už zabralo nejméně 5 minut.

VYSOKORYCHLOSTNÍ DATA

Protože jsme testovali s telefonem Ericsson T68 (GPRS 3+1, HSCSD 2+1) a PCMCIA kartou Sony Ericsson GC75 (GPRS 4+1, 3+2; HSCSD 4+1, 3+2), měli jsme kromě samotného GPRS možnost vyzkoušet i HSCSD. Testy běžného CSD (14,4 kb/s) neměly větší smysl, a tak jsme je vypustili. Pokud vlastníte zařízení s podporou jak GPRS, tak i HSCSD, máte rozhodně daleko větší možnosti využití mobilní kanceláře. Při testování nám totiž přišlo velmi vhod brouzdání internetem přes GPRS

a stahování konkrétních dat (programů, návodů v PDF, VPN) prostřednictvím HSCSD, což lze.

Výhody připojení přes technologii HSCSD jsou zřejmé. Jedná se o připojení, které stejně jako GPRS spojí více timeslotů GSM buňky najednou. Rozdíl je však v tom, že počet zabraných timeslotů (a tedy i rychlost) zůstane stejný. Proto lze HSCSD doporučit pro stahování dat o větších objemech, protože přes GPRS by se to nevyplatilo finančně a hlavně rychlost výrazně kolísá. U HSCSD nikoliv. Jen dodám, že HSCSD můžete využít na našem území pouze u Eurotelu, jiný operátor tuto technologii nepodporuje.

GPRS modul ve formátu PC Card pro použití přímo v notebooku.

BEZ OMEZENÍ

Další zajímavostí u Eurotelu je tarif Data Nonstop, který přináší možnost neustálého připojení prostřednictvím GPRS za paušál. Tedy platba neprobíhá za přenesený objem dat, jak je většinou zvykem, ale měsíčně se platí paušálně 1050 Kč. Potřebujete-li být stále on-line, Data Nonstop je dobrým řešením. ■ ■ ■ Adam Nosek

EUROTEL GPRS DATOVÝ PŘENOS

Technologie vysokorychlostního datového přenosu v GSM síti Eurotel.

CENY viz tabulka Přehled cen Data Nonstop

ZAPŮJČIL Eurotel, Praha

INFORMACE <http://www.eurotel.cz/site/cz/servicesAndTariffs/services.html?list=23292>

PŘEHLED CEN TARIFU DATA NONSTOP

AKTIVAČNÍ POPLATEK	0 Kč		
MĚSÍČNÍ PAUŠÁL	1 000 Kč		
VOLNÉ MINUTY /KB	0 Kč		
SLUŽBA	HSCSD FAST (Kč/MIN)	GPRS INSTANT (Kč/KB)	FAX + ZÁZNAMOVÁ SLUŽBA EUROTEL + EXPRESS FAX (Kč/MIN)
WAP	2,70	0	0
MOBILE INTERNET	2,00	0	0
SMĚR - EUROTEL	4,00	0	4,00
SMĚR - OSTATNÍ	6,00	0	6,00

Ceny jsou uvedeny bez 5% DPH

Apple iMovie 3

Velký krok dopředu, ale malé škobrtnutí

Nová aplikace iMovie 3 od firmy Apple určená pro amatérský střih videa, je proti svému předchůdci rozhodně obrovským krokem kupředu – bohužel však obsahuje i pár dost zásadních chyb. Na její služby i na její problémy se v tomto článku podíváme blíže.

Možná víte, že firma Apple dodává ke svým počítačům balík základních aplikací pro „digitální hub“ – pro zpracování multimediálních dat: iMovie pro střih videa, iTunes pro práci s hudbou a iPhoto pro statické snímky. Aplikace iDVD to pak všechno dokáže velmi snadno a pohodlně uložit na standardní DVD, který se dá přehrát v běžných domácích přehrávačích DVD. Celé dohromady se to nazývá iLife.

Vzhledem k tomu, že se většina aplikací (vyjma iTunes) v současnosti objevila v zásadně inovovaných verzích, vyplatí se věnovat jim trochu místa. Snad nejvíc novinek je právě v iMovie.

KONEČNĚ OKNO!

S aplikací iMovie jsme se už před časem setkali v rámci seriálu věnovaného střihu digitálního videa. Ti, kdo seriál četli, tedy již její základy znají: jde o jednoduchý střihový systém, určený naprosto pro kohokoli. Jeho ovládání bylo šito na míru především menšímu displeji iMacu a laickému uživateli, který na něm nejspíše bude stříhat: vše bylo v jediném okně, které zabíralo celou obrazovku.

Jednotlivé služby byly automaticky rozloženy tak, abychom žádnou nepřehlédli a aby žádné okénko nemohlo být momentálně neviditelné nebo dočasně zakryto jiným.

Verze 3 sice základní rozložení ovládacích prvků zachovává beze změny, ale firma Apple konečně upustila od nepraktického celoobrazovkového formátu; nyní iMovie pracuje ve zcela standardním okně. To přináší předlouhou řadu výhod – od pohodlného drag & drop mezi různými aplikacemi až po možnost využití pracovní plochy obrazovky podle potřeby (velikost okna se dá samozřejmě měnit). Bohužel stále nelze otevřít víc projektů najednou, ačkoli okna by to bez problémů umožňovala a výrazně by to usnadnilo sdílení klipů. Nabízí se myšlenka, že jde o úmysl, protože firma Apple chce náročnější uživatele směřovat spíše k samostatnému produktu Final Cut Express. Základní koncepce iMovie se však nemění: jednotlivé funkční bloky jsou v okně rozloženy přesně stejně, jako tomu bylo u předchozí verze na celé obrazovce.

Většinu okna zabírá náhled, kombinovaný s řízením kamery pro snímání záběrů do počítače prostřednictvím rozhraní FireWire. Povšimněme si dvoupolohového přepínače „kamera / střih“ pod ním.

V pravé části okna je o něco menší panel, obsahující seznam služeb. Pomocí tlačítek

pod ním můžeme přepínat mezi sedmi možnými režimy: jde o přehled klipů nasnímaných z kamery, statické snímky, práci se zvukem, titulky, přechodové efekty, filtry a efekty nad záběry a přípravu DVD. Prostřednictvím tohoto panelu máme přístup prakticky ke všem službám, jež iMovie nabízí (s několika málo výjimkami, přístupnými jen přes menu).

U dolního okraje okna vidíme přehled celého stříhaného filmu. I ten můžeme používat ve dvou režimech: první z nich, který vidíme na obr. 1, ukazuje jednotlivé klipy tak, jak jsou seřazeny za sebou. Druhý režim reprezentuje každý klip obdélníčkem délky odpovídající času, který zabere, a navíc v něm vidíme i zvukový doprovod. Podobá se tak „timeline“ profesionálních střihových aplikací (obr. 6).

SKVĚLÁ INTEGRACE

Aplikace iMovie vždy nabízel bezkonkurenčně pohodlné a intuitivní prostředí pro střih. Na tom se nic nezměnilo – stále platí, že amatér může bez problémů sednout k iMovie a bez studia návodů pohodlně sestříhnout poměrně kvalitní film. Vlastní střih v tomto článku popisovat nebudu, jen bych musel opakovat superlativy z minulých článků. Soustředím se proto spíše na to, co je v iMovie 3 nového.

Asi nejvýznamnější z novinek je mnohem lepší integrace iMovie do systému. Zčásti je příčinou to, že aplikace iMovie byla konečně přepsána do nativního API Mac OS X Cocoa. Kromě toho ale přibyla dlouhá řada zcela nových služeb, zaměřených právě na spolupráci s ostatními aplikacemi, především z balíku iLife. Této spolupráci jsou přímo věnovány tři režimy pravého multifunkčního panelu.

První z nich, režim statických snímků, stále nabízí přímý přístup do databáze aplikace iPhoto. Cokoli, co tam máme, je zde pohodlně k dispozici a prostým drag & drop můžeme kterýkoli snímek zařadit do sestříhu jako statický klip předem zvolené délky (obr. 2). Klip však nemusí být tak docela statický – iMovie dokáže animovat zoom a posunutí obrázku. Další oživení můžeme doplnit prostřednictvím filtrů a efektů, jež lze aplikovat na libovolný

Obr. 1. Rozložení ovládací se v zásadě nemění, avšak konečně jsou v samostatném okně.

► klip včetně klipů vytvořených z fotografií.

Služby pro ozvučení filmů samozřejmě byly součástí iMovie od samého začátku. Standardně bylo možné kromě původního zvukového doprovodu sejmutého z kamery využívat audiozáznamy z CD, „voiceover“, nahraný prostřednictvím mikrofonu, a pracovat se sadou zvukových efektů iMovie. To vše je stále k dispozici, navíc verze 3 dokáže přímo spolupracovat s iTunes, takže máme v panelu přímo kompletní seznam všech skladeb včetně rozdělení do skupin a můžeme je volně využívat (obr. 3).

Zatímco původní verze iMovie dokázala pouze exportovat video ve formátu vhodném pro import do iDVD, verze 3 i zde exceluje ve snadné a pohodlné spolupráci. Především, přímo v iMovie můžeme určit tzv. „chapter marks“ – značky, na které budeme mít později při přehrávání DVD přímý přístup. K tomu slouží další z nových panelů (obr. 4). Odsud pak můžeme přímo vytvořit i základ projektu pro iDVD.

Kromě toho, jak ukazuje obr. 5, můžeme film přímo exportovat do formátu MPEG-2. To má smysl pro ty, kterým stačí jednoduché stříhací služby iMovie, ale přitom chtějí připravovat náročné DVD s využitím všech možností authoringového programu DVD Studio Pro.

KAKAO ODSTRANILO ŘADU PROBLÉMŮ

Nová verze iMovie není jen upgrade – jde o kompletní přepis aplikace z původního API Carbon, vhodného pro kompatibilitu se starým Mac OS 9 (který firma Apple už konečně definitivně opustila), do moderního, plně objektového nativního API Mac OS X Cocoa.

Obr. 5. Přímý export do MPEG-2

Uživatelé by ovšem mohli být lhostejné, v jakém API je která aplikace napsaná. Rozdíl se však projeví v řadě detailů, kde nativní Cocoa daleko lépe podporuje standardní systémové služby. Staré iMovie například vinou Carbonu pracovalo pouze s osmibitovou znakovou sadou (třeba v názvech klipů nešly české znaky použít vůbec). Cocoa však využívá standard Unicode a díky tomu nejsou v iMovie 3 s češtinou žádné problémy (vyjma

Obr. 2. Spolupráce s aplikací iPhoto

Obr. 3. Spolupráce s aplikací iTunes

Obr. 4. Spolupráce s aplikací iDVD

titulků, k nimž se vrátíme níže), ani při sdílení českých jmen mezi iMovie a ostatními aplikacemi iLife. Bez obtíží funguje také řada systémových doplňků, založených na využití objektového jádra (jako třeba TextExtras nebo OCSmart Hacks), fungují služby pro integraci mezi aplikacemi (Services), titulky můžeme „drag & dropnout“ z libovolné jiné aplikace...

VELIKOST? LENOST? CHYBY?

Až dosud jsem iMovie 3 jen chválil, zaslouží si ale i pár výtek. Uživatelé nové verzi vytýkají především:

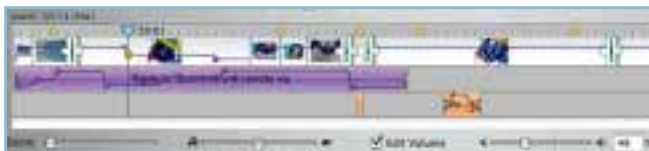
- velikost – iMovie 3 zabere na disku několikánásobně více místa než jeho předchůdce;
- rychlost – iMovie 3 je prý nesrovnatelně pomalejší;
- omezené služby – uživatelům, kteří byli zvyklí na timeline starší verze, nový režim často nevyhovuje;
- řadu chyb – nové iMovie prý občas padá, někdy špatně překresluje obrazovku...

Podívejme se na jednotlivé výtky postupně. Jistě, iMovie 3 je daleko větší než jeho předchůdce, ovšem také nabízí daleko více služeb

protestují proti nové timeline. Mně se zdá šikovnější než stará, dokonce je možné i přímo řídit hlasitost jednotlivých úseků zvukového doprovodu s využitím klíčových bodů, stejně jako v profesionálních systémech (obr. 6).

Chyby... to je jiná. Chyb je v iMovie 3 bohužel jak naseto. Můžeme spekulovat o urychleném uvedení na trh (a musíme uvážit i to, že vlastně jde o první verzi zcela nové aplikace – iMovie 3 není úprava, ale kompletní přepis). Ať už je ale příčinou cokoliv, narazíme na řadu nepříjemných problémů. Mně aplikace při testování nespadla ani jednou, ale chybné překreslení jsem zažil mnohokrát a narazil jsem i na další problémy.

Asi nejhorší z nich je ten, že pro práci s titulky, jak se zdá, nejsou použity rutiny Cocoa, ale multimediální knihovna QuickTime. Ta je ovšem, stejně jako Carbon, dědic tvím po Mac OS 9 – takže nepodporuje Unicode. Pro uživatele je výsledek velmi tristní: české znaky fungují bez nejmenších problémů kdekoli, kromě toho nejdůležitějšího – titulků! Chceme-li používat české titulky, jsou nám všechna standardní písma Unicode k

Obr. 6. Nová časová osa (timeline)

a především obsahuje patnáct kompletních lokalizací. Pokud máme málo místa, můžeme je klidně odstranit. A vlastní kód aplikace je, na služby, jež nabízí, směšně malý: má jen cca 1,5 MB! Ani s rychlostí jsem zásadní problém neviděl: trojka se mi zdála jen o něco pomalejší než dvojka, ani zdaleka natolik, aby to opravdu vadilo. Možná je výrazně náročnější na paměť, je pravda, že ve svém Macu mám přes půl gigabajtu RAM. Polemizoval bych i s těmi, kdo

ničemu a musíme mít speciální česká písma jako v Mac OS 9! Prostě ostuda.

JEDNOU VĚTOU...

Celkem vzato, iMovie 3 je skutečně skvěle navržený program, ale vinou řady chyb v současnosti ideální „na podívanou a na hraní“; chcete-li opravdu stříhat video, ještě se chvíli držte iMovie 2, dokud se neobjeví update. ■ ■ ■ Ondřej Čada

Digitální video a počítače Apple

Power Mac G5 –
výjimečný design
pro výjimečný stroj

Video podle Applu

Jistě, stříhat video lze mnoha způsoby. Tím nejpohodlnějším – a zároveň poskytujícím nejbohatší paletu možností a služeb – je stříhat na počítači Apple.

TECHNICKÉ VYBAVENÍ

Rozhodneme-li se zpracovávat digitální video na počítači Apple, nemusíme se o technické vybavení vůbec starat. Všechny modely mají dostatečný výkon i výbavu, všechny jsou standardně osazeny rozhraním FireWire, všechny mají dostatečně rychlé a velké pevné disky (všechny jsou také zdarma vybaveny špičkovým stříhacím softwarem, ale na to se podrobněji podíváme až v příštím odstavci). Snad jen chceme-li hotové filmy vypalovat na DVD, musíme si malinko vybírat – nejstarší modely Apple (konkrétně starší iMac s monitorem CRT a iBook) se s mechanikou SuperDrive, schopnou práce s DVD-R, nedodávají. Pro všechny ostatní modely však je k dispozici a ty nejvýkonnější ji samozřejmě mají už ve standardním vybavení.

SOFTWARE

Ačkoli už samotná nabídka hardwaru Apple je velmi impresivní, skutečným důvodem, proč je Apple optimální pro zpracování videa, je jeho programové vybavení. Jedny z nejlepších amatérských aplikací pro stříhání a authoring DVD, iMovie a iDVD, jsou sou-

částí standardní instalace. Pro nadšené amatéry a pro poloprofesionální práci je k dispozici skvěle vybavený Final Cut Express, profesionálové mohou sáhnout po Final Cutu Pro či po stříhacím softwaru firmy Avid. Profesionální authoringový systém DVD Studio Pro umožňuje připravovat DVD bez omezení.

Z prostorových důvodů věnujeme každému z uvedených produktů jen ve stručnosti jeden odstavec.

Aplikace **iMovie** je perfektním zástupcem jednoduchých stříhacích systémů, určených naprosto pro kohokoli. Pro práci s iMovie nepotřebujeme žádné speciální znalosti – vše je v jediném okně, jednotlivé služby jsou automaticky rozloženy tak, abychom žádnou nepřehlédli, a žádný panel nemůže být momentálně neviditelný nebo dočasně zakryt jiným. Pro nasnímání videa z kamery do počítače stačí kameru připojit. Vlastní stříhání, tedy poskládání záběrů pomocí myši do požadované sekvence, už nemůže být jednodušší. Nejinak je tomu s efekty, titulky a ozvučením. Zkrátka s iMovie máme kompletní film sestřížený asi tak ve stejné době, kdy u jiného stříhacího systému teprve dočítáme manuál

a s vydatnou pomocí nápovědy zkusíme, jak na to... Další výhodou je to, že aplikace iMovie je jako součást balíku iLife provázána s aplikacemi pro správu hudby (iTunes) a statických snímků (iPhoto) – proto je i ozvučení filmu a jeho případné oživení statickými záběry velmi snadné a pohodlné. Konečně, díky tomu, že celý balík iLife včetně iMovie nalezneme standardně předinstalovaný na jakémkoli počítači Apple, nemusíme se zdržovat vůbec ničím – prostě počítač vybalíme z krabice, připojíme k němu kameru a můžeme začít stříhat. Cenou za jednoduchost je ovšem určité omezení služeb – složitější trikové záběry samozřejmě v iMovie nesestavíme.

Pro náročnější nabízí firma Apple za směšných 300 USD **Final Cut Express**. Jde o plnohodnotný stříhací systém podporující řadu obrazových i zvukových stop, filtry, plně profesionální režim příspěvkového a cílového okna a řadu dalších služeb, běžných v desítkrát dražších aplikacích. Narazíme zde jen na pár úmyslných omezení – Express je určen pouze pro stříhání videa ve formátu DV, pro nastavení filtrů a efektů nepodporuje obecně práci s klíčovými body a nenabízí některé z „nejprofesionálnějších“ služeb (jako je třeba třicestný barevný filtr či možnost sestavovat vlastní filtry a efekty).

- ▶ Nejnáročnější uživatelé a profesionálové mohou sáhnout po stříhovém systému **Final Cut Pro**, který nabízí plně profesionální služby za stále ještě velmi slušnou cenu tisíc dolarů. Final Cut Pro nabízí vše, co je k dispozici v Expressu, a navíc vše, co profesionálové potřebují – od práce s libovolným formátem videa přes podporu klíčových bodů doslova kdekoli až po export seznamů EDL a OMF. Samozřejmostí je i FXScript, speciální jazyk, v němž můžeme definovat vlastní efekty a filtry. Alternativou pro profesionály mohou být také stříhové aplikace firmy **Avid**, v nejnáročnějších aplikacích dosud výkonnější (ale také samozřejmě patřičně dražší) než Final Cut.

Pro authoring DVD je na každém počítači Apple osazeném mechanikou SuperDrive standardně předinstalována aplikace **iDVD**, v rámci balíku iLife perfektně spolupracující s iMovie. Samozřejmě i iDVD je typickým zástupcem amatérských systémů, jež dovolí vytvářet poměrně bohaté DVD i naprostým laikům. Program iDVD před uživatelem do značné míry skrývá specifické vlastnosti a nastavení potřebná pro dodržení standardu DVD: namísto „vytváření nabídek“ prostě do okna aplikace myší naházíme videoklipy a aplikace iDVD si odpovídající nabídky vytvoří sama. Není třeba zabývat se vazbami mezi videoklipy a audioklipy a jejich překódováním – iDVD prostě po vhození videoklipu ve formátu QuickTime rozebere jeho video a audiočást, obě podle potřeby (zcela automaticky) korektně překóduje a výsledek zapíše na DVD v požadovaném formátu. Díky mimořádně dobře vymyšlenému systému „témat“ přitom i amatér v iDVD často vytvoří hezčí disky, než jaké s vynaložením mnohem více práce i času sestaví zkušený autor v některém z daleko složitějších authoringových systémů! Samozřejmě že iDVD má řadu omezení – nelze v něm pracovat se širokoúhlými videoklipy, nemůžeme pracovat s titulky či multi-angle záběry, nelze psát skripty...

Pro ty, kdo podobné služby vyžadují, je k dispozici plně profesionální authoringová aplikace Apple **DVD Studio Pro**.

TYPIČKÁ SESTAVA

I když lze pro práci s digitálním videem využít kterýkoli počítač Apple, běžný amatér nejspíše sáhne po modelu eMac s mimořádným poměrem ceny a výkonu nebo po iMacu, který za vyšší cenu nabízí bohatší služby a – a to je pro domácí počítač docela důležité – naprosto bezkonkurenční design.

Oba počítače jsou integrovanými systémy, obsahujícími vše v jednom – nemusíme sestavovat počítač a monitor, doplňovat

Stříh v cílovém okně Final Cutu

reproduktory... V obou případech doslova platí, co jsem uvedl výše: počítač vybalíme z krabice, zapojíme do sítě a okamžitě můžeme začít pracovat (pro stříh je samozřejmě třeba ještě připojit kameru). Obě modely mohou být volitelně vybaveny mechanikou SuperDrive, schopnou vypalovat DVD, oba také nabízejí několik variant odlišných výkonem, vybavením a ovšem i cenou. V obou nalezneme výkonný procesor PowerPC G4, obsahující jednotku pro paralelní zpracování AltiVec.

Model eMac, původně určený pro školství, má tradiční monitor CRT o úhlopříčce 17" a můžeme jej v nejnižší konfiguraci získat za pouhých 25 tisíc korun (většinu cen uvádím podle současné nabídky SIR bez DPH). Nemáme-li tak hluboko do kapsy, vyplatí se zvolit iMac, jehož cena se pohybuje zhruba mezi 40 a 60 tisíci. Získáme za ně kvalitní plochý displej LCD, u dražších modelů širokoúhlý s úhlopříčkou 17", a vzhled, který našemu domovu neudělá ostudu.

DALŠÍ MOŽNOSTI

Počítače Apple nabízejí i další možnosti a varianty. Pokud máme opravdu málo peněz, lze ještě stále koupit starý iMac s klasickou obrazovkou CRT 15". Tyto počítače se, až na menší obrazovku, trochu podobají eMacům, jsou však osazeny procesorem PowerPC G3, který nemá jednotku AltiVec. Proto nemají tak vysoký výkon jako novější stroje a zvláště rendering složitějších efektů či kódování MPEG-2 může trvat poměrně dlouho. Přesto stále nabízejí výkon odpovídající procesoru Pentium na podstatně vyšším hodinovém kmitočtu – a jeden z nich můžeme získat za směšných 20 tisíc.

Chceme-li zpracovávat digitální video na cestách, můžeme si vybrat z bohaté nabídky notebooků. Nejlevnější iBook má podobná

omezení jako starý iMac (procesor G3, nepodporuje SuperDrive), jde však o jeden z nejmenších a nejlehčích plně vybavených notebooků na trhu a stojí v nejslabší verzi pouze 30 tisíc korun.

Není-li pro nás cena rozhodující, máme k dispozici paletu počítačů PowerBook, od nejmenšího modelu 12" (je ještě menší než iBook, přesto nabízí plnou výbavu včetně volitelné mechaniky SuperDrive) až po dech beroucí sedmnáctipalcový PowerBook s výkonem a výbavou přesahujícími možnosti většiny stolních počítačů. Všechny PowerBooky jsou osazeny procesory G4 a jejich ceny se pohybují zhruba od 50 do 110 tisíc.

Chceme-li stříhat video bez kompromisů, zaměříme se samozřejmě na stolní počítače. Právě v době psaní tohoto článku firma Apple přišla s novou řadou PowerMac G5 – zcela nová architektura založená na čtyřiašedesátibitovém procesoru PowerPC G5 od firmy IBM nabízí nevídaný výpočetní výkon (podle předběžných testů zveřejněných firmou Apple až dvakrát vyšší než nejvýkonnější „wintel“ s dvojicí 3GHz procesorů Xeon). Za tyto krásné nové stroje dáme podle výkonu a výbavy 2 až 3 tisíce dolarů (česká cena zatím není určena, jde skutečně o novinku). Máme-li dost peněz, můžeme k takovému počítači připojit dvojici plochých displejů Apple Cinema 23" – tak nějak vypadá sestava snů...

Mimochodem a spíše jen pro úplnost – pokud by snad ani výkon dvojice procesorů G5 v nejvýkonnějším PowerMacu nestačil, můžeme mít klastr průmyslových serverů Xserve – spolu s 2,5TB (ano, terabajtovým!) diskovým polem X RAID můžeme ve standardním 19" racku sestavit systém tak výkonný, jak si jen srdce ráčí (a peněženka zvládne ☺). ■ ■ ■ Ondřej Čada

Bluetooth pod Linuxem

Tučňák s modrým zobákem

Dnes už není pochyb o tom, že si technologie Bluetooth získala své místo na slunci a že jde o záležitost převážně užitečnou. Konečně je možné vzájemně propojovat různá zařízení různých výrobců bez toho, že by bylo nutné tahat kamsi dráty nebo držet komunikující zařízení tak, aby na sebe „viděla“.

Bezdrátové sítě Wi-Fi, svého zdánlivého konkurenta, technologie Bluetooth (dále jen BT) spíše doplňuje, než aby si navzájem překážely. Jako obvykle se uvedení různých BT adaptérů pro PC bohužel obešlo bez podpory Linuxu. Naštěstí je dnes už situace daleko různovější než v době uvedení prvních BT zařízení na trh. V tomto článku naleznete sadu návodů na různé konfigurace BT komunikace v Linuxu.

Zaměříme se na oficiální implementaci BT protokolu pro Linux, která se jmenuje BlueZ. Bývá součástí novějších distribucí a v jádrech 2.4.6 a vyšších by měla být standardně obsa-

žena. Dřív než se pustíme do detailů, stručně se zmíním o samotném standardu Bluetooth – jde o systém pro bezdrátovou komunikaci zařízení spotřební elektroniky a počítačů. Zde je asi největší rozdíl proti standardu Wi-Fi, který je zřetelně zaměřen na počítače, zatímco BT má sloužit k propojení všeho, v čem je ukryt procesor. Dosahem a určením je BT blíže standardu IrDA, založenému na přenosu dat pomocí infračerveného záření. Základní dosah zařízení BT je podobný jako v případě IrDA a způsob použití často také. Zjevná inspirace úspěchem IrDA se odrazila také v přijetí některých ze standardů IrDA.

Díky vlastnostem rádiových vln je použití BT pohodlnější než infrapřenos. Nemusíte zařízení natáčet IrDA portem k sobě, nemusíte je dokonce ani vytahovat z kapes. Je také pravděpodobnější, že přes BT bude spolu komunikovat více zařízení zároveň než pomocí IrDA (i když to standard IrDA teoreticky dovoluje). Tyto vlastnosti se samozřejmě odrazily i v návrhu protokolu.

Kromě samých výhod rádiového přenosu je tu ale jedna velká nevýhoda, a to právě všesměrovost a možnost prostupu většinou materiálů. Uživatel tedy může mít mnohem méně kontroly nad tím, kdo nebo co komuni-

kuje s jeho přístroji, než při použití IrDA – tam pokud nezamíříte přístroj správným směrem, nemůže nikdo přenášet data vašim telefonem na váš účet nebo krást důvěrné informace z vašeho PDA. Proto je součástí standardu zabezpečení proti neoprávněnému přístupu k BT zařízením.

Jak je to u počítačových protokolů obvyklé, skládá se i BT protokol z několika vrstev, podobných klasickému síťovému modelu. Kromě těchto vrstev je součástí specifikace také sada takzvaných profilů. Ty vycházejí z uživatelského pohledu na věc a definují vlastnosti, které musí dané zařízení splňovat, aby poskytovalo požadovanou funkčnost.

BLUEZ

Už jsem se zmínil o tom, že oficiální implementací protokolu BT v Linuxu je BlueZ. Existují ale i další implementace a je nutné podotknout, že v některých ohledech mohou mít nad BlueZ navrch. Rozdíl je ale stírají velice rychle a další vývoj se dále koncentruje na rozvoj BlueZ. Dále se tedy budu věnovat už jen BlueZ.

Pokud už máte BT adaptér, je třeba zjistit, je-li v BlueZ podporován. K tomu slouží seznam na adrese uvedené v infotipech. Neobjevíte-li svůj adaptér na seznamu, nemusí být ještě vše ztraceno. Čipů realizujících fyzickou vrstvu protokolu není na světě tolik, takže je možné, že váš adaptér obsahuje podporovaný ►

INFOTIPY

www.bluetooth.org

Oficiální stránky standardu Bluetooth

<http://bluez.sourceforge.net>

Stránky projektu BlueZ

<http://bluez.sourceforge.net/download/download.html>

Jednotlivé balíčky BlueZ včetně balíčků pro populární distribuce

www.holtmann.org/linux/bluetooth

Sbírka odkazů na téma Bluetooth a Linux

- hardware. Pokud se na nákup adaptéru teprve chystáte, je samozřejmě nejbezpečnější volbou některé ze seznamu kompatibilních zařízení. Nejčastěji užívaný asi bude adaptér připojený na sběrnici USB, alternativou jsou v podstatě jen zařízení využívající připojení k sériovému portu (UART). Nemusí to být jen klasický RS232, UART se používá i v adaptérech PC Card a vestavěných BT modulech. BlueZ vám nabízí možnost pracovat s BT protokolem i bez BT hardwaru. K dispozici je totiž takzvaný virtuální HCI ovladač, který se dokáže tvářit jako skutečné BT zařízení.

Aby se vaše snaha o zprovoznění BlueZ neproměnila v blues, je dobré začít od jádra. Přestože je vyžadováno jádro 2.4.x, tedy libovolné jádro čtyřkové řady (přesněji řečeno od verze 2.4.4), bude lepší, když x bude mít co nejvyšší hodnotu – v době psaní článku to je 21. Vlastníte-li jednu z novějších distribucí, řekněme z letošního jara, měl by už být příslušný modul součástí jádra. Starší jádra mohou obsahovat dřívější verzi modulu BlueZ, a v tom případě bude lepší upgrade, protože jinak nebudete mít k dispozici všechny funkce novějších nástrojů BlueZ.

Pokud se vám myšlenka na kompilaci nového jádra příliš nezamlouvá, doporučuji upgrade na novou verzi jádra pomocí balíčku z vaší distribuce, nebo rovnou přechod na co nejčerstvější verzi vaší oblíbené distribuce.

ZÁKLADNÍ NASTAVENÍ

Předpokládám, že máte nainstalovány všechny potřebné nástroje, ať už z instalačních

APLIKACE PRO BLUEZ

BlueZ je pouhým nástrojem a bez dobrých aplikací není sám o sobě příliš užitečný. Kromě normálních aplikací, které BlueZ využijí jako další komunikační kanál, jsou dnes už k dispozici i aplikace poněkud specializovanější.

Bluewire – zatím spíš waporware než skutečná aplikace, ale pokud se autor polepší, dá nám k dispozici pohodlný nástroj pro grafickou správu BlueZ.

MultiSync – nástroj pro synchronizaci mobilních zařízení. Podporuje standard IrMC a rozumí si s Palm OS i se Symbianem. BlueZ umí využít jako jeden ze svých komunikačních kanálů.

K68 – graficky nápaditý program pro správu telefonů T68i od společnosti Sony Ericsson.

BtRemote – dálkové ovládání hudebního přehrávače XMMS pomocí mobilního telefonu s BT.

balíčků nebo po kompilaci ze zdrojových souborů. Prvním krokem k funkčnímu BT systému je správná konfigurace modulů v jádře. Základem je modul *bluez.o*, který by měl být v adresáři */lib/modules/2.4.x/kernel/net/bluetooth*. Ve stejném adresáři najdete také moduly *bnep.o*, *rfcomm.o*, *l2cap.o* a *sco.o*, které realizují služby vyšších vrstev protokolu. Ovladače pro konkrétní zařízení hledejte v */lib/modules/2.4.x/kernel/drivers/bluetooth*. Pokud žádný z těchto modulů nenajdete, je potřeba je nainstalovat z instalačního balíčku nebo přeložit.

Máte-li příslušné moduly nainstalovány, měl by soubor */etc/modules.conf* obsahovat následující řádky (pokud je v něm nenajdete, připište je na konec):

```
alias net-pf-31 bluez
alias bt-proto-0 l2cap
alias bt-proto-2 sco
alias bt-proto-3 rfcomm
alias bt-proto-4 bnep
```

Pro PC Card a jiné UART zařízení ještě přidejte

```
alias tty-ldisc-15 hci_uart
```

a pro experimenty s virtuálním HCI

```
alias char-major-10-250 hci_vhci
```

Příkazem *depmod -a* zajistíte, že se moduly BlueZ budou nahrávat automaticky podle potřeby.

Správnou funkci USB adaptéru můžete vyzkoušet jednoduše tak, že zasunete adaptér do USB portu a příkazem *lsmod* vypíšete moduly jádra, které máte v paměti. Měly by se tam objevit *bluez*, *hci_usb* a *l2cap*. Pokud ne, může být problém v konfiguraci modulů nebo přímo v subsystému USB. K jeho odhalení může posloužit například grafické zobrazení USB zařízení programem *usbview*.

Požadované moduly můžete také zkusit nainstalovat ručně příkazem *modprobe <jméno modulu>*. Případné chybové hlášení se zapisuje do */var/log/messages*.

Jako další krok k funkčnímu BT spojení je potřeba spustit démona *hciid*. Buď jej spustíte ručně, nebo v případě, že jste instalovali BlueZ z balíčku, můžete zkusit pohodlnější cestu: *service bluetooth start* (a *service bluetooth stop* pro ukončení). UART zařízení se potom musí připojit k jednomu ze sériových portů příkazem *hciattach*, například *hciattach /dev/ttyS0 csr 57600*. Tím říkáte, že na portu */dev/ttyS0* je BT zařízení komunikující protokolem *csr* rychlostí 57 600 bitů za sekundu. USB zařízení vám dovolí předchozí krok vynechat.

JINÉ IMPLEMENTACE BT PRO LINUX

BlueZ není jedinou implementací technologie Bluetooth pro Linux. Byl ale zvolen standardní implementací, a proto se mu dostává větší pozornosti než konkurenci.

AXIS OpenBT Stack vznikl jako jednoduše-lová implementace pro přístupový bod. V současné době umí pouze profily LAN, DUN a RfCOMM. SCO nepodporuje. Jeho výhodou je poměrně jednoduchá instalace a nastavení pomocí grafických nástrojů (www.axis.com).

BlueDrekar je dítkem IBM, ale zdá se, že co do počtu podporovaných profilů se zatím příliš nevyvíjí – z těch „koncových“ to je prakticky jen RfCOMM. BlueDrekar má širší záběr než jenom implementaci protokolu. Měl by být i nástrojem pro vývojáře (www.research.ibm.com/BlueDrekar)

Příkazem *hcitool dev* zkontrolujeme, zda Linux naše zařízení „vidí“, a současně můžeme zjistit jeho adresu, což se může dále hodit. Pokud se ve výpisu neobjeví žádné zařízení, něco v předchozích krocích selhalo a je třeba hledat chybu. U mého počítače se během prvních pokusů ukázalo, že v adresáři */lib/modules/2.4.x/kernel/drivers/usb* sídlí modul *bluetooth.o*, který se vždy po připojení USB adaptéru nahrál do paměti a zjevně překážel. Stačilo soubor smazat a bylo po problému.

Vyšší vrstvy BlueZ využívají pro komunikaci zařízení pojmenovaná *hciX*, kde X je číslo připojeného adaptéru. K jejich konfiguraci slouží příkaz *hciconfig*, který má podobné ovládání jako síťový *ifconfig*. Stačí tedy napsat *hciconfig hci0 up* a náš adaptér je připojen k zařízení *hci0* a můžeme začít komunikovat s okolím. Zařízení zastavíme příkazem *hciconfig down*.

Nastavení, která budou platit pro dané zařízení, jsou uložena v konfiguračním souboru */etc/bluetooth/hci.conf*. Mimo jiné tam naleznete jméno, kterým se bude dané zařízení hlásit okolním BT přístrojům. Ve stejném adresáři hledejte i soubor *pin* s heslem, které se používá pro párování BT zařízení. Jenom dejte pozor na to, aby bylo možné vámi zvolené heslo na připojovaných zařízeních zadat.

Kromě démona *hciid*, bez kterého BlueZ jednoduše nepoběží, můžete ještě nainstalovat démona pro službu SDP – *sdpd*, a klienta pro stejnou službu – *sdptool*. Pokud bude váš linuxový stroj sloužit jako server, může právě pomocí *sdpd* inzerovat své služby navenek. *Sdptool* vám pak poslouží při nastavení služeb, které bude *sdpd* vytrubovat do okolí. ►

► Start obou démonů, to je právě to, se děje během startu služby bluetooth. Podrobnosti najdete v souboru `/etc/rc.d/init.d/bluetooth`.

Je to sice pěkné, že už BT adaptér funguje, že je zjištělý z okolních BT zařízení (pokud používáte implicitní nastavení v `hci.conf`) a že umí najít jiná BT zařízení v okolí (příkazy `hcitool scan` nebo `sdptool browse`), ale prakticky použitelné to zatím není. Chybí implementace nějakého užitečného profilu.

RfCOMM

Začneme tím nejjednodušším. Stručně řečeno, RfCOMM nahrazuje drát mezi dvěma zařízeními, tedy sériový kabel. Pomocí RfCOMM můžete propojit dva počítače, počítač s telefonem, PDA a podobně. Bez funkčního RfCOMM nebudou fungovat složitější profily, které jsou na něm závislé (například síť). Potřebovat budete modul `rfcomm.o` v jádře, program `rfcomm` pro nastavení parametrů a speciální soubory `rfcommXX` v adresáři `/dev`.

Modul `rfcomm.o` by měl být v adresáři `/lib/modules/2.4.x/kernel/net/bluetooth`. Pokud tam není, bude nutné přeložit moduly z balíčku `bluez-kernel`. Nezapomeňte automatizovat nahrávání modulu do paměti pomocí správného aliasu v souboru `/etc/modules.conf`. Program `rfcomm` se instaluje z balíčku `bluez-utils`. Chybějící soubory `rfcommXX` vytvoříte příkazem `mknod /dev/rfcommXX c 216 XX`. Pro experimenty stačí jeden (např. `/dev/rfcomm0` vytvořený příkazem `mknod /dev/rfcomm0 c 216 0`). Pak už můžete experimentovat. Ještě připomenutí, že adresu okolních zařízení získáte například příkazem `hcitool scan`.

Přímého propojení dosáhnete parametrem `connect`. Pokud je adresa vzdáleného zařízení správná, spojí se s vaším počítačem okamžitě. Pro případ, že počítáte s častým připojo-

váním, je výhodnější parametrem `bind` nastavit adresu vzdáleného zařízení. Spojení bude navázáno až tehdy, když se někdo pokusí otevřít lokální soubor, který je příkazem `rfcomm bind` „propojen“ s daným BT zařízením. Pro případ, že zapomenete, jaké je nastavení jednotlivých `rfcommXX`, je možné si je vypsat příkazem `rfcomm show` a případně uvolnit pomocí `rfcomm release`.

Zatím jsme probírali možnosti připojení směrem ven. Váš počítač ale může také čekat na příchozí připojení pomocí příkazu `rfcomm listen`. Pak je ale dobré inzerovat nabízené spojení pomocí protokolu `sdp`. Příklady spojení pomocí příkazu `rfcomm`:

```
rfcomm connect rfcomm0
11:22:33:44:55:66
```

Okamžité připojení vzdáleného zařízení s adresou 11... Komunikace probíhá pomocí souboru `/dev/rfcomm0`.

```
rfcomm bind rfcomm0
11:22:33:44:55:66
```

Podobné jako v předchozím případě, s tím rozdílem, že spojení se naváže až v okamžiku, kdy někdo přistupuje k souboru `/dev/rfcomm0`.

```
rfcomm release rfcomm0
```

Ruší se vazba na zařízení vytvořená předchozím příkazem `bind`.

```
rfcomm show
```

Vypisí informací o daném zařízení.

```
rfcomm listen rfcomm0
```

Čeká se na příchozí žádost o připojení na sériový port. Je dobré tuto možnost inzerovat pomocí `sdp`. V tom případě musí běžet démon `sdpd` a pomocí příkazu `sdptool add SP` přidáte RfCOMM na „vývěsku“ svého počítače.

Použití profilu RfCOMM představuje nejjednodušší způsob propojení linuxového PC a mobilního telefonu. Mohlo by to vypadat asi následovně:

- V telefonu zapnete BT a přepnete ho do zjištělného režimu. V případě, že se připojujete poprvé, spárujete obě zařízení.
- Příkazem `hcitool scan` zjistíte adresu telefonu.
- Pomocí `rfcomm bind rfcommXX <adresa>` propojíte počítač s telefonem.
- Nyní už stačí jen otevřít soubor `/dev/rfcommXX` a posílat telefonu AT příkazy.
- Pokud chcete používat grafické programy

PŘÍKAZY BLUEZ

DÉMONI

hcid – základ celého systému BlueZ, bez něj by to prostě nefungovalo. HCI je zkratka anglického Host Controller Interface a představuje abstrakci hardwaru pro vyšší vrstvy. Zajímavou možností BlueZ je virtuální varianta HCI, `hciemud`, který funguje bez BT hardwaru.

sdpd – `sdp` démon, stará se o „public relations“ BlueZ. Jeho úkolem je informovat okolí o službách, které počítač poskytuje.

dund – Dial Up Networking démon.

pan – Personal Area Networking démon. Zajišťuje síťování přímo, bez pomoci `ppp`. Jeho úkolem je vytvářet piconety zařízení BT a řídit jejich provoz.

rfcommd – to už je historická záležitost. Měl se starat o příchozí požadavky na spojení RfCOMM, ale dnes je plně nahrazen novou verzí podpory RfCOMM v jádře. Určitě byste jej už neměli používat.

KONFIGURACE

hcidconfig – nástroj pro vytváření `hci` zařízení a nastavování jejich parametrů.

hcitool – pracuje na stejné úrovni jako `hcidconfig`, ale stará se více o vnější záležitosti. Zjišťuje parametry okolních BT zařízení a poskytuje údaje o právě probíhajících spojeních.

hciattach – specialista na UART zařízení. Připojí konkrétní hardware k určenému sériovému portu a nastaví parametry pro komunikaci s adaptérem. Pokud jste někdy připojovali IrDA zařízení po sériové lince, jistě znáte program `irattach`. `Hciattach` je to samé pro Bluetooth.

rfcomm – konfiguruje `rfcomm` spojení. Stará se o správné přiřazení lokálních a vzdálených `rfcomm` požadavků.

sdptool – ovládací centrum `sdp` démona.

bluepin – pomocný program pro zadávání PIN během párování přístrojů.

TESTOVÁNÍ

hcidump – výpis HCI paketů. Slouží pro ladění a kontrolu nastavení.

l2ping – obdoba příkazu `ping` pro kontrolu spojení na úrovni `l2cap`.

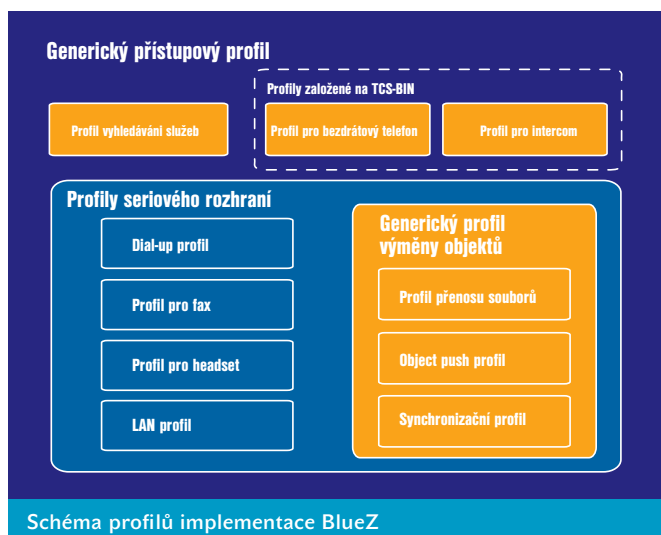
l2test – testovací program pro `l2cap` spojení.

scotest – program pro testování `sco` spojení.

pro práci s telefonem, bude možná dobré přesměrovat zařízení `/dev/modem` na správný `rfcomm` port: `ln -s /dev/rfcommXX /dev/modem` ►

Mezi BT adaptéry si dnes už jistě vyberete model pracující pod BlueZ.

- ▶ Standardní nastavení pro RfCOMM je uloženo v adresáři `/etc/bluetooth/rfcomm.conf`. Pro každý ze speciálních souborů `rfcommXX` v adresáři `/dev` můžete definovat implicitní parametry, které se použijí, když něco vynecháte na příkazové řádce.

Ještě jednou zopakují, že RfCOMM je plnohodnotná náhrada sériového portu, a proto s ním můžete dělat všechno, co se dá dělat se sériovým portem. Jenom si musíte uvědomit, že navazování spojení přes RfCOMM je nesymetrické. Musíte vždy určit, která strana zahájí konverzaci. Kromě připojení telefonu můžete rfcomm spojení využít pro spojení dvou počítačů protokolem ppp, případně můžete komunikovat přímo pomocí programů typu minicom. Fungující RfCOMM je také podmínkou práce složitějších profilů, které jsou na něm závislé.

Daleko zajímavější než nastavení RfCOMM je práce se síťovými profily protokolu BT. Samozřejmě je možné použít ppp spojení přes RfCOMM, ale jde to i jinak. O tom si ale povíme až někdy příště.

■ ■ ■ Lukáš Mikšíček, lukas.miksicek@seznam.cz

BLUETOOTH - SADA PROTOKOLŮ PRO BEZDRÁTOVOU KOMUNIKACI

DUN (Dial Up Networking) – profil pro vytáčené připojení k síti.

HCI (Host Controller Interface) – API pro komunikaci hardwaru s vyšší vrstvou.

NAP (Network Acces Point) – přístupový bod, který připojuje ostatní zařízení do sítě.

PAN (Personal Area Networking) – profil pro spojování BT zařízení do sítí podle potřeby. Maximálně může vzniknout tzv. piconet o sedmi členech. PAN definuje i způsob připojení piconetu do vnějších sítí.

RfCOMM – profil pro emulaci sériové linky přes rádiové rozhraní. Umí přenášet i informace o řídicích signálech RS232, takže je možné jej použít například pro připojení modemů a podobně. Na RfCOMM je založena většina složitějších protokolů.

SDP (Service Discovery Protocol) – protokol pro výměnu informací o schopnostech zařízení. Pomocí sdp se zařízení dohodnou na profilech, které podporují.

SCO (Synchronous Connection Oriented) – spojení se zaručenou přenosovou kapacitou. Používá se u profilů pro přenos zvuku, jako je Headset profile nebo Handsfree profile.

KAŽDÝ IT MANAŽER ČTE IT-NET

MEZINÁRODNÍ KOMBINÁČNÍ PRŮSTŘEDÍ | DENÍK A OBVADNÍ 3001 | ČÍSLO 39 KČ

ITNET

Sjednocené SMS služby
BAJ V PŘÍPĚ PŘI PŘÍJÍMÁNÍ SLUŽBY

LLU schváleno
NEJNOVĚJŠÍ „FOR NINE“

EDGE v Maďarsku
VÝCHOV PŘEDSĚTÍ V ENIGRE

Application Intelligence
PŘEDPOVĚDA OCHRAŇUJE ROZVOH (FOK)

Rychlé „osobní“ sítě WPAN
SOŠAL RODIČOVÉ AŽ TĚM NĚM

Řešení pro multihoming
VĚZ ISP PŘI MENŠÍ PRŮVĚ

TEMA ČÍSLA

PROTOKOL SLP

Na konferenci ochrání svou bezpečnost

E-LEARNING
V PODNICÍCH

zpravodajství a aktuality
technologie a služby

nová **IT** legislativa
bezpečnost

nové obchodní
trendy

OBJEDNEJTE SI PŘEDPLATNÉ
10 SEŠITŮ ROČNĚ
POUZE ZA 490KČ

OBJEDNEJTE SI NA WWW.ITNET.CZ

Elektronika v automobilech

Kancelář na kolech

Mobilní telefony, mobilní počítače, mobilní kanceláře – žijeme v mobilní době a mobilita se stala jejím zakládáním. Jaké jsou ovšem dnes možnosti, musíte-li být skutečně *mobilitní*?

Nedávno jsem po dlouhé době potkal svého dobrého známého. Pracuje jako obchodní ředitel v jedné počítačové firmě, a tak mnoho svého pracovního času tráví za volantem na cestách. Auto mu slouží nejen jako dopravní prostředek, ale také jako opravdová mobilní kancelář. Všude samé papíry, sem tam nějaké zboží, telefon, notebook, a protože jezdí většinou sám, také navigační systém. Auto rozhodně ne z nejlevnějších, nicméně zbastlená handsfree sada řídiče spíše překáží, navigace spočívá v elektronické mapě na notebooku spolu s GPS modulem v podobě PC karty, pro práci v Excelu slouží jako pracovní stůl sedadlo spolujezdce.

Jsou ovšem automobilky, které myslí i na takový způsob využití vozu a nabízí k tomu patřičnou výbavu. Řeč je o Volvu.

VŠECHNO PĚKNĚ PŘI RUCI

Kromě proslulé kvality charakterizuje Volvo i skutečnost, že hodně myslí na pohodlí uživatelů svých vozů, ať je používají k jakémukoliv účelu. Stranou tohoto zájmu nezůstávají ani řidiči, kteří musí za volantem pracovat a přitom využívat moderní technologie. Měli jsme možnost blíže si osahat Volvo XC70 a stručně shrnuto, je to všestranný pomocník.

Na „pracovišti“ řidiče má tento vůz zabudovaný telefon, který lze ovládat dvojím způsobem.

Na palubní desce po pravé ruce řidiče jsou ovládací prvky telefonu, který ožije po vložení SIM karty (pokud by vás otravovalo neustálé vyměňování karty mezi vaším telefonem a automobilem, můžete si pořídit další SIM kartu ke svému programu; např. Eurotel nabízí tuto možnost pod názvem Tandem, kdy si lze pořídit až tři SIM karty, nebo lze využít Duo kartu – druhou SIM kartu se stejným číslem). Displej telefonu potom najdete v levé dolní části přístrojové desky; pohled řidiče tedy nemusí uhýbat kamsi k pravému koleni, kde zpravidla nacházíme většinu dodatečně instalovaných držáků handsfree sad. Co velmi přispívá k bezpečnosti řízení, je skutečnost, že základní ovládací prvky telefonu jsou umístěny na volantu. Např. při přijímání hovoru vůbec nemusíte z volantu spustit ruku, regulovat lze i hlasitost hovoru. Reprodukční sluchátka najdete v hlavové opěrce, a tak vám volající promlouvá přímo do ucha. Pokud byste nebyli ve voze sami a raději byste vyřizovali telefonát soukromě, v řidičově loketní opěrce naleznete telefonní sluchátko.

JE LIBO PRACOVNÍ STŮL?

Přijde-li na řadu notebook, XC70 má opět řešení. Jednou z volitelných možností využití sedadla spolujezdce je pracovní stůl – samozřejmě s pořízením speciální podložky. Nenabídne sice komfort kanceláře, ale pokud jste někdy pracovali s notebookem v autě, určitě víte, jak nepříjemný je sklon sedáku křesla anebo teplota procesoru zahřívajícího kolena. Praktickou pomůckou (nejste-li uživateli např. notebooku IBM ThinkPad řady X, který disponuje osvětlením klávesnice) je pracovní lampička.

PO PRÁCI ZÁBAVA

Pokud si navíc dáte Volvo XC70 dodatečně vybavit zabudovaným navigačním systémem (je k dispozici jak pro CD, tak i DVD), můžete přidat i televizní přijímač s dálkovým ovládním. Obraz lze sledovat na displeji s velikostí úhlopříčky 6,5 palce, což sice nebude žádný požitek, ale na aktuální zpravodajství to určitě postačí. I zde se ovšem projevuje,

kam až jsou schopni konstruktéři u Volva zajít, jde-li o bezpečnost posádky. TV lze sledovat pouze v případě, kdy je vozidlo v klidu. Pokud ve svém pohybu překoná rychlost 3 km/h, TV se automaticky vypne.

MÁME ŠANCI, NEBO JEN PRO VYVOLENÉ?

Chápu, že pro většinu z nás jsou možnosti takového vozu spíše z říše snů; jde v podstatě o to, že podobné možnosti už tady jsou. Realitou pro mnoho z nás opět zůstanou hands-free sady zakrývající ovládací prvky ventilace

Konstruktéři mysleli i na práci s notebookem.

a notebooky na kolenou. Jen pro informaci: popisovaný vůz přijde na půldruhého milionu, zabudování telefonu stojí 39 900 Kč, zabudování navigačního systému 99 700 Kč.

Nicméně hodnota našeho zdraví a bezpečnosti se nedá vyčíslit penězi, a pokud je pro někoho práce ve voze každodenní rutinou, určitě by měl mít možnost vybrat si z dostupnější nabídky i ostatních automobilek, včetně té domácí, jejíž vozy vidíme kolem sebe nejčastěji. ■ ■ ■ Jiří Palyza

BEZDRÁTOVÉ SÍTĚ WIFI

Na veletrhu Diva 2003 představila společnost 3Com společně s firmou Fiat Auto novou koncepci vozu, v němž je zabudována bezdrátová síťová technologie Wi-Fi, umožňující používat přístup k internetu na servisních stanicích, parkovištích a ve městech s přístupovými místy. Poprvé byla technologie Wi-Fi představena ve voze Lancia Phedra. Připojení 3Com Wi-Fi doplňuje počítač AWAutoPC s bezdrátovou klávesnicí, vyvinutý společností AWA, partnerem 3Comu.

Ovládací prvky zabudovaného telefonu jsou umístěny na palubní desce po pravé ruce řidiče. Jeho základní funkce lze ovládat pomocí prvků na volantu.

Systinet

Když bublina splaskla aneb osud jednoho start-upu

První peníze získal od skupiny investorů, mezi kterými byl i „anděl“ internetových start-upů Esther Dyson. To však bylo pro Idoox, později Systinet, jen zahřívací kolo. Vlastní závod začal až v únoru 2002, kdy firma získala 21 milionů USD od investora Warburg Pincus. Poté už své aktivity rozjela ve velkém.

Na počátku všeho byl v Holandsku založený Idoox, o kterém jeho zakladatel a ředitel Roman Staněk hovořil jako o firmě pro generování „term sheetů“ – pobídek pro venture investory. Důvod k založení Idooxu v Holandsku byl prostý – Holandsko mělo pro tyto procesy daleko vhodnější právní systém. Firma se ale posunula ještě více na západ, kde jsou podmínky volnější a jednodušší. Po získání investice se Idoox přejmenoval na Systinet, který v prvopočátku směřoval své síly hlavně do vývoje vlastního softwaru pro poskytování webových služeb.

Dnes je Systinet americká firma a v Praze má dceřinou pobočku. Založit firmu v USA není podle slov Romana Staňka vůbec těžké – stačí přijít k právníkovi, který připraví několik dokumentů, které stačí podepsat a druhý den je firma na světě. Systinet je technologická firma, která v Praze zaměstnává 80 pracovníků a v americké Cambridge 15 lidí. Výběr zaměstnanců je těžký, ale platí to i naopak. V ČR jsou zaměstnání především programátoři. Do konce roku by měl celosvětově počet zaměstnanců růst až na 120, přičemž v Praze hodlá Systinet přijmout 20 lidí. Další změna přijde se vstupem ČR do EU. Společnost se sídlem v americké Cambridge získá vedle Holandska druhou pobočku v Evropské unii, která byla výhodná kvůli zákazníkům ze zemí unie. Aktivity v Holandsku tak v podstatě končí a postupně se přesouvají do USA.

WWW.SYSTINET.COM

Systinet byl americkou mediální společností AlwaysOn zařazen mezi top 100 soukromých technologických společností, časopis Time jej dvakrát za sebou zařadil mezi 50 nejperspektivnějších evropských technologických firem. Novinkou letošního roku v produktové nabídce je WASP Server for Java 4.5 – sada nástrojů pro nasazení, zabezpečení a správu webových služeb.

ZHODNOCENÍ INVESTICE ANEKDE JSOU MÉ PENÍZE?

Zhodnocení investice venture kapitalisty probíhá v podobných případech likvidní události – získáním peněz z prodeje akcií, případně celé společnosti. Z hlediska dalšího vývoje firmy se zatím nepočítá s IPO (umístěním na veřejně obchodovatelné trhy); vloni proběhly pouze čtyři a letos to nevypadá lépe. Reálnější by mohla být akvizice, ovšem doba už je jiná. Pokud v roce 2001, kdy ještě doznával vliv bubliny internetových start-upů, byla střední doba likvidní události (prodej, IPO) tři roky, dnes je to kolem pěti let. Investoři si už uvědomili, že vybudovat firmu je podstatně těžší, než tomu bylo v letech 99 až 01. Možnost prodeje Systinetu či IPO tedy připadají v úvahu až někdy v roce 2005, ale to je v dnešním světě velkých turbulencí v oblasti IT tak daleká budoucnost, že je velmi těžké vývoj odhadnout. Zatím musí investoři čekat. Na zhodnocování své investice tedy zatím dohlížejí. Každý měsíc se koná schůzka představenstva, které se účastní zástupci Systinetu a investora Warburg Pincus. Při jednání probírají strategii, hodnotí se stav a domlouvají se úkoly na další období.

TADY MÁTE TECHNOLOGIE, VŠE OSTATNÍ JE V LIDECH

Přestože má Systinet zaměstnance v Praze a v Cambridge, komunikace mezi oběma místy je díky internetu jednoduchá. Pro komunikaci se využívá Voice over IP, e-mail, instant messaging, intranet a podobné nástroje, které zprostředkují informační tok tak, jako kdyby firma sídlila ve dvou patrech jedné budovy. Technologicky to dnes jde. Jiné je to z hlediska kultury; jiné jazyky, jiná očekávání, jiné vzdělání apod. Občasné problémy se řeší neustálou komunikací a vhodnou kombinací Čechů a Američanů na manažerských pozicích. Naprosto klíčová je zde vzájemná důvěra a respekt.

Životní cyklus produktu začíná v USA, kde se sbírají informace od zákazníků a jejich požadav-

ky, které se dokumentují. Dále technici posoudí, co vše by měl produkt umět, aby požadavkům vyhověl, a naopak co už mít nemusí a co zákazníci neocení. Na tom už se spolupracuje s Prahou, kde proběhne i implementace a testování. Důležité je najít standardní vzorek zákazníků, kteří dobře informují, co je ve zcela generickém produktu potřeba změnit, aby vyhovoval co největší skupině zákazníků.

Vývojářské centrum Systinetu je v Praze.

S OTEVŘENOU NÁRUČÍ NEBO PĚKNĚ POLEHOUCÍ

Americký trh má několik aspektů. Působí na něm všechny velké počítačové firmy, a tak je konkurence obrovská. Zákazníci dnes neradi nakupují od malých firem. Je to i díky vystřízlivění z internetové bubliny, kdy nakoupili technologie od malých firem, které pád technologických firem neustály a dnes firmám s málo rozšířenými technologiemi nikdo nepomůže. Dnes stojí mnohem více úsilí přesvědčit zákazníka, že technologie od malé firmy je natolik výjimečná, že stojí za to si ji pořídit. Obchodní model a lidé, kteří se jeho realizací zabývají, vytipovávají firmy, které by mohly být potenciálními zákazníky. Nejde ani tak o expertizu, jako spíše o hrubou práci. Jde o to mít lidi, kteří jsou schopni denně obvolat 15 až 20 zákazníků a zjistit od nich klíčové informace. Své největší zákazníky má Systinet vedle USA také v Německu, Francii a Velké Británii. Tam je tento model cílení na zákazníky zcela běžný. Jasným impulzem je také cena a schopnost vyhovět konkrétním požadavkům zákazníka. Pokud firma přijde s produktem, který přesně vyhovuje požadavku zákazníka, a ještě se k tomu přidá motiv ceny, má vyhráno. ■ ■ ■ Jiří Palyza

Ve jménu bezpečnosti aneb Jak končí dobré myšlenky

Klady a zápory omezování práv firemních uživatelů

Konečně přichází dlouho očekávaný okamžik. Nový zaměstnanec velké korporace si láskyplně vybalí zbrusu nový notebook posledního typu. S uspokojením si povšimne, že aktivní displej je ještě větší než displej jeho předchozího počítače. Také procesor je silnější a grafická karta s hardwarovým akcelerátorem jako by ani nebyla určena k psaní textů a tabulek...

Vše spíše vyzývá k přehrávání DVD a provozování multimediálních aplikací. Spolu s notebookem přicházejí i standardní firemní aplikace: MS Office, Outlook, Internet Explorer. Zaměstnanec nakonec dostane přidělen i svůj uživatelský účet, který pro jistotu nemá administrátorské oprávnění. Prý z důvodu bezpečnosti.

PRVNÍ PROBLÉM – ADMINISTRACE

Problémy na sebe nenechají dlouho čekat. Nelogicky nastavený režim napájení přinutí počítač hibernovat až ve chvíli, kdy už na to nemá energii – disková operace pak skončí tvrdým vypnutím vždy právě v polovině zápisu. Skoro je nám našeho nového notebooku líto. Otevřeme si kontrolní panel, a ejhle – jako „neadministrátor“ nemáme na provedení jakékoli změny nárok. Řešení se naštěstí nabízí: oficiální cesta přes firemní IT helpdesk. Zavoláme milé operátorce, prohodíme pár zdvořilostních frází, pak jí sdělíme své osobní číslo a nakonec i svůj problém. Ona si nás zapíše, přidělí našemu požadavku číslo a vyzve nás, abychom vyčkali příchodu technika. Celá operace netrvala déle než deset minut, a to jsme operátorce stačili i vysvětlit, co je to ten kontrolní panel a co znamená hibernace. Konečně, byla to opravdu milá holka.

Už následujícího dne nám volá technik. Díváme se oba do kalendáře, kdy by to šlo, a vidíme, že už za dva dny by se mohla schůzka podařit. Technik v dohodnutou dobu přijde, přihlásí se k našemu počítači jako administrátor, dvakrát Źukne myši a nastavení změní. Operace je vnitřně vyúčtována a firma si z jedné části do druhé zaplatí několik set korun.

Nějaký čas je opět klid. V pátek odpoledne však zpozorujeme, že se nám najednou nějak viditelně zpomalil počítač. Jako na potvoru se to stane zrovna při obchodním jednání, v době, kdy nejsme připojeni k elektrické síti. Nevěříme svým očím: disk běží naplno, větrák se rozběhl také a představa několika hodin práce na baterie se v mžiku mění na pouhou iluzi.

PŘÍBĚH ZE ŽIVOTA

Sám jsem zažil situaci, kdy se jednomu řečníkovi na konferenci během jeho prezentace natolik „zpomalil“ počítač, že přestal téměř reagovat. Nakonec onen nešťastník spustil dvakrát po sobě Powerpoint (myslel si, že první Źuknutí myši nebylo dostatečné), a než stačil správně odpovědět na vzniklý „problém sdílení“, obě instance programu omylem zase

zavrel. Čas jeho přednášky přitom nemilosrdně běžel. Většinu své pozornosti i energie musel přednášející věnovat právě počítači – skoro se zdálo, že neměl čas zabývat se čímkoliv jiným. Začal z toho být nervózní, rozpačitý a prezentaci před mezinárodním fórem nakonec úplně zkazil. Jak by také ne, když mu jeho firemní administrátor nastavil na každý pátek na dvanáctou hodinu kompletní antivirový sken disku. Ten nebožák měl samozřejmě počítač vypnutý a zapnul si jej až těsně před prezentací. Ale právě tím si „naběhl“. Program si pěkně počkal na zapnutí počítače a hned vzápětí začal provádět svoji důležitou a neodkladnou práci.

UŽIVATELSKÁ PRÁVA ANEB PRÁVA UŽIVATELE

Jako „pouhý“ uživatel notebooku záhy zjistíme, že antivirový program, který náš administrátor tak moudře nastavil, nesmíme vypnout ani přerušit – jediné, co smíme udělat, je vypnout celý počítač. Mezi námi, k tomu vypnutí při bateriovém provozu stejně brzy dojde... Ale co naděláme, je to tak dobře, neboť je tím chráněna naše bezpečnost.

Nakonec máme vždy právo počítač vypnout. Možná by se nám chtělo nesměle namítnout, že v takovém případě nám budou při prezentaci chybět naše pracně připravené slajdy! Zajímá to ale vůbec někoho? ▶

► PŘIZPŮBOMĚ SE ADMINISTRÁTOROVÍ!

Co se tedy dá dělat, sken disku musí být. Je to nakonec pro naši bezpečnost. Přemýšlíme, jak bychom to mohli vyřešit, a nakonec přijdeme na následující možnost: na páteční odpoledne si přestaneme plánovat schůzky mimo firmu. Pak se nám tento malér už nikdy nestane; v ostatní dny přece můžeme pracovat normálně.

Uspokojení tímto řešením pracujeme tedy normálně ve firmě dále. Linky nás přivedou na technologické zpravodajství BBC a na něm nás zaujme jedna z audio- či video-reportáží. Zkusíme ji otevřít... a v tu chvíli zjistíme další zajímavou věc: tato reportáž není ve formátu Windows Media, ale ve formátu Real One. „Maličkost,“ objeví se nám na displeji. „Vteřinku vydržte, odsud si můžete nainstalovat správný přehrávač.“ My ale po dlouhé vteřince zjistíme, že nainstalovat si nemůžeme vůbec nic. Instalace programů je totiž potenciálně nebezpečná a mohla by do firemní sítě vpustit viry, trojské koně nebo jiné zákeřné druhy kódu. Nevadí přitom, že ty skutečně nebezpečné programy se uživatelův obvykle na nic neptají a pro svůj průnik využijí některou z mnoha bezpečnostních děr systému. Počítač se ale musí chránit kompletně, tedy zřejmě i před běžným používáním. Jistota je jistota. Nakonec – je to přece pro naši bezpečnost. Při instalaci se nám proto objeví sdělení „Nemáte dostatečná práva, obraťte se na administrátora sítě“. A voláme opět na helpdesk.

PRÁCE SE STRACHEM

Tam už to tentokrát ale tak hladce nejde. Firma totiž tento typ požadavku dosud neřešila a nemá na něj zpracovaný proces. Proces musí být, protože když není proces, musel by někdo rozhodnout na svou odpovědnost – musel by například prohlásit: „Real One Player může být instalován, není v rozporu s bezpečnostní politikou firmy.“ Jenže jakmile jde o bezpečnostní politiku, jde o práci se strachem. Nemyslíme tím přitom strach řadových uživatelů, ale strach pracovníků IT. Každý ze zaměstnanců IT podpory se bojí udělat jakékoliv rozhodnutí, protože v takovém případě by mohl být vyhozen, a to by v dnešní době útlumu na pracovním trhu nebyla žádná výhra. A IT manažer, který by změnu mohl provést, tomu pro změnu obvykle nerozumí. A protože tomu nerozumí, bojí se rovněž rozhodnout, protože by mohl rozhodnout špatně a mohl by jej vyhodit ten nad ním. Navíc má na rozdíl od pouhého pracovníka IT víc co ztratit, což jeho odvaze také nepřidá.

Microsoftu zmíněná situace samozřejmě nijak nevadí. Asi i z toho důvodu odstranil v osmé verzi svého přehrávače Windows Media Player podporu všech souborů firmy Real. Ale to vědí jen ti uživatelé, kteří čtou počítačové časopisy a weby. V nápovědě pro Windows Media Player slovo Real téměř nenajdeme: pouze v právní noticce se mluví o „skutečné firmě“. Stránka s „podrobnostmi“ k této „chybě“ ovšem pouze mlčí a uvádí cosi o kodecích, formátech či špatné verzi přehrávače. Je tam plno různých nesmyslných informací, včetně toho, že bychom se mohli pokusit stáhnout kodek, ale ta informace, že náš soubor nebude principiálně přehráán, ať se budeme třeba stavět na hlavu, tak ta tam prostě není. Jen se, uživatelé, ještě chvilku potrap! Můžeme tedy experimentovat, pátrat na internetu po správném kodeku, můžeme se i rozčítit – ale jak by řekl klasik, to je vše, co v tom můžeme dělat. Nic nezměníme na situaci, že audiosoubor ve formátu firmy Real je pro Microsoft – a tedy zřejmě i pro naši firmu – „nebezpečný“, zatímco audiosoubor ve formátu firmy Microsoft je v pohodě.

ROZDOVJME SE!

Co tedy můžeme v takové situaci dělat? BBC potřebujeme sledovat pravidelně, ale do internetové kavárny kvůli tomu chodit nechceme; stejně tak se netoužíme dostat do role rebela a „vůdce vzbouřené společnosti“. Nakonec se ukáže, že jedna cesta k řešení přece jen existuje. Pravda, není systémově nejčistší, zato se ale zdá, že vyřeší většinu našich problémů. Podaří se nám totiž získat administrátorský účet na náš vlastní počítač.

Ach, jaký pokrok! Najednou všechno jde. Můžeme si nainstalovat nejen Real One Player, ale dokonce i „nebezpečnou“ lištu Google. A je nám dokonce povoleno nainstalovat si vhodnější driver pro svůj monitor v kanceláři, takže si na něm smíme nastavit i vyšší obnovovací frekvenci! Jak nebezpečné a jak vzrušující!

Naše nadšení však začne brzy vychladat. Zjistíme totiž, že i tato cesta má své stinné stránky. Sice již nemusíme volat kvůli každé maličkosti na ochotné call centrum, povídat si s milým ženským hlasem, zapisovat si číslo našeho požadavku, sledovat, jestli na nás nezapomněli, a organizovat si schůzky s techniky (přijde samozřejmě vždy jiný a vždy mu musíme vysvětlovat vše znovu). Výměnou za to se ale musíme roz-dvojit. Najednou jsme totiž dva uživatelé – každý „z nás“ má svůj vlastní desktop, svůj

vlastní seznam naposledy otevřených dokumentů, své vlastní nastavení aplikací. Jeden z nás je administrátor, který může nastavovat počítač a aplikace, nemůže však ke svým souborům na podnikovou síť; ten druhý je běžný, tedy nesvéprávný uživatel, který zase nemůže spustit některé své aplikace. Tato situace začíná zavánět schizofrenií. Co je však ještě horší – situace na našich desktopech začíná až příliš nápadně připomínat neproduktivní situaci ve firemním oddělení IT, plnou nesmyslných žádostí a úkonů. Musíme se neustále přepínat z jednoho uživatele do druhého – v závislosti na tom, zda potřebujeme pracovat s daty, nebo s aplikacemi –, a když se přepneme, musíme vždy hledat naposledy dokončenou práci na „stole“ toho druhého. Ovšem abychom to neměli tak jednoduché, ten druhý stůl vidíme pouze v případech, kdy jsme v roli administrátora. S tím nic neuděláme, protože sami sebe jako uživatele definovaného firmou administrovat nemůžeme, k tomu máme přece helpdesk. Stejně tak nic neuděláme s tím, že máme nyní dva seznamy posledně otevřených dokumentů ve Wordu či v Excelu a samozřejmě dvě různé historie navštívených internetových stránek.

PLACENÁ INZERCE

DXT COMPUTERS

maximální letní slevy

www.dxt.cz

CHIP tip

PC=WORLD TOPPRODUKT

SPLÁTKY VÝHODNĚ 0% ANOUCNE

5letá záruka

DOPRAVA ZDARMA

DOPRODUKT

DOBRA KUPĚ

COMPUTER

DXT WORKSTATION

AMD Duron 1,2GHz

operační paměť 128MB DDR, pevný disk 40GB ATA100, FDD Sony 3.5", 3D grafická karta up 32MB, SB 3D stereo surround sound, LAN 10/100 Mb/s, case midtower ATX se sníženou hlukostí a el. spotřebou, hodnotný balík software

SLEVA 6.490,-
5 DPH 7.918,-

DXT TURBO 3000

AMD Athlon XP 2500+

operační paměť 256MB DDR, pevný disk 80GB ATA100, FDD Sony 3.5", 3D grafická karta GeForce4 MX 64MB, SB 5+1 surround sound, CD-ROM mechanika 52x, LAN 10/100 Mb/s, case midtower ATX se sníženou hlukostí a el. spotřebou, hodnotný balík software

SLEVA 12.990,-
5 DPH 15.848,-

... A DALŠÍ POČÍTAČE V AKCI!

271 742 467

Provozní doba: Po - Pá: 9,30 - 18,00h; So: 10:00 - 14:00h

PRAHA 10 - Krymská 35, Tel.: 271 742 467, 69, 88, fax: 271 740 124 - BRNO - Kamenná 1, Tel.: 543 211 417, 721 806 797 - LIBEREC - Husova 33, Tel./fax: 485 108 644, tel.: 608 824 768 - PLZEN - Klášterní 25, Tel.: 377 455 388, 89 ZLÍN - Vodní 453, Tel.: 577 431 491, fax: 577 431 491, tel.: 603 547 322 - JIHLAVA - Havířská 22, Tel./fax: 567 331 678 OSTRAVA - 28. října 215, Tel./fax: 596 634 908, tel.: 598 758 481 OLOMOUC - Kmochova 12, Tel./fax: 585 423 895 HRADEC KRÁLOVÉ - Pražská 590, Tel.: 495 535 754 - ÚSTÍ N. LABEM - Hrnčířská 18, Tel.: 475 209 312 - UH. HRADISTĚ - Miličova 467, Tel./fax: 572 556 949, tel.: 777 070 787 - KARLOVY VARY - Sokolovská 66, Tel./fax: 353 540 630 - ČESKÉ BUDEJOVICE - Husova 109, Tel.: 385 310 025 TABOR - Budějovická 543, Tel.: 381 255 552 - MARIÁNSKÉ L. - Kubelíkova 805, Tel.: 354 627 601

C H I P S R P E N 2 0 0 3

- Počítač PC byl původně zamýšlen jako nástroj pro jednoho uživatele – odsud písmeno P, tedy personální, osobní. Ale asi jsem ze staré školy, zjišťuji totiž, že dnes už to zřejmě neplatí. V rámci přibývání nesmyslných funkcí přibyla i tato. Ano, můžeme namítnout, že třeba Unix byl multiuživatelský vždy, od svého zrodu; jenomže nesmíme zapomínat, že Unix byl určen pro úplně jiné počítače. Jeho doménou byly velké sálové stroje, tedy nákladná zařízení, která se sdílela mezi desítkami a stovkami lidí. Tam byla možnost více uživatelských účtů přínosem, funkcí, která měla smysl. Ale pro jaké počítače jsou určeny Windows? Windows jsou určeny pro PC, tedy osobní počítače. Proč si toho – proboha – někdo z jejich tvůrců dosud nevšiml? Jaký smysl zde má správa uživatelských účtů? To si jednou budeme nastavovat „uživatele“ i na svém PDA či mobilním telefonu?

LIDÉ, KTEŘÍ SE ZA NÁS BAVÍ

Ale i když „jsme“ zrovna administrátor, neznamená to, že bychom měli vyhráno a že bychom s naším počítačem mohli pracovat bez omezení. Ťukneme na jeden odkaz – a najednou se nám místo internetové stránky zobrazí hlášení firemního internetového filtru. Nevěřičně čteme: „Tato stránka patří mezi zakázané servery, neboť je zařazena do kategorie ‚Cestování‘. Nemáte tudíž právo ji vidět. Pokud si snad myslíte, že ji nezbytně potřebujete ke své práci, obraťte se prosím na – helpdesk!“ Aha, tak pokoj tedy není, pořád máme důvod volat na helpdesk. Je to vlastně stále stejné schéma: IT něco zakáže a pak vyvine nákladný a nepříliš fungující mechanismus, jak tento zákaz řešit.

To ale nevádí. Můžeme totiž konečně mít hřejivý pocit: my vlastně nyní máme svého osobního správce internetového filtru! Ba dokonce celý tým lidí, kteří se touto bohubou činností zabývají! Jak asi vypadá jejich pracovní den? Ráno káva a pak celý den prohlížení stránek kategorií Zábava, Erotika, Cestování, Sex a kdovíjakých dalších. My pak můžeme mít o to víc času na vlastní práci. A navíc můžeme být v klidu, že bychom se snad omylem podívali na něco, co bychom neměli vidět! Například na jakýkoliv informační zdroj na webhostingovém serveru, na kterém jsou bohužel shodou okolností i stránky s erotickým obsahem. Moc nás to ale trápit nemusí. Pokud si totiž něco chceme nebo potřebujeme opravdu přečíst, samozřejmě můžeme. Stačí danou stránku vyhledat na Google a podívat se například do jeho cache...

ZÁVĚR K ZAMYŠLENÍ

Jak tedy fungují dnešní firemní informační systémy? Špatně. Pod záminkou „bezpečnosti“ nesmíme s naším osobním počítačem optimálně nakládat. Pokud to obejdeme, dostaneme se do problému rozdělení uživatelů. Proti trojským koním a úniku dat náš počítač stejně není a ani nikdy nemůže být plně zabezpečen. A pokud se chceme podívat na internet, můžeme mít smůlu, protože někdo mohl zrovna tu naši stránku zablokovat. Obsah jakékoliv stránky přitom vidět stejně můžeme, internet vždy nabízí řadu alternativních cest a kopií. Dokonce i čínští cenzori zjistili, že zablokovat jakoukoliv informaci na internetu prostě nejde.

Chtělo by se říci: Používání počítače je potenciálně „nebezpečné“ a mělo by se zakázat! Je totiž stará pravda, že jediný skutečně bezpečný IT systém je systém bez uživatelů. Jakékoliv jiné řešení je nebezpečným

kompromisem. Tato možnost je samozřejmě nesmyslná, přesto se však zdá, že právě sem směřuje dosavadní vývoj!

Nabízí se našťastí ještě jeden přístup. Zamyslet se nad tím, jak zabezpečit systém proti domnělým i skutečným hrozbám a přitom umožnit jeho snadné a efektivní využívání. Konečně právě k tomu byl systém vytvořen a právě proto jsme jej zakoupili.

IT systémy jsou součástí našeho světa. Náš svět není dokonalý ani bezpečný, a přesto v něm musíme žít. Každý den jezdíme automobily či autobusy, které nás nemusí dovézt k cíli – a přesto jimi jezdíme. Každý den riskujeme, že budeme okradeni, pokud vyjdeme z domu – a přesto z něj vycházíme. Každý majitel auta riskuje, že mu bude auto ukradeno, ale žádný řidič se nebrání krádeži svého automobilu tím, že mu odmontuje kola a zazdí jej do garáže. Pak by ho totiž nemusel vůbec kupovat. ■ ■ ■ Jiří Donát

inzerce

inzerce

inzerce

Názory a komentáře

Pár novinek z léta

Je to až s podivem, ale letošní okurková sezona se nekoná. Naopak, léto přináší několik zajímavých novinek, se kterými bych vás rád seznámil.

Pro mne začaly prázdniny návštěvou Amsterdamu, kam jsem se vypravil na tiskovku firmy Olympus. Ta atakuje nový trh s profesionálními fotoaparáty s výměnnými objektivy. Olympus v Amsterdamu představil nový systém profesionálních digitálních zrcadlových fotoaparátů, označovaný jako „Four Thirds“ nebo také „4/3 systém“, který byl vyvinut společností Olympus a Kodak. Celému projektu se říká E-System a 4/3“ není velikost CCD prvku, ale průměr obrazového pole vykresleného objektivem v rovině CCD snímače. Prvním přístrojem, který jde na trh, je Olympus E-1.

Proč se ale společnosti Kodak a Olympus pustily společně do vývoje? Důvod je nasna-

dě. Po profesionálních fotoaparátech se skenovací zadní stěnou, určených pro studio a statické fotky, přišel jejich „červený“ konkurent Canon s profesionálními digitálními těly, použitelnými i v terénu na pohyblivé objekty (dnes například EOS 10D, EOS 1D, EOS 1Ds), ke kterým je ale možné používat výměnnou optiku z kinofilmových přístrojů řady EOS.

A vypadá to, jako by si firmy Kodak a Olympus řekly: Hle, je tu zajímavý trh, na kterém se může dařit, a proto musíme na trh s něčím *svým* a *lépe dotaženým*. A začaly od píky. Každý ví, že úhlopříčka CCD prvku je menší než u kinofilmu (jeho rozměr u nově prezentovaného E-Systemu je 17,4 × 13,1 mm; úhlopříčka 21,8 mm, zhruba polovina úhlopříčky kinofilmového políčka), a tomu se musí přizpůsobit objektivy spočítané přesně na tuto velikost. *Přišlo se na to*, že „nepřizpůsobené“ (rozuměj pro kinofilm spočítané a v digitálu s mnohem menší úhlopříčkou CCD snímacího prvku než u políčka kinofilmu použité) mají nedostatky. Klasické objektivy používané na digitálních tělech vykazují nedostatky, jako např. ztrátu širokouhlého ohniska nebo stínění v rozích. Pro dosažení prvotřídní obrazové kvality je zapotřebí, aby byl objektiv zcela přizpůsoben velikosti snímací plochy i snímacímu systému, v tomto případě CCD senzoru. Například tmavé kouty v rozích snímku vznikají tak, že paprsky nedopadají na čip do jeho rohů kolmo, takže tato místa jsou nedostatečně prokreslená a kvůli nekvalitnímu osvětlení jednotlivých fotocitlivých buněk (pixelů) je informace o světle zkreslená (vzniká tzv. *cornershading* – stínění). Paprskům dopadajícím na fotocitlivé dno fotobuňky stíní při velkém úhlu dopadu vlastní stěny fotobuňky.

Nové objektivy Olympus (používající značku Zuiko Digital, kterou Olympus dříve používal pro řadu jednookých zrcadlovek řady OM) vyhovují přesně pětímegapixelovému CCD prvku, kterému stačí i rozlišením; nezávislý odborník doktor Anders Uschold (viz <http://www.olympus-pro.com/index.eu.cz.html>) tvrdí, že podle výzkumů odborníků má nový

objektiv lepší optické výsledky s pětímegapixelovým prvkem než „klasický analogový“ objektiv umístěný do těla s CCD prvkem s mnohem vyšším rozlišením (6 megapixelů). Uschold říká: „I přes nižší rozlišení senzoru zachycuje optimalizovaný systém více dat, a je tedy schopen vytvořit snímky s vyšším reálným rozlišením.“

Dr. Uschold opravdu existuje a jako soudní znalec v oboru fotografie i odpovídal na tiskové konferenci na dotazy novinářů. Mimo jiné na to, že analogové objektivy mají menší rozlišení, takže schopnosti mnohapixelových snímacích prvků (nad 5 megapixelů) jsou jimi degradovány. Více na uvedené webové stránce.

Sečteno a podtrženo: Máme tu digitální standard, ve kterém jsou objektivy, které přímo spolupracují s počítačem v těle fotopřístroje. Na tiskovce byly předvedeny první sériové kusy digitálního těla E-1 s několika objektivy. K dispozici bude i mezikroužek, zadní telekonvertor a několik objektivů, včetně systémových blesků. Co mne dostalo, je ultrazvukový systém čištění CCD prvku. Ten vždy při zapnutí zatřese antiprachovým filtrem umístěným před CCD snímačem a doslova odhodí všechny prachové částice, takže pak nemohou bránit dopadu světla na CCD. Zajímavý nápad.

Doufám, že Olympus E-System se dostane do povědomí profesionálů, kteří si od digitální fotografie slibují lepší výsledky než ty, které dostali expozicí na kinofilm a následným skenováním. Více o systému včetně pěkné prezentace najdete na stránkách www.olympus-pro.cz.

PHONEBUDDY MÁ NÁSTUPCE

V Chipu 6/03 na str. 78 jsme uveřejnili recenzi na produkt PhoneBuddy Expert od hradeckého Fincomu, kterýžto výrobek jsem komentoval o číslu později. Bohužel se na trhu moc neohrál (stačil-li to vůbec) a byl nahrazen mladším bratrem nazvaným PhoneBuddy Komfort. Ten stojí *o tisícovku méně* – bez koruny dva tisíce. Přitom je na tom lépe – má podsvícený displej s vyšším kontrastem. Změnilo se i počítání písmen v psaných SMS zprávách. Vzhledem k tomu, že pevná SMS centra umí (dnes) zpracovat pouze krátké SMS zprávy do 160 znaků, odpočet znaků začíná na 160,

Milan Loucký – ředitel Vogel Computer Media a publicista

- ▶ a pokud vyčerpáte limit, jste rezolutně upozorněni pípnutím, že jste právě dopsali poslední znak. Obousměrná komunikace v zasílání SMS zpráv ale zatím funguje mezi přístroji zapojenými k pevné lince a ze sítě Oscar, jednosměrná do všech sítí GSM operátorů...

Další novinkou je řazení zapisovaných jmen do seznamu v abecedním pořadí, a ne podle toho, jak jsou zapisována do přístroje, nicméně paměť obsáhne jen 50 jmen. Jinak přístroj v běžném provozu funguje dobře, je ale třeba mít aktivovanou službu CLIP neboli identifikaci volajícího na vytáčené lince.

MALÝ POČÍTAČ

Duel výpočetní techniky a spotřební techniky, nazývaná vtipně konvergencí nebo přechodem ke spotřební technice, se dostává zpět na počítačovou stranu kurtu. Zatímco na lednovém CES v Las Vegas byly k vidění výrobky spotřební techniky, které nemaskovaně využívaly vymožeností z oboru techniky výpočetní (pevné disky pro záznam pořadů, DVD přehrávače, zásuvné paměťové karty různých označení, rozměrů a kapacit), nyní se karta obrací. Na *směč natahují výrobci výpočetní techniky, kteří přicházejí na trh s počítači, které mají design jako výrobky spotřební techniky.*

Jde například o nové výrobky firmy MSI s názvem Mega PC nebo o iDEC Micro PC od firmy Biostar, výrobce základních desek. Vzniká nová forma vzhledu zařízení pro váš obývací pokoj – počítač vypadající jako minisystém, většinou s DVD, se zásuvkami pro paměťové karty, s podporou záznamu třeba na minidisk nebo s CD vypalovačkou...

Tato zařízení většinou pracují ve dvou režimech – abyste nemuseli čekat na natažení operačního systému, je tu režim přehrávání, a pak režim počítač. Naskytá se otázka, kdy *někdo* udělá takový operační systém *do paměti*, aby se nemuselo čekat, až se *laskavě natáhne z disku*, a přitom takové zařízení fungovalo jako počítač i jako hi-fi věž. *Hned* po zapnutí...

KOMUNITA

Sebevědomí Microsoftu utrpělo velkou ránu. Státní správa v Německu se totiž rozhodla, že začne využívat linuxová řešení a free software. Nic nepomohla návštěva Steva Balmera a na místě ihned nabídnuté slevy (mluví se až o 90 %), o kterých se běžnému uživateli, kupujícímu krabicový software, ani nezdá. Microsoft odešel s prázdnou. Linuxoví nadšenci jásají a tančí kolem ohňů, nad kterými hoří zbytky praporu Windows a kolem nichž se batolí tučňáci, nicméně – o nasazení free softwaru se uvažuje i v naší státní správě.

Uvidíme! Když jsme k Chipu přiložili CD s nějakou portací Linuxu, spoléhali jsme

v některých krocích na pomoc *linuxové komunity*. Ta se ale na potenciální uživatele ve většině případů dívala, slušně řečeno, *hodně shora* a vyjadřovala názor: *My jsme si také museli pomoci sami*. Tak abychom nenarazili. (Aby bylo jasno, nejsem prorokem Microsoftu a za dobu své činnosti jsem přišel kvůli náhodně zbuchnuvším operačním systémům této firmy o takové množství článků – které jsem pak musel psát znovu –, že by to zaplnilo hodně tlustou knihu.)

KRÁSNÉ JABLKO

Měl jsem možnost vidět nový PowerBook G4 se 17" obrazovkou. Cena těsně nad 100 tisíc Kč je přijatelná, plastický zvuk, který na mne vyšel z reproduktorů, a nádherný obraz ze 17" širokoúhlého displeje mne ale ohromily. V téhle placce je i vypalovačka DVD. To bych snad i používal...

Pokud jste ale zapřísáhlí příznivci PC, vězte, že například Toshiba na zářích chystá podobnou věc. Multimediální notebook se 17" širokoúhloú obrazovkou. Pochybuji o tom, že *by ostatní výrobci nechali tenhle „wide screen“ koncept u ledu.*

NÁVRAT KE KOŘENŮM?

Kolega navštívil seminář v Londýně, kde se mj. prezentovala Nokia s novou herní konzolou N-Gage. Můžete si ji prohlédnout na <http://www.n-gage.com/n-gage/home.html>. Nokia se ale prý chystá na to – a týmy vývojářů na tom usilovně pracují –, že *dalším krokem ve vývoji herních konzol bude ovládání pomocí myšlenek*. Od této doby nás, podle jejich slov, dělí asi tak osm deset let. Ale představa je to na druhou stranu hrozná! Může to dojít tak daleko, že se splní Orwellova vize všudypřítomného Velkého bratra, ale v demokratické společnosti, která oklikou dojde „tak daleko“, že *musí hlídat jednotlivé členy svého společenství*. A tak třeba senzor u vstupních dveří do práce vám sdělí, že nemusíte dneska chodit, protože jste, slušně řečeno, proti svému šéfovi příliš zaujati, a tudíž váš výkon nebude odpovídat tomu, co po vás firma chce. *Pomoc!*

Nechci, aby se mi někdo hrabal v hlavě, bych mohl jen myslí ovlivňovat děj videohry. Bude to chtít postavit se proti strojům, kterým Moorův zákon velí být stále výpočetně silnějšími, čímž mají vývojáři (někdy bohužel) v rukou obrovské možnosti. A tak těm z nás, kteří se nebudou chtít podřídit vládě strojů, v poslední době nazývané oblíbeným slůvkem Matrix, nezbude než se vrátit zpět ke kořenům a realizovat se třeba u dřevorubců...

Bude to možná jistější. ■ ■ ■ Milan Loucký

VOGEL
online

www.chip.cz www.chip.cz

WWW.CHIP.CZ

VOGEL
online

Názory a komentáře

Microsoft si konečně udělal jasno ve Windows CE! Sláva!

Konečně snad nyní bude konec úporným snahám některých kolegů rok co rok povyšovat operační systém Windows CE o jedničku; není divu, když ho neustále tvrdošijně nazývají Pocket PC 2000, 2002 apod., a tak jen papouškují prapodivná firemní prohlášení. Chápu, proč tohle pojmenování vzniklo, protože k němu příčinu zavdaly stejně prapodivné tiskové zprávy Microsoftu, a to jak originální, tak domácí, které následně „obšlehávaly“ nejen agentury, ale i výrobci kapesních PC. Nyní tomu snad

aby to ale nebylo zase tak jasné, v tiskové zprávě se objevuje i název Windows CE .NET 4.2?! Z tradičně mírně zmatené české tiskové zprávy, která by také mohla být poněkud „češtější“, není jasné, zda zůstanou zachované edice operačního systému (např. for Smartphone), protože její autoři či překladatelé tak nějak nerozlišují mezi softwarem a operačním systémem.

Druhou zprávou, podle mého ještě lepší, je to, že české zastoupení Microsoftu bude poprvé tuto platformu oficiálně podporovat. Ještě donedávna se tak dělo jen neoficiálně a tak vznikaly všechny domácí lokalizace. Snad díky tomu už také konečně vznikne oficiální český manuál...

A ještě jednou a naposledy k rozlišení hardwaru a softwaru, i když si nemyslím, že už by to mým veřejnost matoucími novinář-

nahradil levnější Komfort. Tou nejlepší zprávou ale je, že už budeme moci na „kámoše“ posílat „esemesky“ i z mobilu! Ještě před nedávnem jste je totiž mohli do sítí mobilních operátorů z PhoneBuddyho jen odesílat, nebo jste mohli obousměrně komunikovat mezi jednotlivými přístroji. Nyní se do sítě pevných SMS zpráv jako první z mobilních operátorů připojil Oskar, takže u něj už to prý funguje obousměrně. Navíc se proslychá, že na dobré cestě je to i u Eurotelu, a pak už se snad konečně chytne i T-Mobile. A kdeže nám to vázlo? Na klasice jménem „obchodní dohoda o poplatcích“.

O UMTS NEBOLI O 3G

Po problémech s prodejem licencí pro třetí generaci GSM telefonů je tu další problém: operátorům se nelíbí vlastnosti telefonů pro

Bohumil Herwig
– volný novinář a publicista

konečně bude konec. I když... raději se nechám překvapit. V tomto směru pomatnému Microsoftu se opravdu nedá věřit.

Vraťme se ale k tématu. Microsoft nyní konečně udělal dvě věci, které měl udělat už dávno. S jednou přišlo americké ústředí, s druhou pak české zastoupení. Tou první je vnesení jasna do samotného názvu Windows pro mobilní zařízení (Windows CE), které se tak nyní budou jmenovat *Windows Mobile*;

ským kolegům nějak pomohlo prohlédnout – Pocket PC je hardwarová platforma, jakou je i PC. Windows Mobile (a teď raději napíši, že doufám, že je to tak myšleno) je operační systém, nejen pro tuto hardwarovou platformu, ale např. i pro Smartphone.

Microsoft si tedy konečně udělal jasno v označování Windows pro přenosná zařízení. Zda to ale opravdu znamená „JASNO“, uvidíme během několika příštích měsíců a vše stvrdí nové kapesní počítače s tímto systémem; mimochodem, jsem zvědav, co bude uvedeno v „About“.

O DOMÁCÍCH VÝROBCÍCH

Znáte PhoneBuddyho? Je to šikovný přístroj s klasickou klávesnicí, který ve své základní podobě nabízí nejen identifikaci přichozího hovoru, ale i posílání SMS zpráv po pevných telefonních linkách. Verzi Expert, kterou jsme z počátku všichni zkoušeli (nebude se vůbec v původně zamýšlené podobě prodávat!),

tuto síť a už vůbec se jim nelíbí jejich ceny. GSM světem se nese jedno – telefony pro třetí generaci jsou drahé, nespolehlivé a nevydrží na baterie takzvaně ani fuk. Jsou tak – pokud nepočítáme Japonsko, využívající jiný systém – prodávány zřejmě pouze u Hutchison Whampoa (Hongkong) a u Telecom Austria. Ostatní prodej buď zastavili, nebo ho ani nerozjeli. Uvedené problémy prý podle ohlasů na webu vykazuje většina telefonů, včetně dlouho očekávané Nokie 6650. A to ještě zůstává nezodpovězena zásadní otázka: Bude komerční provoz úspěšný? Nebo spíše: Jak dlouho bude trvat, než bude úspěšný?

Problémem, o kterém se nemluví, je i to, že aplikace, které UMTS už dlouho slibuje, vlastně existují i v běžné GSM síti. Třetí generace v tomto směru prakticky nic nového nepřinese. Jen by to měla umět lépe a radostněji. Pokud to ovšem nedopadne jako s rychlostmi u GPRS... ■ ■ ■ Bohumil Herwig, bohous@herwig.cz

Microsoft si konečně udělal jasno v označování Windows pro přenosná zařízení.

inzerce

Spam, spam, spam

Chcete větší penis? Prodloužit si orgasmus? Získat maximálně výhodný úvěr? Ať už chcete, nebo nechcete, podobné nabídky vás nejspíš čas od času bombardují. Hitem letošní letní sezony je boj proti spamu.

Nevyžádaná pošta se stala pro většinu z nás nepříjemným doprovodným jevem každodenního života. V našich zeměpisných končinách jsme se s tímto fenoménem setkávali zpočátku jen v jeho papírové podobě. Uživatelé e-mailu se však už od konce 90. let mohli setkávat i s nevyžádanými elektronickými zprávami, pro něž se rychle ujal termín spam či spamming. Nejdříve šlo

jen o jakousi otravnou záležitost, kterou většina zasažených považovala za nepříjemnou, nicméně objektivně nevyhnutelnou potíž; podobně se koneckonců stavíme třeba k televizním reklamám či reklamním bannerům na internetových stránkách.

A tady se dostáváme ke skutečné podstatě problému. Je nevyžádaná reklama opravdu nevyhnutelná (podobně jako obdobně nepo-

pulární záležitosti typu hygienických vložek či daní z příjmu)? Selský rozum napovídá, že jde spíše o jev na hranici trestně postižitelné kriminality, a tzv. spamming se tudíž řadí někam mezi žebřák na ulici a otravné návštěvy obchodních cestujících. Tímto se stává politicky vděčným tématem. A v probíhající „okurkově“ sezoně se stal bohužel i tématem mediálním. Já sám dostávám zhruba 10 – 20 nevyžádaných e-mailů týdně, a tento počet se za poslední rok příliš nezměnil. Proto mě poslední dobou překvapuje četnost „antispammingových“ článků ve světovém i českém tisku. ▶

CO NA TO FINANCE?

Duch vítězí nad hmotou Hlavní hvězdou dnešního finančního přehledu je jednoznačně společnost **Oracle**. Nejde ani tak o její mediálně propíranou snahu pohlit konkurenční **PeopleSoft**, ale především o nedávno uzavřený fiskální rok. Výroční zpráva Oraclu totiž podle některých analytiků symbolizuje konec počítačové recese – navzdory velmi mírnému navýšení obrátu (2,83 mld. USD oproti loňským 2,77 mld. USD, obojí bráno za poslední kvar-

tál) totiž Oracle vykazuje strmý nárůst čistého zisku, a to z 656 na 858 milionů USD. To představuje zvýšení o více než 30 %, a to u velkých firem poslední dobou nebyvalo zrovna obvyklé. Oracle se může pochlubit dalšími fiskálními úspěchy. Z nich zdůrazněme alespoň zvýšení provozní marže z loňských 44 % na současných 45 %. Podle některých analýz jde o rekordní úroveň, alespoň v historii společnosti Oracle. Provozní náklady se přitom opro-

ti loňsku o jedno procento zvýšily. Oracle však v rámci těchto nákladů navyšuje investice do výzkumu a vývoje, zatímco suma věnovaná na podporu prodeje a marketing dlouhodobě klesá. Pravda, představitel Oraclu připouští, že letošní jaro se jim mimořádně vydařilo. Avšak skutečnost, že Oracle vykazuje takové výsledky v situaci, kdy si jiné firmy především stěžovaly na válku v Iráku a na negativní dopady epidemie SARS, svědčí o dobrém ekono- ▶

SITUACE NA BURZE

Oproti minulému měsíci se toho příliš mnoho nezměnilo. Burzovním vzestupům nadále vévodí společnost **SCO**, i když musíme připustit, že kurz jejich akcií se drží nahoře především díky „linuxovému džihádu“ z přelomu května a června. Svou pozici v nejuspěšnější pětce si udržela i firma **Palm**, které zřejmě investoři přece jen nakonec dávají šanci na život (a poslední finanční výsledky jim snad částečně dávají za pravdu). Naopak minulý vzestup společnosti **Real Networks** byl tentokrát kompenzován zhruba stejným cenovým propadem; její akcie zlevnily zpátky na úroveň z počátku května, což v situaci pokračujícího burzovního růstu (technologický index NASDAQ si v průběhu června polepšil takřka o pět procent) znamená, že Real Networks se propadá z minulého pátého místa až na absolutní dno.

Ale teď zpátky ke společnosti **SCO**. Po cenovém šoku z počátku června (který se čas-

tečně promítl i do minulého srovnání) stoupla cena jejich akcií poměrně mírně až k hranici 12 dolarů, ale koncem pololetí se vrátila těsně nad 10 dolarů. Vzhledem k tomu, že je kurz **SCO** podle všech indikátorů uměle vyhnán mediálními spekulacemi, lze čekat, že budou akcie **SCO** v průběhu prázdnin naopak zlevňovat. Unixová bublina **SCO** totiž zřejmě splaskla poté, co v polovině června vypršela licenční smlouva mezi **SCO** a **IBM**. Společnost **SCO** tehdy oznámila, že **IBM** musí skončit s distribucí operačního systému **AIX**, ale Velká modrá od té doby v naprostém poklidu uvedla na trh několik nových unixových systémů, aniž ze strany **SCO** padla jakákoliv žaloba. Pravda, je možné, že právníci a PR manažeři od **SCO** jsou momentálně na dovolené, ale když jde o desítky miliard, tak by se snad někdo ozvat mohl...

K dalším firmám z modré části tabulky toho už mnoho dodat nemůžeme. O společnosti

Palm jsme se zmínili na začátku textu, takže zbývají firmy **NEC**, **Acer** a **ATI**. V případě **ATI** zřejmě hrají velkou roli potěšující finanční výsledky minulého kvartálu. A pokud jde o **Acer** a **NEC**, zkusme odhadnout, že jde o úlevu nad potlačením mediálně sledované epidemie nemoci SARS. Zmíněné tituly se totiž primárně obchodují na východoasijských burzách.

V červené části tabulky je situace o něco složitější, neboť rozdílly jsou zde minimální – pochopitelně s výjimkou společnosti **Real Networks**, jejíž akcie se zřejmě staly předmětem spekulací. Dost zarážející je propad společnosti **Nokia**, neboť ta si podle všech veřejně publikovaných analýz vede relativně dobře. Propad akcií **3Com** evidentně souvisí s nedávno publikovanými finančními výsledky. A pokud jde o firmy **Borland** nebo **Adaptec**, opravdu nemůžeme sloužit – podobný propad okolo pěti procent vykázaly například i společnosti **Nvidia** či **Oracle**.

- uvedl, že šlo o sice povedený, ale nepůvodní vtíp, neboť o podobném projektu se v roce 1999 rozepisoval humoristický server The Onion. Zmiňovaný článek neznámého vtípačka tak obohatil odbornou terminologií o řadu půvabných slov, jako jsou např. pee-commerce, WWWC nebo e-shitter. Pár dní poté oznámilo redmondské vedení Microsoftu, že tzv. projekt iLoo je jen aprílovým žertem neznámé osoby z britské odnože MSN. To by sice mohl být konec, ale pro Microsoft bohužel nebyl. Jednak by se onen vtípaček musel zmyšlit zhruba o měsíc, jednak by tímto žertem ohrozil renomovanost světových zpravodajských agentur. A ty se začaly bránit – například agentura AP doložila, že jí zpráva o internetovém záchodku potvrdila jak londýnská PR agentura zastupující MSN, tak představitel marketingového oddělení britského Microsoftu. Z původně nevinné a osvěžující zprávičky se tak stala „noční můra public relations“.

... ALE MYSLEL JSEM TO TAK

Nakonec Microsoft přišel s touto finální verzí: projekt internetového záchodku skutečně existoval, ale pouze jako samostatná iniciativa britské odnože MSN a zaměřená na britský styl humoru. Vzhledem k celko-

vé medializaci případu však Microsoft nakonec od projektu ustupuje. Z marketingového hlediska je podobný přístup pochopitelný, stejně jako neochota prezentovat se v místech, kam i potentáti chodí pěšky... Připustíme-li si variantu „špatně naplánovaného marketingu“, vzniká tím pro Microsoft slušně velký problém – jeho jednotlivá pracoviště se nejsou schopna domluvit. Což o to, každý z vás, kdo někdy pracoval pro skutečně nadnárodní společnost, se s něčím podobným někdy jistě setkal. Avšak pro „technologicky orientovanou“ společnost podobná aféra představuje značnou skvrnu na pověsti, tím spíše, když se jedná o mediálně velmi sledovaný Microsoft. Druhá varianta by mohla být ještě horší. Předpokládejme, že šlo skutečně o aprílový žertík někoho z britského ústředí MSN, který pak vedení Microsoftu zpětně žehlilo. Pak to není jen problém Microsoftu, ale všech velkých a mediálně sledovaných společností, neboť nevinná legrace může nabobtnat k nedozírným škodám. A co je na celé popsane aféře vůbec nejhorší? Kdy nám konečně někdo postaví skutečné internetové záchodky? Projekt zatím neexistující firmy Ascent Technologies (hypotetický tvůrce z výše uvedeného humorného článku na The Onion) stále čeká na realizaci. Defekujme moderně, defekujme s internetem, defekujme s Microsoftem! ■ ■ ■ Karel Stachovec

- recese, dvě války v Asii). Její zatvrzelý odpor ke komentářům ohledně meziročních výsledků však vyvolal u mnoha analytiků potřebu kritizovat loňskou fúzi. Fiorinová při oficiální tiskové konferenci reagovala pouze útokem na konkurenční firmy, které si prý vedou ještě hůře než HP. Konkrétně tím mínila Dell, IBM a Sun.

HP versus konkurenti Samozřejmě, Sun si v současné době nevede příliš dobře, a koncem května se na Wall Streetu dokonce spekulovalo o jeho možném prodeji. Zbývající dva konkurenti si však v oblasti účetních výsledků vedou podstatně lépe než HP. O společnosti IBM jsme psali už minule, takže nyní je na řadě Dell: meziroční nárůst obrátu o 18 % (9,5 mld. USD) a zvýšení zisku o 31 % (457 mil. USD). Dell se přitom nebojí navyšovat odhad zisků pro nadcházející kvartály, zatímco HP hovoří spíše o „nejisté ekonomické situaci“. Uvedené srovnání svědčí o jediném – hlavní roli nehraje technologická inovace, ale logistická dokonalost (kteřou Dellu přiznávají i jeho největší odpůrci). Příklady firem jako Xerox nebo Digital jsou koneckonců doposud v živé paměti. Pokud tedy někdo

stále ještě sní o nové technologické ekonomice, měl by si uvědomit, že v ní hlavní roli nehraje technologická vyspělost, ale obchodní schopnost.

Oživení v „drátech“ Zmíněnou tezi by si měli neustále připomínat mj. obchodní manažeři švédské společnosti Ericsson. Ta se totiž propadá do stále hlubší ztráty (4,3 mld. švédských korun, zhruba půl miliardy dolarů), přičemž jí klesá i obrát (25,9 mld. korun, což je o čtvrtinu méně než před rokem). Tato čísla by se ještě nedávno dala omluvit celkovou krizí telekomunikačního sektoru, ale současné údaje o trhu s mobilními telefony svědčí o opaku – prodej telefonů podle firmy Strategy Analytics meziročně vzrostl o 18 %. Zmíněná firma ve své zprávě na vysvětlenou uvádí, že samotný nárůst prodeje ještě neznamená zvýšení ziskovosti, snad s výjimkou společnosti Nokia. Také společnost Cisco do jisté míry naznačuje, že se současná situace na telekomunikačním trhu může brzy zlepšit. Její obrát se ve třetím fiskálním kvartále sice meziročně snížil na hodnotu 4,6 mld. USD, ale firma vykázala čistý zisk 987 milionů dolarů, což představuje nárůst o 35 %. Pravda, ještě v únoru si společnost Cisco představovala obrát o pár miliard vyšší, ale zisk i tak překonal očekávání analytiků. Další příklad toho, že finanční rezervy se mají hledat hlavně uvnitř.

A ostatní Opustíme-li nyní gigantické společnosti, měli bychom se věnovat hlavně situaci kdysi tak odepisované internetové oblasti. Své výsledky v květnu publikovali největší evropští provideri, a vesměs šlo o povzbuzující čísla. Společnost T-Online, která stále zůstává největším evropským providerem, vykázala konečně čistý zisk (dva miliony eur). Hvězdou přesto zůstává Tiscali s 10% nárůstem obrátu (212 mil. eur, zhruba polovina obrátu T-Online) a se ziskem 15,6 mil. eur (loni pouhý milion). Kdysi favorizovaný španělský koncern Terra Lycos zůstává ve ztrátě (55,7 mil. eur). V oblasti softwaru je to půl na půl. Máme zde jak zdařilé návraty (Macromedia vykazuje zisk 6,9 mil. USD při 10% nárůstu obrátu), tak propady (Borland se ztrátou 17,7 mil. USD, loni vykázal zisk). Miláčkem investorů zůstává firma Intuit, která dodává osobní finanční programy americkým zákazníkům (nárůst obrátu o 29 %, dvojnásobné zvýšení zisku). Na okraji propasti zůstávají kdysi slavné firmy Novell a Real Networks. Velmi významně zabodovala ještě SCO Group, ale to už je případ pro jinou rubriku...Hovoříme-li o softwaru, nesmíme zapomenout na celopodnikové systémy. Společnosti BEA Systems, Computer Associates i Compuware zvýšily ve srovnání s loňskem svůj obrát. S výjimkou CA (která se stále potýká v červených číslech) pak i svůj čistý zisk.

VZESTUPY...

FIRMA	Kurz akcií		Změna	
	2. 5.	6. 6.	Absolutní	Relativní
SCO	3,52	9,05	5,53	157,10 %
Transmeta	0,98	1,68	0,70	71,43 %
Nvidia	15,90	25,76	9,86	62,01 %
Palm	9,75	15,25	5,50	56,41 %
Real	5,30	8,05	2,75	51,89 %

... A PÁDY

FIRMA	Kurz akcií		Změna	
	2. 5.	6. 6.	Absolutní	Relativní
3Com	5,24	5,03	-0,21	-4,01 %
AMD	7,40	6,93	-0,47	-6,35 %
BEA	11,89	11,08	-0,81	-6,81 %
IBM	87,57	80,05	-7,52	-8,59 %
Microsoft	26,13	23,67	-2,46	-9,41 %

Tipy a triky pro PocketPC

Jiří Kuruc, Vladislav Janeček | Computer Press, Praha 2002, 1. vydání, 108 stran, 149 Kč, v češtině, ISBN 80-7226-816-3

Pravděpodobně každý člověk, který by nějakou dobu, dejme tomu 15 let, nežil v současné informační civilizaci a náhle by se do ní vrátil, by si zákonitě musel připadat jako ve sci-fi filmu. Mohl by totiž pozorovat, jak stále více lidí pracuje s miniaturními počítači, rozměrově přesně padnouchými do ruky svých uživatelů. Ano, setkal by se totiž i s kapesními počítači.

S trochou nadsázky řečeno, i jemu je určena tato publikace, ale samozřejmě nejen jemu, ale především všem uživatelům kapesních počítačů s operačními systémy PocketPC a PocketPC 2002, kteří chtějí své „osobní pomocníky“ využívat na maximum. Autoři publikace je totiž postupně v osmi kapitolách zavede do světa kapesních počítačů. V první kapitole jim předloží tipy pro každodenní používání, tj. seznámí je například s nastavováním velikosti paměti, s ochrannými fóliemi na displeje a také jim poradí, jak se mají chovat k jednotlivým typům baterií. V následující kapitole zase najdou něco pro sebe ti čtenáři, kteří nevládnou jen kapesní počítač, ale mají i PC a chtějí synchronizovat data mezi těmito zařízeními – budou se totiž moci seznámit s různými funkcemi a nastaveními programu ActiveSync. Samozřejmě že tímto komunikace s okolním světem pro PDA nekončí. Lze jej totiž připojit k internetu a prohlížet s ním webové stránky, přenášet soubory pomocí protokolu ftp či pracovat s elektronickou poštou. A právě na tuto oblast je zaměřena třetí kapitola. V následující části pak autoři čtenářům poradí, jak

mohou PDA zařízení nastavit ku obrazu svému – mohou si v ní přečíst informace o motivech Today obrázky a také např. o skrytých nastaveních PocketPC.

Pátá kapitola pak obsahuje tipy pro práci s elektronickými knihami a multimédií. Lze se v ní konkrétně dozvědět, jak postupovat, pokud si chceme nějaké oblíbené video či jen hudbu převést do „rozumné formy“ pro přehrávání v PDA. V následující kapitole nazvané Další programy s praktickým využitím se čtenáři seznámí s programy, které by neměly na jejich kapesních počítačích dle mínění autorů chybět. Jako příklad mohou uvést Pocket Screen Capture, IOUMate, Where is My Ram?, Sunnysoft GSM Manager, Password a následuje celá řada dalších programů. V předposlední kapitole najdou „své“ pro změnu Juggler gamesnící: například zjistí, že v PDA si mohou zahrát kromě legendární hry DOOM celou řadu dalších her (akčních, strategických...). Poslední kapitola následně poskytne čtenářům další dodatečné informační zdroje (konkrétně internetové), na kterých najdou nejrůznější informace o kapesních počítačích.

Po přečtení této publikace jsem měl dobrý dojem, že zase o něco více rozumím svému PDA. Lze říci, že v ní najdou rady jak začátečníci, tak i zběhlejší uživatelé, kteří nemohli prolomit nějaký problém, například se zprovozněním internetu pomocí PDA a mobilního telefonu. Také příložený CD s řadou programů a elektronických knih jistě najde své uplatnění. ■ ■ ■ Milan Pinte

Hacking bez tajemství – Windows 2000

Stuart McClure, Joel Scambray | Computer Press, 460 stran, 540 Kč, v češtině, ISBN 80-7226-781-7

Nemine měsíc, abychom se nedočeli o dalším úspěšném průniku do (bohužel opět špatně) zabezpečeného systému či o nové bezpečnostní díře. Administrátorům počítačových systémů a sítí proto nezbyvá nic jiného, než pečlivě sledovat diskusní skupiny o bezpečnosti, každý den pročíst pravidelnou porci zpráv na tematicky zaměřených internetových serverech a ve finále instalovat nezbytné záplaty.

Další zdroj informací představují knížky, jimiž nás poslední dobou česká vydavatelství zásobují. Jednou z těch povedenějších je publikace *Hacking bez tajemství – Windows 2000*, jejímž autory jsou zkušení „bezpečáři“ Stuart McClure a Joel Scambray. Na 460 stranách čeká čtenáře řada zajímavých témat – od bezpečnostní analýzy systému přes možnosti detekce děr ve Windows 2000 po uhádnutí hesel či přejímání administrátorských práv.

Další kapitoly jsou pak věnovány metodám zahlazení stop útočníka a možnostem jejich detekce z pohledu administrátora i v minulosti značně oblíbeným útokům typu DoS. Windows 2000 mají i svoji serverovou podobu, proto jsou v publikaci rozebrány možnosti zneužití služeb a klientů (IIS 5.0, SQL Server, Terminal Server atd.). V závěru knihy pak nechybí shrnutí a doporučené postupy pro zabezpečení systému.

Knihu v každém případě doporučuji každému, kdo má co do činění s administrací stanic a serverů s operačním systémem Windows 2000. Autoři pojali problematiku z praktické stránky celé věci, a tak neztrácí čas teoretickými pasážemi (nezbytné minimum pro pochopení problematiky však nechybí). Patříte-li navíc mezi začátečníky v oblasti počítačové bezpečnosti, jistě uvítáte seznamy užitečných nástrojů a internetových stránek na konci každé kapitoly. ■ ■ ■ Petr Vostrý

Myslíme v jazyku Visual Basic .NET

- 1. díl, 2. díl

Evangelos Petroustos | Grada Publishing, Praha 2002, 675 stran, 650 Kč, v češtině, ISBN 80-247-0371-8

Evangelos Petroustos | Grada Publishing, Praha 2002, 538 stran, 560 Kč, v češtině, ISBN 80-247-0372-8

Nová publikace nakladatelství Grada nabízí překlad knihy *Mastering Visual Basic .NET*, vydané původně nakladatelstvím Sybex. Už z počtu stran je jasné, že půjde o velice podrobnou učebnici; přesto autor předpokládá, že máte alespoň základní znalosti o programování, i když se vaše zkušenosti nemusí týkat předchozích verzí Visual Basicu. Kniha je určena především „řadovému programátorovi“ – přeberte si to, jak chcete.

První díl má třináct kapitol, v nichž se postupně seznámíme s integrovaným vývojovým prostředím Visual Basicu .NET, naučíme se vytvářet jednoduché aplikace, pracovat s projekty, poznáme jazyk Visual Basic .NET (který se, jak známo, značně liší od předchozích verzí). Pak přijde na řadu práce s formuláři a s ovládacími prvky Windows, automatizace aplikací, používání kolekcí a práce se soubory. V dodatcích najdeme česko-anglický a anglicko-český slovníček a slovníček významů identifikátorů tříd a jejich metod.

Druhý díl má dvanáct kapitol. Začíná kreslením a tiskem ve Visual Basicu .NET, pak přijdou na řadu některé méně běžné komponenty, jako TreeView a ListView, obsluha chyb (tedy výjimky), použití rekurze v programech, vytváření aplikací s vícedokumentovým rozhraním (MDI), práce s databázemi založená na použití

objektů ADO.NET, základy programování webových aplikací a práce s XML. Dodatky obsahují pokračování česko-anglického a anglicko-českého slovníčku a slovníčku významů identifikátorů tříd a jejich metod.

Výklad pochopitelně doprovází řada jednoduchých, ale i složitějších příkladů. Jejich zdrojové texty lze najít na webových stránkách nakladatelství Grada.

Autor se zabývá nejen základními, ale i pokročilejšími tématy, takže v knize najde leccos zajímavého i čtenář, který již základy Visual Basicu .NET zná. Za příjemnou považuji skutečnost, že jednotlivé kapitoly na sebe téměř nenavazují. To totiž znamená, že pokud zvládnete základy Visual Basicu, můžete jednotlivé kapitoly číst na přeskáčku, podle okamžité potřeby.

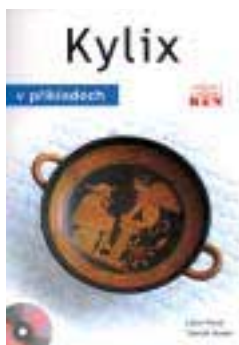
Také jazyk překladu je dobrý. I když... Hovořit o *datumech* mi připadá vysloveně barbarské, přestože je to prý jen proto, aby se to nepletlo s počítačovými daty. Větu lze ale vždy formulovat tak, aby k takovému omylu nemohlo dojít – stačí, když se nad ní autor nebo překladatel trochu zamyslí. Nicméně to je jen drobná vada na krásě – celkově je jazyk knihy „splavný“.

Je to dobrá kniha, která může posloužit každému, kdo se o tento jazyk trochu více zajímá.

■ ■ ■ Miroslav Vírius

Kylix v příkladech

Libor Forst, Tomáš Holan | Ben – Technická literatura, Praha 2003, 260 stran, 399 Kč, v češtině, ISBN 80-7300-041-5

Kylis je, jak jistě víte, verze Delphi pro stále používanější operační systém Linux. Brožovaná kniha Tomáše Holana a Libora Forsta není učebnicí programování, jejím účelem je seznámit čtenáře s jedním softwarovým produktem.

Obsahuje řadu nejrůznějších příkladů, které ukazují, jak lze použít Kylix k tvorbě aplikací. Uvedené příklady vcelku logicky postupují od nejjednodušších ke složitějším: začínají prázdným oknem a končí internetovými aplikacemi.

Úvodní skupina příkladů ukazuje základní dovednosti při vývoji aplikací, tj. vytváření oken a dialogů, zpracování událostí a používání komponent obecně. Druhá skupina (zjednodušeně bychom mohli říci, že druhá část knihy) je věnována aplikacím zaměřeným na rastrovou grafiku včetně ne zcela běžných efektů, práci s písmem a podobným tématům.

Třetí část obsahuje příklady na programování databázových aplikací a čtvrtá se zabývá internetovými aplika-

cemi. V ní se naučíme napsat např. klienta FTP. Zdrojové texty příkladů čtenáři najdou na doprovodném CD.

Příklady uvedené v prvních třech částech jsou velice podobné příkladům z knihy *C++Builder v příkladech* od Tomáše Holana a R. Nerudy, kterou vydalo nakladatelství Ben v loňském roce. Přesněji řečeno, liší se programovacím jazykem a některými detaily. Na druhou stranu to je pochopitelné, neboť knihovny VCL, resp. CLX, které jsou základem C++Builderu, resp. Kylixu, jsou postaveny na podobné filozofii, i když se jejich nejnižší vrstvy podstatným způsobem liší. Poslední díl ovšem nemá v knize o C++Builderu obdobu, což je škoda.

Co dodat závěrem? Podle mého názoru se jedná o velice dobrou a velice užitečnou knihu, kterou je možno využít jako doplněk ke kurzu nebo k vlastnímu studiu. ■ ■ ■ Miroslav Vírius

Recenze dalších knih najdete na CD Chip Plus.

Novinky na stříbrných discích

AUTOUNIVERZITA

TurBÍNA, Praha

590 Kč

Program nabízí v jednoduchém, ale efektivně uspořádaném prostředí zkušební otázky, originální testy, dopravní značky, situace na křižovatkách, legislativu včetně obrazových příloh, základní informace o zdravotvědě i o údržbě vozidel a statistiku odpovědí. Vše si můžete prohlížet, můžete se učit nebo si procvičovat – a simulovat zkušební testy.

9 bodů

ČESKÁ ENCYKLOPEDIJE VÍN

Straight Efforts, Ivančice

449 Kč

Zajímavá aplikace nabízí přehled vín z produkce vinařů z Moravy a Čech a 11 dovozců vína. Popis vína obsahuje např. název, odrůdu, kategorii, rok sklizně a lahování, fotografii láhve a viněty, základní charakteristiky vína, doporučení ke konzumaci a archivaci atd. Menu umožňuje volbu tří hlavních funkcí: Výběr (12 filtrů), Seznam a Katalog.

7 bodů

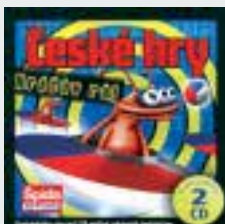
KANADSKÉ ŽERTÍKY

Špidla Data Processing, Zlín

399 Kč

Kanadské žertíky, legrační havěť a veselé programy, tak zní plný název CD. Jak už samotný název napovídá, jde o soubor (v tomto případě 250) programů pro volné chvíle a rozptýlení. Soubor je rozdělen do čtyř kategorií: 23 českých kanadských žertíků, Kanadské žerty (90), Spojiče obrazovky (120) a Virtuální bytosti, zvířátka a rostliny (20).

7 bodů

HŘAČŮV RÁJ – ČESKÉ HRY

Špidla Data Processing, Zlín

399 Kč

170 tuzemských her, uspořádaných v jednoduchém menu se stručnou charakteristikou. Hry jsou rozděleny do následujících kategorií: Adventury, Akční, Arkády, Číty, Karetní hry, Logické hry, Hry vytvořené v systému Petr, Legrácky, Sportovní hry, Strategické a válečné hry a Textové hry.

7 bodů

PC ELEKTRO 2

Špidla Data Processing, Zlín

399 Kč

Téměř 300 programů tohoto výběru je rozděleno do kategorií Analýza, CAM mastering obvodů, Design částí obvodů, Design PCB obvodů, Editory schémat obvodů, Mikročipy, Opravy přístrojů, Popisy součástek, Utility, Věda, Audio, České elektroprogramy, PC hardware, Prohlížení a tisk schémat, Schémata, Simulátory obvodů, Výuka.

8 bodů

Další informace naleznete i s ukázkami obrazovek na Chip CD.

Slovníky Lingea Lexicon

Lingea válí dál

Autoři oblíbených elektronických slovníků firmy Lingea postupně rozšiřují počet vydaných jazykových verzí a specializovaných slovníků. Po angličtině, němčině a polštině se jejich pozornost upřela na francouzštinu. Vlastní „slovníkový stroj“ Lingea Lexicon 2002, včetně jeho systému rozpoznávání jazyka, vyhledávání a zobrazení hesel, automatické opravy chybného zadání, fonetického hledání, fulltextových vlastností a nabídky příbuzných slov, je v pozadí i posledních novinek. Také výukové prvky systému Lingea Lexicon 2002, postavené na ozvučení hesel, možnosti procvičování výslovnosti, učení a zkoušení slovíček, tabulek gramatických tvarů a zobrazení doplňkových informací, novým slovníkům nechybí.

Hlavní firemní novinkou je všeobecný elektronický překladový **Francouzsko-český a česko-francouzský slovník**, který obsahuje 50 000 hesel a 90 000 významů ověřené slovní zásoby, zpracované podle nejnovějších výkladových slovníků. Z toho je 25 000 hesel namluveno rodilým mluvčím a umožňuje tak snáze zvládnout obtížnou francouzskou výslovnost (zejména při využití funkce Procvičování výslovnosti – Porovnání). Navíc je slovní zásoba rozdělena na 300 tematických okruhů, což usnadňuje učení slovíček.

Firma Lingea úspěšně uvádí do světa elektronických slovníků také původní knižní vydání slovníků známých nakladatelství. **Francouzsko-český finanční slovník** pochází od nakladatelství Fraus a obsahuje 15 000 hesel aktuální slovní zásoby, terminologie a ustálených slovních spojení z oblasti finančnictví a bankovníctví. Navíc je doplněn o seznam bankovních zkratk. Díky fulltextovému vyhledávání lze slovník snadno používat i pro česko-francouzské vazby.

Dalšími letošními novinkami z dílny Lingea jsou elektronické verze anglických výkladových slovníků **Dictionary of Business** a **Dictionary of Military Terms** vydavatelství Peter Collin Publishing. Obchodní slovník obsahuje 12 000 hesel, termínů, ustálených spojení a zkratk z oblasti obchodu a podnikání. Kromě anglické podoby nabízí slovník i americkou verzi mnoha slov. Vojenský slovník obsahuje britské, americké i mezinárodní vojenské termíny v provedení Lexiconu 2002 – 5500 hesel a termínů z oblasti zbraní, vojenského vybavení, hodností, vojenského výcviku, radiokomunikací, orientace v terénu apod. Výklady hesel jsou doplněny příklady a ustálenými spojeními, fonetickým přepisem výslovnosti a příp. encyklopedickým významem. Součástí nabídky hesel je i mnoho zkratk, které většinou pocházejí právě z anglické/americké odborné terminologie.

Lingea software prostě nabízí novinky, které stojí za vaši pozornost. ■ ■ ■ Milan Pola

POPIS

Lexicon 2002 – Slovník F/Č a Č/F	1490 Kč
Lexicon 2002 – Finanční slovník F/Č	990 Kč
Dictionary of Business	990 Kč
Dictionary of Military Terms	990 Kč

Elektronické verze slovníků.

VYDAL/POSKYTL Lingea software, Brno, <http://www.lingea.cz>

Český jazyk

Hezky česky

Čeština není zrovna nejjednodušší jazyk, což vám jistě potvrdí mnozí školáci, ale je krásná, což zase dokazují například naši básníci. Abyste její úskalí snadno zvládli i vy, je tu pomocník z edice PON škola.

Titul je souborem 14 výukových modulů, které obsahují výklad, procvičování a zkoušení všech gramatických jevů, probíraných na prvním a zejména na druhém stupni ZŠ. Jednotlivé programy lze vhodně využívat už od druhého ročníku ZŠ, komplet je potom neocenitelným pomocníkem především pro všechny zájemce o efektivní přípravu k přijímacím zkouškám na střední škola.

Obsah nabídky celého kompletu nejlépe charakterizují názvy jednotlivých programů: Abeceda, Podstatná jména, Přídavná jména, Předpony a předložky, Shoda přísudku s podmětem, Slovní druhy, Podoba znělosti, Trampoty

s hláskami ú/ů, Trampoty se slovy, Tvrdé a měkké souhlásky, Vlastní jména, Vyjmenovaná slova, Zájmena. Každý z třinácti tematických modulů nabízí výklad učiva – stručný souhrn nejdůležitějších pravidel příslušné oblasti, jejichž zapamatování vám pomůže správně používat český jazyk v každodenním životě. Samozřejmě nechybí procvičování a zkoušení jednotlivých gramatických jevů – úkoly připravené v řadě zajímavých forem, které oživují jinak obvykle nudné opakování probírané látky. Pokud se domníváte, že už látku zvládáte, můžete se nechat vyzkoušet, třeba i pod tlakem nastaveného časového limitu pro řešení předem určeného počtu úkolů. Všechny výsledky zkoušení jsou ukládány pro případné pozdější vyhodnocování pokroků ve výuce.

Čtrnáctý program – Shrnutí učiva – nabízí procvičování a zkoušení kompletní nabídky a přípravu pracovních listů. Před jejich tiskem si lze pomoci jednoduché volby definovat, kterých gramatických jevů se mají testy týkat, zda mají obsahovat jen slovní spojení, nebo celé věty a kolik příkladů má jednotlivý test obsahovat. Program vygeneruje příslušný test jak pro žáka (s vynecháním místa pro zápis správné odpovědi), tak i pro učitele (včetně správného řešení). Nastavení řady parametrů umožňuje přizpůsobit procvičovanou i zkoušenou látku aktuálním požadavkům výuky u každého z programů a tyto podmínky měnit podle dosaženého pokroku žáka.

CD-ROM Český jazyk můžeme doporučit nejen všem žákům ZŠ, ale i ostatním zájemcům, kteří si chtějí zopakovat gramatické jevy našeho jazyka. ■ ■ ■ Milan Pola

ČESKÝ JAZYK

Soubor 14 výukových programů pro ZŠ.

VÝDAL/POSKYTL J. Pachner, Praha, <http://www.pachner.cz>

CENA 499 Kč

Novinky na stříbrných discích

ANGLIČTINA – ENGLISH ELEMENTS

LANGMaster International, Praha

2999 Kč

Na sedmi CD-ROM najdete nejmodernější interaktivní kurzy výuky angličtiny pro začátečníky, středně pokročilé a pokročilé. Obsahují nejen na reálných situacích postavené příklady, výklad gramatiky, anglicko-české glosáře, ale nabízí také aktivní nácvik správné výslovnosti. Součástí produktu je anglický studijní slovník Lingea Lexicon 2002.

10 bodů

ŠPANĚLŠTINA – MIRADA

LANGMaster International, Praha

1999 Kč

Ve stejném prostředí jako předchozí titul je připravena výuka španělštiny. Pouze rozsah informací je o poznání menší (4 CD). K dispozici jsou moderní metody rozpoznávání řeči IBM Via Voice, efektivního opakování RE-WISE Anywhere, výukový plán LANGMaster Intelli-learning, glosář, spojený s fulltextovým vyhledáváním atd.

10 bodů

ŠKOLA HROU – MATEMATIKA 2 (12 – 16 let)

LANGMaster Group, Praha

499 Kč

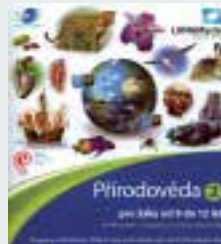
Další díl Školy hrou – Matematika 2 – nabízí témata: Mocniny, Odmocniny, Algebraické výrazy, Lineární funkce, Pythagorova věta, Kružnice a kruh, Pravidelný mnohoúhelník a Mnohostěny. Suchá matematika je představována v zajímavém podání a výklad látky doplňují interaktivní cvičení a testy, které prověří, zda jste probírané látce porozuměli.

9 bodů

ŠKOLA HROU – PŘÍRODOVĚDA 2 (9 – 12 let)

LANGMaster Group, Praha

499 Kč

Pro malé přírodovědce nabízí firma LANGMaster další díl, který obsahuje témata: Krajina a její reliéf, Fyzika atmosféry a klima, Voda ve světě, Půdy a horniny, Zoo-geografie a fyto-geografie a Člověk a jeho prostředí. Vše je vztaženo k místu Země v celé sluneční soustavě a nechybí ani poznatky z dalších oblastí.

10 bodů

BIOSCOPIA

MEDIA TRADE Interactive, Praha

1490 Kč

Druhý titul z nové řady „... a výuka se stane dobrodružstvím“. Pro záchranu ztracené dívky budete muset zapojit své mozkové závity a prokázat logické uvažování a znalosti biologie. Ty najdete v centrálním počítači, kde jsou rozděleny do sekcí Antropologie, Buněčná biologie, Genetika, Zoologie a Botanika.

10 bodů

Další informace naleznete i s ukázkami obrazovek na Chip CD.

... a výuka se stane dobrodružstvím

To je podtitul nové řady zábavněvýchukových adventur, které do češtiny lokalizovala firma MEDIA TRADE Interactive (dalšími tituly této řady jsou právě vycházející Bioscopia a dokončovaný Chemicus).

Titul Physikus je distribuován na dvou CD-ROM a spojuje v sobě zábavu a napětí dobrodružné (a značně rozsáhlé) hry a zajímavých (i když obvykle méně oblíbených) výukových informací. Ty se samozřejmě týkají především oblasti fyzikálních zákonů. Vše je zpracováno s využitím nejmodernějších multimediálních prvků, vynikající, i když nezvykle ponuré grafiky a působivého hudebního doprovodu, doplněného mnoha zvukovými efekty, které navozují realnost celého prostředí. Hlavním motivem herního příběhu je záchrana života na planetě, ke které se vracíte z dlouhé vesmírné mise.

VZHŮRU ZA DOBRODRUŽSTVÍM

V herní části CD se ocitáte na planetě, která se srazila s velkým meteoritem a přestala se otáčet. Kvůli tomu je na jedné její straně nesnesitelné vedro a na druhé se vše noří do tmy a chladu. Vaším úkolem je dokončit stavbu rázostroje, jedinečného „děla“, jehož výstřel a zpětný náraz mohou znovu roztočit planetu a vrátit na ni život. Jeho stavbu navrhl a začal jistý vědec, který katastrofu planety přežil, ale nepodařilo se mu své dílo dokončit. Teď je na vás, abyste za přispění svých znalostí fyzikálních zákonitostí, správného logického uvažování, dobré paměti a hlavně velké trpělivosti hledali řešení připravených a postupně se objevujících rébusů a získali dostatek energie ke spuštění impulzního stroje.

Úkoly, které na vás při hře čekají, jsou různé a někdy jen zdánlivě jednoduché – nebo složitější? Jak se to vezme. Napadlo by vás například, že k osvětlení místnosti lze využít soustavu velkých zrcadel? A takových „fórků“ je ve hře celá řada. Také proto vám doporučujeme si před prvním spuštěním cédéčka přečíst dostupné

pomůcky – booklet, informační texty na krabici produktu i ve vložené brožurce. Naleznete tam řadu podnětů a pomocných informací, které vám zejména v začátku usnadní využití CD-ROM. Jsou tam informace o navigačních symbolech, o používání předmětů (možnosti jejich přemísťování) i o tom, jak ovládat přenosný počítač, který můžete najít v profesově boudě a který obsahuje jeho vědomosti.

Počítejte s tím, že herní schéma je rozsáhlé a neumožní vám dojít k cíli za několik hodin. Hra vás ale jistě zaujme natolik, že čas strávený s Physikusem bude plný zábavy a napětí. Protože se nepředpokládá vyřešení hry najednou, je samozřejmé, že si rozehranou a dosaženou úroveň hry můžete uložit a příště prostě pokračovat tam, kde jste minule skončili.

PROFESOROVA ENCYKLOPEDIA

Ve výukové části CD je připraveno 21 okruhů s 90 zajímavými oddíly z oborů akustiky (3 okruhy/13 oddílů), elektřiny (3/18), mechaniky (5/24), optiky (7/24) a termodynamiky (3/11). Vše je uspořádáno do graficky zajímavého prostředí s možností snadného přechodu na libovolné téma. Navíc je vše, co na obrazovce vidíte, komentováno, takže se nemusíte rozpylovat čtením textů (s výjimkou návodů, jak v případě, že na to sami nepřijdete, spouštět připravené animace) a můžete se plně věnovat připraveným informacím a animacím. Dozvíte se například, jak vzniká ozvěna, jak je to se směrem elektrického proudu, jak působí vztlaková síla, co je neviditelné světlo, jak vnímáme barvy, jak fungují optické čočky, jak vzniká duha, proč zamrzá moře od hladiny a mnoho dalšího.

Z didaktického hlediska jsou nejcennější přímo ukázkově připravené animace, které doplňují stručné výklady jednotlivých témat. Možnost snadno si simulovat desítky situací známých z fyzikálních kabinetů a reálného prostředí přímo na počítači je jistě neocenitelným přínosem k trvalému pochopení mnoha fyzikálních vztahů. Např. uvidíte, jak fungují klasické čočky samostatně, jak ve vzájemném propojení do mikroskopu nebo dalekohledu a také jak se jejich funkce uplatní

v našem oku. A takových příkladů a názorných animací jsou v encyklopedii desítky. Abyste některé z připravených možností neopomenuli, napovídá vám program, které ze zobrazených předmětů můžete v animacích použít nebo které procesy „stiskem“ některého tlačítka spustit. Sami se tak aktivně a přitom nenásilně zapojujete do procesu výuky a program stimuluje vaši pozornost k tomu, co se na obrazovce děje.

VÝUKA HROU

I když titul obsahuje dva vcelku nezávislé moduly – herní a výukový, které lze využívat také samostatně, je zde cenné právě jejich propojení. V případě, že si při hře nevíte rady, můžete snadno aktivovat výukový modul a v něm hledat odpovědi na problémy, které vám mohou při řešení herních situací pomoci. Pokud jste naopak začali výu-

kovou částí, můžete se snadno ocitnout ve smyšleném světě tvůrců této velmi atraktivní a napínavé hry a zapojit se do jejího řešení.

Hodně úspěchů při plnění úkolů Physikuse i při jeho atraktivní výuce základů fyziky.

■ ■ ■ Milan Pola

PHYSIKUS

... a fyzika se stane dobrodružstvím

První titul nové řady zábavněvýchukových adventur.

VYDAL/POSKYTL MEDIA TRADE Interactive, Praha
<http://www.cd-rom.cz>

CENA 1490 Kč

inzerce

PŘEDPLATNÉ CHIPU

Stálým předplatitelům zasíláme v dostatečném předstihu před skončením předplatného složenku a zálohovou fakturu na další předplatitelské období.

Novým předplatitelům (soukromým osobám i firmám) je určen objednávací kupon vložený v časopise. Lze použít i vlastní písemnou objednávku, musí však obsahovat všechny údaje požadované na předtištěném kuponu. Objednávky přijímáme poštou na adresu redakce, faxem na číslo 225 018 900, prostřednictvím webových stránek (www.vogel.cz), na e-mailové adrese abonence.chip@vogel.cz nebo také při vaší osobní návštěvě v našem oddělení distribuce (Sokolovská 73, Praha 8). Do jednoho týdne od obdržení objednávky vám zašleme zálohovou fakturu s poštovní poukázkou typu „AV“. Zkontrolujte prosím veškeré údaje na zálohové faktuře. Pokud jsou některé nesprávně uvedeny, urychleně nám to sdělte. Předějte také následnému vrácení vystaveného daňového dokladu nebo nedoručení časopisu na správnou adresu.

Zaplatit předplatné můžete prostřednictvím vystavené poštovní poukázky nebo převodem na základě údajů uvedených na zálohové faktuře. Pokud uvedete v objednávce IČO a DIČ firmy, vystavíme vám po obdržení platby daňový doklad.

Pozor! – platíte-li ze **sporožirového účtu**, nezapomeňte nám sdělit k číslu účtu banky i specifický symbol vašeho účtu. Pokud chcete zaplatit bez vyčkání na zálohovou fakturu a „AV“ poukázku, platbu proveďte na náš abonentní účet 481841803/0300 u ČSOB Praha 1. Současně nám pošlete i objednávku s uvedením čísla účtu, ze kterého provádíte převod.

S platbou neotálejte, objednané výtisky zasíláme až po obdržení platby. Uzávěrka objednaných a zaplacených výtisků je vždy 14 dní před expedicí nového čísla.

Od čísla 1/03 je cena samostatně prodáváného výtisku (se dvěma přílohami CD-ROM) 155 Kč nebo (s jednou přílohou DVD) 198 Kč, abonentovi ovšem výrazně ušetří, a to takto:

Cena za roční předplatné Chipu s CD (12 po sobě jdoucích výtisků) je **1344 Kč**, resp. **780 Kč bez příloh CD-ROM**, za půlroční předplatné (6 čísel) zaplatíte **672 Kč**, resp. **414 Kč bez CD-ROM**, za čtvrtletní předplatné (3 čísla) zaplatíte **336 Kč**. Tyto zvýhodněné sazby (při ročním předplatném přijde jedno číslo Chipu s CD-ROM na pouhých 112 Kč) platí jen pro uvedené počty výtisků; při objednání jiného počtu se za každý výtisk účtuje plná prodejní cena plus poštovné. Lze objednat i předplatné s Chip DVD, které vyjde v čísle 10/03 a od ročníku 2004 v každém lichém čísle (1/04, 3/04, 5/04, 7/04, 9/04, 11/04). Cena ročního předplatného **Chipu s DVD je 1500 Kč**, za půlroční předplatné zaplatíte **750 Kč** a za čtvrtletní předplatné **375 Kč**. V měsících, kdy nebudou přílohou Chipu DVD, čtenář obdrží Chip s 2 CD.

Adresa (resp. adresy) pro dodávání časopisu může být jiná než adresa plátce (nezapomeňte, že formát časopisu je A4 a nevejde se do běžné domovní schránky). Časopis vám můžeme zaslat i doporučeně – příplatek za jednu zásilku (dle momentálně platného ceníku) pak činí 25 Kč, tj. 300 Kč za rok (při doporučeném zaslání není sleva na poštovním). Předplacené výtisky zasíláme i do ciziny s výjimkou SR – cena předplatného se pak zvyšuje o sazby poštovního plátce v době vystavení faktury.

Další informace o předplatném vám rádi poskytneme v pracovní dny od 8.00 do 16.30 hodin na číslech 225 018 942, 225 018 944.

AKO NA SLOVENSKU?

V SR je cena za jednotlivé číslo (vrátane 2 CD-ROM) 225 Sk.

Předplatné v SR je možné objednat takto:

Chip + CD-ROM ročně (12 čísel) za **2208 Sk**, **polročně** (6 čísel) za **1158 Sk**, **štvrtročně** za **609 Sk**, **alebo Chip bez CD-ROM ročně** (12 čísel) za **1332 Sk**, **polročně** (6 čísel) za **690 Sk**, **alebo Chip DVD ročně** (12 čísel) za **2532 Sk**, **polročně** (6 čísel) za **1266 Sk**, **alebo štvrtročně** za **633 Kč**.

Objednat je možné iba uvedené varianty.

Časopis vám můžeme posílat aj doporučeně – příplatek za jednu zásilku (podľa momentálne platného ceníka) je potom 22 Sk.

Abonencií Chipu na Slovensku zabezpečuje výhradne:

Magnet-Press Slovakia, s. r. o.

Teslova 12, P. O. BOX 169, 830 00 Bratislava 3

tel./fax: (+421 2) 44 45 45 59, 44 45 06 97

e-mail: magnet@press.sk

Na túto adresu zasielajte objednávky predplatného, ako i všetky platby poštovou poukážkou typu C. Pri platbe poštovou poukážkou uveďte v správe pre prijímateľa názov časopisu (Chip s CD-ROM, alebo Chip s CD-ROM doporučené, alebo Chip bez CD-ROM), obdobie predplatného (ročné, alebo polročné) a údaj, od ktorého čísla požadujete dodávku. Ak chcete platiť prevodom z bežného účtu, zašlite na uvedenú adresu písomnú objednávku a počkajte na obdržanie faktúry.

POZOR – v SR nepoužívajte predtlačný objednávkový kupon!

CHIP

Magazín informačních technologií, ročník 13
ISSN 1210-0684; MK ČR S 5361

Toto číslo vyšlo 25. 7. 2003 v nákladu 48 500 výtisků.

Šéfredaktor: Ing. Jiří Palyza

Zástupce šéfredaktora: Ing. Josef Mika

Redakce: Martina Bartůňková, Vlastimil Bret (Chip CD), Ing. Helena Hajstrová, Ing. Josef Chládek (grafika, Linux, Mac), Mgr. Petr Kratochvíl (internet), Ing. Martin Kučera (Chip CD), Michal Novák (Chip CD, www.chip.cz), Miroslav Stoklasa (hw), Ing. Pavel Trousil (hw), chip@vogel.cz

Sekretariát: Zdena Šlégrová, Jana Kalášová, tel. 225 018 566, 225 018 568

Inzerce ČR: Ing. Hana Vančurová (vedoucí), Eva Brožková, Ing. Radana Nouzáková, inzerce.chip@vogel.cz, tel. 225 018 646, 225 018 648, 225 018 664, fax 225 018 600

Inzerce SR: Magnet-Press Slovakia, Teslova 12, P. O. Box 169, 830 00 Bratislava 3, magnet@press.sk, tel./fax: (+421 2) 4445 0693

Předplatné: Lucie Hošková, abonence.chip@vogel.cz, tel. 225 018 942 (prac. dny 8–16 hod.)

Distribuce: Alena Philipppová, distribuce@vogel.cz, tel. 225 018 928

Technický úsek: Radim Zeman, Pavel Zima

E-mail: U členů vydavatelství lze použít adresu ve tvaru jmeno.prijmeni@vogel.cz

Adresa redakce: Chip, Sokolovská 73, P. O. BOX 77, 186 21 Praha 86

Telefonní a faxová čísla

Sekretariát: tel. 225 018 566, 225 018 568, fax 225 018 500

Inzerce: tel. 225 018 646, 225 018 648, 225 018 664, fax 225 018 600

Externí spolupracovníci: Dr. Ing. Bedřich Beneš, Ing. Ladislav Bittner, Ing. Milan Brož, CSc., Ing. Jan Buriánek, RNDr. Ondřej Čada, Mgr. Jiří Donát, Martin Dvořáček, Jakub Formánek, Ing. Jaroslav Franěk, Ing. Miroslav Herold, CSc., Ing. Jiří Chrustawczuk, Radek Kubeš, Ing. Petr Matiasovits, Ing. Lukáš Mikšíček, Adam Nosek, Ing. Milan Pinte, Michal Pohořelský, Mgr. Milan Polá, CSc., Ing. Michal Prádka, doc. Ing. Vladimír Smejkal, CSc., Štefan Stieranka, Michal A. Valášek, Ing. Miroslav Vírius, CSc., Petr Vostrý, Petr Zákostelný, Ph.D. Ing. Ivan Zelinka, doc. Ing. Jiří Žára, CSc.

Design a sazba: Vogel Burda Communications DTP – Viktor Janeba, Jan Kaláš, Milan Kratochvíl, David Vladyka

Foto: Martin Trysčuk

Osvit a tisk: Tiskárna Reproprint

Reklamac: V případě obdržení vadného výtisku nebo CD se obračte na naše oddělení předplatného (abonence.chip@vogel.cz, tel. 225 018 942), kde vám bude defektní exemplář vyměněn za nový.

Za obsah inzerce ručí zadavatel.

Za původnost a obsahovou správnost příspěvku ručí autor. Právní režim autorských děl nabídnutých redakci se řídí zejména autorským zákonem č. 121/2000 Sb. a dalšími českými právními normami.

Rukopisy redakce nevrací. V případě přijetí díla k uveřejnění redakce autora o této skutečnosti uvědomí. Tím nabývá vydavatel práva k šíření přijatého díla časopiseckou formou včetně možnosti zveřejnění na WWW stránkách časopisu, vydání na CD-ROM nebo jiným způsobem v elektronické podobě.

Autorská odměna bude poskytnuta jednorázově do pěti týdnů po prvním uveřejnění příspěvku ve výši určené interním sazebníkem a zahne i odměnu za případné vydání díla v elektronické podobě.

Všechna práva k uveřejněným dílům jsou vyhrazena. Přetisk, přepracování, překlad do jiného jazyka a jiné užití díla nebo jeho části, jakož i zařazení díla do jiného díla (souborného, spojení s dílem jiným, zařazení do jakékoliv formy elektronické publikace ap.) bez souhlasu vydavatele jsou zakázány. Autorské právo k časopisu a navazujícím elektronickým publikacím vykonává vydavatel.

Počet výtisků prodaného nákladu ověřuje ABC ČR, Na Florenci 3, Praha 1.

V ČR rozšiřují Mediaprint & Kapa Pressegresso, s. r. o., společnosti PNS, a. s.,

na Slovensku Magnet Press Slovakia, s. r. o., Mediaprint-Kapa Pressegresso, s. r. o.

O vydavateli: Časopis Chip vychází v licenci německého nakladatelství Vogel Burda Holding, G.m.b.H., ve vydavatelství Vogel Burda Communications, s. r. o. (IČO 45280681) jako měsíčník divize Vogel Computer Media.

Jednatel společnosti: Ing. Pavel Filipovič, pavel.filipovic@vogel.cz

Ředitel Computer Media: Ing. Milan Loucký, milan.loucky@vogel.cz

Výrobní ředitelka: Ing. Vladimíra Kuklovská, vladimira.kuklovska@vogel.cz

Marketing: Ing. Petr Moláček (vedoucí), Ing. Radek Benda, Michaela Hájková, marketing@vogel.cz, tel. 225 018 544, 225 018 546, 225 018 540

Adresa vydavatelství: Sokolovská 73, P. O. BOX 77, 186 21 Praha 86

Adresa pobočky v Brně: BVV – pavilon B, Výstaviště 1, 647 00 Brno

Vedoucí pobočky Ing. Martina Olšanová, tel. a fax 541 159 758, mobil 602 689 473

Vogel Burda Communications, s. r. o., dále vydává časopisy **IT-Net**, **LEVEL**, **MEDIAshop**, **Oficiální PlayStation 2** **magazín** a **Počítač pro každého**. Podrobnější informace o vydavatelství a jeho produktech viz www.vogel.cz, na www.chip.cz najdete i vlastní stránku Chipu.

International Connection

CIS: 100440/67

Advertising: Vogel Burda Holding, G.m.b.H., Pöcistr. 11, D-80336 München: Erik N. Wicha, ewicha@vogel.de, Tel. (+49 89) 74 64 23 26, Fax (+49 89) 74 64 22 17. More information about the publishing house and its products is also available on www.vogel.cz.

SEZNAM INZERCE

ABI, PRAHA	111
AGORA PLUS, BRNO	59
AV MEDIA, PRAHA	9
CD PROJEKT CZECH, PRAHA	121
DEXX, BRNO	164
DIGITAL MEDIA, OLOMOUČ	163
DXT COMPUTERS, PRAHA	143
ELKO TRADING, BRNO	79
FUJITSU SIEMENS, PRAHA	23
FUJITSU SIEMENS, PRAHA	55
FUJITSU SIEMENS, PRAHA	57
GRISOFT, BRNO	7
HOLDING CONET, BRNO	63
IMPROMAT, ZLÍN	61
KOFOLA - RC COLA, PRAHA	101
NEC, PRAHA	47
OLYMPUS, PRAHA	95
PROCA, PRAHA	2
RIDEA DISTRIBUTION, CHOMUTOV	11
SOFTWARE MEDIA, PRAHA	74
SVĚT HARDWARE, PRAHA	109
SYMANTEC, RATINGEN	33
TREND MICRO, UNTERSCHLEISSHEIM	119

NABÍDKA NAŠEHO VYDAVATELSTVÍ PRO TENTO MĚSÍC

 VOGELBURDA
COMMUNICATIONS

Počítač pro každého je nejčtenější časopis nejen pro počítačové začátečníky.

IT-NET je specializovaný měsíčník o sítích, telekomunikacích a službách.

Level je prestižní magazín o počítačových hrách, nejméně se dvěma CD nebo s DVD a s plnou verzí hry.

PlayStation 2 - oficiální magazín CZ je časopis pro hráče na konzolách PlayStation 2 s demoverzemi her na DVD.

Svět DVD je časopis s DVD tematikou a s filmem na příloženém DVD disku.

Začínáme s počítačem je publikace s kompletními informacemi o počítači pro začátečníky.

Chip speciál - Vypalujeme CD i DVD je kompletním průvodcem světem vypalování.

Informace o předplatném a objednávky: Vydavatelství Vogel Burda Communications, DISTRIBUCE, Na Florenci 19, 110 00 Praha 1, tel. +420 225 018 944, 225 018 946, fax: 225 018 900, e-mail: abonence@vogel.cz

WWW.VOGEL.CZ

O ČEM SI PŘEČTETE V ZÁŘÍ

CHIP 9/03 VYJDE 22. 8. 2003

Mnozí z nás se díky klesajícím cenám mechanik odhodlali a pořídili si DVD vypalovačku. Chip vám už delší dobu přináší návody, jak vypalovat filmy, jak dělat authoring vašich DVD atd. Jaká média jsou ale k tomu vhodná? I zde splatíme dluh a ve srovnávacím testu odhalíme, které zapisovatelné DVD disky jsou dobré a které méně, které jsou kompatibilní s nejrozšířenějšími vypalovačkami a zda se vždy vyplatí kupovat disky určené pro vyšší rychlosti zápisu.

Canon, Epson, HP nebo Lexmark mocně propagují své fototiskárny – mají mít vyšší kvalitu výstupů, vyšší rychlost, lepší konektivitu, umožňovat přímý tisk z paměťových karet digitálních fotoaparátů atd. Na nejnovější modely inkoustových fototiskáren jsme se v naší testovací laboratoři podívali podrobněji a přineseme vám výsledky testů, které ukazují silné i slabé stránky nové tiskové generace.

Účetní systémy pod Linuxem, to je skupina programů, která je velmi zajímavá především pro drobné podnikatele. Bohužel se o nich málo ví a také ještě nemají na trhu takové zastoupení jako jejich bratříčci pod jinými platformami, samozřejmě hlavně pod Windows. Snad trochu pomůže náš přehledový článek, který může být i úvodem k pozdějším podrobnějším recenzím.

ADOBE ACROBAT 6

Adobe Acrobat a jeho formát PDF jsou základem řešení firmy Adobe, které nedávno oslavilo desáté výročí své existence. Během této doby se prosadilo jako všudypřítomný masově užívaný standard pro moderní elektronickou výměnu dokumentů. V této souvislosti bude jistě zajímavé se dozvědět, jaká je nejnovější, šestá verze produktu Adobe Acrobat, kterou jsme mohli otestovat přímo v naší redakci.

APLIKACE NA TVORBU AUTORUNŮ

Letní období dovolených pomalu, ale jistě končí, a tak se možná právě probíráte desítkami či stovkami fotografií z vašeho digitáku a přemýšlíte, jak je roztřídíte a vypálíte na CD. Aby vaše digitální fotoalbum, CD s videem z dovolené nebo třeba archiv skladeb v MP3 působily skutečně profesionálně, k tomu vám pomohou i aplikace na tvorbu tzv. autorunů, tedy úvodních menu CD. Jejich srovnávací přehled najdete v příštím Chipu.

DR.WEB

Trh s antivirovými systémy je dostatečně široký na to, abyste si vybrali ten „správný antivír“ pro svůj počítač. Dobrou volbou může být i Dr.Web – antivirový systém pocházející od ruské společnosti SaLD Ltd. Je k dispozici pro všechny možné platformy (Win95-XP, DOS/386, OS/2, NetWare, FreeBSD, Linux a Solaris), verze skeneru pro DOS/386 se dokonce bez problémů vejde na disketu a umožňuje tak jednoduše kontrolovat a léčit rezidentní aktivní viry. Lákavá je i jeho cena.

STUDIO, KTERÉ JE VIDĚT

Rok se s rokem sešel a je tu nová verze vývojových nástrojů od Microsoftu, tentokrát pod označením Microsoft Visual Studio .NET 2003. Zdá se, že firma Microsoft nepovažuje MVS 2003 za opravdu novou verzi, spíše jen za podstatné vylepšení verze stávající. Stejně jako předchozí verze totiž interně používá číslo 7. Přesto přináší řadu novinek, o nichž stojí za to psát.

V současné době jsou populární klávesnice s doplňkovými funkčními klávesami, kterým je možné přiřadit nejrůznější aplikace. Ty pak lze následně spouštět pomocí jedné klávesy. Pokud však nejste šťastným vlastníkem obdobného nástroje, zamyslete se, než za něj zbytečně vyhodíte peníze. Možná je jednodušší použít manažer klávesových zkratk – hot keys neboli „horkých kláves“. V přehledu jsme pro vás vyzkoušeli celou řadu těchto programů a snažili se zjistit, který z nich nejvíce odpovídá požadavkům uživatele.

Pozn.: Redakce si vyhrazuje právo na případné změny.